

R. P. R. ✓

DOS. Nr. 40005

VOL. Nr. 146

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta

1531973

P 000148, Vol. 146

Data

PK48/146

Urmează Vol. Nr. 147

(1)

Vol 116

I

PREZENTUL DOSAR CONTINE.

DIFERITE ADRESE, NOTE INFORMATIVE SI
DECLARATII, DATE DE TOVARASII MEMBRI DE
PARTID IN LEGATURA CU DECIZEA DE
DREAPTA A LUI LUCA VASILE, ADRESATE
C.C. AL P.M.R.

[Handwritten signature]

117/16.07.52

L

DECLARAȚIE

Subsemnatul Dobrescu Traian, elev al cursului de perfecționare de pe lângă școala Superioară de Partid "Stefan Gheorgiu" declar următoarele despre felul și ocaziile pe care le-am avut de a cunoaște familia, rudele, frații lui V. Luca.

În primăvara anului 1946 în drum spre Orașul Stalin, avionul pe care eram eu mecanic de bord, în urma unui defect de motoare în timpul zborului am fost nevoiți să aterizăm forțat la poalele munților pe liziera Comunei Lemniu și Mărtănuș. Aici am avut ocazia să cunosc frații lui V. Luca, familia, cât și întreaga lor situație, care într'adevăr stau bine din punct de vedere material dețin locurile cele mai bune de pământ ca calitate și cantitate, astfel că nu a dus-o așa de prost cum s'au exprimat Toth Gheza care a negat adevărul pe care a fost arătat de tov. din ziua de 10.VI.1952 ședință în legătură cu abaterea oportunistă a lui V. Luca. Pe lângă aceasta nu putea ca familialui și a fraților lui să fie persecutată prin faptul că aceștia au primit destul de bine armatele hortiste cu flori când au intrat în 1940 în Ardealul de Nord. Aceasta o spun din informațiile pe care le-am primit în timpul cât am stat în aceea comună dela cetățenii, ca de exemplu tov. Vulpoi Nicolae și alții pe care nu mi-a duc aminte cum îi cheamă.

Toți frații lui V. Luca în aceea perioadă erau naționaliști notoriu împotriva românilor încă imediat în timpul ocupației hortiste unul din frații și din rudele lui V. Luca a intrat în bandele de huligani a lui Horti trecând la crime și asasinat împotriva românilor ca de exemplu, în comuna Mărtănuș pe un cetățean de naționalitate română, noaptea i-au violat casa și găsimdu-l în podul casei care se ascunsese de frica lor, a fost dat jos și asasinat imediat prin chinuri groaznice, nu-mi aduc aminte bine, prin spânzurătoare sau cuțit a fost omorât, însă totuși a contribuit la aceasta, până la înmormântarea cadavrului acestuia în grămada cu gunoi din spatele casei. Aceasta a băgat o groază în românii făcându-i ca să stea zile întregi prin pădure de frica lor, unii din acești huligani în frunte cu fratele lui V. Luca erau membrii de partid în 1946 când mă găseam acolo.

Prin luna Martie sau Aprilie 1946 am luat parte la un

./.

bal organizat de maghiari cu caracter deosebit la care nu a putut participa românii, însă eu fiind militar m'am opus și am intrat prin forță, aicea am avut ocazia să particip și la o scurtă conferință cu caracter naționalist prin care cereau alipirea Ardealului de Nord la Ungaria, frații și toate rudele lui V.Luca a aplaudat cu putere această conferință, care a avut efect mai mult în rândurile tineretului maghiar care organizaseră o manifestare înainte de 1 Mai 1946 convinși că la 1 Mai după cum spuneau ei Ardealul se va lipi la Ungaria, la care a participat rude și unul din frații lui V.Luca.

După terminarea acestui bal eram urmărit de tineretul hortist care a fost învățat de fratele lui V.Luca de a trece ca să mă atace prin surprindere, eu am observat aceasta și am fugit, dimineața când m'am deplasat la avion să vedem ce se mai întâmplă acolo sentinela îmi spune că a fost atacat cu armele, văzând aceasta a fugit, în acest timp avionul a fost devastat complet, eu m'am așezat într'un șanț anticar așteptând dacă mai vin, într'adevăr vreo 15-20 de tineri căutau să-l devasteze din nou, fiind instalat bine i-am prins împreună cu sentinela și i-am băgat într'o cameră la primărie și stam în așteptare să vină jandarmii dela Bresscu pentru ai aresta, fratele lui V.Luca din Mărtănuș a mobilizat cetățenii maghiari împotriva mea că dacă nu le dau drumul mă va nenoroci, că afară mă așteaptă moartea. Astfel că acești ticăloși au scăpat fără a fi trași la răspundere prin fratele lui V.Luca - care s'a prezentat că este membru de partid.

Atât despre atitudinea naționaliste, huliganice, cât și despre crimele săvârșite, cât și dragostea lor față de armatele hortiste, poate să dovedească cetățenii din comuna Mărtănuș în special pentru că acolo a săvârșit toate acestea datorită faptului că jumătate din comună sunt de naționalitate română.

Pentru aceasta poate să dovedească tov.Vulpoi Nicolae și tov.Munteanu și alții.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin, arătând adevărata față hidoasă a fraților lui V.Luca.-

13.VI.1952 București

Dobrescu Traian

1770/952.

2101.

3

Declarație

Subsemnatul Doliescu Traian
elev al cursului de perfecționare de pe lângă
școala superioară de partid Ștefan Gheorghiu.

Declar următoarele despre felul și ocupațiile pe care
le-am avut de a cunoaște familia, rudele, frații
lui V. Luca -

În primăvara anului 1946 în drum spre
Orasul Stalin, avionul pe care eram eu mecanic
de bord, în urma unui defect de motor în timpul
zborului am fost nevoiți să aterizăm forțat la
poalele muntelui pe lângă comuna Lemnia și
Mărtășeu. Aici am avut ocazia să cunosc frații lui
V. Luca, familia, cât și întreaga lor situație, care
întreabă stau bine din punct de vedere material
dețin locurile cele mai bune de pământ ca calitate
și cantitate, astfel că nu a dus așa de prost
cum s-au exprimat Toti Cheza care a negat
adevărul pe care a fost arătat de tov. din ziua
de 10 VI 1952 redintă în legătură cu abateră oportu-
nistă a lui V. Luca. Pe lângă aceasta nu putea
ca familia lui și a fraților lui să fie persecutați
prin faptul că aceștia au primit destul
de bine armate ~~te~~ hortiste cu flori când
au intrat în 1940 în Ardealul de Nord. Această
o spun din informațiile pe care le-am primit

în timpul cât am stat în acea comună de la cetățenii, ca de exemplu tat. Vulpoiu Nicolae și alții pe care nu mi-a duc aminte cum îi cheamă.

Totii frații lui V. Luca în acea perioadă erau naționaliști notorii împotriva românilor, încă imediat în timpul ocupației horticiste unul din frații lui și din rudele lui V. Luca a intrat în fandele de hurligani a lui Hortic trecând la crime și asasinote împotriva românilor, ca de exemplu în comuna Mărtănuș pe un cetățean de naț română, noaptea iau violat casa și găvindul în podul casei care se asunsesse de ficio lor a fost dat jos și asasinat imediat prin chinuri groaznice, nu mi-a duc bine aminte prin spânzucătoare iar cutit a fost omorât, însă totuși a contribuit la aceasta, până la immormântarea cadavrului acestuia în grămadă cu gunoi din spatele casei, Aceasta a răgat o groază în români făcându-i ca să stea zile întregi prin pădure de ficio lor, unii din acești hurligani în frunte cu frațele lui V. Luca erau membrii de partid în 1946 când mă găseam acolo.

Prin luna Martie sau Aprilie 1946 am luat parte la un bal organizat de maghiari cu caracter deorebit la care nu a putut

participa românii, însă eu fiind milita m'am
opar și am intrat prin forță, aicea am avut
ocazia să particip și la o scurtă conferință cu
caracter naționalist prin care cereau alipirea
Ardealului de nord la Ungaria, fratii și
toate rudele lui V. Luca a aplaudat cu
putere această conferință, care a avut efect
mai mult în rândurile tineretului maghiar,
care organizaseră o manifestație în ziua de
1 Mai 1946 convinși că la 1 Mai după cum spusese
ei Ardealul se va lipi de Ungaria la care
a participat rude și unul din frati lui V. Luca

După terminarea acestui bal eram urmăriți
de tineretul horthist care a fost învățat de
fratele lui V. Luca de a ține că să mă atace
prin surprindere, eu am observat aceasta și
am fugit, dimineața când m'am deplasat
la avion să vedem ce se mai întâmplă acolo
santinela îmi spune că eu fost atacat cu
armele, văzând aceasta a fugit, în acest timp
avionul a fost devastat complet, eu m'am
repat într-un saut anticar așteptând dacă
mai vin, întradevăr peo 15-20 tineri cântau
cântecul levasteze din nou fiind instalat bine

iam prins împreună cu sentinela și iam bogat
într-o cameră la primărie și stam în așteptare
să vină jandarmii de la Beșca pentru ai
mesta, frațele lui V. Luca din Mărtășuș a
mobilizat cetățeni maghiari împotriva mea
că dacă nu le dau drumul mă va nenoroi
că apoi mă așteaptă moartea, astfel că acesti
ticitori au răpat fără a fi ținuți la răspundere
prin frațele lui V. Luca - care nu prezentat
că este membru de partid.

Atât despre atitudinile naționaliste,
huliganice, cât și despre crimele săvârșite,
cât și deșertea la față de armatele partiste
poate să dovedească cetățeni din comuna
Mărtășuș, în special pentru că acolo a
răvășit toate acestea datorită faptului
că jumătate comuna sunt de naț. română.

Pentru aceasta poate să dovedească țev.
Vulpoiu Nicolae și țev. Munteanu și alți.

Aceasta mi este declarația pe care o
sustin, arătând adevărată față hidvoasă
a fraților lui V. Luca.

13 VI 1952. Document

[Signature]

Declarație

Subsemnatul Iuliu Kelemen, membru în Comitetul de Partid al raionului Sft. Gheorghe cu ocazia prelucrării scrisorii închise a C.C. la ședința biroului, cât și la ședința Comitetului am declarat următoarele cu privire la tovarășul Vasile Luca:

La Sft. Gheorghe cunosc dintre rudele apropiate ale tovarășului Luca pe tov. Toth Geza și pe maiorul de securitate Varga Gabor. Prin intermediul acestui anturaj familiar tovarășul Luca mergea la vânătoare cu asemenea persoane ca un Malek, sau un Kovasznai, locuitori din orașul Sft. Gheorghe. Ei sunt cunoscuți din trecut ca elemente exploatare și dubioase. Aceste elemente de multe ori au fost informate mai repede de sosirea la Sft. Gheorghe a tovarășului Luca, ca organele locale de securitate. Informațiile acestea am primit dela seful securității locale tov. Botău Ion, care a declarat acestea la o ședință mai restrânsă a biroului, la care a participat și tov. Bugyi Pal, primsecretar al raionului.

În afară de acestea am mai vorbit de un oarecare Becsei Pal, care este prieten bun cu Toth Geza. Soția respectivului este fiica unui chiabur, iar el în trecut a fost popă și în timpul infrângerii naziștilor dela Stalingrad la școala în care funcționa ca profesor-preot a ordonat cinci minute de reculegere.

După eliberare respectivul a abandonat anteriorul și s-a angajat ca profesor. Mai târziu, în 1947 a fost membru în secretariatul din județul Treiscaune al partidului socialdemocrat, cred în calitate de secretar al acestuia. Cu ocazia unificării celor două partide a ajuns în ~~secretariat~~ comitetul județean Treiscaune al P.M.R.

Cu ocazia raionării a fost înlăturat din comitet, iar în toamna anului 1950 a fost exclus din Partid.

Deci persoanele amintite mai sus sunt elemente cu un trecut dubios. Ei au fost în legătură cu rudele tovarășului Luca, care probabil au încercat de mai multe ori să influențeze pe rudele tovarășului Luca și prin ei cu siguranță că au încercat să influențeze și pe tovarășul Luca. Așa în 1949 s-a retras permisul de vânătoare al lui Malek la propunerea comitetului județean, mai târziu însă tov. Varga Gabor i-a dat înapoi referindu-se la tovarășul Luca și după părerea lui Szabo F. Janos, care atunci era responsabilul secției de cadre a comitetului județean.

Așa am ajuns la concluzia că tovarășul Luca și în acest caz și-a pierdut vigilența politică, admitând să fie însoțit la vânătoare de asemenea elemente, care căutau să-l influențeze/mă gândesc la probleme

me economice și financiare/

S,ar putea însă, ca tovarășul Luca să nu fi cunoscut pe aceste elemente. In caz însă dacă le-a cunoscut se dovedește și ~~xi~~ aici că a subapreciat pericolul ce reprezintă elementele dubioase.

s.s. Kelemen Gyula

Sft. Gheorghe 24 Mai 1952.

9

Declarație

Subsemnatul Iuliu Kelemen, membru în Comitetul de Partid al raionului Sft. Gheorghe cu ocazia prelucrării scrisorii închise a C.C. la ședința biroului, cât și la ședința Comitetului am declarat următoarele cu privire la tovarășul Vasile Luca:

La Sft. Gheorghe cunosc dintre rușele apropiate ale tovarășului Luca pe tov. Toth Geza și pe maiorul de securitate Varga Gabor. Prin intermediul acestui anturaj familiar tovarășul Luca mergea la vânătoare cu asemenea persoane ca un Malek, sau un Kovaszai, locuitori din orașul Sft. Gheorghe. Ei sunt cunoscuți din trecut ca elemente exploatare și dubioase. Aceste elemente de multe ori au fost informate mai repede de sosirea la Sft. Gheorghe a tovarășului Luca, ca organele locale de securitate. Informațiile acestea am primit de la șeful securității locale tov. Botău Ion, care a declarat acestea la o ședință mai restrânsă a biroului, la care a participat și tov. Bugyi Pal, primsecretar al raionului.

În afară de acestea am mai vorbit de un oarecare Becsei Pal, care este prieten bun cu Toth Geza. Soția respectivului este fiica unui chiabur, iar el în trecut a fost popă și în timpul înfrângerii nazistilor de la Stalingrad la școala în care funcționa ca profesor-preot a ordonat cinci minute de reculegere.

După eliberare respectivul a abandonat anteriorul și s-a angajat ca profesor. Mai târziu, în 1947 a fost membru în secretariatul din județul Treiscaune al partidului socialdemocrat, cred în calitate de secretar al acestuia. Cu ocazia unificării celor două partide a ajuns în ~~secretariatul~~ comitetul județean Treiscaune al P.M.R.

Cu ocazia raionării a fost înlăturat din comitet, iar în toamna anului 1950 a fost exclus din Partid.

Deci persoanele amintite mai sus sunt elemente cu un trecut dubios. Ei au fost în legătură cu rușele tovarășului Luca, care probabil au încercat de mai multe ori să influențeze pe rușele tovarășului Luca și prin ei cu siguranță că au încercat să influențeze și pe tovarășul Luca. Așa în 1949 s-a retras permisul de vânătoare al lui Malek la propunerea comitetului județean, mai târziu însă tov. Varga Gabor i-a dat înapoi referindu-se la tovarășul Luca și după părerea lui Szabo F. Janos, care atunci era responsabilul secției de cadre a comitetului județean.

Așa am ajuns la concluzia că tovarășul Luca și în acest caz și-a pierdut vigilența politică, admitând să fie însoțit la vânătoare de asemenea elemente, care căutau să-l influențeze/mă gândesc la probleme

me economice și financiare/

S,ar putea însă, ca tovarășul Luca să nu fi cunoscut pe aceste elemente. In caz însă dacă le-a cunoscut se dovedește și ~~xi~~ aici că a subapreciat pericolul ce reprezintă elementele dubioase.

s.s. Kelemen Gyula

Sft. Gheorghe 24 Mai 1952.

Nyilatkozat

Alul írott Kelemen Gyula a sepsirajmi
pörthistóság tagja a román dandártól központireosztásig
zártlevelűen a feldolgozása aláírásával a püta
fogamán Vasile Luca elutársal kapcsolatban
még a bíró uniót a históriái ülésen az alábbiakat
felmenteteni ki.

Luca elutársnak Sepsineutgyörgyön a közele rohami
közül Tóth Géza elutársat is Varga Gyula securitates
örneget ismerem. Így ezen rohami környezetén folytán
Luca elutárs ugyan elmentek járt el vadászni uniót
egy alkalom is korábbi nevezetű sepsineutgyörgylerőse.
Miket uniót kissákmányolót és a unióból két es
ellenőrnél ismerem. Ezer az elment személyben
Luca elutárs sepsineutgyörgyre való érkezéséről
közömbös volt inprimis uniót a helyi állam
históriái szerve. Az információk ezzel kapcsolat-
ban Botou Teantól a helyi államhistóriái szerve
főnököktől keresztül van egy nűrebből a bíró ülés
keretében ahol Buzgi Pál elutárs a rajon első
titkára is jelen volt felmenteni ki.

Fentiekben kívül benéltem egy Besei Pál nevű
férőől van Tóth Géza elutársal nagyon jó kapcsolatban
volt, az illető felesége uniót lány, a maga a unióban
pap volt a náciok Szatlingrádi szervezete aláírásával
az elment náciornál az emlekre abban az időben
ahol uniót pap tanár tanított 5 percen eddig is re-
nódt el.

a felrakodulásuk után az illető leolvasa a
papi reverenciát és domári állást vállalt, ezután
1944-ben a szocialdemokrata párt háromékes megyei
bizottságának tagja lett hízárom, hogy titkára
volt. A két párt egyesítése alkalomából
be került a Demian elnökpárt háromékes -
megyei bizottságába. A Rajmálós úrrel
újjá ismétlődött a pártbizottság felől és
1950 őréen ki lett zárva a pártból.

Tehát az előbb megjelölt személyek és
újjá ismétlődött kapcsolataival a ducsa
elutárs Sepsiszentgyörgyi róreményes, és
hízárom próbuálták befolyásolni több esetben ducsa
elutárs róreményes és ő rajtunk keresztül hízárom
ducsa elutársat is. Így 1949-ben a megyei
pártbizottság jóváhagyta mely lett személy
alkalozásának engedélye, később személy
Vörösi Géza elutárs ducsa elutársra hízárom
kötésükre mino adotta István F. János elutárs
névelésére az illető és az illető megyei költés
jelölés volt. Így magamnak ezt a követ
kezelést nemtom le hogy ducsa elutárs itt is
elutárs politikai éberségét, mely engedte hogy
névelésére igen kétes elutárs és hízárom el, és
hízárom kérdésében ducsa elutársat befolyásolhatják
és az illető személyi vagy gazdasági kérdésében
nem ismerte az illetőt. Amennyiben ismét
megyénkben ismétlődött az illető, hogy lebecsülte a kétes elutárs
névelését.

Sepsiszentgyörgy 1952. j. 24-án
Körmöcsy Gyula.

116/16/VII 952

12

DECLARAȚIE

Subsemnatul Ivanici Toma, student al Scolii Superioare de Partid "Stefan Gheorghiu" declar :

In anul 1949 prim secretar al Comit.de Partid al fostei județene Caraș Oravița, am cunoscut pe căpitanul Ștefănescu..... care în acel timp a fost comandantul Miliției Caraș. Este un element provenit din vechea jandarmerie. Postul acesta a putut să-l ocupe datorită faptului că fiind protejatul lui V.Luca, ținând ca soție nepoata acestuia.

Bazat pe sprijinul lui V.Luca s'a înconjurat căpitanul Ștefănescu de elemente cari au mai rămas din vechea jandarmerie și poliție, în timp ce pe elementele provenite din rândul clasei muncitoare încadrați în miliție nu i-a ajutat din punct de vedere profesional scoțându-i în evidență ca incapabili.

Ștefănescu s'a manifestat în mod dușmănos față de aparatul politic din miliție lucru care-l poate confirma tov.Locot. Mustăță.

Nu lua măsuri împotriva elementelor chiabure motivând că nu are articol de lege de ai încadra.

In urma raportului făcut de Comit.Jud.Caraș cât și personal de subsemnatul la Secția Organelor Conducătoare C.C. P.M.R. a fost chemat tov.General Cristescu Comandantul Miliției care a luat cunoștință de atitudinea și origina acestui căpitan.

Deasemenea am arătat personal sus arătatele lucruri lui V.Luca care m'a sfătuit să-l ajut pe căpitan deoarece noi trebuie să ne servim de oameni capabili.

Rezultatul rapoartelor și reclamațiilor personale au fost că la raionare Căpitanul Ștefănescu a fost promovat în muncă fiind numit ca profesor la Școala de Miliție din București.

Aceasta este declarația pe care o semnez.

Ivanici Toma

Buc. 12 Iunie 1952.-

Dederație

Subsemnatul Iovăniță Toma, student al Șc. Sup.
de poștal. Ștefan Gheorghiu de la:

În anul 1949, în scurta. al Com. de Poșta
al. fost. Județeană Coras. Bravito, eu am avut pe
Capitanul Ștefănescu... care în acel timp a fost
comandantul - Militari Coras. Este un element pro-
venit din vechia Judoarmorie. poștal. acesta a putut
să îl ocupe datorită faptului că fiind protejorul lui
V. Luca, lăsa să se reție neaportă acestuia -

Prezintă pe sprijinul lui V. Luca, se înconju-
rot. cap. Ștefănescu de elemente. con. cu mai multe
din vechul. Judoarmorie n. Polite, în timp ce pe
elementele provenite din vechul el. m. în cadrul
în milit. nu se ajută din punct de vedere pro-
fesional. scotând în evidență ca incapabil.

Ștefănescu se manifestă în mod dușmănos. pe
de aparatul politic. din milit. luând ceret poșta
confirmă. tot Loc. Mustoța -

Nu lasă măsură impotivă. elementelor etichetate
motivând că nu are. artical de lege de ei în contra

În urma raportului făcut de Com. Jut. Coras.
cât și personal de subsemnatul. la Șc. Org. Conduc.
c. e. P.M.R. a fost elumot. tot General. Enăscu
comandantul Militari coras a luat cunoștință de
atitudine. n. origine acestu capitan -

Deasemenea eu am tot personal sus amotat. lu-
ruri lui V. Luca. care mie s'făcut să îl ajut pe
capitan. de ori ce noi trebuie să ne servim de
omni copabil.

Rezultatul raportului în vederea promovării persoanei este
fost ea; la reionare. Capitanul Ștefănescu a
fost promovat în muncă fiind numit ca
profesor la Școala de Militari din București.

Acesta este declarat pe
conștient și semnnez. F. Ștefănescu

Buc. 12. Iunie 1952 -

1-7-952

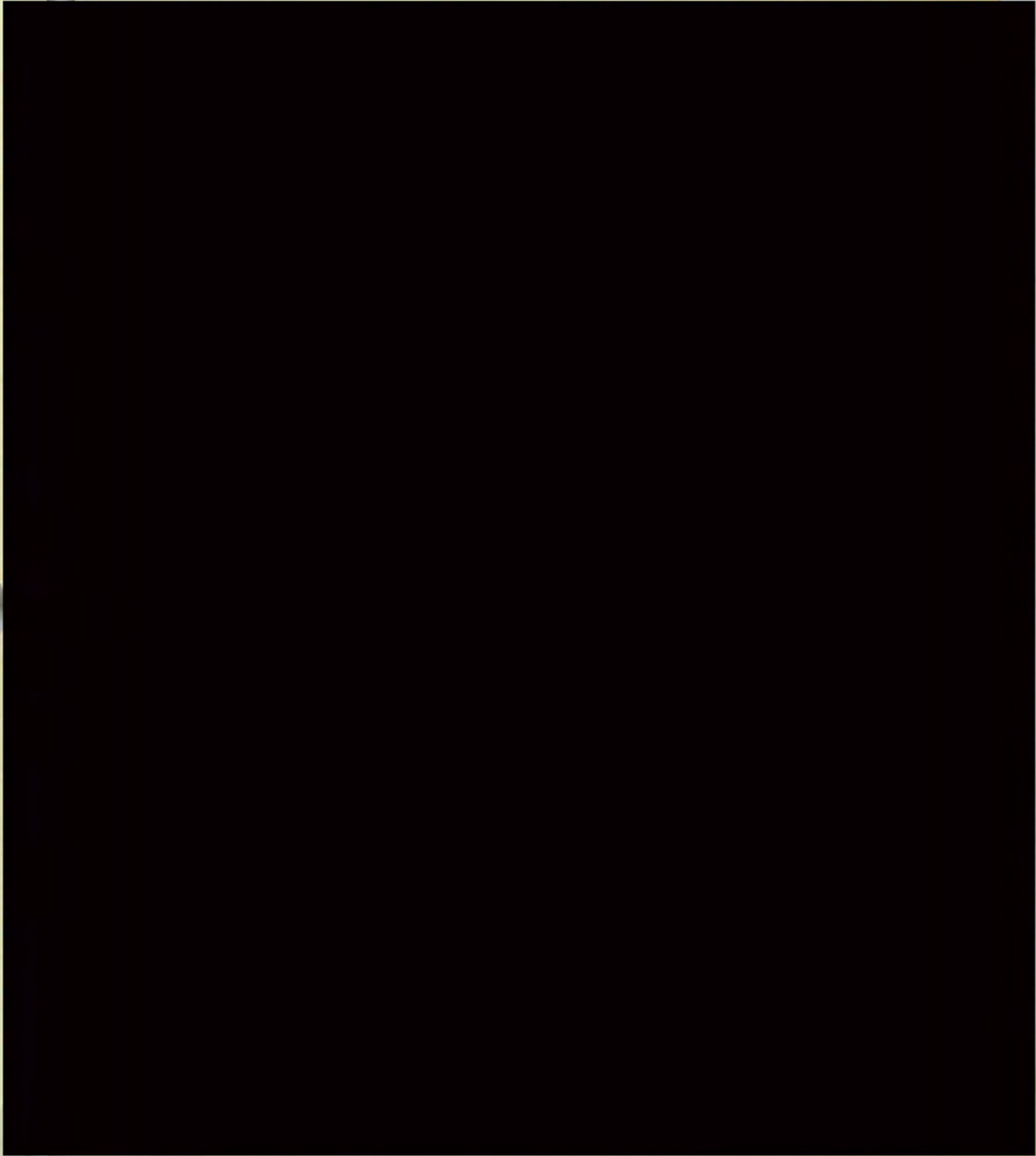
C.C. Com. de Control
Tr. c. Pănușanu

CONSILIUL DE MINISTRI

INTRARE Nr. 2428 / cob. 0 / 4
2428/000

2.

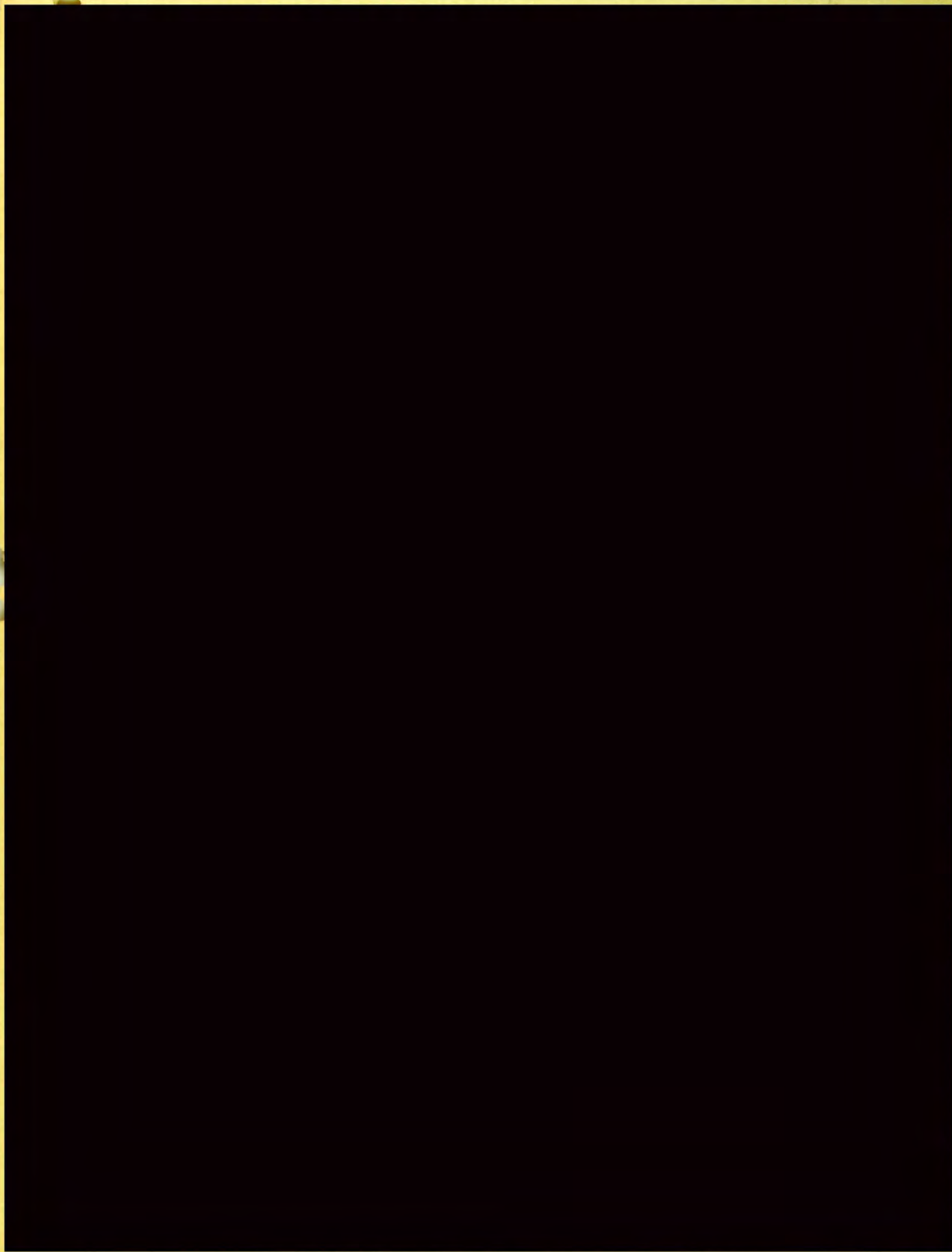
15

16 -

2.

17

18

/ Traducere /

D E C L A R A T I E .

Subsemnatul Szekely Francisc, domiciliat in Orasul Stalin angajat la Coop. 7 Noembrie, dau următoarea declarație despre atitudinea și activitatea lui Varga Gavril, frate cu Vasile Luca.

La Poliție a fost un dulap cu trei uși cu sticlă, pe care l-a luat la el, cât și alte mobilieri au fost transportate la locuința lui.-

Dacă a aflat că cineva are o armă bună de vânătoare, i-a luat autorizația ca arma s'o poată vinde.

In timpul secetei s'a abătut in legătură cu autorizațiile de călătorie pentru bani și făină, cu Urecki, care a făcut bursa neagră și cu Földes Anton.

O femeie a recunoscut umbrela ei in mâna fiicei lui Varga și tot ea a fost încă persecutată.

După spusele lui Balint Roza, moașă, soția lui Vancsi Vancsi a trebuit să-i plătească 10.000 lei, ca să-i elibereze un pașaport de a se călători in Ungaria, cu toate că Ministerul de interne a interzis călătoria.

Györi Bertalan i-a lucrat încălțăminte in valoare de 12.000 lei și când a cerut banii, i-a luat autorizația de vânătoare și nici banii nu i-a dat.

Pentru cazul lui Vancsi Vancsi a fost persecutat și Nagy Iosif, un tov. in etate. iar eu am fost condamnat la 2 luni, m'a terorizat, nici avocat nu am putut să iau fiindcă toți au avut frică de Varga.

Chiaburii au fost prietenii lui și cei mai buni oameni de ai lui. De exemplu Izsak Arpad, chiabur la Sf. Gheorghe și alții.

Orasul Stalin, la 21 Iulie 1952.

Trăiască PMR.

ss. Szekely Francisc.-

Nyilatkozat

19

Kékely Ferenc kövélvárosi lakó alkalmassága a Coop. 7. n. n. a következő nyilatkozatot adom Vargya János, Luca testvére magya tartásáról és tény keletéről, a Rendőrségnél volt egy darabmas ügyes srek sénytelvite magához és meg más birtort is kénit hasa a lakására, Es ha fő vordász feggvert tudot atól az engedélyt elvette hogy a puskaít adja el adni Az arólyos időben az utózási engedélyke kelésére élt birtort és pénzort, Urecki feketésővel, és Felde Antival. Egy arony meg ismerte az eseményt a leány a kezibe és meg őt kuraltata meg varga. Bálint Rora bába arony álitása szerint 10.000. k. k. kelet ügyor Váncsa Váncsiné Jozsa Jánosnak azért hogy ki ügyor utazási engedélyt Magyarországra, de a Belügy miniszter ke tiltata volt, az utazást. Györi Bertalan oblgort 12.000. k. k. értékű cipész munkálatott, és mikor kért a pénzt elvette az engedélyt a fegg vertartást bszulve de a pénzt nem votta meg, a Váncsiné ügyort Nagy József, idős birtort, is meg kuraltata engemet a kalmep ora el itel tetet és terroriort míg ügyvedet de tudtam fogadni mert egyse mente elvialni ügy fel tek aronytal a kuralásig volt a barátja és a leg job emborei. pl. Jozsef Arpad ügyort Gyöngyi kulak és megatári,

Dr. Stodlin 21. III. 552.

Egyen R. K. M. P.

Kékely Ferenc

No. 100/18/VII. 1952

9 Iulie 1952.

București, _____ 1952

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

CONSILIUL DE MINIȘTRI

CABINETUL PREȘEDINTELUI

Nr. 2428/Cab.D.

20

C ă t r e
COMITETUL CENTRAL P.M.R.
Tov. Pârvulescu.

Vă trimitem alăturat două demas-
cări semnate de Andreescu și Gh.Stoian
din Trg.Mureș, rugându-vă a le examina.

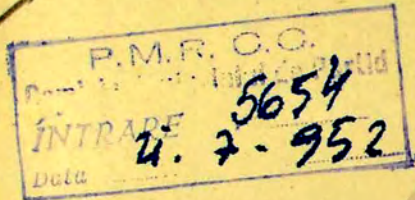
DIRECTOR DE CABINET,

I. Vlad

Cancelaria Secretariatului
În răspunsul Dvs.
referiti-va la:

Nr. 10594/1952 17.VII.1952 Sc/K

T. Völau

21

Către
Comisia Controlului de Partid

Vă trimitem nota informativa adresata
C.C. prin care sunt arătate o serie de fapte
ale lui Vasile Luca si a oamenilor lui.

Cu salutări tovarășesti
Cancelaria Secretariatului

Fancy

Referință

22

Subsemnatul Négro Gheorghe - domiciliat în Satul Nou dau această referință succesorilor.

În timpurile trecute bătrânul duca a fost de mai multe ori în Satul Nou la pășunătoare. - Eu am rămas fratele lui în serviciu și-a cerut, pentru complotarea sa. După aceasta când venea în pășunătoare nu venea în Satul Nou și la Zălau. Menționez că sutoideauna poseau spre Zălau aici. Înainte de reforma bănească și-a avut un motor în fața casei lui duca Jenă ca să meargă, de aici a plecat spre Giuc, eu am rămas cu impresia ca duca și-a lăsat supărat cu fratele său și acum și-a împăcat, dar se vede că nu și-a împăcat deoarece a plecat repede, stând numai zece minute. Eu nu am răzuit pe nimic din cauza că era o zi marș. A fost o marș îngustă, mică și nu am putut vedea din cauza că erau lumina din opate.

Négro Gheorghe

12 Iulie 1952.

Milatkorot.

creasta asferinta a lost
lucra de mine personal.

Gal Hlovan

213

Oléirótt György György Ujfalusi lokos
est a milatkorot odom igarógor.

Omulli idöklen az öreg Luke többször járt
Ujfaluba roolásmi. Ohogy az öcre hivatalba
került megszólta az öcset a rüles magatörö-
röit. Orulón ohogy jött roolásmi nem Ujfaluba
jött hanem Zolányotokörre. Ora megjegyzés
volt midig hajnalban érkeztek ide. Opine
leröltóra elött megölet egy motor a Luke Jerö-
körre elött körülbelül egy tízperctig onan
elindult cikfelé odan a kis ember roltom,
hogy Luke Lászlo haragha volt az öcivel és
ost gondoltom, hogy meglekült de egy lötrik,
hogy nem bekült meg. Mert hamar elment
mert csak tíz perig ült. En nem löttom senkit,
hogy az autobol röle ki roloki egy keskeny
tetejü forma auto volt azert nem tudtom lötri-
mert a hátulso limpa igett.

ex meg felé a valóságba
a mit istan

Mikócsfalva 1952 VII 12

Tomás György

Ujfalusi György

Je parle contre le retour de la loi
Melleghe Francis activit al Com. Reg U.T.M.

Declarație. Gel Stefan Presed. Coleg. d. Partid
or. Itali 24

no. dep. din 1946.

Subsemnatul Melleghe Francis, membru dep. din P.C.R. in prezent seful sectiei de propaganda si agitatie declar urmatoarele. -

Anul trecut in luna Februarie au murit in comuna Boretan, Rai. Tg. Sămeșe a fost onorat tov. Firma Albert resp. cu nume org. din comitetul org. de masa U.T.M. - de către un fiu de chibrit și 2 fiu de țărani mijlocari. Acest tânăr a fost și este recunoscut ca erou al clasei muncitorești în scri de tărășul alexandru Hoșhionos secretar al CC. P.C.R. și într-un articol scris în săptămânala Tineretului.

După ce a fost onorat tov. Firma Albert, cei trei murgari au fost arestați de către org. de securitate, și după un scurt timp au fost puși pe liber, după care aceștia au început să amenințe pe mai multe activități de la Raiu, și pe un învățător tânăr din comuna Boretan care a vrut să lucreze în țară. În luna Iunie sau Iulie anul trecut sa ținut procesul acestor bandiți la judecătoria militară la Oranel Staliu, unde nici măcar părinții tânărilor nu s-au putut prezenta. Dar după proces 2 tineri din cei au fost achistați. După afirmarea tov. Firma Tata decedatului, acești tineri murgari sunt în vârstă în familia l. Varile lusa, și că prin intervenția lui Tampa Golon care în acest timp era maior la Securitate Oranel Staliu, acești tineri au fost puși în libertate.

Deosebi este mai multe tov. la tărășul Prichei Fort, secretar al Comit. Raional U.T.M. Staliu, tov. Palavici Iuliu secretar Regional U.T.M. - tov. Honadi Staliu seful sectiei org. U.T.M. la Raionul Tg. Sămeșe. tov. Ion Andrei fost activist la U.T.M. locuitor din orașul Tg. Sămeșe și tov. Florin Aladur care a fost în acest timp educator la Șc. de agricultură din Tg. Sămeșe și în prezent un stăru dacă este acolo.

S. III. 1952. Oranel Staliu.

Melleghe Francis.

Declarație

Se face referință la referința dată
de către Biroul J. secretorilor org.
Raionale UTM. Raional Stalin.

În subsemnalul Biskiei Goriș ^{Școl. Ștăruș} secretor UTM lui
declor următoarele

25

În anul 1951 prin luna iulie a fost jurgiat
cu cutitul un terorist secretor UTM lui numit
Dima Tolobent care după a volință de UTM a fost
stocat

Pentru clarificare oestui crimă au fost trimise
și eu din partea UTM lui care fie malat mor-
mântot în bune condiție.

În oestui secretor mai constată următoarele
că a fost stocat de 3 persoane care după cererea
noastră de către securitate aostri oestui olică
au reut securitate că o fie oestui, după ce a
fost oestui un mult timp a fost dat drum
și se cursit un zvon că sunt dat o drum și
ve li complet cercelat oest lept, ~~și~~ peste mult
timp a fost chemat la tribunal unde a fost condamnat
1 dintre tote, lept care a creat o atmosferă neră-
toare în comună, pentru că cei doi care
a fost dat drum care a fost ruden ~~și~~ a
numit Lucăș (alobun) care este ruden
Școl. Ștăruș, ma peste mult timp când mai dus
la securitate nimeni nu a vrut știe de oest
problema care se putut constata că a fost găsită
oest problema

În raportul că mai am pregătit a curvatore
din partea UTM lui terororul care a limit
curvatori a fost amenințat de către oestui 2
persoan olică ruden oestui 2 persoane lucă
oeste tot aost ruziat la Securitate și nu se
locut nimic.

Dr. Stalin 15 III 1952 Dinchi

Subsemnatul Lengyel Carol, activist la Comitetul Raional P.M.R. Tg. Săcuesc, fac cunoscut în următoarele devierile de dreapta al lui Vasile Luca, devieri care au avut urmări și în comuna Lemnia.

În 1951 am fost organizatoric de Partid în comuna Lemnia, Vasile Luca de multe ori a trecut prin comuna Lemnia spre Oituz unde s'a dus la vânat și la pescuit, iar între timp a venit și la părinții lui, întotdeauna cu însoțitori.

În Gospodăria Colectivă nu a intrat niciodată în timpul cât am fost acolo, ca să ne dea sfaturi juste nouă și muncitorilor din GAC.

Au intrat în locuința părinților în special acei care au avut de plâns, fiindcă nu i-a plăcut munca în GAC. sau s'au lovit de unele chestiuni legale. Această deviere de dreapta s'a simțit și în GAC. Lemnia, fiindcă la organizarea ei au intrat elemente străine de clasă, o parte din ei au fost prieteni buni ai lui Toth Geza și Toth Andrei.

Astfel au intrat Fulop Carol chiabur, care deja în primăvara anului 1951 a fost exclus din GAC. de către membrii GAC., de care lucru i-a părut rău mamei lui Vasile Luca. A mai intrat Vargyasi Antop cu 13 ha. pământ și pe motivul că în comuna Fotos are rude a lăsat în afara GAC. câteva hectare de pământ și pe asta a lucrat, la GAC. nu a venit să lucreze, sau Denes Iolanda învățătoare chiabură, care deasemenea a putut intra prin bunăvoința a familiei Toth, ca să figureze ca țărani mijlocăș, Denes Ladisau fierarul, care deasemenea a lăsat în afară pământul soției, Lukcas Andrei, Kovacs Emeric și alții fiindcă sunt prieteni buni, ceace a fost permis de familia Luca. Sau mai este în GAC. Zsigmond Lazar din Lemnia de sus, care a fost comerciant și cârciumar și acum mai vinde pe bursă neagră, totodată nu lucrează în GAC.

În toamna anului 1951 când a fost împărțirea cerealelor, acești buni prieteni nu au primit din recoltă, fiindcă ori au lucrat puțin și așa au primit puțin sau nu au lucrat și nu au primit. Aceștia au instigat cel mai bine și s'au străduit ca convingă muncitorii cinștiți ca să nu meargă la GAC. să lucreze. La repartizarea recoltei muncitorii cinștiți au primit mari cantități de produse, ceace nu i-a convenit celor strecurați în GAC. Purtătorul de cuvânt cel mai principal a fost mama și tatăl vitreg al lui Vasile Luca, fiindcă la adunare a spus că astfel ei vor muri de foame, cu toate că ei au fost asigurați împreună cu ceilalți bătrâni din aceea 2 %, dar în afară de asta au mai avut ei. Tot mama lui a spus că GAC este bun numai pentru oamenii săraci, gândindu-se că vor primi după pământul predat, poate au crezut că este așa ca în iugoslavia lui Tito, care servește interesele chiaburilor, exploatează țărănimea muncitoare.

Devierea de dreapta al lui Vasile Luca a fost dăunătoare atât pentru comuna Lemnia, cât și în proporție de țară, care a întârziat cu mult construirea socialismului, înființarea noilor GAC. și întărirea celor existente, deoarece în multe locuri s'au strecurat elemente chiabure, străine de clasă în GAC.

Vasile Luca a dus o politică chiaburească, de dușman de clasă, s'a rupt de clasa muncitoare, de țărănimea săracă și mijlocășă și a ținut legătura cu dușmanul de clasă.

Tg. Săcuesc, la 10 Iulie 1952.

ss. Lengyel Carol.

parant husidjen meg, János László kérés, ki
 felesége földjét szintén kiint hagyta, Lukács András f
 Károly János is másképp ment jó barátok komáinak is
 a Tot család oszt megengedi. Vagy ott van még a kollektív
 gazdaságra Szigmund László felső Lendvén, ki volt keres
 edő korszakos, is most is feketék után áruval is feketézik,
 ugyan akkor a kollektív gazdaságra nem jött is nem meg
 dolgozni.

1951 őrin mákor termény elosztás volt az ilyen jó komák
 nem kaptak a terméstől, mert vagy kereset dolgoztak
 is így kereset kaptak vagy nem dolgoztak is nem kaptak
 csak igazat a legjobban, is inkább csak feleséget a becsületen
 dolgozókat hely ne menjetek a kollektív gazdaságra dolgo
 zni. Termény elosztáskor a becsületeseen dolgozókat nagy
 mennyiségű termékeket kaptak, is nem tetten a felesé
 ről is inkább idegen szemeknek. Ennek a fő hangvételje
 Sötét barátság Lukács edesanyja is mostha anyja volt
 mert az osztáskor a nagy gyűlölet, amit mondta, na
 hát így mi etlen halunk meg, helyt gondoskodva
 volt nekik is a főbb öregeknek a 2% lot, de etel
 eltekintve is volt nekik, mert volt gondoskodva velük
 Ugyan az edesanyja mondta hát csak a megismerés
 jó a kollektív gazdaságra, amit gondoltam hely majd a
 beadott földjüket után kapnak termést, lehet azt
 gondoltam hely, vagy van mint a főbb igazságszóló
 had a kényesek ereketet meggya -

királmányok a dolgos parasitákat.

Vasile Luca jobboldali elhajlású kérs volt
ny. Lombeyre, mint egyet ország viszonylatban mely
nagyban kövöltette a szocializmus útját, a mező
gazdasági direktorok titositéit, és a meglévő megerősitéit
mivel hogy sok helyen kulák elemek ország részében
kerültek le a kollektiv gazdaságokba.

Vasile Luca teljesén kulák politikát ország elnövezés
politikát folytató, elszakadt a munkás országtól, a dolgos
meg is kir. parasitákat, és az ország elnövezés tartotta a
kapcsolatot.

Hercegszászban 1952. VII. 10.

Lengyel Márton

DECLARAȚIE.

30

Subsemnata Csibi Maria dau următoarea referință concretă despre infăptuitorii devierilor de dreapta din Județul Treiscaune:

La data de 5 Oct. 1949 am fost transferat dela Județeană Ciuc la Județeană Treiscaune, ca resp. la Secția Ad-tivă. Am făcut un schimb cu Albert Iosif prin C.C..

Când am fost transferat aici nu m'au primit bine deloc. Unii din Biroul de atunci ca Suszler, Toth Geza s'au străduit să mă înlăture dela munca politică, nu am primit dela ei nici un ajutor. Suszler in repetate rânduri a accentuat că in țară Albert Iosif este cel mai bun resp. Ad-tiv. fapt care pe mine m'a demoralizat. La Secția Ad-tivă s'a sopțit că am un miros de servitoare. Când am cercetat cazul, cont. Brassai Magda a inceput să lanseze vorba, am prelucrat in Birou, dar nu s'a luat nic. un fel de măsură.

Problemele de a'a natură a dus Biroul la fracțiune. Au lucrat împreună Toth Geza și Suszler. In Birou nu prea s'a pus diferite probleme, care s'ar fi ivit in Județ și nu s'a discutat decât numai cece a fost pus la ordinea de zi.

Dominația a avut-o Toth Geza, iar Suszler a făcut ce a spus Toth Geza. In Birou de multe ori s'a arătat lui Toth Geza metodele lui nejuste, dar nu a primit critica, după critică s'a străduit ca să caute cum ar putea să dea inapoi acelor care lu criticat.

Printre alți a fost cazul lui Fazakas, chiaburul din Ghidfalău, pe care a vrut să trimeată in 1950 in Uniunea Sivietică cu delegație. In Birou nu am putut să schimbăm părerea, i s'a spus cu majoritatea că nu luăm răspunderea, la care el a spus că nici nu trebuie pentru că el singur își va lua răspunderea pentru că el nu trimite pe unu care nu se pricepe la gospodărie, iar cel in cauză este bun gospodar și dacă se intoarce din Uniunea Sivietică il va asculta și ceilalți țărani pentru că cuvântul lui are greutate.

Chiaburul respectiv nu a reușit să plece in Uniunea Sovietică pentru că nu au putut pregăti despre el un referat, deoarece Secția Cadre a ascuns dosarul lui / chiaburul respectiv a fost membru de partid/. Dosarul a fost căutat o noapte întreagă, când au văzut că nu este dosar l-a obligat pe tov. din Secția Cadre ca să pregătească un dosar așa din cap, la care ei nu s'au angajat, in urma căruia s'a așezat el să pregătească, atunci tov. au declarat că nu vor iscăli referatul și așa după multă luptă și discuție, chiaburul nu a fost trimis la Uniunea Sovietică.

Deasemenea o discuție similară pentru că a pus președinte pe chiaburul Fazakas Stefan in com. Leț, membrii Biroului adică unii au fost contra acestui fapt, la care Geza a spus că o să intrebe pe nenea Vasile. Nenea Vasile a și venit Sâmbătă seara ca să plece la Lacul Roșu pentru pescuit, dar ca de obicei a dormit la Geza, rezultatul discuțiilor a fost faptul că Duminecă s'a ~~impartat~~ fost ales chiaburul.

Toth Geza a avut nenumărate prieteni, străini de clasă ca de ex: Becsei, care a fost preot și președinte Județean la P.S.D, făcea agitație turbată contra P.C.R., după unificarea partidelor a fost luat in Comitetul PMR Județean, unde a făcut parte până la Raionare, sau Miko Nicolae, un nemernic, care in 1950 ca insp. școlar, a tăiat la examen 40% din copii de muncitori pentru care s'a luat in repetate rânduri discuție ca să-l excludă

31

din partid să-le scoată din muncă, se ducea o luptă cu Geza și cu Suszler, numai atunci s-a putut înlătura pe ei din serviciu când tov. Nagy Mihail a venit ca secretar la Sft. Gheorghe, atunci Biroul a luat o hot. ca Miko nu poate lucra în raza Județului, a și fost îndepărtat câteva luni, dar cu ajutorul lui Geza fără a cunoaște Biroul Județean a fost pus în Bancă ca șeful controlor principal.

În afară de asta câte dușmani de clasă ^{cu} atâta a fost per "tu". În biroul lui se duceau baronii să i spună pe nume Gezuka și mulți alți dușmani de clasă umbla, venea la partid. Aparatul de Stat a fost plin cu asemenea elemente. La Textila de ex. a fost Boer Etelka baron soția lui Kolcza al cărei soț a fost mare comerciant și a ținut legătură cu Suszler. Cum a venit aici tov. Nagy, mulți au fost înlăturați, dar a rămas destul în Aparatul de Stat.

Toth Geza a avut prieten buni de suflet pe Nagy Victor și Szabo Berți, de asemenea și lui Suszler, au fost transferat la Minister prin intervenția lui Geza la Luca. Nagy Victor a fost conducătorul Centrului Național de Muncă care nici membru de partid nu ar fi trebuit să fie intrucat a avut o sancțiune cu gr. IV., cu orice preț au vrut să-l aducă ca activist, chiar în Birou, însă nu am reușit să aflăm în locul căruia, însă nu am reușit pentru că nu a aprobat C.C. la care Geza a făcut o mare injură, a luat telefonul și a căutat Ministerul de Finanțe ca să vorbească cu Luca. Într-o dimineață luni după ora 8 Luca încă nu era acolo, la aparat s'a prezentat adjunctul, cu care a vorbit unghurește, trebuia să se cunoască pentru că au vorbit prietenos, ~~dar~~ și per "tu", dar nu-i a spus ce a vrut, doar atâta ca să întrebe pe nenea Laci ce este cu chestiunea aceea, despre care s'a vorbit. La această convorbire a fost prezent și Nagy Victor.

Această convorbire a avut loc în biroul lui Suszler. După un scurt timp Nagy Victor a fost dus în Minister, de unde a început să vină acasă în fiecare sâmbătă cu o mașină cafea. Soția lui în fiecare Duminică s'a dus cu mașina în piață. Fiul lui a învățat să conducă mașină, toată Duminica se plimbau cu mașina pe cheltuiala Statului, iar noi stăteam cu buzele umflate că trebuia să mergem pe teren, dar nu am avut benzină în mașină, iar ei au avut pentru plimbare. După ce fiul lor a învățat să conducă i a cumpărat o motocicletă cu care toată ziua de huruit în jurul orașului, iar localnicii erau ofenșați împotriva noastră întrebându-ne cum se poate face așa ceva.

Tot așa a făcut și celălaltul, Szabo Berți care a început să umble cu mașină și asta Luca a rezolvat prin Geza până nu a ajuns în Minister, cât timp a fost la Partid Geza și Suszler în fiecare zi înainte de masă, după masă au venit la partid, după aceea, nici pe acolo nu au venit.

În legătură cu Albert Iosif, l-am cunoscut prin tovasăși de aici pentru că nu am lucrat cu el. Din convorbirile avute cu tov. a reușit multe porcării, în timpul lui au fost șoferul Simon Ioan, Szabo / Sandor / Eva casieră și Gal Eugen, care a fost intendent pe vremea aceea. Baloga Mihai a fost șoferul lui Geza, de multe ori mi-au povestit că Albert Iosif a fost prieten cu Dr. Szabo, Dr. Fridmann / fost membrii de partid, care în lagăr a fost agent, după cum afirmă Nemeth Iosif. În locuința acestuia au umblat fasciștii, elemente dușmănoase. Baloga Mihai a spus odată, că într-o seară a fost cu Albert la Dr. Szabo pentru 10 minute, dar a ieși noaptea la ora 3 și a ieșit bine dispus.

În mai multe cazuri după cum spuneau tov. a luat mașina ~~mașina~~ mașina partidului noaptea și s'a dus la Tg. Jucu.

Abraham Alexandru, care pe vremea aceea era secretarul Plășii a povestit acelaș lucru despre Albert și a mai spus că, într'o seară când Albert a luat masa la restaurant venise Dr. Szabo cu soția, Albert a sărutat-o pe frunte, la care ea a spus lui Abraham, vezi, ăste a fost bun secretar, nu tu. Albert Iosif a întreținut legăturile și pe mai departe cu ei, chiar când a fost transferat la Ciuc, de multe ori a venit acasă și s'a repezit la ei.

Eu l-am cunoscut ca pe un îngâmfat inchipuit, fapt care susțiu și astăzi. Odată când venise acasă din Ciuc și i am propus câte ceva pentru lucrările de acolo, la care, foarte mândru declară ironic "dumneata vrie să mă înveți pe mine".

La ziua de naștere a lui Suszler și a organizat o cină, unde a fost invitat întregul Birou, pe Nagy Victor, pe Geza și Albert din Ciuc, am fost acolo și eu, au așteptat cu nerăbdare pe Albert, însă nu a venit dintr'un oarecare motiv, după cum m'am informat era în ședință de Comit. Județean.

Când a venit acasă nu a scăpat niciodată să stea de vorbă cu Geza și cu Suszler, așa că nu a fost în contradicție cu Geza.

Despre lucrurile întâmplate în Județul Treiscaune, am stat de vorbă cu tov. Bone, care a fost instructorul și am propus ca Géza să fie luat de aici. Nu am fost suficient de vigilenți de ex. nu am știut de multe lucruri care s'au petrecut aici, despre metodele nejuste cu privire la organizarea GAC. am auzit numai după rebeliune, la școală am știut numai despre o metodă, că la Mărtineni cei care nu s'au înscris în GAC, au fost puși să care pietre.

S'au străduit să nu mă atragă în muncă politică, au izolat Secția Activă de la munca politică generală, odată Geza a afirmat că eu sunt obligată să fac rost de mașină

Devierea de dreapta a observat numai după ce s'a prelucrat, văzând că la fosta Județul Treiscaune rădăcina devierilor de dreapta a fost ~~mai adâncă~~ foarte adâncă, ni nu me am situat pe o poziție comunistă împotriva ei, deoarece nu ne-am străduit să studiem îndeajuns linia partidului, am tolerat ca să rupă în două activul.

Propun ca să se verifice tov. Safta secretarul Raionului Tg. Săcuiesc, care pe vremea aceea a fost la Sectorul Documentării ca instructor și a fost împăcitor față de Geza și Suszler. De multe ori a scris alt raport, care a fost trimis la C.C., nu pot da date concrete, dar mi-aduc aminte Suszler a și tra linie, cum să scrie tov. Safta, în mai multe cazuri s'a adresat la Geza, Gezacska.

Invățând din lipsurile noastre, imi iau angajamentul că pe viitor voi fi mult mai vigilentă și voi veghea asupra unității partidului.-

Sft. Gheorghe la 12 VII.1952

ss. Csibi Maria.-

*Le poste contre le deshonoreur
Csiki Maria. Gal Stefan*

Kyilatkozat

33

Alulírott Csiki Maria, az alábbi konkrét véleményyt adom a volt Háromszek megye jobboldali elhajlás megteremtőiről.

1949 október 5.-iken lettem áthelyezve a Csik - megyei Partbizottságtól a Háromszek megyei part vezetethez, mint adminisztrációs osztály felelősének, a Központi Bizottságunk által lettünk megcsempelve Albert Joskával, aki Csikba ment helyettem szinten a Part Adminisztrációs Osztály felelősének.

Engem, amikor ide át lettem helyezve egyáltalán nem fogadtak jól. Az akkori büroából egyes elemek pl. Schüssler, Toth Geza, igyekeztek mellőzni a politikai munkától, nem kaptam tőlük semmi segítséget. Schüssler több esetben is hangsúlyozta, hogy az országban Albert Joska a legjobb adminisztrációs felelős, amin keresztül engem demoralizált. Az adminisztrációs osztályon suttogtak, hogy cseled szagom van. Amikor kivizsgáltam, az egyik könyvvel Brassai Magda kezdte terjesztetni, a büroóban feldolgoztam, de semmi intézkedés nem lett tőle.

Az ilyen kérdések arra vezettek, hogy a büroófrakciókra szakadt. Toth Geza és Schüssler együtt dolgoztak ketten. A büroóba nem igen lettek különböző kérdések, amelyek a megyében felmerültek, megtárgyalva, csak kimondottan ami a büroó ülés napirendjén volt.

Toth Geza volt az uralkodó, Schüssler, mint titkár azt csinálta, amit Toth Geza mondott.

A büroóban Gezanak a helytelen módszerei nagyon sokszor meglettek általunk mutatva, de nem fogadta el a segítséget, a kritika után igyekezett keresni, hogy aki megmondta a véleményt, hogyan tudna neki vissza adni.

Többek között például az egyik ilyen eset volt, amikor ki akarta küldeni Fazakas gidófalvi kulakot, 1950-ben a Szovjetunióba a pártbizottság delegációval. A büroóban a véleményt nem tudtuk megváltoztatni, a büroó nagy többsége kijelentettük, hogy a felelőséget nem vállaljuk, azt mondta, hogy nem is kell, ő egyedül vállalja, mert olyant nem küldhet, aki nem ért a gazdasághoz, az meg jó gazda, és ha vissza jön a Szovjet Unióból a többi gazdak is meg fogják hallgatni, mert szűly van a szavának.

Az illető kulaknak nem ikerült a Szovjet Unióba kijutni, mert nem tudtak róla a referátot elkészíteni, mert a kádér osztály a dosszárjót eldugta (mert az illető kulak párttag volt). A dosszárjót egy egész éjjel kefestek, amikor lattak, hogy nincsen dosszár, kötelezte a kádér osztályon dolgozó elvtársakat, hogy készítsék el úgy fejből a dosszárjót, amire ők nem vállalkoztak, akkor neki ült ő, hogy elkészítse, de az elvtársak kategorikusan kijelentettek, hogy nem fogják alá írni, és így nagy vita es harcok arán, a kulak nem lett kiküldve a Szovjet Unióba.

Ugyancsak egy ehez hasonló vita, amikor Lecfalván odatette a Fazakas Pista kulakot, a büroó egyes tagjai ezt is ellenéztük, ezt megakadályozni nem tudtuk, mert Geza azt mondta, ezt meg kerdi Laci bacsitól. A Laci bacsit szombaton este le is jött, ment a Gyilkos Tota halaszni, Gezaaknal aludt, mint mindig, a beszélgetés eredménye az lett, hogy a kulakot vasárnap a kollektív gazdaság elnökének bevalasztották.

Toth Gezanak voltak számos osztály idegen elemek barátai, mint például Pecsei, aki pap volt, a Szocial Demokráta Partnak megyei elnöke volt, nagy veres szajjal agitált a Komunista Part ellen. A két Part egyesítése után bevettek a RMP Megyei Bizottságába, ahol volt egészen a Rajonalásig, vagy Miko Miklos, egy másik gazember, aki 1950-ben (mint tanügyi inspektor) a munkás gyerekek 40 %-át elbukttatta, melynek a partból való kizárásukért és a munka helyükről való eltávolításukért többször lett felveve a harc Gezavál és Schüsslerrel, de csak azután sikerült a munka helyükről eltávolítani, amiután Nagy Mihály elvtárs jött Szentgyörgyre titkárnak. Akkor a büroóhozott egy határozatot, hogy Miko Miklos a megye területén sem dolgozhatik, el is volt egy pár hónapot, de Geza keresztül csak vissza került a Part bizottságot megkerülve a Bankhoz lett betéve főkontólornak.

Ezekon kívül, amennyi osztály ellenség, azzal mind betűbe volt. A barok bejárt hozzá a part vezetünk irodájába, és hozzá Gezának zölitotta, nem csak ez, hanem az osztály ellenség jart be a parthoz. Tele volt az állam apparátus mindenhol ilyen elemekkel. A Textilbe például ottan volt. Boer Etele baro. Kolczane, akinek nagykereskedő fia volt a ferje, és Schüsslerrel tartott kapcsolatot. Ahogyan ide jött Nagy Mihály elvtárs, ok el lett távolítva, de meg maradt elég az állam apparátusban.

Szabo Berci és Nagy Viktorral kapcsolatban, ezek mind lakó jobaratai voltak Toth Gezának meg Schüsslernek, a miniszteriumba való felhelyezésük Geze közbenjárásával Luka Lászlón keresztül történt. Nagy Viktor, aki a Nemzeti Munka Központnak volt a vezetője, aki még párttag sem lett volna szabad, hogy legyen, negyed fokú szankciója volt, be akartak minden keppen hozni aktivistának, meg hozza a büroba, csak azt nem sikerült megtudnom, hogy melyikünk helyett, de a tervük nem sikerült, mert a Központi Bizottságunk nem hagyta jóva. Geza erre szokása szerint egyet karomkodott, és vette a telefont és hívatta a Pénzügy-minisztériumot, Lukát kereste, egy hetfő reggel volt, 8 óra után, de Luka meg nem volt bent. Lukanak az egyik helyettese jelentkezett, akivel magyarul beszelt, ismerhettek egymást, mert nagyon barátságosan beszéltek, tegeztek egymást, ennek nem mondta meg, mit akar, csak annyit mondott, kerdezze meg Laci barát, hogy mi van az ügyvel, amit megbeszeltek. A beszélgetésnél jelen volt Nagy Viktor, és Schüssler irodájából töltött a beszélgetés. Erre nem okára Nagy Viktor fel lett vité a Miniszteriumba, ahonnan megkezdődött a setajás haza, minden szombaton világos barna autoval jött haza. A felesége minden vasárnap a piacra autoval ment vásárolni, a fia meg azon a kocsin tanult meg autót vezetni, egész vasárnap setaltak az autoval az állam költsegen, mi meglettük meg a kezünket, hogy kene terépre menni és nincsen a mi kocsinkba benzin, nekik setalni van. Miután a fia megtanult vezetni motor kereppart vett neki, ami egész nap a város körül burrogatott, a város lakossága zúgolódott ellenük, minket meg támadtak, hogy ez hogyan lehetséges.

Ugyanigy csinált a másik is, Szabo Berci a kőtetkek autoval, jart le, ezt is Luka rendezte el Gezan keresztül, amíg fel nem került a Miniszteriumba, minden nap delelőtt, delután a Partnal volt, míg Geza meg Schüssler volt jöttek, azután meg erre fele sem dugtak az orrukát.

Albert Joskával kapcsolatban:

Albert Joskat és tevékenységet legjobban az elvtársakon keresztül ismertem meg, vele együtt nem dolgoztam.

Az elvtársakkal folytatott beszélgetések alapján sok gazemberegére mutattak rá: Simon János a sofőr, Szabo (Sándor) Eva a pénztárnoknő volt az ő idejében, és Gall Jenő aki intendens volt itt abban az időben, Baloga Misi a sofőrje volt Gezának. Nagyon sokszor meséltek nekem, hogy Albert Joska baráti kapcsolatban volt Dr. Szabo, dr. Fridmannal (volt párttag), aki a legerben, Nemeth József allitása szerint kapott. Együtt ezeknek a lakására jartak fasiszták, ellenséges elemek. Albert Joska egy heten háromszor is feljart hozzájuk, együtt ittak mulattak. Baloga Mihály egy alkalommal elmondta, hogy egy este Alberttel voltak dr. Szabonál, azzal, hogy csak 10 percet ül és egész háromig tartott az a 10 perc, amikor is spiccesen jött le.

Több esetben, ahogyan az elvtársak mondtak, éjjel fogta a part kocsiját és elment Kezdire. Egy alkalommal Abraham Sándor, aki abban az időben a Kezdi Járási Partavezetnek volt a titkára ugyan ezeket a dolgokat elmondta, kibővítve azzal, hogy Albert egy alkalommal vacsorázott a vendéglőbe, ahol mindjart megjelent dr. Szabo a feleségével. Albert fogta magát és homlokán csokolta a nőt. Azt mondta Szabone, na látod Abraham, ez volt jó titkar nem te.

Albert Joska a kapcsolatot velük továbbra is fentartotta, ahogyan Csikba lett helyezve, többször jött haza és felzaladt Kezdire. En ahogyan megismertem, egy bekepzelt pökhendinek ismertem meg, amelyet fentartok most is. Egy alkalommal, ahogyan athelyestek Csikba haza jött, közbe az ottlevő dolgokól javasoltam neki, hogy mit csináljon

erre nagy büszkeséggel, levező gúnyossággal kijelenti, "maga akit én tanítottam". -

Amit az aktív ülésen felhozott, hogy azon állításai nem feleltek meg, hogy azért tettek Csikba, mert megmondta Geza a véleményét, pont az ellenkezőjét lett odatelve, mert igen jól voltak. Például egy alkalommal Geza vezette az autót, neki mentek egy körtásnak, az auto össze tört, és a megépítését Albert fizette ki a Torja-va össeggyűjtött tehénk. a-ból, amit Geza-nak kellett volna kifizetnie.

Egy alkalommal Schüssler-nek volt születés napja, rendezett egy nagy vacsorát, amelyre a büro tagjait is meghívta, Nagy Viktort, Geza-akat, Albertet Csikból, mert ma ott dolgozott, ott voltam én is, nagy lazban vártak Albertet, de közben valami okból kifolyólag nem jött el, ahogy voltam értesülve Partbizottsági ülés volt Csikban.

Amikor úgy haza szökött jönni Geza-val meg Schüssler-rel nem mulasztotta el, hogy ne találkozzon, úgy, hogy nem áll fent, hogy Geza-akkal ellentétben lett volna.

Ezekről a dolgokról, amelyek a volt Háromszek megyében történtek Bone elvtárs-sal, aki akkor instruktor volt a megyének beszelgetünk, javasoltam akkor, hogy Geza-t el kellene innen vinni.

Nem voltunk akkor elég ebe-ek, például én nagyon sok kérdésről ami itten történt nem volt tudomásom, például a kollektív gazdaságoknál alkalmazott helytelen módszerekről a lazadás után szerveztem tudomást, az iskolában, csupán egy módszerről tudtam, pld. Martonfalván, akik nem álltak be a kollektív gazdaságba, oda tettek köhördani,

Engem igyekeztek nem bevonni a politikai munkákba. Az Adminisztrációs Bizottságot elszigetelték az általános part munkáktól, egy alkalommal Geza ki is jelentette, hogy nekem kutya kötelességem, hogy autót szerezzek.

A jobboldali elhajlás a partunk keretein belül, felszínre kerülése után láttam meg, hogy itten a volt Háromszek megyében milyen óriási gyökere volt a jobboldali elhajlásnak, nekünk meg nem volt ellene egy komunisták álláspontunk, mert nem igyekeztünk a part vonalat elég tanulmányozni, megtűrtük, hogy kette szakadjon az aktív.

Itten javasolom megnevezni Szafta elvtársat, a Kezdi Rajoni Partbizottság titkárát, aki abban az időben a Dokumentációs instruktor volt, és elég megalkuvó volt Geza-val szemben meg Schüssler-rel. Többször írtak át vele a jelentéseket, amelyet a Központ fele csinált nem tudok konkrét dolgot felhozni, de emlékszem, hogy Schüssler meg is húzta a vonalat, hogy an írja át, Szafta elvtárs, legtöbbször úgy szollította Geza-t, hogy Gezacska.

A jövőben, a hibáinkból tanulva, kötelezem magam, hogy sokkal nagyobb ebeséget fogok tanítani a partunk egysege felett.

Bepsiszentgyörgy, 1952. VII. 12. -

Csik Maria
Csik Maria

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Köver Ludovic, în prezența directorului școlii de cadre 3 luni a Sfa ului Popular, locuitor în Orașul Miercurea Ciuc, Str. Gh. Cosbuc 54, membru în PMR., dau următoarea declarație despre familia lui Luca Vasile.

Familia susamintită o cunosc de când am fost copil mic, fiindcă și eu m'am născut în comuna Lemnia / Raionul Tg. Săcuiesc / unde aparține și această familie după locul nașterii și domiciliul. Familia aceasta, deoarece mama lor a avut trei soți se compune din mai mulți membrii de familie, după cum urmează: Vasile Luca, Iuliana Luca, Varga Gavril, Toth Elisabeta, Toth Geza, Toth Andrei, deoarece restul membrilor familiei nu au trăit în comuna Lemnia nu le cunosc.

După eliberare, datorită faptului că Vasile Luca a primit un post înalt, membrii familiei pe rând au plecat din comuna Lemnia ocupând posturi din ce în ce mai mari. Varga Gavril a lucrat pe linia Securității, iar mai târziu a devenit Șeful securității a Județului Trei Scaune în gradul de maior. Toth Geza de asemenea în 1946 a plecat din comuna Lemnia, întâi pe linia UPM., mai târziu pe linie de partid, ca pe urmă să devină secretarul Comitetului Județean Trei Scaune.

Cel mai mic membru al familiei Toth Endre în comuna Lemnia a primit un post de conducere, fiind primar comunal.

Ridicarea membrilor familiei de mai sus nu se datorește faptului, că ar fi meritat aceasta prin lupta lor ilegală, ci din cauză că frațele lor, care a putut să și camufleze atitudinea antimuncitorească, a ajuns în post de răspundere. Datorită acestui fapt fiecare membru al familiei a reușit să ajungă în posturi cheie, unde și-au manifestat brutalitatea, acțiunile de teroare al lor.

1.- Varga Gavril în postul lui arătat mai sus, a devenit cel mai sângeros dictator, care și-a găsit plăcerea în chinuirea oamenilor. Asta afirm pe baza părerii publicului, fără să pot arăta persoane. Cele afirmate de mine se poate întări în Sf. Gheorghe și pe teritoriul fostului județ Trei Scaune.

2.- Toth Geza, ca unul din frații lui Luca Vasile, după cum am auzit imediat după eliberare a ajuns în fruntea cooperativei din comună, ca gestionar. De aici după o activitate scurtă a ajuns în post arătat mai sus ca activist. Despre activitatea lui pe linie de Partid numai mai târziu am reușit să mă conving, când și eu în Oct. 1949 am devenit activist la Org. Jud. Trei Scaune. Despre felul cum am ajuns aici, poate da lămuriri tov. Safta Gheorghe, care în prezent este primul secretar al Comitetului Raional Tg. Săcuiesc, fiindcă mai înainte am lucrat ca învățător în comuna lui.

În primele zile ale activității mele în Partid, am constatat cu tristețe starea de spirit ce a existat în Comitetul Județean.

Toth Geza, care nu se deosebește de frații lui a ținut sub teroare întregul activ. Întreaga viață de partid a decurs după pofta lui Toth Geza. Spiritul critic și viața critică a fost caracterizat de familismul cel mai întunecos, deoarece și primul secretar Schusler Carol a fost cumnat cu Toth Geza. În nenumărate rânduri s'a întâmplat ca noi activiștii cu munci de răspundere mai mici ne am descurajat în urma celor constatate.

Resp. de Prop-agit de atunci tov. Hegyi Zoltan, care în prezent este directorul fabricii Textila din Sf. Gheorghe nu odată și a exprimat primat părerea proastă al lui despre starea de fapt. Tov. Toth Coloman, care a unci a fost resp. sectorului de agitație, care după cum știu se află ca activist în Raionul Tg. Săcuiesc, mi-a făcut de

multe ori observații, că munca de Partid nu poate să meargă așa mai departe.

Toată munca de Partid a fost caracterizată, prin spiritul imoral și teroristic al lui Schusler Carol, Toth Geza și Pascu Vasile fost resp. decadre Județean.

Văzând acest lucru, în ziua de 10 sau 11 Decembrie 1949 am făcut un raport amănunțit, în care am adus la cunoștința Comitetului Central al P.M.R. unele fapte cunoscute de mine, în urma cărora aproximativ după o lună C.C. a făcut o cercetare serioasă unde a putut să se convingă despre realitatea faptelor și l-a îndepărtat pe Pascu Vasile din postul arătat mai sus.

Ca urmare a fost nevoie de reorganizarea Comitetului Județean prin instalarea tov. Nagy Mihai ca prim secretar, însă Toth Geza a rămas mai departe.

După reorganizarea Comitetului Județean eu după un scurt timp am fost mutat de la linia de Partid pe linie activă și am activat începând din 27 Mai 1950 ca seful secției Invățământ Public al Comitetului Provizoriu. Aici în această calitate am depus efort pentru lichidarea lipsurilor constatate pe linia de învățământ. Cu ocazia transferării cadrelor din corpul didactic aproape zilnic s'a întâmplat ca Toth Geza să mă cheme la Comitetul Județean și m'a obligat ca în privința transferărilor să urmez instrucțiunile date de el. Oricâte ori am fost contra s'a răstit la mine, că sunt obligat a urma instrucțiunile Partidului. Știind că instrucțiunile date de Toth Geza în multe cazuri nu corespunde cu linia Partidului, de multe ori răstinduse la mine și m'a certat. Cu toate că eu am fost seful secției Inv. Public unele probleme din învățământ nu le-a discutat cu mine, ci cu cunoscutul trădător de muncitori Bacsei Pavel, care până în 1948 a fost preot reformat și membru al PSD. și prin căsătoria lui a aparținut de o familie de moșier. Miko Nicolae care a fost seful secției înainte de mine, care a fost înlăturat din cauza excocheriilor lor, a delapidat sume mari de bani, a rămas mai departe în adăpostul lui Toth Geza. Contrar Hotărârii Ministerului Inv. Public, Toth Geza m'a obligat ca să-i țin pe mai departe în posturi de răspundere pe Bacsei și pe Miko. Eu respectând Hot. Min. Inv. Public nu am făcut acest lucru, pentru care fapt am ajuns în contradicție definitivă cu Toth Geza.

Cu ocazia organizării GAC-urilor s'a văzut chipul lui acvârțat, unde a arătat că are vederi cu totul străine de linia Partidului. A pornit un atac de teroare în rândul activiștilor, ca autoritatea lui să crească. Astfel activiștii având frică de Toth Geza au folosit metodele cele mai barbare cu ocazia organizării GAC-urilor.

La organizarea GAC-urilor a venit ca un fir conducător, necesitatea organizării în GAC a familiilor instărite, deoarece ele sunt "elementele cheie" ale satului, "oameni cu respect" care sunt urmași orbește de țărani muncitori și așa au intrat o serie de schimbări în Gospodăriile colective organizate în pripă în județul Trei-Scaune, și mai ales în Consiliile de conducere ale acestora.

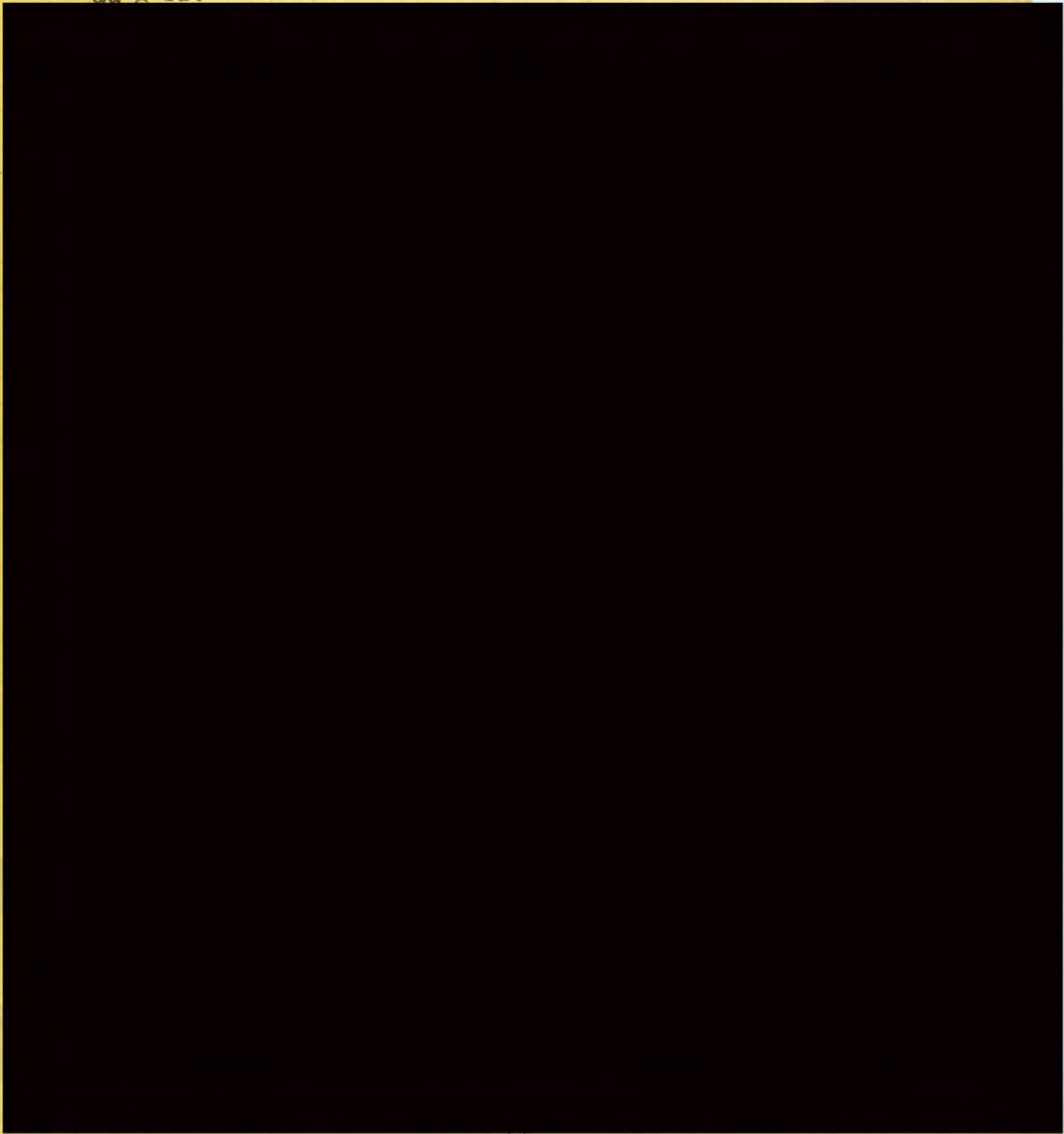
În mai multe cazuri s'a întâmplat că după instrucțiunile date de Toth Geza, unii activiști de Partid de la Sf. Gheorghe și Tg. Săcuesc au trimis studenții din școlile secundare în grupe acasă, ca să nu se întoarcă până nu organizează părinții lor în GAC. Astfel studenții au plecat atât părinților acasă până aceștia s'au înscris, ori atât ei cât și părinții lor au fost mereu asupriți. Despre aceste fapte Secția Inv. Public numai ulterior a luat la cunoștință, dar în multe cazuri numai din întâmplare.

În Gospodăriile colective organizate de Toth Geza răscoalele nu sunt întâmplătoare. Dar nu sunt întâmplătoare nici omorurile făcute cu ocazia răscoalelor, cum a fost în comuna Moacsa și alea Crisului, pentru care Toth Geza este personal răspunzător.

Așa pot să caracterizez în mic domnia de teroare al lui Toth Geza în Județul Trei Scaune.

În acest lucru are parte și Vasile Luca, care în fiecare lună odată sau de două ori a venit la Trei Scaune la vânzătoare și trebuie să cunoască această situație fiindcă și el cu politica lui cunoscută antimuncitorească s'a străduit să desbina unitatea muncitorilor și să sprijine pe chiaburi cât și dușmanii de clasă, unde a aparținut și el, datorită stării lui familiare.-

3. Pe cel mai mic membru al familiei Luca, Toth Andrei, îl cunosc cel mai bine, fiindcă simț pe pielea mea, pecetea Domniei lui. Acest copil a desbrăcat de orice simț omenesc, așa cum am arătat mai sus, după eliberare a rămas în comuna Lemnia ca primar comunal. Pentru imoralitatea și brutalitatea lui exagerată, Luca și familia lui, nevrând să se compromită în fața opiniei publice, au găsit că este mai bine ca ucigașul să rămână în comuna Lemnia.

În anul școlar 1947/1948 am funcționat ca învățător Director în comuna Lisnău, datorită muncii, am reușit să mă duc acasă numai la 15 sau 16 Iulie 1948 pentru câteva zile de concediu. În ziua soreii mele în comuna Lemnia a fost o petrecere cu dans în vechea clădire a școlii, unde m'am dus și eu prima dată în viața mea în comuna natală. Până la acest caz am evitat ca să iau parte la astfel de petreceri, deoarece am fost întotdeauna student și vara am lucrat altora ca să-mi pot asigura studiul mai departe și îmbrăcăminte necesară.-

Retragerea mea a fost influențată și prin faptul că familia mea datorită faptului că am fost săraci, am fost desconsiderat de membrii societății care au organizat în acel timp astfel de petreceri. Tîn să menționez că până la aceia dată nu am stat de vorbă niciodată cu Toth Andrei decât pentru a-i cere autorizație de tineret din pădure sau adeverințe necesare pentru studiere, fiindcă el a funcționat am fost membru în conducerea tineretului și Toth Andrei a venit des în sediul nostru, unde în loc să ne ajute în multe cazuri ne-a înjurat și ne-a numit mucoși, cu toate că am fost tînăr de multe ori mi-am manifestat părerea pentru care fapt a fost supărat pe mine. Oricâte ori am cerut lemne, petrol pentru sediul nostru, de la primărie, am fost refuzați. Biro Iosif, un tînăr din comuna Lemnia, care în acel timp a fost deasemenea în conducerea tineretului, de multe ori l-a criticat, la care Toth Andrei a răspuns prin faptul că i-a rechiziționat bicicleta lui și nu i-a mai dat-o înapoi niciodată.-

În vara anului 1946 am fost controlor la batoză în comuna Lemnia, această însărcinare am primit-o în urma propunerii organizației de tineret și Toth Andrei de multe ori a făcut control la batoză în calitatea lui de primar, unde nu a căutat să ne ajute și a căutat bătăuș.. Când a avut timp să se ocupe și de mine a fost deja în stare de ebrietate, când m'a îndemnat să fac fapte nejuste cu ocazia înregistrării cerealelor, ceea ce eu am refuzat și acest fapt a fost de ajuns ca să se răzbuie pe mine.-

La 17 Iulie, ora 7 dimineața, a venit la mine, Toth Ștefan, învățător în comuna Lemnia care este rudă îndepărtată a lui Toth Andrei, care în timpul ungerilor a fost conducătorul organizației Nyilas în comuna Lemnia, care acum câteva săptămâni a fost încă Directorul GAS

din comuna Catalina, m'a sculat din pat și m'a chemat la primărie cu motivul că secția de învățământ al Județului m'a chemat la telefon. La ora 7,30 am sosit la Primărie, unde am constatat că nu sunt chemat la telefon, ci m'a chemat Toth Andrei. Mai dus într-o cameră mică a primăriei, unde Toth Andrei de față fiind și Toth Stefan a încuiat ușa și dela 7,30 până după ora 10, adică mai mult de două ore și jumătate m-au chinuit în chip bestial. - Prima lui întrebare a fost: tu nenorocitul, ce cauți în Lemnia? și ce te amesteci în viața mea familiară, după care mi-a dat o lovitură cu pumnul în tâmplă că ochelarii mei s'au spart în patru cincii bucăți și eu am leșinat. După ce m-au sculat au început să mă bată cu un băț de alun, de cca. 1 metru și lung și 3 cm. diametru, neuitându-se unde lovește. După fiecare lovitură, au eșit rânii pe corpul meu din care a curs sânge, astfel mi-a dat vreo 30 de lovituri, în urma cărora în 17 locuri am avut rânii. În acest timp a fost de față și Toth Stefan, al cărui obligație era ca atunci dacă Toth Andrei nu poate să mă bată destul, să vină în ajutorul lui, când s'a obosit mi-a dat câteva lovituri cu piciorul în spate în jurul intestinelor și majoritatea loviturilor au fost îndreptate între picioare. Am mai avut atâta putere să-mi strâng corpul ca să-mi apăr părțile sensibile ale corpului. -

În acest timp lui Toth Stefan, slugile călăului, au avut sarcina ca să aibă grija de o găleată proaspătă ca să mă stropească, după ce s'au obosit complet în chinuirea mea bestială, a plecat cca. pentru 20 de minute /după cum am aflat dela alți oameni/ ca să o chinuiască și pe nevastă-sa în asemenea mod. Nu știu ce a făcut acasă, nici nu m'a interesat și nici nu am fost curios. Reîntorcându-se după 20 minute a fost într-o stare și mai enervată când a început totul din nou. Când a fost plecat, ușa a fost încuiată pe dinafară, unde a stat de pază Toth Stefan, ca nu cumva să plec. Venind înapoi, m'a lovit de am căzut pe jos, căzându-mi și pantofii din picioare, a pus picioarele mele unul peste altul, s'a așezat pe ele și a început să-mi bată tălpile în mod barbar. În urma schingiuirii de mai multe ori am leșinat când mi-a pus picioarele în apă rece, în timpul cât am fost în apă putut raționa, știu că mi-a dat vreo 90m de lovituri cu bățul de alun pe tălpi. Circa la ora 10 a lăsat bățurile, m'a aruncat pe o bancă care s'a aflat în cameră, unde am stat cca. 10 minute. La ora 10,10 m'a dat drumul cu următorul sfat: "dute tu derbedeule, mi-ai făcut multe neazuri, dar acum ai primit partea ta. Știi tu cine-i Vasile Luca, dacă nu ai știu, eu te învăț, dacă ai să spui cuiva cele întâmplate, îți arăt că nu ai să poți așa, ci ai să putrezești în Siberia", etc. M'a obligat să fac jurământ că nu am să spun nimic dat nimănui cele întâmplate, dar eu nu am putut vorbi. Numai atunci am știut ce înseamnă viața când jumătate mort am ajuns la aer liber, tălpile mi-au fost negre ca postavul negru, carnea dela degetele picioarelor erau ca cărpa, dar am fugit că m'am bucurat că trăiesc. După cca. 100 de metrii am pornit spre câmp, dar la fiecare pas am leșinat, ținându-mă ori de crengile aflate pe câmp, ori sprijinindu-mă pe până am târât până am ajuns acasă. - Despre starea în care am ajuns acasă poate să dea relații mai multe părinții mei. E drept că înainte de sosirea mea acasă mi-am spălat rânii, astfel urmele de sânge s'au văzut numai pe haine. -

În timpul bățurilor la primărie, în curte a fost prezent îngrijitorul de tauri, al cărui nume nu-mi amintesc, dar cred că și el a auzit loviturile, pela ora 10 a venit acolo Balint Iosif, care venind la fața locului m'a găsit distrus. Acest tânăr de altfel este copilul sorei lui Vasile Luca, adică vărul lui Toth Andrei. -

Luând la cunoștință cazul de mai sus, Toth Geza a venit acasă dela Sft. Gheorghe cu scopul de "a-l pune la punct" pe fratele lui. După câteva zile cu trăsura lor m'au transportat la Spitalul de Stat din Tg. Săcuesc, unde anticipat deja Toth Geza a dat instrucțiuni medicilor ca să mă trateze cu injecțiile și medicamentele cele mai bune. ./.

Doctorul care m'a consiliat i-a raspuns c* nu de tratament am nevoie, ci de odihna* lung* si liniste. Nu-mi aduc aminte cine a fost doctorul.

Acest bandit pe langa* faptul c* a chinuit sute si sute de oameni in modul cel mai barbar si-a permis ca in primavara anului 1949 sa* ucid* un om, cum este cunoscut numitul Szöke tâmplar.

Deasemenea c* banditul acesta a facut ca in timpul secetei cantitatea de un vagon de porumb trimis celor ce muncesc infometati, impreuna* cu Toth Stefan au furat din gura muncitorilor.

Tin sa* mentionez c* despre Toth Stefan la sfarsitul lunii ~~xxx~~ Iulie sau inceputul lunii August, nu-mi aduc aminte precis de data*, am facut un raport scris despre activitatea lui din trecut si prezent la Securitatea din Raionul Tg. Suceasa*, dar nu s'a luat nici o masura* tocmai pentru faptul c* seful Securitatii* Judetene a fost Varga Gavril

Toth Andrei a fost acela care impreuna* cu Lucaci Anton aratata* mai sus, au furat o mare cantitate de ciment, /2 vagoane/ care a fost prelucrata* de Lucaci Anton pentru crumizi* si inele de ciment.-

Luand de baza* cele aratate mai sus, acesti banditi merit* pedeapsa meritata*, ceea ce asteapta* poporul muncitor dela organele Justitiei*.

Pentru declaratia mea de mai sus, ori cand si ori unde imi asum raspunderea si o repet dac* e cazul.-

15 Iulie 1952.

Trasac* P.M.R.
ss/ Köver Ludovic, membru PMR.-

escrito de acuerdo a los datos de
este Comité Regional Miercuria
Cine. Gel Stefan

NYILATKOZAT,

Alulírott KÖVÉR LAJOS, jelenleg a csikszeredai 3 hónapos Néptanácsi Kádereiskola Igazgatója, csikszeredai lakos/Gheorghe Cosbuc utca 54 szám/, a R.M.P. tagja, az alábbiakban nyilatkozom Luka László családjáról:

A fentnevezett családot kis gyermekkorom óta ismerem, mivel én is Lemhény községben/Kézdi Rajon/születtem, ahová ez a család is születése és lakhelye szerint tartozik. E család mivel anyjuknak 3 férje volt, több családtagot ölel fel az alábbiak szerint: Luka László, Luka Julianna, Varga Gábor, Toth Erzsébet, Toth Géza, Toth Endre mivel a család többi tagja nem élt Lemhény községben azokat nem ismerem.

A felszabadulás után annak következtében, hogy Luka László magas pozíciót kapott, a családnak a tagjai fokozatosan kerültek el Lemhény községből mind magasabb és magasabb állásokba. Varga Gábor a Securitate vonalán dolgozott, majd később a Háromszék Vármegyei Securitate főnöke lett örnagyi minőségben. Toth Géza szintén 1946-ban került el Lemhény községből, előbb M.N. Sz. voénalra, majd nemsokára Pártvonalra és így később a Háromszék vármegyei R.M.P. Szervezet Titkára lett.

A család legkisebb tagja, Toth Endre Lemhény községben került vezető pozícióba mint községi bíró.

A fenti család tagjainak egyre gyors felemelkedése nem annak tulajdonítható, mintha illegális harcukkal, vagy komoly Marxista felkészültségükkel erre érdemet szereztek volna, hanem annak hogy bátyjuk, Luka László, aki nagyszerűen tudta leplezni a munkás ellenes harculatát, magas állásba került. Így ennek következtében minden komolyabb fáradozás nélkül sikerült a család minden egyes tagjának kulcspozíciókba jutni, ahol brutálításukat, terrorakciójukon keresztül sikerült kifejezésre juttatniok.

1. Varga Gábor, a fent megjejtelt pozíciójában a legvéresebb diktátorrá nőtte kimagát; akinek kéjjelgést és különös szorakozást jelentett az emberkinzás. E kitélt a közvélemény alapján használok, anélkül, hogy erre személyeket tudnék felhozni. Sepsiszentgyörgyön és a volt Háromszék Megye területén ezen állításomat világosan alátámasztják.

2. Toth Géza, mint Luka László egyik öccse hallomásom alapján a felszabadulás után nemsokára a Lemhény községi Fogyasztó Szövetkezet élére állt, mint boltkezelő. Innen rövidebb ideig tartó ténykedése után a fent megnevezett aktivista minőségében került. Az aktivista ténykedéséről csak a későbbiek folyamán volt részem meggyőződni, amikor magam is 1949 Októberében bekerültem a Háromszék Megyei Pártszervezethez aktivistának. Hogy mi módon jutottam ide be, erről Safta György elvtárs a Kézdi Rajoni Pártbizottság jelenlegi Elsőtítkára nyilatkozhatik mivel tanító megelőzően az ő községében dolgoztam.

Az aktivista élet megkezdésének első napjaiban szomorúan tapasztaltam azt az áldatlan állapotot ami a Megyei Pártbizottságot jellemezte.

Toth Géza, aki nem különb a bátyjainál, a legnagyobb terror alatt tartotta az egész aktivát. Az egész Pártélet a Toth Géza szeszélyei szerint igazodott. A Kollektív szellemet és a kritikai életet a legsötétebb familiárizmus jellemezte, mivel az első Titkár Schützler Károly is Toth Gézának volt a sógora. Számítalan esetben történt meg az, hogy mi kisebb beosztásban lévő aktivisták a tapasztaltak hatása alatt elkeseredtünk. Az akkori Propaganda és agitációs

felelős Hegyi Zoltán elvtárs, aki jelenleg a sepsiszentgyörgyi Textil-Gyár igazgatója nem egyszer fejezte ki a rosszaló véleményét ezen áldatlan állapot miatt. Toth Kálmán elvtárs, aki abban az időben az agitációs szektornak volt felelőse, aki értesülésem szerint jelenleg a Kézdi Rajoni Párt Bizottságnál dolgozik, nekem több ízben tett olyanértelmű megjegyzéseket, hogy a Pártunka nem folyhatik így tovább. Az egész Pártmunkát Schüsztelr Károly, Toth Géza és Pascu Vasile/volt Megyei Párt káderes/terrorisztikus és erkölcstelen szelleme jellemezte.

Ezt az állapotot látva 1949 december 10 vagy 11-én egy aprotékos jelentést készítettem amelyben a Párt Központi Bizottság tudomására hoztam egyes általam ismert eseteket, amelyre a Központi Bizottság kb. 1 hónap után igen komoly vizsgálatot végzett, ahol lehetősége volt meggyőződni a tények valóságáról és eltávolította Pascu Vasile a fentnevezett pozíciójából.

Ezt követőleg nemsokára a Megyei Pártbizottság újjászervezése vált szükségessé Nagy Mihály elsőtitkár beállításával, de Toth Géza minden további nélkül maradt a helyén.

A Párt Bizottság újjászervezése után engem nemsokára a Pártvonalról adminisztratív vonalra helyeztek át és 1950 május 27-től a Háromszék Vármegyei Ideiglenes Bizottság Tanügyi osztályának osztályfőnöki minőségében ténykedtem. Itten ebben a minőségemben igyekeztem a Tanügyben tapasztalt hibákat felszámolni. A Tanügyi Káderek áthelyezése alkalmával naponként több ízben történt meg az, hogy Toth Géza áthivatott a Párt Bizottsághoz és kötelezett arra, hogy az áthelyezések tekintetében az ő utasításai szerint járjak el. Valahányszor ellenérveket hoztam fel mindig rámförmedt, úgyhogy feladatom a Pártutasításait követni. Tudván azt, hogy Toth Gézának az utasításai legtöbbször nem felelnek meg a Párt vonalának, legtöbbször rámförmedt és szigorúan megdorgált. Minennek ellenére, hogy én voltam a Tanügyi osztálynak a főnöke, nem velem igyekezett egyes tanügyi kérdéseket megvitatni, hanem a közismert munkás áruolóval Becsei Pállal, aki 1948-ig református pap volt, az Sz.D.P.-nek volt a tagja és nősülése révén földbirtokos családdal tartozott. Mikó Miklós, aki előttem Tanügyi osztályfőnök volt, akit gazembersége miatt menesztettek/azért mert nagyobb összegeket sikkasztott/szintén egyik jogi tanácsosa maradt továbbra is Toth Gézának. A Közoktatásügyi Minisztérium döntése ellenére is Toth Géza arra kötelezett engem, hogy úgy Becsei Pált, mint Mikó Miklóst a Tanügy vonalán továbbra is felelős pozícióba helyezzem. Ragaszkodván a Közoktatásügyi Minisztérium végzéséhez és ezt nem tettem meg, amely cselekedetem miatt végérvényesen ellentétbe kerültem Toth Gézával.

A Kollektív Gazdaságok szervezésénél a legőszintébben megmutatta igazi arculatát és elárulta azt, hogy teljesen idegen nézeteket vall a Párt vonalától. A legnagyobb terror hadjáratot indította meg az aktivisták körében, csakhogy az ő tekintélye nőjjön. Így az aktivista elvtársak Toth Gézával való rettegésükben a legberbárbabb módszerekkel igyekeztek Kollektív Gazdaságokat szervezni.

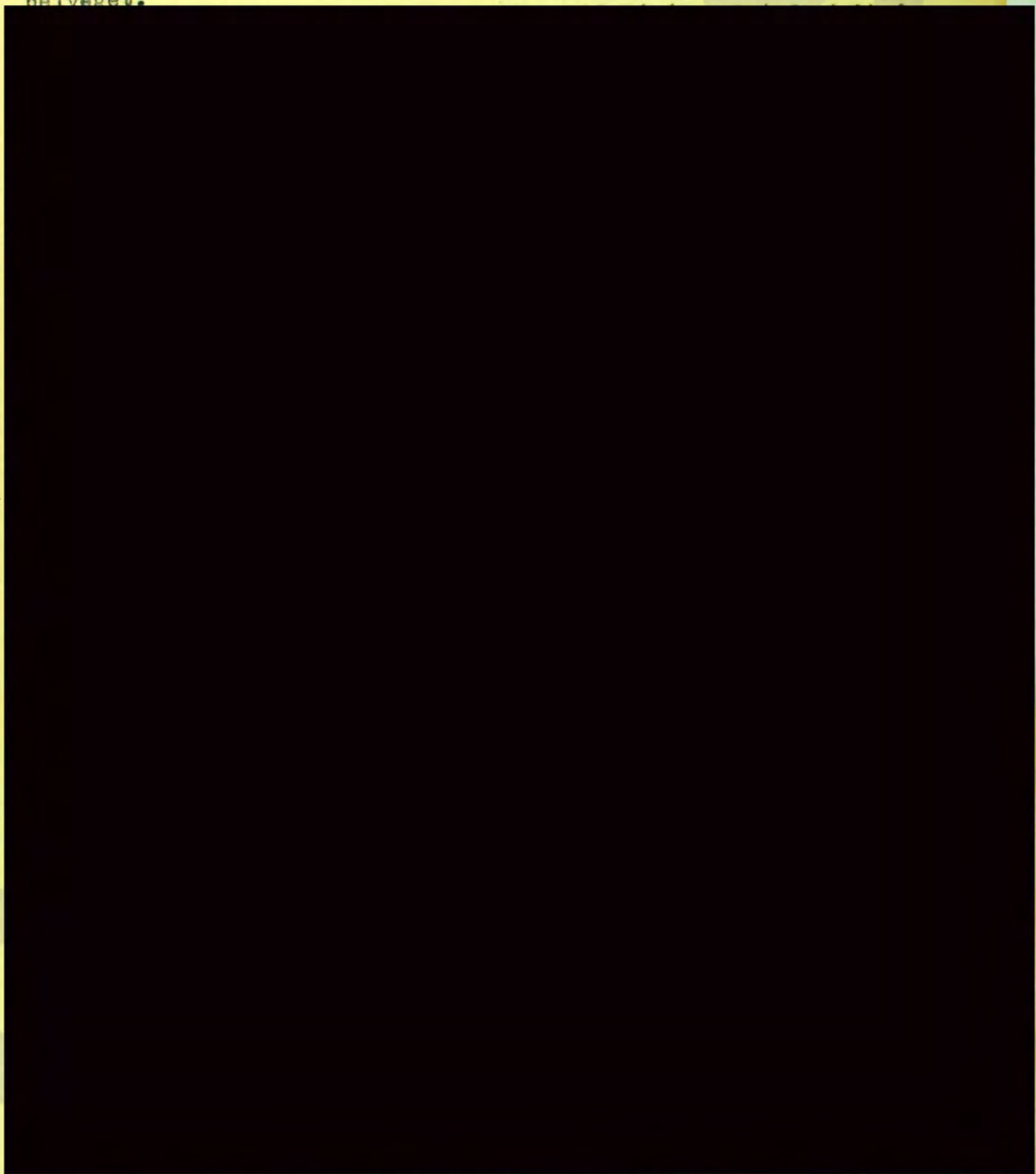
A Kollektív Gazdaságok szervezésénél mint egy vezér elvért vállt a tehetősebb családok beszerzésének szükségessége, mivel azok a falu "kulcs-elemei", "tekintélyes emberek", akiket vakon követnek a dolgozó parasztok és így került be rengeteg kulák a lóhalálában szervezett Háromszéki Kollektív Gazdaságokba, de főként ezek Vezető Tanácsába.

Több ízben fordult elő az, hogy Toth Géza különös utasításáragyan ~~Pártaktivisták~~ egyes Pártaktivisták tömegesen küldték haza a Kézdi-Vásárnelyi és sepsiszentgyörgyi középiskolákból a diákokat, azzal az utasítással, hogy addig viessza he térjenek, amíg szüleiket és hozzátartozóikat be nem szervezik a Kollektív Gazdaságba. Így a diákok vagy addig sirtak a szüleik nyakán, amíg azok beléptek a Kollektív Gazdaságba, vagy ezt az eredményt nem érvén el a továbbiakban úgy szüleik, mint ők állandó nyomást érezték. Ezekről az esetekről a Tanügyi Osztály csak utólag értesülhetett és a leggőbb esetben csak véletlen szerűen. A Toth Géza irányítása alatt így megszervezett Kollektív Gazdaságokban nem véletlenek a lázzongások.

De nem véletlenül a lázzongások alkalmával elkövetett gyilkosságok sem-mint smilyen Maksa és Körispatak községekben volt tapasztalható-emiért Toth Géza személyesen felelős.

Igy tudom jellemezni dióhéjban a Toth Géza féle Háromszéki rém-uraknak, amelynek komoly részese Luka László is, aki minden hónapban egy-kétszer Háromszék Megyébe érkezve nagy vadászatra egész biztos hogy személyesen tapasztalhatta ezt a helyzetet, mert ő maga is mint hogy ismeretes munkás ellenes politikájával a dolgozók egységét igyekezett megbontani és a Kulákokat, valamint az osztályellenességet támogatni, amelyhez ő maga is családi állapotánál fogva tartozik.

3. A Luka-család legkisebb sarját Toth Endrét a legjobban ismerem, mivel saját testemen érzem még ma is volt hatalmasságának a helyesét.

1947/48-as tanévben Lisznyó-Patakon tanítottam, ahol igazgatói funkcióban is ténykedtem. A beosztásomra való tekintettel egész tanévben csak 1948 július kb. 15 vagy 16-án sikerült hazamennem egy párnapos szabadságra. A hazaérkezésem napján Lemhény községben a régi iskola épületében egy rövid ideig tartó estélyi táncmullatságvolt ahol én is életemben először szülőfalumban megjelentem. Ezen esetig mivel állandóan diák voltam, nyáron meg másnak dolgoztam, hogy továbbtanuláshoz tudjam biztosítani és a nyomoruságos öltözködésem miatt szándékosan kerültem az ilyen mulattási helyeket. A visszahuzódásomat nagy mértékben előidézte az a tény is, hogy családnk a nyomoruságos helyzete miatt levolt nézve a társadalom azon tagjai előtt, akik az ilyen rendezvényeket abban az időben még szervezték.

Előrebocsájtom azt, hogy addig az alkalomig soha Toth Endrével más beszélgetést nem folytattam, mint egy-két esetben a szüleim részére erdölési bárcát, vagy a továbbtanuláshoz szükséges valamilyen igazolást válltottam tőle, mivel községi bíró volt. 1945 és 1946-ban az előtt az idő alatt, amíg az iskolák szüneteltek a lemhényi ifjusági szervezetnek voltam vezetőségi tagja és Toth Endre a Székházunkba gyakran látogatott el, ahol a segítségadás helyett legtöbb esetben taknyos kölykeknek szádott bennünket. Mindannak ellenére, hogy fiatal voltam többször kifejezésre juttattam vele szembeni véleményemet, amiért minden esetben dühöngött rám. Székházunk részére a fát, petroléumot, vagy bármilyen anyagi segítséget kértünk a Községházától, azt a legtöbbszor megtagadta. Bíró József lemhényi ifju, aki abban az időben szintén vezetőség tag volt többször megkritizálta, amelyre Toth Endre azzal válaszolt, hogy annak a jogos tulajdonát képező kerékpárját a saját maga részére elkobozta anélkül, hogy valaha azt visszaszadta volna. 1946 nyarán cséplő gép ellenőr voltam Lemhény községében, amely megbízást a helyi Ifjusági Szervezet javaslatára kaptam és cséplőgépnél gyakran tett ellenőrzéseket községi bírói minőségében, ahol nem azt kereste, hogy segítséget adjon, hanem állandóan az ital után kutatott. Amikor kevés ideje akadt velem is foglalkozni, akkor mindig már berugott állapotban volt, amikor is a bejegyzéssel kapcsolatban olyan cselekedetekre próbált készíteni emat a dolgozók szempontjából én nem látva helyesnek, egyszerűen megtagadtam és ez elég volt arra, hogy bosszút forraljon ellanem. 19

Julius 17-én reggel 7 órákor Toth István szintén Lemhény községi lakos, Toth Endrének valamilyen távoli rokons, aki magyar időben a lemhényi nyilas egységen a volt a vezetője, még egy pár héttel ezelőtt a Szentketolnsi Állami Gazdaság igazgatója eljött hozzám/szüleimhez/és az égből felkölt engemet a községházához hívott azon aljas fondor-

lattal, hogy a vármegyei tanfelügyelőség hívat a telefonhoz. Fél nyolcra meg is érkeztem a Községházhoz, de ott kiestt, hogy nem a telefonhoz hívnak, hanem Toth Endre hívatott. A Községháza egyik kis szobájába állították be, ahol Toth Endre, Toth István jelenlétében az ajtót ránkárta és 1/2 8-tól 10 óra utániig, tehát több, mint 2 és fél óra hosszat a legkülönbözőbb háttérzongató állati kínzásoknak vetetnek alá. A legelső kérdése az volt, hogy: "Te szerencsétlen mit keresel Lemhényben és mi köze van az én családi életemhez?", -majd utána ökölbeszorított kezével olyan ütést mért halántékom tájékára, hogy szemüvegem 4-5 darabra esett szét és én eszméletlenül összerogytam. Majd innen felhúzott engem egy kb. 1 méter hosszú, 3 cm. átmérőjű nyers mogyorófa bottal nem nézve azt, hogy hová méri ütéseit kegyetlen módon kezdett ütlegelni. Minden ütése nyomán mély sebek keletkeztek testemnek különböző részein, amelyekből meszafreccsent a vér. Így több mint 30 ütést mért rám amelynek következtében 17 helyen hasadt ki a testem. Ezzel az idő előtt jelen volt Toth István is, akinek a kötelessége az lett volna, hogyha nem bír velem akkor segítségére siessen a társának. Amikor a kínzás fenti módjában kifáradt a földön elterülő erőtlen testembe több erős rugást mért. Többek között a hátamba, a beleim tájékába és a rugásainak a nagyobb részét egyékom tájékába irányította. Annyi erőm mégis volt, hogy a földön fetrengő testemet rugással kivédésére összehúzzam, hogy nemesebb testrészeit megóvjam a végzetes sérülésektől. Ezzel az idő előtt Toth István is, a hohér szolgálól, az volt a kötelessége, hogy egy vederben friss vízzel gondoskodjék, amelyivel engemet locsoljanak. Miután teljesen kifáradt a szörnyűséges kínzásban kb. 20 percre eltávozott, ahogy utólag a közvéleménytől értesültem/ezért hogy a feleségét is ehhez hasonló kínzásoknak vessen alá. Hogy odahaza mit cselekedett azt nem tudom, nem is érdekelt és nem is voltam kíváncsi rá. A 20 perces távolléte után még felbőszültem állapotban tért vissza, amikor is előről kezdte az egészséget. A távolléte előtt az ajtót kívülről ránkárta, ahol Toth István örködött, hogy ne hogy eltávozzam. Visszatérve ismét leült a földre, a cipőt kirugodta a lábamból, egymásra helyezte két lábamat, ráállt és kegyetlen módon kezdett ütni a balpamat. A nagy kínzások hatására több ízben vesztettem el eszméletemet, amikor a lábamat hideg vízbe tette. Ahogy visszaemlékszem mindaddig amíg eszméletlen voltam, több mint 90 hatalmas ütést mért a talpamra az előbb leírt mogyorófa bottal. Ugy kb. 10 óra tájban félbehagyta az ütlegelést egy a szobában található locsára dobott, ahol kb. 10 percig fetrengtem. Ugy 10 óra 10 perc tájában a következő tanácsokkal bocsájtott utának: "Menj te gazember, sok boxot törtél az orrom alá, de most megkaptad. Tudod-e ki Luka László, hanem tudnád én majd megtanítalak. Ha valakinek elmondod minszeket, megmutatom, hogy nem így járod meg, hanem Szibériában rothadsz el", stb... Bökütelre kötelezett, hogy soha senkinek nem mondjam el a fenti tényeket, de én nem tudtam beszélni. Csak akkor tudtam mit jelent ez az élet, amikor félholtan ismét a szabadba jutottam. A talpam fekete volt, mint a fekete posztó, a lábujjakimról és a talppárnáimról csifatokban logott a hus, de szaladtam, mert örültem, hogy még élek.

Miután kb. 100 métert tettem volna meg, ez irányt a mezőn keresztül a lakásom felé vettem, de minden lépésre összeestem. Hol a mezőben talált faágak segítségével, hol pedig kezeimre támaszkodva vonszoltam előre testemet, míg haza nem jutottam. Hogy milyen állapotban érkeztem haza, arról szüleim bővebben nyilatkozhatnak. Igaz mielőtt hazérkeztem volna, sebeimet kimostam, tehát a vérnyomok már csak a ruhámon látszódtak.

A községházánál történő verés előtt az udvaron jelen volt az akkori apóllat gondosító, ekinek a nevére nem emlékszem, de gondolom, az ütéseket ő is jól hallotta, úgy 10 óra felé odaérkezett Bálint József /jánosé/ ifju is, aki bejövve a verés színhelyére teljesen összetört állapotban talált engemet. Ez az ifju egyébként Luka László nővérének gyereke, tehát Toth Endrének szüleinek unokaöccse.

A fenti esetről Toth Géza tudomást szerezve Szepsiszentgyörgyről azonnal hazautazott, állítólag szaval a céllal, hogy Toth Endrét, vagyis öccsét "rendreatesítsa".

Egy pár nap múlva saját fogatjkkal szállítottak be a kézdivásár-⁴⁶ helyi Állami Kórházba, ahol megelőzően Toth Géza azt az utasítást adta az orvosoknak, hogy engem a leghatásosabb inekciókkal és gyógy-

Ugy szintén ez a rabló tette meg azt, hogy az asszaly idején az éhező dolgozók részére küldött nagyobb mennyiségű kukoricát/1 wag./ Toth Istvánnal karöltve ellopjan az éhező dolgozók szájából. Megjegyzem azt, hogy erről a Toth Istvánról 1949 július végén vagy augusztus elején/az időpontra határozottan nem emlékszem, a mult-beli és jelenbeli tevékenységét illetőleg komoly írásbeli jelentést adtam a Kézdi Járási Securitátenak, de intézkedést éppen azért, mert Varga Gábor volt a Securitáte Megyei Parancsnoka, nem tapasztaltam. Toth Endre volt az, aki a fentebb említett Lukács Antallal karöltve nagyobb mennyiségű cementet/2 vagon/ lopott el, amit Lukács Anstl cserépnek és cementgyűrűknek dolgozott fel. A fentebb írottakat alapul véve a gazemberek megérdemlik méltó büntetésüket, amelyet dolgozó népünk vár nép igazságszolgáltatási szerveinktől.-

A fenti nyilatkozatomat bármikor és bárhol megismétlem és realitásáraért felelősséget vállalok.

Csikszerecs, 1952.VII.15-én.

ÉLJEN A ROMÁN MUNKÁS PÁRT!

KÖVÉR LAJOS
P.M.R. tag.-

Kövér Lajos

47

REFERINȚA

Eu KOVACS ANDREI, locuitor în Tg.-Săcuiesc, sunt de profesie lucrător croitor. Sunt membru în P.M.R. din anul 1945 și din 1949 lucrez ca activist de partid pe linie de partid.

Pe răspunderea mea fac următorul referat despre Vasile Luca și rudeniile lui.

În anul 1949, când am devenit activist de partid, am putut cunoaște comportarea lui Vasile Luca, în special munca greșită a rudelor lui: Toth Geza și Toth Endre, ceea ce am analizat adânc în mine după prelucrarea scrisorii închise precum și după cunoașterea documentelor de partid, care se ocupau cu devierea de dreapta a lui Vasile Luca.

Vasile Luca în anul 1949 deseori mergea la vânat în pădurea Katrasa din Plasa Tg.-Săcuiesc și astfel am primit odată o înștiințare de la secretarul Partidului Județean ca să anunț pe David Desideriu, ca să mobilizeze Societatea de Vânătoare pentru Duminică dimineața ora 5, deoarece vine la vânat Vasile Luca, totodată să fie asigurați și bătaiași. Astfel secretarul Partidului Județean Susler Carol m'a pus pe mine ca responsabil, ca activist de partid să răspund ca plecarea să fie asigurată.

Duminică dimineața și eu am eșit la ora 5 ca să văd dacă s'au adunat vânătorii și odată văd că sosesc 3 mașini de lux, din prima coboară Vasile Luca și intră la David Desideriu, care în trecut a fost comerciant și proprietar de întreprindere de pompe funebre. A fost unul din conducătorii Partidului lui Imređi, sau în 1944-45 unul din organizatorii principiilor al P.S.D.-ului, care în 1948 nici n'a vrut să audă de unificarea celor două partide, sau în timpul imperiului maghiar pe câinele său și-a denumit Stalin și chiar pentru această comportare ticăloasă și reacționară, a fost exclus din partid.

de analizat
David

Sigur pe Vasile Luca acestea nu l-au interesat, că cine a-nume este persoana și majoritatea colegilor de vânătoare se compunau din asemenea de elemente. De exemplu, Szöcs Mihai fost comerciant și chiabur, Horváth Francisc ginerele unui fost fabricant, Török Andor proprietar de fabrică de bere, Dr. Déres Alexandru ginerele fostului moșier. Însă bătaiași au fost oameni muncitori și în majoritatea cazurilor ca bătaiași au fost mobilizați țărani muncitori din Valea Seacă.

De fiecare dată după vânat s'a pregătit o masă cu vânătorii și bătaiași au fost lăsați acasă, cu un mulțumesc.

Cât timp eram acasă, adică cât lucram la Plasă, în apropierea orașului Tg.-Săcuiesc asemenea de vânătoare au fost de nenumărate ori, dar de fiecare dată Vasile Luca, legătura ținea cu persoanele amintite mai înainte, dar sediul partidului nu l-a interesat nici odată, sau să fi stat de vorbă cu muncitorii.

Sau în 1949, când la Turia a fost inaugurarea gospodăriei colective, unde a venit personal Vasile Luca, cum a terminat discursul său, puțin timp a stat în iarbă să mănânce, dar și atunci vorbea cu Kiss Kelemen, cu Csobot, chiaburi, care au reușit să se vâre în gospodăria colectivă și pe care după câteva săptămâni i-au scuturat, însă când țărănimea muncitoare se apropia și saluta pe Vasile Luca, imediat avea drum grăbit și a plecat, nu ținea de importanță ca să stea de vorbă cu muncitorii.

La fel a fost comportarea lui Toth Geza și Susler Carol, deoarece de câte ori veneau la Tg.-Săcuiesc, primul drum nu era la partid, ci să viziteze chiaburul, unde au cinat bine și numai după aceea veneau sus la partid.

De exemplu odată de la Județeană a venit secretarul județean Toth Geza, responsabilul de cadre Paszka și Szabo Anton, care la fel

era activist la Județeană, au telefonat la Organizația de Partid a Plășii, ca să nu plecăm, că sunt aici la doctorul Kovacsi și vor veni imediat, însă acest imediat a fost la ora 4 dimineața dela cea. ora 8 seară, deci drumul lor era Dr. Kovácsi Ladislau ginerele fostului moșier, Dr. Friedmann Alexandru element exclus din partid.

Eu cu o ocazie am pus întrebarea lui Toth Geza, că nu văd cu bine, că mereu se duc la chiaburi și mănânc cu ei. Răspunsul a fost, căci cu cât mănâncăm mai mult la ei, cu atât mai repede vor falimenta, care răspuns nu vedeam just, dar n'am mai discutat problema.

Susler Carol primul secretar al Organizației de Partid Județean, care s'a căsătorit cu sora lui Toth Geza, a ținut de cuvânt ca în anul 1949, când am lichidat cu moșierii, ca în reședința județului în Sft.-Gheorghe, să se plimbe de brați cu baronul Apor din Turia, care atunci la fel a fost lichidat, iar pe fiul lui l-a pus în serviciu construire de drumuri la Tg.-Săcuiesc și a dat directive lui Abraham Alexandru, care a fost secretarul Plășii Tg.-Săcuiesc, ca să se îngrijească ca fiul baronului Apor să poată mânca la vre-o cantină, pe care lucru a și executat tov. Abraham, dar când a văzut că fiul de chiabur umblă acasă la Turia și duce muncă de subminare, l-am îndepărtat din oraș și s'a dus la Sft.-Gheorghe, dar după 2 zile iar a fost aici cu aprobarea lui Susler Carol.

În 1950 lucram la Org. de Partid Județeană în Sectorul Evidență și Perfecționarea Cadrelor, în care muncă mă ocupam cu elementele, care urmau a fi trimiși la școli de partid. Odată am primit directivă dela Toth Geza, ca să fac propuneri pentru 10 tovarăși, care trebuie să meargă la o școală de securitate la București și totodată pentru aceste propuneri să fac și referatele, însă înainte de a începe alegerea cadrelor pentru această școală, Toth Geza a propus, ca să propun și pe Abraham Alexandru, făcând și referatul lui. Deoarece lucrarea era urgentă, mișta dat ca ajutor pe tovarășul Jáni Andrei. Referatele au fost pregătite, când le-am dus lui Toth Geza ca să le semneze, al lui Abraham l-a cerut ca să-l revizuiască, privind nejust că am arătat toate lipsurile lui, a rupt referatul și a spus ca imediat să mergem în Plasa Tg.-Săcuiesc și aici să culegem referințe, adică despre activitatea lui de aici. Când noi am sosit la Tg.-Săcuiesc, tovarășul Abraham deja știa pentru ce am venit și mi-a reproșat, că eram vrut să-l distrug, deoarece în referat nu l-am propus la Securitate. Eu atunci-am întrebat, că cine i-a spus ăcesta și mi-a spus că cu Toth Geza a vorbit acum înainte cu 10 minute.

În 1950 după raionare, s'a cerut o referință despre Toth Geza, când au fost la București pentru proasta organizare a colectivelor. Peste puțin Toth Geza a venit în Raionul Tg.-Săcuiesc și m'a luat la răspundere, precum și pe Opra Anton, care lucrează la fel aici la Raion, că de ce ne supărăm pe el. Eu l-am întrebat de unde scoate acestea și a spus că avele referate dovedesc pe care le-am dat nu de mult despre el, nu aveți ce nega, că le-am citit eu personal.

Toth Endre, care în 1949 a fost la Tg.-Săcuiesc la Poliția de atunci ca detectiv, care cu muncitorimea a fost brutal, făcea razii și bătea oamenii, ca de exemplu la un caz, fiind martor, când pe Füstös Stefan, care a fost membru de partid l-a bătut fără nici un cuvânt de scuză mătura trotoarul în fața prăvăliei lui, pentru ce nu știu.

Așa în Ianuarie 1949 la sfârșitul lunii, sau la începutul lui Februarie, într-o seară l-a chemat din restaurantul Zsarnoczki pe mic-meseriașul Szöke, pe care l-a bătut în așa fel, că peste câteva zile a murit. Cum s'a întâmplat acest caz, a venit Toth Geza dela Sft.-Gheorghe și a spus medicilor să facă totul, ca să salveze viața lui Szöke, banii nu contează, dar aceasta nu s'a reușit, persoana a murit și Toth Ernő a dispărut atunci dela Tg.-Săcuiesc. Inșă

in oraș revoltarea a fost mare, ceea ce noi am anunțat Județului și de la Toth Geza am primit directă, ca să liniștim oamenii că Toth Endre își va primi pedeapsa meritată, ceea ce am dat la cunoștința poporului prin organizațiile de bază.

In vara anului 1949, când au fost instalate Comitetele Provizorii, din partea partidului eu am fost incredințat ca la Lemnia să instalez în adunare, însă ca cine va fi președinte, nu am știut, decât atât, că președintele după masă la ora 4 va fi acolo și va lua legătură cu mine, adică îl va aduce Vasile Luca cu mașina lui. Mașina a și sosit, în care a fost Vasile Luca -afirmativ- deoarece eu nu l-am văzut, ci Szeles Alexandru președintele Comitetului Provizoriu de Plasă de atunci, a stat de vorbă cu el și a primit numele, care trebuie instalat ca președinte. Această nume a fost numele lui Toth Endre. Când am amintit numele lui la instalare, poporul cu revoltă lua la cunoștință și au și plecat imediat, nu i-am putut reține. Toth Endre peste 3 zile a sosit și s'a lăudat că unde a fost. Vestea a ajuns și în oraș și părerea muncitorilor a fost, că Partidul, care trebuia să fie partidul muncitorilor, dar nu este, deoarece achită criminalii, chiar îi pune în posturi de răspundere.

In vara anului 1950 Toth Endre a fost trimis la Școala de Partid de 3 luni la Sft.-Gheorghe, unde eu eram ca lector. Nici aici nu am putut face muncă sănătoasă, deoarece lui Toth Endre a fost de permis ca seara să lipsească din școală și să petreacă, ceea ce au făcut și ceilalți tovarăși. Văzând acesta nici nu am avut curajul de a-l critica, fiind mereu acela, că dacă criticăm pe Toth Endre sau vre'o rudă a lui, compromitem pe Vasile Luca, ceea ce nu este permis. Toth Endre mai târziu ca director politic al S.M.T.-ului, la fel își ducea munca. Pe el, nimeni n'avea curajul să-l ia la răspundere, sau să-l critice, ca nu cum'va Vasile Luca să fie compromis și astfel întotdeauna făcea ceea ce vroia.

Acest familiarism adânc, și devieri de dreapta în modul cel mai grav, l-a atins pe Raionul Tg.-Săcuiesc pe linia de partid, adică familia lui Vasile Luca a început să stăpânească complet această împrejurime, totodată în masele de muncitori s'a înrădăcinat frica, că dacă spune adevărul, atunci taie lemnul însuși dedesubt.

După prelucrarea scrisorii închise și luarea măsurilor organizatorice, încrederea muncitorilor față de partid s'a întărit, ceea ce reiese prin aceea, că critică cu curaj la ședințe comportarea nejustă a unor tovarăși în muncă de răspundere, nu ca până acum și după ce am fost la Lemnia, am constatat că munca s'a îmbunătățit, atât în la G.A.C., cât și în comună.

TG.-Săcuiesc, 8 VII. 1952

ss. KOVACS ANDREI.

Publommale orálato do Kovács a best
vidicot de al bezadinto activului Politic al
Nepilatarat. scrisa mea personale a
500

Eu Kovács András Kérdőváros helyi lakos, foglalkozásom szabó munkás, a R.M.P. nál 1945 óta tagja vagyok és 1949 óta mint párt aktivista dolgozok a párt vonalán. Felelősségem tudatában az alábbi nyilatkozatot, teszem Luda László és rokonságáról, aminek értelmében valóban a felelőséget.

1949-ben a párt aktivista lettem akkor ismeretlen magam Luda László magatartásával és fűződött a rokonságra. Tartosa Tóth Géza és Tóth Endre helytelen munkájával amiket még az analízistám magamla a párt levél felhívására után valamilyen a párt dokumentum megismerése után, amiket Luda László jobboldali elhagyásával foglalkoztam.

Luda László 1949-ben gyábrán javaslatot adott a Kérdővárosi Bizottság elé, és így egy alkalommal a Magyar párt szervezet titkárságtól kapott egy értesítést hogy értesítem Dávid Dezsőt hogy vasárnap reggelre 5 óra megkezdése a vadász tiszteletet mert jön Luda László vadászni ugyan akkor legyennek hajtok is történet van, így a Magyar Párt szervezet titkárság Jankó Károly engem is felelőségre hogy mint párt aktivista felelős hogy az inculás történetre legyen.

Vasárnap reggel én is kijöttem 5 óra hogy megismerem hogy a vadászol én egyáltalán - e, és egykor csak láttam hogy meg is kezdte a vadászás Dezső az elsőből hívtam Luda László is láttam Dávid Dezsőt aki a múltban hereskedés is tenet Dezső valójában tulajdonos volt, az Turidó párt egyik vezetője, vagy 1944-45-ben a R.P.O. egyik fő megkezdése, aki 1948-ban halálra adták a hit párt egyenlőségéről, vagy a magyar imperium alatt a kutyáját Italinnal hívták, és az én szemem is reakció magatartásért a pártból kifelé távoztam.

Luda László pártja csak nem érte el a pártot hogy hi- is az ilatán és a vadász társai magukhoz is hasonló elemekből tartoztak és példának Tóth Mihály volt hereskedés is tulajdonos volt, Horvát Ferenc felszámolt gyár tulajdonos veje, Tóth Andor sőt gyár tulajdonos, Dr. Dezső László felszámolt földesúr veje.

Ezenben a hajtok munkás emberek voltak is hajtok esetében a Kérdővárosi Bizottság parancsát voltak megkezdése mint hajtok.

Minden egyes alkalommal a vadászok után a vadászoknál vesztet, és a hajtokat pedig hasonló módon kára engedel.

Kérdőváros helyi Kérdővárosi Bizottság amíg itthon voltam rájött a járásnál dolgozom a hasonló hajtok vadászok.

háttérben meg történt, de minden egyes alkalommal
László László csak az előre meg említett neve jébe
tartotta a kapcsolatot, de a párt nélkül sose fordult
vagyha a dalgaradal nála állt volna.

Vagy 1949-ben amikor Torján a haláltól gondos
felügyeletre volt alá rendelve László László jött be
ahogy a bevételek lefejtése egy kis ideig leült a fiúba ami
de az is kissé kellemetlen. Erősen kénytelen volt ahál
nem sikerült lefejtésük a haláltól gondos felügyelet
alatt egy pár hét múlva kis idővel, elemben amikor
a dalgaradal parancsra került közeledni és idővel
László László mindegyikét ismét is látta.
nem tartotta érdekesnek hogy a dalgaradal nála álljon.

Hasonló volt a magatartásuk Tóth Gerárdé és
László Lászlóval mert valahánykor Kécskés hely
re jött az első utjára nem a párt volt hanem
a halál meg látogatása ahol jól meg vacsoráltak
és csak aztán jött fel a párt.

Például egy alkalommal a Mezőtölcséi Liget Tóth
Géza, Mezőtölcséi Liget, Pécsen háder felelős, és Tóth
Katalin után a mezőtölcséi volt aktívista felhívás
a járási párt szervezetet hogy ne távozzon el mert
itt van a Kécskés László daktárak és mindegyik
jött fel, elemben a mindegyik hajnal 4 órákor
volt este körülbelül 8 órával, tehát utjára Dr. Kécskés
László felhívott feleségét és vejét, Dr. Friedman János
a pártból hívott el.

En egy alkalommal feltettam a kérdést Tóth Gerárdé
hogy kérsz-e lássák hogy a László László
nem és valóban az volt hogy minél
előre azonnal meglátam kérsz-e de tovább a kérdést nem
vitattam.

László László a Mezőtölcséi párt szervezet első titkára
aki a Tóth Géza lány testvérét vette feleségül, meg-
gethetően tartotta hogy 1949-ben amikor a felügyelet
felhívta hogy a Mezőtölcséi Kécskés. Többnyire
a Torjáni Kécskés Kécskés Kécskés Kécskés Kécskés
felhívta azt a fiát alásba tetete Kécskés Kécskés
az ut építéshez mint testvérkének, és utantartást adott
Abdó Abraham Tándornak aki a Kécskés Kécskés Kécskés
volt hogy gondoskodjon jól hogy az Kécskés Kécskés Kécskés Kécskés
mezőtölcséi Kécskés Kécskés Kécskés Kécskés Kécskés
Abraham Kécskés. de amikor látta hogy a Kécskés Kécskés Kécskés
jár Torjánra és azna minél régebb a Kécskés Kécskés Kécskés
látta, és vissza ment Kécskés de 2 nap múlva Kécskés
itt volt a László László járási Kécskés Kécskés Kécskés Kécskés Kécskés.

1950-ban a Magyar párt szervezetét átalakították a
Európai és perfectiorre célra hozták, amely mellett
ben a párt ismétlődően hordozta el a fegyverrel, és
egy alkalommal Totth Gézával együtt egy feladvatot hogy
legyen meg a javaslatokat 10 elv, valahányszor
menjével Bukarestbe a st. J. N. is Saláta és egyben
ezen javaslatokkal szemben el a Referátusok, de mielőtt
megkezdtem volna ezen ismétlődően a kicserélésével
Totth Géza javasolta hogy Albrahámnak Tardost és javas-
oljam is az ő Referátját is szemben el az egy
mivel mindig volt János Kádár elvárásait megítélésére
attól, a Referátusok elis kicseréltek amikor levittem
Totth Gézával hogy **írja** alá az Albrahámit elhárít hogy
nére át amit bejelentett látat hogy az öné kijáratát
feltárta és néte kicserélte a referátus és azt mondta
hogy aronál jöjjék a Vérsé javaslat és iten megjött
vala véleményét vagyis az iteni módjával amikor
kicseréltek kicserélte Albrahámnak elv. már tette hogy
miért jöttél és nemre kényesített tette hogy őt
Tardost adartam Tardost mert a Referátusban nem javaslat-
tam a Tardostátéhoz, én elv. felelőségre voltam
hogy kimonta azt és azt mondta hogy Totth Gézával
elvárt 10 percel beszélt.

1950-ban a Rajonális után Totth Gézával egy
véleményt kicserélte amikor Bukarestbe vultat a kicseréltem
kollektívával szervezését, és az nemcsak a Totth Géza
kijött a Vérsé Rajonális és felelőségre volt engem és
Opra Antal aki szintén iten dolgozik a Rajonális, hogy
miért haragudnak ami rája és azt kicseréltem azt
hosszú napot Totth elv. és azt mondta hogy nek a
referátus kicseréltem azokat atunk nemrég vala,
mines mit tagadjátok mert magam olvastam ezt.

Totth Endre aki 1949-ben Vérsé kicseréltem volt
az akkori rendőrségen mint detektív leöntésben aki a
dolgozókat nembe kicseréltem magatartás tanúsított
váltat esik, és az embereket verte mint példának
egy esetnek nemtudom voltam amikor Ficsók István
aki párt tag volt mert őt a jövők a haltja elv.
seper tele neki ezt nemtudom és az elv. megkezdte hogy
miért nemtudom.

Vagy 1949-ben János néven vagy Február elején
egy este a Barnacki fele nemtudom kicseréltem Totth
nemtudom kicseréltem azt egy megkezdte hogy pár nap
munka vele halt. N. hogy ezen eset megkezdte Totth Géza
kijött Tardostól és azt mondta az orvosnál hogy mielőtt

Kövesnek el hogy Tóth Endre az életét megmenteni a pécsi
nem számít, de az nem sikerült az életét meghalt, és
Ezer Tóth Emma kérdőre állt, eleinte a városban a
felháborodás nagy volt amit jelentettek a Meggyes
és Tóth Géza által az utasítást kapta hogy nyugta-
rad meg az embereknek mert Tóth Endre a méltó be-
utestét megfogja kapni, amit az alapszervezetben
keresztül ~~szerez~~ átad a népi tudományára.

1947 Magyarán amikor az ideiglenes Néptanácsok
beletartóztatva a párt részéről én voltam meggyes
hogy Tóth Endre beiktatása népi gyűlésen de hogy
híven az elviek meztelenül csak azért hogy az elviek
delután 4 órára ottlen és velem felvinni a Supersala-
tot vagyis Tóth Endre az autójával fogja hozni,
az auto megis érlelet amire Tóth Endre volt
áldatóság mert én nem látom hanem Tóth Endre
az adni Tóth Endre képtelen elviek lesült vele és a
nevet megkapta hogy kértél beiktatni mint elviek
és a népi Tóth Endre neve volt, amikor a nevet
a beiktatásom meg említtél a népi felháborodással
vete tudományra és mindegyik elviek társulat meztelen
visek tartani, Tóth Endre 3 nap múlva érlelet meg
és amikor eldőlése hogy helyes volt, és a hír a
városban lejutott a dalgarak válságára az volt hogy
a párt amíg a dalgarak pártja helyes hogy legyen de
nem az mert a gyilkosokat felvonták, két felelős post-
ba áldatja.

1950 Magyarán Tóth Endre a Tóth Endre 3 hely
pos párt iskolába let. Helyes ahol én mint. Leter
váltam itense tudat elviek meztelen meztelen mert
Tóth Endre meg engedhető volt hogy este
dit az iskolában kimaradtam és meztelen, amit a
török elviek is követel, és ezt látva már nem
merték megbrítálni, mert mindegy az volt hogy
ha Tóth Endre vagy valamelyik rokonát megbrítál-
ják azt Tóth Endre befamálják a nem meg enged-
hető, Tóth Endre megid mint. K.M.V. politikai igaz-
gato ugyan csak így vite a meztelenét azt rendire
merte felelőségre van vagy meg brítálni vagy
Tóth Endre kompromittálva legyen, és így mindegy
ant emelt mint a párt.

És a népi hírlapoknál famillapítás is a jól
elbajlás a párt meztelen tudat a köznevelésben
értelet, a kérdőre állt vagyis a Tóth Endre famillapítás
nem követelhet telegen hirtelen, és egyben a

dolgozat tömegében megismerődték a felkelés
mert ha val és megmondja az igazat akkor saját
maga alatt vizsgálja el a fűt. 54

Az írt levél feldolgozása után és a
normatív intézkedések vétele után ~~...~~
~~...~~ dolgozat hivatalos a pártal nem len
megszólított, ami meg mutatódik arra, hogy a
hivatalos gyűlésben látva hivatalos egyes
vezetői postában lévő elutasított megatartásait
nem egy mind eddig, és ahogy Lankóczyra hirt
járta az a megállapításom hogy a munka meg
járult meg a G.N.E. mint a Szégyen.

Kérdéses hely 1952 III 8.

Kovács András,

Se poate conta pe referința
date de tov. Albert Morit.
Igal Hlapar

DECLARAȚIE

Subsemnatul Albert Iosif Președinte al Sfatului Popular al Regiunii Stalin, membru de Partid din anul 1945, prin prezenta dau următoarea declarație, asupra următorilor:

1. Il cunosc personal pe Vasile Luca din anul 1949 luna Mai, cu ocazia inaugurării Sediului de Partid al fostei Județene PMR. din orașul Sft. Gheorghe, unde l'am văzut pentru prima oară personal. Cu această ocazie am vorbit cu el ca membru în Biroul Județean și ca toți membrii din Biroul Județean cca. 5 minute, de atunci nu am mai vorbit cu el până la prima Sesiune al Sfatului Regional din Decembrie 1950.

Cu ocazia Sesiunii când a ținut discurs el personal am auzit următoarele: " Sfaturile Populare trebuie să aibe grije ca nu cumva să se strecoare elemente necorespunzătoare, pentru că nu ori ce cismar poate să fie în cadrul Secțiunii Financiare; fiindcă sunt o serie de elemente cari ocupă posturi de răspundere și procedează ca cocoșul când râcăie la grămada de gunoi".-

În 1946, am fost ales ca Secretar de Plasă în fosta Plasă Tg. Secuș unde am activat până în anul 1948 luna Mai și în acest timp am observat următoarele despre Vasile Luca: aproape în fiecare săptămână în timpul verii și chiar și în timpul iernii a venit în Raionul Tg. Secuș ori la pescuit ori la vânat, unde vânatul deja a fost organizat. Acest lucru a fost organizat de următoarele persoane: Mocsary Ernest fost primar al orașului Tg. Secuș, Konya Blaziu fost fabricant de oțet, Török Andor fost mare deponat de spirt și alcool frații Becășii mari moșieri din comuna Dalnic, Peterffi din Covasna fost mare fabricant de postav, la fel și Hadnagy fost fabricant de postav. - Cu acești oameni se ducea la vânat s'au la pescuit. Odată cât știu eu a luat masă în comuna Dalnic la fostul moșier Bețași, de multe ori chiar a dormit și la Tg. Secuș la Mocsary Ernő.

În cât timp am stat eu la Tg. Secuș ca Secretar de Plasă, nici odată nu a fost în sediul Partidului și nu s'a interesat despre munca de Partid care a dus-o activității în această Plasă, dar nu a stat de vorbă niciodată cu nici unul. -

II. Despre frații lui Vasile Luca:

1. Toth Gheza, fost Președinte al Comisiei de Reformă Agrară din fostul Județ Trei Scaune, din 1944 toamna și până în 1946 până la alegeri, fost președinte al Uniunii Populare Maghiare dela alegeri 1946 până în 1948 toamna, fost secretar adjunct al Județenei de Partid Trei Scaune din 1948 toamna până la Raionare 1950 toamna.

L'am cunoscut pe Toth Gheza personal în anul 1946 cu ocazia alegerilor când a fost el candidat ca deputat în Marea Adunare Națională pe linia UPM.

Înainte de aceasta el a activat pe linie politico-economică ca președinte al Reformei Agrare în Comisia VI-a cu sediul la Sft. Gheorghe, care Comisie a avut menirea de-a face reforma agrară și de a împroprietări cu pământ pe țărănimea săracă, aici a avut următoarea abatere:

Pământul care a fost împărțit între țărănimea săracă din Raion al Tg. Secuș n'a fost împărțit just, deoarece foștii moșieri cum a fost baronul Apor Peter din comuna Turia, Rakosi Morit fost fabricant de spirt, Toth Ede fost fabricant de spirt, familia ambii din Tg. Secuș, familia Simkovic din comuna Catalina, familia Bețași din comuna

/....

Dalnic, cari a avut moşii şi pământurile lor au fost împărţite între ţărănimea săracă a fost dat inapoi la ei.

Ţăranii săraci au venit cu o serie de reclamaţii la sediul Partidului cu hârtie în mână eliberat cât dela Comisia VIa dela Sft. Gheorghe cât dela Bucureşti, că pământul trebuie ca să-l dea inapoi la foştii proprietari, preşedintele Subcomisiei în oraşul Tg. Secuesc, Comisia de Plasă al cărui preşedinte a fost Barthos Miklos, de repetate ori a fost chemat la Partid şi scuturat care sunt cauzele că, moşierii primesc pământurile inapoi, răspunsul a fost scurt din partea lui Barthos Miklos, că tov. Toth Gheza preşedintele Comisiei a VI-a din Sft. Gheorghe a aprobat.-

Putem spune mai mult decât 50% noi nu am lăsat ca să dea pământul inapoi, chiar şi au primit titlul de impropietărire.-

Un alt caz, cât timp a fost preşedinte al UPM. n'a dus o muncă politică conform liniei trasate de Partid, pe întreaga linie a Plasei Tg. Secuesc în ceace priveşte UPM. a fost un împăciuitorism faţă de duşmanul de clasă, care ne-a îngreunat pe noi în munca noastră. În timp de doi ani de zile cât timp am fost secretar de Plasă, dacă a fost de două ori la Partid, a fost arătat lui acest lucru, raportat la Judeţeană, unde după aceea noi am fost muştraţi că noi nu ne pricepem la munca politică şi să nu ne băgăm în problema ţăranilor.

În anul 1946 după ce a fost ales ca deputat în Marea Adunare Naţională împreună cu Nagy Victor, Szabo Berţi şi Havatöyi Alexandru preot reformat din Covasna, a trăit o viaţă burgheză imorală, în repetate rânduri a făcut chefuri în oraşul Tg. Secuesc unde a doua zi tot oraşul a vorbit despre orgiile săvârşite de el. Dau un caz concret, în 1948 când a fost Unificarea Partidului Comunist Român şi Partidul Social Democrat noi am primit sarcini ca să mobilizăm membrii de Partid din oraşul Tg. Secuesc 50-80 tov. ca să putem merge la Judeţeană la Sft. Gheorghe pentru Conferinţa Judeţeană. Seara am mobilizat tovarăşii şi trei camioane, camioanele a avut sarcină ca la ora 6 să fie în faţa sediului Partidului, la 6,30 a fost programul de plecare la Conferinţă, camioanele nu s'au prezentat la timp noi am căutat care este motivul, peste o oară am aflat că tov. şoferi toată noaptea au făcut chef cu Toth Gheza în oraşul Tg. Secuesc, şoferii înbătându-se, am fost nevoiţi ca să mobilizăm alţi şoferi ca să putem merge la Conferinţă şi am întârziat din această cauză trei sferturi de oră, Conferinţa nu s'a început din cauza noastră numai după ce ma sosit, am fost traşi la răspundere de tov. Secretar Erdely Iosif unde am spus motivele sus arătate, probabil că Toth Gheza a fost criticat de Biroul Judeţean, însă eu atât ştiu că jumătate de an nu am avut pace de el nici de fratele lui care a fost comandant de Securitate, mereu am fost persecutat.

În 1948 când am fost ales ca membru în Biroul Judeţean trebuie să amintesc, că înainte de a fi ales în Biroul Judeţean am fost mutat din Tg. Secuesc la Romcereal la Sft. Gheorghe din cauză că nu m'am putut înţelege cu Toth Gheza, chiar şi nici cu Schüssler care a fost prim secretar, acest lucru l'am arătat la C.C. probabil că a fost cercetat căci după 2 luni de zile am fost din nou nimit ca activist de Partid ca resp. al Secţiei Administrative la Judeţeană

In acelaș timp a fost numit și Toth Gheza ca secretar adjunct al Județenei Trei Scaune și cu problemele agrare. In acest birou am activat 12 luni. In acest timp am constatat următoarele; pe care pot să le confirme și foștii membrii in Birou:

Toth Gheza ca secretar Adjunct nici odată nu a avut o comportare tovărășească, partenică, a fost brutal, dictatorial, ia criticat pe toți cu o critică distructivă, in special când a fost el criticat de noi, că atitudinea pe care o are el nu-i partenică, mai ales că el a urmat o școală de Partid de 6 luni, care s'a dovedit in felul următor: la el nu a existat cine-i chiabur și cine nui in special bogătașii, moșierii, cu care a fost el personal preten cum de exemplu fiul lui baronul Aport Peter, baro Aport Csaba a fost serbus cu el, Kovasznai Gabor moșier dela Angheluș și o serie de chiaburi din comună și in special cei din Raionul Tg. Secuiesc, acești oameni așa umblau in sediul Partidului ca la ei acasă.

La fel a continuat și aicea bețiile și chefurile, care de multe ori iau fost arătate lui ca să se astâmpere. Un caz concret: cu ocazia organizării GAC, din comuna Turia, care a durat aproape 3 luni de zile, intr'o zi așa s'a îmbătat că el care a condus mașina Skoda in comuna Eresteghin pe asfalt a răsturnat-o și a stricat-o complet, care reparație a costat 43.000 de mii lei care sumă a fost oprit din salariul lui și al lui primsecretar forțat, pentru aceasta Primsecretarul a vrut să aresteze pe șoferul Baloga Mihai și pe mine că a bănuț că noi am sabotat pe tov. Secretar adjunct Toth Gheza ca să-și rupă gâtul. Cu această ocazie a fost cu el deputatul Nagy Victor și amândoi au fost transportați la spital din comuna Eresteghin pentru operație.

A susținut pe Becsei Pal fostul președinte al Partidului Social Democrat, profesor de liceu, a susținut pe Miko Miklos fost șeful Sect. de Invățământ al Județului Trei Scaune, prin acești oameni a făcut o serie de jonglerii in ceace privește plasarea cadrelor didactice

Cu ocazia clădirii școlii din comuna Lemnia care a fost clădit și finanțat de Vasile Luca, condus de Ing. Pozsonyi, Toth Gheza și Toth Endre, ca informativ a fost intrebat in ședința de Birou, cam cât costă această construcție? el a spus că peste 20 milioane lei" in 1948/1949 și a fost arătat că această construcție costă cam scump și trebuie verificat, chiar personal de mine a fost arătat de multe ori, niciodată nu a lăsat să fie introdus o verificare.

In repetate rânduri a accentuat categoric, că o să dea afară din Partid pe Szabo Frank Ioan, pe Kovacs Ferent, pe mine și pe Pascu Vasile, ceace s'a și întâmplat, Szabo Frank a fost trimis la școală, Kovacs Ferent a fost dat afară pus in producție, pe mine m'a mutat la Ciuc in toamna lui 1949, iar Pascu Vasile aproape a mai rămas un an de zile acolo după care a fost dat și el afară.

După exproprierea moșierilor in anul 1949 primăvara, toți moșierii au fost transportați la sediul Județean la Sft. Gheorghe după ce o parte din ei au fost plasați in serviciu, caz concret Rako și Morit fabricant de spirt inginer bătrân a fost plasat la Fabrica Textila Sft. Gheorghe, baro Aport Csaba a fost plasat la Derubau, care executa construcția de șosea intre Frejmer și până la comuna Brețcu Bețasi fost moșier la fel la această construcție a fost plasat, Peterffi fost fabricant la Covasna a fost plasat la Minister.

58

La Naționalizarea caselor din orașul Sft. Gheorghe, și Tg. Secușesc s'a constatat o serie de devieri chiar abateri, călcarea legii și a Decretului 92 în mod grosolan, pentru că s'a lăsat o serie de case nenationalizate în frunte cu Președintele Raionului Kissgyorgy Tamas, cazul concret: fost sediul Județean PMR, care putem zice că este cel mai mare bloc din orașul Sft. Gheorghe, fostul proprietar un moșier n'a fost naționalizat, fost casa lui Dr. Fogoian Cristof unde este actual sediul PMR, nu a fost naționalizat, care se datorește faptului preteniei ce a fost între ei,

În urma noilor propuneri pe care le-a făcut Sfatul Popular Regional, se dovedește că a fost propus din orașul Sft. Gheorghe peste 40 de case, mari, la Tg. Secușesc peste 35 și la Covasna 23. Aceste cazuri dacă erau executate atunci când a fost prima naționalizare, clasa muncitoare și Statul avea venituri, însă având în vedere că ele nu au fost executate Statul a avut pierderi mari.

La noile propuneri am băgat în Decretul 92 pentru Naționalizare vila din Tușnad Băi al fratelui pe care-l cheamă Varga, fost funcționar la CFR. Pentru acest lucru am primit observație din partea familiei, chiar și din partea Secției Organizatorice unde m'a făcut atent, că nu este politică să facem acest lucru și a fost propus ca să-l scot de pe listă, fiindcă era vorba de fratele lui Luca, eu am spus categoric, că nu scot și nu am scos, însă am întrebă, de unde a putut ca să facă el o vilă cu 12 camere de locuit la Tușnad Băi lângă drumul principal și a făcut exploatare prin acest mijloc când alți funcționari CFR-iști în același bransă nu avea ce să mănânce. Pentru aceasta m'a făcut atent și tov. Colonel Patriciu. Acest caz s'a întâmplat în primăvara anului 1951.

Referitor la Reforma Agrară: Toth Gheza ca președinte al Comisiei a VI-a care a dat o serie de pământ înapoi la foștii proprietari, moșieri, dau următoarele date:

În cât timp am fost secretar de plasă la Tg. Secușesc, am putut salva 1904 ha. din care 1293 ha. și 12 ari arabil, 611 ha. și 47 ari fâneată la 2626 de familii. Cel puțin de la atâtea persoane a fost luat pământul înapoi de la care nu avem date concrete.

Un alt caz, la Raionul Sft. Gheorghe 2100 ha. arabil și 351 ha. fâneată, la 3155 de persoane, aceste cifre dovedesc că, ambele 2 Raioane a fostului Județ Trei Scaune a rămas în mâna țărănimii sărace 4355 ha. la 5581 de persoane, atunci se naște întrebarea dacă a lucrat el cinstit? și se dovedește activitatea lui de la început cum a decurs Reforma Agrară în Județul Trei Scaune.

S'at la clasarea chiaburilor, în fostul Județ Trei Scaune la Raionare a fost 280 de chiaburi, în 1951 noi am mărit la 472 fiindcă am observat că aceasta verificare a fost făcut în mod greșit, iar în 1952 această cifră a crescut cu 565 de chiaburi. Așa că în prezent în fostul Județ Trei Scaune la ambele două raioane Tg. Secușesc și Sft. Gheorghe la ora actuală avem 1519 chiaburi, aceste cifre dovedesc politica țărănească care a dus-o Toth Gheza personal împreună cu cumnatul său fost prim secretar.

Vreau ca să arăt că la această acțiune mai mult decât sigur a luat parte și fostul prefect Nagy Victor, deputat în Marea Adunare Națională, Szabo Bertő deputat în Marea Adunare fost secretar al Partidului Social Democrat din Trei Scaune.

/...

Vreau ca să arăt și veniturile oficiale care le-a avut Toth Gheza din partea Județenei P.M.R. unde a fost el Secretar adjunct a primit lunar 23.000 lei, care a primit din 1948 toamna până la Raionare plus 20.000 lei ca deputat în Marea Adunare Națională lunar.

Schusler Carol, a primit 26.000 lei lunar, Nagy Victor ca Prefect peste 20.000 lei, iar ca deputat în Marea Adunare Națională tot 20.000 lei, deci aveau bani de unde să facă chefuri.

Varga Gabor, fratele lui Luca și Toth Gheza, care a fost Comandantul fostei Poliții a Județului Trei Scaune, iar după aceea a fost numit ca Comandant al Securității din fostul Județ Trei Scaune cu gradul de maior, care a ținut legături strânse în Raionul Tg. Secuș cu Dr. K. Kovacs Stefan, care a fost primar în era maghiară /polgar-master/, care acest om când a venit Armata Sovietică a evacuat orașul Tg. Secuș și a pus pe drumuri o serie de nenorociți de familie, o parte din ei ia dus până dincolo de Dunăre care au venit apoi distruși și acasă cu un moral scăzut, sau Dr. Fekete Andrei tot din Tg. Secuș care în viața lui numai a exploatat amândoi au fost foști avocați, sau Izsak Arpad din Sft. Gheorghe fost mare comerciant de cereale /Futura/, acest om a fost personal omul lui și informatorul lui, care știe tot orașul Sft. Gheorghe, astăzi este angajat la Baza de Recepție tot la Sft. Gheorghe.

În cece privește cumnatul lui Schusler Carol, pe care l'am cunoscut în 1948 când a fost numit ca secretar Județean, acest om la fel a avut o atitudine ca Toth Gheza. Mentalitatea personală a dat dovadă dela început că nu a fost combativ și chiar așa a și crescut cadrele care au fost sub mâna lui, -

Ceace privește combativitatea lui o caracterizez în felul următor: cazul concret, cu ocazia exproprierii moșierilor cari când au fost transportați în 1949, majoritatea din ei au fost plasați în diferite servicii, care am arătat și la activitatea lui Toth Gheza.

Cu ocazia inventarierii la inventarul viu și mort o serie de lucruri în special freșcouri și aur, argint, împreună cu directorii sau responsabilii pe care ia numit el personal la moșierii, a fost transportat la el în birou. Într-o zi când a strâns o serie de lucruri de aur și argint, a dat ordin la un director nu știu din care comună, ca să aducă la partid o cassă de fier, această cassă de fier când a fost transportată la Partid cu căruța sau mașină nu știu, însă atât știu că mi-a dat ordin să deschid cassă ca să poată să bage lucrurile de aur în el, motivând că cheia dela cassă a fost pierdută sau de moșieri sau cu ocazia inventarierii. Eu am chemat un lăcătuș pe lăcătușul Csomos, care a fost strungar la Atelierul Partidului, asta nu a putut să descue și a chemat un alt lăcătuș nu știu cum îl chema, care s'a chinuit aproape două zile și nu a putut să descue, a trebuit ca să aștepte, însă când a deschis în cassă nu a găsit nimic a fost gol, ceva acte au fost în cassă. Am făcut atent nu-i sănătos și nu-i politic ca să facă acest lucru singur, trebuia ca să cheme pe cineva din Birou acolo, ceace nici nu a luat în considerare. În tot cazul l'a el în birou a ținut o serie de lucruri de aur pe care le-a arătat aproape

la fiecare. Ce s'a întâplat cu aceste lucruri nu ştiu unde au fost trimise sau ce a făcut cu el, despre aceasta Biroul nici odată nu a fost încunoscintat.

Legăturile pe cari le-a avut cu Dna Schneider, bărbatul ei fost director al Fabricii de Textile, împreună cu Dna Schneider a fost împreună la Bai la Sovata despre care a vorbit tot oraşul, noi l'am criticat in birou unde a luat angajament de multe ori că o să rupă relaţiile cu această femeie, ceace nu a făcut nici odată. Bărbatul ei dl. Schneider pe care l'a dat afară muncitorii din Fabrică, l'a plasat la Gostat la Ozun ~~ca~~ ca contabil. Acest om a fost condamnat nu ştiu la câte luni pentru abaterile grave şi el l'a salvat.

Acest Schusler a avut o maşină de turism, care l'a vândut prin omul lui la Sfatul Popular Raional Tg. Secuiesc înainte de Raionare cu 150.000 lei. Acest om care a făcut această tranzacţie cu Sfatul Popular Tg. Secuiesc a fost secretar de Plasă la Tg. Secuiesc, el l'a adus din Judeţul Tg. Mureş unde a fost el pretor.

La Raionare când am fost numit ca secretar Regional am tras la răspundere, cum ai îndrăzinit ca să vinzi această rablă la Sfat pentru 150.000 lei, el a răspuns că nu a vândut cu 150.000 lei ci cu 100.000 lei, însă chitanţa semnată de el este făcută pentru 150.000 lei, care bani defapt nu a fost luată din cassa Statului, însă mai prost banii au fost strânşi dela fiecare comună, nu se ştie cât a strâns fiindcă nu este o urmă. Acest fapt am dat in 1950 toamna şi in 1951 primăvara la Comitetul Central pentru cercetare.

Vreau ca să amintesc, că dela moşieri o serie de lucruri a dus la el acasă, freşcourii şi covoare persiane, care lucruri de fapt trebuia să le dea inapoi la Partid, însă din informaţii când s'a mutat la Bucureşti le-a luat cu el, la fel şi Toth Gheza când s'a mutat dela Sft. Gheorghe o serie de lucruri le-a dus cu el.

Schusler şi Toth Gheza amândoi a ţinut legătură strânsă cu fost moşierul Kovasznai dela Angheluş, care a fost la ei de multe ori chiar şi ei au fost la Covasna. Când a fost întrebat: "dece ţii legătură cu moşierii?" a răspuns: noi nu ne pricepem la munca politică, noi nu ştim cum să organizăm gospodărie Colectivă, că in Trei Scaune după atmosfera ce a fost creată in jurul GAC. bine înţeles după analiza lor, numai prin aceşti oameni se poate creia. Oamenii aceştia au fost cheia satului.

N'aş putea să spun care a fost cauza, însă probabil el a simţit că la sfârşit nu o să fie bine, s'a însurat din familia Luca a luat ca nevastă pe sora lui Luca cu trei copii,

Vasile Luca de câte ori a venit la Sft. Gheorghe a dormit la Toth Gheza, iar excorta la Partid. Aici in seara acela a fost întâlnire cu toată familia, plus cei invitaţi Nagy Victor, Szabo Berţi, Schusler Carol, Varga Gabor, chiar şi câteodată Kisgyorgy Tamás.

Ce au discutat acolo nu se știe, însă peste câteva zile totuși s'a aflat ceva din gura lui Schusler, sau Toth Gheza sau Nagy Victor, cari spuneau, în special Toth Gheza, "iară ne-a muștruit bătrânul! Ceace privește s'a procedat prost cu X cu Y, care au fost contat ca dușman de clasă, probabil că ei au discutat între ei acolo despre planul lor pe care nu l'a acceptat Vasile Luca, sau ei a ceru informație dela el, însă este un lucru sigur, că noi când am considerat anumite lucruri sau am avut părerea despre anumite persoane din Județ, ei au spus să tăcem din gură fiindcă nu avem dreptate, fiindcă bătrânul chiar aseară a spus, cum trebuie procedat în problema țărănimii, mai ales în problema micilor meseriași și în problema cooperativelor, în care problemă specialiști a fost: Toth Gheza, Szabo Berți, Nagy Victor, Kissgyorgy Tamaș și Schusler Carol. Acel Kissgyorgy Tamaș care în până în 1950 a fost președinte al Micilor meseriași și din orașul Sft. Gheorghe.

Atât e sigur, că aceșți 4 persoane, pe care iam amintit mai sus a ținut toate problemele politico-economice în Județul Trei Scaune, a lucrat în mod sectar și a subapreciat munca activiștilor care nu au fost de aceeași părere cu ei, chiar și a urmărit activitatea lor și a scos din muncă sau a pus la muncă mai jos, sau mutat în altă parte în mod diplomat.

Vreau ca să amintesc, măcar că a fost un informator lângă Biroul Județean tov. Safta Gheorghe, informațiile care le-a făcut către Comitetul Central, Biroul Județean niciodată nu a avut cunoștință despre acest lucru. Acest lucru l'a ținut în mână Schusler Carol Toth Gheza și Safta Gheorghe.

Vreau ca să amintesc, anumite aspecte care a fost în Regiunea noastră, în special în legătură cu devierile de dreapta, pe care noi le-am văzut însă nu am știut care sunt cauzele, pe care eu personal le-am sesizat la Președintele Regional Vasile Jiga, care le voi arăta concret după cum urmează:

La Reforma Bănească, în mediul rural din Regiunea noastră 64.477 țărani săraci, 32335 țărani mijlocași, 6300 chiaburi și 8092 membrii în Goscol au schimbat 1.141.067.128 lei, care se dovedește că țărani a ținut bani în mână și pe care noi dacă analizăm bine din cifrele sus amintite, țărani săraci nu au avut bani, membrii din Goscol cifra este foarte mică, rămâne numai mijlocuși și chiaburi care au avut bani și țărani mijlocași mai puțin. Ceace înseamnă că această sumă enormă a avut-o în mână chiaburii, contra acestei sume la schimb ei au primit 5.591.641 lei buni, lei noi, lei stabili. Aceasta a fost politica țărănească în Regiunea noastră.

În lunile Octombrie, Noiembrie și Decembrie, în urma Instrucțiunilor primite dela fosta conducere a Ministerului de Finanțe s'a activat încasarea impozitelor ajungându-se astfel ca după Reforma bănească o parte din chiaburime în loc să-și plătească impozitele în lei noi, ei deveniseră creditorii statului.-

/...

In sectorul Cooperatist nu s'a realizat planurile de valorificări nici in total nici pe sortiment, nu vorbesc de achiziție sau de colectare și la contracte unde legilor și Hotărârilor elaborate de Consiliul de Miniștrii nu au fost respectate de loc,

In cece privește bugetul Sfatului Popular, bugetul pentru anul 1951 care a fost intocmit din partea Sfatului Popular Regional a fost 73.592.650 lei, însă Ministerul de Finanțe ne-a aprobat numai 45.391.800 lei. Bugetul a fost executat din bugetul aprobat 37.025.945 motivul principal pentru necheltuirea creditelor in totalitatea lor a fost din cauza că nu am primit material la timp, finanțarea a fost in ultimul trimestru, care ne-a ingreunat atât la executarea planului cât și la investiții și aprovizionare, cece inseamnă că in 1951 am făcut o economie de 8.365.855 lei,-

Cifrele sus arătate sunt calculate in lei noi.-

Bugetul pe 1952 a fost aprobat pe baza prezentării pe 1951 chiar mai prost de exemplu: la acțiunea Asistență Socială și la cheltuieli administrative am primit cu 2.220.000 mai puțin ca in anul 1951, care inseamnă că munca Sfatului Popular Regional, Raionale și Comunale la sfârșitul anului 1952 ajunge periclitat.

După Documentele de Partid, pe care le-am studiat, am constatat că de unde devine aceste devieri grave și imi dau seama ce pagubă mare a suferit clasa muncitoare.-

Vreau ca să arăt câteva aspecte care au fost pe linia de CEC.:

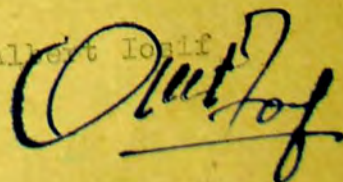
In ultimul trimestru a anului 1951 și in luna Ianuarie 1952 inainte de Reforma Bănească, populația din Regiunea noastră a depus la CEC. 111.183.019 lei vechi, a ridicat dela CEC. față de această sumă 75.838.346 lei vechi cece inseamnă că suma care a rămas la CEC. cele 35,344.673 lei vechi inseamnă că a fost același care nu au avut nevoie de bani, fiindcă despre Reforma Bănească a vorbit lumea cu 5 luni inainte, iar după Reforma Bănească primul trimestru, lumea a depus la CEC. 419.538 lei noi, față de această sumă s'a ridicat 525.745 lei cece inseamnă că Statul iar a rămas dator la depunători, care se vedește intenția acumulării cu lei stabili acelor oameni cari nu depun efort mare pentru construirea Socialismului.

Această statistică am făcut-o deaceia ca să vă documentez cum a decurs devierile de dreapta a lui Luca Vasile in problema monetară și in problema finanțelor, unde a avut o pagubă foarte mare omni muncii din Regiunea noastră.-

Or. Stalin, la 20 Iulie 1952

PRESEDINTELE SFAT. POP. REGIONAL:

Albert Iosif

73/II/1955

63

Tovărășului Zoides Mihai
Membru al Comisiei Controlului S.M.P.

Vă aducți aminte că între ore 12-15 în ziua de 30 Octombrie 1952 mi-ați spus că după ce vi aduce autobiografia pot să fac colanșiri. Dar să ați primit autobiografia ce am predat - Tovărășului de gardă dela securitate în ziua de Joi 6 Octombrie 1955 - în jurul orei 16,30. Tovărășul dela securitate a predat - Tovărășei Zoides spre a fi predată dumneavoastră. De cele scrise în autobiografie, tin să adaug că tov. Vasile Muset prim secretar al C.C. al U.T.M., membru în Biroul Comitetului Central al U.T.M. și vicepreședinte al Colegiului Central Electoral mi-a spus în mod impresionant în 25 August că în jurul orei 3 dimineața a.c. că este imposibil să venim ca Vasile Luca și Ana Pauker să devieze spre stonism și să a sustine o nouă înscăunare a devia de pe linia Partidului Ministerilor Romani. În ocazia reînscăunării ora 20,00-20,30 au fost - între altele - în mod verbal și am scris în 19 Octombrie a.c. ora 13 tov. delegat al Secretariatului C.C. al P.M.R. de a verifica pe tov. Muset în stătu- de ca se făcă de către doi abstratori, ținând seamă de prietenia proiectului de Statut al Partidului Comunist și Uniunii Sovietice corectă să poți să critici și oricine indiferent de postul înalt ce îl ocupă (am scris aceasta în alba Valpache Nr. 70 iar în 3 Octombrie 1955 mi-ați spus că - parte din scrisoare s-a dorit să fi adăvârtă iar cealaltă parte se mai cercuțase însc. Ad confirmarea primirii scrisorii mi-a făcut în 17 Octombrie ora 17 chieș de tov. delegat al Secretariatului C.C. al P.M.R. (pe un stătu - văstrescă număr însc. scut)

Colin Redu Robert str. Constantin Bocu 9 etaj 3
membru Comitetul Poligrafic Casa Științei sectia matematică
atorion metalic, cor Clodire D, șantier

aceasta referinta este luata de mine
in urma unei discutii personale.

REFERINTE

lyel Stefan

Subsemnatul NAGY COLOMAN nescute la data de 24 februa-
rie in Comuna Dobol de sus Raionul Sft Gheorghe, fiul lui Ladislau
și Elena de oregine sociale teran serac sant casatorite avand 4.
copi din anul 1945 sant membrul de partid, domiciliul actual este str
Tudor Vladimir Nr.55. Sft Gheorghe.

Dau urmatoare referinte despre VASILE LUCA si familia
sa Pa Vasile luca am in cunoscut din anul 1949 la o nunte cand
Fica lui Varga Gavril sa Casatorit cu Capitanul da jandar Stefenes
cu care iera seful de Jandarm de Legiune din Judetul Tre scaune
la acest nunte am fost trimes de catre Maior Varga Gavril case
ajut la servitoare pentru servit la mase unde a fost vitat numai
ca chiabur si ecsplotatori ca de egzemplu IZSAK ARPAD NAGY VIKTOR
SZABO BERTI Si circa 40 de familie de a semena, cununie a facut in
casalui maior Varga Gavril și a fost cununat cu Preotul Grece cato
lic unde a fost prezent si Vasile Luca, care fapte a fost comentat
si in Orasul Sft Gheorghe ce setine comonist si duce preotul case
cunune in casa lor.

Este de mentionate ce Vasile Luca pâne a fost ca Ministru
Finacilor in repetate rândur se de plasa in orasul Sft Gheorghe
si la mase in Restaurantul Clasa intia ca cumafost localul Cafenea
de atunca și cu clica alus a lat mase in permanent in acest local
inse usili a fost in cuiate si numa clica lui a vut voie case in-
tre in acest timp cât petreca in restaurant unde in permanent alat
parte la acesta petrecere KISGYÖRGY TAMAS NAGY VIKTOR SZABO BERCI
și alti chiabur ca IZSAK ARPAD, inse in acesta timp nu iera voie
case intre niciun muncitor case ia parte la acesta petrecere su ca
se bia ceva fince usili in permanent a fost cuiate, care fapt a
fost comentat de popolatie ce ministru vasile luca petrece cu chia-
buri si nu cu clasa muncitoare.

Este de mentionat ce de 3 or am fot la vânatoare cu famil-
a lui Vasile Luca unde am stabilit ce antoraju lui de vânatoare
este compuse de Chiaburime ca IZSAK EMERIC din valea Zalan care
a posedat 4 H pamant si o Garniture de Batoze si un Tractor care
a fost chiabur iar din orasul Sft Gheorghe iera antorajului de vâ-
natoare ca MALEK FRANCISC Tâmplar care a lucrat cu 6 calfe, și cu
HANZA IOSIV care este maistru Croitor si a lucrat cu 10 calfe si
posede si 3 H pamant cultivabil si cu KOVASZNAI IOSIV care pânele
Reforme agrare din 1945 a posedat 36.H pamant in Comuna Anghelus
Raionul Sft Gheorghe, acest persione a fost pretinul alui Vasile
Luca si Maiorul Varga Gavril la care pleca case merge si se petrece
empre una cu chiaburi mentionate, in anul 1951 am depus Raportul
ce ce elemente sant cu care merge V LUCA la vanatoare si atunca am

lyel Stefan

Fost chemat in fatalul Varga Gavril si am fost persecutate ~~ce~~ cum mam drânznit case depun a semena raporte. 65

In prima vara anului 1950 am fost sarcinat de Vasile Luca si Varga Gavril case entre tiu 2 câine alu Vasile luca si a fost promise ce ose pletesce pentru ce tiu câinele câinele a fost lamine pânela anul 1951 tomna si câinele am tinut 2 vara si amdat muncare din salarul mele cumperate, si la tomna anului 1951 câinele a fost duse napoi la Bucurest si ieu am fot tacsat cu inpozit pentru câinele alui Vasile Luca si pamine ca pa un om Serac muncitor ma selat sicu bani pentru ce am entretinut câineli lui V Luca așa om cinstit a fost Vasile Luca si Maiorul Varga Gavril.

Iar pa Maiorul Varga Gavril am cunoscut din anul 1946 care a fost ca Seful Politie pânela data de 15 Octovrie 1947. din acest periode am cunoscut ca un element betiv care tinea legetur cu fost Patronul Restarantului Cafenea Racz si cu Kisgyörgy Tamas sicu sus numit aretate de mai sus in permament a petrecut empre una.

Este de mentionate ce Maiorul Varga Gavril Mobilele ce posede a supra locuinta sa este tote mobile scose dela Sfatul Popolar ca Mobile Casbi care am fost prezent când am ridicat dela diferite locur a semena posede un Pian Care este tot Casbi si o Sobe de gâtit acest mobile este tote remase de refugiati di Sft Gheorghe despre care pote case deie relati complete TOMPA ALECSANDRU care iera ca funtionar la Sftul Popolar in Orasul Sft Gheorghe.

Este de mentionate ce ieu am fost ca om de Servic la acest Institutie si Maiorul Varga Gavril a fost ca seful Securitati Jude-tiane si mai mult am fot folosit pentru munca propia sale cât pentru Securitate si dace nu am vrut case fac ceva cu cuvate murdare ma jura si ma meninta ce ma de a fare din Servic pentru care fapte amavut frice case span la cineva ce cum lucreaze la Sacuritate Dom Maior Varga, iar masina Institutie nu folosa pentru interesele de servic si folosa pentru chiestiunele private case porte rudenia la plibare si la vânatoare si case petrece la Chiaburime ca la KOVASNAI IOAN Chiabur din Comuna Anghelui sila diferite chiabur cu care tine legetur, ce este de mentionat ce clasa muncitoare in anul 1947 nu a vut cese menince iar la Maiorul Varga Gavril camara a fost umplute ce in repetate Rândur IZSÁK ARPAD care iera ca directorul la comce-reale in fie care 2 lun trimeta câte 400 de Cg de Porumb si Greo. si clasa muncitoare rebda de fomete, asa lucra familia lui Vasile Luca si Maiorul Varga Gavril.

Acesta este referinte care pot case dau sus tin si semnez cu muna propia.

12. Iunie 1952 Orasul Sft Gheorghe

Slt Nagy Coloman

Nagy Coloman

fost om de serviciu

66

NOTA INFORMATIVA

C*tre Colegiul de Partid, Regiunea Stalin.

Aduc la cunoștința Colegiului de Partid, Regiunea Stalin, urm*toarele:

In vara anului 1948 Luca Vasile și Rajk Ladislau au fost împreun* la vân*toare și pescuit în p*durea și râul din comuna Z*lan, Raionul Sft.Gheorghe.-

Dup* cum sunt informat, Luca și Rajk au discutat timp îndelungat în p*dure, nefiind nimeni în apropierea lor. Dup* pescuit și vân*toare au luat parte la o mas* comun* la chiaburul Ijak Emeric din comuna Z*lan.-

Cazarea, atât a lui Luca, cât și a lui Rajk și a tuturor persoanelor care i-au însoțit împreun* cu mașinile, a fost în comuna Micfal*u la Luca Eugen, v*rul lui Vasile Luca. Se poate primi relații clare dela* tovar*șii ț*rani din comuna Micfal*u, de exemplu: dela tovar*șul și tovar*șul Gabrieli care stau în vecin*tatea lui, Luca Eugen și dela nemembrii de Partid, fiindc* stiu toți locuitorii din comun* c* Rajk a fost acolo.-

Un alt caz despre care am luat cunoștinț* în luna aceasta este urm*torul: Cu câteva zile înainte de reforma b*neasc* din 1952 într'o noapte s'a dus o mașin* din București la Micfal*u, care a stat numai puțin timp, fiind numai șoferul singur. Acest caz deaceia este surprinz*tor, fiindc* Luca Eugen la raionare a fost exclus din Partid pentru munca josnic* depus* de el și leg*tura așa s'a v*zut c* s'a rupt. In acest timp Vasile Luca nu a venit la v*rul lui și apariția mașinei de aceia a creiat surpriz*, fiind și noapte.

Si despre acest lucru pot da tovar*șii l*muriri.-

Or.Stalin, 19 Iunie 1952.-

ss/ Sala Martin.-

Nota Informatiune.

67

cauze colegiului de partid Regimen. Stalin

Tudomására hozom a Stalin tortományi párt haláljainak
a következő delgákat.

1948 év magyarán Suka Szólo is Rajk Saszto' haláljainak
is vadójatón együtt velt, a sepsiki Zalaipatoki patakora
is endőn. Intézés szerint Suka is Rajk. harsak ideig
bejelgetett az endőn úgy hogy nem velt senki közéleti
ben. halálat is vadójat uton, közös ebiden vettek részt
Frisz. Imre nevezetű Zalaipatoki Kulaknál.

A sender elválásának egy Suka'nak, mint Raknak,
is az összes hiszóni neméjzetnek, autakol együtt,
Mikoujfaluban velt Suka Jenőnél, Suka Szólo
szaka écsénél. Talyas kípét lehet kopri a Mikouj
falusi elvtorsaktal. Példaul elyabriele elv tal is elv
mötél akik a nemadragéba laknak Suka Jenő
nek. is még pórtón kireüliktél is. mivel
tudja az egész felu lakosaga hogy Rajk ott velt.

Egy másik eset melyről ebben a hónapban
szereplene tudomást. a következő. 1952 év januárban
elitt egy pórnopal, egy ejnaka mikoujfaluba ment
egy auto bukarestből mely rövid időt tartozkodott
ott. is csak a sofőr egyedül velt. az az eset ezért is
feltűné mert, mivel Suka Jenő Rajnólakor
kilett jöve a pórtól, töbörője munkasít, a
kapsolat látszólag meg szakadt. az idő elat
Suka Szólo nem jött az écsébe. is most az auto
meg jelenise ezért veltett ki feltűnést. is igaz
ejnaka. más is tudnak az elv felvilágosítást
adni.

Or Stalin. 1952. V. 19.

Suka Monda

Traducere.

68

DECLARAȚIE

Subsemnatul Karácsonyi Ladislau, locuitor în comuna Zmlan, declar c* în 1948 am luat parte la un vânat, unde a fost prezent și Luca Vasile Ministru de Finanțe pe atunci și Rajk Ladislau, Molnar Eric din Republica Popular* Maghiar*.-

Am cunoscut* despre faptul c* Rajk Ladislau și Molnar Eric lae invitația lui Vasile Luca au venit din Sinaia la Zmlan și au fost în strânse prietenie. La această vân*toare a fost prezent* și soția lui Vasile Luca și o rud* de a lui Varga Gavril, maior, care a fost comandantul Securit*ții din Sft. Gheorghe.-

Comuna Zmlan, 27 Iunie 1952.-

ss/. Karácsony Ladislau.

Le pte de la carte postale
de la de la Héroïque 2.
Gal Héroïque

Nyilatkozat.

69

Az alírott Károly László Zalaújlakos Párk. tag
nyilatkozatba adom hogy 1948 évben részt vettem
egy vadászaton, amely vadászaton, jelen volt
Luca László akkori pásztor úri miniszter és Rajk László,
Molnár Éric a Magyar népköztársaságból tudomásom
van arról hogy Rajk László és Molnár Éric Luca
Lászlónak a meghívására jöttek le Siófoktól
Zalaújlakra, és őket nagyon barátságos kör-
nyezetben vadászaton jelen volt Luca Lászlónak a
felügyelete és egy rokona Varga Gábor major aki
a Szépihegyi Széki Biztonsági parancsnok volt

Zalaújlak 1952. Jún 26

Károly László

Traducere.

REFERINȚA

70

Eu Barabaș Alexandru, locuitor în comuna Z*lan, sunt membru de Partid din 1945, în prezent secretar de org. de baz*, dau urm*toarea referinț* despre Vasile Luca:

Vasile Luca a venit în 1948 în comuna Z*lan la vân*toare cu Rajk și cu alții. Au sosit într'o Sâmb*t* seara la Ijak Emeric, locuitor în comuna Z*lan, unde au fost așteptați cu mâncare și b*utur*, a doua zi dimineața au plecat la vân*toare, unde am luat și eu parte ca h*itaș.

Vasile Luca a discutat cu Rajk de multe ori, ei amândoi s'au dus separat, dar Rajk așa s'a dus în p*dure așa s'a și întors în comun*. Spre comun* au venit prin gr*dini singur și s'a întâlnit din nou cu Ijak Emeric, au mâncat și Duminec* seara au și plecat la Malnaș B*i.-

În afar* de asta Vasile Luca și înainte și dup* aceasta a venit des în comuna Z*lan la vân*toare.-

Z*lan, 26 Iunie 1952.-

secretar org. de baz* PMR
ss/ Barabas Alexandru.-

Le parti comto genealo
velen egy véselté de for Borobos. el.
Qel Stefan. 79

en Borobos Lónlon. Zalányutak Lakos tagja vagyok
a R. M. P. 1925 óta. Jelenség alapján azelőtt hittem is az
előző velen egyesem et adom Lúka Lónlon.

Lúka Lónlon 1948-ban Zalányutak községben Főtt vadászni
Rojkkal is meg másokkal egy sombat östere ismerték.
Főtt Főtt Zalányutak Lakosban ahol öket véselték is
steték is itálal, márnop. neyel vadászni mentek
ahol enis véselt véselt mind hajtó. Lúka Lónlon -
Rojkkal Főtt véselték sokszor keten különis mentek
együtt de Rojk egy ment az endőre mind véselt
Főtt a faluban sokszor egyedül külön Főtt, is
hova fele történe a faluban a falu köröt a kertek-
en Főtt egyedül is Főtt Főtt el véselt öve-
Mentek ahol meg véselték is véselték öste el
is mentek málnás földön.

Eredt kivül Lúka Lónlon aréltis is aréltani
Főtt Főtt Zalányutak vadászni.

Zalányutak 1912. VI. 26.

R. M. P. al. szer. titkosa
Borobos Lónlon

R A P O R T .

Subsemnata DUMITRIU ANA, membră P.M.R.-ului din anul 1945, raportează următoarele despre Vasile Luca.

În vara anului 1948 Vasile Luca și Rajk Vasile au mers în comuna Micfalău la vânat și pescuit și de acolo au mers în comuna Valea Zălanului și acolo au organizat la un chiabur la Iszak Emeric o petrecere, la care petrecere au luat parte oameni din comuna Micfalău, numele cărora este:

Luca Eugen, Sass Pal, Valerio Anton P.M.R., Dobrica Emeric, Nagy Iosif P.M.R.

Celălalt caz, în 1947 la stabilizare, cu ajutorul lui Luca Eugen o rămășiță de moșier Santa Iosif a reușit să schimbe o sumă mai mare, pentru care Luca Eugen a primit, de la moșier un porc mare, transportarea cărui s'a făcut cu mașina lui Vasile Luca de la stână, care arăta foarte prost, că mașina Ministerului se folosește pentru transportare de porc cu scop de mituire.

Un alt caz. Vasile Luca cu o altă ocazie a atras atenția fratelui Luca Eugen, să se poarte în așa fel cu poporul, că dacă se schimbă situația eu plec, dar tu rămâi aici. Luca Eugen această declarație a spus în prezența mea în comuna Micfalău și încă a spus, ceș a zis nenea Lați.

Luca Eugen a ținut legătură strânsă cu Mezei Paul, mergea de multe ori acolo.

Un alt caz, pe care la fel a fost făcut de Vasile Luca. Valerio Elisabeta, soțul căreia a fost în Ungaria a vrut s-o ducă Rajk, dar n'a fost acasă, deoarece ea a plecat să treacă clandestin cu preotul reformat din Micfalău: Kato Iuliu și cu Marton Endre a fost învățător în Micfalău, dar n'au reușit și au trebuit să vină înapoi. În acest timp a fost acolo Rajk, care a vrut s-o ducă, dar fiindcă nu s'a reușit Vasile Luca în timp de 2 săptămâni a adus personal pașaportul și a fost făcut în așa fel că își poate lua orice cu ea și i-a dat încă 150 de Pengă și astfel a plecat Valerio Elisabeta în Ungaria.

Mai sunt care pot dea date mai largi, în comuna Micfalău Pentru acest raport răspund Dumitriu Ana. (ss.)

Sft.-Gheorghen 11 VII. 1952.

TRAIASCA P.M.R. !
TRAIASCA PACEA !

I

R. M. P. vezető a listát készít
de minne személyes repórt
Felentés, vezető p. ca. Gál János

Alulírott Dumitriu Ana, a R. M. P. tagja 1945. től
a Keresetkeresket Felentem.

73

Luka Lászlóval

és Rajk László 1948. március

Luka László és Rajk László kimentek

a Miko-új faluban Vadáseni és haláseni

és onnan átmentek Zalánpaták községben

és ottan rendeztek egy Klubnál Jézák Imrénél

rendeztek egy mulatságot ahol részt vettek

en mulatságon a Miko-új falusi Emberek

szeknek verük,

Luka Jenő, Löss Pál, Valerio Antal a R. M. P.

Tobrica Imre, Nagy József, a R. M. P. tag

A moissik eset 1947. ben a Pénzberöltéskor

Luka Jenő segítségével egyik földesuri

moaradiannak Lainta Józsefnek nagyobb összegű

pénzt sikerült beröltani aminek ellenében

Luka Jenő kapott a földesurtól egy nagy

szórtat minnek az elváltása az eszterházi

II

a duka dászlo autójával történt,

74

a mi igen rossz néret ki hogy a Miniszterium
Autókat Dinsno-szállításra használják föl,
megresztegetés réget,

Egy másik eset.

Luka dászlo egy másik alkalommal
megfiggelmesttete öcsét Luka Jenőt,
hogy bizonyagy a népel hogy ha. Váltakorik
a hejzet in el megyek de te iten fogsz
maradni, Luka Jenő ezen kijelentészet
jelen létemben mondta miho-ufaluban. és
meg oszt mondta hogy mit mondot a
Laci bácsi.

Luka Jenő soroskapcsolatot tartot Merezsi
Pállal nagyon sokszor járt oda

Egy másik eset amit szintén

Luka dászlo csinált Valerio Erzsébet
kinnek férje hint volt Magyarországon és
Pajk lakartta vini és nem volt oda harra

ment ő elment hogy Glöndertin át menjen a
Mikóújfalusi Református papp Fato Gyula és
Márton Endre a Tanító volt ottan Mikóújfaluban
de nem sikerült és vissza kellett hogy jöjenek
az által az idő alatt volt ottan Rajk a
kiel akarta inni.

és hogy nem sikerült hát Luka László
2. heten belül kihosita ő reméljessen
az ut letelelet és meg volt eszénélre úgy
hogy bármint rihet magával és még 150.
pengőt is adott neki és így ment el
Valerio Ersebet Magyarországra.

és még Vonnack orkik meg bõreben tudnak
adatokait orkni Mikó újfaluban adni.

Ezen jelentésemre felelek

Dumitriu Ana

Sft Gheroghe Nr VIII/952r

Eljen a R.M.P.

Eljen a Bika

scrisoarea dăruită. Este luată de către
sanctarul nr. de boia, din comuna Zalau
dele Izsak Emeric chiburi care dăruie
că Vasile Luca a fost ^{traducere} raport de el când
a mers la vânătoare în acea comună.

R E F E R I N T A .

Gyel Istvan 76

Subsemnatul Izsak Emeric am primit comunicare din partea
lui Luca Eugen locuitor în comuna Micfalau, ca acțiunea de vânătoa-
re să organizăm împreună cu Karacsonyi Ladislau, fiindcă vor veni
măi mulți miniștri și vânătoarea trebuie să fie bine organizată,
va veni Gheorghiu Dej, Luca Vasile și miniștri străini, au și venit
dar Gheorghiu Dej nu a venit.

Ceilalți au sosit în Micfalau și în comuna Malnaș au
luat trei trăsură și așa au venit în comuna Zalau, din Satu Nou și
Malnaș au venit și hăitași și alți vânători. Când au venit la
mine au fost vreo 27, miniștri, însoțitori și hăitași, după masă la
ora 7 au venit la mine, atunci au mâncat și s'au culcat. Ministrul
Luca în cameră separată cu soția, Rajk Ladislau cu colegul lui în
altă cameră și restul poporului afară în șură.

Seara la ora 11 a venit o mașină de la securitate, a adus
o scrisoare, a fost un locotenent de la Sf. Gheorghe, a intrat la
noi și a întrebat unde dăruie Ministrul Luca, i-am spus unde și mi
a spus că neapărat trebuie să predea o scrisoare. Atunci l-am
trezit pe însoțitorul și el a predat scrisoarea lui Luca Vasile
și mașina s'a întors la Sf. Gheorghe.

Dimineața s'au sculat și am plecat la vânătoare de vreme.
Am fost vreo 40, dar n'au împușcat nimic.

Vânătoarea a fost condusă de Karacsonyi Ladislau, după masă
la ora 6 am venit acasă și imediat am plecat spre Malnaș Băi.

Când am sosit acasă pe Ministrul Luca l-au așteptat vreo
4 oameni din Aita seacă, ca să-l roage ca să-i ajute că trebuie să
predă multă cereale și lor nu le rămâne nimic și nu vor avea
ce semăna. I-au predat o cerere ca să ajute la raion, ca să nu treb-
uiască să predea așa de mult, dar eu nu știu dacă i-a ajutat
sau nu.

Cei din Aita seacă au fost : Nagy Victor, Incze Iuliu,
Barduci Todor și un fiu cu școală al lui Incze Zoltan.

Ca o altă ocazie am primit comunicarea din partea securi-
tății că să fim vreo 10 oameni la locul de vânătoare din Valea
Crisului, că vor veni din București niște domni la vânat, dar

..//.

ordinul a fost sever, noi a trebuit să fim acolo la ora fixată. Au și venit, maiorul Varga, un domn necunoscut și însoțitorul. Ne-am întâlnit pe vârf și de acolo am plecat la vânat, iar maiorul Varga a împușcat un urs în pădurea Arcus și l-au dus la Valea Crisului, de acolo la Zălan, la Karacsony Ladislau, ca să facă salam din el și i-au mai dat 2000 lei ca să mai cumpere carne de porc pentru a le amesteca. A și făcut, l-a preparat și a fost luat de acolo.

Nouă hăitașilor ne-au plătit 200 lei pe zi.

Comuna Zalan, la 18 Iulie 1952.

ss. Izsak Emeric.

Én Győr Győr kapitány intéretet Lúka
 Győr Miksa nyhálsítól hogy a vadászatot
 javarészt L. E. Harasson társával mert
 több mininteres jó is jól be szervezve
 a vadászatot jó George Deje és Lúka
 farsli is valami edzően mininteres el is
 jötték de George Deje nem jött el.
 De a többi el jött meg értekk Miksa nyhálsó
 és Malms hírszöge hozadtak három lá
 hozatott és egy jötték Zalánpotakra nyhálsó
 ból és Malmsról is jötték hoztak és vadász-
 ok Miksa hozam értekk voltat vagy
 27-en mininteres kiserő hozta és vadász
 délután 7 órákor értekk hozam akkor
 vacsoráltak és le kéntek Lúka mininteres
 külön robaba a felsőszivel egyt egyt
 farsli a társával egy másik robaba
 La többi néps hint ar esürbe.
 Akkor este 11 órákor meg értekk egy óta
 a farslitól és hozott egy levelet egy fő
 hadnagy volt Sepsi Szentgyörgy és bejött
 hozam és art kezdte holgyalról
 Lúka mininteres is montam hogy hol
 art montam hogy fel titlen egy levelet
 at kel adjon neki is akkor a kiserőt
 a kiserőt fel hütötük is adta at a
 levelet és aral ar óta el ment vissza
 Sepsi Szentgyörgy

79
Nagyl fel kellett is elmentünk vadászni
kőven voltunk vagy 40-en de nem lőttek
sem a vadakat, Karácson faszi vette
be a vadakat, de hát arakor hara
jötünk is aronal indultak, málna, kőrök
felé. Mikor hara indultunk, varta négy
trávar ajtai ember hogy hogy meg tusa
minis terti hogy legisen rajtunk mert
for gabaritul be oldgáltatni is
vették nem mered is nem lesi mit
vesenek is egy híreket átadtak hogy
segíten a regional hogy ne haljen olyan
sokat be oldgáltatónak is in nem tudom
hogy valamit segítene rajtuk

trávar ajtai egyenes egy volt Nagy Viktor
Ince Gyula Barducci Todor Ince
Zoltán az egy Makolárot hja

Egy más alkalommal kórsunk egy itertent
a hrdwitaról hogy vagy 10 emberrel
legyünk a köröspatzi vadastón
mert jönnek Bucarestből valami urak
vadászni de rigou volt a parancs
vették is ot let belet legyünk a pontos
időre el is jöttek varge őrnagy egy ismer
retlen ur is afansri ist. találkoztunk
vadastón is anan el mentünk vadászni
is varge őrnagy meg löt egy medvet
ar arzosi udon is be vitette köröspatzi
onnan kalánba Karácson faszi hara hogy

Tölcse fel malampatol is meg adt²⁰
2000 lyt hogy meggyen dinne hirt
köribe vet is is fel is dolgozta is tölcse
is is vitték a kőművek hogy tölcse kiretek
200 ly meg díjat

Malampatol 1952 Julius 18

Josik Gyula

81
Traducere

Referință

Subsemnatul Serpitz Ioan, membru
în U.P.M. dau următoarea referință despre
duca Boldizsar. În 1949 - de la Ioș Palchii
Priscard am auzit că duca D. a spus frate-
lui său - duca Boldizsar să ai grijă să
te poți așa cu oamenii să de se întâmplă
ceva cu plec, dar tu rămâi aici printre
ei. - Eu l-am întrebat pe duca Boldizsar
că ce i-a spus fratele său? iar el mi-a
spus că i-a spus să pă aibe grijă cum
pă poate pe poporul, deoarece el pleacă
dar duca Boldizsar va rămâne aici. Precis
nu pot să spun, dar cred că în 1949
l-am văzut pe Raik Ladislau, cu duca
Ladislau (vâlc), cu care am plecat la vână-
toare, în pădurea din Zălan. Cred că
am stat 3 zile acolo. - Se aici a fost cu
ei Ioș Pál, Valeria Anton, Nagy Imre,
din Zălan cunoscuți pe nume singur frate
Emeric. -

duca Boldizsar aici a fost așa

trăial mare, că, dacă lui nu i-a plăcut de cineva
imediat l-a pământ, în anul 1949 am avut
mămăntat în ouce și am obținut la hectar 2030
kg. 'populatul Toth Geza' a fost aici și i-au
adus la cunoștință că Popitz Ioan - tăn. se
rezultate a obținut, care în loc să populareze
s'a putat sfidător la mine, la fel și vopse
Gustav a fost aici, - am discutat despre agri-
cultură și în loc să pecunosească că eu am
muncit cu aplicarea metodelor Sovietice,
m'a răș. -

În Ianuarie 1952, înainte de reforma
bancară, am avut să a fost odată ~~la~~ și
o mașină la duca Boldășan, dar nu mi
a venit și a plecat, dar mi am văzut
nu mi am văzut, cine l-a văzut,
poțiv nu știu. -

Micloșoara - 12 Iulie 1952. -

Popitz Ioan

Popitz Ioan

Alul írott Papista János M. N. Sz. tag.

Luka Baldizson nál az olabbiakról nyelvtan.

1949. ben. Lócs Pál Sipi Bükkerdi lakostól
keltettam, hogy Luka Lócsli azt mondta.
az öcsi nek. Luka Baldizson nek. hogy
mígjőzt. meg bánya néppel hogy ha valami
lesz én megyek. de te itt maradj köztük.

én meg kérték Luka Baldizsonról hogy
mit mondott Botjád? is ő nekem azt mondta.

hogy azt mondta a Botja hogy így bánya.
a Néppel. hogy ha valami lesz. ő el megy
is én itt maradok a Néppel.

Pantosan. Nem tudom meg mondani de azt
hiszem 1949. ben. itt láttam Rajk Lócsli.

Luka Lócsli vol. is innen mentek Verásoni
Zsoltan petarki 1949. ben. azt hiszem 3. napig
voltak ott. innen velük volt Lócs Pál

Faleris Antal hogy József. Zsoltan petarkal.
csak egyet tudok József Júrát.

Luka Baldizson itt olyan nagy legény volt.
hogy ha neki valami nem tetszett ottam
meg papista. 1949. ben volt Némű Misérin

Jéle kereszt vetésen. is hektáronként
a hóban. 2830. kg. volt. Feth Géza képviselő

itt volt. is jelentétek neki hogy Papp János
907. Előjára mielőtt eredményt ért el. is a helyett
hogy még szeresítette volna hát még gyorsan
levezett. még hirtelen Varga János elutazás is
itt volt. is a mező gazdaság ról vitat hozták
is a helyet. hogy. plis merté volna hogy én
foglakoztam. az szörnyet módszerrel. hát inkább
hi nemetett.

1952. Januárban. a Párt. bejelentés előtt halottam
hogy egy éjél itt volt egy autó Ludo. Boldizsárnál
de csak. jött is ment vissza. de én nem
láttam ha nem csak. halottam. hogy ki látta
én pozitív nem tudam.

Ludov János 1952. VIII 12.

Papp János.

Papp János a M. M. K. tagja
a mit beint meg felel a valóságban
ment meg hirtelen Ember

János György Alapszervezeti titkár

84

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Déri Ioan, membru de partid din 1945, în prezent salariat la BRPR din S. t. Gheorghe, fost activist la UTM Județean, preocupându-mă cu cauzele devierilor de dreapta al lui Vasile Luca membru în C. C., ocupându-mă cu întărirea permanentă a partidului, luându-mi obligație, demnă față de calitate de membru de partid, ți u să dau următoarea declarație:

Nu-mi aduc aminte concret după calendar, dar cu toate acestea, am curajul să declar cinstit și sincer, că la data de 11 Iunie 1948 în calitate de resp. Ad-tiv. la Județeană UTM am fost în deplasare la Covasna / Raionul Tg. Săcuiesc / unde s'a întâmplat următoarele: Fiind la Péterfy proprietar de Fcă pentru a încasa o sumă pentru organizația UTM, având în vedere că organizația noastră pe atunci se întreținea din cotizații și donații, între altele Péterfy mi-a spus, începând să plângă nici nu știe ce să facă, nu mai merge afacerea și a ajuns la concluzia ca să scrie o scrisoare lui Vasile Luca. Péterfy a scos o scrisoare și a citit următoarele: tov. Valise Luca vi-l ofer toată proprietatea mea și prin Dvs. RPR-lui precum și capacitatea mea și totodată Vă rog pe Dvs. ca să dați o mână de ajutor pentru că sunt într'o situație grea și mă distrug. Ași ocupa orice post în raport cu capacitatea mea de ex: mare ajutor ași putea da în Industria Textilă. Acest lucru s'a și întâmplat, Péterfy proprietarul de Fcă a fost plasat la Ministerul de Industrie ușoară.

Rog C. C., ca să înlăture din rândurile noastre elementele ca Vasile Luca, care și-a pierdut vigilența, conștiința de clasă și care a folosit metode străine de partid.

Marii noștri dacă li ne învață - și este unul din caracteristicile partidului - că, Partidul să întărește prin curățirea elementelor oportuniste și în general de elementele străine de clasa muncitoare.

Sft. Gheorghe la 1 Iunie 1952

Trăiască partidul nostru Iubit Partidul Muncitoresc Român.

Trăiască conducătorul nostru iubit
tov. Gheorghe Gheorghiu Dej.

ss. Déri Ioan.-

No. 364/1952

Referinta a fost comisa de mine dupa
tot ce mi s-a indicat preliminar in actiunea
Rationului Sj. Tancu.

6. Italia la 20.01.1952
Sj. Tancu

Mobilizati

85

Ultimele din domeniul partii mele taga 1945 ota jeluieq
a reprezentativitatii statului Roman, alcatuind taga - rap. l. M. Sj.
votul Hărmonzic mezzei szejewetenek raketi vistaja - fog-
lalkozva Luca Liszlo volt K. B. taga is penzeara misiszer
jobboldali elhajlasik okairol, valamiint foglalkozva
Partiunk szuntelen megerosodesevel kei deisevel - parttag -
sajonhoz miolto hitelrejtsegek tartom, hogy az alábbi
nyilatkozatot adjam -

Mai nem mulkoszem partian tisztan a naptan szejewetenek napra - de mindezek dacara batan is oszjen
ten merem kijelenteni - hogy 1948 Junius 11 stott törtent
meg az az eset, amikor is mint az l. M. Sj. volt
Hărmonzic mezzei szejewetenek adminisztratis fele-
losse ki szallashan voltam Kovaszuu (Kéjowarashan helyi
vejn.) Peterfy volt szaitulajomnal azon pillol, hogy
szejewetenek szamara penzt in kaszajak - mivel ab-
ban az idoben a szejewetenek penzuaris eskozei
a tagyasi dijbol is adomanybol szajmartak - toh-
belk kozott Peterfy elhozote nekem "nimi" hogy mai
ast nem tudja, hogy mit esmiteljen mert nem meg
sz. uzlet" is monaja Peterfy astot en nekem, hogy ama
az allaspontra jutott, hogy Luca Liszlo - nak ir egy
levelet. Peterfy stovett egy levelet is a horetkeket
olvasa fel jennek, felajalom Omnek Luca Liszlo elv.
is Omor keresztul ra R. N. K. az en osszes tudomanyom

és képességem is egyben kérem Önt, hogy segítsen
elrajtani mert olyan helyzetben vagyok, hogy me-
gátal töltsék. Az én képességemhez méltó bármilyen
állást elfoglalhok, pl. magy. segítséget tudnék adni
a Textil iparban? - Ez az eset mint olyan meg-
is tartott Péterfy győntulajdonos ír elővett helyezés
a Könyvipariügyi Minisztériumhoz. -

En kérem a központi Bizottságot, hogy egy
ihelyen egyént mint Luca László - aki plasztette
osztály őrvezését is osztály őrvezését, aki a Pártól
idegen módszereket igénybe vett meg honortáru, hogy
- távolítsa el sorainkból.

Ami magy tanító mestereink ama tanítanak
- ami a Pártunk egyik jellegzetessége is - hogy
" Pártunk megerősölte rajtál, hogy megfigyeltje
sorait az oportunistá is általában a munkás oszt-
álytól is annak törekvéseitől idegen plasztet. -

Sepinzeletgyőny 1952 június 1. - én

Eljén vezetett Pártunk a Román Munkáspárt
ezen vezetett vezetőkkel G. Ghemeghinu Lej. elnöke
Sluján

traducere din l. maghiară

87

DECLARAȚIE.

Eu Tusa Francisc sunt membru în PMR. din Org. de Bază "Filatura", dau următoarea declarație în legătură cu Vasile Luca și Péterfy:

În primăvara anului 1947 s'a auzit vestea în uzină că vine Vasile Luca în uzină, s'a și făcut mobilizare și a fost așteptat până la orele 17 când a spus Péterfy ca să mergem cu mașina la Havadtői că e posibil nu mai vine sus, l-am și dus împreună cu soția și am așteptat acolo până la orele 22.30 și încă nu a sosit. Péterfy a spus ca să duc mașina acasă că ei vor veni pe jos. când m'am întors spre acasă am văzut că a sosit Luca la orele 23 la Havadtői, asta a fost într'o Sâmbătă seara. Duminică am plecat la Uzină și am văzut mașina lui Luca, văr că se pregătește șoferul să plece l-am întrebat că unde merge și a spus că la Dalnic la vânătoare. După această întâlnire, Péterfy cu ocazia unei ședințe a spus că nu trebuie să fim îngrijorați pentru că tov. Luca a promis că vom avea material din care vom putea lucra.

Eu numai atâta știu în legătură cu venirea lui Luca.

9 VII.1952

Covasna.-

Referinta este luata de mine
tar. Tusa S. reuse a spus verbal a
pus si pe hirtie: Ljel Stefan

Nyilatkozat,

88

Én Tusa Ferenc, aki a. R. M. P.
tagja vagyok, a Filatura al szerveze-
tihez tartozok.

A következő nyilatkozatom
Luka Lászláról, is Péterfiről
1948. tavaszán az akir szalat végig az
üzemben hogy jön, Luka László
az üzemben meg is főtanta mozi-
galem, a fogadtatásra. Dilután, 17. óráig
vártuk, amikor azt mondta Péterfi
hogy megyük az autoval. Glavatókhoz
mert már valószínű hogy nem jön
fel, his vittem a feleségivel együtt
otán vártam, 22 óra 30 ig is meg nem is-
kezett meg, Péterfi azt mondta hogy vigyem a

kecsit hozza ök, majd hozza jönök gyolag
látom amikor vissza jött mentem hozzá
egy 23 órákor hogy meg is kezdtek
flovatni hely. ez volt, egy szombat este
in Posion, majd mentem az üzembem
is látom Lukánok, az autóját az
üzembem, látom hogy a sofőr
beszél el akar menni kideríttem
hogy hová megy is azt mondta hogy.
Dimitrov vadászni.

Közben látok közeli utcán. Piterfi
vel. Piterfi egy gyűjtés alkalommal
azt mondta hogy, nem kell
beszélni, mert Lukán elvitts meg
igérté hogy lesz a nyolc, amiből dolgozunk.
Ez csak annyit tudok, a Lukán után
járásom alkalommal.

1952. VII 9. Piterfi
Kovácsné.

traducere din l. maghiară

89

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Baszk Mihail membru al Org. de Bază la Filatura de Lână din Covasna, în legătură cu Vasile Luca dau următoarea declarație:

În primăvara anului 1947 am fost plecat 2 zile luni când am venit acasă, tov. Kadar Ludovic care a fost paznic de noapte ni-a povestit că Vasile Luca a fost la Péterfy a și dormit acolo Sâmbătă noaptea, după aceea m'am informat că a fost așteptat deja Sâmbătă, că muncitorii au făcut curetenie dar nu a venit când timp s'a lucrat, decât noaptea a sosit, așa că nu l-a văzut muncitorii.

Dar când nu am avut ce lucra și efectivul stătea l-am rugat pe Péterfy ca să facă roș de lucru pentru că nu mai merge așa. Cu ocazia unei ședințe Péterfy a declarat, că o să fie material pentru că i a promis tov. Luca că îl ca sprijini și totul o să fie recuperat.

Covasna la 9 VII.1952

ss. Baszk Mihail.-

Referinta este luata de mine
după ce tor Basrk M. a declarat

Declarații verbal re scrisa ori
90 level the son

Alăturat Bank Anuag ~~cu~~ ^{de} ~~statu~~
de dăni Govasna, uren alaporevretiner tag-
ja, Kovasnai lano, a duna dărlu iiggell
Kopcsolatoran ar alăbiakban adam nyilatkozat
mat.

1947 Tarasian két napig tavol voltam
ar urenből, Péterfi napon mihor taraperutem
Kadar tajis eltaris a tu akkor ejjeli or volt
ijősigolla nekem, hogy duna dărlu itt volt
Péterfi sornal Szombaton ejjel itt is hălt.

Acutan értesittem arról, hogy Szamha-
ton mar a munkasok is partan nagy ta-
paritost rendeztek or urenben, ok nem jött
a miig a munka tartott, csak ejjel irkerett
meg. Így tehát a munkasok sem kăthattak.

De mivel a munkas letoran meg volt
is nem volt, mit dolgorni, mi minden partuk
Péterfi, hogy parisen munka lehetosiget, mert
er ig nem mehet. Egy alkalommal nagy-
gyulis keretben Péterfi kijelentette, hogy most
mar lesz anyag mert duna eltaris megijerte,
hogy tanogatori fogja is minden meg fog jarulni.

Kovasna 1948. VII. 29. J. J. Anuag

For. Latta Gh. a scris in aceasta Raport
Referinta unuia probleme unesente de el dupa V. Luca
dupa hatle lui a scris alte rapoarte care
sunt stapate la materialul respectiv
Subsemnatul Latta George Secretar al Cam.
Rational Tg. Sămeș. din unu-tare referinta
despre Vasile Luca. 91

Vasile Luca de rătă ori vinea în fostul sudet
Tei scame. să ducere la moșierul Beșu
din Comuna Dolnik unde stătea nopți întregi
și să ducere în preună la vânt.
a rest moșier a fost Naționalizat, avut legătură
și cu un ghiobur din Albiș.

Când vinea Vasile Luca la vânt un tabel cu
știa ghioburi de exemplu: Bauda fost comoră
out din Tg. Sămeș și Luca: Antena și alti.

Luca Vasile mai multeri a fost în orașul
Havasna unde în țara unu-tare legătură
cu Fabricantul Peterfi Keltan dormea la el.
și șefie în el nopți în țara și după Nați-
onalizare a rest Fabricant a fost de rătă Vasile
Luca la Ministerul de Cultură și Știință ca
șef planificator după unu-tare.

În 1944. sa inaugurat un manament în sinea
arabilor șefie în național oitru, unde
a fost sau vorot Vasile Luca să fie șef
șefie. Șefie a fost organizat pe bu ore 9.
Vasile Luca a venit cu doina moșier și apleat
la pescut a fost trimis după el de 3-ori
și nu a venit să șefie călora. revinte în sinea
iarabilor șefie. în toate să populația așteptat
dele orele 9. abiminate până la orele 11:00

În 1949 a fost organizat Tricisul în oraș
Luca vorot apleat arabilor să sau toate lumea
nașu vrea. a rest arabilor apleat la leguina
într-o abiminate după care se ta tot

a-u înseguit să rose revoltă în suri de atunci au
tâmpinat grea tătă la organizarea Trierului în ori.

Dosile Guro de câte ori vinea la sfânta Gheorghie
la locuinta lui Teht gura perso. în sărta în femeie
din sfânta Gheorghie. la rose mustin dumele 'mivă rose
a ghicburvini. pe orost femei reaneste tot. kmet douf

Loc primor sesime de sfaturile Populare Regiuneta
din Regiunea stalin Dosile Guro prin revântarea
lui a Băntest gas de terani sărosi Ecoburist. și
a tănchet pe fosti Proprietari.

Dosile Guro a oborosit limia lui oportunitate
anti portanin și anti boareta, și prin ore în să
în termen de 2-3 ani de cun Guroci la Raionul Tg Jăcoara
mizicote și nu oareit la portol. în tasta ro
vinea în fie rose săp tăneta în orost roim.

Eu cauziub Divizarea lui Dosile Guro și grupului
său de feurtimist să brăstăteri al intereselor
Elozie murituro și de terani murituro.
left rose a prămet ianstruiv socializmulu în Tow dăstă

Tg Jăcoara la 13. VII 1952

Safta Gheorghie

92

N O T A

=====

Fostul fabricant Péterfi Antal din Covasna, despre care sunt declarații la dosar, în prezent este Director la Loteria de Stat din orașul Sighișoara, Regiunea Sibiu.-

Referitor la acei care în Raionul Racoșul de Jos au spus că Luca Vasile a vrut să fugă peste graniță pentru că se va face războiu, până în prezent nu s'a putut identifica cine a pornit acest lucru a fost raportat în activul Regional de către tov. prim secretar al Comitetului Raional, iar acum el spune că el a fost sesizat de către organele de securitate locale, care încă nu au reușit să identifice cine s'a pornit acest svon.-

Or. Stalin, 21 Iulie 1952.-

traducere din i. maghiara

93

DECLARAȚIE.

Eu subsemnatul Hejja Francisc membru in org. de baza la " Filatura de Lana", dauz urmatoarea referința in legatura cu vasile Luca: despre vizita lui facuta la Fca unde proprietar a fost Peteriy Albert:

A fost o zi de Sambata cand muncitorii au aflat ca vine vasile Luca, dar muncitorii nu au reusit sa se intalneasca cu el, deoarece pe el nu l-a interesat muncitorii ci Peteriy pentruca a venit seara cand muncitorii erau plenuma cați. Așa ca muncitorii știa despre vizita numai din auzite.

Dupa vizita lui vasile Luca, s'a ținut o ședința pe uzina in cadrul careia Comitetul l-a invitat pe Peteriy Albert ca sa asigure uzina cu materiale prime, Peteriy a declarat ca vasile Luca ii a promis o va aproviziona uzina cu materiale prime.

Covasna la ~~sa~~ 9 VII 1952

ss. Gejja Francisc.-

Nyilatkozat:

De peste ceata pe care vom
de tar Hija care a scris
in verbal in luna mea de
scrisa in scris. Hija Hija

Eu Hija Ferenc Kovaseni lăscas a Filatura de

Lana Covasna alaperoveretului tagja.

94

Luka Lászlóval kapcsolatosan az alábbi nyilatkozatot
adom. Államviselés előtt Luka László látogatást tett a
Filatura de Lana üzemében ahol Pétérfy Albert volt a
nyilatkozó tulajdonos. Ez egy üzemben nagy volt, mikor a
működés megkezdte, hogy jön Luka László nagy érdeklődéssel
volt, hogy meg látja Luka László; de a működésnek
nem sikerült, hogy találkozzanak vele mert ő nem
érdekelte a működés csak Pétérfy, mert este jött
az üzemben mikor már nem volt üzem és a működés
eltérő volt az üzemben. Így a Luka László látogatását
csak hallásból tudta csak az üzemben működés.

Luka László látogatása után az üzem bizottság
nagy gyűlést hívott össze és a gyűlés keretében belül az
üzemi bizottság felmentette Pétérfy Albertet, hogy az
üzemet látja ell. nyers anyaggal és biztosítja a munka
folyamatát a nyersanyag elállításán Pétérfy azt a kijelentést
tette, hogy Luka László a nyersanyag elállításra vonatkozóan
azt az ígéretet tette, hogy az üzemet elfogja látni nyers
anyaggal.

Kovasena 1952. VII. 9.

Hija Ferenc.

traducere din l. maghiară

DECLARAȚIE.

Eu D^{ak} Mihail cu domiciliu in Covasna, secretarul Org. de Bază "Filatura" , dau următoarea declarație:

Când glorioasa Armata Sovietică ne-a eliberat țara noastră de sub jugul fașcist, eu am fost la Uzina Péterfy care fiind naționalizat figurează cu numele "Filatura de Lână".

Nu știu in ce lună și zi a fost când s'a lansat o că vine Vasile Luca, desigur să muncitorii s'au bucurat și l-a așteptat ca să vadă pe unul din conducătorii poporului. Îndeosebi eu am fost acela care l-am așteptat mai mult intru cât l-am cunoscut din timpul ilegale din anii 1920 când am lucrat la Frații Schiell din Orașul Stalin și așa fi vrut să-l salut, da nu a sosit aici. Deci a venit noaptea ceace am aflat dimineață dela portar la care eu am spus că Dumnezeu lu nu a venit ziua ca să fi vizita poporul, de vede că pe el nu-l interesează muncitorii , numai pan Péterfy.

Dupa acestea muncitorii a cerut mai mult dela Péterfy pentru imbunatașirea traiului. Costul proprietar afirma că nu vedem ce greu este ~~munta~~ aprovizionarea cu materiale, de acuma o să fie mai ușor ca o sa la legatura cu Vasile Luca și el va rezolva aprovizionarea uzinei cu materiale.

Mai departe, nu am vazut cand a fost la Havadtői Alexandru, dar am auzit, nu știu mai multe.

Traiasca Republica Populara Romana.

Covasna la 9 VII 1952

ss. D^eak Mihail.-

Stilet korat

Rakomati sa count de omnia paxar
nash obzori ca omni dicitur in lex
bank Mihai. Gal Stefan

96

En Teakchihely borosnai lakos a Filáturá
de däné úrem be Akap. se. Titkai az alébi nyilat
korat adom. a Sutra Saselo úgyel kapcsolatosan
Amikor a Dicsőséges Szov. hadsereg föl szabadította
Ha herán hat a fessivta iga elol én itt borosnain
a Valt Piterfi úrem be dolgoztam ami most Filáturá
de sine úrem neven van az Allamortis elött
nem tudom hogy melyi hónap- és napon volt amikor
nagy hír terjedett az úrem be hogy jön ide Sutra
Saselo természetesen a munkásság nagy öröme
várta mind a nép fiainak egyik vezetőjét hogy
személyesen is meg lássuk.

Különösen én voltam az aki a legjobban vártam
mivel hogy ismertem is az illegális időtől az 1920.
és évek be akkor a volt Szil testvérek gépgyár
ba együtt dolgoztam a Stalin Társasba tehát ekkor
szerepem volna hogy időközben de nem ismertem
meg. tehát ijével jött amit másnap reggel a Kapszta
tudtam meg amire én is azt mondtam ne az írtam
hát nem képeket jöt hogy a munkásság meg látog
sa nagy létszám hogy átmon a munkásság érdemi
hanem Piterfi ut.

behatin a volt Piterfi utól a munkásság sok esetbe
gyűlés eken követelte a job meg el hatásait.
amire a volt tulajdonos hívtakot hogy nem látjuk
hogy milyen nehéz az anyag ellátás.
erutaimmar közvet lesemest Sutra Saseloval fel
veszi a kapcsolatot is ő meg fogja oldani
az anyag ellátását az úrem részire

Tovább hogy Havadtai Lindot nálunk jött in
ertmens lättem csak hallotham enil tölöt nem tudok
Eljen a R. M. P. K. T. sege ilen György Gy. Dics
elötársal

Elje a R. M. P. K. T. tisztség

bovisena 1952. VII. 9. Székességi

Referinta.

97

Subsemnatul Csurulya Arpad, locuitor in Tg. Săcuiesc, membru de Partid din 1945 / PCR /, in prezent in colectivul sectorului de verificări al Comit. Raional Tg. Săcuiesc, dau următoarea referință despre VASILE LUCA, fost secretar al PMR. și Ministru de Finanțe.

Il cunosc din 1946 când a venit la Sf. Gheorghe și a ținut o sedință cu activiștii județean, unde am fost chemați din comune la conferință.

In această sedință l-am inconjurat cu drag. Mai târziu a vizitat orasu Covasna in 1947. Această vizită al lui nu ne a impresionat că nu a luat deloc in considerare Organizația de plasă, trebuia să ne viziteze și ca un secretar al Comitetului Central ne ar fi dat ajutor cu sfaturile lui.

In schimb l-a vizitat pe preotul din Covasna Havatoiu Alexandru, și pe fostul fabricant de textile din Covasna Peterfi Albert, la locuințele lor au petrecut până dimineața. Rezultatul acestor vizite a fost că in urma lor Peterfi a spus mereu că Luca nu așa vede situația, in legătură cu conducere de muncitori și numai Comitetul de fabrică este acela care se ridică ferm contra lui. Datorită discuțiilor avute între Vasile Luca și Peterfi, acesta din urmă s'a bucurat de simpatie între muncitori, că ne-a îngreunat munca Comitetului de întreprindere.

Mai târziu când in urma Hotărîrii Partidului și Guvernului principalele întreprinderi industriale au fost naționalizate, Peterfi Albert a ajuns la Minister, ceace s'a putut întâmpla că a fost popularizat din partea lui Vasile Luca.

Luca Vasile in multe cazuri a venit la Trei Scaune, la excursii de vânătoare, aceste apariții ale lui au fost ca acelora din timpul burgheziei, a domnilor atotputernici, și-a monopolizat pentru el singur mari terenuri de vânătoare, ceace nu a fost corespunzător regimului de democrație, opinia publică l-a condamnat atunci deja dar nu a îndrăznit să se manifesteze.

După părerea mea, acestea au fost manifestările lui Vasile Luca, pe care le am observat.

Trăiască P.M.R. și Comitetul Central al lui,
in frunte cu tov. Gh. Gheorghiu Dej.

Tg. Săcuiesc, la 12 Iulie 1952.

ss. Csurulya Arcadiu.

Véleményezés

azaz a reformátusok és a katolikusok
közötti együttműködés a
Közép- és Kelet-Európa
Közösségében

Először, leírva a főpály. Kérdés: Vajon helyi lakos
Román Munkás Párt tagjai voltak, 1945. év óta a (K. K. P.)
Felenyeg beontarusa a Kérdés Rajonai. Pártként
saj. Kérdés Verifikáció nek tovább, beontot,

az alábbi véleményezést adom. Szuka János
Vált, K. K. P. Titkárság, és Péter új, Miniszter.
Immerem, 1946 év től. Házasságukon járt. Szepesi
Kert György. és egy gyűlést tartot, a Magyar ak-
tívonal a hova bevolttunk, hova Vidékük volt is a
Konferencián eren gyűléseket vezetett kö-
nül. Később Szuka János kilátogatott, Kovászna
Városában, az 1947. télre, azon látogatónak nem
Vált, nemint volt. nagy be látónak, mivel egy által-
lában nem vete igyeke, nem a Fárasi Párt vezetett
hogy meg látogatott volna és mint a Központi
bizottságunk egyik titkára, regisztrációk se voltak
jótanácsainak.

Ehelyett főlkente Kovászna János Kovásznai
Református lelkes, és Péterfi Albert, Kovásznai
Vált. Textil gyárast, és az ök lakóinak együt ül-
ték az antilokot, a hál sevelig, el beontok, ezek az
Szuka János látogatónak, nek eren nemélek mel-
az volt az ered ménye, hogy Péterfi utána mindegy
olyan munkát karról, a munkás vezetőség nem
ben, hogy Szuka nem úgy, bíró a helyet ment a
Munkás vezetőség, és csak, az újévi bizottság az
az meg, igen erélyesen lépik fel vellemben ugyan
eren Péterfi és Szuka tiszteletgáróval ki-folyólag Péter-
fi a dolgozó köröt olyan nimpotiaza tetnert hogy nem
ülte az újévi bizottság munkáját a nemzeti illeté

Később a mihaszn Pártunk és Kormányunk, határozottan
határozottan a kormányzatunk és a fentebb írtakról
Péterfi Albert grófhoz fordult a legelső ipari minis-
teriumban, és természetesen erre csak úgy történt hittel meg,
hogy jóvoltából népvezetésre Laska báró részéről.

Laska báró magyarság erejére kintjárt három
szék Vármezejében, Vadszóna kirándulásokra, ezen meg
Felleneri szék volt, mint a régi Búrri város
Mindenes határ urak, Talyerai királyi titok magyarság
magyarság Vadszóna területét, a mely terület nem volt
a államkvalifikáció nemek meg felelő, a kör vélem
már ahhoz az időben elítélte de nem mert meg nyil
vönulni, akkor.

Kezdemény volt ezen érdekeltek, voltok Laska
báró magyarság tartózkod.

Élyena P. M. P. és annak közfoglalt
Vadászóna ilen egyenlő Dér, elter

Kezdi Vármezej - 1992. VII. 12. - én

Magyarság közfoglalt

Nota Informativa

9 VII 1952

100

Subsemnatul Cacaz Vasile membru de partid din anul 1945. În prezent elev la școala de partid de 6. Luni O. Stalin. Interesându-mă despre Dragoman | acel Dragoman ori se afla în comuna Bod Raionul Stalin în anul 1950 el se afla în Comuna Terăși director la școala pe atunci era mare vânător și avea legături cu Vasile Luca. De câte ori venea Vasile Luca pe la Șăleele, lua legături cu Dragoman și pleca la vânătoare. Acel Dragoman a fost un mare legionar. Nu pot să știu cum a ajuns la Chi să fie responsabil pe la Comisar comuna Bod Căci în anul trecut s'a făcut nește fraude de porumb destinate la comisar Bod unde în gară a fost spart un vagon de porumb și sa furat porumbul din vagon și îmi pare că și el a fost dat în judecată căci a fost mai mulți complici.

A supra acestui Dragoman și despre relațiile lui Luca cu el informații mai precise poate să dea Brigadierul Silveșcu Anca Nicolae din Șăleele, sau Pădurarul Ruzicuț Anghel Nicolae

Cacaz

crești nota informativă
a fost trimisă Colegiului de
Partid după prelucrarea documentelor
de la Partid privind la darurile de
după aceea. Gel Stefan

Se poate conta pe a doua
data de tar Muresan Nou
Gel Stefan

Declarație

101

Suprematul Muresan Nou Președinte al comitei de
organizare al unitii regionale cop Reg Stalin
declara următoarele în august 1951 am fost numit ca
director la directia regională contruap omul Stalin
imediat după venirea mea la acest post, sub îndrumarea
comitetului regional PMR am început identificarea elementelor
necorespunzătoare din cadrul cooperatîei, în luna octombrie
deplasându-mă în Raionul Sf George la cooperativa
Gabor oron din oraș am găsit că la cele 18 magazine
care le avea cooperativa în oraș 14 gestionari erau fosti
Petroni, (căruiumari) am trasat ca sarcină fierindule și
termene în cât timp săi înlocuiesc primul care a
fost scos a fost gestionarul dela Poștegă cu Numele Doanci
după câteva zile dela scuterea lui Doanci din funcția
de gestionar a venit la Sf George Consiliul din Bantrop
Sobo Adelbert, când a auzit că a fost scos Doanci din
cooperatîe sa dus imediat la URCC Sf George și a început
să fișe cu conducerea și cu responsabilul de cabre ^{tor} sep, spunând
că ce vrea să facă să dămune cooperativa, și întrebându-i
ce din a lui dispoziție au început scuterea elementelor scute
ton din conducere au orutat că din dispoziția partidului
și a ~~scut~~ conducerii regionale personal eu, sa înfuriat
spunând că vine la regiune și are să mă ia în mormînă
să mă ducă la bacuște

în fața comitetului egreșilor pentru că să mă sancționeze
- tot dela of. Șteoghe mea comiunt telefonic să am mare grijă
că a plecat furios spre orașul Șteia dăruși înși ducem de
grijă după amenințările care el lea pronunțat în fața lor asupra
mea, În trezvor după o jumate de oră după ce au
fost sîsînat telefonic de către reșea URCC a sosit la orașul
Șteia Consiliul Sabor nici nu a intrat bine pe ușă și a
început să țipe la mine sperîndu-mi că am înclunat cu
să stăruim tot cea constant ei prin plouă meu de scoaterea
elementelor necorespunzătoare, și eu cum vreau eu să fac concert
cu paștii? cu acestea sunt oameni de meserie și nu putem
răi înlocuim. de față era tot Dumitru Victor, director
ajunet, Mihălescu Adrian, ptor Șteiușu Cornel, la
tipetele lui au început să vină și ceilalți salariați să se
nite prin geamul dela ușă, cu ce se întîmplat, eu atunci
am loat poziție contra lui, și i-am spus că nu e corect
să discutăm aici și să mergem la Regionala PML să luăm în
Problema, el sa manifestat durmîndu-să spunînd că asta
nu treaba partidului cu el răspunde și el nou ce vînta la
regionala PML el va loat legătura cu V. Luca și aranjare
la București pe tot core au dat asamenca dispozițiuni
că aceasta mi lînia partidului, ci noi vedem problemele
grecite, și eu asta în trîntit ure și a plecat furios,
imediat am loat legătura cu tot Bucureștenii și
Plan financiar, și la un anumtat felul cu Sabor sa partat
Șteiușul ma întrebă de ce nu lan dus la partat sau
spus că a refuzat categoric

7/III 952

Murșon Șteiuș

Tovarasului

102

Gheorghe G. Gheorghiu Dej.

Presedinte al Consiliului de Ministrii

BUCURESTI

Tg. Mures la 29 Iunie 1952

Catre

~~103~~ 103

Tov. Presedinte al Consiliului de Ministri Gh. Gheorghiu-Dej
Bucuresti.

Tovarase presedinte, tin sa aduc la cunostinta Dvs, felul cum inteleg oportunisti si sovietisti de la conducerea treburilor publice si Partidului sa indeplineasca treburile publice, si sa pretuiasca muncitorimea de orice natie dupa capacitatea si meritul cel are fiecare in productie.

Pe cei ce vor fi citati mai jos, nu intelescaza prosperitatea socialismului si pricipile de baza ale comunismului, ci singurul fapt acela ca ei si cu natia lor sa domine lumea si ca idealul lor predicat de Vasile Luca, Teohari Georgescu si Ana Pauker, sa prospere, iar ciraci lui Tito sa vina cat mai repede peste noi.

Primul Titoist, sovinist si provocator al acestor fapte, care a jupoiat clasa muncitoare si ia furat hrana pentru ca sa-si faca avere in aceste timpuri cand regimul si Partidul lupta contra chiaburimi este Söös Iosif, Deputat in Marea Adunare Nationala si Presedinte al Sfatului Popular al Orasului Tg. Mures. Acesta in timpul de foamete din anul 1946 si 1947, cand lumea vinde vite si pamant pentru o banita de porumb, a furat porumbul si toate cerealele de la Moara Orasului in colaborare cu ciracul sau Tov. Ungvari, si a facut ingrasatorie de porci, iar la muncitorime spunea ca sa stranga curea deoarece guvernul nu are de unde sa-i dea de mancare. Acesta prin furarea hranei poporului, a cumparat o vila in Orasul Cluj, unde are instalata o fica, adoptiva, care in vata sa calareasca. Aceasta vila este mobilata si se duce un lux, ca in timpul grofilor si baronilor unguri, pe care ia protejat si protejeaza inca de cand este la conducerea Sfatului Popular. A mai cumparat vie mostenita tot de la grofi, si circa 15-20 jugare de pamant in timpul cand Guvernul si Partidul cauta sa colectivizeze pamantul si sa indrepte economia noastra nationala pe linia socialista. Are atata avere, furata din gura saracimi in cat prea putin ii pasa daca va fi dat afara din partid si conducerea Sfatului Popular. Este prietenul singur al lui Luca Laslo si Teohari Georgescu, si a tuturor acelor unguri aflati in guvern si Comitetul Central. In tot timpul nu facut alt ceva si nu face decat isi bate jos de romani si de orice muncitori cinstiti, dandu-i afara din serviciu, invocand motivul ca nu stiu ungereste, sunt romani sau au fost militari, cari si astazi muncesc in mod cinstit si cu credinta pentru Partid si R.P. Romana. Se plimba tot timpul numai in masina, sfideaza buna cuviinta si pe muncitori saraci, si isi bate joc de tot ce este socialism si infaptuire romaneasca. Pentru el romani in general si toti cei trimisi de Guvern in Ardeal pentru servicii, sunt hoti si oameni cari n-au ce cauta pe aceste meleaguri sovine. Ardealul si Tg. Mures, este al ungerilor si cei de alta natie nu ce cauta in el. Asteapta ca sa fie alipiti cat mai repede la ungaria, si la jugo-slavia, si ca sa vina cat mai repede calai lui Tito peste noi. Merita Tov. presedinte, ca o asemenea bestie sa conduca treburile muncitorimeii cinstate in orasul Tg. Mures. Merita acei romani cari au fost trimisi pentru servicii in Ardeal, sa doarma pe mese, deoarece ciraci lui de la Oficiu de inchirieri, cari nu dau locuinte decat la unguri, iar la romani le spune ca nu spre ai determina sa plece de unde au venit, sa conduca clasa muncitoare. Oficiul de inchirieri din Orasul Tg. Mures, este un oficiu de soviniism de unde netrebnicii exploateaza interesele clasei muncitoare acesti explotatori si sovini, cari dau locuinte numai pe bani cine da mai mult, sunt urmasii Tov. Kiss seful oficiului, Balici, Nemes, Cozma si alti. Daca vreti sa va convingeti dati va rog o publicatiune in ziare ca acei cari au de facut reclamatii contra tov. de mai sus sa fie adresate Dvs, si veti vedea ca vor sosi cu sutele. Grofi, si toti explotatori unguri au locuinte de cate 3-4 camere cele mai comode, si nu sunt deranjati de nimeni, iar romani sunt tinuti in grajduri, si li se atribuie, cele mai primitive locuinte. Sa fie scosi din locuinte chiaburi si explotatori, trimisi la munca, si aceste locuinte sa fie predate muncitorilor saraci, cu membrii numerosi in familie, si cari merita sa locuiasca in ele.

Sa fie indepartati dela Oficiul de inchirieri slecta sovina a lui Soos si inlocuita cu oameni cinstiti si aparatori ai drepturilor clasei muncitoare.

Sa fie dat afara chiaburul Söös, si explotatorul clasei muncitoare, si fie confiscata averea furata din gura muncitorilor, si redata in posesia statului, adica a clasei muncitoare. Sa fie indepartati toti cei dela Comitetul Regional de Partid si Raionul Tg. Mures, cari sunt unelte sovine si oportunisti, si in locul lor sa vina oameni cinstiti si adevarati comunisti si reprezentanti ai clasei muncitoare. Toti cei dela Regionala de Partid, Soverfi, Nemes, Bilboreanu, Benkö, Ugran si toti cari sunt aici sunt unelte a lui Luca Laslo si Teohari Georgescu. Isi bat joc de muncitori si o exploateaza in mod ordinar, fura ca in codrul cum a fost cazul la Internationala din Tg. Mures, unde sau furati 30-40 porci peste 200 Kgr. cari au fost impartiti cu capi de conducere dela Regionala de Partid. Cel care a dat pe mana Parchetului pe toti Tov. Matacuta a fost dat afara din Partid si din serviciu.

Ca sa va dati seama cum se scot romani din locuinte va citez cazul tov. Grama Ioan, fost conduc. tehnic la Intreprinderile Comunale Tg. Mures, care pentru a fi evacuat din locuinte, a fost arestat de Securitate, seara iar dimineata acesti hoti dela oficiul de inchirieri a evacuat familia acestuia in strada. Tov. Grama care a indrasnit sa se opuna evacuarii, dintr-o locuinta cu o camera si o bucatarie comuna cu 3 persoane, isi ispaseste pedeapsa in prezent la Bicaz, la munca, iar ungeri rad de noi romani. Asa se traeste cu soviniști in Orasul Tg. Mures.

Alt caz, la Uniunea Coop. de Produ. Mestesug. din Tg. Mures, sunt conducatori urmatori: Tov. Ungvari cel care a alimentat pe Söös cu porumbul furat din gura muncitorilor este instructor Central al UCCOM Bucuresti, este un soviniști notoriu, altul este presedintele Uniunii Tov. Hirsoi fost fabricant si explotator al clasei muncitoare, are ca consilier pe tov. Bocicor, fost proprietarul unui cuafor cu 6 lucratori, in timpul burgheziei. Acestia nu admit sa fie angajati nici un roman, in serviciile cooperatiei, ci numai ungeri. Acesti tov. au avut curajul sa spuna in sedinta comitetului unde erau toti presedinti Cooperativelor, ca nu-le este rusine acelora cari angajeaza romani in serviciile lor. Natiunea romana nu are ce cauta in cooperatie, sa fie dati afara toti romani, si daca nu au motive sa fie fabricate dati in cel mai scurt timp acestia sa fie inlaturati din servicii. Acest lucru sa petrecut acum cate zile la Casa de Ajutor Reciproc, unde a fost o sedinta pentru strangerea fondurilor necesare cladirei unui dispensar pentru muncitori cooperatori.

Alt caz este la Uniunea Cooperativelor din Tg. Mures, unde sunt incuibati numai soviniști si titoisti lui Söös si Luca, si unde nu poate patrunde un roman. Majoritatea conducatorilor sunt fosti explotatori, si chiaburi, cari se ocrotesc uni pe alti. La aceasta Uniune contabilitatea se conduce si astazi in limba maghiara, iar toti inspectori cari vin in control nu pot constata nimic, deoarece nu stiu ce contin actele de contabilitate. Cei cari cunosc limba maghiara, tin cu ei. Astazi cand in toata R.P.R. limba statului este oficiala, oficialitatile ingaduie, sa fie facute acte publice in alta limba decat cea oficiala, cunoscuta numai de o minoritate.

La Sf. Popular al Orasului Tg. Mures, nici 10% nu sunt functionari romani restul numai ungeri. Tov. Söös nu poate suferi pe romani puturosi caci asa le spune el in serviciu. La Sectiunea Comerciala unde este Sef rene-gatul si oportunistul Braia Gheorghe, sunt incadrate numai elemente sovine si oportunisti dati afara din Partid pentru fapte constatate ca indeptate contra intereselor clasei muncitoare urmatori: Ceh Francisc inspector de control Salat Gheorghe, cari in timpul ungerilor au flamanzit pe romani si evrei, iar in prezent exploateaza pe orice nenorocit de muncitor care vine la ei pentru asi cauta un drept. Varga Sigismund, Veres Bella fos legionar si imbredist, iar astazi mare membru de partid, care apara interesele titoistilor si soviniștilor lui Soos si Luca. La Sectiunea Comerciala a regiunii este Sef Tov. Chio Miron, care nu are nici cetatenia romana, dat afara din partid, fost notar in timpul regimului maghiar, care a batjocorit pe romani sinevrei in timpul fascistilor si hortistilor ungeri.

Epurarea si darea fara din servicii ale explotatorilor merge foarte greu, iar conducatori dela Regionala de Partid si Oras, sovaesc sa fie dati afara, acesti explotatori, deoarece sunt neamuri de ale lor. Practica a fost ca fie care neam sa-si atraga neamurile in jurul lui si sa-le ocroteasca.

Cu asemenea oameni nu se poate infaptui socialismul, deoarece toti grozii si toti explotatori sunt inca in servicii, de unde saboteaza interesele clasei muncitoare.

La Securitate sunt numai oameni de a lui Luca si Söös, cari in timpul Capitanului de Securitate Mihai, a ~~XXXXXX~~ inpuscat cu sutele romani si tarani nevinovati din Regiunea Mures, numai pentru motivul de a se rasbuna pe ~~XXXXX~~ neamul romanesc, in felul urmatori unguri se rasbunau pe romani fiindca nu le convine conducerea neamului romanesc, iar evrei din cauza persecutiei ceau suferit in timpul hitleristilor si regimului maghiar. Aceasta sete de rasbunare mai domina si astazi chiar dupa caderea lui Luca, si pentru a se pune capad acestor bestialitati sa fie trasi la raspundere Inspectorul de securitate Strul dela Orasul Stalin, care a fost in aceasta regiune seful Securitati, si Mihai, care au facut cele mai mari si ordinare urgii, cu inpuscarea muncitorilor dela sate.

Tov. Presedintele al Consiliului de Ministri si Conducator al Clasei muncitoare si Partidului, noi depe aceste meleaguri ale Ardealului, ne punem numai in Dvs, speranta de a starpi raul din radacina, si indrepta toate cele semnalate in prezenta scrisoare. Nu lasati clasa muncitoare de orice natiune sa fie batjocorita si lovita in demnitatea ei, deoarece aceasta clasa nu ~~este~~ merita acest lucru. Unguri nu sunt constructori socialismului ci sunt constructori tototismului si a soviniismului, fapte spuse in public, ca in primul rand ei sunt unguri si apoi sunt comunisti sau cetateni ai R.P.R.

Trimiteti cati mai multi romani in servii in Ardeal si in special in Tg.Mures, si centrele Sacuesti, pentru a spulbera acestora nadejdea ca in curand iarasi vor fi alipiti la patria lor muma Ungaria. Vasile Luca prin ciraci lui asa a dat de veste Ungurilor, ca vor fi alipiti la Ungaria sau la Tito in curand.

Mergeti pe drumul drept al comunismului si nu va uitati la acei cari stau in calea muncitorimii si Partidului, ci starpiti raul din radacina daca vreti ca munca Dvs, sa fie rodnică. Dvs. cei din Bucuresti nu cunoasteti starea de spirit din aceste locuri, si chiar daca cunoasteti ceva din ea nu o vedeti cu ochi ca noi cari traим aici de zeci de ani.

Sper Tov. Gh. Gheorghiu Dej, ca aceste randuri vor avea ecou in sufletul Dvs, si ca masurile ce veti lua vor fi drepte si in interesul clasei muncitoare.

Secretara Sfatului Popular al Orasului Tg.Mures, Tov.Voss Maria este sotia explotatorului Voss Dionisie, fost comerciant de cherestea in Comuna Iernut Regiunea Mures, care este o titoista in focata si care in colaborare cu Söös, isi bate joc de muncitori. Sa fie indepartata din serviciu si inlocuita cu un bartab cinstit.

Inchei cele de mai sus tov. Presedinte cu rugamintea ca cele semnalate sa fie cercetate si adevarul sa iasa la lumina, spre a avea satisfactie clasa muncitoare din acest oras, de masurile ce veti lua contra acestor netrebnici, cari nu merita sa stea acolo unde satu astazi.

La lupta pentru pace si o viata mai buna pentru clasa muncitoare.

Muncitor C.F.R. din Depoul Tg.Mures

Gh. Stoian

Stoian

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Imets Ioan, locuitor în Odorheiu, Str. Orban Balaz Nr. 150, membru PMR., dau următoarea declarație despre Vasile Luca și Szabo Albert :

Ca membru în Marea Adunare Națională am avut ocazie să cunosc activitatea și legăturile personale între acești doi arătați mai sus în mică măsură.

Szabo Albert deputat din Trei Scaune, membru în PSD. din 1946 Cu ocazia alegerilor din 1946 cu sprijinul lui Luca Vasile a fost treut pe lista UPM. pentru a fi ales. Această persoană s'a distins prin chefurile luxoase făcute, cu dame luxoase, împreună cu fratele lui Luca Toth Geza, deputat, Szakacs Ioan chiabur și alte asemenea elemente în localul Continental.

Deși Luca a cunoscut atitudinea lui Szabo Albert și probabil a știut despre eșirile care au adus venituri, pe care le-a făcut Szabo și despre care a știut și conducerea UPM.-ului, deoarece petrecerile s'au întâmplat în mare proporții. Cu toate acestea Vasile Luca cu ocazia alegerilor din 1948 din nou a interveni și contra Comitetului Central iar l-a pus ca candidat.

Mai târziu în urma propunerii lui Luca Vasile și cu sprijinul lui a intrat în Comitetul Executiv al Centrocôop. În această calitate, la sfârșitul anului 1950, când eu am lucrat în conducerea URCC, cu o ocazie în urma controlului făcut de el am discutat cazul lui Benko Mihai, consilier în Tg. Săcuiesc la Cooperative, a avut o ieșire brutală, spunând că Benko este un bandit și nu merită să pierdem timpul cu el, ci trebuie să fie aruncat de acolo.

Independent de părerea lui, URCC a avut motive serioase pentru schimbarea lui, ceace a fost complectat și cu materialul grav primit dela Reg. de Partid și s'a făcut propunerea ca Benko să fie imediat schimbat.

Conducerea URCC a adus o hotărîre, în prezența lui Imecs Ioan Szabo Vicențiu, consilier, Ardeleanu Chirică vicepresedinte, Dumitrach Victor consilier și Kozma Iuliu instructor central ca Benko Mihai va fi imediat concediat din funcția de vicepresedinte și i se interzice activitatea în mișcarea cooperatistă, în urma faptelor dovedite beții dese, exploatarea unor angajați al cooperativei, mîncare, băutură Atitudinea de distrugere folosită în muncă, cat și pentru participarea în mișcarea nyialsistă.

Cu 2-3 săptămâni în urma evenimentelor arătate Szabo Albert i-a incredințat lui Benko Mihai munca de controlor la achiziții / zarzavaturi, fructe, cereale / ca referent pe întreaga țară.

Szabo Albert în acest timp a fost în legătură strînsă prin Toth Geza cu Vasile Luca, am auzit că de mai multe ori au fost împreună acasă în Sf. Gheorghe.

Eu găsesc ca o lipsă serioasă, că fratele lui Luca Vasile, Toth Geza a fost pus în munci superioare capacității sale și a primit și linguirea, ca de exemplu Ozako Andor membru în C.C. al UPM. să-l ridice pe Toth Geza. Așa a pornit Toth, cu astfel de ajutoare în diferite comisii și cu însărcinări importante dela grupa maghiari a Parlamentului, ca în scurt timp fără nici o bază serioasă să ajungă la secretariatul Comitetului de Partid Sf. Gheorghe.

- 2 -

Tot atunci Cziko Nandor a dus lipsa atragerii elementelor serioase și dezvoltate și i-a ținut fără nici o muncă, ca de exemplu Huszar Alexandru, deputat din Bihor, care este un cadru serios și capabil în problema țărănească, a avut însărcinarea de a încasa sume de la membrii grupei pentru completarea mobilierului.

1 Iulie 1952

ss. Imecs Ioan.-

Nyilatkozat

For. Imre's Mosaic & sustinuit a
vorbol cala d'abonete aini.

Gal. 1. 1. 1.

100

A leliott Jants Janos juhelyudvarhely Orban Balasi
ut 150 nam alatt lakos a R.M.P tagja az alabbi nyilatkozatot
tenem Luka Lantó is Jabo Albert rol.

Mint a Nagy Nemzetgyulis tagja atkalmom volt a kit emlitett
nemely kooperolatait iletre teyhederet bizonyos mestekben meg-
ismerni. Jabo Albert háromsziki képviselo socialdemok-
rata part tagja 1946. szalantarok idejen a Luka Lantó támogatasa
beniilt a M.N.P listajan megvalantarra. Erő nemely
kitiint botrajos feyer mulatozasokat rendszerő erehedeiteit a
melget luxus hólgek tarsasagaban Luka öirel Tath Gerä
képviselel, Jaka's Janos kulak is mas hasonlo nemelyekkel
folytatott az akkor literő "Continental" is mas luxus mulato
helyeken.

Jabos Luka jól ismerte Jabo Albert viselkedetét is való-
sini tudott arról a jövedelmese kijasarokról a melget Jabo-
regrett is a mirol a M.N.P vezetoi is tudtak hinen a zulis nagy
miretekleloht. Vanile Luka mindenek dacasa 1948 ban
a valantaroknál egybol közbe lejett is a H. L. ellenire jeltt-
ette. Kirobl Luka L. jaraslatara is támogatasa Jabo
beheriilt a Centromon vegrehozto birotragaiba. Ellen-
menőségelen 1950 igen a mihor en a tartomaji noiethereti
Unio vezetőségelen dolgoztam egy alkalommal tett elleninire
során ipen Benkö Mihály kerdivasarhelyi noietseg tanarora
nok esetit toizpaltuk a mihor haragos kitorissel duman kiolatta
hogy Benkö egy landita kar az idöt vezetgetni az ő eseteire
ki kell onan dolni.

Függetlenül az ő véleményétől a tartomaji noietsegnek
komoly adatai voltak az elboerajtasra, ez kiegenitert yest
a tartomaji partnerektől kapott suljos adatokkal is
aron jaraslattal, hogy Benkööt aronnal epitsük le.

A tartományi községi vezetősége jeppró közzéhatározatot
hozott Jméti György János Vencel tanácsos Ardeleanu Chirita
alelnök Dumitruche Victor tanácsos és Kozma Julius ¹⁰⁷
központi instructor jelenlétében arra hogy Benkő Mihályt
azonnali hatállyal ellenőrzője a Keleci-ér-menti községi al-
nöki levontarabol és öökre kitiltja a nőietheti-morgalom-
bol az alábbi indokolt illette bebizonyult tények miatt:
Gyufosi végyesség, egyes olantor nőietheti alkalmasítottak
meg zavarolása étel, ital és kényelmével. Amunkájában
tanúsított örne késhetetlen tudatoran romboló magatartás, rézül
pedig a Nyilas-morgalom-ba való részvétel miatt.

A fent említett eremények lezajlása után 2-3 hétre haló Albert
a saját ontályához (öldreggyimölés, galona) felhárulási munkák
ellenőrzésével és irányításával bíta meg Benkő Mihályt országos
vinyolában mint vakreferust.

Haló Albert gyors kapcsolatban volt ezidő alatt alandoan
Tóth György keventül Luká Lászlóval halottam, hogy többior
együtt járta hára Szepintgyörgyre.

Ez súlyos hibának látom azt is hogy Luká László örsöt
Tóth György képerégénél nagyobb felelősségű munkával bíta meg,
elfogadta azt a hírelgyést a mit példaként Biko Nándor a M.N.K.
egyik központi vezetőségi tagja éppen Tóth György előzetelásáral
bitorított Lukának. Így indult el Tóth igen ségédlettel
külsőmlörö birothragokba és pontos megbizatosokkal a
Parlament magyar csoportjától hogy rövidesen semikomoly
alapy nélkül a kentygyörgyi juit birothrag litykarságába -
Köszönki. Ugyanakkor Biko Nándor nélkülözöte a fejlettel
és komolyabb elemek berovárát és tetlenrégel tiltette idejü
ket példaként Gusar Sándor bihari képiirelö a ki komoly
és fejlett parant káder a megbizatosá ar volt hogy a
csoport tagjaitól haronta biroyon ismeget felgyedjen a
butorokat kégyéniteseie. Jméti György 1952 VII 1 in

REFERINȚA

108

Subsemnatul Matyas Grigore membru P.M.R. cu domiciliul în Or. Sft.Gheorghe, dau următoarea referință despre Luca Vasile fost ministru de finanțe.

Am fost la locuința lui Toth Géza într-o seară în vara anului 1950, când a venit acolo Luca Vasile și soția, Nagy Victor, Szabo Berozi, am fost seară și am rămas și noi ca să cinăm cu ei.

Încă înainte de a fi așezat la masă, Luca m-a întrebat pe mine oă de unde sunt, eu am spus și atunci a venit în vorbă Kovacs Lázár chiaburul din Mereni și atunci eu am pus problema, cum se poate ca un așa nemernic ca Kovacs Lazar, care la verificări a fost exclus acum este reprimit în Partid. Când eu am spus că astfel de Kovacs Lazar nu au ce căuta în Partid, Luca Vasile a spus că Kovacs Lazar este un om cinstit, el a fost care a dat ajutor armatei sovietice care în toamna anului 1944 au venit. Eu am spus că numitul Kovacs Lazar a condamnat Armata Sovietică că a luat banii femeilor care trebuiesc ajutați, din cassa comunală, care nu a fost adevărat și banii el a băgat în buzunar a ținut sub teroare populația din comună, și Kovacs Lázár căruia nu i-a plăcut să lucreze și totdeauna a făcut bursă neagră cu animale și cu altceva. Din bursa neagră s-a îmbogățit. Dar când eu am spus toate acestea, că Kovacs Lázár este bandit, Luca a spus că eu nu văd just și a mai adăugat, ce gândesc eu în Italia în timpul dominației lui Musolin toți au fost fașiști și acum tot sunt 1.200.000 membrii de partid dar atunci noi de unde le-am luat pe aceștia / astfel înțelegând că fașiști s-au îndreptat de ce nu s-ar putea fi membrii de Partid/. Si când am încercat să explic că cu toate acestea nu poate fi membru de Partid Kovacs Lazar, atunci el a spus că dacă este stricat pe jumătate nu trebuie tăiat, să presupunem oă acesta se va îndrepta. Dacă nu se îndreaptă trebuie tăiat și mai departe nu am mai discutat, cu toate că nu am fost mulțumit cu asta,

Cele scrise mai sus sunt adevărate,

Sft.Gheorghe la 12 Iulie 1952.

ss. Matyas Grigore

Jov Matyas Gyorgy erlo aktivist al bom
Racional, Hh. Gyorgy a role verese in robe
Nélemérzéses rinta a sustinut verbal in kala
mea. Gal Hh. Hh.

Alulirott Matyas Gergej, R. M. P. tag Szepri
kengörözi lakos. 109

Ar alabi nyilatkozatát adom Luka Lantó Vált.
Pénzügy Mininter eo
Foth gisa Lakosan Voltam feleségemmel egy öste
1950. év nyarán amikor oda fött Luka Lantó
is a felesége Nagy Viktor is Szabó Berci öste
Vált is ot maradtunk mi is Velük Vacsoráz
tunk.

Még mielőtt be ültünk Vacsoráznál Luka Keider
ett engem hozzá Valtó Vagyok is én meg mondtam
is akkor Szabó fött Kovács László Keider almon
Lakosn aki Kúlóh. is én feltetem a Keiderst
hogy lehet az hogy egy ifj. gerembel mint
Kovács László aki Keider száva a Verif. költés
Rei most Vára Vélék a Pártban.

Amikor én meg mondtam hogy az olyan Kovács
László féléknek nincs heje a Pártban akkor
Luka azt mondta hogy Kovács László becsület
ember is volt aki a körzet csapatoknak
segítségét adott amikor 1944. önen bejötök

En meg mondtam hogy a Keveret Kovács
László meg Vaidolta a körzet csapatokat
hogy a sejees aronyok Pénzt a falu Kovács
bel elvíték ami Pénz nem volt igaz is a Kovács
László Hörtiste bró volt is a Pénzt is tete ell
Meg mondtam hogy a falu népet terror alatt
tartja is a Kovács László aki soha nem
nerete dolozni Mindig feketét is mais
Lokúres Marha kúres is mindenemü
kúres

A Kúreséplől gondolatok meg
"De amikor én elmentam mindent hogy
Kovács László Bondita akor Luka azt
monda hogy én helytelenül látom és
pará tette Mit gondolok én ölanorváj-
ban Mikolini úralma alet mindenki
fasiszta Vált és most megis van 1.200.000
Párttag teni a háta akor eeket honnan
Vetik (igj irtak a fenstak megjavultak
hát miert ne lehet nevek Párttagok)
Pamikor Pabaltam magyarári hogy
Minderek melettem lehet Párttag
Kovács László akor azt mondta
az igj a ha felj meg romlik
meg eris nem kell levőgni feltéve
ha az megjavul
ha nem javul meg le kell Vágni
En tovább nem Vitéd Kertem
habár nem Viltam bele belvőgni
Vé
Erek a fent irtak iporak.

Brenyörög 1952 Jul. 12.

Matyas Gerges

DECLARAȚIE

56 110

Subsemnatul Zöldi Szilard locuitor în Covasna str. Tâmplarilor 24, în prezent Președintele Sfatului Popular al orașului Covasna, membru PMR din 1945, dau următoarea declarație în legătură cu vizitarea lui Vasile Luca fost Ministru de Finanțe, la Tg. Săcuesc, pe cine a vizitat pe cine a mers la vânat, cine a organizat vânătore, etc.

Subsemnatul, am locuit în Tg. Săcuesc str. Barabas Mikloș no. 1, în locuința mea compusă dintr-o cameră și bucătărie, până la 1 Iulie 1952, când și nevasta mea s'a mutat la Covasna.-

Dela 1 Oct. 1946 până în 23 Mai 1949, am fost responsabil administrativ la Comitetul Raional Tg. Săcuesc și mai târziu am fost transferat ca Președinte al Comitetului Provizoriu din Plasa Covasna.-

Am cunoscut despre faptul că Luca Vasile în acest timp și mai târziu a ținut legătură strânsă la Tg. Săcuesc Mocsari Ernő, fost primar în Tg. Săcuesc, cât și cu Török Andor, locuitor în Tg. Săcuesc, fost mare magazioner de spirt, care a avut în cantitate mare vin și bere în magazin.-

Amândouă persoanele au fost vânători mari și cred că acest fapt a făcut legătura mai strânsă între ei, astfel ca atunci când denumirile străzilor a trebuit să le schimbăm după regimul nostru aceea stradă unde a stat Mocsari și Török a fost denumită Vasile Luca și acolo s'a cazat în fiecare caz când a venit la Tg. Săcuesc.

Am cunoscut despre faptul că până în 1947 s'a cazat în special la Mocsari și mai târziu mai mult la Török Andor, ceea ce știu că prin strada aceea spre locuința mea și am văzut în mod sistematic mașinile. Mocsari Ernő a fost membru în PMR până în luna Februarie 1952, când a fost exclus din Partid în Sft. Gheorghe motivul în mod sigur nu-l știu. Atâta știu din auzite că a fost membru într-o organizație sportivă între anii 1940-1944 după care, a primit ajutor de a deveni de sine stătător, tot în acest timp dela Statul Maghiar.-

Török Andor în anii 1940-1944 s'a îmbogățit în mod exagerat, a fost chiabur, în acești ani a făcut rost de avere și cred că în urma Dictatului dela Viena i-a rămas o valoare uriașă, altfel nu pot să-mi închipui cum se poate procura asemenea avere într'un timp așa de scurt. În orice caz Luca Vasile a fost cazat la acest bandit întotdeauna și în special după 1947.-

Declar că niciodată nu a vizitat organizația de Plasă PMR ceea ce a stârnit indignarea membrilor Partidului.-

Știu că cca. în luna Februarie 1950 au organizat o vânătoare de urși în comuna Turia, unde a fost prezent și Luca Vasile. Această vânătoare după cum am auzit a fost organizată de Csulask Stefan, Kovacs Carol, Mocsari Ernő din Tg. Săcuesc în peștera de urși au introdus lumina electrică și un tovarăș din Turia l-a împușcat pe ursul cel care a fost dus lui Luca. Subsemnatul atunci am fost în Covasna și când m'am întors acasă în Tg. Săcuesc, atunci mi-au povestit vânătorii împrejurările de vânatul ursului.-

Am cunoscut despre faptul că Luca Vasile s'a construit un castel de vânătoare în Oituz. Poate sub îndrumarea și aprobarea Ministerului Silviculturii.-

111

Stiu c* aceste construcții au fost conduse de c*tre inginerul Hirsch Ernest, care în acel timp a f*cut servicii la secția Industriei Locale a Sfatului Popular din Raionul Tg.S*cuesc. Numitul ar putea da relații și date concrete, în prezent este angajat ca tehnician la întreprinderea Gabor Aron din Raionul Tg.S*cuesc

Eu în timpul acela când Kiss Ernest a condus lucr*riile în Oituz am preluat conducerea secției industriei locale, dar nu mi s,a ar*tat sub nici o form* problema construcțiilor, așa c* Kiss Ernest a fost trimis forțat pentru executarea lucr*rilor de c*tre Sfatul Popular Raional și totul a decurs în mod conspirativ. Am auzit numai c* este și cresc*torie de pește și o instalație electric* și construire de drumuri speciale, ceeace a trebuit s* fie terminate într'un scurt timp.-

Astfel noi am fost fl*c*mi prea mici, ca cel puțin s* ne putem interesa despre construcții și nu s'ar fi putut vâna și pescui și așa cred c* nici în prezent nu se poate merge acolo fiindc* acolo a fost un teren al statului.

Inspectorul Silvic și vân*torul șef al acestui teritoriu a fost Cer Ioan, care este bine cunoscut de brigadierul Berețki și ar putea da relații cele mai serioase.

Nu în m*sur* mai mic* cunoaște problema și tov. An Hanco care a fost Directorul întreprinderii de Cherestea din Oituz, în prezent directorul IPEIL-ului din Raionul Tg.S*cuesc, materialul necesar pentru construcție cred c* s,a f*cut la această întreprindere.

În prezent de când sunt cu serviciul la Covasna, mi s'a adus la cunoștinț* c* Vasile Luca a fost primit ca musafir des de c*tre preotul reformat Havadtői, în anii 1945-1946, Luca Laszlo a procurat pașaport fiului preotului, care în prezent se afl* în Elveția. Havadtői în acel timp a fost deputat, în prezent de doi ani chiabur.

Subsemnatul fiind conștient de r*spundere, declar c* nici odat* nu am fost cu Luca Vasile la vânat sau la asemenea excursii, ceeace poate dovedi oricare vân*tor.-

Aproximativ în 1947 când a fost inaugurarea sediului de Partid din Sft. Gheorghe, am fost invitat de c*tre organizația de Plas* Tg.S*cuesc, împreun* cu Albert Iosif, atunci am fost responsabil administrativ, prezența a fost obligatoriu, aici mi-aduc aminte a luat parte și Vasile Luca.-

Stiuc* Vasile Luca a umblat la vân*toare și în comuna Micfal*u, unde a avut un fel de frate ca președinte de Sfat Popu-lar în 1950 cu care am avut și nepl*ceri c* nu i-am dat drumul dela curs de administrare ca s* organizeze vânatul, deoarece atunci am fost lector la școal*.

Covasna, la 18 Iulie 1952.

Lupt*m pentru pace.

ss. Zöld Szilard.

1. ¹⁹⁴⁵
Declaratie în Război Finland a
partii noastre ce a avut de
vorbe cu el. Ios Hofan

Ngilokhorat.

112

Alulirott Lield Filänd. Novasua Stronda
Tampplarilor 24. sraim alatti lakos. jelenleg
Novasua város Neptanaisanak elnöke, a R.M.P. nak
tagja 1945. év óta.

Ar alábbi nyilatkozatot adtam arra vonatko-
zólag, hogy Luka Lőrinc volt pénzügy miniszter
Kérdésválasz helyi látogatásai alkalmával kikötő látó-
gatott meg kikötő járat vadászai kikötő, pervertek meg
a vadászokat neki stb.

Alulirott Kérdésválasz helyen laktam a Barabai
Miklós utca 1. sraim alatti 1. szoba és konyha lakás-
somban egész 1952. július 1. ig a mikor felhagyom
is át költözött Novasua-ra.

1946. okt 1. től 1948. május 23. ig a R.M.P. kérdé-
válasz perverteknek adminisztráció feloldás voltam
meg a mikor átlettem helyerre a Novasua-i járat ideig-
lenes birtokaj elnöksével.

Indomasiom van arról, hogy Luka Lőrinc
Kérdésválasz helyen ezen idő alatt is meg kezdte is
a legrosszabb kapcsolatokat tartotta Novasua-i Erős
Kérdésválasz helyen volt polgármesterével, valamint Sörök
Andor Kérdésválasz helyen lakos volt nagy ezen rak-
táronnal a meg Sörök is birt is nagyobb tartotta.
raktáron. Mind két személy nagy vadász volt is
gondolom ezen tény tette erőse ezen kapcsolat-
tot töröttük így annyira, hogy a mikor a város
utcaiának plueveresét a mai rendszer követés-
mennyiségek meg kellett változtatni: azt az utcait
a ~~Luka~~ Novasua-i Sörök Andor lakos Luka Lőrinc
utcaiának nevertek se, ezen tény jathető is volt
mert ~~Luka~~ Lőrinc oola prált meg minden
szelben ha kérdésválasz helyre jött ?

Tudomásom van arról, hogy 1947. ig főleg Moszkában szült meg huka és akutan inkább Törökországban azt emiatt tudom mert abba az utcába járt haza lakásomra és látta szinte rendszerint az autót: Moszari Erno" R.M.P. tagja volt 1952 és körülbelül február haváig amikor Szovjetunióba került a pártból az indokolt teljesén nem ismerem: Kinyit hallottam, hogy valami Sport Keveretnél volt tagja 1940-1944. között aztán önállóitási jegyét kapott ugyan elbeszélésben az időben a Magyar államban:

Törökországban 1940-1944. évében Tulságosán magyar-olajozott kulák volt ezen évben prererets vagyonát és gondolatát, hogy a Fejlesztési követéshetelen maradt pea hatalmas élet. másnap elvett tudom képrelni ekkora vagyonát prererui illyen rövid idő alatt minden cseke huka kárlo' sber a gámberek szült meg a londoni különösen 1949 után.

Kijelentem azt is, hogy a R.M.P. járai prerereti' sber nem heresit, fel huka kárlo' a miert pártunk tagjai felhagyódnak fejertel' ki a londoni an.

Körülbelül 1950. és február haváig tudom, hogy medve vadászatot rendszerint Török a melyen huka kárlo' jelen volt azt is hallottam, hogy Csalak Török. Kovacs Károly. Moszari Erno". Kérdéses az hogy a latorok rendszerint a medve barlangba vittatva veresit és is valami Török elvett a medve, meger hukaik elvittet: elvittet ekkor Kovacsra voltam is a miert haza mentem kérdéseimre akkor vadászot a medve vadászot körül-mondott.

Tudomásom van arról, hogy huka kárlo' valami rendszer vadász kárlo' építtelett egykorban Talán az eddigi. Mininterium irányításával is ellen-örvisevel: Tudom, hogy van építkezések leverésit a Károly Rajoni Néptanárs legyártalkodási igazgatóság nál teljesített vizsgálata: Keverett kárlo' felvilágosított tudom a miert is pontos adatokat tudom megjel-tetni: jelenleg a Gábor Kón kérdéseimre valójában van alkalmasabb mint technikus /.

114 3.

En lát abban az időben a mikor Kiss Erőst Győrben
dolgoztatott vettem át a helygondnoki irodát, vé-
tezt, de betekintést semilyen formában nem enged-
tek nyerni az epithereket kérésben, úgy, hogy Kiss Erőst
erősenkel rendeltem ki erre munkák elvégzésére a
Rajoni Néptanácsnál és minden oly konspiratívum ment,
csak hallottuk, hogy pisztolyokat is van meg világy
teleg is specialis útegetés is, hogy egy bizonyos terü-
nemre be kell fejezni:

úgy hogy mi nagyon kis létszám voltunk akkor
hogy legalább csak érdeklődésünk is az epitherekről
Ez különös képpen halászni meg vadászni próbálni lehetett
vélve, és arthirem jelenleg sem szabad oda menni
mert az állami védterület volt.

Emek a területnek a fő vadász vagy erdőészeti
inspektora Csér Lajos, akit a Berecki erdőgazdász
elöl valómi Tamás nevével is ismer és a legközelebb
felvilágosítást tudja adni.

Neve kevesebb ismeri jót a hegyetessel a térség
kapcsolatosán Hankó plébános is a ki az Ojtori főnök-
nérem igazgatója volt jelenleg az J.P.E.I.L. Terdirajoni igazga-
tója, az anyagot az epithere gondalam erre a főnököt rá-
töltötte a mióta Kovácsnak vagyok közgazdász

tudomást szerertem arról, hogy Havadtói református
papnál sokat vendégszékedett Luha kápolná 1945-1947 évek-
ben nevezett pap fiausk utlevelet szerrett Luha kápol-
ná is az jelenleg is hájában van. Havadtói abban az
időben képviselő volt jelenleg már 2. év óta kvlak.
Működött felelősségen tudatában kijelentem hogy
Luha kápolnával soká nem voltam vadászni vagy ilyen
értelmeű kiránduláson a mit bármely vadász egyet-
tag bizonyítani tud.

Körülbelül 1947 évben a mikor a Lepsi Leánygörgő
párthár avató ünnepség volt a Kérdi Terés pártneve-
rettől voltam meglióva Albert József plébános által
administrációs felelős voltam a megjelenés kölcsön volt

itt jelenlegre pent vett Luha kápolná is.
Luha kápolná tudom jött vadászni Miko újfalu is
ott valómi testvére volt mint Néptanács plébános 1950 ben
errel kellemetlenségem is volt mert nem engedtem fel
a közigazgatási tanfolyamról vadászatot penderni és
nyugán is plébános voltam az iskolában.
Kovácsnak 1952 Julius hó 18. Havadtók a békeid.

Feld Károly

115

Către,

Colegiul de Partid Regional P.M.R.
pentru tov. Gal.

Orasul Stalin.

Subsemnatul Zold Szilard, președintele sfatului popular al orasului Covasna, pe ziua de 18 Iulie 1952, la chemarea tov. Gal m'am prezentat la org. reg. de Partid, unde la întrebările puse am dat declarație scrisă.

În legătură cu vizita făcută de către Vasile Luca la Covasna, am uitat să arăt, ca în acest sens rog reparat ca să fie audiat Dr. Bemczel Andrei, care în prezent este în comuna Ozun, raionul Sf. Gheorghe. De la el am primit și eu informația și el cunoaște orice problemă în legătură cu acest caz.

În continuare trimit alăturat o copie după scrisoarea Dr. Cazimir Radu, geolog, care a scris unui individ cu numele de Barabas în legătură cu începerea lucrărilor la pesteră de sulf din comuna Turia, a ținut secret comorile din subteran pe care le-a întrebuințat în scopuri personale.

Accentuez că originalul acestei scrisori, când am prins-o împreună cu directorul întreprinderii Gabor Aron din Tg. Săcuiesc, am dus-o imediat la securitatea din Raionul Tg. Săcuiesc pentru a o lua la cunoștință, după care am făcut 2 copii și un exemplar am lăsat la securitate. Originalul scrisorii am prezentat șefului Industrii Locale al Sfatului Popular Regional, tov. Bârcea, care în prezent este căpitan de securitate și are cunoștință despre faptul că atunci a fost prezent Ugron Arpad, inspector general la Ministerul de Interne, secția Gospodărie Locale și drumuri. Numitul a fost locuitor în comuna Covasna și de aici a fost luat la Ministerul de Interne. Când numitul a văzut scrisoarea, de față fiind și tov. Bârcea, a cerut scrisoarea, cu motivul că o duce la București și face cunoscut lui Luca Vasile faptele, care personal îndrumază și finanțează lucrările de deschidere a pesterei de sulf din Turia.

În astfel de împrejurări a luat scrisoarea și nici până în ziua de azi nu s'a făcut nici un demers în privința cercetărilor.

A mai fost un inspector cu numele de Gal tot de la Ministerul de mai sus, care de mai multe ori a venit în vederea deschiderii pesterei de sulf din Turia, dar aceștia întotdeauna au tratat problema în mod confidențial. Știu precis că pe secția înd. locală a Regiunii întotdeauna au pistonat, ca să plătească imediat diurna și alte cereri al geologului Cazimir.

Eu de la primul moment am văzut că acest Cazimir este un bandit și tocmai din vigoare am făcut copie după scrisoarea, ca astfel să-i putem trage pe numiții la răspundere.

Vă mai rog să-l ascultați și pe Zsigmond Ioan, care în prezent este directorul Aprozar-ului din Tg. Săcuiesc.

Covasna, la 20 Iulie 1952.

Luptăm pentru Pace.

ss. Zold Szilard
președintele Sfat Pop. Covasna.

1 buc. anexă.

Colegiul De Partid Regional P.M.R.
pentru tov.Gáll

Orasul Stalin.-

Alulirott Zöld Szilárd, Kovászna város Néptanácsának elnöke 1952 július hó 18-án Gáll elvtárs meghívására megjelentem a Tartományi Pártszervezetnél, ahol kérdésekre írásban megadtam a nyilatkozatokat.-

A Luka Vasile kovásznai látogatásaival kapcsolatosan elfeledtem beírni, hogy erre vonatkozólag föltétlen kérem kihallgatni Dr. Benczel András, orvost aki jelenleg Uzon községben van, Sepsí rajonba elhelyezve. Tőle kaptam az információt én is és ez ismer minden néven nevezendő tény az ügyvel kapcsolatosan.-

Továbbá mellékelten küldöm Dr. Cazimir Radu geologusnak levelének másolatát amelyet irt egy Barabás nevű egyénnek az ebben foglaltakról ami a torjai kénbarlang feltárási munkálatainak felszínre került általaji kincsek eltitkolását és egyéni célokra való felhasználását tárgyalja.-

Hangsúlyozni kívánom, hogy ezen levél eredeti példányá amikor Zsogmond János, volt "Gábor Aron" Kézdi Rajoni vállalat igazgatójával elfogtuk, azonnal vittük a kézdivásárhelyi "Securitate"-hoz tudomásul vétel végett, amelyről másolatot is készítettünk és egy példányát a Securitate-nál hagytuk. Majd az eredeti levelet bemutattuk a Tartományi Néptanács Helyi Gazdálkodási Főnökének Barcea elvtársnak, aki jelenleg a Stalin városi Securitate-nak kapitánya és tudomása van arról, hogy ez alkalommal jelen volt Ugron Árpád, inspector general, a Belügyminisztérium sectia Gospodarilor Locale si drumuri. Nevezett kovásznai lakos volt és innen került a Miniszteriumba be. Amikor nevezett meglátta a levelet Barcea elvtárs jelenlétében elkérte az eredeti levelet azzal az indokkal, hogy ő viszi a Miniszteriumba és tényről ismerteti Luca Lászlót is, aki személyesen irányítja és finanszírozza a Torjai kénbarlang feltárási munkálatait.-

Ilyen körülmények között a levelet elvitte magával és a mai napig még semmi intézkedés nem történt, a kivizsgálás kérdésében.-

Még volt valami Gáll nevű ispector szintén fenti Miniszteriumtól, aki többször járt a kénbarlang feltárási ügyében Torján, de ezek állandóan nagy titoktartással kezelték a problémákat előttünk, határozottan tudom, hogy a Tartományi helyi gazd. ügyosztályt folyton preszionálták, hogy ennek a Kazimir geologusnak a diurnáit és különböző követeléseit azonnal fizettessék ki. En megláttam, első pillanattól ahogy a levelet elfogtam hogy ez a Cazimir egy gazember éppen eberségből másoltam is le a levelet, hogy bármikor nevezetteket felelősségre lehessen vonni ezen keresztül.-

Utolagosan kérek Zsigmond János elvtársat is kihallgatni aki jelenleg a kézdivásárhelyi Aprozar igazgatója. Kovászna, 1952 július hó 20.-

Harcolunk a pékéért:

Zöld Szilárd

Kovászna Város Néptanácsának elnöke

1 drb. melleéklet.

Timisoara la 26 Sept. 1951.

117

Dragi Barabag,

Am ajuns cu bine acasa, si trebuie sa-ti comunic o chestiune extrem de interesanta, in legatura cu piatra aceea uscra, pe care a dat-o dl. Trolosor Sonean, si despre care te-am pronuntat dta, ca stii mla in hotarul comunei dv.--

Este vorba de o comanda mare, din aceasta piatra, pe care ai putea-o executa dta., bin i teles castigand mai bine decat la Toria. -- Insa trebuie sa fi extrem de atent din ce piatra e vorba, sa ai din aceea pe care ai vazut-o la noi sus la Toria, din care perainta foarte uscra, si care pluteste desupra apol, ind aduc aminte cand ai vazut-o dta ai spus ca de noi toti ca stii mla in hotarul comunei dv. -- In bine trebuie executat repede aceasta comanda de 10. tone, pentru care dta voi trimi o delegatie din partea unei fabricii mari aci din Timisoara. -- Dar nu trebuie vorbit prea multe cu nimeni. -- Acuma pentru a se putea executa comanda au nevoie de c. c. l. kg din aceasta piatra, si ar fi bine pentru totul se va platisi pentru aceasta de data asta cu voi raspunde, sa te duci neaparat pana la Toria cu bicicleta la casa unde am locuit si sa-mi trimiti de acolo, probele cari au ramas chiar, acolo pe soba unde erau si ai dta. -- Deci te rog mult de tot sa faci asa cum te-am rugat eu si sa fi foarte bine pentru amandoi, mai ales ca am suferit destul acolo neacar omostinta noastra sa nu fie de vreun folos. --

Proba de 1 kg. sa mi-o trimiti urgent de tot, prin posta expres recomandat, si sa-mi comunici cat a costat si cu incet iti trimit banii, si apoi peste cate va zile dala prim-resonantrei viinei cu la dta, sa perfectam comanda. -- Dar numai dala sa trimiti moneda dala Toria, si daca te va intreba Roza pentru ce dala piatrale sa spui ca le-am nitat eu, si doi sa nu sa vorbeasca prea multe cu nimeni.

Astept urgent de tot moneda si raspunsul dta. --

Adresa mea din Timisoara este Dr. Cazimir Radu str. Iris Nr. 1. Timisoara Sec. 3.

Toti bani ce voi da pentru posta am sai, platesc. --

Pe ziua de marti sau Miercuri 3 Octombrie 1951, am sa te chem dala Bucuresti la telefon, caci ma duc, la Minister pentru vedea cum stam pentru bani nostri, si te voi chema pr prin evis telefonie la orele 8 seara ca atunci cand vii dala curiera sa poti fi, la telefon sa-mi comunici. Si daca vrei sa te duci la Toria poti merge duminica cu bicicleta, dar neaparat sa te duci si sa-mi trimiti monstarele, daca vrei sa fie bine. --

Al. Dta. sinceri:

Dr. Cazimir Radu

P.S. Nu comunice nici lui Felaki ca ti-am scris. --

24 Mai 1952

N O T A

Asupra numitului Kovasznai Iosif.

Numitul Kovasznai Iosif, este nascut la data de 10 Octombrie 1915, in comuna Anghealus Raionul Sft. Gheorghe, fiul lui Iosif si Maria casatorit cu numita Kocsis Elisabeta din care casatorierăzulta 2 copii, domiciliat in orasul Sft. Gheorghe Piata Libertatii Nr. 19.

Cel in cauza provine dintr-o familie de cheabur, tatal fiind un cheabur care a posedat pamant arabii si paduri unde exploata pe taranimea muncitoare, care intre anii 1914 - 1916, cu ocazia razboiului mondial a murit pe front, astfel ca mosia lui a intrat in posesia numitului in cauza si al fratele tatalui sa anume Kovasznai Alexandru, care cu ocazia turburarilor G.A.C. din anul 1950, a fost ridicat de catre organele de stat si expropriat.

Este de mentionat ca cel in cauza cu averea ce a mostenit dela tatal sau a dat unchiului sau anume Kovasznai Alexandru, care a alucrat pamantul cu taranimea muncitoare iar din produsele agricole a dat o oarecare cantitate numitului in cauza, care avea domiciliul in orasul Sft. Gheorghe, astfel ca numitul in cauza din venitul de pe pamant a putut ca sa triasca fara sa mai lucreaza undevax, ocupanduse in același timp cu pescuitul si vanatul traind o viata boiereasca pana in anul 1944, cand cu ocazia eliberării tari noastre de catre glorioasa armata sovietica numitul a fost nevoit ca sa se angajeze la un serviciu.

Este cunoscut de locuitori orasului ca un element cu atitudine dusmanoasa regimului nostru, fiind un element rafinat si cu mentalitati burgheze in care sens se manifesta, insa pe fata nu deparece este la curant cu lupta de clasa si are grija unde si poate sasi manifesta atitudinea dusmanoasa.

In locul sau de munca in munca profesionala cunoaste sarcinile in mod satisfacator, pe care le executa in mod multumitor, inasa are si in acest sens o mare lipsa in cea ce priveste ajutorarea in munca pe alti tovarasi de munca, cand acesta sunt foarte aglomerati cu lucrurile pe cand susnumitul indeplineste o functie mai usoara si timpul ei permite in majoritatea cazurilor sa ajute in munca pe alti tovarasi inasa aceasta este refuzata de susnumitul, Este un carierist in munca si luta numai pentru a obtine totul pentru interesele personale.

In viata particulara duce o viata luxoasa si detine mentalitati burgheze.

Anturajul lui de preteni este compusa din elemente cunoscute ca dusmani al regimului actual, ca Malek Ioan, posedand un atelier de tanplarie si in prezent Nagy Francisc, fotografist, si cu diferite advocati ca Albert Ioasif, Veres Ladislau si alti, cu cari fac diferite chefuri si perteceri la locuinta celui in cauza si la restauranturi.

In concluzie, este un element dusmanos regimului de democratie populara, pe care le dovedeste zi cu zi prin atitudinea si comportare sa, este afemeiat pe care le dovedeste si faptul ca cand a fost angajat la restatrantul 23 August actualmente " Sugas " a avut relatii sentimentale cu diferite femei care se gaseau angajat la restaurantul sus aratat, in care sens a avut neplaveri cu actuala sa sotie.

SLT. DE SECURITATE
Bacsi Alexandru

N O T A

asupra numitului Kovácsnai Iosif din orasul Sft. Gheorghe

In cartea intitulata "Cartea de aur a eroilor si martirilor maghiar din Ardeal", ed. 1941 figureaza in felul urmator "Kovácsnai Iosif mosier Sft. Gheorghe, studiile le-a urmat la Cristutul Secuesc si Cluj, unde a si terminat. Sub imperiul roman si-a satisfacut serviciul militar. Dupa eliberarea din Armata a fost tinuta la el perchezitie domiciliara cand s, au gasit 7 arme. L-au retinut si transportat la Brasov de acolo la Ploiesti, unde doua luni sub pamant, in adancime de 5 etaje, unde a fost supus diferitelor schinguiuri. l-au culcat i-au legat picioare la purta cu lant, apoi i-au pus perne pe gura si a fost batut la talpa cu bate de fier in asa fel ca saptamani nu a putut umbla. Si ca sa manance a putut numai cu ajutorul celorlalti retinuti. A ajuns pe urma in fata Tribunalului Militar si numai, la interventia presedintelui Partidului Maghiar a fost lasat liber. Inainte de eliberare a platit avocatilor romani 60.000 lei si 10.000 lei amenda penala. Dupa dictatul dela Viena s, a ascuns prin paduri cand a aflat ca romanii vor sa transporta instalatiile de masini dela fabrica de Tutun. A facut explozii cu dinamita prin care cu succes a impiedecat efectuarea transportului.

Din verificarile facute asupra numitului reese ca este nascut la 6 Mai 1915 in comuna Anghelus de originea sociala ~~maghiar~~, in prezent cu serviciu la Intreprinderea 11 Iunie Sft. Gheorghe.

In trecut a posedat cca. 35 ha. de pamant mostenita dela tatal sau pe care l-a dat unchiului sau Kovácsnai Ioan, dane cu ocazia turburarilor contra G.A.C. din toamna anului 1950 a fost ridicat de catre organele de Stat. Kovácsnai Ioan pentru folosinta pamantului a intretinut pe cel in cauza iar pamantul a fost in folosinta sa pana la reforma agrara.

In trecut s, a ocupat numai cu vanatul si pescuitul, fara sa aiba alte functie, traind din intretinerea averii sale.

In anul 1939 cu ocazia unei perchezitie domiciliare s, a gasit asupra sa armament fara formele legale pentru care fapt a fost pedepsit cu doua luni inchisoare corectionala pe

care a executat-o in preventie in penitenciarul orasului Sta-
lin, si la 10.000 lei amenda prin sentinta Nr. 3695 din 22 Decem-
rie 1939 de catre Tribunalul Militar Brasov

Dupa 23 August 1944 nu s,a in scris in nici o organia-
zatie politica. Este un element dusmanos clasei muncitoare, tine
legaturi numai cu fosti exploatatori si dismanii ai regimului
nostru.

Este un element rafinat, stie sa se linguseasca pe
langa elementele muncitoresti si sa le castiga simpatia aces-
tora, la fel si cu organele de Stat reusind sa castige chiar
increderea tovarasului Major Vargha Gavril, fost seful Serviciu-
lui Judetean de Securitate Treiscaune.

Nu are atitudine buna fata de munca. Lucreaza mai
mult mecanic pentru ca sa-si mentine serviciul si pentru salariu

In anul 1950 a fost condamnat din nou la o luna
inchisoare corectionala de catre Tribunalul Treiscaune pentru
fapte de sabotaj cu sentinta Nr. 753 din 8 Mai 1950.

Tatal sau a posedat mari suprafete de pamant produc-
tiv si padure.

Mama numitului poseda un chiosch de tutun pentru
care a primit aprobare de functionare dela Administratia maghi-
ara dupa dictatul dela Viena.

Nu s,a putut stabili ca a r fi comis acele actiuni
de care se aminteste asa zise cartea de aur, respectiv explozile
cu dinamita.

105/16/vii. 982.

172

N O T A

asupra numitului MALEK FRANCISC

Este nascut la 25 Iunie 1909, de profesie meastru
tamplar, poseda una casa de locuit cu 12 camere,

Inainte de 23 August 1944 nu a fost inscris in nici un
partid politic. In 1940 la venirea sa in orasul Sft. Gheorghe
a deschis un atelier de tamplarie in care a exploatat 10 munci-
tori, atelier care a posadat pana in 1949.

Dupa 23 August 1944 s, a inscris in P.S.D. de unde in-
sa cu ocazia unificarii nu a fost primit in P.M.R. datorita toc-
mai originii sale sociale.

Tinea stranse legaturi cu Kovásznai Iosif rude cu chi-
aburul Kovásznai Ioan si Dr. Kovásznai Gavril, si cu Nagy Francisc
fotograf din Sft. Gheorghe cunoscute elemente neatasate regimului

Sotia susnumitului a avut un atelier de coafor unde a
lucrat cu muncitoare pe care l-a posadat intre anii 1940-1950.

.....

Din partea tov. Moghioroș.

Nr. 1829/1952

123

R

RAPORT INFORMATIV

103/16.VII.1952

In vara 1948 Vasile Luca era la Salva-Vișeu la vânătoare. Acolo el facea cunoștința cu un oarecare medic, cu numele de Weinberger Vasile, care avea serviciu in apropierea Salvei, unde in acel timp se faceau lucrările de calea ferata.

Medicul Weinberger, era cunoscut in regiunea, ca un element dubios, necinstit și imoral, totuși Vasile Luca s'a in prietenit f. mult cu el, mergând apoi deseori impreuna la vânătoare. In timpul și in cadrul acestor vânătorii, se faceau apoi, niște chefuri mari, cu beție și cu diferiți femei, cu antecedente imorale.

Ulterior apoi, chiar medicul Weinberger s'a laudat, că el este "foarte bun prietin" cu Vasile Luca, apoi că "s'au vânat și s'au înbătat impreuna" etc.etc.

Foarte scurt timp, după aceste chefuri, medicul Weinberger a fost mutat din regiunea Bistrița: la BUCUREȘTI, într'o funcțiune de MARE RASPUNDERE, probabil cu ajutorul lui Vasile Luca, deoarece Weinberger Vasile, nici cu știința sa profesionala, nici cu atitudinea sa morala, nici prin nivelul sau activitatea sa politica, nu a meritat aceia funcțiune de mare răspundere, ci din contra... el era archicunoscut, ca element reacționar, corupt și imoral.

In prezent, numele său este schimbat, la aceia de VIANU adeca el se numește acum dr. VIANU VASILE și domiciliează in Bucu-
rești.

Suntem sigur, că acest medic, dacă va fi întrebat, va da informațiuni interesante, asupra unor chestiuni destul de importante, deoarece ce a aflat dela el tov. dr. Fischer Coloman secretarul Organizației de Bază PMR dela Clinica Medicala II. din CLUJ: este numai o parte mică și superficial redată, din totalul, ce iace el trebuie se știe!

Cluj la 17. Iunie 1952.

DECLARAȚIE
=====

124

Subsemnatul Bujdoső Albert, născut la 4 Ianuarie 1922 în comuna Dalnic, sunt membru al PMR din 1945, în prezent organizatoric de Partid la GAC din comuna Mărgineni, în legătură cu cazul lui Vasile Luca, dau următoarea declarație :

În 1946 am locuit în comuna Dalnic când Luca Vasile în timpul iernii a organizat o vânzare cu Dni Bekas aflați încă acolo, pe noi oamenii săraci ne-au întrebuințat ca hăitași în timpul de vânzare.-

Astfel de cazuri s'au întâmplat des și întorcându-se din vânzare în fiecare caz s'au așezat ca musafiri la masă la Dni moșieri Bekas și Lazăr Andrei. Salariul din partea D-lor a fost un sfert de pâine de tip Bekas și lapte acru, iar Vasile Luca ne-a mulțumit de munca noastră obositoare cu o expresie drastică "mulțumesc vouă pulați, puteți pleca" și cu asta ne-a achitat.-

În timpul cât noi oameni obosiți și uzi de apă ne-am dus acasă întristați, Vasile Luca cu moșierii a chefuit jumătăți de zile și nopți întregi.-

În 1947 m'am căsătorit în comuna Albiș, unde după un scurt timp am devenit secretarul organizației de bază și am constatat că Luca Vasile se duce la vânzare nu numai la Dalni dar și în comuna Albiș, unde deasemenea a ținut legătură cu Apor Ladislau, un moșier ridicat și cu chiaburul Cupan Iosif.-

Și aici drept salariu s'a folosit metoda lui, ca hăitași au fost întrebuințați membrii de Partid și sărăcimea satului.

În 1950 când am organizat Gospodăriile Agricole Colective, am făcut observație despre Toth Geza, care a organizat cu forță chiaburi în GAC. Un caz care-l arată aici cu ocazia organizării în comuna Dalnic. Eu și Boros Bela care am fost înscărunți cu organizarea, i-am atras atenția lui Toth Andrei că Bartok Andrei este un chiabur și să nu-l primim în GAC. Ne-a ordonat că trebuie să-l primim fiindcă este un bun gospodar și după el se va înscrie toată comuna, ceea ce s'a și întâmplat.-

Un alt caz este în comuna Mărgineni, unde țărani în timpul nopții a trebuit să stea pe un picior într'un colț după ordinul lui Toth Geza și Abraham Alexandru, secretar de Plasă.- În alte cazuri i-a așezat pe mașină, i-a dus până la mijlocul câmpului și întorcându-se de acolo i-au forțat să intre în GAC.

Referința mea o întăresc cu semnătura mea.-

Cernatul de Jos, 8 Iulie 1952.-

ss/ Bujdoső Albert organiza-
toric de Partid.

125
accorto moribus a tota luce de
mine dupes tot. Pujoloso a. a
Njilokozot vidiat problema unitati in sedinta
activulus Rationis. Epel itofan

Alulivot Pujoloso Albert születtem 1922 I 4 en
Dolnok Körseghen tojja voggok a R.M.P. nok
1945 óta, jelenlegi leventesom Post Javere
a Montanfolvi Kollektive gondosognak
A duka dörlo üzfel kaparolatlan or alsó
njilokozot adom.

1946 ban Dolnokban toltom amikor duca dörlo
om tel/fohomon vadászotat Rendezett or okor
meg ott letere Berosi mokkol, mintet mint
szegények embereket ketvöltok fel koponak
illetve hajtanak a vadászati időre.
Ez or eset több ízben előfordult is vistor
terve a vadászotat minden esetben nagy
vadász ontolokot ütök a Berosi urknöl is dörlo
andre földes urak, A firtis or mok Rendit
a Berosi tele egy nyeged tipó is a neperolt
sorsuq tejuvott, mig a duca dörlo réneröl
Diontikus kifejeresel kőante meg a mitforatigis
munkákat, könömám, foxik elvuchottek
ezzel firtetki, elbig mi elsiadt is a vistor
elozott embereket elromosodva mentünk hora
odig duca dörlo or földes urak felropokot is
egim éjrokokot dörölt is mulozot
1947 ben megvárultam allis Körseghen
ahol nem sokora alapnevemeti Titkai
lettem ama cettan figyemes hogy duca

dönle nem csak Dölnökkel jár el valószínűleg hanem
allíthoz is ahol szintén kapcsolatot tartott
Apor dónle ki emelt példák arról és kúpán
Jozsef kulókolokol.

Itt is firtés ként az a maolneact koronált
Kopánok a Párttagok és a fole ségességét koronált
fel. 1950 ben amikor a Kollektív gazdaságokat
szemertük Tóth Górnal tettem meggyezést
aki erőszakol a kulókolokot is lezavartatko
a Kollektív gazdaságban, egy eset amit megemlítek
a dónleki szemérséget, én is Áron Béla
elutós aki megvolt hírne a szemérséget
felhíntuk a toth Góra firtelmét hogy Bortas
András tipikus Kuló és mezejük ben a Kollektív
Runk parancsolt hogy bekel venne ment jó gondok
és utána az egész fole befog iratkozni, ami
iggyis történt, A másik eset Martonfalván
amikor a Parasztokat igazságokon keventül
az Ábróháim Jánosok volt János Pórt Titkár is
a toth Góra parancsára firtólan kellett
ölgönök a szemérséget, más esethez pedig outora
ülteték és elvitték a mezőkörülig amon
vonna jáme erőszakol kéngszertette hogy
beléjjen a Kollektív gazdaságban,

Fellemegegmet olóivómsol megemlítem

Ábra Gánótan 1952 VIII 8

Bujdosó Albert
P. Sz.

127

50DECLARAȚIE.

Subsemnatul Varga Stefan cu domiciliu in Tg. Săcuiesc sunt membru in Partidul Muncitoresc Român din 1945, Str. Curtea 25, pădurar la societatea de vânătoare 1950 și atunci s'a organizat o hăituială pentru vânat in Februarie, unde a luat parte și Vasile Luca, hăituiala a decurs in mod normal, iar vânătorii au așteptat rezultatul in picioare, când m'am apropiat de șanțul dela Varpatak, când am văzut și eu că merge in fața mea un Vulpe și nici el nu m'a observat, însă nu am știut că sunt braconier după mine, eu vroiam să impușc vulpea. Atunci am auzit niște voci, mam uitat imprejur și l-am văzut pe Vasile Luca și un vânător din comună, vulpea a fugit, Vasile Luca nu a putut să-l impuște și cu mare nechez a spus că imediat te impușc pentru că ai gonit vulpea, eu am intrat in pădure speriat și de acolo am venit acasă și cu asta am terminat cu vânătoare.-

9 VII.1952

ss. Varga Stefan.-

Jos. Varga th. adat szerinti
Nyilatkozat deklaratív la cireasa mea perso
nala. Gel Stefan

198

alalírat Varga István kérelvén a helyi lakos
tegyességek az román munkás parton 1945. október
25. időpontban 1. házszám alatt én mint
szülőrevoltam az vándorregglet nem 1950 ben és
ahor rendeztünk egy ház- vándorlatot Felixusban
az nénnőismerőtől kezdődő ház- vándorlatot melyben
" írt utat Lupa Vörzi megkezdődött az ház- vándorlat
nemderén haladtunk ahol el vannak az vándorlat
álva vándorok az eredményt mikor közeletem az vándorlatok
ketős vándorok ahol enis látom hogy egy rokkolótem menegét
és ismerem egyen ismerem mindehhez hogy atom vándor
nem vándorok én az rokkat meg akartam látni ahol halok
egy kárpát egy kis morogást néztem látom hogy atom
nem Lupa Vörzi és felvált vándorok ahol az rokk- fényeket
nem ment Lupa Vörzi és mentülto meg látni az rokkat
vándor nagyon könnyen val minjót kezertül lőlek mert
az rokkat elmentem egy én meg ismét kezemtem
az vándorlaton arand haza jöttem esel bevezetem
az vándorlatot 1952 VII 9 Varga István

Declarație.

si

Subsemnatul locuitor in comuna Zalan, membru PMR. din 1946, secretar de org. de bază in prezent lucrez in GAC. dau următoarea referință despre Luca Vasile.

De multe ori a venit la Zalan la vânat, ca in toamna anului 1949, 1950, dar nu a ținut legătura cu organizația de bază, ci cu chiaburii. A adus arme, pe care le-a distribuit chiaburilor celor săraci nu a dat. De exemplu a dat o armă lui Szabo Ludovic, chiabur, care in prezent este la Canalul Dunăre Marea Neagră, altul ca Karacsonyi Ladislau măcelar și cârciumar, mai având și 10 ha, Izsak Emeric, care are batoză și 12 ha. pământ. In acel timp secretar de partid a fost un chiabur, Karacsonyi Ladislau, care și in prezent este înăuntru, in Partid, ca membru in biroul org. de bază.

Mașina s'a oprit mereu la un chiabur și acolo au chefuit împreună.

Când au mers in pădure nu au putut să vâneze nimic, din supărare a strigat celor care au gonit. Un rom neștiind cu cine vorbește i-a spus ceva, când a luat pusca depe spate, vrând să-l impuște, dar romul aflând cu cine vorbește a fugit. Când s'au așezat să mănânce împreună cu chiaburii noi ne-am așezat la o parte. Au fript împreună carnea, au chefuit bine, noi ne-am uitat la ei. Au impuscat un urs, au mai adus un porc de casă (i măcelarul Karacsonyi Ladislau a făcut salam din carne, care a fost luat de Luca. Seara când a vrut să ne achite nu ne-a dat nouă bani ci unui chiabur, care ne-a achitat intr'așa fel că lui i-a rămas mereu jumătatea.

Astava fost atitudinea lui Vasile Luca in comuna noastră.

Zalan, la 15 Iulie 1952.

ss. Orosz Gheorghe.

Myjilout korot

Problemele actiela de tar bon.
niciat si i cadral actiului Rational
si neferinta into amia de mine personal.

Alolivot. Foleini lokos. Orose György Oromin Munko's portloggy
1946 tel Most minol Alopsserveretittion. Zelenley Dolyozom. BO

Ukolek tin. Gardoloviny lu, Luka loslorol. Adom Atovoidi

Vilemenzenet. Sokoror. elyit Foleimbo Voolor ni. minol 1949, 1950. len.

Asin. de nem tartota Ukoperolotot. Asoloy sserveretel. kenem.

Abulokokol. tartota Ukoperolotot. moyjivod. korot puskit.

pisotota Ukulokok nok. szegny emberet ~~nek~~ ^{nem.} Abolot. peloloul. Atca Ukuskit-

alobor lojornok minol kulok. nejik Aduna erotorninolvon. morit minol

Karvicsonyon loslo. kind ~~hissaros~~, is korcomiros. volt perso tokektoros.

Gazola. Inok. Imre. kinek creplajegge van. is. 12 fektion ~~filozofon~~.

Abu Anidole Apirt titton felolvolt. minol peloloul Karvicsony loslo.

famimozinogigis. bene van. Apirtban. minol Alopsserveret liiro toygon.

Arouta jivol. minolij. boloktor. viltbe. is utmulotok. egyit. Szabos lojor. boloktor.

m. for kimentek Arepoloben. voolor ni. nem tutok. lone semizen

van is haray jolva. sigilovlt. ut hoztobrok. egy ciginy ember nemtutokoy,

ki el berilyet. is Arut rauntor hogy nepocrope. Atotitrozis. erot.

Ukpor lekapta Ukuskit Ukitorol. megapantor lone. de Ukiginy megjutor

hogy kivel beriel. elfutot. mi por leultek ~~stibi~~ eliedelni.

Ukpolokokol. egyit. egy cropont bon. miferu ultiink tolik.

Otrantak egyit Ukusokot. noyopot mulotok. miniszritik, meglotok

egy medvit is. ~~tan~~ ^{tan} levinytok. egy tavi. skirnyot. Holok messzodon.

Karvicsony loslo. felto tote. Szolaiminok, is Arutot to luka elvite.

mikon esta kiopant firet ni. nem utonekint Ukperzet fonek. ~~lota~~.

egyik kulok nok. ~~van~~ Ukulok ugy firetat bitogy nepi minolij felemeymorot.

gy Izem. volt. luka ~~lota~~ ^{lota} Comago tartora Ami to se vinytke.
Zalain 1952. VII 15. Orose György

18 131

REFERINȚA

Subsemnatul KACSA MARTIN, ca profesor de istorie, geografie și doctrină de constituție al Școlii Pedagogice din Miercurea Ciuc și ca fost șef județean al județului Ciuc dela 23 Iulie 1946 până la 12 Aprilie 1949,

fac următorul referat în legătură cu fostul ministru Vasile Luca: l-am cunoscut în luna Iunie 1946 la Tg.-Mureș, la o conferință regională de partid, care a fost condusă de tovarășul Mogyorosi Alexandru. După conferință tovarășul Mogyorosi în prezența lui Vasile Luca m'a audiat, care a durat 10-15 minute.

După aceea m'am întâlnit cu el numai în primăvara anului 1948, când în luna Martie sau Aprilie a venit la Harghita la vânat de cocoș.

Organizarea vânătorii I.

În anul 1948 spre sfârșitul lunii Mai am primit o înștiințare telefonică dela cabinetul Ministerului Interior, că Vasile Luca peste 5 zile va veni în vânătoare la Ciuc și să iau toate măsurile, ca vânatul să se reușească. În aceeași zi am primit dispoziție specială dela inspectorul de vânătoare al Ministerului Agriculturii prin telefon, ca în ce fel să pregătesc vânatul.

Chiar inspectorul de vânătoare mi-a atras atenția, că dacă nu vreau să am neplăceri, atunci să fac orice, pentru reușita vânătorii.

În baza îndrumărilor inspectorului de vânătoare, a trebuit să fac următoarele pregătiri.

a. Trebuia cumpărat doi cai slabi, de a-i jupui și de a lega la un pom, unde umblă urșii.

b. De a pregăti 5-6 cai de călărie, ca musafirii să meargă cu aceștia, deoarece dela comună este la o distanță de 18-20 Km. locul unde vor vâna.

c. De a se îngriji de 100-120 bățâiași. De a invita Societatea de Vânătoare din Miercurea-Ciuc. De a se îngriji de mâncare și băuturi, pentru bățâiași.

d. De a se îngriji de personalul și de musafirii veniți cu Vasile Luca, care făcea 10-12 persoane.

Așa mă amintesc, că această vânătoare a durat 1¹/₂ zile și s'a terminat cu pescuit - vânătoarea nu s'a reușit.

Imi amintesc că locuitorii din Mădărași, nu s'au dus cu plăcere la hăitueală, au mormăit, că îi ia în timpul lucrului celui mai mare dela muncă. Această încercare de vânat, așa imi amintesc, că a costat cca. 11-13.000.- lei, am crezut că tovarășul ministru o să mă întrebe, că ce fel de cheltueli am avut.

Vânătorii II.

Aceasta a fost cam la sfârșitul lunii Iunie, sau la începutul lunii Iulie a anului 1948. Această vânătoare deja a fost cu mult mai bine pregătită, tovarășul pădurar György Dionisie din Mădărași poate să spună.

György Dionisie, a pregătit ascunzătoarele de pe vârfulurile copacilor, cai slabi i-a cumpărat și i-a legat. Aici era nevoie de mai puțini hățâiași - așa imi amintesc că au fost 25-30, vre'o 5 cai de călărie, 2 cari, care transporta pachetele.

Vasile Luca acum venea cu 2 mașini, 8-10 persoane, mașina-jib a Direcției Financiare din M.-Ciuc, a fost a treia și a județului a patra.

Această vânătoare așa imi amintesc că a durat două zile și o noapte. S'a consumat multe alimente și băuturi. Personalul a ră-

mas in comună și acolo au primit întreținere. In prima zi am împușcat un urs mare și a doua zi așteptam pe ceilalți, dar n'au venit.

La vânăre a fost acolo și Blaga Francisc, secretar de partid județean, amândoi asistam numai, că nu suntem vânători. Sosind seara, ursul s'a jupuit și i-au luat pielea.

Această vânăre balanța între suma de 21-27.000 lei.

Vânatul III.

Aceasta a fost in toamna anului 1948 la Tulgheș după mistreți. Vasile Luca de data aceasta vizita colonia copiilor greci, că cazarmele de acolo trebuiau reconstruite. Tovarășa Vass Gizela era acolo din partea Centralei Partidului nostru.

Imi amintesc, că tovarășa Vass Gizela a spus, că in ce mod ar trebui face plăcetea lui Vasile Luca, ca să aprobe suma pentru reconstruire.

Probabil îl cunoștea, că îi place să vâneze și a doua zi a fost aranjat vânatul. Împreună cu 50-60 bățiași, vre'o 15-20 vânători și cu vre'o 10 câini de vânătoare a pornit vânatul. A durat de dimineață, până seara târziu, dar fără rezultat.

Mâncarea și băutura pentru bățiași și vânători a mers in contul comunei Tulgheș, pentru că atunci Prefectura n'avea cheltueli.

Iar seara a fost o mare masă in colonie, pe care a organizat-o tovarășa Vass și ea poate raporta, de cheltuelile coloniei.

Aceste trei vânatate au fost in Ciuc, cât timp eram șef județean. Recunosc, că ceea ce am făcut nu a fost just, dar am primit directive dela Ministerul meu și dela alt Minister. Eu credeam că Vasile Luca, mă va întreba cât au costat vânătoarele și de unde am luat banii, cu care am plătit hrana-băutura, caii de călărie, diurnele pentru oameni la vânătoarele întâia și doua. Pentru caii slabi așa îmi amintesc că Ministerul Agriculturii a trimis banii tovarășului György Dionisie.

Am întrebat atunci pe tovarășul Blaga Francisc secretar de partid, ca ce să fac, deoarece cooperativa, care a livrat o parte a alimentelor și băutura, cerea banii. Tovarășul Blaga nu a putut dea răspuns și el s'a mirat, că după cina nu a întrebat nimic Vasile Luca.

Am venit acasă și a doua zi m'am dus și am plătit toate cheltuelile.

Personal am raportat Ministerului Interior, am depus actele, mi le-a plătit și eu am restituit banii.

N'am fost destul de tare atunci, ca să cer banii dela Vasile Luca, ca să vadă câte cheltueli au fost, -mi-a fost rușine, spun drept.

Eu numai la aceste trei vânatate luam parte. Eu ca șef județean, reprezentant de guvern al județului Ciuc, ca organ executiv, făceam după directive.

Afară de vânatate nu aveam nici'o legătură cu el. Ceea ce am descris după cum mi-am amintit, corespund realității.

Mirecurea-Ciuc, 12 Iulie 1952.

ss. KACSA MARTIN.

c. 100-120 hajtoról gondoskodni - a szikeresedai vadantársulatot meghívni. A hajtorák italról és ételről gondoskodni.

d. Lúka Vasile-nek jött vendégek és nemrégiben ellátásról gondoskodni, ami kitett 10-12 neműt.

Ugy emlékszem, hogy az a vadánat $1\frac{1}{2}$ napig tartott és halálatlalt végződött - a vadánat nem sikerült.

Vinna emlékszem, hogy a madarai lakosok nem minden mentek hajtorai - szorgoskodtak, hogy éppen a legnagyobb plófogó idején venik el őket a munkától. Ez a vadánati kimerés is, emlékszem, hogy körülbelül 11-13000 kőre sikerült, gondoltam az, hogy a miniótor elvétel megfogja hűdésü tőlem, hogy milyen kiadvásain voltak.

II vadánat.

Ez körülbelül 1948 június végén vagy július közepén volt. Ez a vadánat már sokkal jobban volt előkészítve György Deues madarai érdem elvétel megtervezésére mondani.

György Deues előkészítette a fáktelején lévő leskelést a rováslovahoz megvárakoztatta és kiadta. Itt már kevesebb hajtorai volt inkább - így emlékszem nem 25-30 volt, vagy öt hatások - két másik ott ami a legnagyobb volt.

Lúka Vasile elhoz két zutóval jött - 8-10 nemű - a szikeresedai névű igárgatoraj és hűdés volt a 3-ik is a nagy hűdés a nagyok.

Ez a vadánat is, így emlékszem, hogy két nap egy éjjel tartott. Sok étel és ital fogott el. A nemrégiben a fodulor maradt is ott nemrégiben ellátás. Elő nap egy nagy medvét lőttem és másnap ugyan vérték a töldeket de nem jöttek.

A vadánatok ott volt Blaga Terever mezei
 mellett is; mind a hettől csak anintáttunk
 most nem megnak vadának. Este mezeikre
 a medvét megyurta és a liókat elvitték. 134
 Er a vadának 21-24000 lei körüli megett.

3. vadának.

Er 1948 jönel volt Tölgyesen vadászóra.
 Lula Vasile elhoz a göyös górhok koloniájában
 látogatla meg, hogy ott levő kanyarjában át kellett
 süteni. Vas Girella elutászno volt ott a partuk
 köpöntője névvel.

Itta eulak, hogy Vas Girella elutászno mondta
 ta, hogy amikor formán kéne Lula Vasilenek ked-
 véskedni és kedvélis járni, hogy az átjitére az
 öneget jónakaggja.

Prinzes ismerte, hogy vadászni mehet és más-
 rap megről rendszerre a vadának. 50-60
 hejtő - vagy 15-20 vaddan is meg lin vadán lutyá
 névelélen vidult el a vadának. Reggeltől késő
 artig törtelt, de evadmei nélkül.

A hejtőnek és vadánaknak az ital és elolene
 Tölgyes körső névelőjára meut, most elhoz a
 Prefekturának nem volt hiadása.

Este pedig nagy vasora volt a koloniában,
 amit Vas elutászno rendszerelt és ő betud névelni,
 hogy amikor hiadása volt a koloniában. —

Er a 3 vadának volt eukla amig én mege-
 főrök voltam. Preismoreu, hogy amit mináltam
 nem volt lefes, de utaritárohat keptam a
 azjáb minintériumontal és más minintéri-
 untab is. Ee úgy gondoltam, hogy Lula
 Vasile megfogja kélen kérdeni, hogy

menyire került a vadánok is hozzá,
vettem a pászor. amivel kifirettem az elő is
maiodik vadánaton az éléskert - italt - hótas-
lonaokot, napilok az emlekeket. A vadász
lovakra is, emlékezem, hogy a földművelés-
ügyi minisztérium kütte a pászor György Dósa
elutaznak.

Megkezdtem akkor Pláza Ferenccel posttit-
köt elutazni, hogy mit csináljak, a nővéreket
amelyek az éléskertben építést is az italt vállalkozás
kezdte a pászor. Pláza elutazt az új tudott munká-
admi ő is csak nagyon régebb, hogy naponta
utóm Luba Varile nem kezdett semmit.

Hasajítottam is másnap kimentem is kifiret-
tem minden hiadást.

Kemézőren jelentettem a Preliiz minisztéri-
umban, az ahánkat letölttem is kifirettem is a
reimotattam a pászor.

Nem voltam elég erős akkor, hogy
Luba Varilétől hozjam a pászor, hogy lássam meg
hogy mennyi hiadást volt, négyteltem megálltam
az igazat.

Én csak erre a házom vadánaton
vettem részt. Én mit megpróbáltam mit meg-
kormányképviseletre, ma végrehajtottam a
delekre vezettem.

A vadánaton kívül semmi más hoz-
volatom nem volt vele.

Amint leirtam emlékeztetem az új meg-
feladatok a valószínűsége.

Eriksoneda, 1952 július hó 12-én

Kassa Harton

DECLARAȚIE . 47 .

Vass Iosif din Miercurea Ciuc, Str. Nic. Bălcescu 14,
declar următoarele despre convorbirea mea avut* cu Kacsă Martin:

La 19 Ian. 1950 după excluderea mea din Partid, Kacsă Martin cu care am fost într-o organizație de bază s'a interesat mai deaproape /cu toate că a fost prezent la adunare/ că de ce am fost exclus. Nu i-am dat un răspuns concret când m'a îndemnat că să fac contestație împotriva excluderii și să o duc personal la Comitetul Central și să o predau ori lui Luca Vasile, ori unui membru al Secretariatului, fiindcă și el când a fost exclus cu ocazia verificării membrilor a fost personal la Luca Vasile și astfel hotărârea Comisiei Controlului de Partid a fost respins*.-

La întrebarea mea că el de ce a fost exclus, mi-a povestit ca în calitate de Prefect al Județului Ciuc a luat obiecte de îmbrăcăminte și alimente de la organele de aprovizionare pe care le-a întrebuințat în parte pentru scopurile lui personale și în multe cazuri a adus și lui Vasile Luca.- Kacsă Martin a accentuat că nu le-a luat pentru scopurile lui personale, dar a folosit și el din ele, că atunci nu și-a dat seama de "importanța" greșelii Comisiei.-

Cele spuse de Kacsă Martin m-au surprins foarte mult, nu am vrut să cred, dar din unele semne și vorbe a trebuit să le primesc ca lucruri adevărate.-

După convorbirea avut* cu Kacsă Martin, nu mi-aduc aminte precis cui am spus, tovarășului Rupașcsics sau unui alt tovarăș ca să-l facă atent pe Kacsă ca să nu răspândească astfel de lucruri despre membrii Secretariatului Comitetului Central.- Nu știu dacă l-a făcut atent sau nu, numai am observat că, Kacsă care înainte a fost comunicativ față de mine, a devenit retras și nici S.R.S.C. nu mi-a dat conferințe, cu toate că înainte am primit des astfel de înșercinări.- În acel timp Kacsă a fost secretarul S.R.S.C.-ului.-

Asta a fost convorbirea avut* cu Kacsă Martin, pentru care răspund oricând.-

23 Iunie 1952.-
Miercurea Ciuc.

ss/ Vass Iosif.

decretul de declaratie a lui Trănișo
belugiuului de Paulid de către Vess
Nyilatkozat Josik. paterca mea onto eo
reare el deseris correspondo edorivulus
Gal Hatan

Fass János Erikvezeda Mr Brăncescu 147 alatti lakos
Kacsa Mártannal történet beszélgatésenél; 136
1950. január 19-én a K.M.P. lapjai sorából történt kivétel
utáni napokban Kacsa Mártan (akivel ugyan abba az ös-
szefüzetbe voltam bővebben érdeklődött, habár jelen volt a
gyűlésen hogy, miért is törték ki. Kitérő válasz adtam mire
biztatott hogy felelőzsem még a kivétel és személyesen
megyem be a K.V. nek és adjam át Luca Lászlónak vagy
valamelyik Tithőrségi Tagnak, mert ő is (amikor a Tapság
felülvizsgálása alkalmával kivételék) személyesen volt Luca
Lászlónál és így vonták vissza a Felülvizsgáló Bizottság Határozatát.

Kérdésekre hogy őt miért is törték ki elmondotta hogy mint
Erikvezeda Prefecte a Gazdasági Ellátó szervezettől jélel miszt és
részvételre vitt ki amit részbe saját céljaira használt fel és
több esetben vitt Luca Lászlónak is. Kacsa Mártan kibangsulozta
hogy nem a saját céljaira vette ki de ő is használt el belőle,
sőt nem tudta akkor még felmérni az elkövetett hibá fontosságát.

A Kacsa Mártan elbeszélése nagyon meglepett nem akartam
hinni de egyes jelekből és beszédekből mégis igaznak kellett elfogadjam.

A Kacsa Mártannal történet beszélgatésen utáni nem
emlékzem pontosan hogy Rupsorics József elvtársnak volt más
elvtársnak mondtam hogy figyelmeztessék Kacsát hogy a fentiekhez
hasonló módon lehetőleg ne beszéljen és lehetőleg ne tegyen
ilyen dolgokat a K. Tithőrség tagjairól. Hogy ténylegesen lett-e
figyelmeztető nem tudom, csak azt vettem észre hogy az azóta
valamelyik napra Kacsa Mártan zárkózott lett és a T.K.T.T.
számban meg előadásokkal habár azelőtt gyakran kértam meg bocsát.
Abban az időben Kacsa volt a Tithőrség a Tudományt és Kultúrát
Terjesztő Társaságának.

A Kacsa Mártannal történet beszélgatésen ez volt jélel mindenkör
állítom is fenttartom Csilyvárad 1952. 11. 23. Fass János.

46

137

Subsemnatul, despre cazul lui Luca Vasile, știu următoarele:

În anii 1946 - 1947 Luca Vasile a venit de mai multe ori în comuna Dalnic la vânțtoare ceea ce ne-a fost și pe atunci surprinzător fiindcă a stat în gazdă la persoane care au fost moșieri ca frații Beșasi, unde a fost așteptat intrând în camera de dinuntru, unde a fost poftit, noi cei care am fost chemați ca hăitași am așteptat afară în bucătărie, iar mai târziu au pus într-o ranită țuică de prune, șuncă și carne rece, ceea ce au consumat în pădure și au dat și hăitașilor câte puțin.-

Cât a stat acasă, Bekăși Stefan de multe ori a fost la el și au venit și alții din Tg. Săcuesc Molnar Ernő, Resz Karol care au venit la pădure și acolo s'au întâlnit, venind în județ pe mine m-au întrebat de ce au mers la chiaburi și dacă eu spus că și Luca Vasile se cazează acolo, atunci noi ce să facem? nu au spus nimic.

Eu am arătat cazul la Județeană UPM, dar nu s'a luat nici o măsură, Szasz Emeric ca Președintele U.P.M.-ului mi-a spus că știe tovarășul Luca de ce face acest lucru, este mai bine pregătit ca noi. Eu nu am îndrăznic să spun nimica.-

Luca Vasile și după naționalizare a venit în comuna Dalnic la vânțtoare și s'a dus la vânț cu acei cu care a venit, ceea ce nu mi-a fost suspect fiindcă au fost cu ei un însoțitor și alți oameni de conducere din Sft. Gheorghe, care au venit cu el în mașină.

Mi-a făcut o bucurie faptul că Partidul a descoperit deviarea de dreapta, fiindcă pe mine nu m-au crezut când am spus cazul, Conducerea de atunci, Albert Iosif și mulți alții, astfel să trăiască mult Tovarășul Gh. Gheorghiu Dej.-

Dalnic, 8 Iulie 1952.-

ss/ Csovar Albert.-

Refornita Li Boverar, Q. anni huet personal
ni il cunose po al ca un tor. humi repasta conta
pe calo scrise de of. Gyal J. J. J.

138.
adul suot a Julia Larla, tele uggna
a kareet, hessokait, tudam 1946. ToB, in 1947 in
men Julia Larra, tele rran jat Galnok lea
nadarmu, amit, nekikuk, moer akan, fälti na
uolt, mert, aljan sremelj hess uolt, meg, ami
naggok, föld elintokos uolt, alataisi tert menek
hess, ahol, nartak, es hementek, alataisi srodhaha
hol, meg kenal tock, akot, mi akik ugg leti rsk
ada hina mint hajtok, bint, nartunk, akonyhala
is hessok, jat pakal tak, egy hali sag, silva jalinokait
sankat, es hideg tusokot, amit, ass endan meg,
itak, es adtak, a hajtok nak, egy, kereset kelole
amig hon uolt, Becsisi J. J. J., Tele rran jat at
is jatok tolien nele J. J. J. nat, Malvini tonä
is afalina, Hess J. J. J., akik ass endane jatok fäl
es at talai karitak, uelunk.
ass ada menis, kejutat, a meggé hess ahol, uggem
meg hendes tek, mint, jatok, akelakok hess
dehamog, mantam hagg, lukalassa, es adarral
meg, akan mi mit esinaljunk, uresenit sem
sollak.

in föit srollam, amegge, i haggan nepi nel.
denem, mentik ass eigget, tanak, jekenteni
nekem, Grass J. J. J., mint, elnake, a haggan nepi
sruet esignek, ass, Mantu, tudja Julia dutars
mint esinalja, jatam jat nan hessilue mint ma
in tock rran nem mertem srolli semit

Gulkor Gábor, államcsinás utánesjánt
 Játrokhan, nevélánni, akon akik jäték vele
 arszakal ment, am madánni ki ass endäne.
 késöde nekem nem tünt föl, ment, kisirök is még
 tők vessetö sremélji ség jät vele.
 Gyeni srent gyöngy näl, és ass autakan vele jäték.
 önönem let, mikon halotam hogy a partunk rájät
 a jäh adolali, el hódj löis nok, ment nekem nem
 hitik, mikon mond tam, ass ügget, még akari
 vessetök sem. akkor jöref is még sak mások
 így hát eljen sahot gyöngy s is elutárs

Játrokhan 1953. VII. 8. án
 Ezaron akkett

meg felet a
 kessig nük
 952 VII 8
 Beesly Lihaly
 R.M.P. alap "titkän"

Pzilathosát. Je Paolo conta periferinta
date de tov Răz M.
Evel Stefan

140

alol irat Răc Mihăj Român munkáspárttag
Hijelentem hogy Luka László Pénzügy minisztert
látásból ismerem itt volt 1946 évben és 47 évben
vadászaton és bersálat a Becări testvérekhez.
ahol nagy lakomát és mulatragot rendeztek,
mind ezeket onnantudom hogy oda bejártam Dolgomi
Mind Párttagnak nekem nem teccet hogy a
Pénzügy miniszter a földes urakkal mulatozik.
Ellehet gondolni hogy miyen osztályharcot
tutunk akkor véghezvinni. artoztutuk hogy
mitgondoljunk csak tanakotunk a Párttagok
hogy jönek a pártal tarcuk a gyűléseket és
mégis a Pénzügy miniszter a földes urakkal
mulatozik.

Elgém a R.M.S. élen Györgyú és elutársal

Dálnok 1952 VII 8.

Răz M. R.M.S tag

Meg felelt
nala ag nah
952 VII
B. Mihăj
R.M.S. tag
titkár

43

141

REFERINTA.

Subsemnatul Berecki Mihai junior, locuitor in comuna Dalnic secretar de org. de baz* dau urm*toarea referint* despre Luca Vasile.

Il cunosc pe Vasile Luca din 1945, dup* ce țara noastr* s!a eliberat la 23 August 1944 ca un bun muncitor și cu simț faț*de ț*r*nimea muncitoare, care a suferit pentru libertate.

In 1945,46,47 a fost in comuna noastr* in Dalnic la v*ntoare, deja atunci s!a putut observa c* Luca nu ia leg*tur* cu p*+tura s*rac*, ci cu boerii mari.

Cu ocazia primei sale apariții a fost cazat la domnii Bekas, unde deja cu prima lor intâlnire au f*cut mari petreceri numindu-se per tu și s!au și s*rutat. Deja atunci a tr*dat libertatea muncitoreasc* și a deviat spre dreapta, ceace pentru el inseam* o mare vin* și dup* aceea oride câte ori a venit numai acolo și-a g*sit locul, niciodat* nu a stat de vorb* cu ț*r*nimea muncitoare și imediat a cunoscut cine este dușmanul muncitorilor și ț*r*nimii muncitoare și acei au fost prietenii cei mai buni ai lui Vasile Luca, in rândul c*ror* s!a simțit bine. Cu toate c* a suferit la inceput, dar deoarece a deviat dela drumul drept și din cauza gravei lui devieri de dreapta, eu ca secretarul org. de baz* din comuna Dalnic il condamn și afirm c* nu merit* ca s* l*s*m conducerea ț*r*nimii muncitoare și a clasei muncitoare pe asemenea elemente.

In continuare ca secretarul org. de baz* din comuna Dalnic sunt de p*rrere ca Partidul pentru greșelile grave s*vârșite s*-l sancționeze cel mai aspru.

Dup* p*rrerea mea astfel de elemente nu trebuie ins*rcine cu nici un fel de munca cât mai mic*.

Dalnic, la 8 Iulie 1952

ss. Berecki Mihai jun.

secretarul org. de baz* PMR.

Dele mihy souso do tur Barecki pe celo

umore ca po un alomant de mora
Done. Gel. Hapen

En ifj. Barecki Mihály ^{titkára} munkái dalmachi
lakos is a R.M. P. alap szervezet ^a következő néle-
mizt adom. Luka Zankrol. 142

En is nem Luka Zankrol 1945 óta a hogy
1944 aug 23. fölszabadult országunk is mint jó
munkás is dolgoz parant ívelmii a ki meg sun
vedet a szabadságot minyart a 945, 946, 947 be
szit itt a mi palunk ba dalmachi ba vadán
ii is már a kor lehetett erre vemi hogy Luka
nem a segény retgel vesipet a kapcsolatot
hanem a nagy bárokkal legelső megjelenise
alkalmával is a Bacási urak kor szálásolt
te a hol már első találkozásuk alkalmá-
val nagy mulatis vendégek is leis pentu-
se tak is meg egy mást meg is esokottak
rár akor elavilta a munkás szabadságot is
te tent a jobb oldalra a mi ar ő számára
nagy bünt jelent, is továbbá szinten a hogy
a töbrönis meg jelenise alkalmával is csak
mindig ott találta meg a kezit soha sem
ült jobban szabasi a dolgozó parant tokal
de mindig meg is merte hanna hogy ki a munkás
is dolgozó parant sag ellensege is ar volt Luka
nak a leg job barátai a hol jól iserte ma-
sát, a hogy elinté senvedet de mivel letit
a egyenes utrol is szor jobboldali elhajlit
régut en mint a dalmachi R. M. P. alap szervezet
titkára elitilem is meg bejegum aral
hogy nem érdemes ilyen egyinek bere-

re lírni a dolgozó parancsát ság is a munkás
osztály rendelkezit, továbbá a dalmáci külső alap-
osv titkára arat a véleményel vaggok hogy
a Pártunk ezen súlyos hibá elkövetése mi-
at a leg súlyosab saancioba is büntetésre
vinesítsa Luka Lantot, az en véleményem
szerint nem meg felelő az ilyen eggen
semmi féle leg kisebb megviláztatásban sem.

Dalmok 1952 VII 8

Íj Beruhlikah

R.M.P. alap.osv. titkár

143

/ Traducere /

D e c l a r a t i e .

Subsemnatul fiind conștient de r*spundere, declar c* il
cunosc pe Luca Vasile, fost Ministru de Finanțe din vedere.

A fost aici la Dalnic și a fost cazat la moșierul din com
mun*, unde au f*cut chefuri mari, iar copii moșierului Bekasi așa
i-au spus " Nenea Vasile " și nou* mbrilor de partid nu ne-a
pl*cut comportarea ministrului de finanțe, c* de ce a stat la fra
ții Bekasi și aproape c* am început s* avem fric* dela moșierii.

Deci Ministrul de Finanțe a f*cut o greseala grosolan*,
când in 1946 și 47 s!a cazat la astfel de familii exploataoare,
ceace a produs indignarea membrilor de Partid.

Tr*iasc* P.M.R., in frunte cu tov.
Gh. Gheorghiu Dej.

Dalnic, la 8 Iulie 1952

ss. Dimeny Sigismund.

membru de Partid,

Magyarországnak
1942 VIII. 2. B. ügyelők
R. M. P. alapszabályai

Referintu o lot lucrul de muncă
intrebu. d. secretarul org. de baza.
Gheorghe Stancu 144

Pilathorat.

alolirov Felelőségem tudatába kijelentem hogy
Luka László volt pénzügy miniszter látásból
ismertem. volt iten Dálnokban vadászni, és
beszél az iteni földes urhoz és ottan nagy-
lakomát csinált, a Becséri földes urak
gyermekhei mindugy csolaták Lacibácsi, és igaz-
Bekünk mind R.M.P. tagoknak nemteget a
Pénzügy miniszter vélekedése hogy miért csolat
a Becséri testvérekhez, úgyhogy már csinte
kerestünk felni a földes uraktól.

Tehát, Oriási bünt követetel a Pénzügy miniszter
akor amikor 1946 és 47 évben, igen vérszippa
gaz kisvármányok családokhoz beszélt ami
Peggy felhatalozást csült a Román munkás párt
tagok között.

Eljén a R.M.P. élén György Dicsi elttársal.

Dálnok 1952. VIII. 8.

Dimény Frigmond. R.M.P. tag

Traducere din limba maghiară

DECLARAȚIE

Subsemnatul Racz Mihály membru în Partidul Muncitoresc Român, declar că îl cunosc pe Luca Vasile ministrul de finanțe din vedere a fost aici la vânătoare în anii 1946 și 1947 și a vorbit cu frații Becasi, unde a făcut o masă și o petrecere. Toate acestea le știu că am umblat acolo la lucru. Mie ca membru de partid acesta nu mi-a plăcut, ca ministrul de finanțe face petreceri cu moșieri. Se poate închipui ce luptă de clasă am putut duce, nici nu am știut ce să ne gândim, numai neșam sfătuit noi membrii de partid noi ținem ședințele și totuși ministrul de finanțe face chefuri cu moșierii,

Trăiască Partidul Muncitoresc Român, trăiască Tov.Gh.
Gheorghiu Dej.

Dalnic la 18.VII.1952.

ss. Racz Mihály

Intreprinderea Regională de
Electricitate Orasul Stalin

146

R E F E R A T

Asupra lucrărilor de electrificare dela Poiana Oituz, Raionul
Tg. Secuesc, executate in cadrul Planului de Electrificări Rurale
de I.R.E. Orasul Stalin 1951-1952.

Lucrările dela Poiana Oituz au fost introduse de către Minis-
terul Energiei Electrice in Planul de Electrificare Rurală pe 1951 al
IRE Orasul Stalin la data de 16 Mai 1951, ca sarcină specială.

La introducerea acestor lucrări in Planul de Electrificare Ru-
rală s.a ajuns in felul următor:

I.R.E. Orasul Stalin la 19 August 1950 inaintează pentru anul
1951 următoarele propuneri de electrificare rurală :

Nr. crt.	Comuna	Raionul	Costul aprox. al lucr. lei
1.	Vrabia	Ciuc	1.200.000
2.	Lunca Calnicului	Stalin	1.300.000
3.	Teliu	"	8.200.000
4.	Vâlcele	Sf. Gheorghe	7.000.000
5.	Doboli de Jos	"	2.000.000
6.	Mărcuş	Stalin	4.000.000
7.	Ilieni	Sf. Gheorghe	1.300.000
Total =			25.000.000.-

La 23.XI.1950, cu adresa No.37260 MEE aproba toate aceste pro-
puneri de plan și este de acord cu suma propusă de 25.000.000 lei.

La 9 Ianuarie 1951 M.E.E. trimite I.R.E. Orasul Stalin sarci-
nile de Plan 1951, menționând că aceste sarcini sunt susceptibile de
schimbări. Din propunerile inițiale sunt scoase la 9.I.1951 comunele:
Vrabia, Teliu, Vâlcele și Mărcuş.

La data de 12.II.1951 M.E.E. prin adresa No.52467 trasează din
nou sarcinile de electrificare rurală ale I.R.E. Orasul Stalin pe anul
1951, in care sunt introduse față de sarcinile din 9 Ian.1951 comunele:
Mărcuş, Raionul Stalin, Siculeni Raionul Ciuc, și Martiniș Raionul
Oderhei, fondul de investiții pentru aceste lucrări fiind mărit la
26.000.000 lei.

La 20 Martie 1951, prin adresa No.55335, MEE la propunerea
Sfatului Popular al Regiunii Stalin, inlocuște in planul pe 1951 com
Martiniș cu comuna Mugeni Raionul Oderhei.

La 16 Mai 1951, Ministerul Energiei Electrice prin adresa Nr.
58377 definitivează planul de electrificări rurale 1951 al Regionalei
Stalin introducând in plan lucrările dela: Lemnia Raionul Tg. Secuesc,
Poiana Oituz ca sarcină specială iar lucrările din com. Siculeni, Ra-
ionul Ciuc figurând ca lucrări parțiale in locul com. Mărcuş, Fondul a-
locat: 26.000.000 lei, lucrarea dela Poiana Oituz, figurând cu 2500000

Proiectarea lucrărilor dela Poiana Oituz s.a făcut la IRE Or.
Stalin, de către inginerii și tehnicienii prin muncă voluntară in ca-
dru ASIT pe baza indicațiilor primite dela Ministerul Energ. Electrice,

./.

Serviciul Electrificări Rurale

care la cererea I.R. 2. Orasul Stalin
prin adresa N° 9975 din 7 Iunie 1951
a trimis delegati pe tov. Ing. Circulea
Iugan si I. Popov pentru executarea
misiviatelor si coordonarea lucrărilor
de proiectare.

Au fost executate lucrările: Construcția clădirii, barajul, canalul de aducere, instalația electrică interioară în pavilioane, turbina de lemn cu sistem prof. Socolov, 300 m. rețea de joasă tensiune, instalația electrică interioară din uzină, tabloul de distribuție și instalarea unui dinam de 3 HP.

Costul total al lucrărilor după devize: 5.075.000 lei vechi.

Costul lucrărilor s.a făcut din fondul de investiții pentru Planul de Electrificări Rurale 1951-1952.

În legătură cu aceste lucrări, mai menționăm următoarele: Ministerul Gosp. Silvice, a aprobat pentru aceste lucrări în mod gratuit, cantitatea de 100 mc. lemn de brad prin Ocolul Silvic Brețcu, cu condiția ca întreaga instalație, să rămână în posesia Ministerului Gosp. Silvice.

Pentru justificarea necesității acestor lucrări, datele introduse în memoriu justificativ al proiectului: Construcția clădirii, barajul și canalul, au fost obținute telefonic în jurul datei de 20 Iulie 1951 de tov. Jecu Dumitra angajata Serv. de Electrificări Rurale, de la tov. Zamfir Ioan Ing. Șef la Regiunea Silvică Orasul Stalin, arătându-se că este vorba de o lucrare de mare importanță propagandistică.

Orasul Stalin, 22 Iulie 1952.-

Intocmit,
Ing. Nicolae Spulber

ing. nicospulber

Copie.

148

MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE SI INDUSTRIEI ELECTROTEHNICE
D G I E E
Serv. Electrificări Rurale

Nr. 64825/8 Aug. 1951
Nr. ns. 15127/10. Aug. 51

Către
Intreprinderea Reg. de Electricit.
ORASUL STALIN

Vă trimitem anexată o copie după adresa Ministerului Gospodăriei Silvice, Direcția Vânătărei, nr. 3339 din 1 August 1951, prin care nă se comunică, că pentru executarea centralei hidroelectrice Oituz /Temle-Horde/ se pune la dispoziție în mod gratuit de către Ministerul Gospodăriei Silvice prin ocolul silvic Brețcu loc / una sută / metrii cubi lemn de brad locu pădure cât mai aproape de șantier.

Veți lua de urgență contact cu ocolul silvic Brețcu pentru a marca de comun acord lemnul după dimensiunile necesare executării lucrării și pentru a prelua această cantitate de lemn

DIRECTOR GENERAL,
ss/ Popa Stoica

INGINER ȘEF,
ss/ Al. Vasiliu

p. conformitate,

Còpie

COPIE

Scrisoarea Nr.3339 dela 1 August 1951
a Ministerului Gospod. Silvice Dir.
Vânătoarei.

149

Către Ministerul Energieie Electrice

Loco

Vă trimitem alăturat Proectul tehnic al construc-
ției Microhidrocentralei Oituz cu care suntem de acord.

Totodată vă facem cunoscut că vi s'a aprobat
cantitatea de loco / una sută/ m. cu lemn de brad în mod gratuit
Loco pădure în raza Regionalei Silvice Or.Stalin, prin Ocolul
Silvic Brețcu cât mai aproape de șantier, această cu condiția
ca întreaga instalație să rămână în posesia Ministerului nostru.

MINISTRU:
ss./ Indescifrabil

DIRECTOR:
ss./Indescifrabil

ptr. conformitate
Dactilo:Stoicovici Marg.

Copie

Nr. 9975

150

Către

Ministerul Energiei Electrice
D G I E E
Serv. Electrificări Rurale
Bucuresti

1 Iunie 951

C.C./DA nr.53

Microhidrocentrala Oituz

Pentru executarea lucrărilor planificate care urmează a fi executate în cursul trim. III, cu privire la hidrocentrala Oituz, vă rugăm a ne trimite delegatul Dvs. la Regionala noastră IRE Orașul Stalin, de unde urmează ca împreună cu colectivul nostru de tehnicieni să se deplaseze la fața locului spre a se stabili lucrările care vor fi efectuate pentru a putea întocmi proiectul și documentația respectivă.

Totodată rugăm a ne comunica data când va sosi delegatul Dvs. pentru a pregăti deplasarea pe teren din timp.

Luptăm activ pentru Pace !

DIRECTOR ADJUNCT,
ss/ Ștefănescu David

ȘEFUL SERV. ELECTR. RURALE
ss/ Gottlieb Cornel

Intocmit de,
Durhacă Const.

p. conformitate,

Sănuș

Copie.

MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE
D G I E E
Serv. Electrificări Rurale
Ing. CM/JD
Eşire Nr. 58377 din 16 Mai 1951

Către

I.R.E. Orasul Stalin

In atenția Tov. Director, Inginer Șef, și Director Adjunct.

Priv: Planul de electrificare rurală pe 1951.

Vă trimitem anexat sarcinile de lucrări ce revin regi-
onalei Dvs., în cadrul planului de electrificare rurală pe 1951,
după revizuirea ce s.a făcut acestui plan, împreună cu Regionala
Dvs.

Dvs. va trebui să vă integrați pentru fiecare lucrare,
în sumele prevăzute și va trebui să respectați în mod riguros ter-
menele planificate pentru executarea proiectelor, întocmirea documen-
tații și începerea executării lucrărilor.

Veți lua imediat măsuri să se treacă la proiectarea tutu-
ror lucrărilor prevăzute în plan și veți da o atenție specială lu-
crărilor de microcentrale.

Proiectele diferitelor instalațiuni se vor întocmi în con-
formitate cu normele trimise Regionalei Dvs., iar proiectele de
microcentrale, vor trebui să fie supuse avizului unui colectiv de
specialiști din Regionala Dvs.

Se va intensifica colaborarea cu Sfaturile Populare, în
cadrul Colecțivelor de Electrificare, astfel încât să se poată rea-
liza lucrările cu cheltuieli minime, prin utilizarea cât mai largă
a resurselor și mijloacelor locale.

În scopul de anu se bloca inutil fondurile, se vor scădea
din devize aportul acestor resurse locale așa cum am comunicat și
prin scrisoarea Nr. 52467/12 Febr. 1951.

În orice caz se va scădea din devize cel puțin manopera
necalificată și transporturile locale pentru toate lucrările de
~~electrificare rurală~~ electrificare rurală cu caracter local /microcen-
trale și rețele electrice de joasă tensiune/.

Pentru a se putea folosi economiile provenite din aportul
surselor și mijloacelor locale, la executarea acestor lucrări veți
lua măsuri ca imediat după execuția fizică a unei lucrări de electri-
ficare rurală să se stabilească costul exact, respectiv economiile
realizate.

În limita acestor economii veți putea supune aprobării
Ministerului propuneri de noi lucrări de electrificare rurală,
propuneri ce vor trebui să fie făcute de acord cu Sfaturile Popu-
lare respectate.

Coordonarea și urmărirea executării proiectelor, documen-
tațiilor și lucrărilor, precum și executarea proiectelor pentru re-
țelele electrice de joasă tensiune, sunt sarcinile serviciului Dvs.
de electrificări rurale în cadrul planului de electrificare rurală
pe 1951.

Pentru ca acest serviciu să poată îndeplini aceste sar-
cini, precum și celelalte sarcini cari s-au trasat / electrificarea
sriilor, întocmirea proiectului de plan pe 1952-55, standardizarea
./.

2.
152

instalațiilor cu caracter rural, etc/ veți proceda la încadrarea
corespunzătoare de personal a Serviciului Dvs. de Electrificări
Rurale.

Vă atragem în mod special atențiunea importanței pe care
o acordă Partidul și Guvernul electrificărilor rurale și asupra
faptului că trebuie să asigurați realizarea planului de electrifi-
care rurală pe 1951 al Regionalei Dvs., în condițiuni de econo-
mie maximă, în strânsă și permanentă colaborare cu Sfaturile Popu-
lare.

ss/ DIRECTOR GENERAL
Popa Stoica

INGINER ȘEF,
ss/ Al. Vasiliu

p. conformitate,

S. S. S.

153
 MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE
 D G I E E
 Serv. Electrificări Rurale

PLANUL DE ELECTRIFICARE RURALĂ PE 1951

 al I.R.E. Orașul Stalin

A. Planul de execuție.

Regiunea	Nr. crt.	Satul care se electrifică.	Soluția energetică	Suma necesară executării lucrărilor /mi lei/	Proiectare	Înainte. documentației	Încep. execut. lucr.	Punere în funcție	Obs.
Stalin	1	Lunca Calnicului	R.	3.900	20/V.	25/V.	10/VI	Tr. II	
"	2	Doboli de jos	R.	3.600	15/V	20/V.	5/VI	"	
"	3	Ilieni	R.	2.900	15/V	20/V	5/VI	"	
"	4	Oituz x/	H.	2.500	1/VI	5/VI	20/VI	" III	Sarcină specială
"	5	Mugeni	H.	3.230	1/VI	5/VI	20/VI	" IV	in loc.
"	6	Siculenii	T.	2.000	1/VIII	30/IX	1/XI	1952	Mărtiniș
"	7	Lemnia	T.	6.000	1/VII	10/VII	1/VIII	T. III	luc. parțiale în loc. Mă-
Studii, cercetări și proiectări 1952-1955				2.870	-	-	-	-	eruş. -
				<u>26.000.-</u>					

x/ Sarcină specială. se vor da detalii ulterior.

Toma

Declarație

112 117

Subsemnatul Bărcă St. Iancușie
membru de partid din anul 1946, din
cercul M.A.I., cu privire la electrificarea
cabanelor dela Voiana Oituz, declar
următoarele. -

În luna Iunie a anului 1951 am primit
un telefon dela Tov. Schuster, ambles
la Ministerul Gospodăriei Comunale și Jude
tricii locale Bnc prin care mi se ordona
să studiez în timp de o săptămână pri-
vilitatea electrificării unor cabane dela
Voiana Oituz, destinate a fi ocupate de
munșii străini. -

Eu am atras atenția Tov. Schuster
că ne aflăm în faza campaniei de
electrificare a așilor și că întâmpinăm
o serie întreagă de greutate în această
problemă mai ales în ceea ce privește
materialul fieros și nu știu dacă voi
putea să executăm curând această lucrare.

Mi s'a răspuns că la mijloc este
vorbă despre chestiuni de stat și că voi
răspunde în fața partidului de execu-
tare. -

Eu în anul 1951 eram șeful Secției
de gospodărie locală a Sf. Popului Regional -

La circa o săptămână după această convocare, a venit din partea Ministerului Gospodăriei Comunale Tor. Inspector General ugon ayod care mi-a atras atenția asupra acestei lucrări, cu care ocazie mi-a precizat că este vorba de coborâre unde vorile de-a năma l'aulker aduc la vântoane diverse delegații străine și că trebuie să privesc problema ca atare. -

Reamintind prioritățile locale pentru executarea acestei lucrări am comunicat Tor. Inspector General ugon ayod, că nu putem executa lucrarea deoarece sursozii electricitatea așilor emerge foarte puțin din lipsă de materiale. -

De câte ori această lucrare a fost neglijată pentru care motiv am fost de mai multe ori întăbat de către Tor Cunsilier Schuster care este motivul necesității. Răspunsul a fost același: lipsă de mijloace și materiale. -

În anul lunii Iulie 1957 Întreprinderea Regională de electricitate a primit în schimb o sarcină suplimentară de flux pentru electricitatea așilor pentru care a primit și fondurile necesare, cu toate că urmasul de pinante nu puse la dispoziție pentru lucrări cu caracterul mai urgent din

ameninț electrificării satelor din Regiune -
Exemplu au fost toate din fau comuna
Măeș, Văngliș etc -

113

În cursul lunii aug în septembrie s'a
examinat de către Ing. Reg de electricitate
portabilitatea constructiei unei hidrocentrale
la Carana oituz. -

Tot în cursul lunii septembrie în octomb.
1951 Ing. Reg de Electricitate, presat de
către org din Brașov, a căutat un
grup electrogen pentru a-l instala la
cabanele de vânătoare, aflându în
acel timp în la sfatul Capetor Regiunii.

Sfatul a repartizat un grup electrogen
de la Comuna Măeș Raioul Stălin
dar care nu a putut fi în primire.
Deoarece era prea mare. -

În cursul lunii septembrie a intervenit
în nou comitetul de lucru, amenin-
tându-mă că mi s'a dat energia
necesară pentru rezolvarea de ordine

Problema a putut fi rezolvată defi-
nitiv în ziua de 28 sept 1951 când
a venit în Regiunea noastră ing. ministrul
Gaston Main care a dat ordin să se
instaleze un grup electrogen repartizat
de la Brașov. -

Acetă lucrare a putut fi gata în
ziua de 7 Noiembrie 1951 când mecanicul
Györfy Tulin de la Ing. Reg de electricitate
a pus în funcțiune și iluminat timp de
8 zile aceste cabane. În acest timp la

15

cabana nu au fost decât poprică
ior dela Buc. a venit un "inspector"
care a stat doar câteva ore -

Pentru drumul în și pe aceste cobane,
în cursul lunii septembrie, de două ori,
mi s'a spus de tot Colmel de securitate
Patriciu Mihai din O. Holui, să care
măsură să fie reparat deoarece moni-
mile ajung foarte greu la acest loc -

Cu i-am spus că acest lucru
se poate executa numai cu
contribuție în muncă iar în jurul
sărbătorii respective comuna sunt foarte
departate.. cea mai apropiată comună,
Bretca, nu poate executa deoarece s'pot
veni pe o autoutate. -

Am curse ce s'a făcut în această
problemă nici atunci nici ulterior
deoarece, subsemnatul n'au pot la
gata lucrării ca să văd nici drumul
ni nici cobanele respective -

aceasta este declarația pe care o dau
cu o sumă proprie -

O. Holui

O. Holui 18 Iulie 1952

Notă Informativă

116

Subsemnatul Bărcăș și Dionisie membru
le partid din cadrul U. A. I., cu privire
la Tov. Schuster, consilier la Ministerul
Grup. comunale și Ind. locale, aduc la
cunoștință următoarele. -

În cursul lunii Iunie 1951 am primit
un telefon de la Tov. Schuster cu privire la
electrificarea cabanelor de vânătoare ale lui
soarele ducă din punctul numit Poiana Oituz
din Raionul Târg Jucureș Reg. Stalin -

Eu am arătat că nu putem electrifca
aceste cabane deoarece aflându-ne în faza
campanie de electrifcare a arilor ne lipsește
materialul necesar pentru acestea și deci nu
putem face electrifcare cabanelor. -

Tov. Consilier Schuster m'a amintit că
voi răspunde în fața partidului de acest lucru
deoarece localitatea respectivă urmează să găzdu-
iască delegații străine. -

Ulterior această sarcină mi-a fost trans-
misă și prin Tov. Surs. General Ugron așad
tot din Ministerul Grup. comunale și Ind. locale
dar eu am răspuns acestor oameni că nu
o putem executa. -

Electrifcare acestor cabane s'a făcut totuși
în cursul lunii Oct. 1951 iar în ziua de 7 Noiembrie
a fost gata, deoarece Tutuz. de Electricitate
Regiunii a primit o sarcină de lau suplimentară
pentru aceste cabane și deci fonduri -

100. După General Ugrar arăd m'ra. a tras
 stentia că nu pac line prin fostre că vegeiz
 acvotă rarcină, deonce Tor. Corvilia Schuster
 e unmat cu voile duca si s'ar putea să
 xiveosă am unide neplăceri -

Intr'adunr neplăcerile n'au întorpiat să
 vină. - Ostfel, latorită fostului că frunh'o
 deuje a sfatului Paplar al Raioului
 Racos la care am cursintit în cetatea
 se sef al sectiunii de Top. Regională, s'a
 recluzitionat un autohy al chialului
 Boer Francisc din Comuna Bătăniei din
 Raioul Racos, care ulterior a fost
 trecut tot sub formă de recluzitie la
 situp "Sh Diuntro" din O. Italiu, chialul
 de mai sus m'a reclamat la minister.

In am sunt între timp trecera în
 patrimoniul întreprinderii a acestui auto-
 hy Ministerului Top. Comunală și
 industriei locale Buc. -

Tor. Corvilia Schuster la care a venit
 reclamatia repetivă și după informații
 neconfirmate or fi venit chiar chialul
 în persoană, m'a chemat la telefon
 și m'a amenintat că am să impund
 procesia deonce chialul Boer
 Francisc nu e chialul, că e este
 invalid de război și că în opera
 că eu am făcut o ilegalitate prin
 recluzitionarea autohyului, și consideră
 acvotă și ca corvilia injuriva maghrin.

Eu și-am rogus că cu diavolii noi
 nu facem decât ceea ce eodă n. că
 pentru mine personal eu nu o consider
 decât o acțiune de nigritudine a diabolului
 deci perfect legală -

Toate revolat mi-a cent rō. i viaintex
 nu raport detaliat ompra celor petrecute
 cu diavolul, pentru ca dōmul nō vōtā
 cerceta nō cā vōi p' sanctionat -

Pentru faptul cā m' am stius de
 acest diabol, tot tchusler nō trō sup' tē
 raport am făcut afirmatiū cā eu m' i
 pō de cop nō cā sunt roivn, dānd examp
 diabolului Boer Francisc. - Tot tchusler

nu cunostea altcuma decât ~~un~~ ^{un} ~~sc~~
~~to~~ ~~gr~~ ~~lu~~ ~~me~~, odică de diavolii nu
 te pti atinge decât cu autoritatiū lui. -

Woi am vizitat leturi aduprā peltuāii
 acestui autoluy luam ce s'a putut face
 desbea în luna martie, când ministrul
 a dat deciziā respectivă. - aceasta ca
 unuar a peltuāii documentelor de partid
 cu pūre la dierena de dreapta. -

Când tot ministrul ordonct Sandu
 a vnt rō dea deciziā de peltuarea autolu-
 yului dela diabolul Boer Francisc, tot
 consiliu tchusler s'a apō dūi noi spunānd
 cā eti vorba de un cop special nō cō nu
 eti de pūre sō se facā acest lucru. -

Ju acest vnt auzey declaratiā tot
 care a aristat la desintia dinta' tr Sandu
 nō tot consiliu tchusler -

23 Iulie 1952

traducere din l. maghiară.

118

39

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Fejer Stefan, membru de Partid din 1947, în prezent membru în Biroul Org. de Bază Oituz, dau următoarea declarație în legătură cu Castelul construit în Valea Oituzului și despre drumul construit până acolo în 1951.

Nici eu nu știu concret pentru cine s-a făcut Castelul de vânătoare, însă poporul a discutat că și astăzi miniștri construiesc castele pentru ei. Și ei au voie să pescuiască, întrucât eu fost de câteva ori aici. Luca a venit cu 3-4 mașini la vânat și la pescuit. După terminarea lacului de pescuit s-a interzis pescuitul liber, nu știu dacă s'a interzis pentru interese personale sau pentru economia națională.

În legătură cu drumul s'a întrebuințat materiale prime subdirec a conducerea IPEIL-lui, nu știu cât a fost fondul de investiții, asta s'a făcut prin bancă, a trebuit să se facă o muncă urgentă. Nu cunosc alte amănunte.

Semnez prezenta declarație și o întăresc

Oituz la 8 VII.1952

ss. Fejér Stefan.-

Prezenta declarație
întăresc cu semnătura
mea. - *Secr. org. d. D. D. D.*
ss. Borsos St.-

Milathasat Repinto so luat de mine perso
nel ce poate conta pe ea.

Alant irat Fejer Istvan A B M D tag jaragga

1952
139

1947 óta zelelőg az építési Miniszteresetnek hivá
tag ja az alábbi Milathasatot adam. Az Építész
vialgáelen. Le építet radász karszej is a harsa le építet
het kilométeres le járú utat amelyik 1951 ére lentánt
Magyarországon történt a radász karszej emagva
még masem tudam karszej anis halatam hogy a tömeg
hangasztata hogy még márnais a miniszterek karszejakat
építetek maguk nál is ~~is~~ nehézik szabad halászni
amivel Töb eret leu kint valt. Zuhu haram még autané
radász is halászni is a halasztat le építet után lelet
ssimintetve a szabad halasztat em nem tudam karszejem
hogy a halasztat egyeni sera valte le ssimintetve nagy pedig

A Nemzet gazdarsag fül lönúlésiere

az utal karszejalag az utat maga az uniótét
is hoznált nyers anyag le rialitására is az utazipeil
Feliigyelete alatt történ az inerciticiós alapam hogy men
nyj leu karszej nem tudam hogy sak leu karszejt is ga
ment hamaj munkalatat lelet mégre karszejani

tanáhi dalgabát nem ismerem ezen Milathasatam
at alá irásommal még erásitem

Pitus 1952 VII 8
Fejer Istvan

Deylelet Milot
kossat is le het
olepori ad
Bourgeois

160
40

DECLARAȚIE

Subsemnatul Borcsa Mihály ca secretar al organizației de bază PMR din Ojtuz declară că Vasile Luca a făcut un drum care merge spre tömlöhordo, lungimea drumului este de 7 km. și acolo este un castel de vânătoare unde mergea vara la excursie, dar că acest castel cu ce scop a fost zidit nu știu, clădirea lui s-a făcut în anul 1950 unde s-a mai făcut și un lac cu pește la 4 kilometri de fabrica de chereste lângă linia castelului. Aici la Oituz de multe ori a venit la pescuit în apa Oituzului. Mai mult nu pot refera, că nu știu mai mult.

Trăiască P.M.R.

Trăiască Pacea trainică.

Oituz la 8 Iulie 1952

ss. Borcsa Mihály

Nyilatkozat ^{Referinta no 161 de}
mimo personal de poarta
carta pe ea. Episcopul

Blotisor Bocsa Mihail ¹⁶¹
R.M.P. Lătkăra as ofitor alopverve-
net nek nyilatkozom hogy Luka
Lătkăra építetett egy utat a mely
tombó hordó felé vezet az ut
hossz 7 kilométer és ott van
egy vadász kastély építve a hova
járt nyáron kirándulni De köz-
en a kastély milyen célra volt
építve arról nem tudom az
építkezése az 1952 ben történt
a mely még egy halas tavat is
építetett. a fűrészgáttól 4 kilo-
méter távolságra a kastély
vonal mentén. ide of hoztam
sokszor járt halászni, az of hoz
visnében, többet nem bírték
vélovezényezni mert többet nem
tudok. Eljen a R.M.P.

Eljen a Tartar Bóke
1952 VIII. 8. of hoz *Bondók*

DECLARAȚIE

162

subsemnatul Nemes Stefan fost director la IPEIL Brețcu dau următoarea declarație în legătură cu drumul "tömlöhorda" din Oituz.

Având în vedere că construirea acestui drum a fost foarte urgent a fost legat de termen a trebuit să fie gata la 1 August, astfel pe toți cărăușii și parte din muncitori a trebuit să-i concentrăm acolo și din această cauză cu mare greutate am putut realiza planul. În legătură cu aceasta a trebuit să dăm raport în fiecare seară câți oameni lucrează și câți metri de drum au făcut.

Acest fond de investiții a fost depus în valoarea totală al ei la Banca din Tg.Secuesc. Însă dacă am cerut fond pentru uzină sau alte lucrări astea le-am primit cu întârziere, și din sumă au tăiat totdeauna ceva. Afară de aceasta s-a trimis de la Minister un inginer care în permanență a fost la lucrări acesta e Zaharie Leon și dacă acesta s-a dus înapoi atunci a fost acolo inspectorul de vânătoare Cer. Pe mine și pe tehnicianul m-a luat la răspundere, că de ce nu merg lucrările, căci acest drum este foarte important, căci Luca nu poate să meargă la Castelul de vânătoare.

Eu asta am observat din devierea de dreapta a lui Luca Vasile.

Prezenta o justific prin semnarea cu mâna proprie.

Trăiască Partidul Muncitoresc Român

Luptăm pentru pace,

Tg.Secuesc la 8 Iulie 1952

ss. Nemes Stefan

Je psalo casto pe abnito
stalo de tor Komos Hefen care
Nyilatkozat este directiune MPEI de
organiz. de. facere in documentare
in prim. ale. oficial. Gal. Hefen

Alulirott Neues Jatuau volt ipel
Berecki Jgargatoja a követkeröket
nyilatkozom ki, az Ötöri tömlöhordoi
uttal kapcsolatosan

163

Mivel ez az utnak az építése nagyon
sürgös volt. Flateridőhöz volt köve
Agustus 1. sejeie kész kellett legyen,
igy az egész fuvarosokat és amunkaság
bol is oda kellett koncentrálni az
eröket, és emiatt nagy nehézen tudtuk
a planunkat teljesíteni. Ervel kapcsola
tosan minden este jelenteni kellett,
hogy hány ember dolgozik, és hány
méter utat csináltunk meg.
Ezt az Investitios fondot letéthe helyer
tér az egész értékbe a Kérolivásorhelyi
banknál. De ha más munkára is az
üzem részére fondot kértünk ezt késöre
kaptuk meg, és az összegből minolig levág
tak valamit. És orraon kívül kiküldtek
a Minisztériumból egy mérnököt aki aláírta
ott volt a munkánál. Baharia Leou, is ha
ő visra ment akkor ott volt a vadász igazgató
ter. És ongyen is technikust felelősé voltak
hogy mint neue megy a munka mert fontos
ez az ut mert luhá is neue tud felmenni

a vedessékastélyhoz.

En ert vételesem a lúka házla
fobb oldali elharhávarol.

ert a nyilatkozatot sojat kerem aláírása
val.

Kézolivasárhely

1952 Julius Pau

Éljen a román munka
part

Flarcolunk a béceert

Nemes István

- C o p i e -

MM/BD 19.5.1951

1 copie Trust Ind. Leon. O. Stalin

MINISTERUL INDUSTRIEI LEMNULUI, HARTIEI SI CELULOZEI
DIRECTIA PLANIF. FINANC. SI CONTROL FINANCIAR

T elefon 3.27.83

Serv. Investitii amort.
Bucuresti Str. Barsei Nr. 1

"I.P.E.I.L."

B r e t c u

P.F.4/a 4563

22 Mai 1951

Referitor la atribuire din fond amortizare 20 % pt. rep. capitale.

Va facem cunoscut, ca prin rezolutie ministeriale vi s, a aprobat atribuirea din fond amortizare 20 % la dispozitia Ministerului, a sumei de

Lei 4.460.000.

pentru repararea drumului Citzu - Tömlöchoro conform devizului aprobat de Directie Investitii.-

Nefiindu-ne cunoscut No. contului Dvs. special pentru reparatii capitale, cu dispozitia de plata Nr. 109257 din 19 Mai ac. am virat prin B.R.P.R. - Banca de Stat - suma de

Lei 4.460.000.-

in favoarea contului Dvs. No. 056002, la sediul Tg. Sacuesc.-

Aceasta suma o veti varsa imediat in contul special la dispozitia directorului pentru reparatii capitale.-

Cu adresa noastra Nr. 4563 de azi, am inaintat BRPR - Banca de Stat - un exemplar al devizului, pentru a dispune sediului din Tg. Sacuesc deschiderea finantarii, conform prevederilor instructiunilor Ministerului Finantelor pentru aplicarea Decretului No. 269/950.-

Eventuale sume ramase neutilizate /economii ect. /din atribuirea mai sus aratate, v, a fi restituite Dvs. depunand-o la B.R.P.R. - Banca de Stat - in contul nostru T 094021 "fond amortizare.-

In termen de 15 zile dela terminarea lucrarii, aveti obligatia de a justifica utilizarea sumei atribuite.- Justificarea se face conform instructiunilor noastre Nr. 30685 din 1 Noembrie 1950.-

Inregistrările contabile se vor face conf. instructiunilor noastre No. 4717 din 8 Febr. 1951, pentru aplicarea planului de conturi privind ~~instrucțiunile~~ investitiile/pag. 7 si 8/

Deoarece in acele instructiuni s, a aratat modul de inregistrare a operatiunilor privind executarea unei reparatii capitale din findul pus la dispozitia directorului, va aratam mai jos cateva complectari ce sunt de facut.-

1./La primirea alocatiei din fondul de amortizare la dispozitia Ministerului:

014 = 334/3341

2./La retituierea sumei neutilizata din alocatia primita din fondul de amortizare al Ministerului

334/3341 = 014

- 2 -

3./La receptionarea lucrării:

334/3341 = 011/0111

Concomitent:

310 = 300

Ne veti confirma primirea prezentei, cat si a sumei
ce v, am remis.-

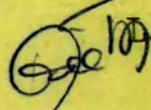
Traiasca R.P.R.

Director
ss.I.Pop Eleches

Seful Serviciului
ss.Iupovici S

P.S. Restul inregistrărilor se va face conf. circularii
No.4717 din 8 II 1951.-

Pentru conformitate:

 Csutak

Traducere din limba maghiară

Jr. Csákány aktivist a komitát
Rajonal Tg. Ténese acesta problema a
ridicat în vederea activului Rajonal
după care am luat și în scris.
Gel Stefan

DECLARAȚIE

37 166

Subsemnatul Csakany Géza născut la 15 II.1916 sunt membru PMR din 1945. dau următoarea declarație că Luca Vasile a fost la Comandău în două rânduri la pescuit și s-a dus în castelul baronului și acolo a stat. Muncitorii din Comandău au așteptat cu mare bucurie când a venit că stă de vorbă cu tovarășii muncitori, și că poate să-l cunoască pe Vasile Luca. Dar tovarășii muncitori s-au înșelat că nu a stat de vorbă cu nimeni. Luca Vasile are doi cumnați după presupuner umul este Palint György și umul este Palint Stefan cari ori ce au făcut pe orice au bătut nu li s-a întâmplat nimic căci s-au acoperit cu Luca. S-a întâmplat și aceia când a fost Luca la Comandău, Palint Gheorghe și Palint Stefan au vrut să stea de vorbă cu el, dar el nu a vrut.

1952 VII.8.

ss. Csákány Géza

Nyilat Kozat

Alul írt Csikány Géza születem 1916. évi III 15. tükjé szerint.

R. M. P. 1948. évi.

167
Következően nyilatkozom, hogy a László Lászlóval, 2. esetben
vált Komondor, halálra és Vált Kőrösre a Kustelgübe
ment és utaztatott magát. A Komondor Munkácsok nagy
aromát kívánta megkapni, hogy munkács elutirakal László
ül és hogy ismervéte meg László Lászlóval
kezd Munkács elutirakal magat köztük mert nem lát
lekiel László.

László Lászlóval Nam két Lászlóval, 1948. évi
Pállint György a masik, Pállint Pista és eset, akár mit
múltak Rések Véljel merték a megírtet hogy nekik
megsem lesz semmi bajuk, mert Lászlóval a Kőrösre tag,
mektártent azin hogy mikor Komondor Vált Pállint György
Pállint Pista is akartak felle bejelentni és megkértek
Vakata, hogy bejelentek együtt.

1952. VIII. hó. 8. nap

Csikány Géza.

REFERINȚA.

Subsemnatul Toth Ernest, cu domiciliu in T.g Săcuiesc angajat la IPEIL, membru de partid din 1947. In 1947 am fost scos din producție și am activat la Plasa Covasna.

In 1949 am văzut de mai multe ori că Vesile Luca vine cu mașina în Covasna și a mers direct la Havadtői Alexandru preotul reformat, in totdeauna a venit seara și acolo a petrecut noaptea, nu s-a întâmplat niciodată să stea de vorbă cu altcineva.

Nu imi aduc aminte, dar in 1949 sau in 1950 fiul Lui Havadtői Alexandru a plecat in Elveția cu pașaport legal.

A ținut legătură strânsă, și Toth Geza cu Havadtői Alexandru, când la Județeană de Partid s-a demascat de mai multe ori activitatea preotului respectiv, Toth Geza i-a luat in totdeauna apărarea. Odată, in 1950 când Toth Géza a fost la Regionala PMR, și a venit cu mașina la Covasna l-a văzut pe Havadtői Alexandru ieșind din biserică, a oprit mașina, a coborât și l-a sărutat pe preotul, fapt la care a fost martor mulți locuitori din Covasna.

In 1950 când situația politică slăbise la organizația GAC in urma organizărilor greșite in Treiscaune s-a făcut cecetări de către C.C. Activiștii care s-au ocupat direct cu această problemă au fost chemați la C.C. Secția Organizatorică acolo cu noi s-a ocupat tov. Chitic, însă nu am avut voie să vorbim despre altceva decât despre lipsurile ce am avut individual adică greșelile ce făcusem individual. Să fi vorbit despre cauzele că de ce s-a întâmplat a interzis tov. Chitic. Nu era voie să vorbim despre cauzele pentru care am fost agresivi.

Cercetarea a fost unilaterală, tov. Chitic nu s-a străduit să caute rădăcinile dela rădăcină, ci a vânat greșeala mea personală, documentează faptul că atunci când am încercat să vorbesc despre cauzele nu m'a lăsat să vorbesc m'a avertizat ca să nu uit că sunt in fața C.C. și să răspund la cele intrebate. Să fiu disciplinat. Când din nou am încercat să vorbesc despre cauzele ce au determinat faptele, tov. Chitic a dat in masă și a accentuat că am o atitudine indisciplinată. Tov. Chitic prin întrebările sale a căutat greșelile mele personale, lucru despre care uitasesm și ei cu ocazia cercetărilor au constatat, deci numai despre greșelile mele am putut vorbi, luându-mi posibilitatea de a vorbi despre desvăluirea cauzelor.

După ce am fost anchetat de tov. Chitic mi-a trasat sarcina ca să pun pe hârtie cele ce am discutat și a trasat sarcina ca țin să scriu în limba română, îi am arătat că vorbesc foarte slab l. română lucru care era cunoscut de dânsul intrucât a stat de vorbă cu mine și putea să se convingă și totuși a ținut ca să scriu in l. română, ma și controlat ca să scriu in l. română lipsurile cere le am.

M'a preocupat de multor gândul, dacă a ajuns mai departe referința mea intrucât profitând de ocazie nu numai despre lipsurile mele am scris ci și despre cauzele de au determinat. Am arătat acolo că Toth Geza a fost acela care ne-a terorizat la aceste metode și la executarea lor, fapt cu care am călcat in picioare Hot. C.C. din 3-5 Martie.

Când am ajuns la IPEIL în T.G. Săcuiesc, datorită funcțiunii a trebuit să merg la Oituz, unde m'a întâlnit de mai multe ori cu probleme legate de Vesile Luca. Odată tov. Sztorakula / in prezent lucrează la IPEIL din Oituz / mi-a spus că încă in

1948 când a fost la pescuit cu prietenul său, s'a întâlnit cu o societate din București care de asemenea au pescuit, dar nu au reușit să prindă pește. Tov. Sztrokula a dat pește dela el, iar ei îi a invitat la vin, intretimp a venit Vasile Luca se inapoiase la aceea societate și a reținut pe tov. Sztrokula și au făcut un chef, unde l-a înbătat pe tov. Sztrokula.

tov. Muska Ioan care a lucrat la IPEIL in Covasna, in prezent lucrează la IPEIL in M. Ciuc, mi-a spus că odată căn a mai lucrat in Ciuc, a fost martor că Vasile Luca a tras un chef la Lacul Roșu intr'o vilă, el știu amănuntele, el am uitat deja.

Cercetările făcute la GAC., păreriile despre Vasile Luca precum și pe isprăvile făcute de protejării lui, de Toth Andre și Toth Geza m'a făcut să fie șovăitor in păreriile mele politice.

Hot. C.C. și demascarea tov. Gheorghe Gheorghiu Dej mi-a întărit intocmai păreriile mele politice.-

Documentele de partid și Hot. au făcut lumină în fața mea, devenind clare acele întrebări care au stat înăbușit in mine ca semnul întrebării. S'a lămurit și problema GAC. ca atunci când s'a organizat procedând nejust, s'a cercetat in București unde fiind și noi de față la o ședință, unde a fost prezent și din Secretariat, eu am arătat faptul că Toth Geza a fost agresiv, a forțat organizarea și el a introdus aceste metode și el ne-a forțat la aceste metode, chiar a numit schimb de experiență atunci când m'a trimis la Abraham la fostul secretar de Plasă, care a explicat felul cum a organizat, metodă cu care putem organizăm atâtea membrii câte vrem. In ziua următoare am fost certat foarte rău de el, mi-a dus la cunoștință cu cuvinte drastice că nu știu să fac politică. / mă refer la cuvintele lui/.

Demascarea lui Vasile Luca și clica lui mi-a arătat că metodele lui Luca Vasile și de felul lui Toth Geza sunt străine de linia partidului. Partidul nostru a operat un ulcer imens din coroul său prin înlăturarea acestora.

Suntem datori cu mulțumire și recunoștință tov. Gh. Gheorghiu Dej pentru că și cu aceasta a adus-o cu un pas mai aproape clase muncitoare luptătoare la felul său final.-

la 8 VII. 1952 Tg. Jucuș

Luptăm pentru pace trainică

s. ss. Toth Ernest.-

accusato aforintu amii corul personal
Vellemeiny dupa ce lor Tath Erno - nichinat gaulle
mela i uturul Raionului Ty. Bucurese

Aluivob, Foth Erno, Horavnae lalor, jelen leg a bezdivasat helyi

S.P.E.S.L.-nel dolgozik. A H.ell.P.-nak tagja vagyok 1947-ben

1949-ben a Partunk kiemelt is a volt kovarnai zarinban mint
aktivista bevillanykeztetu

1949-ben kelle allalommal lattuk, hogy varile lula kuton
Horavnae jeth is Slavotai Sandor reformatus paphoz ment egyenesen,
minden allalommal este jeth is az iszolat ok kiltotte is egyben
esellen nem fordult elo, hogy Horavnae messal spala is ott volna

Az indopontra pontosan nem emlékszem, vag 1949 vag 1950
savazon Slavotai Sandornak a fia kul felore ment, legahis
ntlevéllel Prájeba

Szom kapcsolatot Slavotai Sandorral Foth Erno is, mikor
a megis partvezet slak nekem feltartuk Slavotai Sandor papi
mesterkedesit Foth Erno mindig partalte. Ez allalommal 1950-ben
mikor Foth Erno a tartomanyi partvezetnie volt ki jeth kovarnae
autonal is mikor a templom bil kijova Slavotai Sandort meg-
latte hallitotta az autat kijalve belole este csokkolodok a pappal,
ennek sok Horavnae lalor a ~~Tath~~ karnaja

1950-ben mikor a kolektiv gazdasagok helytelen
szerepese kovet kezeben a volt Slavon spala megiben a beservezet
kolektiv gazdasagokba a politikai hangulat megromlat is
kozponti bizittag vizsgalta. Spala az aktivistak, akik direkt
foglaloztak a kolektiv gazdasagok szerepisevel, fel lettunk
hivatva a Kozponti Bizittag szerepisi osztalyara. Ok Chitic
slotar foglalozok velunk. Ok nem szabad volt masrol beszelnii,
mint csak, hogy milyen hibakat kovettunk el egyenileg.

Arral, hogy mi miert tortent azt Chitic slotar meggatalta
nem szabadok errol beszelnii, hogy mi volt az indito oka
annak, hogy erospalkossagot kovettunk el.

A vizsgalat teljesem megoldalu volt. A hibanak nem a
gyokereit igekezet megkeresni Chitic slotar csak kimondottan
az egyeni hibamat vadagta, azt bizonyitja legjobban, hogy
mikor megkiseveltem, hogy vaterjeh az indito okok magya-
razasara leintek is megfogitok, hogy ne feledkezzek meg
arral, hogy a Kozponti Bizittag slak vagyok is csak arra fe-
deljek amit kerdek is legel fejjel megit. Ellitok nyra ki-
sireletytem, hogy vaterjeh arra, hogy az indito okokat is ismer-
je, Chitic slotar az arstara utit is ig kihangolyozza fejjel-

megtetés nyira a fejedelmekkel magatartásomra.

Chitic elvtárs kérdésem kerégtül is csak az egyni hibáimat fejegette, amit elfelejttem is ok a terepen való vizsgálást folytatni fel felettek, megint csak a hibáimról beszélhettem de az indító ok fel fedésének lehetővé tette eljárt.

Chitic elvtárs mintán kihallgatott feladatal adta, hogy mind azt amit először elmondottam igazam le, de feladatként adta, azt is, hogy ragaszkodok, hogy román nyelven igazam meg. Feltartam ellette, hogy nagyon gyengén beszéltem a román nyelvet is ő azt tudta is mert az egyni kihallgatásnál meggyőződhetek a nyelvi tudásomról is meg ragaszkodok rit le is ellenőrzés, hogy román nyelven ad igazam meg a véleményemet illetve hibáimat.

Sokszor foglalkoztam az a gondolat, hogy az in véleményem nagyon tovább jutott-e, mert in hiányával a lehetővé tette nem csak hibáimat tartam fel, hanem az okokat az okozatát is megirtam. Feltartam abban, hogy Pótl esze volt aki teremtett erre a modorra is végre hajtatásra, amivel láblal riportuk a U. P. 1949 március 3-5 plenáris ülésének határozatát.

Ahogy a Kézdivásár helyi T. P. E. S. L. - hoz kerültem is beosztanom megkérve, hogy Ojtozban menjek, ott töltöttem időm találtam a Duka Varile-vel kapcsolatos kérdéseket az alkalommal Petrukele János elvtárral jelenleg Ojtozban az Epilnél dolgozik] beszélgetve elmondotta, hogy még az 1948-ban az alkalommal halászi volt az barátjával is ott a vizsgálatot ősszel talált bűnösök bukaresti társasággal, akik szintén halásztak, de nem sikerült nekik halat fogni. Petrukele elvtárral adtak nekik halat az övékél is epik megkérve a társasággal, időközben vizsgálást halászatból a társasággal a Duka Varile is Petrukele elvtárral vizsgálatra a táblával együtt az nagy mulatást rendeztek is Petrukele elvtárral kiitták. Elmondta János elvt. aki a volt Uniómai Epilnél dolgozik is most a Cirkuseredes Epilnél van alkalomozásban

lepitte el nekem, hogy egy alkalommal mit is még
egy ilyen cikkben dolgoztam benne volt annak, hogy Vanile
Luce a legutolsó tónál mi lenne hatalmas kivonatok rendszer
egy leírás nélküli. Ő tövebből tud arról is részleteire
nem emlékszem.

A kolektív gazdaságok kivonatai is a mit kivonati-
váltón Luce Vanile hatályos névleges is voltam párt fo-
galmazás is eltekintve Tóth László, Tóth Endre elnökökkel politikai
kérdésekre vonatkozó megindítások

A két Kóspóti Bizottság határozata is G. Gheorghiu Dej
elvtárs leleplezése helyes egyetemes magyarázó elvű politikai
kérdésekre vonatkozó

A határozat is a párt dokumentumai világossá tette, stálin
szellemében a kérdéseket, ami addig kérdőjelként állott stálin
is elfogadta lennemenként. Világossá vált stálin az, hogy
mit is a kolektív gazdaságok ~~szerep~~ helytelen szervezését vizsgál-
ták is Bukarestben tartott közlések utáni megérzés egy Vele-
sio néven, ahol jelen volt a titkárság több tagja is feltártam
azt a tényleg, hogy Tóth László volt az országos szervezet elnöke
Kisgyul ^{erővel} módosítások bevezetése is ő erre minél több bizonyíték
sőt beszámolókat követően nevezte, mit is engem elvű vizsgál-
ás is a. Abraham volt jelen titkárság elmagyarázta hogy mi lenne
módosítás, ahol amivel is az új tagok beidézése nevezni, amelyet
alkalmazni. Másnap egy hatalmas leleplezés kapott tőle
országunk sarakból vette tudtomra, hogy nem szabad poli-
tikailag (az ő ki fejezésével élve)

Vanile Luce is kikérte leleplezés megmutatta
nekem, hogy egy a Vanile Luce is Tóth László fide módosítás
helyes egyetemes idegenek módosítások pártunk irányone-
liátal. Ezeknél elvárhatóival egy hatalmas felület ope-
rált ki kérésből a pártunk. Hatalmas is közönettel tartott
G. Gheorghiu Dej elvtársnak, azért, hogy a munkás osztály kör-
sában ezzel is egy lépéssel közelebb vitte a két új jelölés-
Harcokunk a tartó híveket

Glejdivarhely 1952 VII 8

Föld

DECLARAȚIE

34 172

Subsemnatul Gall Gheorghe, cu domiciliu în Tg. Săcuiesc, membru de Partid din 1945, în prezent activist la Raionul P.M.R. dau următoarea declarație în legătură cu Luca Vasile și Toth Endre:

1. L-am cunoscut pe Vasile Luca din Aug. 1946, cu ocazia vizitei făcute la Partidul din M. Ciuc unde am avut o edință cca. 2 ore, asta a fost o întâlnire personală cu Luca Vasile. În 1949 m'am mutat la M. Ciuc fiind resp. de Cadre la Tribunal, așa am avut ocazia să-l cunosc pe Toth Anton care a fost la IPEIL în M. Ciuc într'o muncă de răspundere. În această perioadă a venit la vânătoare Vasile Luca care din partea C.C. trebuie să țină legătura strânsă cu Organizația de Partid din M. Ciuc, dar nu așa a fost, societatea lui a fost la vânătoare Toth Anton, care este bine cunoscut intrucât Luca a stat la el în acest timp.

Dela 1 Sept. 1950 lucrez la Raionul PMR T. Săcuiesc, ca activist, în această perioadă a venit foarte des Vasile Luca la Raionul Tg. Săcuiesc m'a fost și la Tg. Săcuiesc cu mașina precum și cu o mașină care-l însoțea, în care în cele mai multe cazuri vedea Toth Geza. Cu această ocazie am așteptat ca cel puțin să viziteze sediul Raionului PMR, dar de doi ani de când lucrez aici la partid nu a venit niciodată la Partid, ca să se intereseze măcar de GAC din comuna lui natală, dacă din altă comună nu ar fi vrut să știe.-

După ce s'a prelucrat scrisoarea închisă foarte des am văzut mașina lui Vasile Luca trecând pe aici, dar nu a căutat să vină la Partid. Am constatat ferm că Vasile Luca nu a iubit clase muncitoare, cărei increderea a biruit. atunci când își a asigurat distracția și comoditatea care s'a putut vedea în Raionul Tg. Săcuiesc ceace cuvenea numai burgheziei, care a ținut cont de interesele unor grupuri restrânse și nu lupta adevărată a clasei muncitoare, și nu țelul bazat în principiul Marxist-leninist.-

2. L-am cunoscut pe Toth Endre după Raionare în 1950, când a fost director politic la SMT. L-am chemat la verificare la Sectorul de Verificări, unde am vrut să-i cunosc chestiunile lui personale. Decând am stat de vorbă cu el s'a simțit jignit din care am constatat că dacă Toth Endre este rudă apropiată cu Vasile Luca își a imaginat că nu poate nimeni să se ocupe cu el ca săi arate lipsurile pentrucă cu aceasta s'ar șifona. Din atitudinea lui a reeșit că se simte mai superior. Nu-i cunosc alte chestiuni, decât îi a plăcutu băutura pe care a și folosit.

Asta mi-e referința după cea mai sinrecă părere.

Tg. Săcuiesc la 8 VII. 1952

ss. Gall Gheorghe.-

Le poste cante par écrit
daté de l'ère Gel. Géographie.
Gel. Stefan

Nyilatkozat

En alulírók fall Gyöngy. Kérde Vasár helyi lakos,
1945. óta tagja vagyok a R.K.P. és jelenleg A.R.M.
Kérde Royon, aktív tagja.

Itz alábbiakon valóm nyilatkozatomat.

Lusa László, és Joth Endrevel, kapcsolatoson

- 1) Lusa László, 1946. kb. Agurtesháznál
ismerttem meg személyesen, a mikor érem
alkodómal, Bük Serecskőnél, a R.K.P. mek köz-
vonalon költőgárdist tet. és kb. 2 oros gyűlésünk
vált. érem alkodómal. egyi személyes találkozás
sunk volt Lusa Lászlóval, 1949. ben. Bük Serecskő-
nél, költőgárda lakni, mivel a Pártunk meg bír
otársodni. Felelős munka köröm volt, a Törvény
szeknél, mint Kóder felelős, érem idői alatt, meg
ismerttem Joth Antalt, aki az YP YL nél volt
Bük Serecskőnél, felelős munka körében, érem idői
alatt Lusa László járt ki. Vondárni Bük Serecskő-
nél, a Párt szervezettel, mind, a Központi tit-
kár széknek az egyik tagja és a Pártal szervezés
keletkezésére társra a kapcsolatot, ez nem tánt
int, ugy meg, a Bük Serecskőnél vándor társaságja
nál Joth Antal, egész ismeretes kel, hogy legyen, mi-
el inkább néha tartózkodni, oron idői alatt,
1950. Szeptember, 1. köil a Kérde Royon Párt szervez-
etnél, dolgotom, mint az aktív tagja, érem idői
alatt nagyon sokszor jött ki Lusa László, a Kérde
Royon lón a hol Kérde Vasár helyénis volt meg

álomországban a korszakban, valamint a korszak
korszak, a melyben legfőbbül Joth Gera volt,
ezen alkalmal mi mindegy vártuk azt hogy
legelőbb a Magyar Párt srek hárait meglo togora
de a miota 2 even át it dolgozom a Párt
szervezetnél, egyetlen esethe sem történt
meg hogy föl kereste volna az Magyar Párt
szervezetnek a Gerek hárait, és érdeklődöt volna
valamint a szülői tudományon, működési Hölök-
tív eljárásokról, ha a más közege gondosága
nem érdekeltek is.

Mintán a Központi Bizottság, rövid levelet, tan-
ulmányoztam, és nagyon sokszor látam a
Luka László korszakot kezdő Vasár helyen, - átul-
torni, a nélkül hogy bár eser kereste volna
fel a Magyar Párt szervezetet, határozat meg-
győződéssel ölöpítom meg, hogy Luka László
nem merete a munkásságot, a melynek
a bizalmot elverte, akora mikor hirtorita-
ta magának azt a kérvelmet, és szorakorost
a melet csak a Magyar munkhon lehetett, látni
er csak a Polgári társadalomnak a vezetési ve-
mélyeit illeteti meg, a kik egy szűk körű csoport-
nak az érdekeit tartatoik szem előtt, és nem a
Munkás osztály igazi harcónak a célkitűzéseit,
az Marx Lenini, elmeletteknek a befektettet nap-
elvet.

2) Tot Endreit. 1950. ben a közönviláraton ismeretem
 meg. egy alkodamot a mikor a G. M. J. hez mint
 politikai igazgató vilast töltöt le. egy alkalom
 ol föl hivatom a vezetikólo rektora a hol, a rem
 elges ügyével okartom meg ismerkedni, a miután
 elberregetem vele, hogy meg ismerjem a remélget
 Aruton mindegy. egész megrendetnek érerte
 magot. a mihoil meg vilapítotam hogy Tot
 Endre. Mivel Lukai Gáspárnak, a közeli
 rokona nagy képrelte el hogy ő vele senki
 sem foglalkozhatik vagy nem mutat hova
 meg a hivást mert erel meg renti a tekint.
 éjet. a maga tartásán keressül. ki mutatata
 hogy ő tenek való remélgetnek erri magot
 más dolgainól. nem vagyok ismeretes
 a mit meg meg tudok említeni hogy az
 itólnok nagy emlene a mit korváltis.

Ezen vele meny. or én megdításaimbol
 a legörrintéhen terrem

Híröli Vöröskely. 1952. VII 8.

Göll Gyöngy.

R E F E R I N Ţ A

Subsemnatul Paul Ludovic in legatura cu vasile Luca dau urmatoarele:

In 1948 cand a fost la Comandau la pescuit i-am cazut dela distanța, dar nu s'a putut ajunge la el, i-am vazut dela distanța, nu a luat legatura deloc cu muncitorii și sta tea in castel, a fost suspect popozului ca nu la legatura cu el. Luca avea rude la Comandau, Balint Gheorghe antreprenor, care in 1950 a fost inchis pentru furt, dar pentruca in totdea una s'a referit la iratele lui, la Luca și a facut ce a vrut. In anul 1950 am fost la Piasa Govasna la partid, avand sarcina de a organiza GAO, dar nu am putut face organizarea iara teroare, resp. a fost Zsigmond Ioan, venit dela Județeană PMR totu Geza, care a dat directive ca intr'o saptamana sa iacem organizarea GAO cu orice preț, iar noi am și iacut cu iorța, ca la urma sa excludem jumătate din ei, laarebeliune. Luca are încă rude, Toth Endre a fost directorul SMT-lui dar toată lumea a avut frica dela el din raion, așa o atitudine a avut, a fost caz cand l-a pălmuit pe SMT-iști, a folosit mașina SMT-lui pentru scopuri personale. Nu am avut curajul să-i arătăm lipsurile sau să-l inlăturăm pentrucă nu a avut curajul Biroul Raional, așa s'a purtat Toth Endre ca un conducător bandit.

In 1952 am fost in Lemnia, unde s'a manifestat devierea de dreapta, oportunistă a lui vasile Luca. In Oituz și Lemnia Luca are multe rude, dar rudele lui a avut așa o atitudine că toată comuna a avut frica de el, deaceia nu a mers munca in GAO pentruca rudele lui Luca au capatat cereale in primul an cu toate că nu au lucrat in GAO. Când s'a prelucrat Hot. C.C. adică s'a cunoscut Hot. Plenarei s'a bucurat poporul că odată s'a reușit demascarea familiei Luca, numai acelor a rudut cari au stat aproape de Luca.

Din 1950 lucrez la partid la Piasa Govasna și la raionul Tg. Păcuiesc, dar niciodată nu l-am văzut pe Luca să fi făcut vizită, nici nu a știut pe unde se deschide ușa la partid, cu toate că aproape in fiecare saptamana a venit cu 2-3 mașin și a trecut prin Tg. Păcuiesc la Lemnia și la Oituz

176

pentru vânat și pescuit împreună cu banda lui. nu pot să scriu mai mult, dar știu că devierea oportunistă de dreapta ce înseamnă economiei naționale în țara noastră, cece nu a mai scris.

Trăiască iubitul nostru conducătorul Partidului și Guvernului tov. Gh. gheorghiu Dej, care a demascat devierea de dreapta.

14 VII. 1952

ss. Pall Ludovic

Raiorul PMR.-

Nótiemőy ^{Ja jóval ezelőre partervite}

<sup>első József Ludvig kabinet
al kamar Rónaiak egy. társas
József</sup>

Militárt Páll hajós a következőket, adom Vassile
Lukácsot, Vassile hutát, Szemij'sen egy ~~csak~~ ^{egy} ~~csak~~ ^{egy} ~~csak~~
Lótam, mestisék, Comandou 1848. ^{tan} ^{mikor}
Kint állt halóznai De man Lettet meg Közeli
teni esor távóse kóitit, a munkókat egyet
talán, nem serte Fel a kapcsolatot, is a Kóstéjban
Tartózkodat, is a clymer Fel tünő Fel tny men
át staban a munkókat, Lukács János Rónai
Comandou, Balist 1844, egy Földakási ari
1950. Ben De állt Zárta Lepésit. mert mindig.
a kibékert, amiket el követet kivátkotot mindig.
a Bájára Lukács. is esor csiniet amit akost.
1950. Ben a jérősnél álltam Kovóznin a Pástnál,
meg Bistak a kol-por, szervezésével is esor
mikkel men tudtunk szervezni, Zsigmond János
Állt a Felelős, a ellegjötöt kijót Tott Géza
aki ojan értelmű atosítot adot hogy egy hétéu
Belől a kol-por. szervezetis meg is mindent
el kel követni, is mi erőttel meg is szervez
ték, is hogy önkön Felit kikelet tráni, amikör
Lázadókt. Lukács János meg Rónai
Tott Endre. ari a Tzenete Igóqotaja állt, is úgy
viselkedet hogy ellendéki Felit töle a Rajonban
állt ojan esor amikör a reemete elkölmözötöt
meg is Pósta, is a Tzenete Kocsijót Fel társnolta.
mapán célra. is nem mestit a kibájakit meg
mutatni hay el távólitani, a munkából, mest a
Rajoni Balist sem meste meg teni. is viselkedet
Tott Endre mint egy Robli Szeci.
1952. Ben Kint álltam Lemhen Kósqában. ahol
stint is meg gyitvánul napban a Lukács jobboldali
oportonista elhajtóra.

Lentőrajongókat Rohona Jan Lükánar, és a fiatalok
a Rohonai új mapatartást bemutatottak, hogy a földet
mindenki feltérképezze, és a kol-gor. is azért nem
földjé, és azért nem dolgozzon, mert Lükánar a
Délkelet-keletre is járni adta, első ízben pedig a
Kol-gor. ban nem dolgozzon, amikori, a Lentőrajongó
elője meg jött a K.B. határozatát jobban meg
a K. B. ülést, a délkeletre hogy most egy
sikeresen a Lükánar családok a Lentőrajongó, és
örömet fűt az, közel állat Lükánar.

1950. től, a Pártnál dolgozom, a Komszomol
járóknál, és a Kézd: járóknál, De soha nem
Lükánar Lükánar hogy meg látogatott volna meg
az ajtó sem tudja meg az a Pártnál.

Pedig majom minden kiter. 2-3. Aitaval
Iten kézd: járóknál ment keresztkül, Lentőrajongó
és ajtóban, holásznai és fadósnai, a Brivérjeivel
együtt, enél tőket, nem tudós isni, De tudom
hogy a jobboldali ajtóknál a hajlósait mit jelöltek
örömpük manret górológóra előre, ezeket nem
Ittam Le,

Egyes, szeretet Pártunk és Komszomol szeretője
aki a Lentőrajongó a jobboldali elhajlósait.

99. D. olv.

P.M.R. Kézd: Rajon.

Pál P. Lükánar

1952. VII. 17.

Declarație I.

Sub semnatura Colcei Petru Născut în
Comuna Vasloveni Raionu Giurgiu Regișter
căsătorias în anul 1883. Fiul de Ion Ștefan
Trăinole în familie până la căsătorie
De zi o zi pe urma anul 1904. slyna
La anul în anul 1904. slyna
E liberat în 1907 mare căsătorit. în
1914. în luna Septembrie anul fostu
mobilizat în primul Război mondial
Unle în 1904. în luna Noiembrie
Anul căsătorit în Prusia
Unle anul fostu transportat în
Siberia în Orașul Tret unde anul
Lucratu în fabrica Sarnoi Seolne
Cu mai multi teroriști în 1917
Cănd se permit revoluția erom
Totu în Tret unde erau Gardisti
Albi și cei mari mari căsătorit cu Sev.
Troic Tivonovici Membru al P. S. D. R.
Care mi spus că noi muncitori cănd vom
Veni bolșevici trebuie să ne unim cu
ei și să formăm partidul și să organizăm
Membrii mari mari Partidul bolșevic
Și angurăm care stăruie Interesele clasei
și muncitore și a țărănimii muncitore și
Trebue să luptăm până la victoria
Finală.
În anul 1919 cănd se eliberat
Tretul de Gardisti albi mare înscriș
În P. B. R. ca membru anul luptat
cu urma în mare până în anul
1921. cănd anul fostu lăsat acas.

2.
După susținerea ocazională a lui în cadrul legăturii
cu activitatea de la fabrica de cafea care pe
acum este în muncă politică ca țargușnic
Gustav și fratele lui Ștefan și alții din
Ghioceni după 23 august 1944 în v. 45
Moșna înscriși în Partidul comunist
Rumanu.

Era în anul 1946. Moșcosu partidul.
La activitate la Org. F.P. Mercuria și un
omul din Muncă până în prezent.

După citirea și prelucrarea scrisorilor în
omul Vasile Devici de a dreptă a lui
Vasile Luca ce act de lașitate farmacia
Căntă Partidului clasei muncitore și a
Terorismului muncitor.

După prelucrarea Documentului de Partid
în activitatea activității Comitetului Regional
Ștefan. sa vorbim din Prelucrarea document
și discutăm care au fost după prelucrare
de un a necesitate de activitate și

De a stang a Ani.
Dacă constatăm că activitatea de activitate, un
Dacă și interesul nostru să spunem ca fost
a activității a Intereselor clasei muncitore
și a terorismului muncitor, care ducă apă
la marea capitală, de la vray și la
Incurajarea chiaburilor satelor.
Dacă liber și înțeleg
chiaburilor. în v. voluntate în v. activitate
și spre a se face. Primind elementele
de înțelegere în v. activitate de muncă și
Pana la ora.

3.
Sustinind moștenitul Marxist-Leninist și
Involuntunile Fur. Stalinii despre devierii
Dea dreapta și de stang ce stăruie în înfruntarea
Socialismului trebuie să justificăm devieria
Dea dreapta și dea stang care Duce țara
Noastră în pericolul aciasta clică periculoasă
Trebuie înălțurată numai de cădu și
Trebuie bine justificată căciun munca lor
Dinu trecutului arată devierii.

Prinu înălțurarea acestor elemente
Dijmănoșta Partidului să înțeleasă,
More multioșmida Fur. Gheorghe Ghiorgiu
Dej căciun a descoperitu la limba aceasta
Diverși. noi loti Membri de Partidu voinim
Cu angajamente serioșe ce vomu face
Cereu activ alături de partidul și de
Furorașu Gh. Gh. Dej. că vomu fi luptator
Pana la victoria finală.

Trăiască Partidul Muncitorescu Român
Trăiască Fur. Gheorghe Ghiorgiu Dej
Spări la Muncă.

Foslibani la III a 8. 1952
Colacu Palmu

Un Raport Scurt.

In legătură cu devierea de dreapta a lui Vasile Luca

Eu Jakob Emeric, resp. Cult. și Sport al Raionului P.M.R. in legătură cu Vasile Luca declar următoarele observații:

In luna Iunie 1951, cu ocazia inaugurării unei Statuie in Oituz, care a fost pregătit de o grupă al Sovrom-construcției al cărui centrala a fost in Tg. Săcuesc.-

La această ocazie Sovromconstrucția a organizat mare propagandă. A pus la dispoziție 4-5 mașine cu care transporta muncitorii din Raion la Oituz. A fost mai interesant pentru că lumea știa că vine și Vasile Luca și el va desvălui Monumentul. Serbarea a trebuit să înceapă înainte de masă la ora 10, dar nu s-a putut începe pentru că cca. 200-250 de muncitori in zadar au așteptat dela ora 10 până la ora 12, dar el nu a sosit. Astfel in căldura aceia mare muncitorii au așteptat două ore.

După Sărbătoarea s'a început fără Vasile Luca. publicul s'a imprăștiat pe unde a putut, mai târziu am plecat acasă și acolo l-am văzut pe Vasile Luca cu garda lui in părâu la pescuit cu cizme de cauciuc până la gât.

Atunci s'a putut aude vociferări " vedeți degeaba provine din muncitori, noi am vrut să-l vedem astăzi, dar nu a crezut de cuvintă să intrerupă pescuitul pentru 15 minute ca să ne spuie două cuvinte". El a uita că provine dintr'o familie de muncitori.

Astfel de vociferări s'a putut desprinde in Camion.-

Acestea au fost observațiile mele.

Tg. Săcuesc la 11 VII.1952

ss. Jakob Emeric.-

Cale orialato de tor Yakab. 8. or. o.
confirmato si de alti tororosi or.

David Jelenko ^{si raspunde adorarului}
Egal Stefan 13

Luka a bisericii jabboldali elhajlósorol kapcsolatba

- Elnök Jakob Jelenko mint, a R. M. P. rajoni kult. és Sport Jelen-
kőre a következőképpen nyilatkozott: mutatkozott a bisericii
hajlósorol kapcsolatba:

- 1951 június hónapban egy győztes illető emelkedett
jelölés volt a jabboldali, a melyet a "Sovremennostic"
út építési csoport kezelt, a melynek a képviselője Kerdin-
ovszkij volt.

- A "Sovremennostic" erre az alkalomra
hatalmas propagandát csinált. Be állított vagy 4-5
centet, a mely egész nap hirdette a rajoni dol-
gokat be az ajtóba. Amint is nagyobb volt az érde-
lődés, mivel ki volt adva, hogy mégis Luka is je-
len fog lenni és a fogja bevenni a helyi munká-
sokról. Az ünnepély d. e. 10-órakor kellett volna kez-
dődjön, de nem tudott, mert az az időre gyűlt 200-250
munkás 10-től mindhiába várta Lukát, 12-ig ő nem
érkezett meg. Így nekünk meglehetősen a dolgozók
várak két óráig kezűl. -

- Ellentétben Luka nélkül meg kezdődött
az ünnepély és a nap ment nagy ki háro. Tudott
majd később indultunk haza és láttuk Lukát
a Jostovsivel, a patalka helyén kért meg egy
gumi erizimórt. -

- Ekkor lehet ilyen hangokat hallani:
kétjártok, minthibla került ő is a munkosok sa-
vából mi minden gyerekként valva köztük
is egyszer nem történt a kideresnek, hogy 15 per-
ce jellel gyökítő a helyzetet is két két gyere-
mi korunk. Ő el felejtette, hogy munkos
család-ból gyerekként. Ilyen hangokat lehet
hallani az után.

- Ezek voltak nekem az egyre átellen.

Flendrius 952 VIII. II

Kerály
7

I

Marti 24 Ianuarie 1950
Unirea Principatelor

184

V. Luca a avut un rol de frunte în lupta fracționistă fără de principii din anii 1929-31.

Alături de dori Galstean și Luxemiu-

Luca era figura centrală din gruparea Luxemiu-Luxemiu. El era membru

București Luxemiu. El era membru
biroului politic și avea conducerea
Consiliului General al Sindicatelor Unite.

El a atras Sindicatelor în lupta fracționistă
fără principii susținându-le deolo sarcinile lor și izolându-le de masă.

El a susținut alături de Luxemiu că
greva minierilor de la Lupeni din 1929

este o provocare a siguranței și în
loc să salidizeze tratamentul

tariful cu lupta eroică a minerilor
de la Lupeni. El a împiedecat sprijinul și
solidaritatea, izolând lupta

minerilor.

El a sprijinit activ atragera U.T.C.-ului
în lupta fracționistă

A deuscomplotat for. ilegali, care
erau la diferite munci de răspun-
dere și a dus acțiuni de compromite-
rea lor. (Auro Rusechi - Stela

și alții) El a continuat să ducă hotărârea
II să ducă mai departe lupta

Miercuri 25 Ianuarie 1950

Cominternului de a 185

7-8 se pune capăt luptei fracturiste
și o se poate refăce unitatea Partidului
8-9 Pentru faptele acestor ^{din prin hotărârea} și fost
9-10 noi din toate muncile de răspun-
dere pe care le detinuse și trimis
la muncii de jos. în Valea Trotusului
El nu a luat nici odată în fața
10-11 partidului o atitudine desecă și
Comunistă. ¹¹⁻⁰¹ fapt de abaterile sale

11-12 1/IV 1952 ¹¹⁻¹¹

12-13 ¹¹⁻¹¹

13-14 ¹¹⁻¹¹

16-17 ¹¹⁻¹¹

17-18 ¹¹⁻¹¹

18-19 ¹¹⁻¹¹

Subsemnatul Nicolae Gheorghe (Ghiță) membru de Partid din 1945 în prezent în funcția de șef al secției Agr. dela Sfatul Popular Regional Constanța, arăt prin această notă, atitudinea dușmănoasă a lui Vasile Luca.

In luna Februarie 1952 am fost chemat de V. Luca ca să-i spun de ce se întâmpină greutăți pe teren, de către organele colectoare în cumpărări de vite pentru sacrificare - el spunea că medicii veterinari sunt vinovați.

Eu eram directorul zootehniceii din Ministerul Agriculturii. După ce i-am explicat că noi nu am dat nici o dispoziție atunci mi-a spus ca să pregătesc un material cum se poate asigura o aprovizionare mai bună, mergând pe linia că în Ardeal erau înainte foarte mulți crescători de vite care asigura bun material de sacrificare. Imi spunea de diferite târguri pe care le făcea înainte moșierimea și burghezia și care dădeau rezultate.

Mi-a spus să mă gândesc la ceva asociații de crescători.

Menționez că atunci când am intrat în birou la el încă dela ușa m'a luat spunându-mi că "mă, tu ești cel care încurci lucrurile cu carnea?" în pușcărie te bag de nu te mai vezi. I-am răspuns că eu nu sunt dela Departamentul Cărnii, ci eu mă ocup cu creșterea, mi-a spus că-mi dă el creștere.

Mi-a spus după aceasta să-i aduc un referat cu propuneri de felul cum s'ar putea asigura procurarea de porci din sectorul particular pentru a se crea niște crescătorii pe seama statului în cadrul cooperăției și Gospodării locale pe lângă mori și chiar crescătorii speciale tot în cadrul Sfaturilor la Gospodării locale.

După cca. 10 zile - pe la jumătatea lunii Februarie m'a chemat, spunând că eu am dat dispoziții că cooperativa nu are voie să achiziționeze fără plan nici-o vită și că eu nu am dat planul. I-am spus că este informat greșit de tov. Hulduban dela Cooperatie.

Atunci m'a întrebat. Ce meserie am - i-am spus că sunt muncitor. Ce carte știi, i-am răspuns că am patru clase primare, atunci s'a sculat în picioare și a început să țipe la mine spunând că habar n'am pe ce lume trăesc și că trebuie să mai învăț și apoi să conduc.

Stiu că după ce am plecat a convocat o ședință și l-a

chemat pe consilierul Muțiu Gheza, care căuta să-i prezinte o situație mergând pe linia de a stimula elementele capitaliste, care susțineau mărirea prețurilor la carne.

Acest Mutiu Gheza un element lipsit de orice simț de clasă, care a justificat cu fel de fel de cifre și date din timpul burgheziei iar ca rezultat a fost mărirea prețului la carne, pe motivul că altfel nu se stimulează "crescătorul". Mutiu Gheza a fost un speculant și afacerist.

Aceasta arată că V.Luca îi plăcea să se înconjoare de așa ziși specialiști care în fond la fel ca și el urmărea să lovească în interesele clasei muncitoare.

Sfida pe muncitori socotindu-i ca elemente incapabile.

Eu recunosc că nu am luat nici o poziție față de toată atitudinea lui V.Luca, până la urmă nu știam ce să cred. Consider că această lipsă provine și dela neînțelegerea justă a liniei Partidului nostru, mulțumindu-mă să tac, deși îmi dădeam seama că aceasta nu este just ca un conducător să aibe asemenea manifestări deadreptul huliganice cu muncitorii și tot felul de înjurături.

Eu propun ca să se cerceteze în amănunțime sistemul de așezare a tuturor prețurilor pentru carne, atât cele ale Departamentului Cărnii, Cooperația la achiziții și contractări întrucât consider că această a fost în mod intenționat susținute de bandiți și aprobate de V.Luca tocmai pentru a îngreuna aprovizionarea oamenilor muncii cu produse alimentare și a creia nemulțumiri în sânul populației muncitoare.-

Ghiță Nicolae

17 Iunie 1952

2 ex.

Subsemnatul Nicolae Shoroghe (Ghită) membru de
Partid din 1945, în prezent în funcția de șef al sect.
Agr. Dala sftus Populu Regial contat, arăt prin vultu.
sato; oltudinea ducimonoș o lui Vnile Luca. -

În luna februarie 1952 am fost chemat de
V. Luca ca să i spun de ce se întâmpină greutate
pe teren, de câte animale colectate în câmpiorii de
vite pentru sacrificiu - el spunea că medicii
veterinari sunt liniștiți.

Eu eram directorul zootehnicii din Universitatea
Agricolă. După ce i-am explicat că noi
nu am dat nici o dirigență atunci m-a
spus ca să pregătesc un material cum se
poate origina o aporizome moritură, mergând
pe linia că în ideal erau înaintate fete
multe crescute de vite care origina bun
material de sacrificiu. Înți spunea de
deficitul tăgurei pe care le făcea înaintate
înoseșime în Pruyhopia, și care dădeau rezultate.

Mă-a spus să mă gândesc la ceva oricât
de crescuti...

Măntăneș că atunci când am intrat în
Primu lael în că dela use m-a luat spumă.
Că. Mă, tueră, eel cui în curci lucrurile
cu carne? în plus cărie te by de un tenor
veji. Său rōșșun că eu nu sunt dela
Septimetiue Cărnii, și eu mi ocup cu creșterea,
Mă-a spus că mi dă de creștere. -

Mă-a spus după oare și i oduc un raport
cu propuneri de felul cum să se facă origina primu
de prii din țară pentru a se crește vite.

Crescoterii pe termen scurt în cadrul Coopertei. 189
Grupului local pe lângă mări și chiar crescoterii
speciale tot în cadrul Sfatului la Șepedoin. Lăle

După cea 10 file - pe la jumătatea lunii februarie
urădunt, spunând că eu am dat dispoziție că
Coopertea nu are voie să achiziționeze fără plan
nici-o țintă și că eu nu am dat planul. Dar
după ce este infamot scris de tov. Haldubon
dela Coopertă.

Atunci m-a întors. Ce meserie am - dom
după ce sunt muncitor. Ce Cate Știu, dom ai spus
că am la clasă primare - atunci s-a sculat
în picioare și a început să țipe la mine spunând
că habar n-am pe ce lume trăiesc și că
trebuie să mă întors. Și apoi să conduc-

știi că după ce am plecat a curșat o săptămână
și la chemat pe Comitetul Mătur Ghefa,
care căuta săi prezinte o listă de muncitori pe
linia de a stimula elementele Cooperatiste,
cu susținerea muncitorilor la Cane

pe la Mătur Ghefa un element lipsit
de orice simț de clasă care a justificat cu
fel de fel de cifre și date din timpul bugetar
în ce rezultă a fi muncitorii putului la
Cane. - pe motivul că altfel nu se stimulează
"crescoterii". - Mătur Ghefa ^{totuși} sperantă și sperit

Pe lângă asta că V. Luca îi plăcea să
se înconjure de oșă și săi specialiști. Care în
fud la fel ca și el urmărea să lănceze în
interesele clasei muncitoare. -

Și de pe muncitorii localității la elementele
incopabile. -

Eu scum cō nu am luet nîc-o pîrtic fîl
de toto atitudinea lui V. Luca, pînă la
urmă nu ştiam ce să cred... - Consider cō oare
lipsă pînă și de la mîntă ligena, jurto a linei
Patriului nostru - Multa mîndu-mō sō te, den
îmi dōdrom sermo cō oare nu este just ca
un conductu la aibe oaremenis mento: desoceptul
buliganice - cu menintu și tot felul de înjurōturi.

Eu primum ca sō se cerceteze în amio numine
sitemul de sepre a tuturu pîtu vîl cōpîto pt.
Cura - atît ale ale deputomului Ciri, Cōpîto
la religîti și castron: în tunc Ciri de cō
oare a fit în mod întentînt sustinute de
bndit: și aprobatu de V. Luca tamînt-o
în grama opriționa oareme mui-cu pîre
alimintu. și a cea remulturi în to'nel
populțis mui-cu...

Mitō. lîcle. -

17 June 1952

Constanta 24 Iunie 1952

Tota informativă

191

În cursul lunii Aprilie sau mai 1951, am fost convocat la o sesiune în sala Filimon. Sărbu unde a avut loc o conferință a lui V. Luca despre "Gospodăria chibzuită". -

Retin din această conferință două probleme dezvoltate de Luca care m-au surprins în mod deosebit

I. Arătând că odată trecută perioada de după rationalizare se pune problema trecerii în funcțiuni de răspundere ~~de~~ a elemente corespunzătoare capabile să conducă. -

Incredințarea muncilor de răspundere arăta el muncitorilor numai pentru această calitate s'a potrivit perioadei rationalizării; este greșit a lua un strungar fruntes și să-l pui director deoarece el era luat dela munca lui, iar pe de altă parte ca director nu corespundea.

În încheierea acestei probleme, a declarat că în munci de răspundere, trebuie pusi (directori) ingineri, tehnicieni indiferent dacă sunt sau nu membrii de Partid. -

II. Atingând latura disciplinei în muncă legată strâns de gospodăria chibzuită a declarat că greșit a fost poziția unor comitete raionale de Partid cari s'au pus pe poziția de a nu lăsa unele conduceri de a da pe mâna militiei sau a lua alte măsuri administrative împotriva unor muncitori cari au săvârșit diferite abateri. -

V. Luca a declarat că acel muncitor care a săvârșit un furt sau care este betiv etc. nu mai este muncitor ci este sabotor

si trebuie tratat ca atare adica tratat ca
un dusman al clasei muncitoare. -
In aceasta problema el n'a aratat nimic in
legatura cu diferentierea dela un furt la altul
deasemenea nimic in legatura cu munca de
educare asa cum stuii ca ne-a invatat
si ne invata Partidul nostru

Conferinta de mai sus a avut loc
la Bucuresti si au fost de fata conducerile
tuturor ministerele, directorii inginerii sefi
si contabilii sefi ai majoritatii intreprinderilor
din Bucuresti. -

Subsemnatul am asistat la aceasta
sediinta in calitate de director la intreprinderea
"Elevia Pavel" din Bucuresti

A. Harcovici

director la Intreprinderea Sa Electra
Constanta

101874/30-11/1952

Constanța, 24 Iunie 1952

NOTA INFORMATIVA

(26) 192

In cursul lunii Aprilie sau Mai 1951, am fost convocat la o ședință în sala "Filimon Sârbu" unde a avut loc o conferință a lui V.Luca despre "Gospodăria chibzuită".

Rețin din această conferință două probleme dezvoltate de Luca care m'au surprins în mod deosebit.

I.-Arătând că odată trecută perioada de după naționalizare se pune problema trecerii în funcțiuni de răspundere a elemente corespunzătoare capabile să conducă.

Incredințarea muncilor de răspundere, arată el, muncitorilor numai pentru această calitate s'a potrivit perioadei naționalizării; este greșit a lua un strungar fruntaș și să-l pui director deoarece el era luat dela munca lui, iar pe de altă parte ca director nu corespundea. In încheierea acestei probleme a declarat că în munci de răspundere trebuiesc puși (directori) ingineri, tehnicieni indiferent dacă sunt sau nu membrii de Partid.

II.-Atingând latura disciplinei în muncă legată strâns de gospodăria chibzuită a declarat că greșită a fost poziția unor comitete raionale de Partid cari s'au pus pe poziția de a nu lăsa unele conduceri de a da pe mâna miliției sau a lua alte măsuri administrative împotriva unor muncitori cari au săvârșit diferite abateri.

V.Luca a declarat că acel muncitor care a săvârșit un furt sau care este bețiv etc.nu mai este muncitor ci este sabotor și trebuie tratat ca atare adică tratat ca un dușman al clasei muncitoare.

La această problemă el n'a arătat nimic în legătură cu diferențierea dela un furt la altul deasemenea nimic în legătură cu munca de educare așa cum știu că ne-a învățat și ne învață Partidul nostru.

Conferința de mai sus a avut loc la București și au fost de față conducerea tuturor Ministerelor, directorii, inginerii șefi și contabilii șefi ai majorității întreprinderilor din București.

Subsemnatul am asistat la această ședință în calitate de director la întreprinderea "Elena Pavel" din București.

A.Marcovici
director la Intrepr.Socialistă
Constanța

La începutul anului trecut, prin februarie-martie, înainte a fi fost trimis la Praga, m'am întâlnit cu Gheorghe diicle. Cum îl vedeam mereu plimbându-se cu R. Zăroni, prin Parcul de Cultură și odihnă Stalin, l-am întrebat de ce mai are legături, chiar personale, cu Zăroni, care a fost capul ideologic al grupului de elita lui din fruntea conducere a Frontului Plebanilor și care a organizat acțiuni contra Comitetului Central al Partidului. diicle mi-a răspuns că partidul și-ar fi schimbat atitudinea față de Zăroni, că Zăroni are avea chiar o legătură organizată, cu Tov. Luca, că ar fi primit sarcina de a acționa ca să determine pe „milorasi” prietenii de ai lui Zăroni să intre în G.A.C. sau să facă propagandă pentru ele, că ar lucra, chiar la o broșură, în acest sens. —

Acum lucrul mi-a murat, intrucât Comitetul Central umostea foarte bine esența și înțelesul a lui Zăroni, umostea că prietenii acțiunii erau

chiaburi, care au organizat acțiuni
anti-partinice în 1947, în memoriile
pele pt. partid.

Summa este clar că Luca și Tănăsescu
au aceeași structură chiaburească.

Date mai amănunțite asupra
acestor legături potale de Sucle
Ghenche, șef de lucrări la catedră
de Literatură a Universității Prahova.

Praga, 10. VI. 1952.

Stefan Cleja

194

Declarație

Subsemnatul PATRICIU MIHAIL, născut în 1909, 19 Ianuarie, în Comuna Patarus Jud. Bihor, membru de partid din 1938, declar următoarele :

În 1950 am fost la vânătoare cu Vasile Luca, seara am fost găzduit la locuința lui Maior Gligor Viorel la orașul Bistrița, unde Luca Vasile s'a interesat despre tovarășii care erau în Spania. care cum s'a comportat discuție s'a oprit în jurul lui Militineanu, eu am arătat că este un om dubios și în lagăr am avut multe rezervă față de el, că este rudă cu Lupasca și din lagăr a plecat în Anglia aceasta, Luca a combătut și a spus că această acuzație este clarificată, fiind că este verificat și a susținut că este un om cinstit, despre Militineanu înainte câteva luni de zile s'a interesat și Iacob Alexandru, eu acelaș lucru am spus despre el, ceea ce am spus lui Luca când Iacob s'a interesat despre Militineanu, era de față și tov. Vaida Vasile.-

București 24.6.1952.

(ss) Patriciu Mihail.

195

Nota

Dupa cãteru zile dupã ce conducãrea lui
fluentelor a fost prelunãtã de Vasile Luca, si cum
am fost repartizatã de C.C. ca sã lucrez pe linia Fin.

La revinãrea mea Vasile Luca pe coridor mergeã
pe ^{ascensu} ~~scãri~~ mia opus sã „mãis” si in aceasta sã ter-
minat cu darea de sarcini. Cã mãi si am mia-
datã un mia sã pãrãtã

Conducãrea M.F. via mare cu rãtel:

Leodorcu Vasile, Vignli Anel pored Bãnuu Iat,
4 Secretari Generali: Ion D Ion, Maestru Koculski,
Crain si Maestru, Cãrãciãu cu Dri Generalã
lu Cadu si Adãrã, cu eram cu corpore de
controlã la Cabinetului pe care am organizatã
in mica confãturã cu Tot Cãrãciãu. Fuzã Nicolã
cu Dri Adãrã si Stãnescu Cãrãciãu si de Cabint
Andrescu Anel cu Dri D. V. R. Bãgãliã D. V. S.

Bãlar Marcel cu Vãnuã, Cãrãciãu cu Contabilitãtea
etc. La Adãrã Linãrã pendintã de M.F. cu
Dri St. Dãnu Vasile, Stãj. Jacob Alexandru si Dri Adãrã
si Comercial Nãstã Alexandru.

Pentru a preciza de la început - cel puțin cum vedem - cum au venit bandiții să se infiltreze în cadrul L.T. și să reversonăm aici de zile cu sărăciească acte de sabotare a construcției socialiste, trebuie să arătăm amănunțit caracterul a lui Varile luca care au fost folosite și exploatate la maximum de acestă și chiar au venit să determine pe Varile luca în activități logice potrivite liniei partidului și amune:

Vantata, orgoliu personal, disputivitate, altă, încrederea prea mare în forțele proprii, necontenirea sarcinilor, încrederea fără control în opoziții sau cerințe, automenaj până în limite de furie la orice împotrivire sau aca ^{dispariția} ~~asociația~~ ^{într-un} critică nu numai în cadrul L.T. ului dar și în alte organe de stat, parvenea față de anumite precepții spirituale și chiar de joc, (terci de muncă, biliard popular, vintona etc) și în acaș, măsură nepreocupant ^{serioasă} de muncă ideologică

Modul în care Varile luca de la Banca Stat și era primul lui. Aj. era tipul funcționarului vechi, la început cu strădania să muncească în celebritate, ascunzându-se pe ocazii, dar revărsând baza politicii sau stia să se orienteze cum an arăta evenimentele de mai târziu.

Vizita lui de la început se arăta în un climat fieros care nu și lăsa să se miște în mișcările bandiților

degeu cari puseu era atrasi atentionen lui (cu un
 sa puseu, dar pentru carnea sa a luat inivada
 mica puseu, la esitările fiente ce mutat pe oameni
 viti, cu sa se vigele. Degeu aceasta atitudine a lui
 Vifoli puseu cu atrasi atentionen lui Vasil Luca

dar sau puseu a luat mica puseu pentru la Vifoli.
 cu la omul puseu mai departe ora.

Ing Krcinski Nicolae se ocupa cu activitate productivă a
 Ministerului M.A.T. C.A.M. Chibutiu etc. Jupa puseu cu
 cu activitate mai si fice si mai ales puseu a putut sa de
 raporte in la un stil fice si redactat si puseu era basat
 de Vasil Luca si la puseu si puseu Ministerul.

Dom D. Ion se ocupa cu activitate Activ de gospodarie etc
 puseu de la C.F.R. si treant era puseu puseu puseu puseu
 vifoli si stupid. In treant avea un dia puseu cu la
 cu C.C. Frontul Plugarilor.

Maerdu se ocupa cu activitate de cheletari a statului
 era velle si fice, e bosarabean puseu bote si fugit
 de U.R.S.S. in vreme revolutiei din 1917. Le puseu ca
 sa fi velle impotriva U.R.S.S. pentru care a fost exilat
 din partid, de altfel nu se bise cu luptele interne
 in Minister si contra carnia Crain Luca puseu, dar
 nu ar fi avut atitudine nepuseu puseu si puseu

4.
de către prințul ca era departe de preocupările sale
atunci pe vremea ce am avut mi-am luat un
de crain. Crainii spunea mereu degețea haord: nu
mă așteptea de probleme în aceste cazuri este drept
de veritate și degețea mereu la varile lui până când
și haordii a plecat.

Crainii în vederea și finanțate am dat materialul
partid-^{atitudinii} contra dăruirii lui Iugoslaviei întru atitudinea lui
față de problema națională. Se știe că au fost legi-
sime în mișcarea legimării și în contraorganizație (în fondurile
și partea Logai (timpul a) Andrei), Teroddat fost șef general la M.F.
etc, după care au intrat în vizorul securității și pe lângă
lucrurile lui se țineau să-și mențină pe toți vecii
și finanțate și în celelalte părți arătau pe
dăruire și să distingă pe cei cari au fost în război
vedea în prin mare în el.

Tru Cerinciu conducea cutrele. În această
fite avea unele înțineri și întru în veșnic pentru
amintirea documentelor personale, dar a întru
crainii și în fite de varile lui urmând să le pînă
teze și aici să arătând în cadrul M.F.ului
mă așteptea să se aște o știință și întru și
și scrierilor noastre chiar plame de înțineri.

Într-o ^{politica} de cadre a fost acuzată și oficial
și rediții ^{de (varile lui)} și peșteră întru și întru
fite și care arăta predominanța recerșilor, tedni-

5.
Culcu: foto de portret.

197

Între-a-put să apară și în Revista Filantelă - în pomenirea sa munca activă cîntări este recunoscătoare Adică și cu acuratețe să se opită propoziția și cererea să a aduce elemente mai monumentale în cadrul M.F. ulii.

Vanile Luca vede în haini sau să este singurul care se pricepe în filantelă care sub masca „operativității” și prin viclenia lui a reușit să facă dela început ceea ce vrea, chiar pînă erau Comitetul Sovietic la noi. Hai tîntă vorba.

Cernicica se ocupa cu lucrurile era hotărît, dar în întotdeauna găsea metode cele mai bune și ieftine Vanile Luca nu-i spusese salariați. Așa numai în parte a reușit să curățe lucrurile. În luptă amta pe haini mai întotdeauna hain a reușit prin metoda de lingerie și căi asculte, Cernicica spera pe fîta problemele, seall nu ca plăcut prin Vanile Luca.

Furiga cu în luptă pe un D. M. și în hain și în una circumstanță a trebuit să pînă se au lucrurile.

Bălan pe prin venen în contact cu amănunțea lucrurilor,

Ciobanu are un rol mic, dar se opoziționează după el cu a fi fost activitate în 1940

Wesit și cu atenția lui Adică la 2 V.P.

El se preocupaba de problemas financieros siendo un buen
funcionario de banca y desde 1944 a lo que se refiere
de campo serio de problemas financieros dar un
criterio sobre ideología y era un practicante bien formado
orientado clara, dar que con el primer producto -

A pesar de haber de firme y Jolyens eran aversos
de presencia en sus ferretería a Permitta, en ninguna forma
caracter como interdecano era de aver de una vez sobre
última data.

Recordaba que contrariaba a los Varillo y por tanto
aquello era en el primer momento de la vida en la
la altura. Todo en el Varillo era otra en este
minimo ni fante caracter, de allí por se demuestran
en momentos de la

Gran parte de la vida de Varillo era cuando
aquello interdecano de parecer ni Jolyens eran de
era de aver inmediatamente por parecer ni Jolyens
eran, en el mismo Varillo era en su primer momento
sobre problemas era ni en aquello Jolyens era de
de aver. Atendiendo Varillo era en aquella época
quererle a ni Jolyens, en su fin ni se ni de parte
ni chican ni amistad ni grado ni de ni se ni de parte
Jolyens era de parte en parte de P.M. fante
de parte ni Paterson Andrei, dan un fin con
a agencia de Finanzas. Se acosa fante a por
avert en una otra impresión ni an vie la

198

7
la felul.

Bătăniile Llyons - după ce se opune cu o face lucrurile lui Llyons - era enervant ce se arenta cu se ocupa cu îngrijirea de mison de case pe refugiați și din această cauza era nerăbdător. Cărușind se în aface list.

Llyons se arenta o respatic bino stabilită

~~Păi se referă la Tr. F.ului~~ ~~Comisia trece la~~

Activitatea Adției Llyons în acest timp era departe de viața ministerului și înțeles legatului direct în varile Llyon.

În jurul Llyons însă se mișcă fel de fel de afaceri și la art 12 au venit (reparația de răzbi și munitii) și arenta o multime de afaceri și înțeles înalte, în problema Llyons de petrol au făcut acte de răzbi lui Alexandru și alții. Au căutat să găsească și legatului în aceste afaceri și din interiorul Adției Llyons și au venit cu jur și cu legea legatului dar un an venit, fiind că în primul rând din cauza că un om din care este Jacob și cănta în alte părți și vorbeam despre problemele cănta de mișcări care putea să fie contra carite de Jacob și înțeles înțeles un mișcarea de dăruire.

Dar facem secretarul secretului în problema Adției Llyons și apăsându-l potent din

partea lui Sankki și a ajutat să vedă că cine
este Jacob și Krista delu care data am început
să suspectez pe ei - (se menționat în altă parte că Krista
am luptat contra lui Sankki și, Pustoran (forma funcționară la
Sotia Linenita) și contra volocherului Jonita remand pe frăcescu
distinzi)

În luna reorganizării M.F.ului. Jacob devine
lui Hoj. cu veniturii, Cernicica devine ^{la} Rosta general
grad de comisar Klyon la Direcția de Hote, Veriz cu
numele Contribuțiilor.

Am și eu un cunștin pe Jacob și ^{Krista} am lucrat
cu ei în toate țările vedu și am în țări noua, dar
foarte puțin timp în urmă am putut să constat că
lucrurile încep să merge și mai prost ^{Jacob} înainte delu
bun început arătând în țări contra lui Cernicica
Iudnan haentii etc începând fel de fel de
lucruri.

Am am vorbit cu secretara lui Veriz și
primara lui la Direcția Contribuțiilor Numate este
o greșelă în scris și nu știu clarant ^{în} țară puter
să avem în vedere, dar cred în țări arată ficut
de concurența a fost numit Veriz cu Direcția la
Contribuțiilor Numate

Veriz voră să rămână în Direcția adjuat
în țară cu țări și țări în prezența lui Jacob
cu am este gust ca un oraș și în țările
de ațurarea să conducă un act în țară

2
legături cu marele Tancușu.

1909

Eu am preluat recitativul și în cadrul
cârmii am reștit contra lui Gai. și Jacob în jur
3 oameni (Beneș, Toth și Leoniș) corp de cârmă
pe lângă cabiete, dar eu a avut puțin timp și
sela începutul existenței populației de cârmă
am născut atitudinea durmănoasă a lui Gai și
Tancușu a lui Jacob și în urmă am venit mai înainte
și mi bazat lișe numai cu această corp și aici în
activitatea lui și se în înțelegerea în activitatea de cârmă
sau puricării corespundenței. Ultima activitate a acestui
corp am în 1949 în problema chiburiilor dorind în
chiburiile să plătesc în parte și organeli fiscale cerșese
pe acesta.

Sela în început când a venit Jacob la
lucrul său și a început să prezente lui Jacob la
Tancușu lucrul fiind în înțelegerea și importanța în
se rezolvă cineva și problema și înțelegerea în

de atunci toate lucrurile au fost rezolvate și
și în a lui Jacob care se baza în toate problemele
Am mai părăsindu-l ca început și se auetece în
problemele rezolvate alți Tancușu.

creștând numărul și numărul în rând pe
rând o să vedeți sub diferite prețuri membri
Comisia și formarea Comisia de prețuri, când
l'a oș pe Comisia chiar și pune una oș pe ce
bine față Comisia și pe mai sunt certuri, deci
el poate să facă ce vrea.

Bălan a fost oș din cauza utroa din
patrișnică între lui Iacob și ^{am} deservita și Oltari
pe aceasta și problema rilei Kisi și major-
Robinson Pederal (Comintu pentru Balas Eșu entot în velle
Poate și alte probleme adline.

Modru a fost complet terroret și meloat, și
militar și nu vedeam nimeni în Fr. Luca și în rând
a certura, montând pe ~~pe~~ Luca Venile între acestea
cu să fie oș din hinter și să fie sunt în aș
poate hain și Iacob adine Iacob și în în hain lui
herdan și hain și hain lui Iacob, când a
aflut de aceasta chestiune au fugit în Partid
în tur. Rogozinski și Babu și au at periculul
ar atitudinea dintr-o domănie ată a
său și hain.

Am putut să menționez că de la început
la Direcția Finantării a fost numit Logăi Costin
fost primar hain de serviciu din Cluj adun de

Dacă, care se presupune că au fi fost agent
de siguranță, legătură cu americani și francezi.

Pe Varile Luca și repetate rânduri în
prezent de atitudine receptivă a lui Crain
și banichile mele arătând și deosebi în problema
erectiv (cauștu la senșioni de cadre) deosebi legăturile
în cu vederea și ultima dată în problema atitudinii
în față de țara străină pentru care eram prin
plec și cadrul înierstentului și deosebi în
Mugavie cu comitetele comuniste, mai pe urmă în
Nelu la M. I. A. în problema unde lucră acum.

Se pare că au arătat și repetate rânduri
de atitudine în țara noastră și în tranșeele
19 și în arătat după căderea lui Kádár
membru în secretariatul C.C. Partidului celor ce lucrează
în țară și au avut legătură cu țara și
faptul că au intrat.

cu repetate rânduri au atras atenția în
în Varile Luca în problema problemelor de
preluarea cu venen. tipă și periclitarea
bunul mare al muncii întreprinderilor și ministerelor
pe care răspunde a fost în viața țării

12
să fie cont ¹² și în mențența economice

Temele mele, privind să vede la ce se va
veni până în prezent în ceea ce privește
mai Tani, în orice caz, am văzut cum problema
concrete raportate din partea lui, aflând și de
arstarea lui Kaidi și de dos la F.T. Către
pe mine prin aceasta la F.T. Primul ca să arăt
restaurarea în U.F. legătura lui David cu Kaidi
Problema ca să nu fie în tot obiectul și nici
nu mare deosebită la U.F. și amare cu fond
de prezent și beneficiul planului și nu
general influența U.F. și nici și simon
pentru un alt -

Într-o altă F.T. în ceea ce privește și a spus
cu tot entuziasm în această problemă și nu
canta și am crezut că trebuie ^{merge} să se reguleze
și problema secretarilor.

Prin aceea în ceea ce privește stă la la la Vanik
și mare disentan în ceea ce privește și în
la care mai mare este de la U.F. și nu e
lul la. David ^{Alexander} Vanik, prin aceasta și din nou problema
de confidență ^{numai} în ceea ce privește a făcut ca F.T.
la care să fie printre și profun la David

Metoda prin care s-a putut să se realizeze
 în așa fel să se încredințeze lui Vanille lucrarea
 fabricarea tipomitură lui Vanille lucrarea este un anumit
 proces, prin al cărui ajutor se încredințase a lui V. Luca
 și mulțime ideologică, materială și toate problemele erau
 luate de Jacob Al.

Aducem mereu în discuție în toate problemele economice
 dar nu în discuție pe care o vedem pe Vanille lucrarea este un
 complex și lucrarea ideologică și organizată pe partide
 între de Jacob. Prin aceasta în afară de Jacob și Vanille
 au fost în lucrarea Vanille prin mijlocul personal și
 se vede că este atât de mult în toate problemele financiare
 a țării de fapt în lucrarea aceasta și în țară și mare
 măsură acceptată și organizată din partea lui Vanille
 Luca.

Cu o problemă mare care mi-a dat de gândit
 era faptul mic dar era foarte interesant. Am citit
 că în Ungaria se evidențiază comuniste care au
 terminat în predarea cărților de care și au intrat
 de ce nu și introducerea și mi s-a părut foarte largi
 în care V. Luca mi-a răspuns că aceasta este pentru
 în organizarea care într-o măsură și aceasta este
 este o parte ochiului de muncă într-o măsură și
 că în general trebuie să se încredințeze după desființarea

Costele obligatorii.

Unde multe acțiuni sunt în treburile și neputințele
 politicii în țările noastre nu pot fi corectate și așa.
 În 1950 și 1951 majoritatea identică a fost
 pentru cooperativă, fabricii mari și zonele agricole
 proprietatea statului, sau cu oși erau peste 60%.
 din identica a fost în țări și cooperativă
 și în anii 40% și în anii actualei de stat
 Legea de vize nu fie 100% și sectorul cooperativă și
 Legea de vize nu fie comparabilă și acest lucru
 de la cooperativă -

Și în alte privințe în viața economică sunt
 probleme rezolvate a țării de ce se văd
 Legea planificată și în aceste țări
 întregul întreprinderea neplăcută produsă și
 a salariaților etc.

De ce sunt costurile și moneda și inflația
 M.F. din care în detrimentul dezvoltării economice
 socialiste în încheierea nemulțumirilor și
 problemele economice, prin costurile elementelor chibzate
 și chiar ~~rezultatele~~ ^{intermedie} în, și accentuarea unor probleme financiare
 și înțelegere și moneda și elementele costurilor și
 noase care au fost stabilizate în țările noastre și
 lentă și în țările noastre sau având, care au avut
 în țările noastre sau hotărât și țările

Într-un variu, într-o formă mai exactă și mai
 intuitivă au acceptat să rămână acolo și pe mare depu-
 te și ^{mai} vorbesc în variu în retrăgându-se în
 faza certitudinii, mulțumind pentru aceea în v. parte
 din probleme și aduc la cunoștința particulară
 dar nu au opunit în prag concluziile definitive
 în toate problemele rezultate de mine și nu opit
 problema cu puțin această în terminu mai repede
 în situația de astăzi

În primul rând lipsa membrilor de partid
 defect de muncă administrativă.

Lipsa membrilor colectivi.

Lipsa simțului critic distinge această
 distinge și în opinia elementelor membrilor în
 la U.F. etc.

Dar în această mai exactă mai tensi -

să venim la Kintu și Jacob ^{mod} acestia erau lipsi
 și din Cluj și Kintu deserven implente pe Jacob
 depe cealaltă au mai orbit, numai în fapt este
 necesar să avertizăm și am: ca într-o și se umblate
 și în cele multe acte și ceace p. v. este Heltia Linoidu
 în cer ^{avies} și d. lege Jura Jacob Kintu-deli Kintu
 aceste acte Kintu lege în ~~jur~~ Jacob, con

16
In lucrarea Varile in' cummerid' depe ce fel de acte
este vorba saarb' ia aceste acte in' fine la el
mai mult de genatate de ai', cu in' unu
arari. In' Terheni fergesun ca fi' trivii la
securitate cond' an aflat cu este vorba de
lucru Varile care a fost metot in' proba
Lironita. Cine sti' cu de sa in' t'up' let cu aceste
acte la saarb' in' cine sti' se in' t'ense area
Varile luca cu aceste acte cu in' fi' predati
dura atun' cu regan' cu cercetare.

Se ar' cu ridic' cu r' problema cu in' cu ^{cu in'} vedea
an auctat si pu an ~~actat~~ auctat in' Tot T'gul
cu Varile luca este cond' de auctat banditi si
una ~~depe~~ depe in' lu', dar aceste probleme pu
opinea cercetare la securitate treb' cu det de
gandit.

Uae p'inte activitate lu' Furlu ce au g'ndit
cu este in' t'ant an auctat, dar treb' cu un' cup
pu in' t' part' cu luca, de unde a fost auctat in' t'
luc' cu in' cu ^a auctat in' in' general depe corp
farea lu' T. Luca

Este problema familiar, cu in' mai in' t' cu
cu in' met' in' ultimele ^{si in'} cu in' t' cu

dar conipe laingă atitudinea lor și qui legitimitate
 lor au adăos și contact cu V. lui diferiți oameni
 veniți pe care miindinte ei au dispant, dar nici
 nu pot să de răspundere către din ei name.
 Găbi Bertalan dela Cooperatiă clară în cel
 minime care nimeni se face în legătură cu V. lui
 și nimeni pe care știe pește știe, fost omul dărușt,
 chiabur fost grădinar, Nagy V. în Cooperatiă de șpăre
 cu arti fost în N. M. K. organizațiă fesenți naștră
 și pot să enuncie

Și în fost prefert de Prostite acuma în dă
 are legătură cu el pe laingă în alertă și pot să
 fost planți în ^{anunț} de răspundere pretutindeni
 și în interși și multe țări există au aut de
 raport în viața lor.

Dintre țări Găbi și fost știe ~~și~~ care con
 și în interși contra diferitelor țări și con au aut
 de face și multe informații și știe în viața naturală
 și print și printa lor, și știe în țări care
 este în omul Stalin și au această atitudine
 și în care în veniți pește con au aut
 nimeni apite către țări Patrușni cu dărușt și fost

vor de a avea în cu vanile să fie cuprins pe el.
 lui ^{prin} ~~prin~~ sunt un alt punct este caracter
 precum reformă din cauza a cărei în a apăsă
 în pleră în etretia și studiul teologic, sau
 de altfel este în cadrul pharabaz -

Politica de cadru sau a din și en a promova
 amte de către arăt 2 cazuri:

Jacob are 2 prieteni: Balázs Egon pe care
 îi repetate rânduri a făcut în luna vanile și l
 ce are de la pri. H. Kertész și de Vintimura pe
 care V. Kertész a avut de la Fr. Takari Jozsef
 în cadrul casei program și pot să în cele.

La ter. Valen au arăta vetele în
 înainte de reforma buncasii în catenă și în
 mâni au put să cunoscă să cupră aceste metode
 și au put să cupră 400.000 lei acurate
 H. foto adoptării pe care o mărirea în de mare
 cu bani au luat metode necesare și au
 un a de a cămă au plețit diferite fețe și
 și au atenua când de la a vintit țara și au
 și opus și să fi reformă buncasii. Prin aceasta
 au contribuit și în stabilirea efectivă
 a reformei buncasii.

Peu care un artiști au venit în misiunea
muncitorească, au prezidat în bună parte vigilanța
dăruită, și nu sunt mai puțin ca o mărșă faptă că un an
au trasat sarcini concrete și minime pe a cent vârstă
de fuc, cum uniam îngrijău să report problemele
credite mici recuperând cu probleme propriu
a liniștirii recuperând peis mult cu deservire
completă în toate privințele (familiale, de petrecere
rămânere, present) opinid pe cât posibil activarea familiei
cum a fost mai înainte.

Cu toate că stiam după ce a venit în proprii
din Ungaria Fr. George Șej și Vanile huc și linia
dată în problema rătăcirii pe care îngrijău să
opose această preocupare și cu margină deose și cu
dăunne la rătăciră.

Unii mult atit au prezidat rătăciră critică față
de Vanile huc și aici în atitudinea lui pe
care rătăciră de mine atit de adânc și ceace pînă
comptarea lui în general au oameni, unisfăcînd
pe ce fuc posibil prin căi rătăciră pe Fr. liniștirii și
pînă de Vanile huc și acceptand rătăciră în Vanile
Luce când face stăru pe și contra rătăciră lui a
rătăciră pe Fr. liniștirii.

Unii au rătăciră cu un este just atitudinea
cu pînă unii liniștirii cu Bailideam, Maliki Gyorgy
nem au de garit, nu ni aces măsuri st. Luce
György stăru cu liniștirii sau Prisken etc.

Nu am vrut si un an luptat in destul de tarziu
 contra felului meu si am acceptat marea ne-
 colectiva lipsa colegului si marea din cauza in
 care am mai reamintit la Varile lui recentate
 victii colegului cu dupa ce am vrut atata din
 la Varile lui sa ma lasa afara din corp-
 nanta colegului si chiar aceasta formatie sa fie
 tinuta in secret ^{puta de mine} ca sa fie inainta fara recutata
 din partea lui, ^{darb} marea demotivata si marea Tare
 acceptand sa ramana amen. departe la linistea

Nu este justificarea faptelor cu din Traian
 amen. 1951 am acceptat sa se termine cu dom-
 nu. Darb si am inghitit multe (marea fuzioid
 in problema la diferenta lui) in locul protestului deschi

Belu Traian 1951 activarea lui Darb contra mea cu
 intentia si marea Tare deminca cu la Varile se trage
 plecarea mea de acolo si numai in urma optiunii la
 Trai Kalt, Gordis, Costache am ramas acolo cu un
 ardepe dorandu-mi venimantel.

Am cand deja sa incepem cercetarile pe
 in destul de tarziu din toate concluziile si
 mi-am apait. in apitoul meu parca la
 persoana la Varile lui, reamintit de fapt
 marea deose el si chiar opmind a care nota in
 marea deose el cuind am cazul.

Belu Traian nu este o ruga pt. mare, sustinut

cum am venit in problemele legate contra furturile
sau sau amestecate in aceasta problema, ²⁰⁵ in an tim
Foarte conștientele și ceare private pe Varile lui.

Totă cu, înțelegând în contu să cuprind unștile
și alte lucruri înainte de total reștină bonăvoință, ^{trabuciu}
cu vâd și mai tare caracterul în Varile lui
și în privința morții

Ca mizerie, in foate că am am venit să exprim
- Foate aspectele problemele dela L.F. și mai ales
problema așară care am vânt unșur partial, med totori
cu materialul și liniu mai a redat situația delo lui.
Tim și metoda am am venit bândite să se țighe sub
prielea lui Varile lui. Numor și înure în și cu mie
era mai mare bândit dactil sau crain (cultura sau a
fora în dactil și în capăt și de una condusa a tot uleni)
întrunăt aceluși linie și a resintit la L.F. dela început
până la urmă când era numai crain și dactil sau la
dactil lui crain.

Astăndinea mea față de problemele cunștite
in foate cu și mare parte am cunștite de mine
dar receptiv evenimentele, și că am am ~~scut~~ a și put
mai deschi și mare ^{parte} a contribuit faptul cu un
mălenit la această muncă și in an unșt de realitate
reștin și muncă și prin cunștite au am cunștite de
stăru de fapt și vată economică -

A mai contribuit la această și vată și mare
mășină fără de griji, având tot deace era muncă
fără grănti, muncind grăne reștin.

23.

În hărțile dește de Partidul nostru și
această problemă arată și mai puternic.
Lina gata și Tania partidului în clinica pe viața
și unde și fi ele sunt în fața aceste lucruri
cunoscute și mai bune. Această întrebare și mai
tare ca și dinle și mai bune și ca și dinle și mai
cât să depun toate eforturile pentru a contribui
și en și fi pentru toate lucruri și în viitorul țării.

29.V 1952

Lucretia Petre

București, 12 Iunie 1952

19
206

Dușa Victor
căt̄re

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Ultimele întâmplări în viața Partidului nostru mă îndeamnă să vă scriu, în dorința de a completa informațiile în legătură cu activitatea lui Vasile Luca, cunoscută de mine din 1947, după venirea sa ca ministru al Finanțelor, cât și de a încerca să înlătur paginile înegrite, pe care tovarășul de mai sus le-a pus, influențând și pe alți tovarăși, la dosarul activității mele.

x x x

Când am fost adus ca președinte al cooperației (Incoop-ului) nu cunoșteam multe probleme economice și cooperatiste, totuși, oarecare experiență, m'a ajutat să mă orientez și, sub îndrumarea Partidului și a Dvs. personal, să lucrez.

La foarte scurt timp dela venirea lui Vasile Luca ca ministru al Finanțelor, acesta a început să atace unele acțiuni ale cooperației de atunci, pe toate căile și în toate întrunirile, spunând că "dece cooperația se ocupă cu mandate de Stat pentru colectări, export, etc. ceiace nu ar fi treaba ei."

Colectivul care lucram în conducerea Incoop-ului nu am cerut aceste mandate. Dar era necesar să le aibă Cooperația? Da. Pentru că, în 1947-1948, cooperația era singura formă prin care Statul putea, în mod cât de cât planificat, să colecteze produsele agricole dela țărani și să trimită la sate și la orașe produsele industriale luate prin acele Oficii dela fabricanți.

Cooperația a colectat în 1947-1948 produse agricole de peste 120.000 vagoane, a restituit și exportat imprumaturile de cereale de peste 36.000 vagoane (grâu, cartofi, etc.)

./.

SECRET

Intrare No. 466.

195 Luna

Iulie

Ziva 7.

207

Față de atacul nestăvilit al lui Vasile Luca că "cooperăția nu trebuie să aibă asemenea mandate", eu am luat poziție atunci, arătând că aceasta era politica Partidului și a Guvernului și că, pentru acele timpuri, ea trebuia să se facă așa. Vasile Luca era în contra liniei politice și economice a Partidului, iar, pentru că eu "am îndrăznit" să-i arăt că el nu are dreptate, începând de atunci și până azi, am fost urât, lovit și jicnit mereu de el.

Sarcinile de mandat pe care cooperăția le-a avut, ea le-a executat și a făcut față în unele situații excepționale, colectând și achiziționând (în mai mică măsură) tot ceiace Statul i-a pus în față.

Strângând dela țărani cotele de cereale cu toată hotărîrea și de pe o poziție de clasă justă, am supărat țărănimea înstărită cu colectările, cum o supărasem și când fusesem la Constanța ca prefect prin colectări și alte măsuri de Guvern. Măsurile acestea, just îndeplinite, l-a făcut, totuși, pe Vasile Luca, fiind secretar al Frontului Democratiei Populare în alegerile pentru Marea Adunare Națională din Martie 1948, să spună "cooperăția, cu colectările, a supărat țărănimea". Era în continuarea luptei sale aprige în contra unor operații ale cooperăției impuse de împrejurările de atunci.

Da, aplicam măsurile economice ale Partidului și, din această cauză, supărasem țărănimea chiabură, care-si găsea loc să se plângă la Alexandru Iacob, Vasile Modoran, Vasile Luca și la alții.

x x x

În luna Noembrie, anul trecut, am fost chemat de tov. Alexandru Moghioroș, pentru a discuta cu mine unele chestiuni. Tov. Moghioroș mi-a spus că una din greșelile mele în muncă este și aceea că, fiind la cooperăție, am mers pe o poziție țărănească, nemarxistă.

De unde s'a tras asemenea concluzie despre mine? Eu cred că atmosfera creiată de Vasile Luca în jurul meu, datele deformate prezentate de el, au putut influența în caracterizarea poziției mele de către alți tovarăși.

Tov. Al. Moghioroș spunea că aceasta se constată din aceea că am trimis produse industriale numai la sate.

Realitatea era alta atunci. Incoop-ul era socotit un depozit universal al Statului. Tot ce se producea în general, dar, în special tot ce se producea și nu avea plasament în altă parte - fabricile erau în mâinile capitaliștilor - cum și tot ce se confisca, fie de controlul economic, fie de fisc, era primit de Incoop și trimis la sate, unde multe mărfuri nu se vindeau. La aceasta s'a ~~colăgati~~ și faptul că, în neorientarea de atunci, credeam că este bine să trimitem la sate multe produse industriale și acestea degrevate, ceiace am și făcut.

I-am spus atunci tov. Al. Moghioroș, și v'o spun și Dvs., că eu, fără a fi avut pretenția că eram marxist, dar în munca mea, și în ilegalitate și după 23 August 1944, nu numai că nu am mers pe o linie țărănească, nemarxistă, ci, din contră am exagerat uneori în măsurile ce le luam față de țărănime, atât la Constanța cât și la Incoop. S'au realizat toate planurile și uneori cu depășiri, pe care Statul le pusese ca sarcini, supărând în același timp pe cine trebuia să supăr din țărănime.

În munca mea, am judecat și am lucrat de pe poziția clasei muncitoare și am fost preocupat în ce măsură au fost rezolvate nevoile clasei muncitoare. Nu întâmplător am fost hulit de toți dușmanii regimului nostru, nu întâmplător Vasile Luca m'a lovit. Tacit, nu ne puteam înțelege, nu ca persoane, ci pentru că eu susțineam linia justă a Partidului, și la Constanța și la Incoop, pe care mi-o dădea C.C. al Partidului și Dvs. personal. Aceasta nu m'a scutit de a fi făcut greșelile care vă sunt cunoscute.

Spre a arăta aceste lucruri redau din concluziile pe care le trăgeam în diferite conferințe la cooperatie și pe care le aplicam. Astfel, la 3-4 Ianuarie 1948, spuneam: "Noi executăm operațiuni de mandat și operațiuni proprii. Executăm mandatul pe care Statul ni-l dă cu privire la distribuirea mărfurilor și colectarea de cereale și executăm operațiuni proprii care într'adevăr nu se văd deloc. De ce? Pentru că mișcarea cooperatistă face orice, dar nu face ceiace trebuie să facă, adică schimbul real între sat și oraș" (stenogramă aflată în dosarele cooperatiei din 1948).

Dar noi nu puteam valorifica nimic din produsele țărănilor și pentru că Banca de Stat, începând din Martie 1948, ne-a tăiat orice credit, din ordinul lui Vasile Luca, la sugestia lui Vasile Modoran, Alexandru Iacob, A. Vijoli (După ce

epurasem din cooperatie peste 200 de "tehnicieni" dusmani, aceştia au intrat în centrala Băncii de Stat, de unde, în mod sistematic, loveau interesele cooperatiei).

"Cooperatia era pe marginea prăpastiei" spunea Alexandru Iacob și, cu el, Vasile Luca, pentru că în ea începuse să intre linia Partidului, pentru că scosesem o mare parte din conduceri, înlocuindu-le cu comisii interimare la Centrală, federale și cooperative, scosesem aproape 100.000 conducători chiaburi, speculanți, dusmani, negustori și aceştia toți se plâneau administratorilor fiscali și directorilor de Bănci că în "cooperatie au pătruns niște oameni simpli și necunoscători".

Am făcut puține lucruri atunci, dar eram pe drumul cel bun. Firește era greu să mă orientez just, de vreme ce nu exista încă atunci o linie precisă și clară trasată de Partid cu privire la cooperatie. M'am străduit a face din cooperatie o organizatie de masă capabilă să educe în spirit colectiv, să fie un instrument în mână dictaturii proletariatului pentru întărirea alianței între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare. Aceasta, în sensul în care vorbeam atunci "cine nu este înscris în cooperatie nu are drept să primească nici bumbac, nici americană, nici pânzeturi. Ca o sarcină importantă este scoaterea chiaburilor din cooperative". (Stenogramă în dosarele cooperatiei 1948).

Iar mai departe spuneam: "Ce însemnează apariția societăților comerciale de Stat, a sucursalelor Băncii de Stat? Ele înlătură cooperatia dela o serie întreagă de operațiuni. Dar noi trebuie să înțelegem că Statul intră în circulația producției. Că alături de Stat, cooperatia trebuie să distribuie produsele industriale la sate, dar, mai ales, trebuie să valorifice produsele țărănești, necesare clasei muncitoare și care trebuie să se scurgă spre oraș nu prin negustori speculanți și pe piața neorganizată, ci prin cooperative". (stenograma)

"Cooperatia trebuie să se ocupe de valorificarea produselor alimentare ca: brânză, cașcaval și alte derivate, pe care să le trimită muncitorilor dela Petroșani, etc. ca ei să scoată mai mult cărbune pentru industria noastră." (stenograma și Revista Cooperatiei Nr.1 Iulie 1948).

Si mai departe: "Noi putem să valorificăm toate produsele țărănilor. Nu este nevoie să apară negustorul să cumpere cartofii, etc. după predarea cotelor de Stat. Această operațiune să o facă cooperativele." (stenograma).

Unde era poziția "țărăneasă și nemarxistă" ?
Eu cred că s'a făcut și se face o mare greșală dacă sunt astfel judecat, pentru că nu corespunde realității.

Această idee și-a făcut drum dela Vasile Luca și ea a prins și pe alți tovarăși, și mai ales comisia de verificare, astfel încât însăși verificarea mea s'a făcut în această atmosferă.

x x x

Fiind adus la cooperatie, am căutat să citesc și m'am informat asupra cooperatiei din U.R.S.S. și din țările de democrație populară.

La 28 Ianuarie 1949 la Ministerul de Finanțe s'a ținut o ședință pentru a se hotărî darea unor credite pentru valorificări la cooperatie, cât și pentru reluarea unor operații comerciale. Ședința s'a ținut în prezența tov. consilieri sovietici Veretenikov, Ciumiciov și tov. Bucur Schiopu, Simion Zeigler, Gh. Hossu, Petre Bălăceanu, Alexandru Mihail. Dela cooperatie eram cu tov. Ilie David. Ședința a fost prezidată de Vasile Luca, încadrat de Alex. Iacob, Aurel Vijoli, Vasile Modoran.

Conducătorii Ministerului de Finanțe tratau cooperatia ca pe o instituție capitalistă și o duceau de răpă, neadmițând noile condiții în care trebuiau să vadă această instituție, cu toate lipsurile ei. La aceste păreri se asociau și tov. Bucur Schiopu și Em. Vinea. Cerusem un fond pentru operațiile de mai sus. Vasile Modoran a umflat, fără știrea noastră, fondul cerut de Incoop, numai de a nu ne da bani, ceea ce s'a și făcut.

Am insistat să ne dea fondurile. Dar Vasile Luca nu a voit să înțeleagă și după ce m'a făcut "bandit" "caraghios etc. mi-a spus că am "mentalitate național țărănistă". Eu i-am răspuns "nu eu, ci cei care vă încadrează pe Dvs., cei cu care lucrați Dvs. au această mentalitate pe care v'o transmit." Iar mai departe i-am spus că : "în problemele de cooperatie părerile Dvs., tov. Vasile Luca, nu se deosebesc de părerile lui Buharin". S'a infuriat peste măsură, adresându-mi fel de fel de cuvinte. Toate aceste măsuri și poziții greșite cât au întârziat drumul nostru înainte!?

Așa l-am văzut atunci pe V. Luca și, iată, că nu m'am înșelat.

211

Scriind atunci către C.C. al P.M.R., Secția Organizatorică, despre cooperatie arătam : "In prezent cooperatia este prevăzută în Planul de Stat pe anul 1949 cu o serie de sarcini. Din cauza unei serii întregi de dificultăți, suntem azi la o lună și jumătate dela începutul planului, și nu am putut începe nimic." Așa se explică că, cooperatia, în urma măsurilor luate la Ministerul Finanțelor rămâne o "băcănie". (Raportul Incoop-ului către C.C. al P.M.R. la Ianuarie 1949).

Nu ne puteam realiza sarcinile de plan, căci eram loviți, în mod sistematic, de Vasile Luca.

x x x

După ce am prezentat Biroului politic al C.C. al Partidului raportul asupra cooperatiei, la care am lucrat sub conducerea Dvs., cu tov. Consilieri Veretenikov, Ciumiciov, etc. am fost chemați la Ministerul de Finanțe prin luna Martie sau Aprilie 1949. Erau de față cei dela Finanțe și tov. Gh. Apostol, D. Protopopescu, Mihail Levente, D. Bogdănescu, Bucur Schiopu, Em. Vinea, Gh. Hossu, Ilie David, etc.

Deși, cum am arătat, raportul nostru nu a fost al Incoop-ului, ci erau părerile unor tovarăși de răspundere, probă că au constituit unele puncte din Rezoluția C.C. al P.M.R. din 3-5 Martie cu privire la transformarea socialistă a agriculturii, totuși, V. Luca a spus "raportul prezentat C.C. al Partidului de Cooperatie a fost antipartinic și antistatal." (stenograma la Min. Finanțelor din luna Martie sau Aprilie 1949.)

Pentru V. Luca era așa, pentru că raportul nostru arătase poziția sa antipartinică și antistatală și pentru că arătam în raport drumul pe care trebuie să meargă cooperatia, drumul Partidului, ceea ce nu convenea liniei oportuniste de dreapta a lui V. Luca.

x x x

In noile sarcini pe care le-am avut după Aprilie 1949, n'am rămas indiferent față de problemele de Stat. Am văzut drumul greșit pe care s'a mers în domeniul economic-financiar. Deseori, semnalam unor tovarăși că se merge greșit. In vara anului 1951, în timpul colectărilor de cereale, am semnalat C.C. al Partidului că, cel puțin în Constanța, nu se colectează, că se merge pe un drum de "favorizarea ță-

rănimii înstărite". Tov. D. Petrescu i-am spus în Sept. 1951 că "în economia țării sunt 2 linii : una a Partidului și alta a tov. V. Luca", iar în Dec. 1951, luând parte la colectări, în Constanța, cu tov. Liuba Chișinevschi, i-am spus acesteia că "în Constanța toată lumea e mulțumită, afară de clasa muncitoare, ceea ce înseamnă că Partidul și organele de Stat nu merg pe drumul cel bun", pentru că elementele dușmănoase, elementele înstărite dela sate și orașe își făceau de cap.

x x x

De atunci, din 1947, și mai precizat dela sfârșitul anului 1948 și începutul anului 1949, am avut convingere că ceva necurat este cu munca lui V. Luca. Si am spus acest lucru Comisiei care m'a verificat. Nu puteam bănuî, însă, ceea ce s'a întâmplat și nici nu îndrăzneau să mai scriu, căci prea mari suferințe mi-a produs faptul că am arătat cât de cât critic unele aspecte ale muncii economice în acel moment, la care greșeli, desigur, că și eu am contribuit.

Am socotit, necesar să arăt câteva aspecte din munca lui V. Luca și, prin aceasta, să lămuresc și mai bine situația mea, originea unei atmosfere persistente de neîncredere în cinstea și munca mea.

Cu salutări tovarășești,

V. Dușa

V. Dușa

112/16. VII. 952

Către Comisia Controlului de Partid

1946

Țovarășe Președinte,

213

După cum vă este probabil cunoscut, ca urmare a ultimei mele întâmpinări, am fost chemat la Comisie unde mi s'a declarat, între altele, că nu sunt socotit ca un dușman al Partidului. Această caracterizare, deși foarte importantă pentru mine, nu m'a mulțumit decât în parte. Eu mă socoteam chiar prietenul Partidului, cu toate acuzațiile grave, dar neintenționate, ale unor oameni rău informați sau rău intenționați.

De la data de 5 mai, când am fost la Comisie, până acum nu am frământat mereu întrebându-mă pentru ce oare dvs. nu mi-ați recunoscut și această însușire pozitivă, de prieten al Partidului, pe care eu credeam că o posed. Astăzi, cred că am găsit deslegarea. Pentru a fi cu adevărat prietenul Partidului nu e de ajuns să-l iubești și să cauți a urma principiile lui călăuzitoare; trebuie să nu-i ascunzi nimic din gândurile tale, să-i expui îndoielile și bănușile care îți apăsă cugetul, atunci când aceste îndoieli și bănușeli pot interesa Partidul. Din acest punct de vedere eu trebuie să mărturisesc că am greșit, ținând ascunse foarte multe din gândurile mele secrete, gânduri care dacă ar fi fost exprimate ar fi ajutat Partidul să rezolve unele mici probleme cu un ceas mai devreme. De aceea cred că n'am meritat ca dvs. să mă caracterizați drept

prieteni al Partidului² - dar imi iau angajamentul
ca, începând din acest moment, să lupt ca să se
pat merita această caracterizare. 214

Este considerent de ordin personal, cât și cel mai
general - aminte acela că, în aceste clipe de luptă grea
pentru lichidarea tuturor devierilor și demontarea to-
turoz dismanator Partidului, fiecare om există, fie
el membru de partid sau nu, trebuie să facă zid în
jurul institutului său conducător - nu au hotărît să vâ-
ria ceea ce știu în privința deviatorului de dreapta
Vasile Luca.

În cursul sesiunii parlamentare 1946-47 eram croi-
car parlamentar la „România Liberă”. În această cali-
tate, asistam la multe ședințe în comisiile unde se discutau
proiectele de legi înainte de a fi aduse în discuție publi-
că. Astfel am fost de față când s'a discutat în comisia
de Agricultură un proiect de lege privitor la dreptul de
achiziționare a pământurilor. În forma sa inițială
proiectul prevedea un plafon de 10 ha. Era un maxi-
mum dincolo de care începea închiaburirea și Vasile
Luca, reprezentând gruparea parlamentară a Partidului
Comunist, avea sarcina să se opună pretenției fracției
naționaliste care încerca să spargă acest plafon. Într-o
curăntare foarte avânetată, Vasile Luca a reușit să-i facă pe
naționalistenii să lase capul în jos și să accepte situația, când
- spre mirarea mea - el încheie cu aceste cuvinte: „Bine,
să nu spunem zece hectare, să stabilim plafonul la

215

Comisprezece lectare. Cedarea lui Luca era absolut lipsită de logică și eu bănuiam atunci că gestul său a fost o deviere conștientă de la politica Partidului. Această bănuială mi m'a părăsit niciun moment, dar ea a devenit certitudine în lumina documentelor de Partid publicate în ultimul timp. Dacă mi se dă putința, mi-ar fi ușor să stabilesc data exactă și împrejurările cât și majoritatea participanților la întâmplarea relatată mai sus. Cred însă că și Comisia poate reconstitui faptul, el fiind probabil consemnat în procesele verbale ale comisiei pentru Agricultură. Oricum, sunt gata să depun mărturie în fața oricui că lucrurile s'au petrecut în felul arătat mai sus.

Deja cum am spus la începutul acestei scrisori cred de datorie mea să comunic Partidului toate bănuialile mele. În consecință, voi spune că scoaterea mea din Parlament și apoi din presă nu este urmarea exclusivă - și poate chiar deloc - a părerii proaste pe care o avea tov. Răutu despre mine. Cred mai curând că este urmarea dorinței lui Vasile Luca pe care eu, se pare, îl stănjeleam. Rămâne să se stabilească împreună cu tov. Răutu dacă mă înșel sau nu în presupunerea mea. Faptul însă rămân și ele pot răspunde întocmita la întrebarea pe care și-o pun uneori dacă Vasile Luca a lucrat sau nu în înțelegere cu dusmanul de clasă. Animositatea lui Luca față de mine nu are niciun temelie de ordin personal. Dimpotrivă, fusese împreună închis la Jilava și atitudinea mea cu protejii unei agresivități făcute contra lui trebuia să-l facă să-mi fie benevol. Poate mi-ar fi fost, dacă nu-l surprin-

- 4 -

216

deau de mai multe ori pe culcușele Parlamentului în
discuții aprinse și foarte protegeste cu deputații lui
Tătărasca. Trebuie să mărturisesc că mă apropiam de
grupul format al de el cu tătărasocii nu din dorința
de a-l urmări, cât din necesitate profesională: cunos-
când cât mai bine viața de culise puteam întocmi o cro-
nică politică justă. Amintindu-mi astăzi de furia pe care
și-o manifesta față de mine după fiecare asemenea
prindere, în flagrant delict "bănușesc că acele concitații
ale lui Luca cu tătărasocii nu erau deloc nevinovate.
Această bănușală a mea mai este întărită și de faptul
că am fost scos din Parlament un an după ce președintele
Partidului materialul provisor la ședința grupului Tătă-
răscian când va hotărî lansarea vestitului Memoriu. Bănu-
șala că Vasile Luca a cerut excluderea mea și a lui Tor.
Răntu se întemeiază și pe faptul că Partidul nu era deloc
recunștinut de ceea ce făcusem și Tor. Chitiuevski
mi-a spus, a doua zi: "Ai făcut o treabă bună!"

În concluzie, îmi iau toată răspunderea în ce privește au-
tenticitatea faptelor expuse mai sus, rămânând ca DV și Co-
misiia să verifice dacă interpretarea mea este sau nu
justă.

Dacă cele scrise de mine sunt socatite bune pentru hui-
narea unor aspecte ale activității deviatore - cel puțin - a
lui Vasile Luca, îmi dau seama cât de mare a fost greșala
mea în trecut neinformând Partidul din primul moment.
În această greșală eu nu mai vreau însă să persist. Dea-
ceea vă rog să-mi indicați unde trebuie să adreuez notele
mele informative cu privire la alte probleme și alte

U7

persoane care nu sunt în cercetarea dvs. Am dus o viață plină și zbuciumată în care am avut prilejul să cunosc multe lucruri și mulți oameni; am căutat tot timpul să mă apropii de partid, să devin un soldat credincios al lui; am încercat să pun tot ce știu și tot ce sunt la dispoziția Partidului și am găsit mereu ușile închise și urechile astupate. Rog Comisia să-mi indice calea spre partid, să mă ajute în dorința mea de a fi folositor.

Trăiască Partidul Muncitoresc Român în frunte cu liderul lui conducător Gheorghe Gheorghiu Dej!

Gheorghe Gheorghiu
 Str. Aurel Vlaicu 137
 Tel. 29775

23.VI.1952

In atenția *Tov* Secretar general al P.M.R.
Tov Gheorghe Gheorghiu-Dej

M E M O R I U

(16)

218

In urma materialului pe care l-am studiat din organul central al Partidului Muncitoresc Român " Scântea " la problema devierii de dreapta a lui Vasile Luca, vreau să ajut și eu cu unele din întâmplările care le-am avut în activitatea mea cu unii membrii în frunte cu Vasile Luca și ca să redau cazul cum s'a întâmplat, este necesar ca să vorbesc prin ce împrejurări s'a ajuns la cele ce vreau ca să arăt.

In anul 1944 sfârșitul lui Octombrie, am fost eliberat de către glorioasa Armata Sovietică din lagarul de muncă și imediat după întoarcerea mea am aflat că atât soția mea precum și cei 2 copii ce i-am avut au fost exterminați de către hoardele fasciste.

Am reînceput activitatea politică având la bază activitatea și de mai înainte și trebuie să precizez că pe atunci în județ ne aflam numai 11 tovarăși care am avut oare care activitate din ilegalitate.

Am format un comitet și la prima ședință ținută, am hotărât ca să luăm contact cu un for superior pentru începerea activității în județ și în urma desbaterilor ce au avut loc în ședință, am fost delegat eu și cu *Tov. Melaniuc Ioan* pentru a merge la Cluj și neavând nici-un mijloc de locomoție fiind imediat după trecerea frontului era distrus totul și ne-am deplasat dela Bistrița până la Cluj și înapoi pe jos, unde am fost îndrumați să luăm contact cu *Tov. Vescan* și *Iacob Alexandru*.

Dela Cluj ne-am întors cu oarecari lămuriri pentru organizarea sindicatelor și apărarea patriotică, iar mai târziu cu cca. 4 săptămâni au venit din București *Tov. Nicolae Goldberger* împreună cu *Tov. Gluvacov Ion*, care a rămas ca secretar al județului și tot atunci s'a format și comitetul județean compus din 5 tovarăși dintre care organizatoric județean am rămas eu.

Activitatea în județ era foarte grea deoarece erau foarte mulți reacționari ca români maniști, maghiari hortişti etc.

Hortişti care erau în oraș erau și în aparatul de Stat maghiari deci șoviniști.

Greutățile erau foarte mari și constau în formarea aparatului de Stat în județ, ca prefectura, primării în tot județul, poliția, jandarmeria, finanțele și în general reconstruirea C.F.R.-ului și industria care erau distruse și nu aveau elementele corespunzătoare, acestea erau problemele arzătoare și imediate.

In acest timp sosește în Bistrița *Luca Vasile* cu *Iacob Alexandru*

Imediat *Luca Vasile* a trimis vorbă fratelui său care locuia la Bistrița cu numele de *Toth Anton*, ca să vie la sediu Partidului, fiindcă a sosit el.

Intre timp ne-am adunat comitetul județean pentru a da referate verbale de situația politică locală și tocmai eu am avut cuvântul când a sosit Tov. Anton și după ce s'au întâlnit și s'au bucurat unul de altul, mi-a spus Luca să continui, eu am răspuns că nu pot continua fiindcă Anton este aici, iar Luca Vasile s'a înervat și a spus cum fratele meu este considerat ca dușman la voi și atunci eu i-am cerut voie să-l trimit într'un alt birou și le-am spus clar că nu pot să vorbesc în fața lui Anton, fiindcă el foarte des se îmbată, are legături cu toți șoviniștii și reacționarii maghiari din localitate, care îi plătesc băutura și în felul acesta este exponentul lor și prin urmare nu pot și nu putem avea încredere în el.

Luca a mai arătat că fratele lui este un băiat bun dar noi nu l-am ajutat, iar când i-am demonstrat că îl ajutăm, el mi-a tăiat vorba.

Sedința s'a terminat într'o atmosferă neplăcută și poate fără rezultat.

A doua zi a plecat din Bistrița.

După câteva zile Iacob Alexandru a venit din nou la Bistrița și a convocat comitetul județean afară de mine, iar de atunci eu nu am mai luat parte în comitetul județean.

Toate acestea s'au făcut fără să am vre-o lămurire, cu toate că eu aveam de îndeplinit lucrări organizatorice în județ și chiar atunci a început întocmirea dosarelor, misiune pe care o aveam eu de îndeplinit.

I-am întrebat pe Tov. Gluvacov care este motivul, că pe mine nu m'a convocat și mi-a răspuns că măsurile sunt luate de Tov. Iacob Alexandru, dar eu pot lucra mai departe și ca în trecut, în toate problemele.

Trebuie să fiu sincer când scriu, că a fost o lovitură bruscă o demoralizare a mea de cele întâmplate, nu pentru că nu mai am avut rolul conducerii în județeană Partidului, dar m'am gândit că unul dintre cei mai mare conducători al Partidului, nu este obiectiv, nu este combativ și nici nu am avut posibilitatea să-l critic măcar.

M'am gândit la toată activitatea mea până atunci și la munca ce am depus-o la Fabrica de Cherestea unde am lucrat și am simțit că s'a rupt ceva în mine.

Si trebuie să arăt în mod auto-critic, că dacă am rămas conștient, combativ și neclintit pe linia Partidului, a fost încredere în Partid, dar am rămas și cu unele lipsuri în urma celor întâmplate, n'am mai citit suficient, n'am studiat și pe linia moralei proletare am avut lipsuri, tocmai de aceea că vedeam indiferența cu care am fost tratat ca muncitor, atunci când am arătat adevărul.

Dar cred că aceste lipsuri și delăsări nu au fost numai la mine, și cred că nu a fost unicul caz, astfel de cazuri a putut să se întâmple foarte multe sub diferite forme, prin atitudinea lui Vasile Luca și aceste întâmplări în toate cazurile a slăbit rândurile Partidului și în mai mare măsură a întărit reacțiunea, dușmanul de clasă și dușmanii partidului.

Dacă cele ce am arătat a fost un caz izolat, apoi legat de problemele actuale, pot să arăt în general politica nejustă a lui Luca Vasile pe care a introdus-o în Ministere și Instituții.

Eu am să redau unele lucruri întâmplate în Ministerul Industriei Lemnului și Hârtiei, unde mi s'a spus că nu sunt pe linia că nu am citit articolul lui Vasile Luca, unde spunea, că muncitorii trebuie să fie în fabrici la locul de muncă, iar în Instituții și Ministere, trebuie să fie ingineri, tehnicieni și intelectuali care au capacitate de a conduce.

de aici

Această linie greșită a fost introdusă și la Ministerul Industriei Lemnului.

În cursul anului 1950 s'a început un curent pentru eliminarea elementelor muncitorești din Minister pe diferite motive, ca necorespunzători în posturi de conducere și repartizarea lor la alte munci.

În felul acesta de azi pe mâine a fost transferat la Ministerul Mine și Petrol Tov. Moraru Nicolae, consilier la corpul general de control și care a descoperit o serie de abateri și nereguli la întreprinderile din Buzău, Gugești, Valea Prahovei și altele, cazuri ce au fost mușamalizate cu ocazia transferării lui.

Astfel de cazuri s'a mai întâmplat și cu alți tovarăși ce dețineau posturi de conducere în Minister, ca Tov. Pârvoțoiu Ilie, Tov. Rosenfeld Moise, Tov. Băieșu și alții.

Eu deținând pe atunci postul de Consilier Tehnic, am avut posibilitatea să cunosc în general situația din Ministerul nostru și muncitorii ridicați din punct de vedere politic, care avea posturi de conducere în Minister și împrejurările în care ei au fost scoși din Minister.

În 3 Februarie 1951, Partidul mi-a încredințat și m'a trimis la Școala de Ofițeri Politici din Făgăraș, care a durat 60 de zile.

În acest timp s'a reorganizat Ministerul Silviculturii și Industriei Lemnului în două Ministere, adică Silvic și Lemn.

După întoarcerea mea din școală văzând componența nesănătoasă în ceea ce privește vârfurile conducătoare în Ministerul Industriei Lemnului, am căutat în mai multe rânduri să vorbesc cu Tov. Ministru Prisnea, dar nu mi s'a dat posibilitatea.

În acest timp a venit în calitate de Ministru Adjunct Tov. Haber, știind că nu cunoaște situația Ministerului, am arătat că în fruntea Direcției din Minister a rămas după desciindarea Ministerului, elemente dușmănoase, dubioase, ca Ing. Fuchs în funcția de Director la Direcția Tehnică și Secretar al Colegiului, unde se desbat problemele importante ale Ministerului, Ing. Scarlat, Director la Direcția Plan, Bardo Nicolae la Direcția Industriei Lemnului, Costache Emanoil, Consilier, Ing. Hirschel, Ing. Borovschi Boris și alții, trecutul și prezentul cărora se poate controla. Aceste elemente dețin posturi importante în Minister.

Am mai arătat că la despărțirea acestor Ministere s'au folosit de ocazia, în cota parte a funcționarilor ce trebuia să fie predați de Industria Lemnului la Silvic, au căutat să bage toți muncitorii ce aveau posturi de conducere atunci când erau Ministerele împreună, căutând să îndepărteze și în felul acesta din Minister elementele muncitorești.

Văzând că nu sunt luate în considerare cele spuse de mine și pentru a arăta situația și pericolul Industriei Lemnului cu astfel de oameni, văzând periclitarea Planului și sarcina ce o are Ministerul, am mers la Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, Secția Ind. Grea, resortul lemn la Tov. Sasu Stefan și am expus așa cum am văzut situația din Minister și am arătat componența Direcției și a posturilor conducătoare din Minister, compuși din dușmanii regimului, o parte înscrși pentru plecare din țară, iar altă parte dubioși și excluși din Partid.

În același timp am arătat Tov. Sasu Stefan compunerea sănătoasă a Ministerului Gospodăriei Silvice, unde în fruntea fiecărei Direcții sunt muncitori ridicați din punct de vedere politic, oameni sănătoși din toate punctele de vedere, Tov. Sasu Stefan mi-a răspuns că foarte greșit a procedat Silvicul și foarte bine Lemnul că a scos muncitorii, că este foarte bine ca muncitorii să fie în fabrici și nu în Ministere sau în Instituții, că dă mai mare randament la locul de muncă la fa-

221

brici sau chiar în producție. Tov.Sasu Stefan a mai spus că rău a făcut Ministru Pavel că a adunat atâția muncitori și a făcut din ei directori, o să vedem cum o să scoată la capăt.

Si Tov.Sasu Stefan mi-a dat un exemplu, că dacă Ministru Pavel are o problemă și chiamă pe Directorii ca Roșescu sau pe Canea care sunt muncitori, se pierd în probleme și când trebuie să dea la inginerii respectivi, nu mai știe nimic.

Dar în acelaș timp în Ministerul Industriei Lemnului, dacă Ministrul Prisnea stă de vorbă cu un Director, de exemplu ca Ing.Fuchs sau Ing.Scarlat, Bardoși sau ceilalți, atunci intră direct în subiect și problema este rezolvată.

După ce discuția s'a terminat la Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român cu Tov.Sasu Stefan, nu am mai avut ce face, am căutat să-mi duc munca profesională acolo unde am fost repartizat, ca Director la Intreprinderea "Butoiul".

Dar astăzi când văd, că în Conducerea Partidului în fruntea căruia stă hotărâțul nostru conducător Tov.Gheorghe Gheorghiu-Dej, este o unitate și cu curaj se demască pe oricine care trădează clasa din care provine, când văd că sunt fără cruțare măturați oportuniștii și noi aristocrați din Partid, mă simt întărit, oamenii muncii din țara noastră capătă tot mai multă încredere în Partid, membrii de Partid luptă hotărât fără cruțare și demască orice manifestări dușmănoase, oportuniste, carieriste sau împăciuitoare, văzând vigilența Conducerii Partidului nostru și accentul care se pune pentru lupta de clasă și în toate problemele de Stat, atât pe linie politică cât și pe linie economică și pentru a veni în ajutorul Conducerii Partidului nostru și pentru a ajuta în muncă, înainte de acest memoriu.

Rog Comisia sau Colectivul ce se va ocupa cu această problemă, de a controla cele expuse de mine, prin :

- Tov.Moraru Nicolae - Ministerul Minelor și Petrolului.
- Tov.Pârnuțoiu Ilie - Ministerul Justiției
- Tov.Balica Aristotel - Ministerul Gospodăriei Silvice.
- Tov.Canea - Ministerul Gospodăriei Silvice.
- Tov.Bălănescu Emil - Trust-Lemn Pitești
- Tov.Sandor Iuliu - Fabrica de Hârtie - Bacău
- Tov.Jäger Iacob - Ministerul Industriei Lemnului.
- Tov.Rosenfeld Moise - Uniunea Lemn-Forestier.
- Tov.Băieșu - Ministerul Minelor și Petrolului.

TRAIASCA LUPTA PENTRU PACE !

Tov.Liviu Andrei
Director la I.PRO.FI.L. "Butoiul"

Liviu

148/28.VII.952

IV. Valeriu
Tos Ronea

Declarație

15
ÎNTPARE

Data

29-VII-952

În anul 1946 - pe cînd lucram în cadrul C.A.R.S., și aveam, ca atare de-a-face cu diferiți "binefăcători" din țările imperialiste, care dădeau tîrcoale pe la noi - am fost invitat la masă de Sigerist, reprezentantul Crucii Roșii Americane. Am acceptat invitația, după ce am informat pe tov. Ofelia Manele. Sigerist s'a străduit să mă ospăteze și mai ales să mă îndemne la băutură. După masă, secretara lui și alți funcționari ai săi, s'au împrăștiat prin locuință, lăsîndu-mă singur cu Sigerist, care mi-a povestit diverse lucruri din viața lui și între altele și diferitele școli de spionaj pe care le făcuse înainte și după intrarea lui la Crucea Roșie. De la Sigerist, eu însumi des-tul de amețit, am venit direct la Comitetul Central în str. Eli-za Filipescu și l-am căutat pe Vasile Luca, cu care aveam legă-tură pe linie centrală. Nu l-am găsit. În sediu nu era decît tov. Vasilichi. Tenîndu-mă să nu uit amănuntele, i-am povestit totul tov. Vasilichi, care mi-a cerut să-i dau și o notă scrisă, ceiace - pe cît îmi amintesc - am și făcut. A doua sau a treia zi după aceasta, venind din nou la CC, chemat de Luca, i-am re-latat și lui cele întîmplute. Luca a intrat într'un acces de furie, insultîndu-mă, scuizîndu-mă că am încălcat disciplina de partid și strigînd că nu aveam dreptul să dau astfel de informa-ții decît lui, legătura mea superioară. Mi-am recunoscut de vee de nevoe greșeala, deși nu prea înțelegeam ce gravă greșeală să-vîrșisem predînd acele informații unui membru al Biroului Poli-tic.

În lumina documentelor CC, care au demascat devierea contrarevoluționară de dreapta a lui Luca, mi-am adus aminte și de acest episod al relațiilor mele cu Luca, fără a-i atribui - recunosc - o mare importanță. Povestindu-l soției mele, Florica

Mezincescu și tov. Nicolae Bellu, președintele Comitetului Cine-
matografiei, am fost sfătuit să-l aduc la cunoștința Comisiei de
Control.

Trebue să mărturisesc deasemeni că, în lumina documen-
telor de partid, mi se pare astăzi suspectă miraculoasa elibera-
re a lui Luca din închisoarea Cernăuți în 1940. Erau oare așa
de prești fasciștii români, ca să "uite" pe unul din conducăto-
rii de frunte ai Partidului Comunist în închisoarea unui oraș
care urma să fie eliberat de Armatele Sovietice, sau această "ui-
tare" tindea să streceare un aget în URSS, întărindu-i în acelaș
timp poziția în Partidul nostru ?

[Handwritten signature]

[Handwritten signature: E. Mezincescu]

București 26.7.1952

2/1
/ copie /

223

REFERINȚA .

Subsemnatul Ancu Nicolae, brigadier silvic la Ocelul Silvic Cedlea, cu reședință în comuna Vâlcele, raionul Sf. Gheorghe, dau prezenta referință, precum că în iarna anului 1948-1949 am luat parte la vânătoarea care s'a făcut în pădurea comunei Hăghig și Vâlcele cu vânătorii veniți din București, printre care era și fostul tovarăș Vasile Luca și vânătorii cunoscuți dela Sf. Gheorghe, Ke asnai Iosif, Nagy Francisc și Kalek Francisc și pădurarul Biciș Petru și mai mulți vânători necunoscuți.

Vânătoarea s'a făcut cu genaci care au fost plătiți, iar la transportul bagajelor și hranei care s'a consumat au fost angajați trei cărâși, care au fost plătiți; Biciș Stefan, Ancu Nicolae și pe al treilea l-am uitat.

Comportarea față de colegii care a luat parte la vânătoare, căm supărat pe tovarășii vânători cași a trecut mistreții printre ei și nu au iapuscăt nimic, iar masa am luat-o împreună, ne-a dat mâncare și băutura la fel ca și dâșii.

Mâncare a fost friptură de porc și flecă de porc și mere, iar băutura țuică și vin.

Vâlcele, la 21 Iulie 1952.-

Ass. Ancu Nicolae.-

Referință

224

Sunt semnate Anca Niculescu Brig Silviu la
Cămin Silviu 6 colțuri, cu reședința în com. Văleșel
Raionul Spl. Ghiorghiu.

Pentru prezentarea referinței se cum că în
Iarna anului 1948-1949 am luat parte la vânzătorii
care sa făcut în poubunio. Com. Theodor și Văleșel
cu vânzătorii veniți de la București printre care iera și
fost tanaru Vasile Luca și vânzătorii cunoscuți, de la
Spl. Ghiorghiu. Covanovici Josif, Nășchi Francisc și Malce
Francisc și Pop. Biciu Petru și alii mulți vânzătorii
ne cunoscuți.

Vânzătorii sa făcut cu garanții care au fost
plătite, iar la Transportul bagajelor și hrană care
sa consumat au fost angajate Trei Carute care
au fost plătite. Biciu Ștefan, Anca Niculescu și se al
Treilea Com. Nitel

Compartimentul fetei de caldura care eu luat
parte la vânzătorii, am separat se Tanaru și vânzătorii care
a trecut mistruți printre ei și nu au înțeles nimic,
iar masa am luat-o împreună năa dat mâncare și
Beutura la fel ca și olăni.

Man care a fost friptura de porc și
fetei de porc și Mere iar Beutura Tăci și Vin

Văleșel la 21 Iulie 1952,

Anca

3 / Copie /
225

R E F E R I N T A .

Subsemnatul Bujoi Nicolae secretarul org. de bază din comuna Vâlcele, Raionul Sf. Gheorghe în legătură cu Scrisoarea închisă a CC din R.P.R. dau prezenta referință despre festul tovarăș Vasile Luca, fost ministru de finanțe și secretar general al CC.

În anul 1948 am fost împreună la vânătoare în pădurea Vâlcele și Hăghig, fost județ Trei Scaune, la care Vasile Luca a venit cu 5 mașini de lux și un camion, cu băuturi și fel de fel de salamuri, pâine albă și cozonac și lăzi cu mere cele mai fine, în luna Ianuarie 1948, când mulți săraci nu aveau nici mămligă. Din acest camion s'au încărcat trei căruțe, de le-a dus în pădure. Numele cărașilor Biciică Stefan, Ancu Nicolae, al treilea l-am uitat, teți din comuna Vâlcele, Raionul Sf. Gheorghe. Toate aceste alimente și băuturi au fost consumate de el și de restul vânătorilor, o parte necunoscuți, iar restul s'nume Loloe Iosif, Nagy Feri din Sf. Gheorghe și pădurarul Biciicas Petru dela Ceelul silvic Sf. Gheorghe cu care avea mari legături acest pădurar Biciicas Petru și astăzi spune că Vasile Luca a fugit în Spania, dar iară va veni, fiindcă la acest pădurar îi cam place băutura.

Tot în 1948 iarna a fost o vânătoare în pădurea comunei Iarăș Raionul Stalin, unde a împuscat trei porci pistreți, a dat 3000 lei numai pe rachiu festul tov. Vasile Luca și a spus că un porc este al lui, un porc al lui Ana și un porc al lui Teohari.

Când am plecat la vânătoare, am plecat cu mașina, iar când am terminat băutul era neaptea am plecat în comuna Hăghig, la un gref anume Boer Alexandru, Raionul Stalin, fiindcă și acest gref avea doi băieți vânători. Au trântit o masă la acest gref, iar pe vine și încă pe vree doi am venit pe jos a spus că nu avem loc, când am ajuns pe jos în comuna Hăghig din comuna Iarăș ei încă beau și mâncau la greful.

Așa de bine a uitat de classa muncitoare, ținea legătură cu grefii și chi burii și alți dusmani ai clasei muncitoare.

Aceste știu și declar, pe uraă iscălesc.

Vâlcele la 21 Iulie 1952.

ss. Bujoi Nicolae.-

Referință

Subsemnatul Prujoi Nicolai secretar așez de Prozor din
carn. Nălele Rainul sft. Ghebe.

În legătură cu reșterea încluzo- a c.c. # din P.F.R.

dau prezenta Referință despre fost. tov. Luca Vasile

fost omidat de Finote și Secretar General a.c.c.

În anul 1948 Am fost în peno. la pînătare în pînătare
vâlele și Hăghele fost. zud trei seane la care Vasile Luca

venit cu 5 masini de Luca și pînătare cu băntur.

fel de fel de salamiu pînătare albă și porana și Lăni cu
mere cele mai fine în Luna Ianuarie 1948 când multii

rônaci nu aveau nica pînătare. din acest comioan

se încuicat 3 cunute de leau dus la, adure: munde.

cunacul: Bicici Stofan Hraze Neculoi Păc. at

tătară lam udat dăti din carn. Nălele Rai sft. Ghebe

de aceste alimote și băntur au fost consumate de el

și de restul pînătarelor o parte se cunosesti iar restul

nume Malce Jara, Noșii Ferris din sft. Ghebe -

și Pădunaru Bicicos Petru de la Ualul Siliu sft

Ghebe cu care avea mari legături acest pînătare

Bicicos Petru și alții spuse că Vasile Luca a

fugit în Spania dar încă nu veni pînă la

acest pînătare și cum face băntura.

tot în 1948 încă a fost o pînătare în pînătare

carn. Jorasi Rai Staleni unde a încuicat 3 pînă

misteti a dat 3000 mi și murei se pînătare postel

taracari Vasile Luca și a spus că o parte este a lui

și parte a lui Hraze și o parte a lui Teahari;

Când am plecat la război am plecat cu
masina iar când am terminat războiul era moarte
au plecat la cam Högby la un Trup armate
Regimentul Alexandru Rainul Stalin. fiind că și acest
Trup avea doi băieți răniți-tavii au rănit o masină
la acest Trup. iar pe mine și în că pe un doi am
venit pe jos a spus că nu avem loc să
ajut pe jos la cam Högby din cam Jass și
în că bun și război la Trupul -

Așa de bine a uitat de clase muncitorești
legătură cu Trupul și Ghidul și alți dușman ai
clasei muncitorești.

Aceste stări și declarații sunt înalte:

data de la 21. VII 1952. -

Reg

DECLARAȚIE .

Subsemnatul Demeter Gheorghe, membru al PMR, sunt angajat la Gospodăria de stat din Hăghig.

În 1949 am fost angajat la moșierul Boci Alexandru.

La începutul lunii Februarie a fost Vasile Luca la vânat., la Hăghig. Este adevărat că eu în timpul acela nu am fost acasă, timp de trei zile și când am venit acasă domnul moșier mi-a povestit că Vasile Luca a fost aici la vânat împreună cu însoțitorii lui, cel puțin 15 persoane și ce masă mare a fost, mâncăruri și băuturi din belșug.

Dela nevasta mea am aflat că și ea a fost chemată să ajute, și ea a povestit ce cină mare a fost. Dar prețul vinului nici azi nu este plătit, care a fost adus cu credit dela cooperativă.

Așa am fost informat că au vânat 5 mistreți care au fost luați de ei.

Când a fost naționalizarea, la 2 Martie 1949 domnul moșier a fost ridicat și după 3 săpt. iar a venit tov. ministru la vânat și când a auzit că domnul moșier nu mai este, am fost atent, așa a plecat în fața porții cu toți însoțitorii lui, nici nu a intrat în gospodărie.

În decembrie anul trecut a venit din nou la vânat, atunci a venit în biroul gospodăriei cu însoțitorii lui, doi milițieni și trei civili.

S'a recomandat, ne-a dat mâna, i-am oferit scaun ca să se așeze, că li-a fost frig, a fost foarte frig atunci. Atunci a întrebat cât pământ are gospodăria, unde mai avem secțiuni, i-am arătat harta care a fost atârnată de pereți, în ce depărtare sunt secțiunile, 45 de km. A fost și în grajd, s'a uitat la vite, eu am fost atent și am observat ceva nemulțumire, ceva răsunare în persoana lui. Am fost responsabil cu grajduri și tot m-a întrebat, a cerut o ~~dispx~~ trăsură pentru dispoziția lui ca să-l ducă în pădure la vânat, dar din cauza că caii nu au fost acasă, regret tov. ministru dar nu avem cai. Președintele Sfatului Popular a chemat un chiabur care l-a dus la vânat. Numai o jumătate de oră a stat și în acest timp au așteptat din Orasul Stalin mașina Securității și deoarece au venit mai târziu, tovarășul ministru nu i-a așteptat și a ieșit în pădure. Mașina Securității a sosit după o jumătate de oră din care a ieșit Olteanu și ne-a întrebat dacă au plecat de mult și s'au dus după ei.

Seara când au venit dela vânătoare, noi nu i-am putut primi cu masă, cu vin, numai ceai cald puteam să-i dăm, au fost nemulțumiți, au spus că i. am primit rece. Au pus mistrețul de 160 kg. în mașină și au plecat, nici rămas bun nu ne-au dat.

Eu atât știu cece am observat în legătură cu tov. ministru, Vadile Luca.

Trăiască P.M.R.

Hăghig, 1952.

ss. Demeter Gheorghe.-

Szjibent korot 228

Adul isott, Demeter György R. M. P.
Könyv az állam gazdasági életéről és
alkalmazásáról Hódvágás 1949. Bővebb
földes urak voltam alkalmazás
1949. február elején volt László
vadász Hódvágás Győr és az alut
az idő alatt nem voltam ide köze
hívtam magam de mit is lehetett
a földes ur meg új jogait könyv
László it jött vadászni
kiszármazással együtt bejött és személy
és milyen nagy arat volt terít
ítel itel lövén. A fele ségentől is
írtesültem ma öt is be hirtől
begitkezni is is mondta hogy
milyen nagy felvétel voltam volt
és a bor ére meg magam sincs meg
főzetve a mit hitel be hirtől
örökhetetből Magam írtesültem
könyv öt olaszot löttél amit el is ritel

Este mikor megérkeztek a vasúti vasúton
mire nem tudtuk hogy hogy lesz a vasúton
vissza esde egy meley tevé tudtuk
volna volna eljegyezten őg fogta el
vált mondta ki hogy en fogottuk
En a 160 kilométeres utat bejártuk
az autótól és elmentek
meg nem is tudtuk hogy
En enyit tudtuk a mit én meg
szegelték a miniszter el-törvénnyel
Lukács Lászlóval

Eljente R. M. P.

Hidvég 1952

Demeter György

5
/ Traducere /

230

R E F E R I N T A .

Subsemnatul Virag Zoltan, locuitor in comuna Hăghig raionul Stalin, declar. Când am făcut cunoștință cu Vasile Luca, ministru mi-a părut că este un om destul de prietenos. Când ne-am întâlnit a doua oară s'a putut constata că nu este așa de prietenos, a fost nervos și dur, ori cum am vorbit cu el, nu prea i-a plăcut.

Primădată am fost cu el la vânat la 6 Febr. 1949 și am vânat 5 mistreți și declar sincer că nici doi lei nu am primit dela domnul ministru.

La a doua vânătoare m'am plâns tov. Szekely, care a fost numit pentru aceea zi dela securitate și după terminare, am fost plătiți cum se cade.

Adică domnul ministru in ultimul timp s'a purtat foarte brutal față de noi, s'a obișnuit cu banii mulți și a uitat clasa muncitoare.

Trăiască Partidul Muncitoresc Roman
Traiască Pacea.

ss. Virag Zoltan

18 Iulie 1952.-

231
Vélemény.

Alal írott Vörös Zoltán Hírvégi lakos
Racioner Stalin Véleményem szerint mikor
meg ásmarkitem Lukka László miniszterrel
elég barát sárgos ember nek írték ki.

a második jelenésiben már tehetet észre venni
hozz ~~hozz~~ ^{nem} aجان barát sárgos, ideges és
durva volt akár hozz beszéltem vele
nem igen tehet

leg élére voltam vele valószínű 1949. feb. 6-
is látunk. 5 db. vad. disznót amit igazán
bevalók hozz meg két hét sem kaptam
A miniszter utol.

A második. valószínűtlenkedő pedid panasz
emelttem Székely nevezetű elvtársunknak
aki dírek ara anap kivolt nevére a
Szekuritáttól és mikor végvált avadós rathak
tisztességesen meg írték

tehet a miniszter ur. utolsó időben
ragyon durvan viselkedet velünk szemben
mert meg sokot asok pénzül és a munkás
osztályra el felejték.

eljen aramon munkás part
eljen abike

Vörös Zoltán 1952. VII/18.

L. 232
/ Traducere /
4

R E F E R I N T A .

Subsemnatul Virag Ladislau, locuitor în comuna Hăghig, Raionul Stalin, dau următoarea referință despre Vasile Luca.

El cunosc numai din timpul cât a luat parte la câteva vânătoare l-am văzut când a venit la noi la vânătoare. Prim dată a fost la noi la 6 Febr. 1949, când am vânat 5 buc. mistreți, care au fost luați de el și nici nu ne-a plătit.

Cu a doua ocazie s'a purtat foarte brutal față de noi.

la 24 Dec. 1951 a fost la noi a treia oară și am primit ca sarcina ca să cercetez unde sunt mistreții, ceace a durat 3 zile și mi s'au degerat și picioarele, așa încât 2 luni nu am putut lucra și nu m-a ajutat cu nimic.

În Ianuarie 1952 a venit cu alți t v. ministrii și mi-au dat ca sarcina ca să caut 16 hăitași și deoarece a fost perioada reformei bănești nu au putut să ne dea bani și ne-au promis câte o căruță de lemne pentru fiecare, ceace nu am primit și oamenii tot îmi cer lemnele.

Trăiască Republica Populară Română
Trăiască Pacea

Hăghig, la 2' Iulie 1952

ss. Virag Ladislau.

233

Élelmény.

A bulirol King László Hidvégi lakos Raj Gödöllő

A Luca Lászlórol kért véleményem az alábbi.

Tomerekségem csak egy pársoni vadászot alkalmazni
vold látom mihez híjót hozam vadászni.
1949. feb. 6. volt item először is 5. darab diornót
előimk amit elis vit és még a napi díjot se
fizete ki.

Második alkalmazással nagyon durván viselkedel
velimk senkben.

1951 Dec. 24. volt hint harmadkor és megvoldtam
bizua hogy nyomozom ki a dírszavot,
a mi három napba került és ráadásul
a költsémet is megfogyot hogy 2. hónapig
nem tudtam dolgozni és nem segitet semivel.

1952. Januárban. hint voldok többi miniszter
elutársaz megintok hogy keresek 16 hajtot
mivel hogy a pénz bevételekor vold és pénzel
nem tudtok fizetni igértek egy szefer folt személyn
ként amit nem hoztam még még és az
emberek még mindig keris tölem.

Éljen a Román Népfarsztársaság
Éljen a Befe.

Hidvégi 1952. VII 20.

Luca László.

Kelt. 1953. augst 6 in

Nyilatkozat.

234

Alul írott Fungor György
jelenleg le tartoztatva a Bencs
Részponts állam biztosság által. és
alábbi nyilatkozatott teszem.

1948-ében kaptam egy parancsot
mind a Honvédség és megye parancs
szerszámát fönökre, hogy a megye
területén feni esendőség tel veppen it
az összes parancsot a politikai részét
a mely politikai doktrína közté meg to.
Jártam a testvérem Lukács házi
doktrínát is a melyt itt adtam
Halászok József (Praxis tartomány)
fönökönnek saját utasítására a
mely doktrínát igazolja, hogy Lukács házi
metél - meddig volt a Honvédség
hegyenbc bujkálva mind növevény
jelen nyilatkozatom saját aláírás-
ommal megkíséltve. Fungor György
Bencs 2/1953 augst 6 in

Nyilatkozat.

235

Műve jött Fung a Győrbe le tartoztatón
ban lévő a Securitatek Vécis igazgatóság-
nál az állás. Nyilatkozatokat fogtam.
1944 szeptember havában a Décsi állomás-
ról áll lettem levezve a Hivatalos
állomásra a nagy állomás a Magyar nép
köztudósághoz tartozik. A Securitate csap-
tón november havában fölprabadították
a fölprabadítás után egy pár nap mul-
ta eldeklődtem bányán után. Látva
később nem a ismeri valaki is meg tud-
tam, hogy a csapat fő orvosa tud magyarul
szól beszélni is is fölkerestem meg
kérdeztem, hogy nem a ismeri az én
bányámat a nagy szentén a Securitate uni-
on van is egy találtam, hogy tiszt is
ő erre meg kérdezte hogy miért jödekl-
ödöm haza után is is meg mondtam
hogy testvér bányán a mire tudtam jöte
is meg ölelt is azt mondtam hogy egyet
voltan csornovicba haza val bejárva
is a securitate csapatoknál közönlétik
Fung Győr

az életüket a miént öret szabadditták,
főle először a börtönből, mert már
szükség volt meg jöni a porános, hogy a
felváltó kötelességet kár kell vigezni
En a fő orvosról közelebbi főle világot
nem tudok adni, csak annyit, hogy a
beszédi róla meg állapítottam, hogy meggyor-
rosan Főle világot tud adni az
alkori volt piros a ki öre kötelessé-
gen volt vele az alát a pár nap alatt
a, míg otthon tartózkodott a fő orvos.
En nekem nem volt alkalom nem talált.
Közvetlenül az orvosnál.
Ezen nyilatkozatom saját kézi irásom-
mal meg erősítve

Yelt Bucum 1953. 8. 7. é.

Hagygyalov

40
Timisoara, la 28 Iunie 1952.

Către

Comisia de Control a Comitetului Central al P.M.R.,

București.

236

Tovarăși,

În legătură cu demascarea lui V. Luca doresc să vă aduc la cunoștință un amănunt. De fapt am mai scris despre acesta în cele două scrisori ale mele din Decembrie 1948, aflătoare în posesia Dvs. Este vorba de următoarele:

Heigl Ioan mi-a povestit odată, cred că în 1947, că Vasile Luca, cu care el a lucrat timp mai îndelungat împreună în comitetul central dinaintea anului 1930, a fost arestat de Siguranță cu ocazia unor "căderi" din perioada aceea / între 1928-1930; data exactă am uitat, deși Heigl mi-a spus / După afirmația lui Heigl, la Siguranță Vasile Luca a dat o declarație după care în caz dacă va fi pus în libertate, el va informa Siguranța despre activitatea particulii și a unor comunisti de frunte. În urma acestei declarații, sau făgădueli, Luca Vasile ar fi fost pus într adevăr în libertate.

Heigl afirma mereu că Vasile Luca e supărat pe el din cauză că el, Heigl Ioan știe despre această chestiune, ceea ce pentru Luca este foarte penibil. Heigl l'a calificat pe Luca în fața mea drept "duhul rău al partidului". Si totuși ce s'a întâmplat? Spre cea mai mare uimire a mea, într în 1947 și 48 s'a dus de câteva ori la Luca să-i ceară intervenția pt. reîncadrarea lui ~~Luca~~ în partid. După cum știți, Comisia de Control l'a respins cererea de reîncadrare, iar Heigl a recurs atunci la ajutorul lui Luca. Cum mi-a povestit la întoarcerea sa din București, Luca l'a primit deosebit de călduros, l'a îmbrățișat și a intervenit mai multeori în interesul său, însă fără rezultat.

La început am considerat afirmațiunile lui Heigl și atitudinea lui suprinzătoare, plină de contradicție (că se duce la cineva, pe care îl consideră un trădător și "duh rău" și acesta în locul vechei dușmăni il prindește cu îmbrățișare) drept manifestări ale unui spirit vechi de bărfeli reciproce și ~~maxim~~ credeam că de fapt nu era nimic real în dosul lor. Credeam că este natural ca doi tovarăși, cari mulți ani au luptat împreună în ilegalitate, acum ~~nu~~ la o parte fricțiunile vechi. Dar după demascarea lui Tito am început să cuget mai altfel. Cât înainte de toate mi-am dat seamă că Heigl Ioan este dușmanul partidului. Pomînd de aici, nici amănuntul ce mi l'a povestit despre Vasile Luca nu mi-se mai părea o chestie nevinovată. Citiam că unii din banda lui Tito au ajuns de mult agenți ai poliției secrete iugoslave regale în așa fel, că fiind arestați, ca să scape, au semnat declarații că vor deveni agenți ai poliției secrete iar ulterior aceste declarații au fost exploatate de serviciile de spionaj german și anglo-saxon. Cele povestite de Heigl începură să apară deci foarte suspecte.

Bazându-mă pe experiența tristă cu banda Tito, am ajuns la concluzia că amănuntul acesta cu Vasile Luca trebuie să fie adus la cunoștința Dvs. În consecință, odată cu scrisoarea mea în care l'am demascat pe Heigl Ioan am adus la cunoștința Dvs. și cele auzite de la el despre Vasile Luca. Bineînțeles, pe atunci încă nu am avut nicio certitudine, că cele spuse de Heigl pot fi adevărate, precum nici azi nu am. Dar ca și azi, și atunci am considerat că trebuie cercetat cazul. Atunci, la sfârșitul anului 1948, am trebuit să mă exprim foarte prescurt despre acestea, deoarece Luca Vasile era secretarul ~~Comitetului Central~~ și în plus de acesta, nu eram sigur, dacă Heigl nu minte. Totuși v'am descris cazul destul de clar, strigându-vă atenția la partea ~~de~~ ^{afirmărilor} conținute în aceste surprin-

sătoare a lui Heigl, că deși îl califică drept "duhul rău al partidului" și drept unul care a dat declarația la Siguranță, totuși în mod subită își schimbă părerea și se duce la el pentru protecție. Cuztând mai târziu asupra acestei laturi a chestiei, am presupus că între ei pot exista alte legături decât pur prietenști. Am început să cred că este vorba de o încercare de regrupare a unor forțe dușmănoase partidului. Decând am auzit în mine purtarea lui Heigl în chestia Foris și în general, am început să văd și vizita lui la Luca Vasile ca ceva ce nu este întâmplător, sau pur personal.

Repet: Nici azi nu am posibilitatea să mă conving dacă presupunerile mele și afirmațiile lui Heigl cu privire la declarația lui V. Luca, dată Siguranței, ~~xxx~~ au bază reală sau nu. Dar cred că este bine să vă reamintesc. Poate să aibă bază.

Scrisorile mele la cari mă refer /dintre cari una adresată direct Comisiei de Control, iar a doua prin tov. Icutgeb Iosif, directorul școlii de cadre CCM, Crevedia/ sunt probabil în dosarul meu, sau în dosarul lui Heigl Ioan.

Cu salut tovarășesc.

Iosif Vasile

Referință,

13

237

Subsemnatul Kaner Ilie, membru de partid în organizația de bază internă a Hidro-centralei V.I.Lenin-Bicaz.

Il cunosc pe Vasile Luca din anul 1924 din procesul intentat C.C. al Partidului cu ocazia dizolvării.

1. Vasile Luca în timpul pregătirii campaniei electorale în vederea alegerii parlamentare din anul 1928 dispăruse vreo 10-12 zile. El avea asupra lui fondurile necesare acestei campanii ceea ce era o paralizare a activității C.C. al B.M.T.

Tovarășul Eugen Iacobovici mi-a trasat ca sarcină ca să mă duc la locuința conspirativă unde locuia Vasile Luca și mi s'a indicat clar, că sunt două posibilități ori este bolnav atunci să restabilesc legătura cu Secretariatul, sau dacă nu, probabil că el este arestat și atunci voi fi și eu arestat.

Eu am înțeles această sarcină importantă de Partid. Într'ă devăr am găsit pe soția lui bolnavă și doi agenți de siguranță și am fost arestat. Spre surprinderea mea întâlnindu-mă cu el în beciurile siguranței. Nici nu a vrut să stea de vorba cu mine, deși am spus parola. Aici am aflat că el deși era arestat numai de 3-4 zile, totuși nu ieșise la întâlnire de 10-12 zile când oricine putea în decurs de 24 ore să scape de orice urmă. Cred că numai din lașitate el nu a ieșit la întâlnire deși știa ce repercursiuni va avea asupra campaniei electorale.

2. În timpul organizării Congresului dela Timișoara, guvernul national-țărănist, organizase o serie de provocări cu tendințe vădită de a lovi și dizolva mișcarea sindicală cu atât mai mult cu cât acțiunea de pregătirea congresului prin alegerea de delegați care s'a făcut prin adunări pe întreprinderi indiferent de apartenență reușind ca acest congres să fie expresie al Frontului Unic. Amânarea congresului cu câteva zile, provocările cu cererea siguranței de a se scoate tablourile marilor dascăli, concentrarea întregului aparat al Siguranței generale erau cele vădite că se pregătea o acțiune de decapitarea mișcării sindicale. Articolul redacțional din 2 Iunie apărut în Scântea m'a făcut să reconstitui în memoria mea, aducerea lui Fonaghi la Timișoara, depunerea cadavrului în căminul muncitoresc, convocarea ședinței pentru constituirea Consiliului General tot la cămin, reținerea delegaților pentru a participa la înmormântare, cu propunerea venită dela Sany Margulius și aprobată de Vasile Luca. Această acțiune a dat un prilej minunat guvernului de a înconjura căminul muncitoresc și folosind glonțul tras de Straningher să se facă baia de sânge și arestarea congresiștilor.

De această acțiune știa și tovarășul Nicu Doreanu.

3. În timpul acțiunilor din Lupeni 1929 Vasile Luca plecase în Valea Jiului unde erau mari frământări acolo organizase acțiunea și cu două zile înainte de începerea acțiunii, Vasile Luca părăsește Valea Jiului fără de a lua legătura cu secretariatul și nici cu Consiliul General al Sindicatelor Unitare. Ca apoi să declare că aceste acțiuni au avut un caracter spontan.

Și în această acțiune s'a văzut aspectul său laș.

4.-În anul 1949 ca membru în Consiliul General al Asigurărilor Sociale, fiind însărcinat de Biroul Comitetului Executiv al C.G.M. de preluarea caselor de odihnă în vederea pregătirii trimiterilor la casele de odihnă. Pe baza legii lol votată de Marea Adunare Națională

care a trecut în patrimoniul C.G.M. casele de odihnă și a avut tuturor bunurilor materiale.

Am trecut la preluarea și a caselor proprietate al Asociației Funcționarilor din Finanțe și a B.R.P.R. cari erau cele mai bune și cele mai înzestrate.

Am fost chemat la Ministerul de Finanțe. Cum am intrat la Seful de cabinet Bailitz mi-a zis "Ei acum ai să intri în gura leului". Când am intrat era banda întreagă: Iacob, Modoran și încă zece dela ușă a început să țipe la mine "Ce ai început să faci o nouă naționalizare" Deși i-am arătat legea votată de Marea Adunare Națională și că în acestea se vor odihni cei mai meritoși fruntași în producție. Mi-a dat ordin ca să nu mă ating de case pe care le va indica el. Prin această atitudine el a dovedit acțiune dușmănoasă față de muncitori și desconsiderarea legii votată de Marea Adunare Națională.-

5. În anul 1947 am fost numit într-o comisie în vederea îmbunătățirii muncii organizatorice a mișcării sindicale ca sindicatele să poată să cuprindă întreaga masă a salariaților în lupta pentru realizare a planului și a tuturor problemelor ce frământă sindicatele. Sugerând experiența sindicatelor sovietice și analizând situația concretă dela noi, Comisia însărcinată de Partid s'a deplasat la întreprinderile cele mai mari din Capitală. După o muncă de 2 luni Comisia a stabilit necesitatea înființării grupelor sindicale și a comitetelor de secție ca forma organizatorică legată de baza întregii vieți în întreprindere.

Vasile Luca care desființase grupele sindicale fără nici un studiu al materialului documentar, țipând: "ce vreți să confundați grupele de partid cu cele sindicale" a respins în mod brutal întreaga muncă a Comisiei ceea ce neplăcut a impresionat pe toți tovarășii cu atât mai mult când după doi ani această formă organizatorică s'a introdus în mișcarea sindicală. Si ceea ce a reieșit clar respingerea a făcut-o din cauza că lucrarea venise dela alții și nu dela el. De acest lucru știe și următorii tovarășii: Sencovici, Neagu Andrei, Miron Dumitru, Vass.

6. După Hotărârea C.C. al Partidului și a Guvernului în ce privește organizarea Direcției Generale a Canalului Dunărea-Marea Neagră Am început muncă de recrutarea cadrelor tehnice și muncitorești în vederea începerii lucrărilor. Sarcina de Partid era ca pe baza proiectului general să se înceapă lucrările și din mers să ne organizăm.

Încă dela început a început opera de sabotare a bandei contrarevoluționare dela Ministerul de Finanțe.-

În Iunie vine trei inspectori, trimiși de Iacob și Modoran și opres plata salariilor la oamenii selecționați de județenele de Partid în vederea începerii lucrărilor, folosind de lipsa tovarășului Gherghiu-Dej din țară, ei au vrut să împiedice acțiunea de începerea lucrărilor. Cu toate că am demonstrat acestor inspectori că munca lor împiedică organizarea D.G.C. Ei au ocupat birourile. Si după ce i-am dat afară, întregul colectiv de conducere a fost chemat în fața secretariatului. Sedința condusă de tovarășa Ana Pauker la care a participat și Modoran. Până la reîntoarcerea tovarășului Gherghiu-Dej, întreaga muncă a fost aproape paralizată și a provocat o demoralizare, deoarece toate salariile urmau să fie înapoiate.

În întreaga perioadă cât am stat la Canal s'a observat o permanentă încercare de creierea unei atmosfere de tensiune între Ministerul de Finanțe și C.C. al Partidului și desconsiderarea tuturor directivelor tovarășului Gherghiu-Dej. Blocările de bani făcute fără nici un temei. M'a făcut ca să arăt de nenumărate ori că la Finanțe sunt o bandă de hoți, și pentru acest lucru am fost freat, ca să dovedesc acest lucru, am profitat de faptul că Ministerul de

239

Finanțe a refuzat să plătească tehnicitate la ingineri, m'am dus la Soimus punând în frunte pe contabil care deși nu avea dreptul la tehnicitate, fără niciun criteriu principal s'a aprobat imediat. Deastfel cu tovarășul Hosu și Posteuca am discutat de nenumărate ori că dușmanul de clasă acționează la Canal în sensul de a provoca discriminări în cadrul C.C. al Partidului.-

7.- In anul 1951 pe ziua de 2 August, Vasile Luca vine la începerea lucrării de bază la tunel-intrare(Cârnu) Noi am pregătit meetingul după lăsarea lucrului. Vasile Luca a cerut ca meetingul să aibă loc la ora 2 asta însemna ca 6000 de muncitori să nu lucreze o jumătate de zi și acest lucru l-a făcut ca să poată să pescuiască păstrăvi la Lacul Roșu. La meeting minierii și-au luat angajamentul că vor urma lozinca lansată de Partid ca acest tunel va fi gata înainte de termenul fixat. Angajament ce îl păstrează cu sfințenie.-

Vasile Luca vizitând șantierul, i s'a arătat o serie de acte de eroism făcute de muncitorii cari lucrează în apă, în lupta cu greutatea și cum își realizează sarcinile și până la 23 August trenul va trece podurile ca să se prelungească linia ferată până la Tarcău. In loc ca Vasile Luca să fi încurajat această muncă, el a arătat: "lucrăm cu mijloace ca pe vremea faraonilor, cu mistria și conciocul, ca în țară ar trebui să oprim construcțiile pe 3-4 ani, ca să avem întâiu mijloace tehnice-mecanizate, că fără asta nu va da nici un rezultat. Si arătând spre tinerii ostasi constructori spunea până la anul nu veți mai putea lucra cu acești robi. Această declarație a făcut-o la tranșeea dela Valea Strâmbei-Tarcău. De față a fost tov. Gaston, Dragomir, dir.general,directorul dela I.F.C.Piatra-Neamț și alți tehnicieni.

Sabotorii în frunte cu Amedeu Georgescu a folosit în munca loc de sabotaj această declarație, căci era un pretext de neexecutare a planurilor, lipsa mijloacelor mecanizate.-

După studierea documentului de Partid, mi-am dat seama de acțiunea criminală a lui Vasile Luca pe noi ne sfătuia că ar fi bine să oprim construcțiile pe 3-4 ani ca să avem mijloace mecanizate, și pe de altă parte frâna dezvoltarea industriei noastre grele.

La Hidro-centrală, s'a observat clar acțiunea lor criminală. Comitetul de Partid al Hidro-centralei V.I.Lenin și în baza protocolului din Iunie 1951 întocmit de tehnicienii sovietici, cehi și români care pe baza unui grafic condițional executarea unui volum de lucrări în valoarea de 3,4 miliarde, fostul director general Amedeu Georgescu s'a opus acestui plan cu toată documentarea consilierilor sovietici și cehi.

In urma intervenției a tovarășului Dragomir și a încă, el a consimțit că spre constimarea noastră Ministerul de Finanțe să reducă planul de investiții cu 56%, cred că nu este o simplă coincidență și nu este o întâmplare că deși nu lucrăm încă pe baza proiectului tehnic timp de 15 luni toate fondurile ale Direcției Generale a Hidro-Centralei sunt blocate ceea ce a provocat lipsa de materiale, neplata la timp a salariilor până și banii pe care muncitorii le plăteau anticipat la cantine erau blocati.

Aceste blocări de bani a provocat fluctuații pe șantier și a înlesnit operele criminale de sabotaj, a așa zișilor specialiști.-

4.VII.1952.-

(ss) I.Kaner

Referințe

240

Subsemnatul Kerner s-a numărat la
partid în Republica Elvețio-germană V. J. Kerner
Bica.

Am amos pe Vasile Luca din anul 1928 și
din procesul intentat c.c. și partidului în scopul
dizolvării.

Vasile Luca în timpul pregătirii campaniei
electorale în vederea alegerii Parlamentare din
anul 1928 dispăruse vreme 10-12 zile. El avea asupra
lui fondurile necesare acestei campanii ca să se
a parafizeze a activității c.c. și B.M.T. Tovarosul Eugen
Joroborici mi-a trasat ca sarcina ca să mă
duc la locuința conspirativă unde locuia Vasile
Luca și mi sa indicat clar, ca sunt două
posibilități: ori este bolnav stăruind să restabilească
legătura cu secretariatul, sau dacă nu probabil că
el este arestat și stăruind să se arestat
Eu am înțeles această sarcină în portanță de
partid. În vedere că am găsit pe soția lui bolnavă
și două agenți de siguranță și am fost
arestat. După surprinderea mea înțelegându-se
cu el în București siguranța. Nici un om nu
mi stă de vorbă cu mine, deși am spus vorbe.
Nici am aflat că el deși era arestat numai de 3-4
zile totuși nu esire la înțelegere de 10-12 zile
când oricine putea în decurs de 24 ore să se
de pace numai. Cred că numai din heritate
el nu a esit la înțelegere deși stia că
pepercusivii va avea asupra campaniei
electorale.

./.

3.
In timpul organizării congresului de la Timișoara
guvernul Național-Tăranesc organizase o serie de
provocări cu tendințe vădită de a-loni și dizolva
miscarea sindicală. Cu atât mai mult cu cât
acțiunile de pregătire congresului prin slăbirea
de delegați să fie făcut prin abuzuri pe întreprinderi
indiferent de apăsătoare pensii ce acest congres
să fie expresie a frontului unic. Amănarea congresului
cu câteva zile, provocări cu cerea siguranței de viață
sunt tablourile războiului, concurența
intregului aparat al funcționării generale erau
ochi vădită că se pregătesc o acțiune de decapitare
miscării sindicale. Solicitând reducerea din 2
Zărnice operant în sănătatea mea făcut să
reconstituie în memoria mea. aducerea lui
fonograh la Timișoara. depunerea cadavrelor
în comitetul muncitoresc, convocarea sedinței
pentru constituirea comitetului, generat tot la cârmă
reținerea delegaților pentru a participa la înnoștrare.
Cu propunerea venită de la Ștefan Margulius și aprobată
de Voșile Luca. Aceasta acțiune a dat un prilej
muncitorilor guvernului de a începe comitetul
muncitoresc și folosind glanțurile de Straninger
să se facă boia de sărpe și creșterea congresului.
De ocazia acțiunii stie și tovarășul Nicu Jărescu.
3) In timpul acțiunilor din Lipeni 1929 Voșile
Luca plecase în vâlcă jului unde erau
mari frământări pe la organizarea acțiunilor
și cu două zile înainte de începerea acțiunii
Voșile Luca părușe vâlcă jului fără de o
fără legătură cu secretariatul și nici cu comitetul
general al Sind. unitar. Cu apăsare se declara
ca aceste acțiuni au avut un caracter
spontan. Fi în ocazia acțiunii să vădit

aspectul său los.

242

În anul 1949 ca membru în comitetul general
al asiguranței sociale fiind înscris în Biroul
C.E. și C.F.M. de prelucrare a casei de odihnă
în vederea pregătirii și realizării la casele de
odihnă. Pe baza legii votate de mare adunare
Națională care trece în patrimoniul C.F.M.
casele de odihnă și are tutorele bunurilor materiale
Am trecut la prelucrare și o casă de proprietate
de asociații funcționarii din fabrică și BR.P.R.
Cari erau cele mici din care nu s-au înregistrat.
Am fost chemat la Ministerul de fabrică un
an înainte de seful de cabinet socialist încă
Ei veni să se întrunească în grupul de lucru
când am intrat era banda de țesut din
Woodman și în cașca de apă și apă și
tipa la mine "Ei au început să facă o casă
naționalizată" și au arătat legea votată
de mare adunare Națională și ca "ocazia
de un odihnă ce nu s-a realizat pentru
în producție. Mă dădă odihnă ca să mi
ună strop de casă pe care le va ridica el
prin această oportunitate și a dobândit
activitate susținută față de muncitori
și desconsiderarea legii votate de mare
adunare - Națională

În anul 1948 am fost numit în comisie
în vederea înființării muncii organizatorice
o misiune sindicală ca sindicatul să
poată să cuprindă întreaga muncă
soluționabilă în luptă pentru realizarea
planului și a tuturor problemelor ce privesc
sindicatelor. Sădămintă experiență fiind socialist

4

Si analizând situația concretă de la noi, comisiile
insarcinate de Partid se deplasat la întreprinderi
cele mai mari din capitală, după o muncă de
2 luni comisia a stabilit necesitatea înființării
grupelor sindicale și a comitetelor de secție ca
forma organizatorică pentru a fi în stare să
înființeze. Vorbește în acest sens despre
grupelor sindicale fără viciu în studiul și
moderării documentar tipul "ce vrei
și confundăți grupul de Partid cu cel sindical"
a respins și un alt grup înființat în urmă
comisiei cece reprezintă o înfrângere pe teren
Tovarosi. Cu atât noi un alt cadru din
accesate forma organizatorică în cadrul înființării
sindicale. Și cece a reșit clase respingerea
focul din cauza ca lucrarea veni de la
un de la el. De acest lucru știu și unii
Tovarosi: Jencovici, Neagu Andrei, Miron Dumitru,
Voss.

6/ După hotărârea C.C. al Partidului și a guvernului
în ce privește organizarea direcției generale a
comitetului Unirea Muncii Neagra. Au început
muncă de recrutare cadrelor tehnice și muncitorilor
în vederea începerii lucrărilor. Sarcina de
Partid era ca pe baza proiectului prezent să se
înceapă lucrările și din nou să se organizeze
înca de la început o început opera de
robustare a bandei contra revoluționare
de la Ministerul de finanțe.
În luna Iunie vine trei inspectori trianși
de Iacob și Modoran și operează pe
salariații la oameni selecționați de
Județurile de Partid în vederea începerii

lucrărilor. folosind de tipul lăptosului Gheorghiu-
Dej din țară și au vrut să împiedice oclivul
de încredere lucrărilor. Cu toate că au 244
demonstrat acestor inspectori că nu au
în împiedică nșonifores J. G. C. Ei au
ocupat birourile. Și după ce nu au dat
ofară. în timpul colectiv de candidaturi
o fost chemat în foto secretariatului
sedinta candidaturii de Tarzo Ruz Bauder
la care a participat și Moderan. Poia la
reintocirea lăptosului Gheorghiu-Dej
într-o vreme o fost aproape înșonifores
și o provocat o demoralizare. Deoarece
tutaj solariile urmează să fie înșonifores.
în întreaga perioadă câtă au stat la
cand se observat o permansente
încercarea de creșterea unei odinșonifores
de tensiunea între Ministerul de finanțe
și C. C. și lăptosului și descunsiderarea
tutaj directivelor de lăptosului
Gheorghiu-Dej. Blocările de bani făcând
fără nici un țencii. Mă făcând ca să
arăt de nemurabile și că la finanțe
sunt o bandă de hoți, și pentru ocaz
lucru au fost peccat. ca să dovedesc
ocaz lăptosului. au profitat de faptul
că ministerul de finanțe o refuzat
sa plătescă tehnicitate la ingineri
mai deus la Soimus pensia în
fruntea pe contabil care desi nu
breu dreptul la tehnicitate, fără nici

criteriul principal sa se aprobat in edit. de catre
cu Comitetul Hone si Potencia au discutat de
venimurile ori cu guvernul de clasa octinosa
la canal in sensul de a provoca discutii
inter. in cadrul C.C. al Partidului 24/

7 In anul 1951 pe ziua de 2 August Vasile
Luca vine la inceperea lucrării de lucru la
tunel - intrare (cârmă) Noui au pregătit
metingul după lesarea lucrului Vasile
Luca a cerut ca metingul sa oiba la
la sa e asta insemna ca vom de munca
si un lucru o jumătate de zi si acest lucru
la făcut ca sa poate sa pescuiesca peștii
la locul nostru. La meting minier si au
fost angajamentul ca va urma logica
surselor de forță ca acest tunel va fi gata
înaintea de termenul fixat. Angajament
ca al peșterii cu sferice.

Vasile Luca vizitand santierul si sa
eretat o serie de acte de eroziune făcut
de muncitori cari lucreaza in apa
in lupta cu greutate si cu un
realizarea sarcinilor si până la 25 August
tunel va trece podurile sa se
prelungească liniile ferate, până la
Tarcău. In loc ca Vasile Luca sa
fie incurajat ocazional munca
El a eretat ca lucrăm cu mijloc
ca pe vremea fetei lor cu mistrie
si concivent, ca in tara
si trebuie sa apina constructiile

pe 3-4 ani c^o să avem în țări mijloc
tehnic - mecanizat, că fără asta nu
va da nici un rezultat. Și arăsa
spre Tineri ostari constructori spunea
până la anul în vârstă - noi putea
lucra cu acești Robii. Aceasta
declarație a făcută la troușia de la
Voles și în țarcu. Defol - fost
Ion Gostau, Dropaniu, Dir general,
Directorul de J.F.C. Pisto - deșut și alți
tehnicieni. Saboteuri în fruntea cu
Amadeu gergescu și folosit în
nume lot de saboteuri. aceasta
declarație. caci ero un pretext de
neexecutare a planurilor lipso
mijloacelor mecanizate.
După studierea documentului de
Partid nu s-a dat seama de
ocărua criminoasă de lui Vasile
Lucă pe noua me stălușă ca să
și lina să aprin constructorii
pe 3-4 ani c^o să avem mijloc
mecanizat și pe de altă parte
până de voltarea industriei noastre
prele. La Hidro - centrală se
observat clar ocărua în criminoasă
Comitetul de Partid al Hidro centralei
V. J. Lenin. Și în baza Protocolului

8
din Iunie 1951 întocmit de tehnicienii sovietici
cehi și români care pe baza unui grafic
condiționează executarea unui volum de lucru
în valoare de 3,4 miliarde. fostul director -
general Smeștan și corpesciu pe apus aceste
planuri cu toate documentele ^{tehnice} ^{caușierilor}
sovietici și cehi. În urma intervenției
a Comisariatului Propagandă și a încă al
o comisiune... ca spre constituirea
noastră Ministerul de Finanțe și
Reduca planul de investiție cu 56%
cred că nu este o simplă coincidență
și nu este o întâmplare ca din
în lucrarea în cauză pe baza proiectului
tehnic timp de 15 luni toate
fondurile de direcții generale
hidro-centrale sunt blocate
ceva o provocat lipsa de materiale
replata la timp o solerile și
și bani pe care muncitorii le
plătesc anticipat la cantine erau
Blocate. Aceste Blocaje de Bani
o provocat fluctuații pe șanti
și o înlesnit operațiunile
de sabotaj sau sisteme speculativ
numeri

4. VII 1952

1918
27 - 248
Cate

Comisia Centrală de Control al P. M. R.

București.

Tovarăși,

În luna Octombrie 1951, am făcut parte din delegația guvernamentală a R. P. R., compusă din: Vasile Iuca (șeful delegației) tov. Grigore Preoteasa și subsemnatul, cu prilejul sărbătoririi la Berlin a înființării R. D. G.

În una din zile, după ce am luat masa, la desert, Vasile Iuca nea povestit, mie și tov. Preoteasa, un episod din viața sa.

În rezumat, această povestire consta în următoarele; Vasile Iuca a făcut armata și a participat pe front, în primul război mondial, în calitate de armerier. La un moment dat, (după cât îmi amintesc eu, a spus că în 1918) unitatea sa lupta împotriva bolșevicilor. Grupa sa, sprijinită de o mitralieră, trebuia să opereze o poziție foarte importantă. Bolșevicii asaltau în continuă această poziție. În această luptă crâncenă, a căzut întreaga grupă, iar în cele din urmă, mitralionul, care provocase mari pierderi bolșevicilor, a căzut și el.

Atunci, Vasile Iuca a trecut în locul mitralionului și a luptat cu atâta darzenie, a secerat pe toți bolșevicii cari au încercat să se apropie de această poziție și a apărut până la capăt.

Ca urmare, el a fost evidențiat pe unitate și astfel a scăpat de consiliul de Război, care îl urmărea deocamdată pentru unele manifestări ale lui.

După aceea, el s-a făcut un proces de constiință și
a devenit antirăzboinic apoi antifascist. 219

Eu trebuie să arăt Partidului, că atunci, nu am dat aten-
ția cuvenită acestei povestiri. M-am mulțumit doar să
constat că mi-a făcut o impresie neplăcută, dar mi-am
resemnat, socotind că acest episod este cunoscut Partidului.
Astăzi însă, după ce, eu ajutorul Comitetului Central al
Partidului, am văzut adevăratele fapte a lui Vasile Luca,
cred probabil că el să fi înșelat Partidului aceasta.
La început am socotit că aceasta a fost doar obiectul
procesului său de constiință.

Uneori mă chinam gândul că aceasta nu se potri-
veste, ba se deosebeste fundamental, de procesul clasic
de constiință al inucitorului.

Aici a intervenit lipsa mea de principialitate
și de spirit partinic corespunzător.

Mă chinam acest gând, iar eu îl îndepărtam,
în loc să îl fac cunoscut Partidului.

Astăzi, eu cred că acest din viața lui Vasile
Luca, nu a însemnat obiectul procesului de
constiință, ci a însemnat începutul caracteris-
tic al activității unui trădător al clasei
muncitoare.

Cu respect.

Iehim Rusu

Ministerul Afacerilor Externe
București.

27 Iunie 1952

București.

Tr. Roma

Referință privitoare la V. Luca

(1)

Pe Vanile Luca l-am cunoscut prima oară în decembrie 1924 la închisoarea Jilova. Nu am avut atunci legături mai de aproape cu dânsul pentru că vorbea numai ungurește, limbă pe care eu nu o cunosc. La sfârșitul anului 1924 mai mulți arestați, printre care și eu și Vanile Luca, am cerut declararea grevei foamei cerând eliberarea. După vre-a 20 de zile de grevă am fost trimiși la spitalul militar, unde greva a continuat. Eu am fost eliberat după 32 de zile de grevă iar Luca după 37 de zile. În total am stat doi săptămâni în această perioadă circa 2 luni, dintre care o lună în spital am că nu am putut să cunosc nici împrejurările în care a căzut Luca, nici cum s'a comportat la Siguranță. De altfel și eu eram foarte tânăr pe atunci (19 ani) și nu știam bine ce înseamnă purtarea unui comunist pentru ca să mă preocup de problemele acestea. Luca era pe atunci un reunitor din rînd de alți reunitori arestați și nu avea atenția în mod deosebit.

După eliberare, în Aprilie am fost chemați la proces. În cursul procesului, în luna Mai, 16 dintre arestați, cu formă hotărîrii C.C., ne-am ilegalizat plecând din București în diferite localități. N'a fost o evadare, pentru că eram liberi. Eu am plecat la Galati. Acolo am aflat din presă că printre cei dispăruți dela proces se afla și Luca.

A doua oară m'am întalnit cu Luca la sfârșitul anului 1926 sau începutul lui 1927 (nu-mi aduc bine aminte data) când el a fost rearestat și adus la Jilova împreună cu Ilie, Ion și Gică Ion. Atunci am stat mai mult timp împreună, eram mai puțin deținuți politici și l-am cunoscut mai bine. Începuse de asemenea să vorbească mai bine românește. După împrejurările arestării lui nu știu nimic. Tîm minte numai că V. Luca ne-a spus atunci că, încredințat să-l bată la Siguranță, el s'a apărut lovind în agenți cu un scaun.

Purtarea în închisoare a lui Luca a fost în general bună, tot timpul a fost împreună cu noi. În luptele cu administrația închisorii el a participat întotdeauna alături de noi, era combativ, deși această combativitate avea de multe ori

un caracter individualist și anarhic. Apoi, odată ce s-au sădit săi. Lăsați pe rușii Arghir, comandantul închisorii Gilava, lucru care ar fi putut duce la o provocare cât se poate de periculoasă. Norocul nostru a fost că lui Arghir nu i-a convenit să aștepte sub superiorilor lui că un detinut a îndrăznit să ridice mâna ca să lovească un ofițer și din această cauză a evoluat lucrurile. Duca avea deseori epiri violente și față de tovarăși. Noi nu le-am dat însă o importanță prea mare, considerându-l nervos și văzându-ne înțatdeauna să nu dăm proporții acestor incidente.

În timpul detenției la Gilava, împreună cu tov. Boris Stefanov, ne-am pregătit de proces. Fiecare și-a scris apărarea care a fost discutată în colectiv și a fost trimisă și partidului nostru. La proces Duca a vorbit în ungară, după cât mi-a aduc aminte circa o oră. Apoi, când s'a dat sentința, Boris Stefanov a fost condamnat la 8 ani reclusiune, eu la 7 ani, iar Vanle Duca, Josif Ilies și Isua au fost achitați. Noi nu ne-am putut explica atunci această sentință. Motive naționale n'au fost pentru că Duca și Ilies erau unguri și persecutarea ungarilor pe vremea aceea nu era numai lucru deosebit a evreilor și bulgarilor. Tov. Boris Stefanov a emis atunci părerea că „guvernul încearcă o diversione față de memoriori” pentru a măta că ei s'nt „victime ale comunistilor”. Nu știu dacă explicația aceasta este valabilă dar alta n'au putut găsi.

După eliberarea lui Duca eu am rămas numai departe la închisoare și nu l-am mai văzut decât abia după 23 August.

B. Zaharescu

18 Iulie 1952.

Notan

1929 - 1930

252

În anul 1923 după interzicerea și trecerea în strictă ilegalitate a P.C.R., secretarul C.C. al P.C.R. Köblös și-a stabilit sediul ilegal în marginea orașului Brașov.

În acest timp sarcina mea a fost de a ține legătura între Köblös și restul membrilor din C.C. rămași în ilegalitate în București și Consiliul General al Sindicatelor Unitare.

Prin luna Iulie 1923, în cursul întâlnirii mele cu Köblös l-am cunoscut prima dată pe Luka Laszlo, care a fost și el chemat de Köblös, în legătură cu sindicatele locale Brașov.

Impresia lăsată de acest element tânăr, a fost că părea hotărât în luptă, admibator al lui Köblös și adeptul lui în ceea ce privește linia politică sindicală (Reafilierea sindicatelor la Internaționala a II-a).

Stiu că cu arestările în masă atât a membrilor de partid cât și a activiștilor sindicali a fost arestat și Luca Laszlo în luna Decembrie 1924, când a fost descoperit și sediul Secretariatului C.C. al P.C.R. în apropiere de Brașov în satul Cernat, proprietatea tov. Benedec Kőteles Mihai, unde am fost și eu arestat câteva zile mai târziu. (În aceste căderi a avut un rol de frunte fostul membru de partid Munteanu, muncitor din Valea Jiului și om apreciat de Köblös.)

Deși eu la Siguranța din Brașov eram complet izolat și torturat, știam că în beciul Siguranței sunt foarte mulți tovarăși printre care și ~~xxx~~ Laszlo Luca care de asemeni erau schingiuiți și că, în majoritatea lor au avut o purtare demnă. Deci printre aceștia aflându-se și Luka, care de asemeni a avut și el o purtare bună cu toate schingiuirile aplicate și lui. După o săptămână am fost transportat la Siguranța din București ținut 2 săptămâni la Siguranță și după 4 zile de greva foamei am fost transportat la închisoarea Jilava.

În închisoarea Jilava am întâlnit din nou pe Luka Laszlo, unde am putut să-mi fac o idee oarecum mai exactă în ceea ce privește caracterul lui:

- 1/ temperament violent până la brutalitate
- 2/ încăpățânat în atitudine și îngâmfat

3/ încrezător în el însuși, deprecind de cele mai multe ori părerea altor tovarăși.

Nu-mi amintesc amănunțit purtarea lui la Jilava, nefiind cu el în cameră.

După Congresul Partidului nostru care a avut loc la Harcov în 1928, când a fost debarcat Köblös din C.C.P.C.R. m'am reîntors din emigrație. În țară am întâlnit din nou pe Luka Laszlo. Luca Laszlo avea calitatea de președinte al Consiliului General al Sindicatelor Unitare, iar eu aveam calitatea de secretar regional al partidului în Ardeal.

În munca de refacere a organizațiilor locale din regiune, am avut cu el multe neplăceri și discuții adesea violente. El nu voia să înțeleagă că partidul îndrumază, controlează și munca sindicală, că fără o înțelegere prealabilă sau informându-mă măcar ulterior, folosindu-se de titlul ~~de~~ C.C. al P.C.R. descompune organizațiile de partid scoțând pe cei mai buni tovarăși și cu dela sine putere trecându-i în munca sindicală, căuta prin aceasta să pună organele de partid în imposibilitate de a putea îndruma și controla munca sindicală.

Luca ținea legătura cu grupă troțkistă Berger. Prin luna Aprilie 1929 sunt anunțat de C.C. al P.C.R. că vine în țară din URSS Berger, Gelberger și Ulici, cari vor lucra în Ardeal la locuri dinainte stabilite, dar care mie nu mi s'au comunicat. Pe Berger și Ulici îi cunoșteam mai demult ca fiind adepți ai lui Köblös.

Pe la sfârșitul lunii Aprilie am fost anunțat de sosirea lui Ulici la Oradea Mare, de către organizația de partid din acest oraș. Din primele zile el s'a și demascat ca opoziționist față de linia partidului și a fost izolat de organizația locală care m'a anunțat de această faptă și de stabilirea lui Berger și Gelberger la Timișoara.

După vreo două săptămâni Ulici vine la Arad. Nu ia nicio legătură cu organizația locală și cere sprijinul Siguranței de a intra în întreprinderea de vagoane Astra, unde devine provocator pe față și informator al Siguranței.

Berger și Gelberger stabilindu-se la Timișoara nu dau niciun semn de existență acolo și nici organizația locală nu anunță regionala.

Berger transformă organizația locală de partid în organizație regională troțkistă, paralelă cu regionala de partid existentă.

Dela început el se eschivează de controlul regionalei. Apoi refuză difuzarea materialului regionalei și chiar a C.C.-ului. Incepe a scoate și răspândi material separat, sustrăgându-l dela controlul regionalei, trimite curier și în celelalte localități din Ardeal cu material scos de ei (Buletinul Vörös-Laslo (Steagul Roșu) și încearcă a rupe organizațiile de legătură cu regionala partidului, cerându-le să primească directive și material numai dela ei.

În urma acestei acțiuni a lui Berger, eu am anunțat secretariatul C.C. și am început lupta de demascare a grupului Berger.

Secretariatul C.C. nu mi-a dat niciun ajutor în această acțiune, nu a suflat niciun cuvânt nici de aprobare, nici de dezaprobară a acestei acțiuni pe care am dus-o în demascarea grupului Berger.

Am venit la București. În ședința Biroului unde a luat parte Luca, Pauker (Luximin) și ^{Luca} Heger (Barbu lipsea) Biroul a hotărât în unanimitate și în prezența mea, ca pe Berger să-l coopteze în conducerea regionalei și să-i încredințez conducerea propagandei și agitației în regională.

Am comis actul de indisciplină și am refuzat categoric a executa hotărârea. Hotărârea am adus-o la cunoștința comitetului regional care în unanimitate a fost de acord cu mine de a nu coopta pe Berger în comitetul regional.

Luca a vrut ca prin mine să trimită o sumă de bani lui Berger, pe care, de asemenea, eu i-am refuzat. Acești bani au fost duși de Luca personal lui Berger, chiar în toiul luptei dusă de mine pentru demascarea lui Berger.

Luca a susținut părerea lui Pauker (Luximin) în legătură cu greva din Valea Jiului 1929 : că greva ar fi o provocare a guvernului susținută de agentul său, prefectul Rozvani, nu un act revoluționar al muncitorilor.

Luca este unul din factorii principali în ruperea C.C. al P.C.R. în luptele fracționiste fără de principii.

În iarna anilor 1929-1930 sunt chemat de urgență la București. Găsesc biroul politic al P.C.R. rupt în două tabere. Pe de o parte Barbu, Nicolski și Jurev, pe de altă parte Pauker (Luximin), Luca și Rudolf. Concurența între aceste două tabere pentru cucerirea membrilor C.C. al P.C.R. de partea lor și a legăturii de peste graniță dela Tighina, care pe urmă a căzut pe mâna Siguranței și se cunoaște ce soartă a avut bătrâna de acolo.

După mai multe întâlniri între mine, Jurev pe de o parte și Luca și Rudolf pe de altă parte, după două zile de târăgăneli s'a căzut de acord de a ține plenara C.C. la locuința organizată de aparatul tehnic al fracției Barbu. Noaptea până la ora 11 am fost introdusă în casa conspirativă vreo 7-8 tov. care au venit pe legătura lui Barbu, din Dobrogea, Basarabia și Ardeal. Au fost așteptați să vină și luximiniștii. Spre dimineață văzând că nu vin cu toate că ei căzuseră de acord, s'a încheiat un proces verbal de lipsa lor și s'a hotărât luarea din nou a legăturii cu ei.

Luând contact a doua zi cu Luca și Rudolf ei au motivat lipsa prin aceea că nu au încredere în organul tehnic al lui Barbu și de aceea n'au venit la ședință. Ei propun să ținem ședința în casa conspirativă organizată de aparatul lor tehnic. S'a căzut de acord asupra propunerilor.

Seara am fost introdus în casa conspirativă organizată de aparatul lor tehnic și au început debaterile plenarei.

Ambele fracțiuni făceau eforturi a dovedi diferențe principiale în chestia țărănească, fără să poată documenta diferențele principiale, reducând discuția la chestii personale și la atitudini de neîncredere reciprocă.

Eu văzând această situație am făcut următoarea propunere: a cere arbitrajul Internaționalei Comuniste, iar până atunci să se păstreze unitatea. Ia cuvântul după mine Pauker și se declară de acord. De asemenea, Luca și alții. Propunerea e acceptată în unanimitate.

Se desemnează delegații care pleacă imediat la Internaționala Comunistă, și anume : Pauker, Barbu și ~~Moscos~~ elataris, care a doua zi au și plecat.

Impotriva hotărârii plenarei, Luca și Rudolf refuză colaborarea cu grupa Barbu și pleacă amândoi la organizațiile locale Moldova, Basarabia, Dobrogea, Ardeal unde cer organizațiilor să rupă toate legăturile de până atunci și să nu primească niciun fel de directive decât numai dela ei, spunând că ei sunt recunoscători de Internațională ca fiind Comitetul Central.

După câteva zile dela sosirea delegației la Moscova, Internaționala Comunistă a trimis o telegramă Partidului în care se arată clar directiva Internaționalei Comuniste : ca dela primirea telegramei toate organizațiile să rămână pe poziția în care se aflau la sosirea telegramei.

Luca și Rudolf intenționat interpretează greșit telegrama pentru inducerea în eroare a organizațiilor. Ei fluturau telegrama în fața organizațiilor spunând că Internaționala Comunistă le-a trimis telegrama lor nu partidului și că pe ei îi recunoaște Internaționala Comunistă ca fiind Comitetul Central al P.C.R.

Organizația de partid din Oradea trimite după mine un curier la Arad, ca imediat să merg acolo, Luca și Rudolf aflându-se la Oradea unde au și convocat ședința comitetului.

I-am surprins în ședință fluturând telegrama spunând că Internaționala Comunistă pe ei îi recunoaște ca fiind Comitetul Central al P.C.R., cerând organizației ruperea legăturii cu regionala și primirea directivelor numai dela ei.

Aceeași acțiune au dus-o și la Arad, ei trecând pe la toate comitetele locale și în Ardeal, dar fără rezultat, căci peste tot organizațiile locale l-au spus că ei nu primesc nicio directivă decât prin regională.

După mai bine de o lună a sosit hotărîrea Internaționalei Comuniste unde condamnă ambele fracții ca fracționisti fără de principii.

Acestea sunt acțiunile și faptele pe care le cunosc mai de aproape în împrejurările arătate mai sus și în legătură cu Vasile Luca.

M. Cluj

4/IV/1952

27

Strict Secret

DECLARAȚIE

=====

Cu VASILE LUCA n'am avut legături directe în muncă, m'am întâlnit cu el în 1929, în timpul luptei fracționiste.- Eu am activat atunci în Comitetul Organizației P.C.R. din Capitală. LUCA a venit atunci la câteva ședințe ale Comitetului, el ca și PAUKER ne-au arătat atunci că Partidul nu poate să-și îndeplinească sarcinile sale din cauza grupării care-l are în frunte pe "BARBU", care este o piedică în dezvoltarea Partidului și deci trebuie dusă luptă pentru scoaterea lor din Partid. Eu ca și ceilalți tovarăși deși aveam muncă de răspundere dar datorită nivelului nostru scăzut, am putut fi antrenați în lupta fracționistă fără de principii, de către LUCA și ceilalți, care a dus la spargerea unității Partidului, la slăbirea capacității sale de luptă, tocmai în momente grele când burghezia și moșierimea română se pregătea să treacă la un nou atac îndreptat împotriva masselor muncitoare dela orașe și sate.-

După sesizarea Comitetului și a măsurilor luate pentru lichidarea luptei fracționiste, LUCA a fost trimis la muncă undeva în Moldova pentru reabilitare. Imi aduc aminte că a fost foarte nemulțumit de măsurile care s'au luat, în legătură cu el. Eu am fost trimisă și în acelaș timp la școală în URSS.- Când m'am reîntors în țară n'am mai avut prilejul să mă întâlnesc în muncă cu el. Stiu însă că în relațiile cu tov. cu care muncea împreună, avea tot timpul atitudine de superioritate, privea pe oameni de sus, întrebuinta întotdeauna metode de comandă, nu își apropia oamenii cu care a activat, era distant față de activul cu care muncea.-

Ași vrea să arăt ceva în legătură cu atitudinea sa față de PATRASCANU.-

Imi aduc aminte că în perioada procesului troțkistilor în 1938, a apărut în Lupta de Glasă un articol în care PATRASCANU era demascat ca un element care stă pe poziții troțkiste.- PATRASCANU însă își restabilește situația în Partid imediat după eșirea lui LUCA din închisoare 1938-1939, cu care luase legătură.-Tovarășii vorbeau atunci că LUCA era

1939

era acela care a aranjat situația lui PATRASCANU, fără nici un fel de discuții și lămuriri în Partid.- Când am întrebat mi s'a răspuns că situația lui PATRASCANU s'a lămurit la C.C.al Partidului.-

Despre atitudinea lui LUCA din perioada 1940-1941, pot arăta următoarele:

El a căzut în 1940 în Nordul Bucovinei când a încercat să treacă granița în Uniunea Sovietică, a fost condamnat la Cernăuți la 6 luni închisoare, odată cu eliberarea Bucovinei de Nord de către Uniunea Sovietică, a fost și el eliberat din închisoare din Cernăuți.-

Ca membru al C.C.P.C.R. a fost din primele zile recunoscut acordându-i-se deplină încredere de către Comitetul Regional al P.C.(b) și de organele de conducere sovietice. A fost numit locțiitor de președinte al Comitetului Sovietului orașului Cernăuți, iar mai târziu ales deputat în Sovietul Suprem.-

In calitatea pe care a avut-o în loc să strângă în jurul său elementele muncitorești cinstite să le promoveze în munci în aparatul administrativ, să recomande în munci de răspundere în soviete și în aparat elementele capabile și încercate din P.C.R., LUCA s'a înconjurat cu foști negustori, speculanți, intelectuali burghezi care au știut să-l lingusească, să-i aducă cadouri, etc.-

Timp de un an de zile cât a stat la Cernăuți, s'a aristocratizat, pentru a putea pătrunde la el trebuia făcut un timp îndelungat anticameră, ceea ce la tov.sovietici nu s'a întâmplat, s'a îndepărtat de tov.membrii ai P.C.R. care se aflau în Cernăuți, în casa lui tovarăși nu prea veneau, în schimb făcea chefuri cu acele elemente venite din rândurile burgheziei, cu care s'a împrietenit și în mijlocul cărora se simțea foarte bine.- Despre aceasta poate să vorbească și tov.DECI care lucrează la secția administrativă a C.C.P.M.R.-

Intre acei care frecventau casa lui LUCA la Cernăuți și făcea parte din cercul lui de prieteni, era și un anume dr. VITNER.- Acesta la retragerea autorităților sovietice la izbucnirea războiului a rămas la Cernăuți, dus pe urmă ca evreu în Transnistria.- Acolo acest VITNER a devenit omul autorităților românești și al gestapoului, s'a purtat ca un criminal față de populația evreiască, care era deportată. Acest lucru l-am aflat dela tovarăși care erau deportați.- La eliberarea acestui teri-

↓
1940 -
1941

218

toriu de către Armata Sovietică, dr. VITNER știind ce-l așteap-
tă la Cernăuți, nu s'a mai întors acolo, s'a refugiat la Bucu-
rești, unde a fost promovată după recomandările lui LUCA, la muncă
de răspundere la Ministerul Sănătății.-

Când am revenit în țară în 1945 și am aflat că acest
VITNER ocupă un post de răspundere, am sesizat Comitetului
Central al Partidului, am arătat cine este acesta.- Văzând că nu
se iau măsuri, am mai trimis încă o scrisoare pe care dr. ANDREI
MOS a predat-o lui ANA PAUKER, care își lucra dantura la el, eu
atunci nu am putut ajunge până la dânsa.- Am aflat atunci că
LUCA știa de aceste scrisori și s'a exprimat că tot ce se
spune despre dr. VITNER sunt calomnii, eu am sfătuit pe toți
cei ce știau despre VITNER să scrie Comitetului Central.
Cred că în momentul când s'a început a se lua măsurile împotri-
va lui VITNER, a simțit și a fugit din țară. Am auzit că a trecut
ilegal granița și se află azi în America.- Aceștia au fost
prietenii lui LUCA pe care i-a protejat și susținut în posturi
de răspundere.-

Cine sunt
acestia?

După cum se vede el s'a înconjurat întotdeauna cu
dușmani ai clasei muncitoare.-

Aceasta am avut de spus despre cele ce știu de LUCA.-

ss. Eșanu Sabina

28.VII.1952.-
CM/3 ex.

Secrețorie

259

Cu Nobile Sueda n'au avut legături
directe în trecut, m'au întâlnit
cu el în 1929 în timpul luptei pac-
tiste. Cu eu activat atunci
în Comitetul organizației. Pe 12 din
Capitola - Sueda a venit atunci
la câteva sedințe ale comitetului
al casei Parker, m'au ordonat atunci
că partidul nu poate să se în-
deplinească socințele sale din
cauza grupării care e are în fața pe
"Bosku" care este a picături în des-
voltarea partidului - și deci trebuie
dus luptă pentru scoțarea lor din
partid. Cu ea și celelalte. Tovarș-
dei, avram munca de răspundere
dar detașata revoluției noastre să știe
am putut și să luăm în lupta pac-
tiste fără de principii, de către Sueda
și celelalte, care a dus la spargerea
unității partidului, la slăbirea capa-
cității sale de luptă. Tocmai în mo-
mente grele ca în Bulgaria și în...

11
romana - și pregătirea să treacă la un
nou stadiu în dreptul împotriva
mozelor muncitorești de la orașe și
ruri.

După sezonul comunistului, și a
măsurilor luate pentru lichidarea
rețelei - proclamație, și a fost tri-
mis la muncă undeva în Moldova
pentru reabilitare. În unele aminte eu
a fost parte nemulțumit, de ma-
surile care s-au luat, în legătură cu el.

Eu am fost trimisă în delectare
la școală în U.R.S.S., ca să mă
reîntors în țară și să mă așez
pestej și să mă întăresc în
muncă cu el. Și în viața în re-
laxare cu toți, eu care muncă în pre-
cuz, avea tot timpul atitudine
de superioritate, privea pe oameni de
sus, în treburile înțelegând metode
de lucrare, nu și apropiat oameni
cu care a activat. Era distanțat față
de activul cu care muncă.

Ai vrea să arăt ceva în legătură
cu atitudinea sa față de țara

III În aduc aminte că în perioada
procesului Trotschistilor în 1938,
a apărut în luptă de clasă un or-
todox ~~era~~ în care Patroșcanu era
demascat ca un element care sta
pe profit. Trotschiste, Patroșcanu
nuși iși restabilește situația în
Partid imediat după sfârșitul lui Tucea
din închisoare 1938-1939. Cu care lu-
rase legătura. Tovarion. poteau obține
cei lucră era acela care a organizat și
Tucea lui Patroșcanu, fără nici un
fel de discuții și lămuriri în partid.
Căutăm un intercal ni să răspund
ce situația lui Patroșcanu să lămu-
răm la C.C. al Partidului.

Despre obținerea lui Tucea din pe-
rioda 1940-1941 pot vorbi un-
mitoarele. El a căzut în 1940
în moshul Bucovinei. Căci a încercat
să treacă granița în Uniunea Sovietică
a fost ca și cum nu se la bemănt. Ca
parte lui închisoare, roaba cu
obținerea Bucovinei de noi de către
Uniunea Sovietică - a fost și el
eliberat din închisoare din bemănt.

17

Ca membru al C.C. P.C.R. a fost
 din primele zile recunoscut acord-
 dându-i se deflora încrederii de
 către Comitetul Regional al P.C.R. (1)
 și de organele de conducere socie-
 tale. A fost numit coordonator de pe-
redicte și Comitetului Societății
Proletarilor - Comunisti, iar mai târziu
 ales deputat în Secțiunea Secției.

În calitate pe care a avut-o
 în țară și străinătate în jurul său
 elementele muncitorești. Cu toate
 că le promovează în muncă în ope-
 ratul administrației, să re-
 munde în muncă de răspundere
 în societate și în afara elementele
 capabile și necesitate din P.C.R.
 să se înțeleagă cu fapte me-
 gheri speculativ-intelectuali. Fel-
 gheri: care au studiat și lingvistică
și aduceri codexuri etc.

Ținând de un oraș de țară cât a stat la
 Comunisti. Să orientabilă, pentru
 a putea potruinde la el trebuia
 făcut un timp în de lungă antică
 muncă, cîștă la Tranzițiunea. nu se

263
În timpot, s'a îndepărtat
de Tovri membri ai P. C. R. care se
afleau în benzina. În casa lui Tovri
Nik nu prea veneau, în schimb
fața chepurii cu acele elemente venite
din rândurile huzarelor, cu care s'a
impunctat și în mijlocul căruia
se simțea parte bună. Deoarece
această parte se vorbeste și
Tovri. Deci care lucruri la secția
administrativă a C. C. P. M. R.

Între alii care frecventau casa lui
Tovri la benzina și fața parte din
cercul lui pe practica era și un om
de Nitru. Acesta la retrogradarea ac-
tivității lui sovietice la instruirea în
hoșului a rămas la benzina, dus
pe cară ca erau în "Instrucție".

Acela acest Nitru a devenit omul
autoritar românesc. și se gestionează
și partea ca un criminal față de pu-
bluția eserovă care era departata.
Acest lucru l-am aflat de la Tovri,
care era departat, la chitarea

VI. Acesta. Către decizia de către Armata Sovietică
 de Vitmer fiind cel așteptat - la
 termenul - nu s'a mai întors oare
 s'a refugiat la București, unde a
 fost prezentat după recomandările
 lui Luca la marea de răspundere
 la ministerul Sănătății.

Căntăc au revenit în țară în 1945
 și au aflat că aceluși Vitmer nu
 pot un post de răspundere, au se-
 rădit la Comitetul Central și Politburo
 lui au oțelut cine este acesta.

Văzând că nu se iau măsuri;
 am mai trimis încă a scriitoare
 pe care și Andrei Moss a predat
 lui Ana Pauker, care i-a lucra din-
 tura la el, eu și Tuncu - nu am putut
 oferi pe lângă la dăruire. Am aflat
 atunci că Luca știa de aceste scri-
 tori, și se exprimă că tot ce se
 spune despre și Vitmer sunt
 calomnii, eu am sfătuit pe tot
 cei care știau despre Vitmer să scrie
 Comitetului Central. Căntăc eu în
 momentul când s'a început a se

Vii
lucă măteli - împotriva lui, Vîtmă
a simțit și a fugit din ²⁶⁵ țară
Am auzit că a trecut ilegal granița
și se află în America - Acesta
cu toată prietenia lui țară pe care la
protejat și susținut în posturile de
răspundere.

După cum se vede el s-a încercat
jurot întotdeauna cu dăruirea
și clasei muncitore.

Acesta cu orice chip de sprijin des-
pre cele ce stă de țară -

Ysac Latimer

28/VII 1952.

266
24

INFORMARE

Observațiile mele în fostul județ Trei-Scune și Raionul Sft.-Gheorghe în urma influențelor locale ale politicii lui Vasile Luca, care au atras după sine devierea de dreaptă și spiritul de împăciutorism, astfel s'a dat loc influenței chibărești pe linie de partid și de stat.

Eu Erdős Stefan, am venit acasă la Sft.-Gheorghe în mijlocul lunii Iulie 1945 din internare, m'am prezentat la partid că vreau să lucrez.

Pe unde m'am uitat peste tot vedeam șezând elemente străine de partidul nostru, în posturile de conducere. În conducerea partidului de atunci erau oameni șovinști, naționaliști, stângiști și acei care în primul rând căutau avantajele sale.

În iarna anului 1945-46 tovarășul Löb Martin ca instructorul Regiunii Mureș a venit la Tg.-Săeneș și în scurt timp s'a început curățirea. În aceasta și eu am ajutat, ca secretarul celulei de partid a Fabricii Textile, totuși nu s'a putut executa în măsură completă, așa cum ne cere partidul. Demonstrația mare din 15 Martie 1946 era tot urmarea politicii șoviniste. Deși am anunțat d'înainte Comitetul de Partid Județean, că masa este îndemnat pentru serbarea zilei de 15 Martie, ca "serbarea libertății maghiare", și deși s'a dus muncă de lămurire și agitație combativă de către membrii de partid conștienți, demonstrația în fabrica textilă a izbucnit. Urmarea acestei a fost că elementele șoviniste de dreapta, vestitorii unității maghiare și-au întărit vederile. Varga Gabor care era atunci în fruntea poliției, a fost înregistrat de către elementele șoviniste, ca om de a lor. La fel pe Nagy Victor dela Fca. de Cigarete, pe Kocsis Mihai dela Fca. de Textilă, care au fost acolo conducătorii muncitorilor. Iar Comitetul Județean al Partidului Social Democrat cu conducerea lui Szabo Albert și Beosei Pavel fost profesor-preot în această zi cu discursurile au câștigat complet adunătura și reacțiunea șovinistă pentru Partidul Social Democrat. Ca de exemplu, după această zi, la Fca. de Textilă în decursul unei luni numărul membrilor social democraților de 15-20, a crescut la 350-400 de membri. Anunțat pregătirile alegerii din 1946 în front unic. Între timp eu în Iulie 1946 am fost scos din producție și am devenit responsabilul Secției de Educație Politică a Comitetului de Partid Județean.

Frontul Democratic Popular și-a propus deputații. După părerea mea, aceste propuneri au fost urmările aceluia fapt, că rândurile partidului au slăbit, s'au retras și au încetat "lupta cu moara de vânt" (după cum spuneau ei). Să vedea candidații de deputați de atunci: Szabo Albert conducătorul Comitetului Județean al P.S.D., a fost grădinar, exploatare, un bețiv de obște cunoscut, juca cărți, sfemeiat, increzut, arogant, unsimpatic. Kovasznai Ioan, moșier din Anghelug, care stăpâna și exploata toată împrejurimea. Kovács, preot reformat din Covasna. Toth Giza țărăn în Lemina socotit chibur, care a fost scos din întinericul necunoștinței și care numai de ceea ce a devenit deputat, că era fratele vitreg al lui Vasile Luca. Unde era aici clasa muncitoră și țărănimea muncitoare reprezentată?

Comitetul de Partid Județean în acest timp deja era îndrumat din spate de un clic. Nagy Victor a devenit șef județean, care a fost membru în Centrul Național de Muncă, în timpul lui Northi. A fost un bețiv și vederile lui asupra moralei proletare a fost peste tot cunoscute, ceea ce am spus și în fața lui, când a fost prelucrat la Comitetul de Partid, că el va fi șef județean. Kovács Francisc, fost comerciant de lemne a devenit responsabilul administrativ al Comitetului de Partid. Cât timp activiștii își duceau munca între mare lipsuri în anii 1946-47 timpul secetei, Kovács și ceilalți ase-

2675

mănători de el aveau din toare bune. Tovarășul Nagy Francisc, care și astăzi este în activul raional, a fost achiziționatorul și transportorul. El a fost "ordonanță" pentru Kovács și secretarului de atunci lui Lajcsák Iuliu. Ziinic ducea alimentele și îmbrăcămintele, ceea ce lua pentru toți activiștii - la locuințele lor, și se împărțea între 3-4 persoane. Între aceștia aparținea resp. de cadre de atunci Nagy Andrei. După demascarea și înlăturarea acestora Erdélyi Iosif devenea ca secretarul Comitetului de Partid Județean, care cu mâini puternice vroia să înlătore elementele străine de partid și metodele lor.

Varga Gabkor fratele vitreg al lui Vasile Luca, deși i-s'a atras atenția prin biroul de partid în mai multe rânduri asupra unor probleme, acestea le-a refuzat, ori nu le-a executat. Nagy Victor, care atunci a fost șef județean, la fel nu priacea directivele partidului, aceștia cu Toth Geza și Szabo Albert au format o fracțiune în cadrul Comitetului de Partid Județean. Tovarășul Erdélyi Iosif avea lipsa, având comportare stângistă, prin aceea că vroia să explodeze odată fracțiunea de mai sus. Această greșală de tactică a fost activul îndepărtării lui mai târziu. Fracțiunea lui Luca prin intervenția personală a lui Luca a înlăturat pe tovarășul Erdélyi. Atunci a fost plasat la șantierul de muncă, care purta numele lui Vasile Luca. După acestea se vorbea că Luca a spus: nu este destul că Erdélyi mi-a murdărit numele în Trei-Scaune, acum l-a pus pe șantierul care poartă numele meu. Aceasta probabil a fost adevărat, deoarece Erdélyi Iosif în scurt timp a fost înlăturat de la Șantierul "Vasile Luca" din Salva-Vigau și pus la muncă din jos.

Așa cum au fost două tendințe în Comitetul Județean la fel au fost în întregul activ două familjarisme mari. Unul cu conducerea fostului resp. de cadre Szabo Bela, celălaltu familjarismul lui Varga, unul din familia Varga. Atât activiștii de partid, cât și activul care lucra la organizațiile de masă, marea parte din aceste două familii provenea. Aceli, care nu făceau parte din nici una, n'aveau viață lungă în activ. Nagy Francisc în prezent activist la Raionul Sft.-Georghe, ca să-și asigure avansarea, a luat în căsătorie o soră a lui Szabo Bela.. Baco Ida, o altă tovarășe tot din acest scop s'a căsătorit cu Szabo Bela. Cele două familii mai târziu s'au legat într'una, Varga Klári s'a căsătorit cu fratele lui Szabo Bela cu Szabo Iosif, în prezent sunt la Tg.-Mureș, Szabo Iosif la redacția ziarului "Előre" și soția la Școala de Partid de 6 luni în limba maghiară. Îndelung s'ar fiutea continua activitatea celor două familjarisme și împletirea lor, care a fost baza devierii de dreapta și a împădurismului în Treiscaune. Cei care făceau parte din acest clic, erau socotiți ca primii peste toți, ei au mers la școli și avansau în anii 1946-47 și la începutul lui 1948.

Așa a fost până ce tovarășul Erdélyi Iosif a fost schimbat cu tovarășul Ady Ladislau (Mureșan), care a împrăștiat cu pricepere fracțiunea din sânul partidului. În acel timp scurt, cât era în Trei-Scaune tovarășul Ady, a pornit lucrul normal. Peste 3-4 luni pe tovarășul Ady, i-a schimbat Süssler Carol, ca secretar de partid județean. Între timp Nagy Victor șeful județean a fost schimbat, prin faptul că familia Luca, pe care o slujba bine, l-a ales ca deputat și l-a dus la București. Ca președinte al Comitetului Provizoriu Județean, a fost pus Kisgyörgy Toma, care la slăgerile din 1948 a rămas pe mai departe ca președinte. Tovarășul care a fost mic meseriaș, n'are comportare de luptă de clasă și se lăsa influențat de politica clicii lui Luca. În mai multe cazuri s'a contrazis cu Toth Geza, dar totuși l-a convins.

Süssler Carol secretarul Comitetului de Partid Județean, care după scurt timp s'a închinat politiciii lui Luca, s'a căsătorit cu una din surorile lui Luca.

278

Toth Geza avansa cu pași de asalt. A terminat Școala C.C.. In 1948 a devenit președintele U.P.M.-ului Trăi-Scaune, in 1949 a devenit secretarul agrar al Comitetului de Partid și in această calitate el îndruma organizarea gospodăriilor colective.

Tovarășul Albert Iosif fostul secretar al Plășii Tg.-Săcuiesc a devenit resp. administrator al Comitetului de Partid. Și el era omul clicei lui Luca.

Eu in August 1948 am fost schimbat din funcția de activist, deoarece la ziarul "Igazság" am trimis o corespondență, care nu a fost controlat de biroul județean. Din Septembrie 1948 până in Martie 1949 am fost responsabilul Administrației ziarului "Népujság". După aceasta până in Septembrie am fost reporterul din Săcuime al ziarului "Igazság", apoi resp. de presă și propagandă al Comitetului Provizoriu Județean până după raionare. Cât eram reporterul local al ziarului "Magyar Szó din România" din Octombrie 1950 până in Aprilie 1951, am văzut bine că peste tot foștii exploatatori, dușmanii de clasă, ajung in posturile de răspundere, iar activul face totul după conducătorii partidului, abătându-se complet dela morala de partid. Am avut cunoștință despre aceea, că Pascu Ladislau, fostul resp. de cadre a trăit o viață imorală, că Szabo F. Ioan secretarul raional a făcut tot aceasta și s'a folosit aici de funcția lui. Tot pentru acest motiv am fost schimbat din funcția activist György Alexandru și mulți alții. Am avut cunoștință și despre aceea, că au pregătit o locuință de partid pentru delegații in casa lui Schneider, care a fost folosit pentru locuință de întâlnire de Süssler Carol, Toth Geza, întâlnindu-se aici cu femeile lor. Pe Már Ana, care a fost ca "menajeră" la Süssler Carol numai in așa fel s'a putut în-lătura, când el a vrut să se căsătorească cu sora lui Luca, că a băgat-o la Școala de partid de 3 luni.

Pe lângă toate acestea am văzut, că aceste fapte nu corespund liniei partidului, dar fiindcă nu am avut pregătirea politică, pe care o am acuma, după școala de 6 luni, am avut atitudine nejustă și nu am demascat aceste lipsuri, pe care le-am văzut.

După părerea mea, tovarășii care au luat cuvânt la ședința raională, începând cu tov.-a Csibi Maria, Gáll Eugen, Kelemen Iuliu, Egető Vilma, Mezei Iuliu, Szabo F. Ioan, Pascu Ladislau, György Alexandru, care in 1948 și mai înainte făceau într'adevăr parte din activul de partid al județului, nu au fost detul de sinceri și nici azi nu sunt față de partid. Pentru ca să nu fie nevoiți să vorbească despre lipsurile personale, au vorbit mai bine superficial despre ale altora, care sunt strâns legate cu lipsurile lor. Deci acești tovarăși încă dovedesc atitudinile ~~xxxxxxxx~~ de dreaptă și de împăciutoristă. Sunt sigur, că acei tovarăși, care din 1946 până in 1951 au fost in activul de partid, știu mult mai mult, decât ceace au arătat. Nici nu putem aștepta, ca aceștia să vorbească de sine, cât timp nu vor spune totul sincer tovarășul Albert Iosif, Kisgyörgy Toma și Csibi Maria.

Părerea mea este, ca pentru a putea lichida politica devierii de dreaptă și a împăciutorismului in Sft.-Gheorghe și in raion, in primul rând este nevoie, ca să curățim organele conducătoare de fostele elemente exploatatori hortisti. Astfel Szász Emeric vicepreședintele Sfatului Popular Orășnesc, fost exploatator. Nu e întâmplător aceea, că el este responsabilul de cadre al Sfatului Popular Orășnesc a luat de căsătorie acum fata unui chiabur. La Oficiul de Inchiriere al orașului sunt următoarele persoane, care rezolvă problemele in spiritul luptei de clasă: Nagy Stefan fost ofițer de levante, Fenechiu soția unui fost ofițer de poliție, care in prezent este inchis, Návák Alexandru fost plutonier de jandarmi "regal maghiar", Szabo Zoltan fost "Nyilas", care a fost exclus din P.M.R. Deci aceștia sunt salariații Oficiului de Inchiriere al orașului. La Uniunea Cooperativelor, in posturile de răspundere foștii comercianți, ca Nemes Ale-

xandru și alții. Meliszek Alexandru este magazioner este cumnat cu Szabo Albert, care a fost membru Partidului "Nyilas". La "Alimentară" nu s'a putut angaja pe altcineva ca dactilografă, decât o fostă fiică de baron, soția lui Kupan Kalapos, care a fost "Nyilas".

Deasemenea se mai află la Comitetul Raional de Partid Mihsály Olga, născ. Meliszek, fratele cărei este Meliszek Alexandru, iar soția lui este născ. Márton Emma, fată bună cu soția fostului deputat Szabo Albert.

Nu este întâmplător aceea că tovarășul Kelemen Iuliu responsabilul Secției de Propagandă și Agitație al Raionului, locuște într'o casă cu fratele preotului reacționar Szilveszter și sunt în bune relații.

În Raionul Sft.-Gheorghe oportunismul și împăciuirea față de oportunism numai în așa fel se poate lichida rezultat, dacă căutăm firele din toate părțile și le tăiam pe acest tărâm. După părerea mea, este necesară revizuirea activului întregi, deoarece acolo vor apărea multe părți, pe care eu încă nu le cunosc și care și astăzi acoperă și reprezintă fracțiunea lui Luca..

Grașul Stalin, 14 Iulie 1952.

*Pentru consemnarea
Ștef Stofan*

ss. Erdős Stefan.

DECLARAȚIE

Subsemnatul Hegyi Zoltan membru al organizației de partid din uzinele Textile "Gheorghe Doja" Sft. Gheorghe, declar următoarele despre abaterile dela linia justă al partidului al unor tovarăși din posturi de răspundere in perioada August 1949-Septembrie 1950.

In perioada de mai sus am fost membru biroului județean de partid Treiscaune și am avut ocazia să constat unele abateri și greșeli săvârșite in aceste luni.

Toth Géza era secretar adjunct al județenei de partid, fiind tot odată, dela un timp și cumnatul secretarului județean Schüssler Carol. Aceste două persoane au avut o atitudine nejustă in multe probleme importante, care fapte au avut urmări in duna liniei partidului.

Chiar când am fost eu mutat la Sft. Gheorghe, s-a inaugurat prima gospodărie colectivă din județ din comuna Turia, plasa Tg. Secuesc. M-am informat deja atuncea că această gospodărie colectivă s-a organizat in această comună, datorită voinței personale a lui Toth Géza, care împreună cu fratele său Luca Vasile s-a tras din comuna vecină Lemnia. Am avut cunoștință că înainte era in curs de organizare a gospodăriei colective in comuna Ilieni, însă din motivul arătat sus, aici sistematic s-amănat organizarea, fiindcă trebuia ca cealaltă comună din motive familiare să fie inaugurat mai repede.

In timpul organizării colectivului dela Turia intr-o zi mașina partidului condusă de Toth Géza in drum s-a răsturnat și a suferit mare stricăciuni. Mașina a fost pusă in reparație, iar cheltuelile au fost acoperite din banii strânși de către activiștii de partid pentru a cumpăra cadouri colectivului dela Turia. Despre aceasta a avut cunoștință și tov. Albert Iosif, fost responsabil admi. istrativ al județenei.

In organizările altor gospodării colective din fostul județ Treiscaune, Toth Géza ca secretar cu linia agricolă a avut rol mare. In primăvara anului 1950 s-a pus accent mare pe organizarea a cât mai multor gospodării colective. Toth Géza a introdus in această muncă linia lui de dreapta, ceace a dus după sine, că foarte multe chiaburi au intrat in colective. Personal am observat in comunele Cernatul de sus, Comolău, Lét, Mărcușa, Mărtineni, Bresteghin și altele, unde Toth Géza a forțat pe tovarășii care organizau colectivele ca să ia înșantru chiaburii, pe care el le socotea gospodari buni și cu autoritate in comună. S-a întâmpnat de exemplu cu mine, când organizam gospodăria colectivă in comuna Bresteghin, că am lăsat afară pe doi chiaburi din comună. A doua zi chiaburii l-au prins pe Toth Géza care era pe acolo, i-au plâns pe urmă Toth le a primit in colectiv fără să ne asculte pe noi. Despre procedeul lui in organizarea colectivelor poate să vorbească mult tovarășii Veress Iuliu activist la raionul de partid Sft. Gh, Dénes Albert dela uzinele Strungul orașul Stalin, Zatyí Mihail in prezent instructor C.C. și alții.

Toth Géza a pus accent pe organizarea a cât mai mulți țărani in colective, fără a se ține seamă de componența lor socială. In gospodăria colectivă din Turia de exemplu au intrat chiar in conducere trei chiaburi, cari mai târziu au fost descoperite de tov. Bone instructor C.C., care s-a deplasat in mai multe rânduri la fața locului și venind înșantru la ședințele biroului județean a cerut insistent excluderea lor din colectiv. Toth Géza totdeauna s-a contrazis luând apărarea chiaburilor, iar pe tov. Bone l-a numit spion. Aceste manifestări trebuie să se afile in procesele verbale ale ședințelor de birou.

Toth Géza in aceste timpuri aproape zilnic a plecat cu mașina spre Tg. Secuesc, de multe ori cu tov. Albert Iosif. Noi am crezut că ei pleacă in unca de partid, dar mai târziu totdeauna am aflat că au organizat chefuri la unele elemente străine de noi, din Tg. Secuesc.

Toth Géza a căutat să trimeată in școli și unca de răspundere pe unii activiști sau munc. de partid, elemente care in partit acest

271 29

lucru sau au avut chiar trecut murdar

Fratele lui Toth Géza este Toth Ernest locuitor în comuna Leania. Am cunoștință că în 1947 sau în 1948 a bătut pe un țăran în orașul Tg. Secuiesc, în uraa căruia acest țăran a murit în spital. De altfel Toth Ernest care era pe atunci șeful Poliției în Tg. Secuiesc, în loc să fie tras la răspundere în fața judecătii, a fost schiabat și numit președinte al Sfatului Popular din comuna Leania.

Aceste elemente era aproape totdeauna beat și locuitorii din comună au avut frică de el, însă tot din cauza fricii nu s-au exprimat în fața autorităților de atunci.

În anul 1950 Toth Ernest a fost propus de către fratele său Géza în prima serie a școlii de partid de 3 luni din Sft. Gheorghe.

Membrii Comitetului Județean au fost contra trimerii în școală însă la această ședință de birou, unde se discuta propunerea de trimerie în școală, secretarul Județean tov. Schusler s-a exprimat ca el ca secretarul județean de partid ea toată răspunderea asupra lui și este de părere hotărât ca Toth Ernest să fie trimis la școala de partid.

Noi ne-am mirat de acest fapt, însă cunoscând că atât Toth Ernest cât și Toth Géza sunt frați de ai lui Vasile Luca, nu am avut curaj săi mai contrazicem.

Toth Ernest a și urmat această școală și după ce a terminat, secretarii Județenei Schusler Carol și Toth Géza au fost de părere să facă din Toth Ernest un activist de partid cu Gospodăriile Colective.

Noi nici de această dată nu am fost de părere. În urmă el a fost repartizat la Tg. Secuiesc în postul de adjunct politic la SMT.

După răscoalele unor țărani influențați de chiaburi contra Gos Colective din regiunea noastră în toamna anului 1950, toți activiștii care au folosit metode nejuste în organizarea Gospodăriilor Colective au fost destituiți din activul de partid, afară de Toth Géza, care din contră a fost numit secretar de Partid la Regionala Stalin.

Am cunoștință că Toth Géza l-a încurajat pe ceilalți care sub conducerea lui au avut abateri în organizarea colectivelor, că el va aranja să nu li se întâmple nimic.

Tov. Schusler Carol a fost secretar de partid la Județeană Treiscaune, a avut în activitatea lui o atitudine oportunistă cu diferite abateri dela linia partidului.

Am cunoștință personală ca a avut legături imorale cu soția lui Schneider Alexandru, fost director la Intreprinderea Textilă, înainte de naționalizare.

Schusler Carol a obținut 2 tablouri înfățișând câte o femeie în pielea goală, dintre care pe una a pus-o pe perete în camera lui iar pe cealaltă a donat femeii susnumită, care la fel a ținut-o în camera ei.

Am cunoștință că Schusler Carol a avut la fel legături imorale cu o fată -numele nu-l știu precis- pe care a adus-o la școală de partid și cum am auzit dela ceilalți tovarăși, ia donat diferite bijuterii, ridicate din locuințele naționalizate ale moșierilor.

Schusler Carol în anul 1950 s-a căsătorit legal pentru a doua oară cu o soră a lui Vasile Luca, care se afla în comuna Covasna. După căsătorie s-a observat un familiarism și mai mare între cei doi secretari deveniți deja cunnați.

A atât Schusler Carol cât și Toth Géza, au fost în prietenie bună cu Szabo Albert /Berți/ și Nagy Victor, foști deputați de Județ. De multe ori au chefuit împreună la locuința unuia sau a altuia.

Varga Gavril, un alt frate al lui Vasile Luca, era la noi în grad de maior, comandantul Securității din Județ. El la fel cu frații săi în loc să ducă linia partidului, a avut legături prietenești cu elemente exploatare sau foști exploatați. Așa pot să-mi amintesc de Malec, Lupan, Kovasznay, chiaburi cu care umbla la vânat.

Varga nu a ocupat niciodată o poziție hotărâtă contra manifestărilor reacționare din Județ. Așa de exemplu am cunoștință că în comunele Ozun, Aninoasa și altele s-au întâmplat manifestări șovine,

reaționare, deschise față de care, Varga a avut o atitudine dezinteres chiar de multe ori a început să motivez cele întâmplare, ca și cum nu ar avea nici o importanță politică și sunt obiceiuri de tradiție ale secolilor. Varga cu linia sa s-a contrazis chiar acțiunilor partidului ca de exemplu: In anul 1950, Comitetul Județean de partid a hotărât înființarea unei filiale a Bibliotecii Noastre, în Sft. Gheorghe, unde urma să se difuzeze cărțile și broșurile necesare învățământului de partid din județ. În căutarea unui local convenabil am găsit, chiar lângă sediul Bibliotecii Noastre, un magazin și atelier de ceasornicărie a unui exploatator. Noi am vrut să mutăm această ceasornicărie tot în aceeași stradă într-un atelier de pălării, al unui alt exploatator, ca să putem asigura în localul arătat înaintea Bibliotecii Noastre, Varga fiind în legături de prietenie cu proprietarii acestor ateliere s-a contrazis scopul nostru și s-a exprimat în oraș că partidul nu are ce să se amestece în problemele ce aparțin secției spațiului locativ din oraș.

Eu nu m-am lăsat influențat de această atitudine a lui Varga Gavril și am ridicat problema în ședința biroului Județean care în urmă a adus hotărâre pentru rezolvarea favorabilă a acestei probleme. De atunci Varga Gavril a căutat toate ocaziile să arate nemulțumirea și chiar dușmănia față de mine.

Varga Gavril a avut legături prietenești și poate și de alte feluri cu tovarășele Szabo Eva funcționară la Uzinele Textile Gheorghe Dozsa precum și cu Hervai Paula tot în serviciul acestor uzine.

În legătură cu persoana a 2-a aceasta a fost numită responsabilă în biroul special al Uzinei, în urma intervenției lui Varga Gavril. Menționez că Securitatea oficială nu a dat consiliul la această numire. Hervai Paula permanent s-a lăudat cu această prietenie în fața multor tovarăși și în fața mea. În anul acesta am primit sarcini strict confidentiale ca director al Uzinelor "Gheorghe Dozsa" din partea Ministerului nostru. Aceste sarcini sunt îndrumate și controlate de către organele competente din M.A.I.

Pentru noi la Minister ni s-a prelucrat că despre aceste lucruri nu are voie să știe nimeni înainte de a primi noi dispozițiuni. M-a mirat foarte mult faptul că despre problemele aceste secrete, care credeam că numai eu am cunoștință în fabrică, știa și Hervai Paula responsabilă biroului special.

Interesându-mă de la ea, de unde cunoaște aceste probleme, a lăsat să înțeleg că a auzit de la Maiorul Varga Gavril care era responsabil pe Regiune cu aceste probleme.

Szabo Albert deputat al Județului nostru, fost conducător al PSD din Județul Treiscaune, a făcut parte din legăturile de prietenie cu cei amintiți mai sus. După raționare, Szabo Albert prin ajutorul lui Vasile Luca, după cum se spunea, a fost numit consilier de Centrocop. Pe el îl vedeam aproape în fiecare săptămână vizitându-l la Sft. Gheorghe, cu mașina Centrocopului vizitând prietenii săi. Acest Szabo Albert nici nu ascundea legăturile sale cu dușmanii poporului nostru. De exemplu în iarna anului trecut l-am observat petrecând în restaurantul de stat din Sft. Gheorghe cu Benkő Ladislau, moșier expropriat. Toată lumea care se afla în restaurant s-a mirat mult asupra celor văzute. Szabo Albert era acela care în anii 1946 și 1947 ca conducător în Partidul Social Democrat a ținut discursuri înaintea muncitorilor din Uzinele Textile, influențând pe membrii PNR fost PCR de a trece în Partidul Social Democrat.

Albert Iosif în prezent președintele Sfatului Popular al Regiunii Stalin, fost responsabil administrativ la Județana de Partid Treiscaune.

Despre tovarășul Albert știu că a făcut parte din olica arătată mai sus, a luat parte la petrecerile organizate de Schusler Carol, Toth Géza și alții. De multe ori a plecat la Tg. Secuiesc de unde se trage și petrecea cu elemente dușmănoase din acea localitate.

In anul 1950 Comitetul Județean de Partid Treiscaune l-a propus pe tov. Albert într-o școală de partid, însă el a refuzat plecarea în școală, aducând diferite motive.

Noi membrii Biroului de Partid din acele timpuri, de multe ori am arătat părerea noastră față de cele constatate și procesele verbale originale dresate cu ocazia ședințelor de birou poate să documenteze discuțiile în jurul acestor probleme. Însă procesele verbale bătute la mașină nu mai corespund cu adevărul fiind acestea corectate de către secretarii Comitetului Județean.

Noi toții care făceam parte din Biroul Județean am avut lipsă mare de a nu avea destul curaj să arătăm situația din cadrul conducerii partidului în Județul Treiscaune, Comitetului Central al Partidului nostru. De multe ori ne-am gândit la faptul că dacă contrazicem unele manifestări ale celor de sus, sau prelucrăm cele constatate, vom comprime pe Vasile Luca care era secretar al Comitetului Central.

Acestea sunt constatările mele după cum îmi amintesc însă pot să propun pe unii tovarăși care vor putea susține cele de mai sus și încă altele: tov. Szabo Frank Ioan, Pascu Vasile, Kelemen Iuliu, Csibi Maria, Sandor Eva, Zach Mihai, Hegyesi Alexandru, Kisgyörgy Toma, care a făcut parte din Comitetul Județean de partid în timpul arătat înainte.

Sft. Gheorghe 10 Iulie 1952.

ss. Hegyi Zoltán

*Pentru conformitate
Igel Stefan.*

~~82~~
274

/ Traducere /

D E C L A R A T I E .
=====

Pe Varga Gavril îl cunosc din luna Mai 1943 dela gara Deda, unde a făcut serviciu de impieगत la cale ferată.

In 1944 când Armata Sovietică ne-a eliberat Varga Gavril s'a refugiat cu armata maghiară și germană in Ungaria, de unde in 1945 la chemarea fratelui lui s'a mutat acasă.

In toamna anului 1945 Varga Gavril a venit la Poliția din Sf. Gheorghe, in calitate de chestor.

In Iunie 1945, eu Gal Wilhelm și Egyed Alexandru ca gardieni civil in pivnița din Str. Stalin Nr. 7 am găsit toate actele al partidului Volksbund, adică instalația lui, intre care și svastica, cât și broșuri de propagandă, hărți de armată, carnete de membrii, pe numele lui Rombauer Tivadar și ziare nyilasiste pe numele de Hubbes Petru. Acest material a fost transportat de noi in coșuri mari la Partidul comunist, unde am arătat totul tov. secretar și după sarcina primită de tov. secretar materialul a fost dus de noi la Varga Gavril, ca să aranjeze aceste chestiuni însă nu a luat nici o măsură, cu toate că au fost dovezi nominale

In acel timp am rechiziționat mai multe biciclete, cari nu au putut fi justificate însă mare parte din aceste biciclete au fost duse la locuința lui Varga Gavril de către fiul său. De exemplu o bicicletă nouă a fost predată lui de către un secretar de Poliția anume Liviu, adică pivnița lui Varga Gavril a fost o adevărată magazie de biciclete, gardienii care au lucrat acolo s'au mirat, ei au tăiat lemne și altele la locuința lui.

In 1945 am dus 96 metri postav din Covasna dela gară, pe care trei indivizi au vrut clandestin să transporte la Făgăraș, ceace a fost confiscat de Varga Gavril și Elefant Iosif. După o lună am văzut haine confecționate din acel postav atât pe Varga Gavril cât și pe membrii familiei lui, cât și pe Elefant Iosif și familia, ceace a stârnit indignarea gardienilor, fiindcă noi am dus la indeplinire însărcinările și ei nu au fost la îndeplinirea sarcinilor lor.

In 1946 in timpul secetei am primit aprobare la o mare cantitate de cereale dela moara Sandor Geza, din care personalul a primit numai 4-5 kg., dar Varga Gavril împreună cu Elefant au cărat cerealele cu sacii la locuințele lor.

In 1947 Firma Danubiana ne-a repartizat 3 vagoane de lemne de foc pentru Poliție, iar Elefant într-o sedință sindicală a arătat că fiecare va primi 1000 kg. de lemne gratis, ceace nu am primit niciodată, iar din cele trei vagoane de lemne un vagon a fost transportat la locuința lui Varga, un alt vagon la locuința lui Elefant și al treilea vagon a fost împărțit intre Imre Iuliu fost comisar atunci sin Ovari.

275 33

Pe Varga Gavril s!a putut vedea in fiecare noapte, chefuindu-se, dar niciodat* cu un proletar, ci intotdeauna cu explo atatori și chiaburi, de exemplu cu Kolcsa, Benko Ladislau, Imre Aron și alți asemenea elemente, proprietarii de pivnițe de vin pe atunci, ca Laszlo Ioan și Kovacs Ioan. Cu câte 50 kg. au d*ruit vinul și au transportat la locuința lui Varga.

In timpul secetei numai cu autorizație s!a putut c*lt* tori, care au fost eliberate de comisarul Pârlea și numai acei au fost avantajați care anticipat au pl*tit lui Varga Gavril. De exemplu într!o ocazie când l-am luat la r*spondere pe comisarul Pârlea c* primește mit* cu eliberarea autorizatiilor, ne/a declar* c* el pred* lucr*riile lui Varga Gavril*. Asta este numai o mic* parte a lucrurilor.

In Mai 1948 am f*cuit serviciul la circulația din centr* când a venit la mine un oarecare Szekely Francisc care a fost gardian civil, știind c* eu sunt resp. de cadre in org. de baz* a Poliției și mi-a raportat urm*toarele : Dac* știu c* Varga Gavril ia mit* in proporție mare, fiindc* el a auzit dela tov. Nagy Iosif și soția c* Varga Gavril a cerut 10.000 lei dela soția lui Vancsi Vancsi, care a vrut s* c*lt*toareasc* la Budapesta la fiul ei. Deasemenea și soția lui Valint Mihai a vrut s* scoat* pașaport și deoarece a știut c* Vancsi Vancsi s!a ocupat deja cu scoaterea pașaportului, vrând s* plece tot la Budapesta, a cerut sfat dela ei și soția lui Vancsi Vancsi s!a plâns c* pân* acum a pl*tit 10.000 lei, dar înc* nu are pasaportul in mân*. Acest caz ~~xxxxx~~ eu am raportat la secția cadre al județului, tov. Balogh, dar anticipat am comis aceea greșeala mare c* am anunțat cazul secretarului org. de baz* organizației de baz* Elefant Iosif, adic* am vrut s* cer sfat dela el și am mai spus și tov. Fagyas Andrei iar ei ca s*-și câștige protecție la Varga, m-au tr*dat, eu știind c* ei sunt buni membrii de partid am avut incredere in ei.

In sedința de org. de baz* din luna Iulie 1948 l-am criticat pe Fagyas Andrei fiindc* neținând cont de serviciul pe care l-a avut au b*tut 4 inși f*r* nici un motiv și atunci tov. Fagyas de faț* fiind toți membrii m!a amenințat c* m* va aranja și m* va da afar* din serviciu, astfel Varga a profitat și de ~~xx~~ cazul lui Fagyas, a inceput luarea de m*suri impotriva mea, știind c* am dusmani din partea elementelor din vechea poliție, care ulterior toți au fost dați afar* din cadrul Poliției, a strând materia dela aceste elemente cu c*pitanul Toth și este și natural c* toți au dat date false, in frunte cu Fenechel Gheorghe, care a fost ches torul poliției de atunci, c* eu Gal Vilhelm am adunat material impotriva lui Varga și am predat secției de cadre. Cu ocazia arest* mele mi-a și spus c* eu am lucrat impotriva lui, când s!a dresat proces verbal impotriva mea, dar totul a fost declarat fals și nu așa cum am spus eu. De exemplu despre patronul meu Fogarasi Ioan a spus Varga c* a fost conduc*tor nyilas, ceace nu a fost ade v*rat. In cazul de pașapoarte, martorii au fost audiați, ins* ei anticipat au fost amenințați de Varga, ca s* vorbeasc* într!așa f fel ca s* fie bine, iar cel care trebuia s* fie martor principal Vancsi Vancsi impreun* cu soțul ei au fost duși la locuința lui Varga Gavril și au chefuit timp de mai multe zile și nici nu au venit la proces, fiindc* nu au fost citați.

In dosarul meu peste tot a figurat c* fratele domnului Ministru Luca Vasile, ceace a fost ~~xxxxxx~~ ar*tat ca s* se știe despre cine este vorba și ca atare s* se poarte cu mine.

276 34

Eu și în timpul cât am fost arestat am depus astfel de muncă, că Varga mi-a spus că eu într-o lună de zile am muncit atât, cât n-au muncit 7 oameni. De exemplu directorul și subdirectorul și sergentul din închisoare, care au fost în legătură cu deținuții politici, au predat orice obiecte de la membrii de familie a deținuților politici, eu am făcut notițe zilnic despre cele auzite de la deținuții politici. De exemplu l-am descoperit pe Szasz Eugen, fost locotenent la antiaeriană maghiară și pe preotul Szilveszter Darabont Francisc, care în timpul lui Szalasi a fost guvernantul adjunct al orașului Budapesta, eu făcând să aibă încredere în mine nu au ascuns nimic față de mine și astfel am avut ocazia ca să strâng material concret despre ei și încă despre 30 legionari din Covasna. Din acest motiv Varga m'a scos din închisoare la Siguranță pentru ziua și pentru noaptea m'a lăsat acasă ca ziua să nu fiu văzut acasă. Soția mea aflând că eu sunt la Siguranță a venit repede la mine cu ceva alimente, și a întâlnit cu Varga, care a bătut-o la umăr și i-a spus că să spună celui care este de serviciu ca să fie lăsat înăuntru la mine, fiindcă numai acum știe cine este soțul ei.

Cred că dacă așa fi fost vinovat nu ar fi vorbit astfel Varga.

29 Iunie 1952.

ss. Gall Wilhelm.

Hanga Gyilbert 1943 I. hóban ismerem a Diószegi ~~szomszéd~~
 mint forgalmazó helyesített szolgálatot a városi úton.
 1944-ben a művelődés és körképalkotás feladatokkal minél
 előbb Hanga Gyilbert kimerülést a magyar közélettel
 és a németekkel Magyarországon, ahonnan 1945-ben a
 Bányászati hivatalhoz haza költözött. 1945-ben Hanga
 Gyilbert a Jézus-szentgyörgyi névelőszegre jött mint névelő főnök
 1945 II. felhívásán a Gyilbert Vilmos és Egged Jánosok a körkép
 előzőit a Stalin útját 4 évvel előtti pénzbe megvalósít-
 ták a pénz feltevése és a megvalósítás a feladatok
 miatt az összes iratok nagy részét felszámolták és a köz-
 keletet jól megismerő propagandát hozták létre a köz-
 let és a névelőszegre vonatkozóan amelyeket a Rambauer
 Jánosok névelő és János Páter névelő szolgálati újságok.
 ezeket a dolgokat nagy körökben felszámolták a Kommunista Párt
 és a Titkár elnökségnek megmutatták mindezt és a
 Titkár elnökség utasítására Hanga Gyilbertet vitte hogy
 elfogja ezeket a dolgokat a titkár, de azóta ponton ültetve
 intézte el mind amelyet nagy névelő szolgálatok
 voltak, ahonnan az időben jól kerékpárt kaptak el amely-
 ket nem tudtak igazolni hogy ahonnan van ezeket a keré-
 kpártokat a jókat Hanga Gyilbert a főnök a lakásába
 szállítását felbontva egyrészt a kerékpárt eltemetve azóta
 Titkár névelő névelőszegre Titkár névelő Hanga Gyilbert
 Párti vezetők kerékpár raktár volt valóságos elvételkor
 azóta a névelőszegre a kerékpártok fát vették el a lakásán

278

19. február 96 méter korommal posztot vitünk be az országos
amint 3-ileti elaktatit erampisemi Fogorvosba engedely nélkül
azt Targa Galbon Elefant Jozsef egyit elkorvartak is
amikor amel egy honappal volt egy Targa Galbon mint csalisolyin
is Elefant Jozsef csalisolyin abal az országbol keruilt
muhatat latunk ami nagyon barantata a rendorsegi
legenyseget mert a rendseleket negre hajtatut is it minden
allalomal visra iltet a hatalmokat, 1946 ban az ország
nyelte tol menpisegi list kiutaloit kapunk a Gombos
Gecanefele malombal omibol a semelyet az 4-5 kilot
kerot az Targa Galbon Elefantok is Ovari val egyit
valonlag vitel az lalansira, 1947 ben az atori olombia
3 vagon tiri fat utalt ki a rendorseg nevene amint
Elefant Jozsef egyit madrenvertigyalien letjelentete hogy
mindent egy kilo fat fog kanni ingyenesen amit saharem
kapunk meg ugyan az az 3 vagon ha egy vagonnal Targa
lalansira az moisit vagon az Elefant Jozsef lalansira is az
3 vagonnal Tine Gyula az atori komissio is Ovari atokor
valitokor, Targa Galbon minden epel lehet latni mulatni
az saharem mulatut egy proival haneu mudo, akisat
mangaloral is kulakoral Pld az Mblisled, Benki Jozsefal,
Tine Aronal is chee hasonlatol, az atori volt Barpinel
tulajdonosok egy mint Loislo Jahn is Plovis Jahn,
5. literes leg ajansolokostol a borokat is valitokor az Targa
lalansira, az asny itegen az itovasi engedelyel lehet itanni
amint valunk a rendorsegnel Pardo komissio ilitot ki az
azal jehet clonghe akis Targa Galbon elvileg fuetel
Pld Pardo komissio egy allalomal tajlentete amikor mi felelőre
vontat hogy szanal az engedelyvel hogy Targa Galbon az olgokat
atal egyen eszrol az olgokat egy maly visre

III 1948-ban a háború a földi forgalommal teljesítetett ~~Dr. György~~ ^{Dr. György} ~~eljárás~~
mikor egy kékely Ferenc nevezetű úr a földi ~~hosszú~~ ^{hosszú} ~~vált~~
tudva azt hogy én a rendőrségi alapszervezetnél katonai feladatok
végzésére a továbbiakat jelentette nekem, hogy tudvale is az volt
hogy Varga Gyábor nagy mennyiségű pénzért ment és hogy Jászai
elutazás is feljegyzést halotta hogy Varga Gyábor 10,000 lejt vetél
Kácsi Kácsiától aki Buda Pestre akart utazni a fűzőre visszat
Balint Mikalyné is utazott akart utazni szintén Buda Pestre
akart menni a fűzőre mivel hogy tudta hogy Kácsi Kácsiáné
már az utazás előtt intett volna a főnökömnek Kácsiáné
Kácsi Kácsiáné panaszkodott hogy 10,000 lejt pénzt ismét az én
level a kérelem mindegyikét az én ügyi katonákól le
vontam Balogh elutazását de előzőleg azóta nagy hibát követtem
hogy a rendőrségi alapszervezet titkáraként Elefánt Józsefnek
elmondtam jobban mondva tudásomat a főnökömnek is Jászai
András elutazását is elmondtam az okosnak hogy megakad
Vargának a protekcióját sebezve elárultam én tudva azt
hogy az én part tisztem megbízottam lenni.

1948 júliusi alapszervezeti gyűlésen Jászai Andrásról megkritika
társa mert a rendőri hatalmával vissza élve a illetőt
semmi ok nélkül megrent és az Jászai elutazás az egész
tisztem elöt megfenyegetet hogy ő elfogintem engemet is ki fog
dolgoztatni így Varga Gyáborral a főnökös ügye is kapóra jött
a háború idején, eleve megkeresett az előzőt tudva azt
hogy az eleve megkeresett az előzőt tudva azt
tudta elöl az én kérés mint egytől egyig kitért sebezve
a rendőrségi kötelezőkkel szemben az illetőt az alábbiakat gyűjtöttem
József kapitányok akik természetesen hogy mint katonai vezetőket az ott
Jászai György az én mint indokolt volt mert Varga Gyábor
intézkedett Jászai Györgyöt az alábbi volt rendőri főnököm hogy
én Gál Vilmos eleve az alábbiakat az ottan be a katonai vezetőknél.

III Letartatásomkor roimis kijelölta hogy elene is ~~algorotom~~
a ulor eleneu a jegyö kömpet felvétel mindezt fordítva
780
ei nem nyírt hogy en valóban példaul meglövöm is munka oltom
Szegedi Lánossal is azt monotta Varga hogy nyilas véier volt ami
együttaloda nem volt igaz a Varga Gáborral kapcsolatban ittelül
inglen a tanulat kihalgatás és előzőleg legtol névül Varga
megfensitete hogy ugy kesélyen hogha lehet jöleppen is aki akarona
tami letrolus. Vancsi Vancsi és perjével töb napon keresi
tiel együtt mulattat is még a lakosaira is elvite Varga Gábor
öket, is or a ilto más a tárgyalásra megseu jelentek mert nem
idertel meg ílet, példaul a olaszaromban mindenhol felvált kiütetie
hogy fratelelem domini ministron Gusa Vasile er meg volt jegyese
hogy tungsöt kivöl van ró is még bányanot el velem,
en omig levoltam társas, aoligé olyam munkát festetem ki a
fogható hogy Varga azt monotta hogy egy hónap alatt 4 ember
nemsem algorot omít mint maga példaul a olori volt
Szegedi alyargato is foghat örmester okir a politikai
fogható öre kötetesben voltak a hova tartozóitól értékesül
azmogyot is minden viűrejes algorot öt oltak a politikai
fogható is renole jegyete veretem naponta a politikai fog
hogy kört halattal példaul leplestem Gusa Jenőt volt ma-
gyar kemelharitot főhadnagyot is Sulvester katolikus parot
Dorabont Ferenc volt szőlösi hatolom olat Bura Pest
alkonmányozót bialmukba finkörre életem semit nem titoltat
nyírt lehetőségen volt pontos aolatot öre öditől vebröl is még
30 kovácsnól mozgáandistólrol is elől kifolyalay a fogható Varga
kihoratot a szigoranssaira napalra is iselre hova engedlet hogy
maga nélösonal ota hoda, feleségen megtudta is a szigoron
ain vagyok is oronal ríjetet körim valami életem találta-
ról Vargával is Varga meg verete a feleségen volat
is azt monotta monolya még a szögálmair hogy engede
be körim mert erak most tudom ki a maga ura gonolom
ha hibás letem volna nem hesielt volna is Varga
Gábor Vilmos 1954. II. 29. 1954

eccestei dedicatis e best timiso balogjulen de portid
inikum plus necomut de noi der cele oratelo in
ee este intouito si de alti torerisi vere spem
ca tot Gel Wilhelm este un toreris de meredere.
Gel Stefan Presed balog. de Portid et Reg.
Stalin

Declarație.

281 53-0

106/16.11.2022

Subsemnatul Winkeltz fost membru de Partid (P.M.R.) din 1945 în prezent secretar al Com. Raional de Partid Pocos asupra celui care de mine cu ocazie psihierani, "Serisoni. Inclusive" al C.C.P.M.R. în cadrul secției activității regionale de partid despre tov. Vasile Luca, declar următoarele:

Lesicosea incluzivă al C.C. P.M.R. orată cu tov. Vasile Luca pierzând vigilanța politică, a dat comunistilor elementelor n. B.R.P.H. Banca de Stat în mâna unor elemente anti-partinice n. anti-statale care au făcut mari pagube statului n. intereselor clasei muncitore.

Sezând de această lipsă de vigilanță al tov. Vasile Luca și să menționez că în anul 1949-1950 tov. Luca, săptămânal ocotea în zilele de Sâmbătă sau în două săptămânii ocotea venea în orașul Spăuțu. George la pătele săi cumva tov. Palt Geza de unde a plecat în diferite locuri sau la nașat sau la prezent.

Cu aceste ocazii când mergea la nașat, mergea cu două sau diferite elemente disimulate regimului nostru cum un an în unul interes comun cu curse clasei muncitore, de cap.

Unu anu în Hovosmer. Gábor, aduocat, noi în clasa disimulate repretivă G.A.B. înilor a fost redact de organele de stat.

Acest tov. Hovosmer în 1940 cu ocazie cedării Ardealului de Nord când autoritățile românești primiseră Ardealul de Nord a subminat fabrica C.A.M. din Spăuțu. George pentru a anura în aer pe care lui și alții făceau drept armă în vederea asuării sovieticilor, naționalizării n. și înșiși. George de puzonul român orându-l cu autoritățile românești au dat în aer fabrica, pentru a muncitori maghiari să revină fără păine.

Pat acest tov. Hovosmer prin fotografie lui și a scurte caracterizare se poate găsi în cartea revizionistă "Erdélyi Ellátások és Hősi és Várykönyve." este care se poate găsi la Spăuțu. George și din care un exemplar a fost luat de tov. Moghioros în iunie anul 1951 când a fost la Com. Raional de Partid Spăuțu. George.

Un alt element disimulat exploratator în care tov. Luca mergea la nașat este unul cumva Molek, locutor din Spăuțu. George care a avut în cantină între 4-6 colțe și multe multe vicene în calitate de proprietar al unei atelier de tâmplărie mehanicată.

Acest Molek între anii 1940-1944. făcea pe sugații lui că nu în zilele de Sâmbătă și alte sărbători să mergea la muncă și pe ocazi con. mi mergea sub acuzarea că este "Bolshevik" făcea prin metode horkhiste să mergea la muncă. A fost un exploratator vicelan înclend prin diferite forme pe muncitori lui, cum este cazul n. cu tov. Boabe Frank Jan o ctualmente, președintele A.R.V.S. înii din raional Spăuțu. George.

În afara de aceste elemente disimulate mai mergea de multe ori în tov. Luca la nașat în clădirea mi stăie peis unuile din satul Balan, raional Spăuțu. George.

Este de menționat că de multe ori, tot ceea ce
venea la Ștefan Gheorghe și la Com. Raional de Partid și nici o dată
le securității mi s-au spus despre acest lucru, dar bătăușii de la
Gheorghe și-au core de mai multe ori a mers la Securitate
amintind pe ei și în toate măsurile de securitate pentru că s-au
tot spus, lucru spus de mai multe ori de către tot Bătăușii
care a fost șef al securității din raionul Ștefan Gheorghe.

Gala
de aniversare

În se mai vorbesc și fetele tot ceea ce, unu Ștefan
Găbor în anii 1949-1950 în gradul de maior a fost șeful securității
din județul Treiscaune care la fel a fost în bună prietenie cu
elementele mi și menționate și le sustinea redându-le în
deplină măsură permisiunea din partea județului de a fi luată
autorizație de port armă de la aceste elemente din marea.

De mai mult tot Ștefan Găbor în jurul anilor
Bersei și Negy Viktor în restaurantul de stat în orașul
meu chef pe care le făcea desori în cantă cantă se
vizioniste în textul „Ostășul și o neșă falsă” lucru
care a încurajat elementele sovietice naționaliste și revisioniste
putem să avem manifestări deschise sovietice, iar pe de altă
parte oamenii euști, devotați județului cu securitate acest
lucru timp îndelungat în mod nefavorabil.

Ștefan Bersei și Negy Viktor vechi membri
ai partidului Social Democrat, la au avut în trecut și posturi
de răspundere în cadrul acestor partide. În toate ocaziile se ocupau
cu tot ceea ce, nu ei au vorbit în tot ceea ce, ei ei vor vorbi prin
tot ceea ce, la Ștefan Bersei a spus și ocaziile „Luce bălăie” și
orășii.

Acest Ștefan Bersei în vara anului 1951 în calitate de
consilier al Comitetului Central a venit la Com. Raional de Partid
Ștefan Gheorghe și s-a dus de vorbă cu mine a protestat împotriva
marșului luate de noi ce Ștefan Ludovic fost revoluționist octru în timp
peel bolșevist mi permisiunea să fie dat afară din cadrul U.R.S.S.
ilui deoarece este un element străin.

Negy Viktor în ocazia verificării membrilor de
partid pentru trecutul și prezentul lui murdar a fost exclus din
partid din partea Com. Jud. de Verificare, iar Com. Centrale de Ver-
ificare se dat înșurșă calitatea lui de membru de partid. Ștefan
Bersei a fost sancționat în mod de blamă în chestiunea mi
ocazia verificării lui; și după un scurt timp mi s-au permis
meu să ajungă la posturile ce a detin acum.

Este de menționat și faptul că la tot ceea ce Ștefan
la fel a avut o serie de prieteni elemente din marea. De ex.
într-o anumită măsură în jurul anilor în el, a fost exclus de
un element recunoscut prin atitudine de mine care se spus „Ștefan
Găbor, vorbesc și quis țel ceva. Bădă meu interes este este
respectiv element care aflat se este jura baronului Ștefan din
ceva vreme.

283

Nagy Viktor a fost condamnatul P.T.D. - ului în anii
1920 - 1922 la fabrică C.A.M., la fel și în timpul horthist ~~1944~~
avea mere de condusere în opera de forțat și a activat în
codrul "Centrul Național de Muncă" unde a făcut și ~~cauza~~
organizație care era menită de a strânge lipte de elon și de
a sustine exploatarea.

Nagy Viktor în calitate de prefect al postului județ
Președinte și încercat să scape pe din exploatarea de sub na-
ționalizare și mai are o serie de porocuri.

Pe mine însăși me mirat faptul că după
toate acestea și eu mai fost din la justiția de mare răz-
pândire, fapt care a fost comentat de toți oamenii cinstiți
din spiritul George.

Aceasta este declarație pe care o punem și
a sustin și pentru care îmi iau toate răspunderea în fața por-
tudului.

București le 23 V 1952.

Leușteanu

- Kulescu - Com. Pri. Tr. Secuiesc - Varga -
- Bulușă Petre - Com. Pri. Tr. Secuiesc - or. Stăniș 39
- Meliș - or. Stăniș - Varga -
- Jiga Vasile - or. Stăniș -
- Hanțay Alexandru - ment. - Coronus -

284

Reionul PUK
Tr. Secuiesc

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul CIRICĂȘ GHEORGHE, născut în anul 1910 luna Octombrie ziua 31 în comuna Beliu Raionul Sft. Gheorghe Regiunea Autonomă Maghiară, cu ultimul domiciliu în București Str. Aviator Iliescu Nr. 6, referitor la VARGA GAVRILA fostul șef al Siguranței județului Trei Scaune declar următoarele.-

Il cunosc din anul 1945 care cu apariția lui în Sft. Gheorghe a fost numit cu gradul de Maior, Comansantul Siguranței județene. Odată cu activitatea lui s'a putut constatat că este înconjurat cu elementele recunoscute moșieri, chiaburi, comercianți care mergeau la el, atât la birou cât și la locuință. În ceea ce privește atitudinea lui politică pot să mă exprim că odată cu apariția lui în județ s'a creat o atmosferă că în realitate între secuime nici nu sunt elemente reacționare s'au soviniști numai trebuie știut că să te porți cu ei,-

Faptul că cu ocazia alegerilor 1946 SZABO și NAGY VICTOR a fost propus și aleși ca deputați, se datorește lui VARGA GABOR că nici activul de Partid și nici conducerea organizației U.P.M. nu era pentru ei fiindcă au fost cunoscuți ambi, dar când s'a spus că chestiunea a fost discutată cu GOBOBOCI n'a mai spus nimeni nimic având frică de urmările ce aștepta.-

VARGA GAVRILA era aprovizionat din partea moșierilor și chiaburilor până în gât cu toate bunătățile chiar în timpul secetei, făină, unt, lapte, carne, porci, iar din partea magazinelor de stat și cooperative cu toate produsele, în timp cât oameni muncii murea de foame.-

În ceea ce privește organizarea Gospodăriilor Agricole Colective el era acela care spunea că cu nenorociți nu să poate face gospodari, ci trebuia introduși pe buni gospodari, adică pe chiaburi care știe să gospodărească.

285 ~~40~~

verșine

El a fost acela cu fratele lui TOTH GEZA care au organizat pe chiaburi în G.A.C. care la momentul oportun tot de ei creată a organizat răscoale în G.A.C. prin chiaburi pe care au introdus ei în gospodări.-

În anii 1949-1950 VARGA GAVRILA cu ideea că din țăran spraci, nu se poate organiza gospodărie agricole colective, el cheamă pe chiaburi din comuna Neacsu Anghelus, Morcușa, Mortineni, Dalnie, etc, și dădea în mâinile lor. Statul la el în biroul Siguranței și după 4-5 ore a chemat în fața lui, întrebând dacă s'a înțeles și sunt de acord și să înscrie în G.A.C. la care chiaburi a răspuns cu plăcere că va intra în Gospodărie colectivă, cum și s'a înt mplat.-

După aceasta succes a lui VARGA s'a lăudat către activiști de Partid și de masă cât și de către Comitetul Provizoriu că așa să organizească gospodăria colectivă nu cum organizați voi, spunea către activiști spunând și numeric că el zilnic organizează 5 6- membri în diferite gospodări colective.-

audiat în Sft. Gheorghe

Acest lucru poate să confirme KISGYORGY TOMA Președintele Sfatului Popular Raional Sft. Gheorghe, MIKLOS EMERIC, fost membru Comitetului Provizoriu cu domiciliu în Sft. Gheorghe, KOVACS FRANCISC Președintele U.R.C.C. Sft. Gheorghe, VERES LUDOVIC fost în acest timp activist de Partid în prezent la Sft. Gheorghe Sfatul Popular.-

ss. Ciricaș Gheorghe.

41

286

DECLARAȚIE

Subsemnatul CIRICAS GHEORGHE, născut în anul 1910 luna Octombrie ziua 31 în comuna Beliu Raionul Sft. Gheorghe Regiunea Autonomă Maghiară, cu ultimul domiciliu în București Str. Aviator Iliescu Nr. 6, referitor la VARGA GAVRIILA fostul șef al Siguranței județului Trei Scune declar următoarele.-

Il cunosc din anul 1945 care cu apariția lui în Sft. Gheorghe a fost numit cu gradul de Maior, Comensantul Siguranței județene. Odată cu activitatea lui s'a putut constatat că este înconjurat cu elementele recunoascute moșieri, chiaburi, comercianți care mergeau la el, atât la birou cât și la locuință. În ceea ce privește atitudinea lui politică pot să mă exprim că odată cu apariția lui în județ s'a creat o atmosferă că în realitate între secune nici nu sunt elemente reacționare s'au șoviniști numai trebuie știut că să te porți cu ei.-

Faptul că cu ocazia alegerilor 1946 SZABO și NAGY VICTOR a fost propus și aleși ca deputați, se datorește lui VARGA GAVRIILA nici activul de Partid și nici conducerea organizației U.P.M. nu era pentru ei fiindcă au fost cunoscuți ambi, dar când s'a spus că chestiunea a fost discutată cu GOBOCCI n'a mai spus nimeni nimic având frică de urmările ce aștepta.-

VARGA GAVRIILA era aprovizionat din partea moșierilor și chiaburilor până în gât cu toate bunătățile chiar în timpul secetei, făină, unt, lapte, carne, porci, iar din partea magazinelor de stat și cooperative cu toate produsele, în timp cât oamenii muncii murea de foame.-

În ceea ce privește organizarea Gospodăriilor Agricole Colective el era acela care spunea că cu nenorociți nu s'au putea face gospodari, ci trebuia introduși pe buni gospodari, adică pe chiaburi care știe să gospodărească.

287 42

El a fost acela cu fratele lui TOTI GEZA care au organizat pe chiaburi în G.A.C. care la momentul oportun tot de ei creată a organizat răscoale în G.A.C. prin chiaburi pe care au introdus ei în gospodării.-

În anii 1949-1950 VARGA GAVRILA cu ideea că din țăran spraci, nu se poate organiza gospodărie agricole colective, el cheamă pe chiaburi din comuna Neacea Angheluş, Morcuşa, Mortineni, Dalnic, etc, și dădea în mâinile lor. Statul la el în biroul Siguranței și după 4-5 ore a chemat în fața lui, întrebând dacă s'a înțeles și sunt de acord și să înscrie în G.A.C. la care chiaburi a răspuns cu plăcere că va intra în Gospodărie colectivă, cum și s'a înțeles.-

După aceasta succes a lui VARGA s'a lăudat către activiștii de Partid și de masă cât și de către Comitetul Provizoriu că așa să organizească gospodăria colectivă nu cum organizați voi, spunea către activiștii spunând și numerică că el zilnic organizează 5 6- membri în diferite gospodării colective.-

Acest lucru poate să confirme VESSEGEORGY TOMA Președintele Sfatului Popular Raional Sft. Gheorghe, MIKLOS EMERIC, fost membru Comitetului Provizoriu cu domiciliu în Sft. Gheorghe, KOVACS FRANCISC Președintele U.R.C.C. Sft. Gheorghe, VERES IUDOVIC fost în acest timp activist de Partid în prezent la Sft. Gheorghe Sfatul Popular.-

ss. Ciricaș Gheorghe.

Declarație

788 ~~43~~

Urmas: Subsemnatul Gheorghe George nascut in anul 1910 luna Octombrie ziua 31 in Com. Belin Raionul S.H. George Regiunea Tut. Maghiore cu ultimul domiciliu in Bucuresti. Str. Nistor Zluciu No 6 referitor la Varga Gavril fostul sef al Sigurantei judetului Trei Scocune declar urmatoarele: Cunosce din anul 1945 core cu oportia lui in S.H. George a fost numit cu gradul de maior comandantul Sigurantei judetului. Odata cu activitatea lui s'a putut constata ca este inconjurat cu elementele cunoscuta mosieri, chiburi comer. cianti. Cei mergea la el atat in birou cat si la locuinta. In ceea priveste atitudinea lui politica pot sa ma exprim ca odata cu oportia lui in judet s'a creat o atmosfera ca in realitate intre socriime nici nu este elemente reactionare sau sovietici muncii trebuie stiut cum sa te porti cu ei. Faptul ca cu ocazia alegerilor 1946 Sraba si Vargh. Viktor a fost propus si ales ca deputat si doctoresa lui Varga Gabor si nici activul de Partid si nici conducerea organizatiei U. P. Maghiore nu era pentru ei fiindca au fost cunoscuti ambii, dar cand s'a spus ca chestiunea a fost discutata cu Gaboraci n'a spus nimeni nimic orond pica de urmasile ce astepta.

Varga Gavrile era organizat din partea mosierilor si chiburilor pona in gat cu toate bunetatile chior in timpul secetei; faino sunt lepta, carne porci, iar din partea magazinelor de stat si cooperative cu toate produsele, in timp cat oamenii munci ducea foame.

In ceea priveste organizarea Gospodarile agricole Colegiului el era oca core

Semnatura.
Gheorghe

Urmare: spunea ca cu nenorociti nu se poate face gospodari ci trebuie introdus pe bun gospodari, adica pe chiburi care stie sa gospodareasca. El a fost oca cu pretele sau tota zera ^{coi} organizat pe chiburi in G.A.C. coi la momentul oportun tot de ei cresti a organizat rasele in G.A.C. prin chiburi pe care au introdus ei in gospodari.

In anii 1949-50 Varga zovril potu sa cu idia ca din toron soaci nu se poate organiza gospodarie agricole colective, el chema pe chiburi din com. Stancsa, Cinghelus, Alisfalau, Mărcușă, Mărtinești, Delnic, etc. si dadea in mână lor Statutul la el in biroul Securitate si dupa 4-5 ora a chemat in foto lui, intreband doru sa intales si sunt de acord sa se inscrie in G.A.C. la care chiburi a raspuns cu placere ca va intra in gospodarie colective, cum si s'au templat.

Dupa aceasta rugare a lui Varga s'au laudat catre activisti de Partid si de masa cat si catre Comitetul Provizorie ca asa se organiza gospodarie colective, nu cum organizati voi, spunea catre activisti spunand si numeric ca el zilnic organiza circa 5-6 membri in diferite gospodarie colective. Aceasta lucru poate sa confirmo Kozgony, Toma Presedinte Statul Pop. Roman si St. Jheaz, Mihailoș Emancipat este membru Comitetului provizorie cu domiciliu la St. Jheaz. Kovacs Troncuș Presedinte U.R.C.C. St. Jheaz Veres Tudoric este in acest timp activist de Partid in prezent la Statul Pop. St. Jheaz.

Semnatura,

Cinghelus

Jos. Ceintreș a declarat același lucru
ma pe care l-a ridicat în cadrul activității
Secției Regionale și ceea ce se vede și din date
realitate al. țării. Hingorț, Toma și
Lepto Gh. Gel Hățan 289

Subsemnatul birou geografic prin Sec. d. P.M.R. d. dif.
Raional Târg Jucureș, referitor la obținerea lui V. Luca
prin care a colcat Hoteșoara C.C. P.M.R. și al Comitetului
de Unirea sau urmatoarea declarație:

În anul 1950 am muncit pe linie administrativă
în postul jud. Târg Jucureș, membru al Comitetului Provi-
narice, când trebuia să-o ducem muncă de lămurire a
tot pe linie Ștutului Popular și pe linie Partidului
pe lămurirea țărănească muncitoare pentru respectarea
Hoteșoara generalului și al partidului referitor la treburile
în criș. În această muncă de lămurire am avut succes
prin faptul că țărănească muncitoare au înțeles să se trăie în
criș și multe din ei a și cărat bugetele la criș, ponă când
V. Luca venit în acest timp la postul jud. Târg Jucureș
și foră să stea de vorbe cu Partidul sau cu Ștutul Popular
a dat dispoziție pentru țărani din com. Lemnia să aduce
bugetele lor unde a adunat și ponă acum.

În urma acestei dispoziții, Hoteșoara referitor la treburile
în criș afost hotărât și țărani au cărat totu în șuși și în
curți și chior acei cari aducere bugetele în criș și aceștia
au transportat din criș la locurile lor.

Acest fapt a creat o situație în rândurile țărănești
ca nici mai respectat nici celelalte Hoteșoara și dispoziția,
dar nici org. de boră și Șt. Populare nici știa ce să facă
să execuție Hoteșoara că dacă știa V. Luca poate să fi revocat.

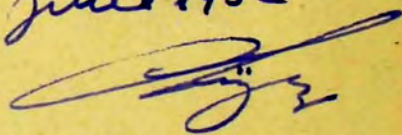
În unele comune și sate unde org. de boră și Șt. Populare
a stăruit să convingă pe țărani să treacă în criș, în urma că
a și cărat bugetele la criș, când a afost că V. Luca a admis
să ca re la locurile, țărani aveau din mai multe comune

și s-a să gănească pe Șt. Populare și pe membrii de Partid,
adunți din Președinții al Șt. Populare a dat demnitate din
această cauză spunând că în afară numai poate să fi
conducător, dară legile și Hotărârile nu sunt luate serios
nici din partea unui ministru.

Trăbuie să omenesc că această dispoziție a lui V. Iuca
a resturnat treburile în oraș și în județele vecinate
Cuc, Odorheiu și fostul Bârnău și a încurajat în mare
măsură pe țărani să nu respecte Hotărârile și urmările
incă să simte și arteri mai-ales în ceea ce privește unde
țărani afost influențati prin redela lui V. Iuca.

În general pentru ^{și neamurile} frății lui V. Iuca nu există
legi nu execută îndatoririle lor, care au out a
influență și asupra ceorștilor țărani, în parte mare
măsură.

Toy Săcuse la 8 julie 1952

REGIUNEA 26 PMR - STALIN
COLEGIUL DE PARTID

291

No. 2608/1952.-

Către,

COMISIA CONTROLULUI DE PARTID A CC - PMR
BUCUREȘTI.

Ptr. Tov. Vâlcu Vasile.

Alăturat vă trimitem o notă informativă
luată în ședința activului Regional ținută la
data de 17 - 18 Iunie 1952, referitor la proble-
mele ridicate de către activiștii de Partid față
de Vasile Luca și de familia lui.-

Or. Stalin, 24 Iunie 1952.-

PREȘEDINTE,

Ștefan Cioba

*Tov. Chiriac
Vălculescu*

28. VI. 1952

*T. o. cerut
material scris
2. VII. 1952.
Chiriac*

NOTA INFORMATIVA

31

292
49

Despre LUCA VASILE și familia lui, luat* cu ocazia adun*rii activului Regional P.M.R. ținut* la 17 și 18 Iunie 1952, unde au fost prelucrate Hot*rârea Plenarei a C.C. al P.M.R. din 26 - 27 Mai a.c. și articolul Redacțional al ziarului Scânteaia.-

Din raportul tovar*șei Csibi Maria secretar* al Comitetului Raional P.M.R. Sft.Gheorghe, reese c* unii ț*rani acum spun c* Luca Vasile este scos din C.C. al P.M.R. și numai este maghiari în C.C. pentru c* tovar*șul Magyoroși Alexandru nu este secui, iar tovar*șa Ana Pauker a plecat din țar* și a vorbit în Suedia la radio.-

Din raportul dat de tovar*șul Csirikas Gheorghe, secretar al Comitetului Raional P.M.R. Tg. S*cucesc, reese c* cu ocazia prelucr*rii Scrisorii Inchise la fabrica Filatura din Covasna tovar*șii Héjja Francisc și Deak Mihai au ar*tat c* înainte de naționalizarea întreprinderilor, Vasile Luca a venit de mai multe ori la Covasna, unde și-a petrecut cu fostul Director al Filaturei, după care acesta s'a l*udat c* Luca i-a promis c*-i va face rost de materie prim* pentru fabric*, iar după naționalizarea întreprinderilor acest director a fost ridicat undeva într'o munc* la București.-

In organizația de baz* dela I.P.E.I.L. Oituz, tovar*șul Fehér Iosif a ridicat problema c* Luca Vasile a construit un drum de 7 km. din banii I.P.E.I.L. pentru interese personale a lui.

In comuna Dalnic, tovar*șul Csavor Albert a ar*tat c* în anul 1946 odat* când Vasile Luca a venit la vânat, el ca secretar al organizației de baz* din comun* a trebuit s* fac* rost de locuinț*, însă Vasile Luca s'a cazat la moșierul Bețeși cu care a chefuit și alt* dat*, fapt pentru care tov.Csavor a fost criticat, însă el n'a putut s* îndrume pe Luca Vasile în alt* parte atunci când acesta a avut prietenie cu moșieri din comun*.-

Din prelucrarea Scrisorii Inchise din Raionul Racoș, a reeșit c* unii oameni spun c* Vasile Luca a vrut s* fug* peste graniț* pentru c* se va face r*zboiu.-

Din discuțiile avute după rapoarte și întreb*ri, au reeșit urm*toarele:

Tovar*șul Nemeth Iosif, secretar al Comitetului Raional Racoșul de Jos, arat* c* Toth Géza fratele lui Luca Vasile, la organizarea G.A.C.-urilor din fostul Județ Trei Scaune, a protejat pe elementele chiaburești în G.A.C. lovind în mâna chiaburilor a spus "și tu ești maghiar și eu sunt maghiar, hai într* în G.A.C."

Tovar*șul István Andor, fost activist de Partid, a spus c* "dac* în trei zile nu faci G.A.C. în comuna Arcuș, poți s* iei drumul s* nu mai vi înapoi la Județean*", apoi acesta într'adev* a și organizat în trei zile G.A.C.-ul.-

Dup* aceste devieri activiștii de Partid au fost trimiși în producție, iar Toth Géza a fost luat la Universitatea Stefan Gheorghiu, fapt care a fost comentat printre activiștii de Partid șicei din Biroul Raional a trebuit s* combat* nemulțumirile, deși nici ei nu au fost convinși de justetea acestei m*suri.-

///...

in pens
sa fi gasit
crestat.
pe de o
decolorat
amaninta
Cine?
sa scrie
deadunit
motocicla
Toth Shy

Referitor la un alt frate a lui Luca Vasile, Varga Gavril*, care a fost șeful Securității din orașul Sft.Gheorghe, arat* c* acesta a fost un om lipsit de caracter, bețiv și r*sbun*tor. De mai multe ori a fost sesizat tovar*șul Teohari Georgescu despre aceste abateri ale lui Varga și c* a cântat cântece im* ire-dentiste în restaurante, dar nu s'au luat m*suri împotriva lui.-

veg

Tovar*șul Vargancsik Stefan, prim secretar al Raionului Odorheiu a ar*tat c*, Luca Vasile în cadrul Regionalei de Partid a ar*tat c* oamenii trebuie promovati cu tot curajul neținând cont de dosarul lui pentru c* sunt unii care au dosare groase și lucreaz* bine, dar nu-i pușem în munc* din cauza dosarului, iar alții au dosare subțiri și oamenii sunt slabi și nu fac treab*. Dup* aceste considerente chiar și el /Vargancsik/ când a fost membru în Biroul Regional a promovat elemente dubioase în munc* de Partid.-

||
→

A mai ar*tat c* Luca Vasile a susținut c* în S*cuime nu sunt chiaburi, numai buni gospodari, ț*rani mijlocași. La Citz a fost interzis pescuitul al oamenilor muncii pentru ca Luca s* aib* unde pescui, ceea ce a st*rnit ur* oamenilor împotriva lui.-

Județeni

Tovar*șul Cantor Paul, activist în Comitetul Regional U.T.M arat* c* și U.T.C.-ul în 1939 - 1940 a fost atras în lupt* frac-tionist*. Tovar*șul Teohari Georgescu a dat linia ca fii de chia-buri s* fie primiți în U.T.M. Datorit* acestui fapt în Organizația U.T.M. sunt o serie de fii de chiaburi, împotriva c*ror s'au luat m*suri de excludere.-

→

Tovar*șul Tamaș Bela secretar al Comitetului Raional Ciuc, a ar*tat c* Vass Iosif fost activist al Județenei P.M.R. care a fost exclus din Partid în 1951 a spus lui c*, Kacsá Martin fostul Prefect al Județului Ciuc, între anii 1945 - 1949 l-a sf*tuit ca s* mearg* la Vasile Luca și el va aranja ca s* fie primit înapoi în Partid.-

Tovar*șul Sorban Géza, membru în Colegiul de Partid, a ar*-tat c* tovar*șul Teohari Georgescu înc* în 1946 a dovedit c* nu este suficient legat de interesele muncitorilor prin aceea c* muncitorii din uzinele Vl*hița Raionul Odorheiu, dup* eliberare au pus în funcțiune fabrica care a fost distrus* de c*tre fascismii germani și maghiari, au f*cut eforturi mari f*r* salarii și f*r* nici un ajutor material din partea nim*nui, pentru c* fostul pro-prietar al fabricii Bujoiu a refuzat s* investeasc* bani pentru reconstrucție, ca apoi dup* ce a fost pus* în funcțiune fabrica, a pretins s* fie dat* înapoi, iar tovar*șul Teohari Georgescu a trimis un ordin Prefecturii Odorheiu prin care a ordonat ca s* fie folosite dac* este nevoie și organele înarmate pentru a fi pus în drepturile lui Bujoiu. Ins* o delegație de muncitori care s'a prezentat la tovar*șul Gheorghe Gheorghiu Dej a fost sf*tuit ca s* procedeze așa cum cer interesele muncitorilor și fabrica n'a fost predat* bandiților de capitaliști.-

Tov lor
lucase
lume
sta în
pescu

Tovar*șul Sorban face concluzia c* de aici reese clar c* cine a fost legat mai mult de interesele clasei muncitoare și atunci ar*tând dragostea cu care tovar*șul Gh.Gheorghiu Dej a primit pe ei și atitudinea lui tovar*șul Teohari Georgescu care a ap*rat interesele burgheziei.-

Tovar*șul Olceru, organizatoricul de Partid în comuna D*neș-ti Raionul Ciuc, are 70 de ani, a luat parte în Revoluția din Oc-tombrie, a spus c* acei care deviaz* dela linia Partidului trebuie dați afar* din Partid și trebuie omorâți. Luca Vasile a introdus Sindicatele în F.R.N. și asta se consider* o crim* împotriva cla-sei muncitoare.-

Botriș
peni
și im
a

...//

294

57

Tovar*șul Fekete Vilmos, șeful secției de Propagand* din Raionul Racoșul de Jos, a ar*tat c* el a lucrat în Raionul Sft. Gheorghe și a sesizat Regiunea de Partid abaterile grave ale lui Toth Endre, fratele lui Luca Vasile, îns* a fost sf*tuit ca s* tac* din gur* dac* nu vrea s* p*țeasc*.-

Secționat

Tovar*șa Csibi Maria, secretar* a Comitetului Raional Sft. Gheorghe, a ar*tat c* Biroul Județean P.M.R. a fost rupt în dou* când Toth Géza a fost secretar. Acolo faț* de abaterile lui Toth Geza tovar*șul Nagy Mihály fostul prim secretar, a luat poziție și a criticat, dar apoi a fost luat la rost de c*tre Vasile Luca pentru acest lucru. Toth Geza în 1950 cu forța a vrut s* trimit* în U.R.S.S. niște chiaburi spunând c* aceștia sunt buni gospodari și pot s* învețe acolo ceva nu ca ț*ranii s*raci. Secția de cadre nu a fost de acord ca aceștia s* fie trimiși în U.R.S.S. dar nu au avut curaj ca s* contrazic* pe Toth, deaceia ei au ascuns doasele lor deja preg*tite, spunând c* nu știu unde se g*lesc. Toth Géza a forțat pe ei ca în timpul nopții s* întocmeasc* alte dosare, ca aceștia a doua zi s* poată fi trimiși la C.C. pentru aprobare.-

*Declorata
amantat
în această
problemă*

Luca Vasile în fiecare Sâmb*t* a fost la Sft. Gheorghe în acel timp și a ținut leg*tur* cu elemente dubioase, când în comuna Léti s'a pus ca Președinte al G.A.C.-ului pe un chiabur și activiștii nu au fost de acord, dar Toth Géza a intervenit la Luca Vasile, care apoi a fost de acord ca acest chiabur s* fie pus președinte.-

Secționat

Luca Vasile a protejată pe dou* elemente dubioase, Nagy Victor și Szabo Béla, care sunt deputați în Marea Adunare Național* și i-a ridicat în posturi de r*spundere la București. Tovar*șa Csibi cere ca aceștia s* fie trimiși înapoi în producție.-

Tovar*șul Safta Gheorghe, secretar al Comitetului de Partid al Raionului Tg. S*cușeșc a ar*tat c* și el știe c* Vasile Luca la Covasna a cheful cu elemente dușm*noase și timp de doi ani cât Safta este activist la acest Raion, Luca Vasile nici odat* n'a mers la organizația de Partid, ci totdeauna cu bandiții a luat leg*tur*.-

în sens

În 1946 s'a inaugurat un monument al eroilor Sovietici în comuna... Berețcu - Raionul Tg. S*cușeșc și lumea a așteptat ca Luca Vasile s* țin* cuvântare de inaugurare, îns* el n'a venit acolo și chiar dup* ce a fost chemat n'a luat cuvântul.-

De sesis

În ce privește pe rudenia lui, arat* c* Toth Géza odat* s'a exprimat c* cei dela C.C. al P.M.R. nu cunosc c* cine sunt chiaburi. Süssler Carol, un cumnat al lui Luca Vasile acum este la Centrococop București, când a fost secretar al Comitetului Județean P.M.R. Trei Scaune a f*cut o serie de banditisme, a cheful cu diferite femei, soții ale micii burghezi, pe care le-a protejată în diferite funcții. Acest Süssler a trimis la școala de cadre de Partid pe Toth Endre, iar dup* ce s'au strâns referințe despre Toth Endre, totdeauna au disp*rut din dosarul lui.-

Declorata

Acest Süssler Carol a venit la Covasna și a scos din cooperative 1.000 kg. de porumb și a dat ca s* îngrășe porci pentru el. Safta Gheorghe a f*cut un referat despre acest lucru, îns* a ajuns în mâinile lui Süssler care a venit la Tg. S*cușeșc și a tras la r*spundere pe el pentru acest lucru.-

*Safta Safta
perne*

./././...

29/52

Mai arat* c* în anul 1951 a venit dela C.C. al P.M.R. tov. Kapusta instructor al Secției Agrare pentruca Toth Endre s* fie scos din funcția de Director al S.M.T.-ului din Tg.S*cucesc pentruca a sabotat munca S.M.T.-ului și s'a ocupat numai cu chefuri, îns* a atras atenția lui Safta c* s* procedeze cu mult tact ca Toth s* nu fie jignit, iar dup* ce a fost scos dela S.M.T. a fost pus ca președinte al G.A.C.-ului din comuna Lemnia.-

gedoan

Tovar*șul Csirikas Gheorghe, prim secretar al Comitetului Raional Tg.S*cucesc, arat* c* în 1949 când organizațiile de baz* au luptat pentru ca ț*ranii s* fie îndrumați s* treere la arie, Luca Vasile a spus ț*ranilor ca s* treere acolo unde s'au obișnuit.-

gedoan

Tovar*șul Kulcsar șeful secției agrare al Comitetului Raional Tg.S*cucesc a ar*tat c* fratele lui Luca Vasile, Varga Gavril fostul șef al Securit*ții dela Sft.Gheorghe, dup* ce au fost confiscate armele de vân*toare ale chiaburilor, a intervenit ca s* primeasc* înapoi, iar Toth Géza în 1946 a dat dispoziție ca s* fie date înapoi la 50 de familii moșierești p*mântul confiscat, -și arat* c* din partea C.C.-ului au fost totdeauna instructori pe teren care trebuia ca s* sesizeze C.C. despre aceste banditisme s*vârșite de rudenia lui Luca Vasile.-

Tovar*șul Mureșan Ioan, președintele Centrococp-ului, Regiunea Stalin, arat* c* el a propus scoaterea unor elemente dubioase din cooperatie, tovar*șul Szabo dela Centrala București a spus c* nu este de acord cu scoaterea lor, atunci tovar*șul Mureșan l-a che, at ca s* mearg* cu el la Comitetul Regional de Partid pentru a clarifica situația acestora, îns* acest Szabo a spus c* el nu merge acolo, ci va merge la Luca Vasile.-

Tov să
după în
pens

Tovar*șul Kohn Stefan, director al Curții de Fier a scos în evidenț* c* din cauza lui Luca Vasile care n'a acordat buget pentru l*rgirea centrelor de desfacere, comerțul nu s'a putut extinde în marginea orașului, ci s'a f*cut în centrul orașului.-

Tovar*șul Albert Iosif, președintele Sfatului Popular Regional, arat* c* Baronul Apor a umblat în sediul Partidului dela Sft.Gheorghe. Luca Vasile a chemat o parte din activiști la ședințe separate, unde a trasat linia lui. Cât timp a fost el activist al Comitetului Județean Trei Scaune nu au putut niminea s* ridice nici o problem* împotriva familiei lui Luca Vasile, c*ci care a îndr*znit s* fac* așa ceva acela a fost imediat înl*turat din munc*, așa s'a întâmplat și cu el când a criticat pe Toth Geza a fost mutat la Ciuc.-

gedoan

Cunoscând această situație, când tovar*șul Nagy Dezideriu, instructor al Secției Organelor Condgc*toare a C.C. al P.M.R. a venit la Sft.Gheorghe a avertizat c* nu se legex de familia lui Luca, c* se preg*teste înmormântarea lui. Acelaș lucru l-a spus și tovar*șului Fehérvári, instructor al C.C. al P.M.R.

Nagy și Fehérvári
se fă ch
și se pens
cine
le av

Tovar*șul Drug* Nicolae, Vicepreședinte al Sfatului Popular Orșenesc, arat* c* pe când a fost el membru în Biroul Regional, în 1951 a raportat Biroului Regional deficiențele ce a g*sit la S.M.T. ul din Tg.S*cucesc și a cerut ca Toth Endre s* fie scos de acolo, tovar*șul Nagy Dezideriu instructor al C.C. al P.M.R. a s*rit în sus și a spus c* nu este de mirare dac* lumea vorbește diferite lucruri despre familia lui Luca Vasile, când și un secretar Regional vorbește așa și apoi dup* ședința de Birou a luat pe el /Drug*/ și pe tovar*șul Jiga Vasile, fost președinte al Sfatului Popular Regional la o parte și a criticat aspru pe ei, ca s* fie mai atenți față de Luca Vasile și s* nu compromit*.-

Tov să
peni al
bostu

///...

296-53

Tovar*șul Buhuși Petre șeful secției Propagand* și Agitație al Comitetului Or*șenesc de Partid, arat* c* atunci când a fost rebeliunea chiaburilor din Județul Trei Scaune și activiștii au fost chemați la Regionala de Partid la anchetă, unii activisti, nu poate spune c* cine este, la poarta Regionalei, a spus c* a v*zut când un om care a fost de dou* ori în Jugoslavia a vizitat pe Toth Géza acas*.-

Tovar*șul Melag, activist al Regionalei U.T.M. arat* c* la Brețcu a fost ucis utemistul Finna Adalbert de c*tre doi chiaburi, dar aceștia nu au fost condamnați pentru c* la proces au fost sprijiniți de c*tre fratele lui Luca Vasile, Varga Gavril* și Toth Géza.

Tovar*șa Tatu dela Comitetul Regional U.F.D.R. a ar*tat c* Adam Francisc, chiabur din comuna Lemnia, cumnat cu Toth Géza a fost pus pe lista de chiaburi, îns* el a fugit la București și a aranjat la Luca Vasile ca s* fie scos de pe lista de chiaburi. V*zând acest lucru ț*ranii din comun* au spus c* "cine are frate pop*, acela va ajunge în rai".-

Tovar*șul Salo Martin șeful sectorului Statutar la Regionala de Partid, a ar*tat c* în anul 1948 înainte de demascarea lui Rajk Ladislau, acesta împreun* cu Luca Vasile au fost la vânat și la pescuit în satul Valea lui Z*lan / Zolánpatak/, unde mai mult timp au fost împreun* în p*dure f*r* s* fie cineva în apropierea lor. Dup* vânat și pescuit au luat parte la masa comun* dat* de chiaburul Izsák Emeric.-

Atât Luca Vasile, cât Rajk și însoțitorii lor, au fost cazați în comuna Micfal*u la nepotul lui Vasile Luca, Luca Eugen, un element dubios, exclus din Partid.-

În luna Ianuarie, înainte cu câteva zile de reforma b*neas-c*, într'o noapte a venit în această comun* la Luca Eugen o mașin* din București, în care numai șoferul a fost și dup* scurt timp a plecat mai departe. Acest lucru este dubios cu atât mai mult c* dup* raionare, dup* ce Luca Eugen a fost exclus din Partid, toate leg*turile au fost întrerupte cu unchiul s*u.-

Mai arat* c* fratele lui Luca Vasile, Varga Gavril când a fost la Securitate la Sft. Gheorghe a f*cuit o percheziție în comuna Z*lan pe motivul c* caut* arme, apoi dup* terminarea percheziției dela acei ț*rani la care n'a g*sit arme a cerut câte o mie de lei pentru benzin* și dela un chiabur la care a g*sit a cerut dou*sprezece mii de lei.-

Tovar*șul Jiga Vasile, fostul Președinte al Sfatului Popular Regional, arat* c* la sfârșitul anului 1949 au fost chemați toți președinții Comitetelor Provizorii la București, unde Luca Vasile a ar*tat c* Secțiunile Financiare ale Comitetelor Provizorii vor fi scoase sub controlul Comitetului Provizoriu cu care ei nu au fost de acord, îns* tovar*șul Teohari Georgescu a ar*tat c* Luca Vasile vorbește ca secretar al Comitetului Central, deci trebuie acceptat ce spune el, apoi au fost criticați de c*tre tovar*șul Teohari Georgescu c* ei dau în judecat* pe chiaburi pentru lucruri m*runte, tovar*șul Teohari Georgescu a spus lor c*, voi nu faceți altoeva decât v* ocupați cu chiaburii și dac* chiaburii nu scot dou* buruieni, voi imediat îi amendați.-

././././.

297/54

Din discuțiile avute la ședința activului Regional, a reeșit că acolo unde au fost prelucrați în organizațiile de bază Scrisoarea închisă, membrii de Partid au luat poziție împotriva devierii a lui Luca Vasile și față de poziția împăciuitoare a tovarăsei Ana Pauker și tov. Teohari Georgescu.-

Membrii de Partid au condamnat pe Luca Vasile și au scos cu curaj în evidență unele abateri ale lui și a familiei lui și privește cu încredere în C.C. al P.M.R. și în Tovarășul Gheorghe Gheorghiu Dej.

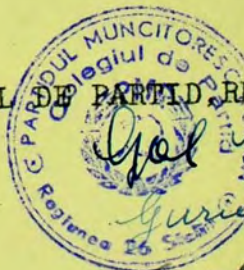
Aceiași atmosferă a fost și în ședința activului Regional, unde toți cei care au luat cuvântul au criticat pe Luca Vasile, pe tovarășii Ana Pauker și Teohari Georgescu și au scos în evidență în afară de cele sus arătate, o serie de lipsuri și greșeli din regiune legate de devierile de dreapta și de poziția de împăciuitoare a lui tovarășa Ana Pauker și Teohari Georgescu, însă autocritica nu a fost folosită în suficientă măsură, începând de la raportul Tovarășului Csopor Ludovic, prim secretar al Regiunii de Partid și până la cei care au luat cuvântul, și n'a fost suficient criticat Biroul Regional din partea activului Regional.-

Toți acei care au luat cuvântul au exprimat încrederea în Tovarășul Gh. Gheorghiu Dej și în C.C. al P.M.R. și au luat angajamentul că vor lupta pentru lichidarea urmărilor devierilor de dreapta.-

Sedința s'a închis cu o puternică manifestație de dragoste față de Tovarășul Gheorghe Gheorghiu Dej și C.C. al P.M.R.-

Or. Stalin, 24 Iunie 1952.-

COLEGIUL DE PARTID, REGIUNEA STALIN.

Gal Stojan
Guric Bent
Sorban Gora.
Cristian D.
Dascal Duxu

55

298

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL CENTRAL

COMISIA CONTROLULUI DE PARTID

BUCUREȘTI, 1. Iulie 1952.

Către
COLEGIUL DE PARTID
REGIUNEA ȘEALIN

P.M.R. C.C.
Comisia Controlului de Partid
ESIRE Nr. 5141
Data 3-iii-52

Ptr. Tov. Presedinte.

În legătură cu "nota informativă" care ați trimis-o Comisiei Controlului de Partid și care arată unele probleme ce s'au ridicat în ședința activului regional de partid, din zilele de 17 și 18 Iunie a.c., vă rugăm ca în cel mai scurt timp să ne trimiteți următoarele :

✓ Tovii Hejja Francisc și Deak Mihai, dela Filatura din Covasna să arate în scris și în mod amănunțit cele ce știu despre legăturile lui V. Luca cu fostul director al filaturii. Deasemenea, să cercetați și să ne comunicați unde se găsește în prezent fostul director. *Sigheșan - director de Lote fabricat*

5 Tov. Feher Iosif din organizația de bază I.P.E.I.L. Oituz, să dea în scris asupra celor declarate în ședință, în legătură cu construirea drumului.

6 Tov. Csövor Albert din comuna Dalnik, să declare în scris, detaliat, cum s'au petrecut lucrurile cu ocazia vizitei pe care a făcut-o Luca în 1946 la moșierul Betessi - ce știe despre legăturile lui Luca cu moșierii, în comună.

Identificați pe acei tov. din Raionul Rakosi, care au spus că V. Luca a vrut să fugă peste graniță, pentru că se va face războiu, și să li se ia declarații scrise ce știu concret despre asta și în ce împrejurări și dela cine au aflat.

✓ Tovii Nemeth Iosif, secretar al Comit. Raional Racoșu de Jos și tov. Istvan Andor, deasemenea și ceilalți tovarăși care cunosc, să dea în scris despre comportarea lui Toth Geza.

Tov. Vargancsik Stefan, să dea în scris în mod amănunțit, despre măsurile care au fost luate în comună Oituz pentru interzicerea pescuitului, ca să aibă Luca unde pescui. Deasemenea să arate cele ce susținea Luca în legătură cu chiaburii din Secuime.

o x Tov. Sorban Geza și alți tovi cari cunosc bine măsurile pe care le-a luat și ce dispoziții a dat tov. Teohari Georgescu în 1946 în legătură cu uzinele "Vlahita". Să dea declarații scrise cum s'au petrecut faptele și cum au aflat despre ordinul dat Prefecturii, să folosească în caz de nevoie, chiar organe înarmate pentru a fi pus în "drepturi" Bujoiu.

x Tov. Olaru din Dănești, să dea în scris cele arătate în ședință și să arate în declarații cine este și părerea lui în legătură cu deviatorii și devierea.

x Tov. Fekete Vilmos, șeful secției de Agit. și Prop. din Raionul Sft. Gheorghe, să declare în scris căror tovi dela Reg. de Partid a arătat abaterile lui Toth Endre, despre ce abateri a sesizat și cine l-a sfătuit să tacă din gură.

56
299

○ Tov. Csibi Maria, secretara Comit. Raional Sft. Gheorghe, să declare în scris și în mod amănunțit, cele ce a arătat în ședință, în legătură cu comportarea lui Toth Geza și felul cum a procedat cu trimiterea chiaburilor în URSS.

Deasemenea, declarații scrise în legătură cu intervenția pe lângă V. Luca ca în comuna Lete să fie pus un chiabur, președintele G.A.C. și cu care elemente dubioase a ținut legătură.

Tov. Safta Gheorghe să dea declarație scrisă despre toate cele arătate în ședință.

○ Tov. Csinkos Gh., prim secretar Raional Tg. Secuesc, să dea în scris ce a spus Luca țăranilor în legătură cu treerisul.

○ × Tov. Mureșan Ion, președintele Centrocoop să dea declarații scrise în legătură cu atitudinea lui Sabo și unde a spus că merge atunci când a fost chemat la Regiunea de partid pentru a clarifica problema elementelor dușmănoase din cooperativă.

× Tov. Albert Iosif, președintele Sfatului Regional să dea declarație scrisă în legătură cu problemele ridicate în ședință, deasemenea tov. Drugă Nicolae.

○ × Tov. Buhuși Petre, șeful secției Prop. și Agit. al Comit. Orășenesc de Partid să fie cercetat amănunțit în legătură cu cele arătate în ședință, să caute să-și amintească, cine a văzut că cel care a fost de 2 ori în Jugoslavia l-a vizitat pe Toth Geza în preajma rebeliunii chiaburilor din Trei Scaune. Să dea cât mai multe amănunte despre această problemă și cine eventual mai cunoaște aceasta.

○ × Tov. Melag, activist Reg. U.T.M. să dea în scris cele arătate în legătură cu procesul celor doi chiaburi care au ucis pe Finna Adalbert. Să arate cum și în ce fel au fost sprijiniți chiaburii de către Varga Gavrilă, Toth Geza.

Să se ia o declarație foarte amănunțită tov-ului Salo Martin, în legătură cu vânatoarea la care au participat Rayk și Luca în 1948 în comuna Valea lui Zalan - Ce oameni mai cunosc acest lucru și cum s'au petrecut faptele, în ce comune au fost, unde au locuit și la cine au mâncat? Cât timp au fost împreună și de cine au fost însoțiți? - Deasemenea, să dea declarație amănunțită în legătură cu mașina, care a venit din București noaptea, înainte cu câteva zile de reforma bănească, la Luca Eugen.

× Tov. Juga Vasile să dea declarații scrise despre ședința cu președinții Comitetelor Provizorii care s'a ținut la București în 1949, ce directive s'au dat de către Vasile Luca și ce a spus tov. Teohari Georgescu în legătură cu atitudinea față de chiaburi.

De problemele arătate mai sus să se ocupe personal tovarășul președinte și să trimeată Comisiei Controlului de Partid, declarații și în legătură cu alte probleme care eventual s'ar afla, autoritar la cazurile de mai sus.

COMISIA CONTROLULUI DE PARTID.

Vălușile

No. 2644/1952.-

57
300

Către,

COMISIA CONTROLULUI DE PARTID A CC -PMR

BUCUREȘTI.

Alăturat vă trimitem materialul adunat despre LUCA VASILE, și rudeniile lui, de la acei tovarăși care sunt indicați în adresa trimisă la Colegiul de Partid și de la alți tovarăși care au cunoscut unele probleme din cele sesizate de noi.-

O parte din materialul strâns personal de tov. Gal Stefan s'a copiat și s'a defalcat pe numele aceloră despre care alături de Luca scriu acei care au dat declarații, pentru a putea atașa la dosarele respective. Așa de pildă separat trimitem pentru Luca Vasile, Toth Geza, Toth Endre, Varga Gavril /frații lui Luca/ Schüsler Carol /cumnat cu Luca/ Szabo Albert, Szabo Anton, Nagy Victor prieteni și protejați a lui Luca.-

După informațiile noastre acești oameni se găsesc la următoarele locuri:

- Toth Géza a fost la Universitatea Stefan Gheorghiu, acum locuiește la București.-

- Varga Gabriel, a fost maior la Securitate în București.

- Toth Endre, în prezent este arestat pentru omucidere.

- Schüsler Carol, Consilier la Minist. Gospodăriile Comunale și Industriale Locale, București.

- Szabo Albert, este Consilier la Agecoop București.

- Nagy Victor, Consilier organizatoric la Centrocoop.

- Szabo Anton este ridicat într-o muncă în cadrul Ministerului de Externe.-

În declarații se mai vorbește și despre tov. Albert Iosif, Președintele Sfatului Popular Regional și despre tov. Kisgyörgy Tamaș, președintele Sfatului Popular Raional Sft. Gheorghe. În legătură cu aceștia vom completa declarațiile și le vom trimite ulterior.-

Propunem ca la studierea materialului despre Vasile Luca să fie studiate și referințele originale scrise despre fiecare protejat a lui, puse de noi separate împreună cu copiile făcute după referințele originale aflate la materialul lui Luca Vasile.-

Mai menționăm că suntunii tovarăși de la care s'a cerut declarații, pe care vi-le trimitem ulterior.-

Or. Stalin, 21 Iulie 1952.

PREȘEDINTE,
Gal Stefan,

Gal Stefan

Se poate conta de cele
scrisuri de tot conținut
de la Stalin

Declarație

Subsemnata Andrei Elisabeta
membru de partid din anul 1946
în momentul de față membră co-
secretară regiunii UFOR.

117

301

Declar următoarele: În perioada
plăgerilor ofensivelor populare cu
ocazia venirii lui Vasil Duce în
președintele nostru într-o discuție orală
cu unii noi din biroul regional PMR
a ridicat problema cadrelor științifice
și sine, lucrătoare, dorind să se omul
și să se dorească este curat să punem
dorind să lucreze. Sigur că în urma
scrisii declarației și au făcut o serie
de lucrări în activitatea cadrelor științifice
și sine de activități în muncă fără să fie
bine studiate problemele lor, care după
ceia au fost scosi din muncă.

Cu ocazia meetingului, fiind în președ
președului nostru Vasil Duce aici nu a
amintit de problema științifică care
este problema cea mai principală a
președului nostru și a vorbit de cooperativă
medicină, muncă medicală, apăsare
și restaurare.

Președ Stalin
16. IV 1952.

Scrisoarea este declarată
Andrei

118
302

REFERINȚA.

Subsemnatul Kisgyörgy Toma președintele Comit. Executiv al Raionului Sft. Gheorghe, cu domiciliu în Sft. Gheorghe Str. Ady Endre No 34, membru de partid, despre Vasile Luca refer următoarele:

Cunosc din 1920 ca un membru activ al sindicatului Metalurgist al Or. Stalin, în acel timp a fost în fruntea mișcării muncitorești fiind conducător împreună cu ceilalți muncitori.

În activitatea ilegală a P.C.R. a fost arestați mai mulți tov. și ținuți la închisoare din Julava, iar după ce a ieșit din închisoare, sarcinile primite a dus la bun sfârșit, mai mult a trăit în ilegalitate.

În partea partidului a primit sarcina, ca să conducă Căngresul Sindical de la Timișoara din 1929, unde a fost ales ca secretar. În timpul organizării Căngresului, am stat de vorbă, de multe ori discutând organizarea, ceea ce privește jud. Brașov. La fel știu că a avut sarcina în campania de alegeri a Blocului Muncitoresc.

Mai știu că în cadrul P.C.R. în 1929-1931 a izbucnit o fracțiune de partid și o fracțiune a fost condus de Luca, așa a vorbit tov. cari au venit de la C.C. cu directive. Din această cauză județul Brașov mai mult de 1/2 an, nu a dat nici o notă pentru C.C. cine la ce grupă aparține.

Cu toate că nu am lucrat cu Vasile Luca, întrucât el nu a locuit în Brașov, unde eu am stat mai mult timp, referitor la persoana lui totuși am constatat că este un om ambițios, care la părerea lui nu a admis nici o contradicție și nici critică nu a primit. Așa s'a întâmplat că în 5 Sept. 1945 în prezența lui după directivele personale date am fost schimbat din postul de Prefect, pe motivul că nu am aprobat Coop. Victoria să transporte cartofi în cantitate mari din teritoriul Județului, din cauza că nu puteam asigura o cantitate necesară pentru Armata Sovietică, așa că în altă parte numai cantități mici putem transporta. Totodată m'am convins de un lucru care s'a dovedit mai târziu că această acțiune de transport a fost organizat de un mare negustor unde arunca bani, nu vedea nici o garanție că cartofi transportați prin Coop. Victoria ajunge la locul destinat pentru muncitori.

Pe fostul teritoriu Jud. Treiscaune Vasile Luca a venit de multe ori la vânat și din când în când a participat și la ședințe. Aici deasemenea s'a putut constata că până când Varga G. bor fratele său a fost șeful Securității, în tot deauna s'a știu când sosește, după care au fost anunțați numai acei persoane care a vrut să meargă la vânat, niciodată nu au fost verificate persoanele cu care s'a dus la vânat, așa sigur că au fost și chiaburi între cei cu care s'a du la vâna. A simpatizat mult pe chiaburul Izsak din Zalan unda a și staționat.

La fostul teritoriu al Jud. Treiscaune a venit de multe ori Vasile Luca la vânat și de 3 ori am fost și eu la vânat cu el, de multe ori am oăutat să stau de vorbă eu el de a lămuri unele chestiuni de serviciu și odată înainta de

a forma Comit. Prov. am fost la audiență la Prefectură. Ceace am discutat a fost mai mult problema financiară, de unde mă amintesc numai un caz care a fost rezolvat. In discuțiile pe care le-am avut am accentuat că in cadrul Serv. Financiar sunt elemente necorespunzătoare regimului nostru, arătând totodată că muncitorimea cunoaște și știe că au fost reacționari in trecut, așa zis au exploatat locuitorii și trebuia să plătească bu bani grei pe ei, la care Vasile Luca a spus că: se poate că intrecut au primit spețuri, că in regimul capitalist funcționarii din Serv. Ad-tiv in special din finanțe nu au avut salariu bun și așa că li s'a asigurat speranță liber ca se poate să trăiască. Arătând că in prezent Guvernul poate să le asigure salariul și pentru acest lucru aceste elemente poate să devină oameni bun și să muncească. Cadrele Financelor se deosebesc dela toate cadrele Ad-tive de Stat că această este o specialitate, care nu poate învăța ori cine și ramura financiară este o ramură unde nu se poate adică foarte greu s'ar putea crește cadre din muncitori manual indeosebi acuma in perioada de trecere.

A repetat aceste cuvinte sub alte forme și la alegerea Sfaturilor Populare din Cr. Stalin, unde intre altele am reținut: cadrele Financiare nu se poate inlocui cu niște flăcăi de cismari intrucât este o pregătire superioară, ceace ar putea însuși după o practică îndelungată.

Odată in 1950 la organizarea muncii GAC am arătat problema chiaburilor, in ce privește treeriușul in arii că sunt greutăți in ceace privește situația chiaburilor, la care a spus că la noi in Jud. Treiscaune, unde secuimea in tot timpul a fost exploatat de familia Habsburgă, mai târziu su imperiul negân, la fel subregimul Horthist nu putea să crească chaburi, că in regimurile trecute la moșieri și la grofi pe tru angajați au fost limitat de a face politică și datorită acestor politici am a crescut elemente cinstite, harnici și muncitori, care nu poate fi chiabur, tocmai din acest motiv, dacă cineva are avere a făcut din munca lui harnică adică au gospodărit bine și astfel nu putem aprecia ca atare altfel decât buni gospodari, muncitori și harnici.

In legătură cu rudele apropiate de a lui, am avut legătură cu Varga Gavril ca șef de Miliție, mai târziu ca șeful Securității, care deasemenea nu a suportat critica, credea că el este cel mai deștept din lume, din această cauză de multe ori am ajuns in contradicție cu el ca șefuș S. curității in primul rând in legătură cu treeriușul in arii, la fel și in problema chiaburilor s'a situat pe poziția lui Vasile Luca am mai adăugat că țărani deaceia au făcut șură mare ca să aibă unde pune produsele ca să fie subacoperiș. S'a știu că Varga B, bor poate face ori ce pentrucă fratele său este Ministerul de Finanțe și membru in C.C. și așa nu s'a putut atinge de Varga Gavril, de ex: Căp. Olteanu Nicolae care a dat un raport impotriva lui la C.C. al PMR. al cărui copie dela C.C. a ajuns in mâna lui Varga Gavril, care in baza asta s'a străduit ca să-l aranjeje pe Olteanu și au mai fost cazuri de așa natură și cu un tov. anume Mihail care in prezent este la Tg. Mureș la Miliție sau la Securitate, fusese secretarul lui Varga.

Așa cum întreaga lui familie și lui Vasile Luca a lipsit simțul de clasă, asemenea caz a fost și cu activitatea lui Toth Geza care in organizarea GAC. in 1950 a avut multe devieri, care a șters pe mai mulți chiaburi de pe lista de chaburi și așa in mai multe comune au intrat chiaburii in GAC.

Toth Geza ca și toată familia a protejat pe intelectuali,

nesocotind că din ce familie provine, ce atitudine a avut în trecut.

Trebue să menționez un lucru în legătură cu activitatea lui Vasile Luca, fratele lui Toth Geza din Tg. Săcuesc împreună cu un Lt. de S curitate anume Hossu au omorât pe un om, rezultatul căreia a fost că Toth a fost trimis în școală, iar Hossu acum cca. de jumătate de ani a ieșit din cadrul Securității din Sft. Gheorghe, după care opinia publică comentează, că familiei lui Luca totul este admis, și eu am trăit cu acest drept. Toth Endre a bătut până la desfigurare pe un învățător anume Köver, care în prezent este Dir. la o școală din Ciuc.-

Sft. Gheoghe la 9 Iulie 1952

ss. Kisgyörgy Toma.-

*Le parole conta pe reparinta
data la tov Kiszabadulasa
Lual itetegy*

V é l e m é n y e z é s

301

Alulírott Kisgyörgy Tamás a Sepsí Rajoni Néptanács Végrehajtó bizottságának elnöke, Sepsiszentgyörgy Adi Endre 34 szám alatti lakós, a R.M.P. tagja.

LUCA LÁSZLÓRÓL a következő véleményt mondhatom:

Ismerem 1920-tól mint a Sztalinvárosi Vasmunkások Szakszervezetének egyik oszlopos tagját, aki abban az időben volt brassói munkásmozgalomnak az élén állott és irányította azt a többi munkástársaival egyetemben.

A Romániai Kommunisták Pártjának illegalitásban való kényszerítése alkalmával többen lelettek tartoztatva és hosszú ideig a Zsilavai börtönbe voltak bezárva, onnan való kiszabadulás után pedig a Párttól kapott különböző megbízatásokat végezte, nagyobb részt illegalitásban élt.

A Párttól kapta azt a megbízatást is, hogy az 1929-es temesvári szakszervezeti kongresszust szervezze be, ahol annak titkáráként meg is lett választva. A kongresszus megszervezésénél több alkalommal találkoztam vele és beszélgettünk a kongresszus megszervezésének kérdéseiről, ami a volt Brassó megyét illette. Ugyancsak ezt megelőzőleg tudom, hogy megbízatása volt nálunk a városi és falusi dolgozók blokkjának választási kampányainak a levezetésével.

Tudok róla, hogy a Romániai Kommunisták Pártjába az 1929-31-es években párt-frakció ütötte fel a fejét és az egyik frakciónak az élén Lucát is említették azon elvtársak, akik lejöttek hozzánk a Központtól utasításokkal. Ebből kifolyólag a volt brassói kerület több mint egy félelven keresztül semmilyen értelmű jelentést nem adott a Párt Központi Bizottsága felé mindaddig, amíg az összeköttetések révén nem tisztázódott a kérdés, hogy végeredményben azon elvtársak, akik jöttek a Központi Bizottságtól, melyik csoporthoz tartoznak.

Luca Lászlónak az egyéniségével kapcsolatosan, habár huzamosabb ideig nem volt alkalmam együtt dolgozni vele, mert nem tartozkodott Sztalinvárosban, ahol huzamosabb ideig tartozkodtam, mégis megtudtam állapítani azt, hogy ő egy erőszakos ember, aki az ő véleményével szemben semmilyen értelmű ellentmondást nem tűrt és így kritikár sem fogad el. Így történt meg az is, hogy 1945 szeptember 5.-én az ő jelenlétében és személyes utasítás alapján lettem lecserélve, mint akkori megyefőnök, mert a volt "Victoria" szövetkezetnek nem engedélyeztem korlátlan krumpli kiszállítást a volt megye területéről hivatkozással arra, hogy még a Szovjet Hadsereg részére szükséges előirányzatnak eleget nem teszünk más irányban csak korlátolt mennyiségben engedhetünk, de ugyanakkor megvoltam győződve arról, ami később bebizonyosodott, hogy ez a volt "Victoria" szövetkezet egy nagykereskedők által vezetett szerv volt, ahol marékka szórták a pénzt és nem láttam garanciát abban, hogy a "Victoria" szövetkezet által elszállított krumpli a dolgozó munkásokhoz jut.

A volt Háromezék vármegye területén Luca László több esetben vadászott és időközönként gyűlésekre is eljött. Itt szintén meglehetően állapítani azt, hogy addig, amíg Vargha Gábor Luca testvére-öccse volt a Securitate főnök, addig a hatóságok részéről illetve Vargha Gábor részéről mindig tudva volt mikor érkezik, azonban azután csak az illető egyének voltak értesítve, akikkel vadászni óhajtott menni. Vadászatok alkalmával pedig sohasem voltak leverifikálva azon egyének, akikkel vadászott és így természetesen voltak köztük kulákok is.

306 ~~112~~

Előszeretettel használt egy Izsák nevű kulákot Zalán-Patakról, ahol volt eset, hogy meg is szállásolt.

Mint az Ideiglenes Bizottság elnöke Háromszék vármegyében, több esetben adódott kérdés, amit felsőbb szervekkel akartam megtárgyalni és így kerestem a lehetőséget jómagam is, hogy találkozhatnék velük, így három esetben voltam én is vadászni vele és egy esetben pedig még az ideiglenes Bizottság megalakulása előtt kaptam kihallgatást nála a megyeházánál.

A kérdések, amit vele tárgyaltam főleg pénzügyi kérdések voltak, ahol egyetlen esetet tudok csak megemlíteni, ahol elintézését is nyert. Találkozásaink alkalmával kihangsúlyoztam azt, hogy a pénzügyi szervek kötelékében vannak olyan elemek, akik a mai rendszerben nem megfellelők, rámutatva arra is, hogy a széleskörű dolgozók jó nagy része ismerik ezeket a személyeket és tudják róluk azt, hogy a múltban reakciósok voltak, a múltban ugymondva nyuzták a lakosságot és súlyos pénzekkel fizették meg sajátmagukat, mire Luca László kijelentette, hogy fennállhat az, hogy a múltban spertet fogadtak el, mert a kapitalista társadalmi rendszerben a közigazgatási, de főleg a pénzügyi emberek egyáltalán nem voltak megfizetve és így szabaddlopás volt biztosítva a részükre, hogy megélhessenek. Érvelt azszal, hogy jelen pillanatban a kormány megfizeti őket és éppen ezért ezek az egyének a rendszerünknek lehetnek jó emberei és végezhetik a munkájukat, mert a pénzügyi káderek különböznek az összes közigazgatási szakkáderektől, mert ez egy különleges szakma, amelyet nem lehet mindenki által elsajátítani és a pénzügyi szakma ez egy olyan szakma, ahol fizikai munkásokból nagyon nehezen lehet kiképezni kádereket, főleg most az átmeneti idő alatt.

Ugyan ezt a kijelentést ismételte meg kissé más szavakkal a Néptanácsok megalakulásának nagy gyűlésén a Sztalinvárosi tartományi ülésen, ahol megjegyeztem saját magamnak a kijelentései között még azt is használta, hogy a pénzügyi kádereket nem lehet holmi suszter-legényekkel helyettesíteni, mert ez egy magasabb fokú kiképzés és hosszú időn keresztül gyakorlat után lehet elsajátítani.

Egy esetben az 1950-es kollektív-gazdaság szervezésénél a kulák kérdést is említettem meg, éppen a szérűben való csépléssel kapcsolatban, ahol hivatkoztam arra, hogy nehézségekbe ütközik a szérűben való cséplés annál az oknál fogva, hogy a kulákok megállapítása körül hiányosságok mutatkoznak, ugyanakkor kaptam azt a választ rea, hogy nálunk volt Háromszék vármegye területén, ahol a székelység az állandó elnyomatásnak volt alávetve úgy a Habsburg dinasztia, vagy később a román imperium, ugyszintén a Horthi rezsim alatt, itt nem nőhettek ki kulákok, mert a mindenkori rendszer a bojárok és grófokon keresztül alkalmaztak korlátozó politikát és éppen ennek a politikának következtében becsületes, szorgalmas és dolgozó elemek vannak, akik nem lehetnek kulákok éppen annál az oknál fogva, hogy aki bizonyos javakkal rendelkezik az ő szorgalmas munkáján keresztül szerzte meg a vagyonát, vagyis jól gazdálkodott és így nem határozhatjuk meg másképpen az ő egyéniségét, mint szorgalmas, dolgozó, jó gazda.

A családba tartozó rokonságával kapcsolatban Vargha Gáborral, mint Milicia főnök, később mint Securitate főnök, szintén egy ellentmondást nem tűrő, magát a világ legokosabb emberének beképzelő egyéniség volt; s mint ilyen posztot betöltő egyén nagyon sok esetben kerültünk nézeteltérésbe, elsősorban a szérűcsépléssel, ugyszintén a kulák kérdésben is ugyanaz volt az álláspontja, mint Luca Lászlónak, ő mindössze annyival bővítette ki, hogy a nagy csürőket a jó gazdák azért építették, hogy a termelvényeiket fedél alá tudják hordani. Ettől eltekintve Vargha Gábornál ismeretes volt az, hogy ő mindent tehet, mert a bátyja pénzügyminiszter és Központi Bizottsági tag, valamint Párt Központi Bizottság titkára és így Vargha Gábort érinteni nem lehetett, példa erre Olteanu Miklós Securitate kapitány Sztalinvárosban, aki a Párt Központi Bizottságához egy terjedelmes jelentést adott be Vargha Gábor ellen és a Központi

307-103

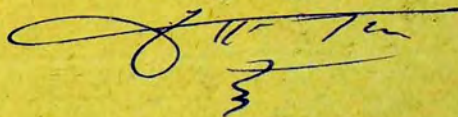
Bizottságnál előttünk ismeretlen körülmények között a beadott jelentés egy másolatát átadták Vargha Gábornak, aki ennek alapján igyekezett kikészíteni Olteanu Miklóst és ehhez hasonló esetek még fordultak elő, még egy Mihály nevű elvtárssal is, aki Varghának titkára volt és jelenleg Marosvásárhelyen van, vagy a Miliciánál, vagy a Securitátenál van.

Mint hogy az egész családnak, úgy Luca Lászlónak is osztály érzéke nem volt, hasonló a helyzet Tóth Géza aktivitásával is, aki a kollektív gazdaságok szervezéseinél 1950-ben szintén elhajlásokban volt és több kuláknak felmentvényt adott a kulákság alól és így több községben a kulákok jó nagy számban kerültek be a kollektív gazdaságba. Tóth Gézánál még fennállt, ami a többi rokonságnál is, hogy előszeretettel kezelték az intellektuelleket, nem számítva azt, hogy melyik osztályhoz tartoznak és milyen volt a múltbeli magatartása.

Itt még meg kell említsük ami Luca Vasileet terheli szintén, hogy az egyik öccse Tóth Endre Kézdivásárhelyen agyonütött egy Hosszu nevű szekuritates főhadnaggyal egyetemben egy embert, melynek a következménye az volt, hogy Tóth Endrét elvitték iskolába, míg Hosszu kb. egy fél éve, hogy kikerült a sepsiszentgyörgyi Securitáte-től, amit a közvélemény azzal kommentál, hogy a Luca familiának mindent szabad és ezzel a jogukkal éltek is. Vagy ugyancsak Tóth Endre az emberi formájából kiverte egy Kövér nevű tanítót, aki jelen pillanatban a csikszeredai iskolának az igazgatója.

Sepsiszentgyörgy 1952.-évi július hó 9.-én.

Kisgyörgy Tamás

Referință

308 ~~127~~

Subsemnatul Farganek Ștefan prezintă următoarele date despre U. Luca: în anul 1957 membru de la Ipeil bituz au obiectat că U. Luca a interes pentru membri că să poseze în satul Otuz. Ipeil lui a construit casa de vânătoare și pe entul la costel. Știu că în anul 1948-50 a fost metel. și posesorul în Lacul Rozu, fiind rezervat pt U. Luca. Știu că în luna mai-junie după ce a opoart Hot. pluaru l.c. al. P.M.R. că U. Luca a m-
ceput să trăiască la mormin în trecut. A metel. și vânătoare în pădurea metel. și posesorul în multe țări.

Privind politica cadrelor U. Luca s'a de-
primat în Regimul în 1957 la Cm. Reg. că
casale trebuie verificate după activitate din
prezent, că casalele nu s'a muncă. Știu
ce a spus în fata mai multor ț. din țara că
pentru orice fleac nu trebuie omuncă ameni. După
cum lui ramintere a fost prezenta ț. Nagy și
nu într. al. C.C. ț. bănuim știe

Odorheiu la 21 VI 1952 Farganek Ștefan

De poarte contie pe referinta
date de ț. Farganek Ștefan
Gal Ștefan

Se poate conta pe referinta
date de tov. Tigo. V. ~~V. V.~~

Gal. Hopen

Referat

Asupra disutiilor purtate de catre
subsemnatul la sedinta sectiunii
Regionala din 23-24 Iunie 1952 in
legatura cu devierea de dreapta a lui
H. Luca, Ona Ponker si Teodor Georgescu

Cu ocazia unei sedinte tinute la
Bucuresti pe la sfarsitul anului 1949 in
prezenta Comitetului Provizoriu al Statelor
Populare Judetane si ale Comunelor Urbane
Ornitate in cadrul sedinte fiind
prezidat de T. Georgescu avand la ordine
de Zi scoaterea sectiunii Financiare de
pe langa Comitetul Provizoriu, la publicarea
si in acest sens de H. Luca mai
multi dintre prezidanti au luat cuvantul
si au aratat ca nu sunt de acord cu
separarea f. Financiare de Com. Provizoriu
si de felul cum au fost imediat
persoanelor la f. Financiare adica acest
personal a fost numit ^{de M. F. Com. Provizoriu} sa se tina
cont de propunerile Com. Provizoriu.

La validarea tuturor prezidiilor Com.
Provizoriu contra propunerii lui H. Luca, Teodor
Georgescu a luat cuvantul si a aratat

cu H. Luca nu vorbeste sa elimineze al
Finanțelor pe ca secretar al C.C. P.M.R.
deci acesta este cuvântul C.C. P.M.R. care
trebuie să se execute.

310

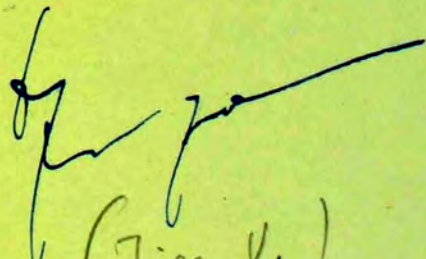
În alte sedințe ținute tot la București
în decursul anului 1950 sedințe la care au
participat președintele Com. Provizori ai Haterii
Popului Jud. și Biroul orărilor în Jud.
T. Gheorghiu a ridicat problema în organele
locale din judecată pe care fiind
nt. lucruri fără importanță exemplar ut.
ce nu au venit pentru un an plăt.
semnificative și orate să acestia să fi fost
conducute de justiție chiar înainte de
se îndeplini temerile pentru aceste lucruri
prezente în Haterii C.C. P.M.R. și a
Comitetului de ministri.

Pe lângă la sustinerea familiei lui
H. Luca de către tov. Nagy. Deținerii
instructor al C.C. P.M.R. pe lângă Comitetul
Regional P.M.R. Reg. Stalin de la unmetouli.
La una din sedințele Biroului Regional ținută
la Reg. P.M.R. ~~ținută~~ pe la începutul anului 1951
după sedința tov. Nagy. Deținerii m-a apărut
pe mine și pe tov. Dugă elicașee care
era pe atunci secretar în problemele
apărare la Regiune

Apu m[en]surare s[ă] au s[ă] se face ~~411~~ 311
comunicare, dup[ă] ce au plecat cu la
terori[st]i r[em][en]d[er]nd numai tov. Nagy. Tov.
Dug[ă] m[ă]i m[ă]i m[ă]i tov. Nagy s[ă] a
spus s[ă] s[ă] nu schimb[er] pe Tot
Eushe de la P.M.T. T[er]m[en] f[ă]c[ut]e f[ă]c[ut]e
familia lui H. Luca a s[un]t f[ă]c[ut]e mult de
suferit in urma celor int[er]upte cu
Gospod[ar]ile colective din partea Jud.
Trei sc[un]te.

Or[de]nul Stalin

10-01-1952

(Jiga V.)

no 138/22.VII.1952.

Ion Păvăleșcu

29 / 141

312

Tov. Vasile Luca

Referință la Vasile Luca P. 22/12/52

Tov. Bonce

NOTA INFORMATIVA

Subsementul Cpt. Gripaly Ioan - locțiitor politic al Statului Major A.L.A. orașul Stalin - informez partidul despre următoarele lucruri:

Am lucrat 20 de ani la Uzinele "Strungul" orașul Stalin, unde a lucrat și Vasile Luca, am auzit dela muncitori mai vârstnici că Vasile Luca și atunci a fost un element dictatorial și chiar a bătut pe unii muncitori care nu au fost de acord cu el.

Tot in același timp a făcut multe ori chefuri mari, cu scandaluri, împreună cu unii muncitori cum a spus Lezsăh Anton care lucrează și in prezent la Uzinele "Strungul". Acest tovarăș a vorbit despre Vasile Luca "așa Laci al nostru" deoarece și acest tovarăș este un element bețivan și imoral.

In 1945 cu ocazia organizării P.C.R. in uzină, tov. Gjerko nu s'a in scris in partid motivând că a vorbit cu Luca și aceasta i-a spus lui "să nu se in scrie in partid, fiindă partidul acesta nu este un partid adevărat."

După mine cum văd astăzi, Vasile Luca a fost și este șovinist, educația dată simțindu-se in mișcarea muncitorească și inainte de 23 August 1944 și după aceasta.

Imi amintesc că inainte de 23 August 1944 in loc să luptăm unit contra dușmanului de clasă, contra exploatării muncitorilor români și unguri, am luptat intre noi in sindicat și nu am putut stabili cu să fie scrisă o lozincă; in limba maghiară întâi, sau in limba română. Maghiarii susțineau că ei sunt mai mulți, iar românii că suntem in România.

Cu toate că aveam 18 ani pe atunci, nu am văzut bine acest lucru, dar astăzi văd ca o manifestare șovinistă.

Deasemeni după 23 August 1944 am avut greutăți cu unele elemente mai vârstnice care au fost educate de către Vasile Luca, cum a fost Benke Gábor sau Pall Francis care tot timpul au manifestat neincredere in regimul nostru democratic iar Pall Francisc a afirmat încă in 1945 sau 1946 că: "cu românii nici o dată nu putem face socialism și ar fi bine dacă Ardealul ar deveni

142
313

autonom." Acest Pall nici nu s'a in scris in partid deși a avut activitate ilegală.

Aceste elemente educate de Luca și in Organizația U.P.M. au dus o politică de revendicări și chiar au cerut să fie purtat drapelul maghiar, iar pe de altă parte să cânte Internaționala făcând și acolo greutăți mari partidului in 1945-1946, in perioada când trebuie să ne concentrăm toate puterile noastre pentru consolidarea poziției regimului nostru.

Căpitan,
Grepaly Ioan.

București 21.06.52

Nota informatoriu

~~143~~
314

Subscribitus episcopiei Timon membru de partid
23-VI-1952 din 1945 Capitan locutiiv Politic la Stat Major

La inalesita
D.B.P. Sec. 4ta Div. 1^a
- Acanta o fortificata
caruta de Taur
Coac. core
Nortunpat
reducata de
Prehura de art
redactat
ep. / strusa
si chior a hotut uni muncitor core nu a fort
si chior a hotut uni muncitor core nu a fort

partul de nota
metem

Tot in același timp a facut multe ori chef-mare
cu scandalul impreuna cu uni muncitor cum asper
Lessoik Anton core lucrare si in prezent la Stunof
pentu core fort acest tot avorbato despre Nasle
Luca asa lasi al nostru fiind ca si acest tot
este un element betineros si immoral.

Im 1945 cu ocazia organizare P.C.R. in useni,
tot egerko nu se inscrie in partid motinând
ca e vorbit cu Luca, si asper lui, se nu se inscrie
in partid fiindca partidul acesta nu este un
partid oclerăret.

Dupa mine cum vădit asteni Nasle Luca, a fost
si este si sovinit, educat se a dat se simtit
in miscare muncitoreasca, si incante de 23 August
1944 si dupa acesta.

2

În noaptea de 23 August 1944 amintesc ~~ca~~ ^{ca} în
loc sa leptem venit contra desmorțării ~~de~~ ^{de} clase
contro exploatareii muncitore române și ~~marșurilor~~ ^{marșurilor}
am luat parte între alii în sindicat și nu am putut
stabili cum să fie scris și lozinci în limba
maghiară entei sau în limba română, maghiari și
susținut ca ei sunt mai mult în români ca
surten în România: atunci eram 18 ani și nici
atunci nu am văzut bine acest lucru astăzi
văd ca o manifestare sovietică.

Și după 23 August 1944 am avut grăteli
cu un element mai în vârstă care a fost educat
de Vasile Luca, care a fost ~~de~~ ^{de} Ghilber sau
Pall Francis care tot timpul a manifestat neîncre
dere de regimul nostru democratic, iar Pall Francis
Pall Francis a dat și afirmat încă 1945 sau 1946
că, cu românii nici o dată nu putem face
socialism și ar fi bine dacă Ardeleanii devine
autonom, acest Pall nici nu a intrat în Partid
desi am avut autoritate ilegală.

Acestor elemente educat de Luca, și în Org U.P.M.
a clasă o politică de revindicare și chiar acuzat.
și fie purtat drapelul maghiar, iar pe ^{de} alte părți să
cântec Internațională făcând și o colă grăteli
noii partidului în 1945-1946. în această perioadă
când trebu să concentre toate puterile noastre pentru
consolidarea pozitiei regimul nostru

Bucuresti 21-06-52

Într-o epistolă din 1944.

Timp 7e
316

DECLARAȚIE

Subsemnatul Albert Iosif, Președintele Sfaturii Populare al Regiunii Stalin, membru de Partid din anul 1945, prin prezenta dau următoarea declarație, asupra următorilor :

1. Il cunosc personal pe Vasile Luca din anul 1949 luna Mai, cu ocazia inaugurării Sediului de Partid al fostei Județene PNR din orașul Sft. Gheorghe, unde l-am văzut pentru prima oară personal. Cu această ocazie am vorbit cu el ca membru în Biroul Județean și ca toți membrii din Biroul Județean cca. 5 minute, de atunci nu am mai vorbit cu el până la prima Sesiune al Sfaturii Regionale din Decembrie 1950.-

Cu ocazia Sesiunii când a ținut discurs el personal, am auzit următoarele: "Sfaturile Populare trebuie să aibe grijă ca nu cumva să se strecoare elemente necorespunzătoare, pentru că nu ori ce cismar poate să fie în cadrul Secțiunii Financiare, fiindcă sunt o serie de elemente cari ocup posturi de răspundere și procedează ca cocoșul când răscie în grămada de gunoi".-

În 1946, am fost ales ca secretar de Plasă în fosta Plasă Tg. Săcuș, unde am activat până în anul 1948 luna Mai și în acest timp am observat următoarele despre Vasile Luca: aproape în fiecare săptămână în timpul verii și chiar în timpul iernii a venit în Raioun Tg. Săcuș ori la pescuit, ori la vânat, unde vânatul deja a fost organizat. Acest lucru a fost organizat de următoarele persoane: Mocsary Ernest fost primar al orașului Tg. Săcuș, Konya Blaziu fost fabricant de oțet, Török Andor fost mare depozitar de spirt și alcool, frații Becasii mari moșieri din comuna Dalnic, Peterffi din Covasna fost mare fabricant de postav, la fel și Hadnagy fost fabricant de postav. Cu acești oameni se ducea la vânat și la pescuit. Odată cât știu eu a luat masa în comuna Dalnic la fostul moșier Betăși, de multe ori chiar a dormit și la Tg. Săcuș la Mocsary Ernő.

În cât timp am stat eu la Tg. Săcuș ca Secretar de Plasă, niciodată nu a fost în sediul Partidului și nu s-a interesat despre munca de Partid carea a dus-o activității în această Plasă, dar nu a stat de vorbă niciodată cu nici unul.-

II. Despre frații lui Vasile Luca:

1. Toth Geza, fost Președinte al Comisiei de Reformă Agrară din fostul Județ Trei Scăune, din 1944 toamna și până în 1946 până la alegeri, fost președinte al Uniunii Populare Maghiare dela alegeri 1946 până în 1948 toamna, fost secretar adjunct al Județenei de Partid Trei Scăune din 1948 toamna până la Raionare 1950 toamna.-

L-am cunoscut pe Toth Geza personal în anul 1946 cu ocazia alegerilor când a fost el candidat ca deputat în Marea Adunare Națională pe linia UPM.-

Înainte de aceasta el a activat pe linie politico-economică ca președinte al Reformei Agrare în Comisia VI-a cu sediul la Sft. Gheorghe, care Comisie a avut menirea de-a face reforma agrară și de-a împărțiri cu pământ pe țărănimea săracă, aici a avut următoarea abatere:

Pământul care a fost împărțit între țărănimea săracă din raionul Tg. Săcuș n'a fost împărțit just, deoarece fostii moșieri cum a fost baronul Apor Peter din comuna Turia, Rakosi Morit fost fabricant de spirt, Toth Ede fost fabricant de spirt, ambii din Tg. Săcuș, familia Simkoviici din comuna Catalina, familia Betăși din comuna Dalnic, cari au avut moșii și pământurile lor au fost împărțit între țărănimea săracă a fost dat înapoi la ei.-

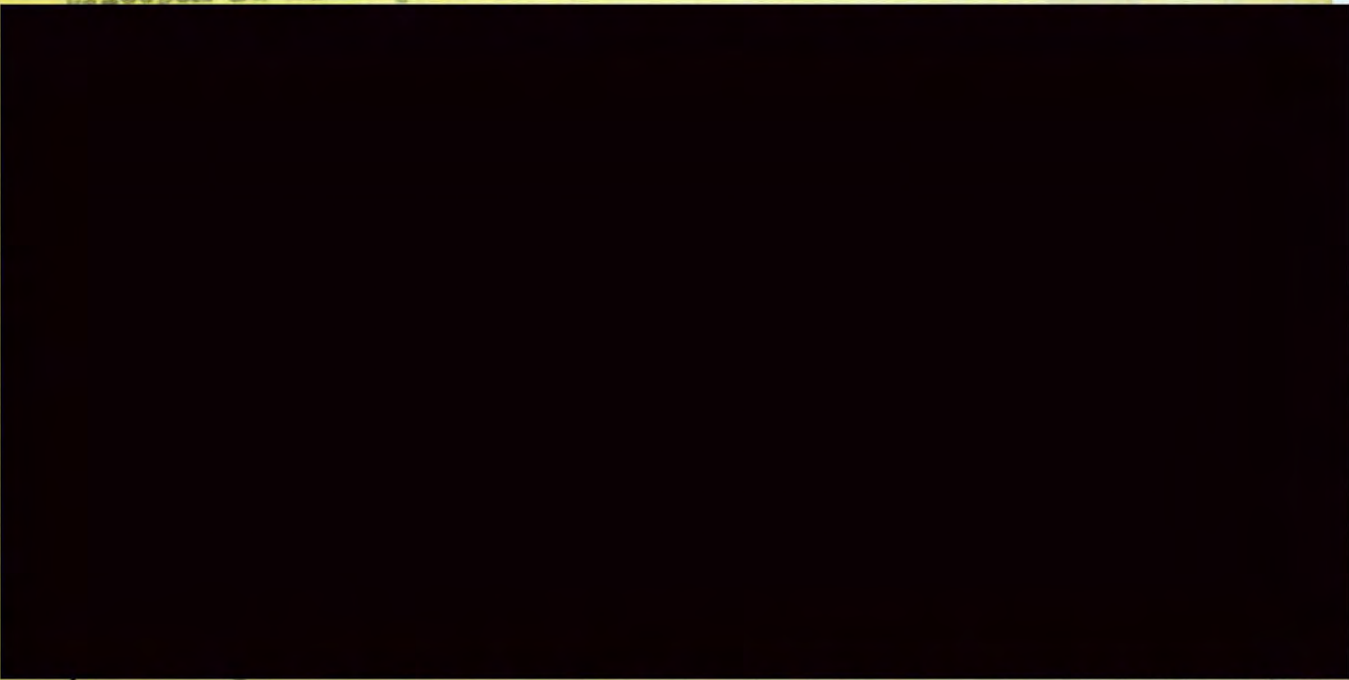
Țărani săraci au venit cu o serie de reclamații la sediul Partidului cu hârtie în mână eliberată cât dela Comisia VI-a dela Sft. Gheorghe, cât dela București, că pământul trebuie să se dea înapoi fostii proprietari, președintele subcomisiei în orașul Tg. Săcuș, Comisia de Plasă al cărui președinte a fost Barthos Miklos, de repe-

71 317

tate ori a fost chemat la Partid și scuturat care sunt cauzele c^ă,
moșierii primesc p^ământurile înapoi, r^ăspunsul a fost scurt din par-
tea lui Barthos Miklos, c^ă tov. Toth Geza președintele Comisiei a VI-a
din Sft. Gheorghe a aprobat.-

Putem spune mai mult decât 50 % noi nu am l^ăsat ca s^ă dea
p^ământul înapoi, chiar și au primit titlul de impropriet^ărire.-

Un alt caz, c^ăt timp a fost președinte al UFM n^ă a dus o munc^ă
politic^ă conform liniei trasate de Partid, pe întreaga linie a Plasei
Tg. S^ăcuesc în ceea ce privește UFM a fost un imp^ăciitorism față de
dușmanul de clas^ă, care ne-a îngreunat pe noi în munca noastră. În
timp de doi ani de zile c^ăt timp am fost secretar de Plas^ă, dac^ă a
fost de dou^ă ori la Partid, a fost ar^ătat lui acest lucru, raportat
la Județean^ă, unde dup^ă aceia noi am fost muștrați c^ă noi nu ne
pricepem la munca politic^ă și s^ă nu ne b^ăg^ăm în problema t^ăranilor.-

În 1948 când am fost ales ca membru în Biroul Județean tre-
buie s^ă amintesc c^ă, înainte de a fi ales în Biroul Județean am fost
mutat din Tg. S^ăcuesc la Romcereal la Sft. Gheorghe din cauz^ă c^ă nu
m^ă am putut înțelege cu Toth Geza, chiar și nici cu Schüsaler care a
fost prim secretar, acest lucru l-am ar^ătat la C.C., probabil c^ă a fost
cercetat c^ăci dup^ă 2 luni de zile am fost din nou numit ca activist
de Partid ca resp. al Secției Administrative la Județean^ă.-

În același timp a fost numit și Toth Geza ca secretar adjunct
al Județenei Trei Scaune și cu problemele agrare. În acest birou am
activat 12 luni. În acest timp am constatat urm^ătoarele: pe care po^ă
s^ă le confirme și foștii membrii în Birou:

Toth Geza ca secretar Adjunct nici odat^ă nu a avut o compor-
tare tov^ărășească, partenic^ă, a fost brutal, dictatorial, i-a criticat
pe toți cu o critic^ă distructiv^ă, în special când a fost el criticat
de noi, c^ă atitudinea pe care o are el nu-i partenic^ă, mai ales c^ă
el a urmat o școal^ă de Partid de 6 luni, care s^ă a dovedit în felul
urm^ător: la el nu a existat cine-i chiabur și cine nu-i, în special
bog^ătașii, moșierii, cu care a fost el personal prieten cum de exemp
fiul lui baronul Aport Peter, baro Aport Csaba a fost servus cu el,
Kovasznai Gabor moșier dela Angheluz și o serie de chiaburi din co-
mun^ă și în special cei din Raionul Tg. S^ăcuesc, acești oameni așa umb
în sediul Partidului ca la ei acas^ă.-

La fel a continuat și aicea bețiile și chefurile, care de multe ori i-au fost arătate lui ca să se astâmpere. Un caz concret: cu ocazia organizării GAC, din comuna Turia, care a durat aproape 3 luni de zile, într-o zi așa s'a îmbătat cu el care a condus mașina Skoda în comuna Eresteghin pe asfalt a răsturnat-o și a stricat-o complet, care reparație a costat 43.000 de mii lei care sumă a fost oprită din salariul lui și al lui prim secretar forțat, pentru aceasta prim secretarul a vrut să aresteze pe soferul Baloga Mihai și pe mine cu a bătut cu noi am sabotat pe tov. Secretar adjunct Toth Geza ca să-și rupă gâtul. Cu această ocazie a fost cu el deputatul Nagy Victor și amândoi au fost transportați la spital din comuna Eresteghi pentru operație.-

A susținut pe Becsei Pal fostul președinte al Partidului Social Democrat, profesor de liceu, a susținut pe Miko Miklos fost șeful Sect. de învățământ al Județului Trei Scaune, prin acești oameni a făcut o serie de jonglerii în ceea ce privește plasarea cadrelor didactice mai ales la femei.-

Cu ocazia clădirii școlii din comuna Lemnia care a fost clădit și finanțat de Vasile Luca, condus de Ing. Pazsonyi, Toth Geza și Toth Andre, ca informativ a fost întrebat în gedința de Birou, cam cât costă această construcție? el a spus că peste 20 milioane lei, în 1948/1949 și a fost arătat că această construcție costă cam scump și trebuie verificat, chiar personal de mine a fost arătat de multe ori, niciodată nu a lăsat să fie introdus o verificare.-

În repetate rânduri a accentuat categoric, că o să dea afară din Partid pe Szabo Frank Ioan, pe Kovacs Ferent, pe mine și pe Pascu Vasile, ceea ce s'a și întâmplat, Szabo Frank a fost trimis la coală, Kovacs Ferent a fost dat afară pus în producție, pe mine m'a mutat la Ciuc în toamna lui 1949, iar Pascu Vasile aproape a mai rămas un an de zile acolo după care a fost dat și el afară.-

După exproprierea moșierilor în anul 1949 primăvara, toți moșierii au fost transportați la sediul Județean la Sft. Gheorghe după ce o parte din ei au fost plasați în serviciu, caz concret Rakosi și Morit fabricant de spirt inginer bătrân a fost plasat la fabrica Textila Sft. Gheorghe, baro Apont Csaba a fost plasat la Derubau, care executa construcția de șosea între Prejmer și până la comuna Brețcu. Beteai fost moșier la fel la această construcție a fost plasat, Peterffi fost fabricant la Covasna a fost plasat la Minister.

La naționalizarea caselor din orașul Sft. Gheorghe și Tg. Suceșc s'a constatat o serie de devieri chiar abateri, c'lcarea legii și a Decretului 92 în mod grosolan, pentru c' s'a l'eat o serie de case naționalizate în frunte cu Președintele Raionului Kissgyorgy Tamás, cazul concret: fost sediul Județean PMR care putea zice c' este cel mai mare bloc din orașul Sft. Gheorghe, fostul proprietar un moșier n'a fost naționalizat, fost casa lui Dr. Fogoiian Cristof unde este actual sediul PMR. nu a fost naționalizat, care se datește dreptul prieteniei ce a fost între ei.-

În urma nouilor propuneri pe care le-a f'cut Sf'atul Popular Regional, se dovedește c' a fost propus din orașul Sft. Gheorghe peste 40 de case mari, la Tg. Suceșc peste 35 și la Covasna 23. Aceste cazuri dac' erau executate atunci când a fost prima naționalizare, clasa muncitoare și Statul avea venituri, îns' având în vedere c' ele nu au fost executate Statul a avut pierderi mari.-

Varga / La nouile propuneri am b'gat în Decretul 92 pentru Naționalizare vila din Tușnad B'ni al fratelui pe care-l cheam' Varga, fost funcționar la CFR. Pentru acest lucru am primit observație din partea familiei, chiar și din partea Secției Organizatorice, unde m'a f'cut atent, c' nu este politic c' am f'cut acest lucru și a fost propus ca s' -l scot de pe list', fiindc' era vorba de fratele lui Luca, eu am spus categoric, c' nu scot și nu am scos, îns' am întrebat de unde a putut ca s' fac' el o vil' cu 12 camere de locuit la Tușnad B'ni lâng' drumul principal și a f'cut exploatare prin acest mijloc când alți funcționari CFR-iști în aceeași branș' nu avea ce s' m'nance. Pentru aceasta m'a f'cut atent și tov. Colonel Patriciu. Acest caz s'a întâmplat în prim'vara anului 1951.-

Referitor la Reforma Agrar': Toth Geza ca președintele al Comisiei a VI-a care a dat o serie de p'menturi înapoi la foștii proprietari, moșieri, dau urm'toarele date:

În cât timp am fost secretar de plas' la Tg. Suceșc, am putut salva 1904 ha. din care 1293 ha. și 12 arii arabil, 611 ha. și 47 arii fâneat' la 2626 de familii. Cel puțin dela atâtea persoane a fost luat p'mentul înapoi dela care nu avem date concrete.-

Un alt caz, la Raionul Sft. Gheorghe 2100 ha. arabil și 351 ha. fâneat', la 3155 de persoane. Aceste cifre dovedesc c' ambele 2 raioane a fostului Județ Trei Scaune a r'mas în mâna ț'r'nimii s'm-race 4355 ha. la 5581 de persoane, atunci se naște întrebarea dac' a lucrat el cinstit ? și se dovedește activitatea lui dela început cum a decurs Reforma Agrar' în Județul Trei Scaune.-

Sau la clasarea chaburilor, în fostul Județ Trei Scaune la raionare a fost 280 de chaburi, în 1951 noi am m'rit la 472 fiindc' am observat c' această verificare a fost f'cut' în mod greșit, iar în 1952 această cifr' a crescut în 565 de chaburi. Așa c' în prezent în fostul Județ Trei Scaune la ambele două raioane Tg. Suceșc și Sft. Gheorghe la ora actual' avem 1519 chaburi, aceste cifre dovedesc politica ț'r'neasc' care a dus-o Toth Geza personal împreun' cu cumnatul s' u fost prim secretar.-

Vreau ca s' ar't c' la această acțiune mai mult decât sigur a luat parte și fostul prefect Nagy Victor, deputat în Marea Adunare Național', Szabo Bert' deputat în Marea Adunare fost secretar al Partidului Social Democrat din Trei Scaune.-

Vreau s' ar't și veniturile oficiale care le-a avut Toth Geza din partea Județenei PMR unde a fost el secretar adjunct a primit lunar 23.000 lei, care a primit din 1948 toamna pan' la raionare plus 20.000 lei ca deputat în Marea Adunare Național' lunar.

//...

74320

Schusler Carol, a primit 26.000 lei lunar, Nagy Victor ca Prefect peste 20.000 lei, iar ca deputat în Marea Adunare Națională tot 20.000 lei, deci aveau bani de unde să facă chefuri.

Varga Gabor, fratele lui Luca și Toth Geza, care a fost Comandantul fostei Poliții a Județului Trei Scame, iar după aceea a fost numit ca Comandant al Securității din fostul Județ Trei Scame cu gradul de maior, care a ținut legături strânse în raionul Tg. Săcuiesc cu Dr. K. Kovacs Stefan, care a fost primar în era maghiară /Polgarmenter/, care acest om când a venit Armata Sovietică a evacuat orașul Tg. Săcuiesc și a pus pe drumuri o serie de nenorociți de familie, o parte din ei i-a dus până dincolo de Dunăre care au venit apoi distruși acasă cu un moral sczut, sau Dr. Fekete Andrei, tot din Tg. Săcuiesc care în viața lui numai a exploatat, amândoi au fost fosti avocați, sau Issak Arpad din Sft. Gheorghe fost mare comerciant de cereale /futura/, acest om a fost personal omul lui și informatorul lui, care știe tot orașul Sft. Gheorghe, astăzi este angajat la Baza de Recepție tot la Sft. Gheorghe.-

În ceea ce privește cumnatul lui Schusler Carol, pe care l-am cunoscut în 1948 când a fost numit ca secretar Județean, acest om la fel a avut o atitudine ca Toth Geza. Mentalitatea personală a dat dovadă de la început că nu a fost combativ și chiar așa a și crescut cadrele care au fost sub mână lui.-

Ceea ce privește combativitatea lui o caracterizez în felul următor: cazul concret, cu ocazia expropriării moșierilor cari când au fost transportați în 1949, majoritatea din ei au fost plasați în diferite servicii, care au arătat și la activitatea lui Toth Geza.

Cu ocazia inventarierii la inventarul viu și mort o serie de lucruri în special frezouri și aur, argint, împreună cu Directorii sau responsabili pe care i-a numit el personal la moșierii, a fost transportat la el în birou. Într-o zi când a strâns o serie de lucruri de aur și argint, a dat ordin la un director să știu din care comună, ca să aducă la Partid o casă de fier, această casă de fier când a fost transportată la Partid cu o rușă sau mașina nu știu, însă atât știu că mi-a dat ordin să deschid cassa ca să pot să bag lucrurile de aur în el, motivând că cheia de la cassă a fost pierdută sau de moșieri sau cu ocazia inventarierii. Eu am chemat un lăcătuș pe lăcătușul Csomos, care a fost strungar la Atelierul Partidului, asta nu a putut să descue și a chemat un alt lăcătuș nu știu cum îl chema, care s'a chinat aproape două zile și nu a putut să descue, a trebuit ca să taie, însă când a deschis în cassă nu a găsit nimic, a fost gol, ceva acte au fost în cassă. Am făcut atent să nu-i spun și nu-i politie ca să facă acest lucru, sigur, trebuia ca să cheme pe cineva din birou acolo, ceea ce nici nu a luat în considerare. În tot cazul la el în birou a ținut o serie de lucruri de aur pe care l-a arătat aproape la fiecare. Ce s'a întâmplat cu aceste lucruri nu știu unde au fost trimise sau ce a făcut cu el, despre aceasta Birou nici odată nu a fost încunoștințat.-

Legăturile pe care le-a avut cu Dna Schneider, bărbatul ei fost director al Fabricii de Textile, împreună cu Dna Schneider a fost împreună la Băi la Sovata despre care a vorbit tot orașul, noi l-am criticat în birou unde a luat angajamentul de multe ori că o să rupă relațiile cu această femeie, ceea ce nu a făcut niciodată. Bărbatul ei dl. Schneider pe care l-a dat afară muncitorii din fabrică l-a plasat la Gostat la Ozum, ca contabil. Acest om a fost condamnat nu știu la câte luni pentru abaterile grave și el l-a salvat.-

///...

75 32

Acest Schusler a avut o mașină de turism, care l-a avut prin omul lui la Sfatul Popular Raional Tg. Săcuiesc înainte de Raionare cu 150.000 lei. Acest om care a făcut această tranzacție cu Sfatul Popular Tg. Săcuiesc a fost secretar de Plasă la Tg. Săcuiesc, el l-a adus din județul Tg. Mureș unde a fost el prețor.-

La raionare când am fost numit ca secretar Regional am tras la răspundere, cum ai îndrăznit ca să vinzi această mașină la Sfat pentru 150.000 lei, el a răspuns că nu a vândut cu 150.000 lei, ci cu 100.000 lei, însă chitanța semnată de el este făcută pentru 150.000 lei, care bani de fapt nu au fost luați din cassa Sfatului, însă mai prost, banii au fost strânsi de la fiecare comună, nu se știe cât a strâns fiindcă nu este o urmă. Acest fapt am dat în 1950 toamna și în 1951 primăvara la Comitetul Central pentru cercetare.-

Vreau ca să amintesc că, de la moșieri o serie de lucruri a dus la el acasă, freșcouri și covoare persiene, care lucruri de fapt trebuia să le dea înapoi la Partid, însă din informații când s'a mutat la București le-a luat cu el, la fel și Toth Geza când s'a mutat de la Sft. Gheorghe o serie de lucruri le-a dus cu el.-

Schusler și Toth Geza amândoi a ținut legătură strânsă cu fostă moșierul Kovasznai de la Angheluz, care a fost la ei de multe ori chiar și ei au fost la Covasna. Când a fost întrebat: "dece ții legătură cu moșierii?" a răspuns: "nă ne pricepea la munca politică, noi nu știm cum să organizăm gospodărie colectivă, că în Trei Scame după atmosfera că a fost creiată în jurul GAC bine înțeles după analiza lor, numai prin acești oameni se poate creia. Oamenii aceștia au fost cheia satului.-"

N'as putea să spun care a fost cauza, însă probabil el a simțit că la sfârșit nu o să fie bine, s'a însurat din familia Luca a luat ca nevastă pe sora lui Luca cu trei copii.-

Vasile Luca de câte ori a venit la Sft. Gheorghe a dormit la Toth Geza, iar exorta la Partid. Aici în seara aceea a fost întâlnire cu toată familia, plus cei invitați Nagy Victor, Szabo Bert, Schusler Carol, Varga Gabor, chiar și câteodată Kisgyörgy Tamás.

Ce au discutat acolo nu se știe, însă peste câteva zile totuși s'a aflat ceva din gura lui Schusler, sau Toth Geza sau Nagy Victor, cari spuneau, în special Toth Geza, "iar ne-a muștruit bătăranul" Ceeace privește s'a procedat prost cu X cu Y, care au fost contat ca dusman de clasă, probabil că ei au discutat între ei acolo despre planul lor pe care nu l-a acceptat Vasile Luca, sau ei a cerut informații de la el, însă este un lucru sigur, că noi când am considerat anumite lucruri sau am avut părerea despre anumite persoane din județ, ei au spus să ținem din gură fiindcă nu avem dreptate, fiindcă bătăranul chiar aseară az spus, cum trebuie procedat în problema țărânimii, mai ales în problema micilor meseriași și în problema cooperativelor, în care problemă specialiști a fost: Toth Geza, Szabo Bert, Nagy Victor, Kisgyörgy Tamás și Schusler Carol. Acel Kisgyörgy Tamás care până în 1950 a fost președinte al Micilor meseriași din orașul Sft. Gheorghe.-

Atât e sigur că aceste 4 persoane, pe care i-am amintit mai sus a ținut toate problemele politico-economice în județul Trei Scame a lucrat în mod sectar și a subapreciat munca activiștilor care nu au fost de aceeași părere cu ei, chiar și a urmărit activitatea lor și a scos din muncă sau a pus la muncă mai jos, sau mutat în altă parte în mod diplomat.-

./.

Vreau ca s' amintesc, m'car c' a fost un informator lâng' Birou Județean tov. Safta Gheorghe, informațiile care le-a f'cut c'tre Comitetul Central, Biroul Județean niciodat' nu a avut cunoștiinț' despre acest lucru. Acest lucru l-a ținut în m'ân' Schusler Carol, Toth Geza și Safta Gheorghe.-

Vreau ca s' amintesc, anumite aspecte care au fost în Regiunea noastră, în special în leg'tur' cu devierile de dreapta, pe care noi le-am v'zut îns' nu am știut care sunt cauzele, pe care eu personal le-am sesizat la Președintele Regional Vasile Jiga, care le voiu ar'ta concret dup' cum urmeaz':

La Reforma B'neasc', în mediul rural din Regiunea noastră 64.477 ț'rani s'raci, 32.335 ț'rani mijlocasi, 6.300 chiaburi și 28092 membrii în Goscol au schimbat 1.141.128 lei, care se dovedește c' ț'rani a ținut bani în m'ân' și pe care noi dac' analiz'm bine din cifrele sus amintite, ț'rani s'raci nu au avut bani, membrii din Goscol cifra este foarte mic', r'mane numai chiaburi care au avut bani și ț'rani mijlocasi mai puțin. Ceeace înseamn' c' această sum' enorm' a avut-o în m'ân' chiaburii, contra acestei sume lax schimb ei au primit 5.591.641 lei buni, lei noi, lei stabilizați. Aceasta a fost politica ț'r'neasc' în Regiunea noastră.-

În lunile Octombrie, Noembrie și Decembrie, în urma Instrucțiunilor primite dela fosta conducere a Ministerului de Finanțe s'a activat încasarea impozitelor ajungându-se astfel ca dup' Reforma b'neasc' o parte din chiaburime în loc s'-și pl'teasc' impozitele în lei noi, ei deveniser' creditorii statului.-

În sectorul Cooperatist nu s'a realizat planurile de valorificare nici în total, nici pe sortiment, nu vorbesc de achiziție sau de colectare și la contracte unde legilor și Hot'rărilor elaborate de Consiliul de Ministrii nu au fost respectate de loc.-

În ceea ce privește bugetul Sfatului Popular, bugetul pentru anul 1951 care a fost întocmit din partea Sfatului Popular Regional a fost 73.592.650 lei, îns' Ministerul de Finanțe ne-a aprobat numai 45.391.800 lei. Bugetul a fost executat din bugetul aprobat 37.025.940 lei, motivul principal pentru neachetuirea creditelor în totalitatea lor a fost din cauza c' nu am primit material la timp, finanțarea a fost în ultimul trimestru, care ne-a îngreunat atât la executarea planului, cât și la investiții și aprovizionare, ceea ce înseamn' c' în 1951 am f'cut e economie de 8.365.855 lei.-

Cifrele sus ar'tate sun calculate în lei noi.-

Bugetul pe 1952 a fost aprobat pe baza prezent'rii pe 1951 chiar mai prost de exemplu: la acțiunea Asistenț' Social' și la cheltueli administrative am primit cu 2.220.000 mai puțin ca în anul 1951, care înseamn' c' munca Sfaturilor Populare Regional, Raionale și Comunale la sf'rșitul anului 1952 ajunge periclitat.-

Dup' Documentele de Partid, pe care le-am studiat, am constatat c' de unde devine aceste devieri grave și îmi dau seama ce pagub' mare a suferit clasa muncitoare.-

Vreau ca s' ar't câteva aspecte care au fost pe linia de CEC.

În ultimul trimestru a anului 1951 și în luna Ianuarie 1952 înainte de Reforma B'neasc', populația din Regiunea noastră a depus la CEC 111.183.019 lei vechi, a ridicat dela CEC. față de această sum' 75.838.346 lei vechi ceea ce înseamn' c' suma care a r'mas la CEC, cele 35.344.673 lei vechi înseamn' v' a fost acelora care țin au avut nevoie de bani, fiindc' despre Reforma B'neasc' a vorbit lumea cu 5 luni înainte, iar dup' Reforma B'neasc' primul trimestru, lumea a x depus la CEC. 419.538 lei noi, față de această sum' s'a ridicat 525.745 lei, ceea ce înseamn' c' Statul iar a r'mas dator la depun'torii care se datorește intenția acumul'rii cu lei stabili acelor oameni

cari nu depun efort mare pentru construirea socialismului.-

Această statistică am făcut-o deoarece că s-a vă documentez cum a decurs devierile de dreapta a lui Luca Vasile în problema monetară și în problema finanțelor, unde a avut o pagubă foarte mare oamenilor muncii din Regiunea noastră.-

Or. Stalin, 20 Iulie 1952.-

PREȘEDINTELE SFAT. POP. REGIONAL:
ss/ Albert Iosif.-

Pentru combaterea
Gel Stefan

DECLARAȚIE .

Subsemnatul Szekely Francisc locuitor in Orasul Stalin, angajat la Coop. " 7 Noembrie ", dau următoarea declarație despre Luca Vasile .

La vânătoarele din comuna Zalan a fost împreună cu oameni mai instăriți, de exemplu Izsak Emeric, a dormit la el împreună cu musafirii lui, ca Rajk Ladislau și soția, cât și împreună cu ceilalți musafiri.

Cu o altă ocazie a fost împreună cu Malek Francisc, fost membru in partidul nyilas și cu ceilalți gospodari instăriți, cu care ocazie unii au făcut plângere lui Vasile Luca impotriva colectării.

A fost in vara anului 1948 când Schusler Carol a convocat o ședință in sediul Partidului și a fost tare supărat că a trebuit să vie cineva din Bucuresti ca să constate lipsurile in legătură cu colectările.

Cu ocazia primei reformă agrară Vaina Mihai, om bogat din Sf. Gheorghe a bătut cu un stâlp pe un om, care a cerut pământ, că cum a îndrăznit să muncească pe pământul măsurat. Pe chestia aceasta săracii, o parte din ei, au dat pământul inapoi. Varga Gavril s'a amestecat, fiindcă a fost în bună prietenie cu Vajna. Luca a venit in sediul Partidului, a sberiat, a bătut tare cu pumnul in masă pentru cazul lui Vajna. In acest timp Varganesik a fost secretarul Județean.

Vânătoarea din comuna Valea Crisului a fost organizată de Nag Victor, social-democrat de dreapta, după ce au chefuit la prefectură, s'a putut auzi dela subofițeri că s'au îmbătat.

Luca a trimis trei indivizi ca să cerceteze cazul fratelui lui, cineva a dat declarații contra lui Varga la Partid, care au ajuns in mâna lui Varga.

Luca a avut atitudine familiaristă și nu a fost demn de postul pe care l-a avut, dar nu l-am putut critica, fiindcă și pentru fratele lui a fost omul arestat, dacă a îndrăznit să spună ceva.

Orasul Stalin, la 21 Iulie 1952,

Trăiască P.M.R.

ss. Szekely Francisc.-

Jov. Székely Francisc a fost etolus din partid in timp
cât Totu Gero a fost secretar al born. Județean ~~Jos~~ ~~troune~~
euom a fost epel n' eu creștea ~~stare~~

325

Nyilatkozatot ne cerul de la el ~~acoste~~ ~~notarinto~~
Gel ~~stare~~

Stolot, Székely Ferencz Stoilîn városi lakos alkalmazva. Coop. 7. nov.
a következő nyilatkozatot adtam. Vasile Lucarol. a Zolánytataki
vadászaton jobbnodlu emberekkel ment vadászni. pl. Jósák Imre és
enél is hált venolégeivel együtt Rajk László is felesége. is a tóli venolégeivel
együtt. Ezzé másikk vadászaton Málék Ferencz volt nyilatkozott tag is a tóli
jó modlu gazdolókkal, ~~stot~~ Luca Vasilemnek panaszt tettk a beszolgáltatás

1948. nyarom volt Luszler Károly megyei titkár gyűlést hívott össze a
part kezdeiben és nagyon meg volt koragyulva hogy Bucovesti től kelet
mék er meggyék össze adibókat a beszolgáltatásról közöletet ha.

Az első fél órával mával Vajna Mihály gardaog ember se szentgyörgy
megvert a cövekkel egy földigénylőt mert a kimért földre ment, dolgom
ere fel aszegények is vissza adták sűrben de Varga Gábor belé argyült
mert jó barátságban volt Vajnával, Luca kijött a párt kezdeiben
völöt is magyokat itöt az adtolva azért a Vajna Mihály ügyért.

Magyarországon volt a megyei titkár, ebben az időben,

Störöspataki vadászaton Nagy Viktor jobboldali szociál elemokról
vonderte a minőm magyot melotok a megye háromból. és az altitok
töl lehetett halani hogy orosen leitak magyokat,

Luca, külötök három illetőt hogy a testvéreink az ügyet vizsgálják ki
és a párt hoz valaki völet nyilatkozatot Varga elen azt mind Varga kezibe
került, az egész ügyek és maga tartása familiáris mus volt a Lucaé
és nem volt méltó azon a helyen a hol volt de mi nem tudtuk
nagy kritizálni, mert még a Testvéreket is bezáratok az emberet.
A talált szöveg valamit elénk,

Egyed. munkás, Párt,
Károly

Se poate contacta

RAZARDA de CIMENT "TEMLIA"

DRASUJUL ALIN

11. VII. 2022

Mișcarea și Instruirea Cadrelor

Reștință

45

Teo sub numele Hapla Jorit din Organizația
de la băi, fab. de ciment Temelia.

326

Cunosc Pă. Tor. Fărca Gabriel din 1926. Luma nu
se amintesc. Teo au fost mecanic la firma Gertner.
Li s-a prezentat la mine ca lăcătuș la loc de lucru în
serviciu și mi-a trimis în october și i-au lăsat la lucru
de lăcătuș. da nu a umoruit meseria. și i-au lăsat
în curte au avut. unde faceau. feare pentru beton armat
și domeniul a învățat la feare. în intervalul timpului
au aflat că este foarte cu. Vasile Luca. la ore care timp
noaptea și oare o casă încep. pă. Tor. Traian și are nevoie
de 20.000 mii Lei. și mi-a dat în scris o mil de cât de curind
de feare să stău în cel albat și de la banca. 80.000 Lei pe casă
când au aflat numai în casa cumine la firma. respectiva
mama dus la un advocat al de alot mobile în scris și i-au
într-o luna noaptea. sa dus cu mobilele posibile. la sat
acest mai timp în ea mult mam intilnit cu Teo. și mam
spus ca oia în oca când mi-a fac bătrîn. ara am rămas cu
cheltuiala advocatului și cîteva hărte ne valorate
ce mam am duu îde. când a plecat de la firma Gertner
La dus la ara mamit. Investigarea de căsătorie.
mam am mai știut despre îeil când la pus. Teo de -
Lingurantă. la spiritul George avînd și i-au de rigur
mam dus la domn Teo și i-au spus că să recunoșcu
că sunt în starea peste 60. an. și mi-a spus că ști că
banca mea loc de care i-au am plecat promisiunea
dat luma riva . / .

când am venit aici în Oraș am avut scris manual
de slatorie suma 20.000 rub scris de Karyn și Lotia
îmi am avut acest document și eu câteva rînduri
în lăturate. am trimis lui, Do. Vasile Luca recomandot
să îmi răspundă de ce am drept rocu me. de rîgur
mea mea respurs. Iată aceste sa cerut Referință
despre. Karyn îmi aceste nu leam pus în Referință
că mîca post frică de lucrur ne amosente
ce ace oî năți atăt că a post și aici. În Orașul
Galici, îmi nu am vrut să mă întilarescu îcil
chiar am vrut și astele ce măi am de la îcil să de
Poi am știu sa spart ulcorul mergind la iavor.
Viața Răducită. nu îmi lipsese bani ce îliam dat
că sunt răvator și lucrur și astăr pără. Lene
și treiere. binisore înca Partidul. nu mea facit
nic o morala. atăt ce Pat referență despre. T. Karyn

Trăsă. R. P. R.
Trăsă. P. M. R.

Hepur Jorip

Orașul Galici

1952. VIII. 15

Sedința din 17.6.1952 - Rep. Stalin - publicarea Hotărârii Plenumului C.C.

327

- 2 -

Referitor la un alt frate a lui Luca Vasile, Varga Gavrilă, care a fost șeful Securității din orașul Sft. Gheorghe, arată că acesta a fost un om lipsit de caracter, bețiv și răsbunător. De mai multe ori a fost sesizat tovarășul Teohari Georgescu despre aceste abateri ale lui Varga și că a cântat cântece iredentiste în restaurante, dar nu s'au luat măsuri împotriva lui.-

Tovarășul Kulcsar șeful secției agrare al Comitetului Raional Tg. Săcuiesc a arătat că fratele lui Luca Vasile, Varga Gavril fostul șef al Securității dela Sft. Gheorghe, după ce au fost confiscate armele de vânătoare ale chiaburilor, a intervenit ca să primească înapoi, iar Toth Geza în 1946 a dat dispoziție ca să fie date înapoi la 50 de familii moșierești pământul confiscat, -și arată că din partea C.C.-ului au fost totdeauna instructori pe teren care trebuia ca să sesizeze C.C. despre aceste banditisme săvârșite de rudenia lui Luca Vasile.-

Mai arată că fratele lui Luca Vasile, Varga Gavril când a fost la Securitate la Sft. Gheorghe a făcut o percheziție în comuna Zălan pe motivul că, caută arme, apoi după terminarea percheziției dela acei țărani la care n'a găsit arme a cerut câte o mie de lei pentru benzină și dela un chiabur la care a găsit a cerut douăsprezece mii de lei.-

DECLARAȚIE.

Subsemnata Sandor Eva, membru in PMR. din 1945, dau următoarea declarație despre anii 1949 - 1950, când secretarul Comitetului Județean a fost Schusler Carol, Toth Geza, iar resp. ad-tiv a fost tov. Albert Iosif.

In acest timp, adică in 1949 am fost scoasă din producție și repartizată in secția ad-tivă, primată ca caserită, iar mai târziu ca contabilă.

Atitudinea lui Toth Geza deja atunci a fost nejustă, au ținut legătură strânsă împreună cu tov. Albert Iosif cu proprietarii de spitale din Tg. Săcuesc și anume cu Dr. Szabo, Dr. Friedman și Dr. Kovacsi. Nu a existat cel puțin o săptămână când nu s'ar fi dus cu mașina Partidului, cu benzina Partidului la Tg. Săcuesc, unde nu ar fi chefuit împreună cu fostii proprietari de spitale arătate mai sus. Chefurile au durat până dimineața sau noaptea târziu și in multe cazuri au venit îmbătați acasă. Sfârșitul unei astfel de petreceri a fost ca Toth Geza a scos volanul din mâna soferului Baloga Mihai, el a condus mașina in stare de ebrietate și intrând într'un stâlp s'au răsturnat și mașina s'la stricat de tot, adică s'la produs carambol.

In acest timp, adică in 1949 a fost pregătită GAC. di comuna Turia pentru inaugurare. In oras cât și printre activiștii s'la făcut strângere de bani, in cinstea inaugurării GAC., deoarece in județ această a fost prima Gospodărie colectivă.

După inaugurare am a mai rămas din banii adunați și tov. Albert a achitat pentru repararea mașinei, care a fost distrusă de Toth Geza, 20-30.000 lei, nu mai știu minte precis suma.

Pentru inaugurarea GAC. a fost însărcinat tov. Izsak Ladislau, care in prezent este resp. de cadre la DCA. Când eu i-am adus la cunoștința că s'la luat din banii, a intrat la Toth Geza și circa o oră, o oră și jumătate s'au certat, chiar țipând. Când tov. Izsak a ieșit Toth Geza l-a chemat pe Albert Iosif și l-a făcut răspunzător ca eu cu ce drept i-am arătat că câți bani au fost scoși pentru repararea mașinei. După aceasta a intrat tov. Albert și pe mine m'la certat, într'asa fel ca toată ziua stând lângă cassă am plâns. Asta a auzit și tov. Gall Eugen, activist la Com. Reg. de Partid.

Tot in acest timp Schusler Carol, fost secretar județean, împreună cu Toth Geza și tov. Albert Iosif au dat dispoziție ca camionul să plece la Cernatu ca să aducă de acolo o cassă de fier. Cu camionul a plecat tov. Simon Ioan sefer și Gall Eugen fostul intendent al Com. Jud. de Partid. Sfatul Popular nu a vrut să elibereze

cassa de fier, fiindcă aceea a fost al unui moșier. Dar când au plecat a doua oară după ea, cassa a fost dată, a fost adusă la sediu a fost adus un descuietor de cassă Stefan din Borosneul, cât și lăcătușul Boros Alexandru, cari au descuiat cassa, când cassa s'a deschis toată lumea a fost trimisă afară din birou, numai Schusler Carol, Toth Geza și Albert Iosif au rămas înăuntru. Cum s'a deschis cassa s'au văzut obiecte împachetate în hârtie de mătase, dar ce a fost înăuntru nu am putut constata.

În acest timp mobilierul CASBI a fost întrebuințat foarte cap, s'a dat oricui și circa 40-50 buc. de mobile au fost distruse după sarcina primită de tov. Albert, care mobilier acum este cerut de înșercinatul CASBI, tov. Tompa Alexandru.

După sarcina primită de la Albert Iosif și Toth Geza a trebuit ca să aranjez o cameră de oaspeți pentru Luca Vasile, care a fost compusă din următoarele mobile și care când Toth Geza s'a mutat le-a dus la București, cu toate că i s'a spus că s'nu le ducă, fiindcă în majoritate a fost proprietatea Partidului : 2 buc. dulapuri cu furnir, un pat de două persoane cu noptiere înăuntru și cu saltele, 1 toaletă, 1 recamier, 1 scaun de toaletă, 2 fotolii, 1 buc. masă rotundă, 1 buc. covor de sufragerie din lână, 3 buc. covoare persiene, 7 buc. cuiere, 2 fețe de perne, e plapome cu cearceafuri, 1 față de masă, 1 buc. perdele, 2 buc. perdele, cât și un pian care a fost la o muncitoare de la fabrica Textila și care a fost luat cu forță de la ea de tov. Albert, când muncitoarea a făcut scandal, a fost dată afară din serviciu.

În afară de asta la Varga Gavril sunt următoarele bucăți de mobile care sunt arătate în procesele verbale alăturate.

Afară de asta Schuler când a plecat a dus cu el mobilier complet de bucătărie, sufragerie și dormitor, cât și trei buc. covoare persiene, care a fost proprietatea Partidului,

În afară de asta asemenea mobilier se găsește la Szabo Anton, care lucrează la Ministerul de Externe, Lajcsak Iuliu fost secretar județean, la Sala Martin, care lucrează la Com. Reg. de Partid, la Boros Bela activist la Raionul Tg. Săcuesc, Matas Grigore activist local, Olah Iosif angajat la URCC local, la Pascu Vasile

director la DCA, la Kerekes Coloman directorul Sovrom Transport din localitate, Szabo Bela fost activist județean, in prezent aparține la armată, dar nu știu unde se află, la Dei Ioan funcționar la Banca de stat, care in acel timp a fost activist la UTM., cât și la Szabo Iosif director la Alimentara.

In afară de mobilierul arătat mai sus s'a dus mult, circa 3-4 camioane la casa de odihnă dela "lacul roșu", iar când au primit bugetul dela Comitetul Central, la dispoziția tov. Albert mobilieru a fost distrus.

Ce fel de mobilier se găsește la tovarășii de mai sus, am situație despre ele.

Sf. Gheorghe, la 18 Iulie 1952.

ss. Sandor Eva.

*Pentru conformitate
Lacul Roșu*

331

/ Traducere /

NOTA INFORMATIVA.

c*tre Colegiul de Partid Regiunea Stalin.

Aduc la cunoștința Colegiului de Partid urm*torul caz, ceace este in leg*tur* cu fratele lui Vasile Luca, Varga maior la Securitate.

La 25 Iunie a.c. am fost in Raionul Sf. Gheorghe, unde tov. Dudas, care a fost președintele Sfatului Popular al Orasului Sf. Gheorghe și in prezent este schimbat, mi-a vorbit despre faptul c* in anii 1947-1948 când el a lucrat la Org. Jud. PMR. Trei Scaune un oarecare Gall Wilhelm a primit ins*rcinarea de a culege anumite date despre maiorul Varga, respectivul fiind resp. de cadre la Mi-liție, care a dus la indeplinire aceast* sarcin*.

Pentru faptul c* a strâns material care au ar*tat lipsurile maiorului Varga, a fost exclus din funcția de resp. de cadre, cât și din Partid.

Gall Wilhelm și in prezent se afl* la Sf. Gheorghe, dar timpul fiind prea scurt nu am putut afla unde lucreaz* și astfel nu pot da date mai concrete.

Orasul Stalin, la 29 Iunie 1952.

ss. Sala Martin.

Note Informativ

332

7

către Colegiul de Partid, Regimentul Stalin.

Tudomására hozom a történelmi port. kolegiumnak.
a következő lígyet, mely a deka doslő. ásevel Vorpa
securitate örmagyat függ össze.

pelyo év június 25 én kiint voltom a sapat rejontko.

Ahol Sudor nevezetű dr. aki sepsiszentgyörgy városának
néptanács elnöke volt, is most le nem váltva, anal
kudelt, hogy 1947-1948 évtlen mikor még ő is a volt.
kóromsék mezei póit sevezetnél dolgozott, egy
eljár Vilmos nevezetű, aki az akkori rendőrségen
kéder felelősnél, azt a meg lizetést kapta hogy
seppen adatokat vengo örmagyval, eljár Vilmos
zt a feladatát teljesítette.

és azt hogy a vélemények melyeket kedett, is fel
tarták, Vorpa örmagy kilit, kilit pórus az akkori
kéder felelősi munkálat is a póitbol is.

eljár Vilmos most is sepsin van, csak nem tudtam
meg az idő rövidsége miatt hogy hal dolgozik, is
egy bővebb konkrétumot nem tudok adni.

Orasel Stalin

29 VII 1952.

Sala M.

REFERINȚA

333

Subsemnatul Nagy Coloman, născut la data de 24 Feb. in com. Doboli de Sus Raionul Sft. Gheorghe, fiul lui Ladislau și Elena de origină socială țaran sărac, sunt căsătorit având 4 copii, din anul 1945 sunt membru de partid, domiciliu actual Str. Tudor Vladimirescu Nr.55 Sft. Gheorghe.

Dau următoarea referință despre Vasile Luca și familia sa l-am cunoscut din anul 1949 la o nuntă, când fiica lui Varga Gavril s'a căsătorit cu căpitanul de jandarm Stefănescu, care era șeful de Jandarm de Legiune din Județul Treiscaune, la această nuntă am fost trimis de către maiorul Varga Gavril ca să ajut la servitoare la servit masa, unde a fost invitat numai chiaburi și exploatatori, de ex: Izsak Arpad, Nagy Victor, Szabo Bertzi și cca. 40 de familie deasemenea, cununia a făcut in casa lui Varga Gavril și a fost cumnat cu Preotul Greco-catolic, unde a fost prezent și Vasile Luca, fapt care s a comentat și in orașul Sft. Gheorghecă, se ține comuniști și duce preotul in casă ca să cunune.

Este de menționat, că Vasile Luca până a fost Ministerul de Finanțe in repetate rânduri s'a deplasat in orașul Sft. Gheorghe și lua masa in Restaurantul la clasa I-a, cum a fost Cafeneaua de atunci și cu clica lui a luat masa in permanent in acest local, însă ușile au fost incuiate și numai clica lui a avut voie să intre in acest timp cât petrecea in restaurant, unde permanent a luat parte la această petrecere Kisgyörgy Toma, Nagy Victor, Szabo Bertzi și alți chiaburi ca Izsak Arpad, însă in acest timp nu era voie să intre nici un muncitor ca să ia parte la această petrecere și ca să bea ceva fiindă ușile erau inchise, fapt care a fost comentat de populația, că Ministrul Vasile Luca petrece cu chiaburii și nu cu clasa muncitoare.

Este de menționat că de 3 ori am fost la vânătoare compusă din chiaburi, ca Izsak Emeric din Valea Zălan care a posedat 4 ha. pământ și o garnitură de batoză și un tractor, iar in orașul Sft. Gheorghe era in anturajul de vânătoare cu Malek Francisc fâmplar care a lucrat cu 6 calfe, cu Hamza Iosif care este maistru croitor și a lucrat cu 10 calfe și posedă 3 ha. de pământ cultivabil, cu Kovasznai Iosif care până la reforma agrară din 1945 a posedat 36 Ha de pământ in com. Anghelus Raionul Sft. Gheorghe, aceste persoane au fost prieteni cu Vasile Luca și cu maiorul Varga Gavril, cărora i plăcea să meargă și să petreacă împreună cu chiaburi sus-menționată, in anul 1951 am depus raport ca, cu ce fel de elemente merge Vasile Luca la vânătoare și atunci am fost chemat in fața lui Varga Gavril și am fost persecutat pentru că am îndrăsnit să depun asemenea raport.

In primăvara anului 1950 am fost însărcinat de Vasile Luca și de Varga Gavril ca se întrețiu două câini pentru Vasile Luca și au promis că o să plătească pentru întreținerea câinilor, a fost la mine până in toamna 1951, câinile am ținut 2 vară și am dat mâncare din salariul meu comparat, la toamna anului 1951 câinile au fost duse inapoi la București și eu am fost taxat pentru câinile lui Vasile Luca, pe mine om sărac muncitor m'a înșelat și cu bani pentru că am întreținut câinile lui V. Luca și Varga Gavril.

Pe maiorul Varga Gavril l-am cunoscut in 1946, care

334 9

a fost Șeful Poliției până la data de 15 Oct. 1947, din această perioadă l-am cunoscut ca un element bețiv care ținea legătură cu fost patronul Restaurantului Cafenea, Racz și cu Kisgyorgy Toma și au petrecut în permanent împreună.

Este de menționat că maiorul Varga Gavril, mobilele ce posedă, era mobila Sft. Popular, mobila CASBI, am fost prezent când s-a ridicat mobilele dela diferite locuri, posedă un pian care este tot dela CASBI, și o sobă de gătit, aceste mobile au rămas dela refugiații din Sft. Gheoghe despre care poate să dea relații complete, Tompa Alexandru, care era funcționar la Sfatul Popular în orașul Sft. Gheorghie.

Este de menționat că eu am fost om de serviciu la această Instituție, maiorul Varga Gavril a fost Șeful Securității Județene și mai mult am fost folosit pentru munca lui personală decât pentru Securitate și dacă nu am vrut să fac ceva, cu cuvinte murdare mă'n jura și ma amenințat că mă dă afară din serviciu, pentru care fapt mi-a fost frică să spun la cineva, că cum lucrează Dl maior Varga la Securitate. Mașina Instituției nu a fost folosit pentru interesele de serviciu folosea pentru chestiunile private, ca să poartă rudele la plimbare și la vânătoare, ca să petreacă cu chiaburimea ca Kovaszai Ioan chiabur în com. Angheluș și la diferite chiaburi cu care ținea legătură.

Este de menționat că în anul 1947 clasa muncitoare nu a avut ce să mănânce, iar maiorul Varga Gavril a avut camera plină, care a fost umplută în repetate rânduri. Izsak Arpad care era Director la Comerciala în fiecare două luni trimitea câte 400 kg. de porumb și grâu, iar clasa muncitoare răbda de foame, așa lucra familia lui Vasile Luca și maiorul Varga Gavril.

Aceasta este referința care pot s'o dau, susțin și semnez cu mână proprie. Gheorghie la 12 Iunie 1952,-
Orașul Sft. Gheorghie

Slt. Nagy Coloman.

*Perthor van loornitelo
Gel Hooper*

REFERINTA

Subsemnatul Hegyi Alexandru membru P.M.R. din 1945 dau următoarea referință despre Varga Gavril fost comandantul Securității din Treiscaune, care este fratele lui Luca și a avut rangul de maior în anul 1950 când Miliția a schimbat permisul de port armă de vânătoare. Când Tabelul a venit la Partid ca să-i dăm ajutor, că cine poate să primească permis și cine nu, când am controlat Tabelul am șters 100 de pe listă ca să nu primească permis pe mai departe. Pe cine am șters din Tabel au fost acei exploatatori și chiaburi și persoane cari au dovedit o ținută dușmănoasă față de Partid și față de regimul nostru.

Aceste elemente când nu au primit permisul nou și li s-au luat armele au început să alege ca să primească înapoi permisul. Varga Gavril ca comandantul Securității i-au îndrumat la miliție ca să primească înapoi permisele, ca de exemplu Malek Francisc care a fost exploatator, sau Kovasznai Iosif care se trage din familie de chiaburi și toate rudele sale sunt chiaburi. Atunci milițianul a venit la Partid ca să ne întrebe ce ce să facă căruia i-am spus ca să nu dea înapoi la nimeni. Văzând aceasta că miliția nu dă înapoi permisele la aceia la care a vrut el, a trimis un locotenent la Partid, care să vorbească ca aceștia să primească înapoi permisul, la care noi am răsunat că aceasta aranjează miliția. La aceasta locotenentul a spus că la miliție îi s-a spus că tabelul a fost verificat de partid și că ei nu restituie, și tocmai pentru aceasta a fost trimisă de către comandant că acești oameni umblă la vânătoare cu Luca și trebuie să primească înapoi permisul. Noi așa am văzut că aceștia umblă cu Luca la vânătoare și de aia am aranjat ca să li se ia arma ca nu cumva odată să-l împuște careva nemernic. Varga a făcut tot posibilul ca să obțină permisul elementelor dușmănoase și pe tov. locotenent îl trimetea zilnic la partid, care când venea spunea că tovarăși mie mie rușine, dar mereu mă trimite tov. comandant după permisul de port armă, pe care însă noi nu am dat voie Miliției ca să le elibereze.

Aceia că am luat armele dela aceste elemente, a ajuns până la Comitetul Central și cu o ocazie tov. Mogyorósi a fost la Sft. Gheorgheni și a întrebat cum a fost cazul și noi am spus că de ce s-au luat armele dela aceste elemente, la care tov. a răspuns că este foarte just că am luat dar nu este just modul cum am luat, căci lucrul arată în așa fel parcă am lucra contra dinastiei Luca. Noi am văzut că așa a fost just cum am făcut. Aceia nu a fost juts că Varga Gavril a luat apărarea lor și le-a adus la cunoștința lor că Partidul a fost acela care a luat permisul dela ei. Aceste elemente și pe mai departe umbla la vânătoare cu Luca, căci el le aducea arme.

Or. Stalin 10.VII.1952.

ss. Hegyesi Alexandru

Villemingerei. Le poolle conta pe adosinta dala

Alul inot Gleppi Sándor a R. H. P. ind. ^{de top. M. H. P. ind. G. H. P. ind.} 1945.

ata or alibi villemingen adan Nonga Gábor, 336
váltó glánsuvid meye fredumitate romanuina di
mal, asi Lunkinok, Testrine, si Chmoyi ranghu
váltó, 1950. ben, a mitor, a Militia a pa-
stase feyyer pevinuvid decerille, A nívsonel
el jät a jövitor hoy agyud segit rejjet
hoy dik Doyhatnar ujpevinut si
dik nerru m' adar elen övistör a nev-
sonel si töbrinid narat hustrund di a
kistánel hoy ne Doyjónel engoleijt
Tombra, Adak a diket di hustrund a
nevsonhal, orol vältó pírrádmányalok si
pukákol nettur si elyon nemelyel dik
elen rejjes, magye tantást temeritást a
pántal si a rejimmet nemben.

Erak or elenel a mitor nem Doytar
ujpevinut si a feyyerüid el let nívne, el Doy-
ter orakogálmü hoy Doyjör nívna or
engoleijt, Nonga Gykor nívnd a hékmi
táttanok a poveruvidok a militiát utá
váltata hoy agyud nívna or engoleijt, mid
pitoland Malak temerüvid a di vältó pírrádmányalok,
Noyg, Noyg Kováruvid, Gyref, a di Dula
evaleidhol vámmorot si or önes vadonai
Dulaidok, Adar a Militiáta el jät a jövitor

hogy meg kéne látni hogy mit csinálnak, és
meg mondtam neki hogy sendinél meg ~~szólok~~
mire. Az után látta hogy a ~~Militia~~
nem az a mire az engedélyeket ³³⁷ ~~szólok~~
adnak és adotta el a kitalálást egy had
vezért a párt hoz hogy helyben hogy
kérjék mire, mi azt mondta hogy a
militia sendinél, az a hadvezér meg mondt
ta hogy a militia meg mondtam hogy a
vezért nem megfizették és az nem az a
mire és egy vezért kitalálást az önmag
a párt hoz hogy, az az ember a
szóval járni kezdtem és hogy hogy
járt mire az engedélyket, mi az egy kitalál
hogy igen az az oktatás az engedélyket
adta hogy ne járni kezdtem szóval
kezdtem gondoltam hogy meg egyen
vagy meg a kormány meg társ és az
Nagy miniszter el döntet hogy mire
semmi az engedélyt az ellen az ellen
a hadvezér el. miniszter
párt hoz hogy egy a mire a permissiót
mire a vezér a hadvezér el. mire
jött mondtam hogy szóval én szóval
de megint ide kitalálást, az önmag el.
de az az a vezér permissiót az az nem
hogy az hogy mire az a militia,

As hogy el vetetük a fejjenedet eredtől or
elemektől, eljárt egészen a törpontokhoz ¹³ és
egy alabombor Magyaron el. lement fejjenedet
gyöngyön, és megdöntönte hogyhozott 33
eset, és mi meg mondtuk hogy miént
vetetük el a fejjenedet eredtől or
elemektől. Amire azt mondata hogy az
hogy hogy elvetetük de nem hejes a
moolner a hogy elvetük, ment ugyne-
ki a dolag mind ha a Laska
okimostia elen dolgornánk, Mi egy
látuk hogy hejes volt egy a hogy emel-
tük, Az nem volt hejes hogy Varga
egyben violelmike nete árt és Tula-
marukra hozta hogy a jant netete
el tülük a fejjenedet, Esed or elemek
esektovikrais jantak Luskával vadenni
ment a horat fejjenedet netük,

10. VII 1952. Or Stalin

Hejjesi Sainok

Leporto conta pe nofrinto dele de tor
Hejjesi eler. aktivist pe limga born. Reg.
J. M. R. or. Stalin.

Yel Hopes Prosed. beleginhu. de
Portid or. Stalin.

traducere din l. maghiară

339

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Zöld Szeilard, cu domiciliu în Covasna Str. Tâmplarilor Nr. 24, președinte la Spt. Popular din Covasna membru de partid din 1955.

Cunosc pe fostul maior Varga Gavril dela Securitate din 1947, știu precis că numitul de câte ori a venit la Tg. Săcuiesc, a căutat cu mare dragoste pe avocatul Dr. Fekete Andrei, care a fost un bandit și un jefuitor ca avocat, a exploatat foarte mult pe oamenii săraci și permanent au fost la petrecere împreună în grădina lui Daniel cu ceilalți chăburi.

Nu știu ce s'a mai întâmplat cu el intrucât am fost în 1949 numit și nu l-am mai văzut.

În orice caz atitudinea lui este condamnată.-

Covasna la 18 Iulie 1953

Luptăm pentru pace.-

ss. Zöld Szilard.-

340

Le poate conta pe noi
data de la Lădă Lilard
presedintele Statului Pop. R. Rom.
lui Covorana.

Nyilatkorat.

Gab Hefner János, Góly és
Pálid 07. Halm.

Aludott. Lădă Lilard Kovászra. Támparilos utca 24 szám
alatti lakos felesége Kovászra város Néptanácsának
tagja a R.M.P. tagja 1945 óta.

Farga Gábor Kovászra mező volt preseritate
önagyt ismerem körülbelül 1947 óta.

Indom preser, hogy nevezett valaképp
Kerdivásárhegyre jött a legnagyob pláneretével
kereste fel Dr. Fekete Andrást ügyvédet a megk
egy gőrcsűlő rabló volt mint ügyvéd, a legmessze
munkáig kinsáknányolta a ország olgorkat.

Ez aloudaan együtt jártak a Kovászra Daniel
fele kerthelyiségbe mulatni a többi kulak gőrcsű-
berekkel.

A hogy 1949 ben Kovászra kinsereket arúta
már nem Indom mi történt vele nem látlan
Mindem esztő fele megatartás nagyon piteles

Kovászra 1952. Julius hó 18. au.

Harcolunk a békéért.
(Lădă Lilard)

Declarație.

22
345

Subsemnatul Kovacs Francisc, locuitor in Sf. Gheorghe, membru in PMR, din 1945, presedintele URCC raional, declar urmatoarele :

Eu din 1945 până in 1949 am fost activist al Com. Jud. PMR. Trei Scaune, până in 1946 in foaie plăși Barsolt și Covasna, iar din toamna anului 1946 până in August 1949 in biroul Județean, ca resp. organizatoric. In acest timp am avut ocazia să cunosc familia Luca care a avut diferite posturi pe teritoriul județului.

Pe Toth Geza l-am cunoscut in 1947 când a trebuit aranjat incheierea reformei agrare. Așa știu că a fost presedintele comisiei de repartizare a pământurilor in plasa Tg. Săcuiesc. Această plasă in acel timp a fost renumită, prin faptul că acolo au fost cei mai mulți moșieri și cu ocazia reformei agrare s'a făcut cele mai puține exproprieri.

Amănunte despre lucruri nu cunosc.

Mai departe l-am cunoscut pe Toth Geza ca deputat al județului., care impreună cu Szabo Albert au făcut petreceri de zi și noapte atât la Sf. Gheorghe cât și la Tg. Săcuiesc.

Din această cauză biroul județean de atunci a avut multe neplăceri, fiindcă oamenii de multe ori i-au văzut in șanț, pe străzi culcați pe deștepății.

Noi in acel timp ne-am ocupat foarte mult de acest caz, însă fără rezultat.

Din Ianuarie până in August 1948 am fost intr'o serie cu Toth Geza la o școală superioară de partid la București. In timpul scolii l-am cunoscut și mai bine. Toth Geza singur a fost acel, care excepțional in fiecare seară a dormit afară in oras și in fiecare Duminică a primit dela Luca, dela Min. Finanțelor mașină ca să vie acasă. Toth Geza nu a învățat mult la școală. După terminarea scolii a devenit secretar adjunt la Com. Jud. PMR. Trei Scaune. In biroul jud. a forțat părerea și voința lui asupra celorlalți tovarăși.

Luca a venit de multe ori la noi, când Luca, Toth Geza, Varga Gavril au discutat in locuința lor problemele și biroul jud. a fost pus in fața faptelor implinite, Toth Geza motivând că este discutată problema cu Vasile Luca.

Eu in Aprilie 1949 am fost scos din biroul județean și pus in muncă mai de jos, secretar de plasă. Intre timp și de acolo am fost schimbat și pus la Valea Crisului, ca director la fabrica de spirt, cu scopul ca in această comună să organizeze Gospodăria Colectivă.

In Mai 1950, cu ocazia primirii carnetului de membru de partid mi-am luat angajamentul că voi organiza atâția membri in GAC. ca să putem face inaugurarea până la 23 August.

Încă in noaptea aceea Toth Geza a convocat secretarii de plăși și așa au hotărît ca să se facă inaugurarea până la 25 Iunie.

Eu am organizat membrii, însă nu am vrut să primesc 17 chiaburi, impreună cu ceilalți tovarăși. Astfel au fost Toth Iosif, Fogarasi Stefan, Ala Iosif, Teglas Iosif, Bedo Palazs, Kolto Gabor și alții.

Toth Geza a venit la fața locului când a aflat acest lucru și m'a forțat să-i primesc, spunând: " să nu fie mai catolic ca papa" Astfel acei chiaburi au fost toți primiți in GAC.

Totodată și 14 țărani săraci au înaintat cererea, pe care am vrut să-i primim, datorită faptului că pământ a fost destul și a fost nevoie de brațe de muncă. Toth Geza însă nu a aprobat intrarea acestora.

Cu o zi înainte de inaugurare a venit Toth Geza la fața locului și a

intrebat dacă este cineva cine nu vrea să semneze statutul. Astfel de elemente au fost trei-patru, pe care în noaptea aceea i-a scos din pat cu Miliția, i-a dus la primărie și de față fiind și Miliția i-a forțat ca să semneze statutul.

Eu despre acest lucru l-am informat verbal pe tov. Nagy Desideriu și Boni instructori de la Comitetul Central, care nu au luat nici o măsură.

Acuma după prelucrarea documentului de partid mi-am dat seama că în GAG. au fost astfel de elemente care au mers împreună cu Luca Vasile, Varga Gavril la vânat, de exemplu Teglas Iosif.

Ceace privește omorul săvârșit de Toth Andrei, în aceea zi dintre membrii de birou numai eu am fost prezent, nu a fost acasă nici Schusler, secretarul, nici Toth Geza și cu comandantul de Miliție de atunci așa am hotărât ca Andrei să fie arestat și condus la Sf. Gheorghe. Acest lucru s'a și făcut, între timp a venit acasă Schusler și Toth Geza, a venit și Luca și împreună la locuința lui Varga Gavril au hotărât că cel care a fost omorât a fost un fascist și pentru această lucră nu se poate aresta un om cinstit, ca Toth Andrei.

Luca a dat instrucțiuni ca nu cumva să fie manifestație împotriva comunistilor la înmormântare.

Eu am primit sarcina de la Schusler Carol, ca să iau măsuri ca cât mai puțin oameni să ia parte la înmormântare.

Din acest motiv în mai multe rânduri am fost amenințat atât din partea lui Toth Geza cât și din partea lui Varga Gavril ca să nu mai încerc să compromit familia Luca.

Toth Geza a accentuat de mai multe ori ca să mă străduiesc să am relații mai bune cu ei, dacă vreau ca să mă ridic.

Am fost martor ocular la aceste cazuri în legătură cu Toth Geza, cât și cazul când Toth Geza împreună cu Nagy Victor în vara anului 1949 au distrus mașina Partidului, care a fost reparată din banii adunați de la activiștii de partid și ai organizațiilor de masă pentru inaugurarea Gospodăriilor colective.

Sf. Gheorghe, la 13 Iulie 1952.

ss. Kovacs Francisc.

*Pentru conștientizare
Iosif Hlopas*

DECLARAȚIE

343

Subsemnatul György Alexandru, locuitor în Str. Petöfi Sándor no. 14, membru în P.M.R., dau următoarea declarație; despre cei notați mai jos:

În timp de 1 lună de trei ori am luat parte la ședințele de activ la Comitetul Raional PMR Sft. Gheorghe.

La prima ședință a fost prelucrată Scrisoarea Inchisă, iar la discuții am luat cuvântul și țin să menționez că la fiecare ședință prin discuțiile mele am arătat lucruri, pe care acum dela început până la sfârșit pun pe hârtie :

Rădăcinile principale ale oportunistului de dreapta a lui Vasile Luca sînt aici în Trei Scaune, după părerea mea. A avut ca prieteni și ca colegi de vîntoare elemente care sînt cunoscute ca derbedei, de exemplu Nagy Victor, Szabo Adalbert și chiaburimea Județului, cu care s'a dus la vîntoare.-

În 1948 am fost membru al Comitetului Județean Trei Scaune și responsabil organizatoric. Înainte de începerea alegerilor am primit sarcina ca în timpul alegerilor să reprezint Partidul în comandamentul unic. Un membru al Comandamentului unic a fost și Varga Gavril, fostul șef al Siguranței, care este frate cu Luca din partea mamei, Nagy Victor fost prefect, care mai târziu a devenit deputat.

Cu o ocazie când am dat darea de seamă am spus că de ce i-a arestat pe cei 13 preoți din Arad, fiindcă are repercursiuni asupra alegerilor și vom fi puși în situația că mulți n'are să voteze și noi avem poziția ca toată lumea să voteze și Frontul Unic să iasă învingător din alegeri. El mi-a spus: nu sări, mă mucosule, fiindcă la mine nu contează dacă va vota cu 1000 - 1500 oameni mai puțin și m'a înjurat, m'a făcut adrepturos, mucos, mi-a spus că dacă vrea o să-l aresteze și pe secretarul de Partid Erdely Iosif. Eu i-am lăsat acolo și am cerut ajutor dela Comitetul Central.-

Mai înainte, în 1947, în timpul secetei în fabrică au fost mai mulți care au leșinat de foame, iar Nagy Victor, Varga, Szabo Adalbert la masă au chefuit cu carne, vin, prăjituri, ceea ce a dat naștere la înjurături din partea muncitorilor, care au spus că astfel de conducători avem, ca Varga, știa sunt comuniști ?

Varga a trecut cu vederea asupra faptului josnic, în 1947, când Szabo Adalbert și Becsei, social-democrați de dreapta, cu ocazia comprimărilor din fabrică au spus muncitorilor ca să intre în PSD că partidul îi salvează și îi pune înapoi în fabrică. Asta este partidul care apără proprietatea particulară, etc. Această politică au dus-o și la țară fiindcă au știut că se va face fuzionarea celor două partide și au lăsat să intre în Partid chiaburi, străini de clasă, crezând că ei vor fi majoritatea în Partid și vor preia orice poziție de conducere.-

Cu ocazia alegerilor din 1948 am primit instrucțiuni dela Comitetul Central că numai pe deputații personal putem să candidăm ca Nagy Victor, Szabo Adalbert, Toth Geza și Cziko Nandor, propunerile noastre nu sînt bune.-

În 1948 pe tov. Erdelyi Comitetul Central l-a schimbat și din acel timp m'a înscrinat pe mine și pe Nagy Andrei, resp. de cadre, ca să ducem la îndeplinire și munca secretarului, până când Comitetul Central va trimite un alt tovarăș.-

///...

Cu o ocazie a venit dela Comisia de Control, 3 tovar*si, mi-aduc aminte de tov. Sloboda si mi-au pus problema c* dece am dat instructiuni secretarilor de pl*si ca s* atace familia Luca si convorbirea a fost de faț* si tov. Varga Gabor, la sectia de cadre. Eu i-am spus c* am dat instructiuni ca fracționistii din sânul Partidului s* fie excluși. Cu minciuni josnice l-a b*gat în închisoare Varga pe Gal Vilhelm, responsabilul de cadre din organizația de baz* a Miliției. Tov. Gal a primit sarcina dela sectia organizatoric* si de cadre ca s* strâng* date, ca cei care nu sunt pentru Miliție s* poat* fi înl*turați fiindc* chiar în timpul acela a fost reorganizarea în cadrul Miliției. Pe chestia asta Varga l-a b*gat pe Gal în închisoare, care are 7 copii, pe 6 luni.-

Nagy Victor odat* m'a oprit pe drum si mi-a spus c* s*-l las pe Luca Eugen în pace, fiindc* dac* nu știu imi spune el c* și Erdelyi pentru asemenea fapte și-a rupt gâtul. Luca Eugen a fost Președintele Sfatului Popular din comuna Micfal*u în 1949.-

Când am fost secretar de plas* au venit declarații c* Luca Eugen strânge bani dela oameni. Așa a procedat c* a chemat oameni în buc*torie și a spus c* a dat telefon la "nenea Laci" și s'a aranjat problema. A sunat cu ceasul deștept*tor și a spus "Halo, tu ești Laci ? și a început s* povesteasc* cazul, dup* aceea a t*cut și a spus c* e bine, în regul* și oamenii au avut fric* de el, fiindc* Luca s'a oprit la el de multe ori când a fost la vân*toare.-

Când Nagy Victor și Toth Geza au chefulat la Tg. S*cuesc și venind înapoi au r*sturnat mașina Partidului, ceea ce a fost reparat* din banii adunați pentru Gospod*ria Colectiv* din Turia. Nu s'a putut face nimic, fiindc* Luca a declarat deschis c* cei care au de aface cu Toth Geza și Varga, au de aface cu el.-

Toth Geza cu ocazia organiz*rii GAC ka Cernatu de sus a spus t*ranilor ca s* aib* grij* c* în pistolul lui are un gloante și pentru ei, nu numai pe noi ne-a terorizat, ci și pe t*ranii muncitori.-

În acest timp ca secretar Județean a fost Schusler Carol, cumnatul lui Luca, care a f*cut ad*post, din sediul Partidului, al chiaburilor. Cu o ocazie am fost la poart*, când a venit el și cu 5 pași în urma lui chiaburul și când tov. Balog Aron, ca portar l-a oprit, a spus Schusler "las*-l te rog, *sta este prietenul meu" căm au intrat și a și spus tov. portar "dumnezeul lui, dar pentru asta lupt*m noi ? "

Știu e* Toth Geza și Schusler au distribuit p*mântul lui Kovasznai la Angheluş și i-au promis c*-l duc la loc bun.-

Prin atitudinea lui Schusler s'a v*zut c* este prieten cu chiaburi, fiindc* a fost în stare s'o aduc* pe nevasta lui Kolca la sedința de activ pentru a face proces verbal, fiindc* i-a trebuit stenograf*.-

Comportarea lui cu soția lui Schneider, când a v*zut c* e bucluc a luat de nevast* pe sora lui Luca cu trei copii, mai mult a f*cut și membr* de Partid din ea.-

Mi-aduc aminte în 1948 când a venit aici a fost un proces urias cu Dr. Garda, care a fost demascat de Erdelyi și Dr. Garda a primit 14 ani. Szasz Ludovic a dezertat și Garda a f*cut recurs, între timp Erdelyi a fost transferat și Schusler a clarificat situația lor și banditiim nu au p*țit nimic.-

În 1948 când l-am demascat pe Doroban, mare conduc*tor nyila care a fost comandantul orașului Budapesta, pe care l-am predat Ungariei, und* a fost spânzurat, cu el l-am demascat pe Dr. Haromszek și Schusler împreun* cu Varga a trebuit s* cerceteze mai departe cazul și a murit totul și poate s* se întâmple ca și azi se plimb* în R.P. Ungaria, acești banditi.-

345 20

În Februarie 1950 am fost repartizat ca s^m ajut la eliminarea chiaburilor din cooperatie, care a reusit in parte. In timp de o lun^m echipa mea, compus^m din trei persoane a dat afar^m 87 de chiaburi cu ocazia adun^mrilor mari.-

Am venit din Chichiș și la Ozun a continuat adunarea, unde 13 tov. au lucrat, am intrat și eu ca s^m le dau ajutor, neștiind c^m pe 13 chiaburi nu vor exclude, fiindc^m așa au primit instrucțiuni de sus. La discuții au am cerut ca s^m fie dați afar^m și acei chiaburi, îns^m mi-au r^mspuns c^m nu sunt chiaburi și am f^mcut prost c^m am vorbit.- Unul dintre chiaburi este prieten al lui Varga.-

În Martie 1950 am fost trimis în Gospod^mria de stat din comuna Dalnic, ca director adjunct politic, Schusler și Toth Geza au spus c^m sunt buni tehnicieni acolo și nu va fi greu lucrul.-

Țin s^m menționez c^m Schusler și Toth Geza de aici dela Gospod^mrie au c^mrat s^mpt^mmănal câte 10 litri de țuic^m de prune care a f^miert Gospod^mria, ceea ce poate dovedi Ūtö și Mark, magazionerii de atunci, care știu de acest lucru. Aici Vass Andrei a fost directorul care a fost în foarte bun^m prietenie cu Sera. Acest Vass în 1947 a fost resp. cu aprovizionare a fabricii Textila și dela Răenov sub titlul de aprovizionare a f^mcut. burs^m neagr^m cu cuie și la economat a amestecat vinul. În această perioad^m a construit casa în str. Oltul, asta a fost directorul, contabil șef a fost Toth, care înainte de 1944 a fost director de banc^m la Tg. S^mcuesc, ca ajutor contabil Kanabe Nicolae, fost mare comerciant de textile, fratele lui a avut fabric^m de uscat cartofi la Tg. S^mcuesc, înc^m un contabil un student de universitate eliminat dela școal^m, un neamț sovunist și reacționar. Magazioner șef Hershzei Nicolae, moșier la Borogneul Mare, fost sergent, acest sergent a fost cel mai bun prieten al lui Toth Geza, care în 1948 a abzis p^mământul și ei l-au b^mgat în Gospod^mrie. La valorificarea m^mrfurilor a fost un fost avocat Petricany, omul bun al lui Varga, c^mruia mereu a spus c^m este un bun responsabil de secție, fost soldat SS.

La secția din Cernatu a fost v^mrul moșierului expropriat, care a fost trimis între colegii de munc^m, nici n^m'ar fi fost nimic dac^m ajuta, dar când am dat în scris, mi s^m'a spus c^m sunt buni tehnicieni și nu sunt alții și trebuie s^m înțeleg această tactic^m. În special când am vorbit despre sergentul, nici Schusler și nici Toth Geza nu au vrut s^m aud^m ca s^m-l dea afar^m, fiindc^m el a renunțat la p^mământ și a înțeles cuvântul timpului. Când a fost vorba de SS, au spus c^m acolo st^m bine, fiindc^m este sub supravegherea lui Varga. X Eu am anunțat mereu, am și comp copii dup^m declarații, cu care oricând stau la dispoziția Partidului, acești derbedei când eu am spus c^m nu era voie ca s^m primească planul de cultur^m pentru 300 ha cartofi c^m este prea mult față de capacitatea Gospod^mriei și nu vom putea cultiva atât, fiindc^m în afar^m de asta mai avem 270 ha. și pe terenul de ar^mtur^m nu se poate planifica mai mult de 26 - 30 %, fiindc^m distrugem în primul rând sistemul de rulment și vor fi mari pagube. Nu au luat în considerare ceea ce am spus eu și la toamn^m un kgr. de cartofi a costat 26,50 lei, așa au sabotat tot timpul Gospod^mria.-

Am cunoscut^m despre faptul c^m Ūtö Ludovic și Polgar Stefan au primit aur și bijuterii, care a fost adus de Schusler și Toth, ceea ce nu a figurat în inventar. Ūtö Ludovic în prezent lucrează la Reconstrucția, care poate s^m înt^mrească afirmația mea și Polgar Stefan în prezent nu știu unde lucrează, în acel timp a fost tractorist. Direcțiunea Reg. în frunte cu tov. Buhu nici ei nu au luat nici o m^msur^m serioasă, fiind c^m s^m'a dus cu mașin^m s^m cumpere porc, ceea ce poate dovedi Mako Paul, șoferul.-

./.

346 4

Stiu c* fratele lui Toth Geza, Toth Stefan, directorul GAS Catalina, impreun* cu tat*1 lui au schimbat un cal de ras* din GAS si inc* Gospod*ria a trebuit s* pl*teasc* pe acest schimb 45.000 lei, la aceste probleme Buhu si-a inchis intotdeauna ochii.-

Stiu si despre crima lui Toth Andrei, nou* ni s'a spus c* a fost vorba de autoap*rare si a primi o jum*tate de an. In aceste probleme nu s'a putut lua m*suri, fiindc* dac* nu de aici ci din partea Juleşului a primit lovitur*, atunci a fost sprijinit de sus, de Luca.-

In Trei Scaune a fost si o lozinc* "Dac* faci ceva ce nu e just s* nu-l pui in vitrin*".

Acestea sunt pe scurt ceea ce stiu si la care m* amintesc, aceast* declaratie si p*rerea mea o dau, fiind constient de r*spundere.-

7 Iulie 1952.-

ss. György Alexandru.-

*Pentru conformitate
Gh. Stefan*

STRICT-SECRET

347

to P. Pintler urgent

intubare cum a

ajuns acolo unde este?

perfecte acoperire
pt on si a

1/11

nr. 3332/II
Strict Secret
17 VII 1952.

STRICT-SECRET

NOTA

348

privind: pe o funcționară a Legației
R.P. Ungară din București.

Revin la o semnalare anterioară făcută în legătură cu cetățeană maghiară EVA ADAM născută ERDELYI, domiciliată în București, în prezent funcționara Legației R.P. Ungare din R.P.R.

Susnumita este născută la Timișoara, în anul 1923-24 (?). Crescută de o mătușă LANDAU MARTHA, a plecat în jurul anului 1937 la mama sa care locuia la Budapesta și a rămas acolo, măritându-se cu cet. maghiar ADAM GHEORGHE. După eliberarea Ungariei, ambii s, au reîntors la Timișoara, de unde apoi s, au mutat la București în 1951 (?).

În prezent sunt divorțați. ADAM GHEORGHE este specialist în materie de frigorifere și lucrează la Min. Com. Exterior, care l, a preluat de curând de la Min. Alimentării. El reprezintă un element cinstit, apolitic, bun profesionist. Motivul di-

349

Biaud.

C.N.S.

Pentru Lt.

380

DECLARAȚIE

Subsemnatul Victor I. Dușa, responsabil al C.C. al Frontului Plugarilor, Deputat de Constanța, cu domiciliul în București, Aleia Alexandra Nr.2, Raionul I.V. Stalin, în legătură cu Vasile Luca, la cele întrebate, declar următoarele:

Întrebare: În timpul funcțiunii Dvs. ca președinte al Institutului Național al Cooperăției (Incoop - azi Centrocoop) ce inconveniente ați avut în munca Dvs. și de cine provocate ?

Răspuns

1) La 8 Oct. 1947 Partidul mi-a încredințat funcția de președinte al Institutului Național al Cooperăției (Incoop - azi Centrocoop) pe care am avut-o până la 15 Aprilie 1949. Veneam de la Constanța, din conducerea Regionalei P.C.R., și din conducerea Prefecturii Județului Constanța. Despre cooperăție citisem foarte puțin și cunoșteam f. puțin. În plus intrasem într'un sector înțelenit, plin de elemente corupte, birocratice. De aceea, chiar în discursul de instalare, am arătat că trebuie să facem din cooperăție o organizație iubită de masele largi muncitoare.

Dar, în acest timp, cooperăția era chemată să îndeplinească anumite sarcini de Stat, întrucât Statul nu avea societăți de stat, fiind în perioada când burghezia, reprezentată prin Gh. Tătăreanu, era încă în Guvern.

Eram la aproape 2 luni de la stabilizarea monetară din 15 August 1947, când, pentru menținerea leului, era nevoie ca Statul să-și asigure un minimum de produse agricole (grâu, porumb, orz, ovăz, cartofi, etc.) colectate de la ță-

rani, pentru a asigura produsele alimentare necesare clasei muncitoare.

Cooperatiia (in speta Incoop-ul) a primit mandatul unic al Statului sa stranga cotele obligatorii de grau, porumb, cartofi, orz, ovaz, etc. prin unitatile sale din sate. Am inceput o operatie grea.

La 8 Noembrie 1947 a venit ca ministru al Finantelor Vasile Luca. Acesta, netinand seama ca mandatul dat Cooperatiei de a colecta cotele obligatorii de produse agricole, era dat de Partid, a inceput o prigoana contra noastra, strigand in fiecare ocazie "cooperatiia are alt scop, nu scopul de a primi mandate sa colecteze". Așa cum am spus mai sus, in cooperatie era destula putreziciune, dar sarcina data era de o importanta capitala.

Fata de Vasile Modoran, Craiu, Cernicica, Aurel Vijoli, etc. in sedintele cu administratorii financiari de județe, V. Luca mereu ataca ca "Cooperatiia nu are drept sa aiba aceste mandate". Deși, in dese randuri i-am aratat ca Statul nu are alte organe ale sale prin care sa indeplineasca aceste sarcini, ca cooperatiia, poate, deși greu, sa indeplineasca aceste sarcini, ceiace a si facut, colectand aproape 120.000 vagoane cereale, cartofi, etc., totusi V. Luca lovea mereu, oprind creditele, ceiace impiedica posibilitatea de colectare.

2) Din produsele agricole colectate, Statul trebuia sa restituie ceiace imprumutase din U.R.S.S. si din alte state, in timpul secetei. Mai mult, Incoop-ul fiind singura institutie care avea mandate de Stat de export-import, primea sarcina sa exporte in Bulgaria circa 3.000 vagoane cartofi si altele, in Cehoslovacia circa 5.000 vagoane cartofi, etc. Plus restituirile, plus exporturi de cereale in alte state.

Operațiunile de export și restituiri de cereale, V. Luca le sabota în mod sistematic prin oamenii săi dela Banca Națională și din Ministerul Finanțelor, pe motivul că "nu acestea sunt sarcinile Cooperației", nedând credite, etc. Dacă ne-am îndeplinit sarcinile, aceasta s'a datorat faptului că V. Luca, fiind mai nou în Guvern, nu cunoștea îndeaproape aceste munci, iar tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, ca ministru al Industriei și Comerțului și tov. Miron Constantinescu, care era atunci secretar al Comisiei pentru stabilizarea monetară, conduceau direct aceste operațiuni.

3) Dar, V. Luca și-a continuat munca de sabotarea sarcinilor de mandate pe care Cooperația (Incoop-ul) le promise dela Stat. Incoop-ul, în schimbul îndeplinirii acestor sarcini de mandat, primea o parte din prețul cerealelor și cartofilor, drept cheltueli cu aparatul său administrativ și tehnic, precum și alte cheltueli - baremul. Baremul acesta fusese fixat în acord cu tov. Gheorghiu-Dej, înainte de începerea operațiunilor de colectare.

V. Luca a atacat în mod permanent că "baremul este prea mare", deși el fusese fixat pe calcule serioase, și că "hoții dela cooperatie fură", deși fusesem trimiși o echipă acolo de Comitetul Central al Partidului, (V. Dușa, Ilie David, D. Protopopescu, Emilia Bunaciu, Ferdinand Cziko, Nicolae Alecse, etc.)

Am avut această impresie atunci că el nu era de acord cu linia Partidului, care era aceea de a executa, prin Incoop, sarcini, care, altfel, ar fi pus în imposibilitate aprovizionarea oamenilor muncii cu produsele alimentare strict necesare (pâine, mălai, cartofi, etc.)

După ce s'a înființat controlul financiar, în frunte cu Cernicica, printre primele instituții asupra

căroră s'a năpustit V. Luca a fost Incoop-ul, Federalele și cooperativele, motivând mereu că "baremul a fost prea mare" - deși operațiile trecuseră și banii se cheltuiseră, și, deși, acest barem fusese semnat din partea Statului de tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej și tov. Alex. Bârlădeanu.

4) In acest timp (1947-1948) fabricile erau tot în mâinile capitalistilor.

Se creiaseră, conf. legii votată de Parlament, acele Oficii industriale care organizau, planificau și supravegheau producția industrială, aflată în mâinile capitaliștilor.

In circulația mărfurilor, Statul nu avea acum (toamna anului 1947 și începutul anului 1948) organe de Stat, decât în mică măsură. Circulația mărfurilor în oraș și la sat, cât de cât planificat, se făcea tot prin cooperatie.

O aprigă luptă ducea V. Luca contra cooperativelor. Nu le dădea credite, le tăia creditele, le punea impozite cu neputință de suportat (federalelor : Satu-Mare, Tecuci, Suceava, li s'au bătut toba și li s'ad scos în vânzare clădirile pentru că nu-și achitaseră amenzile și impozitele cu zeci de ani în urmă, de care conducerea Federalelor, formate în mare parte din muncitori, nu erau cu nimic vinovate.)

In 1948, Cooperativa muncitorească "Victoria" din Ploești, cu un capital de 18 milioane lei, a fost impusă la 25 milioane lei, iar Cooperativa "Băișoara" Argeș, cu un capital de 80.000 lei, a fost impusă la un impozit de 160.000.-

Aceste măsuri, executându-se, au însemnat lipsirea totală a cooperativelor de mijloace de lucru și, în fapt, ar fi dus la desființarea lor.

5) Mai mult chiar, Banca de Stat lovea fără milă în cooperative. Astfel, până la înființarea agențiilor Băncii

de Stat din 1948 - creditele, și individuale și colective, se dădeau prin cooperativele de credit. Toate datoriile individuale trecuseră la Banca de Stat. Aceasta, însă, în loc să urmărească să încaseze debitorii țărani individuali (nu voiau să "supere" pe țărani înstăriți) a continuat aproape în tot anul 1948 și 1949 să facă totuși răspunzător Incoop-ul și Federalele pentru neplata datoriilor individuale, blocând banii acestora. Astfel, la Federala Tulcea, s'au blocat 6.200.000 lei pentru creditele date sătenilor pentru cumpărări de vite și Federalei Buzău 6.000.000 lei pentru însămânțări, frânând astfel operațiile cooperativelor și încetinind dezvoltarea lor, ceea ce a contribuit în mare măsură la întârzierea colectivizării agriculturii în țara noastră.

x x x

6) În anul 1948 începusem operațiile de valorificarea produselor agricole libere dela țărani. Vasile Luca a tăiat aproape toate creditele pentru cooperative, în felul acesta întârziind această importantă problemă.

Tăierea creditelor necesare cooperativelor (la acest lucru un rol nenorocit au avut și tov. Bucur Schiopu, Emanoil Vinea și tov. Gh. Hossu) a culminat în 28 Ianuarie 1949. Noi cerusem un credit de 5 miliarde lei pe întregul an pentru valorificări și operații comerciale prin cooperative. Vasile Modoran a modificat cererea noastră, mințind că am cerut 5 miliarde lei pe trimestru, ceea ce a făcut pe V. Luca să sară mai tare în sus. De aceea, scriind către C.C. al P.M.R. arătam: "În prezent cooperația este prevăzută în planul de Stat pe anul 1949 cu o serie de sarcini. Din cauza unor serii întregi de dificultăți, suntem azi la o lună și jumătate dela începutul Planului și nu am început nimic. Așa se explică că în urma măsurilor luate la Ministerul Finanțelor

Cooperația rămâne o "băcănie" (Raportul Incoop către C.C. al P.M.R. Secția Organizatorică din 15 Febr. 1949).

7) Încă din toamna anului 1947 începusem, sub conducerea Partidului, munca de curățirea cooperativelor, a Federațiilor și Incoop-ului de elementele chiaburești, corupte, dușmanoase, etc. prin numirea comisiilor interimare. Am scos până la sfârșitul anului 1948 aproape 100.000 de conducători, dușmani de moarte ai poporului muncitor și afaceriști.

Chiaburii scoși găseau înțelegere la V. Luca, la Vasile Modoran, Al. Iacob, din care cauză mereu spuneau V. Luca și V. Modoran că "Cooperația este pe marginea prăpastiei", iar în alegerile pentru Marea Adunare Națională din 1948, V. Luca a spus că "Cooperația a supărat țărănimea cu colectările". Într'adevăr, supărasem țărănimea chiabură, țărănimea înstărită dela sate, supărare care îl indispucea pe Vasile Luca, căci aceștia erau susținătorii săi.

Nenumărate erau anonimele, memoriile, plângerile acestor dușmani și ale foștilor țărâniști care domneau în cooperative, trimise lui Vasile Luca, la Ministerul Finanțelor, contra mea, prin directorul său de cabinet Eidlitz. (A se întreba avocatul Toto Nicolescu din Colegiul Avocaților din București, pe atunci comisar al Guvernului la Incoop).

x x x

8) Vasile Luca discredita instituția Cooperația în acel timp. La 28 Ianuarie 1949 într'o ședință în Cabinetul său permanent a atacat această instituție, cu toate că i-am arătat atunci și altă dată că, în Cooperație, lucrăm după linia dată de Partid prin tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej.

În fața Biroului Politic al C.C. al P.M.R. susținusem raportul cu privire la organizarea cooperației. Raportul

fusesse întocmit de o comisie formată din tov. Consilieri sovietici Veretenikov, Ciumiciov, V. Vaida, Nic. Ceaușescu, Simion Zeiger, Rodica Borțoi, Ilie David, D. Protopopescu, V. Dușa și alții, sub conducerea directă a tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Multe puncte din acest raport au constituit puncte din Rezoluția C.C. al P.M.R. din 3-5 Martie cu privire la transformarea socialistă a agriculturii.

În lunile Martie sau Aprilie 1949 s'a ținut la Ministerul de Finanțe, sub președinția lui Vasile Luca, o ședință în legătură cu măsurile practice de organizarea Cooperăției în urma Rezoluției din 3-5 Martie 1949. Erau de față tov. : Gh. Apostol, D. Protopopescu, Mihail Levente, D. Bogdănescu, Bucur Schiopu, Emanoil Vinea, Gh. Hossu, Ilie David și cei dela Finanțe.

Deși raportul nostru fusese însușit, în mare parte, de C.C. al P.M.R., totuși Vasile Luca a început să strige, pe neașteptate, că "raportul Cooperăției prezentat C.C. al P.M.R. a fost antipartinic, antistatal, nemarxist.

Deseori, de atunci și până acum 3 luni, m'am întrebat și nu mi-am putut da decât acum explicații, de ce a spus și spunea Vasile Luca astfel despre raport, când știa cine-l făcuse. Stia, acum am înțeles, în fățărnicie să atribue altora poziții antistatale, antipartinice, nemarxiste, pentru a-și le ascunde pe ale sale.

x x x

9) Încă din Noembrie 1947 și până la 15 Aprilie 1949 am luat poziție în contra lui V. Luca și ciracilor săi. (Al. Iacob, Vasile Modoran, Aurel Vijoli, Cernicica, etc.) arătându-i că greșeste amarnic. La 28 Ianuarie 1949 când mi-a spus că "am mentalitate național țărănistă" i-am spus că

"nu eu, tov. Luca, am asemenea mentalitate, ci cei care vă încadrează și vă secundează". Am continuat să-i spun atunci că "în problemele cooperăției, părerile Dvs. nu se deosebesc de cele ale lui Buharin". M'am bătut cu el. Aceasta mi-a atras o ură neîmpăcată din partea lui. Deseori îmi spunea "bandit", "obraznic", "nebun", amenințându-mă cu închisoarea, ponegrindu-mă până în ultimele zile, deși mulți îi spuneau că nu mă cunoaște cum sunt.

Am crezut încă de atunci că, cât de cât, felul cum lucram la Cooperăție, cum gândeam, cum acționam, cu ajutorul Partidului, deși nu era o linie atunci în Cooperăție, era just. Că noi vedeam just și că V. Luca vedea greșit problemele.

Pot întări cele declarate aci cu tov. Ilie David, președintele Cooperăției Meșteșugărești ; D. Protopopescu, Consilier Ministerial la Minist. Invățământului Public ; Nicolae Alecse, director general în Ministerul Comerțului Interior ; Ferdinand Cziko dela Consiliul de Miniștri ; Emilia Bunaciu dela C.C. al P.M.R. ; Alexandru Bârlădeanu, Ministrul Comerțului Exterior ; Paul Lessen directorul Planificării în Centrocoop ; Petre Bălăceanu vice-președinte C.S.P. și alții.

Aceasta îmi este declarațiunea pe care o susțin și semnez.

Victor Dușa

Victor Dușa

București
4 Iulie 1952

317

Unele aspecte asupra pozitiei lui Luca
față de elementele dușmănoase

Dintr'o referință a tovarăsei Sabina Ieșani reies următoarele:
După eliberarea Bucovinei de Nord în 1940 de către Armatele Sovietice, a fost eliberat și Luca Vasile din închisoarea din Cernăuți.

Fiind cunoscut ca fiind membru al C.C. P.C.R., Comitetul Regional al P.C.(b) și organele de Stat Sovietice, i-au acordat deplină încredere, a fost numit locțiitor al președintelui Sovietului orășenesc Cernăuți și apoi ales deputat în Sovietul Suprem.

În această calitate, Luca Vasile în loc să strângă în jurul său elementele muncitorești cinstitute și să le promoveze în muncii în aparatul de stat, s'a înconjurat de foști negustori, "specialiști" și intelectuali burghezi care au știut să-l lingusească și să-i aducă cadouri.

Timp de un an cât a avut aceste funcții s'a aristocratizat și pentru a putea ajunge la el trebuia făcută anticameră timp îndelungat, ceea ce nu se întâmpla dacă trebuia să mergi la tovarășii sovietici.

S'a îndepărtat de membrii de partid, în schimb făcea chefuri cu elementele arătate mai sus, cu care se împrietenise și în anturajul cărora se simțea bine.

Pe unul din aceștia, un anume Dr. Vitner, care în timpul războiului antisovietic fiind într'un lagăr de evrei ajunsese un trădător care colabora cu autoritățile românești și Gestapoul, care după eliberare nu s'a mai întors în U.R.S.S. fiindu-i frică să nu se descopere trecutul lui, Luca Vasile l-a numit în 1945 într'o funcție de răspundere în Ministerul Sănătății deși a fost sesizat de trecutul său trădător.

După înapoierea sa în țară în 1944 Luca Vasile a avut aceeași comportare ca și la Cernăuți în anii 1940-1941. S'a înconjurat de elemente străine de partid și clasa muncitoare, diverși "specialiști" chiaburi, moșieri și alți exploatare în anturajul cărora s'a complăcut, cu cari a făcut chefuri, a mâncat și a dormit la ei, a mers la vânătoare și la pescuit cu ei, pe mulți din ei i-a numit în funcții de răspundere, pe alții i-a scăpat de condamnare pe care trebuia să o primească pentru faptele lor, etc. În același timp a ocolit contactul cu elementele muncitorești sau țărani muncitori, oameni simpli și cinștiți, care au sesizat de multe ori Partidul de unele atitudini nejuste ale lui Luca și ale protejaților săi, sesizări care însă au ajuns tot în mâinile elementelor dușmănoase, rude sau prieteni ai lui Luca Vasile.

După demascarea lui Luca Vasile de către Partid o serie de tovarăși care au cunoscut faptele lui au dat declarații în sensul acesta. Astfel : Iacob Emeric, Pal Ludovic, Gal Gheorghe, Csakani Geza, Toth Ernest, Vargancic Gustav, Feyer Stefan, Bereki Mihai, Simeny Sigismund, Ratz Mihali, Csovar Albert, Kacsá Martin și alții, au dat declarații din care reiese : Luca Vasile mergea des la vânătoare și pescuit în regiunea secuiască unde vâna sau pescuia întovărășit în afară de eventualii însoțitori din București, de către diferite elemente dușmănoase localnice cum sunt :

389

- Frații Becasi, moșieri din Dalnic ai căror copii îi strigau "nenea Vasile".
- Lazăr Andrei, idem
- Apor Ladislau, moșier din Albis
- Cupan Iosif, chiabur din Albis
- Izak Emeric, chiabur din Zalau
- Szabo Ludovic, idem
- Karacsoni Ladislau - măcelar, cârciumar și secretar al org. de bază din Zalau (și în prezent)
- Kovasnay Gabor - mare chiabur din Argheluș, care în 1940 a încercat să arunce în aer fabrica de țigarete pentru a provoca represiuni din partea autorităților hortiste împotriva populației românești. În prezent arestat pentru acțiuni dușmănoase.
- Malek Francisc - exploatator, fost P.S.D.-ist
- Kocsari Ernő - fost primar în Tg. Secuiesc și legături cu hortistii. Exclus din Partid în 1952.
- Torok Andor - fabricant de bere și spirt
- Havadti Alex. - chiabur, preot reformat din Covasna, pentru al cărui fiu Luca Vasile a intervenit să primească pașaport să plece în Elveția.
- Konya Blazius - fost fabricant de oțet
- Hodnagy - fabricant de postav
- David Desideriu - antreprenor de pompe funebre, fost conducător al partidului Imredi, element fățiș antisovietic, fost în conducerea P.S.D., în prezent exclus din Partid.
- Szöcs Mihai - chiabur și comerciant
- Horvath Francisc - ginerele unui fabricant
- Dr. Dereș Alexandru - ginerele unui moșier și mulți alții

Aceste vânători nu erau o simplă activitate sportivă, a lui Vasile Luca, după o săptămână de muncă. Erau costisitoare și pentru organizarea lor era mobilizat aparatul de partid din localitățile sau raioanele respective, se foloseau ca gonași zeci și chiar sute de țărani săraci care erau luați tocmai în toiul muncilor agricole. Vânătorile acestea se terminat de obicei cu beții mari făcute la vreunul din moșierii sau chiaburii arătați mai sus, întovărășiți uneori de femei imorale.

Pentru satisfacerea pasiunii lui Luca Vasile pentru vânat și pescuit s'au amenajat la Poiana Oituz niște cabane speciale, un eleșteu de 4 km. deservite de un drum special construit lung de 7 km iar Poiana Oituz a fost electrificată special în acest scop. Aceste construcții și instalații au costat multe milioane care au fost puse integral la dispoziție. Presiunile făcute pentru urgenta amenajare a Poianei Oituz au făcut să sufere producția IPEIL-ului în sarcina căruia a căzut construcția, iar pentru instalarea unei microhidrocentrale, au suferit lucrările prevăzute în plan pentru electrificarea ariilor din acea regiune. Niciodată însă în acești ani, deși a avut timp pentru vânători și pescuit, - n'a vizitat vreo organizație de Partid, n'a stat de vorbă cu muncitorii sau țărani săraci din partea locului, nu s'a interesat de munca Partidului sau a organelor de stat. A desconsiderat preocupările localnicilor, care știu că vine la pescuit sau la vânătoare l-au invitat să participe la vreun meeting de-al lor, invitație la care nici cel puțin n'a răspuns că nu vine, făcând oamenii să-l aștepte zadarnic, iar după terminarea meetingului să fie văzut de muncitori la vreun râu la pescuit în anturajul elementelor dușmănoase, ceea ce a dat loc la comentarii.

Luca Vasile a practicat nepotismul pe scară largă și prin numeroasele sale rude și prieteni protejați a stăpânit principalele funcțiuni politico-administrative din regiunea secuiască, reușind astfel prin aceștia să introducă linia sa proprie dușmănoasă partidului și statului.

Aceste rude și protejați ai lui Luca Vasile au terorizat ani de-a rândul populația săracă, au susținut interesele exploatarelor, au sabotat realizările socialiste și deși cunoscute acțiunile lor dușmănoase nu s'au putut lua măsuri împotriva lor din cauza legăturilor lor cu Luca Vasile.

Dăm mai jos numele câtorva din protejații lui Luca Vasile, cu funcțiile ocupate de ei și cu unele acte comise de ei.

Toth Geza - frate cu Luca Vasile, s'a ridicat până la funcția de secretar al Comitetului Județean de Partid Trei Scaune și deputat în Marea Adunare Națională Element legat de moșierii și chiaburii din județ, a susținut interesele acestora, i-a introdus în diferite funcții, i-a pus în conducerea C.A.C. Atunci când avea opoziție în Biroul Comitetului Județean de Partid, amenința că se va plânge lui "nenea Vasile". După folosirea metodelor anti-partinice de constrângere pentru organizarea C.A.C.-urilor, țiii activiștii care au muncit în acest fel au fost trimiși în producție, afară de el care dăduse aceste dispoziții. Mai mult a fost trimis și la universitatea "Stefan Ceorghiu".

Varga Gavril - alt frate al lui Luca Vasile - maior de securitate, șeful securității din Sf. Gheorghe, a contribuit în aceeași măsură la actele dușmănoase comise de ceilalți, a avut legături strânse cu chiaburii și moșierii, și-a căsătorit fiica cu un ofițer de jandarmi, element dușmănos susținut de Luca Vasile și care în prezent este în miliție profesor la o școală de miliție. Deasemeni despre Varga Gavril se spune că a intervenit să nu fie condamnați niște fii de chiaburi - rude cu Toth Geza, care au asasinat pe un tânăr U.T.M.-ist.

Toth Endre, - al treilea frate al lui Luca Vasile, element de clasat, bețiv și necinstit, a fost pus de Luca Vasile în diferite funcții: în poliție de unde a fost scos pentru că a asasinat pe cetățeanul Söke și apoi a "dispărut" pentru că peste scurt timp să fie impus de Luca Vasile ca primar în comuna Lemnia (comuna natală) unde s'a dat la acte banditești, a batjocorit femeii și fete, a bătut oamenii, etc. Abia după demascarea lui Luca Vasile a putut fi arestat.

Luca Eugen - frate cu Luca Vasile, -element imoral, bețiv, bătăuș, se ocupa cu șantajul și traficul de influență. A fost pus de Luca Vasile președinte al Sfatului Popular din Micălău.

Schusler Carol - cumnat cu Luca Vasile, element de acelaș calibru cu frații Luca, a fost secretar al Comitetului Județean de Partid Trei Scaune în acelaș timp cu Toth Geza sub a cărui influență a fost și cu care a colaborat în acțiunile dușmănoase. În prezent este consilier la Min. Gospodării Locale unde a fost numit de Luca Vasile.

361

Protecția lui Luca s'a întins și asupra altor rude și "prieteni".

Lucaci Anton - chiabur, rudă, numit director al fabricii de cărămidă din Bretcu

Tomaș Lorincș - fost coleg de școală cu Vasile Luca, a fost numit șef al Ocolului Silvic și secretar al organizației de bază.

Coltofeanu Const.- șef secție Gosp. Locale în Raionul Sf. Gheorghe

Bogdan Ion - secretar Sfat Popular Lunga

Bodo Pista - criminal de război din Bretcu, sub ocupația hortistă a omorât 3 români. A fost scos de sub acuzare de Tribunalul Trei Scaune la ordinul lui Luca.

Pielo comuna Zabela, care a terorizat populația românească în timpul hortiştilor, a fost scos de sub acuzare la ordinul lui Luca Vasile, deși tribunalul are împotriva lui numeroase declarații. În prezent este omul de încredere al lui Luca la Poiana Oituz.

Aceeași atitudine de desconsiderare a elementelor muncitorești și neîncredere în capacitatea de a deține funcții de conducere a elementelor muncitorești pe deoparte și de susținere a "specialiștilor" indiferent de trecutul lor politic pe de altă parte a manifestat-o și în activitatea sa de mare răspundere pe care a avut-o în aparatul de stat.

- La o conferință despre gospodăria chibzuită Luca Vasile a afirmat că odată trecută perioada de naționalizare, se pune problema trecerii în funcții de răspundere a elementelor "corespunzătoare". Astfel a declarat : "Încredințarea funcțiilor de răspundere muncitorilor, a corespuns "numai" perioadei naționalizării. Este greșit a se lua un strungar fruntaș și să-l pui director, deoarece este luat din munca lui, iar ca director nu corespunde. În munci de răspundere (directori) trebuie puși ingineri, tehnicieni, indiferent dacă sunt sau nu membri de partid " (declarația A. Marcovici).

- Cu ocazia unei sesiuni a Sfatului Popular Regiunea Stalin, punându-se problema elementelor necorespunzătoare din aparatul financiar din cauza trecutului lor necinstit, Luca Vasile a afirmat că în trecut luau șperț pentru că erau prost salariați, ceea ce în prezent nu se mai poate întâmpla. În continuare a arătat că : "Sfaturile Populare trebuie să aibe grije că în aparatul financiar cadrele se deosebesc de cele din alte sectoare economice, aceste cadre cresc foarte greu și nu se pot înlocui cu orice cismar ". (declarația Albert Iosif președ. Sfatului Popular Reg. Stalin).

- Într'o ședință a Comitetului Regional de Partid referindu-se la dosare Luca a pus întrebarea : " Cine lucrează, dosarul sau omul ? Dacă dosarul este curat, atunci să se pună dosarul să lucreze", ceea ce a dus la slăbirea vigilenței în verificarea cadrelor, au fost ridicați în munci oameni verificați superficial care apoi au trebuit scoși din muncă (declarația Andre Elisabeta secretara UFDR).

- Într'o discuție cu Nicolae Gheorghe fost director al zootehniei în Ministerul Agriculturii, acesta spunându-i că este muncitor și are 4 clase primare, Luca s'a infuriat și i-a strigat că habar n'are pe ce lume trăește și că trebuie să mai învețe și apoi să conducă.

- In expunerea sa făcută la 9 Ianuarie 1951 la ședința cu secretarii Comitetelor Regionale de Partid, referindu-se la cadrele din aparatul de stat, Luca Vasile a spus printre altele :

"Vreau să mai ridic o problemă care dăunează muncii noastre, aceea de a judeca oamenii după dosar, de a împiedica un om să muncească pentru că are cine știe ce hârtie proastă la dosar. Sunt mulți oameni de specialitate, tehnicieni capabili, cu perspective de a se desvolta, care atunci când vrei să-i pui într'o muncă oarecare vine regiunea cu dosarul și spune că nu merge fiindcă are nu știu ce la dosar. Cu dosarul nu se rezolvă problema cadrelor Este greșită metoda de a pune în posturi de specialitate oameni care nu cunosc munca, care muncesc într'o lună ce altul ar fi făcut într'o săptămână, iar ceea ce face, face cu greșeli . . . sunt sâitul de aceste dosare ! Ia mai bine omul, întreabă pe cei cu care a muncit în ultimul timp ce om este, controlează munca lui, controlează-i atitudinea față de regim și partid și pune-l cu curaj la muncă de răspundere. Verifică-i capacitatea. Degeaba pui oameni la muncă de răspundere după dosare. Trebuie să puneti în primul rând oameni pricepți, mai ales în asemenea loc cum este cooperatiia."

Această linie proprie - de a nu-l interesa trecutul politic al oamenilor ci "specialitatea" și modul cum ei știu să-și camufleze în prezent atitudinea dușmănoasă față de Partid și regimul nostru, - a urmat Luca Vasile tot timpul activității sale până în prezent.

In cadrul Ministerului de Finanțe colaboratorii cei mai apropiați au fost :

Iakob Alexandru față de care Luca Vasile avea încredere fără rezerve, care era de față permanent și fără cunoștința căruia nu se rezolva nimic. Iakob ajunsese să se amestece și în sectoarele de activitate a altor tovarăși și a reușit să îndepărteze pe cei care căutau să-i facă opoziție.

Vijoli Aurel despre a cărui legături cu elementele dușmane a fost sesizat.

Craiu Ion, vechi în minister, a avut legături cu legionarii și serviciul de contra-spionaj. Vasile Luca îl considera ca "singurul specialist în materie de finanțe". Aceste "specialist" a reușit să mențină în minister toate elementele dușmănoase provenite din vechiul aparat susținând teoria, însușită de Luca Vasile, că "cadrele" Ministerului de Finanțe nu se pot înlocui, aceasta fiind o "știință grea", că necesită mult timp pentru formarea lor, iar scoaterea celor vechi periclitează planul de impunere.

- Solimos Ion element dubios, putred, avocat și deputat din partea U.P.M. care însă a fost avansat mereu de Luca Vasile deși era o nulitate și nu avea o ocupație precisă în minister.

Luca Vasile a susținut și promovat în diferite munci elemente cu trecut dușmănos sau dubios :

- Varga Ludovic - văr cu Luca Vasile - care în timpul ocupației horticiste a lucrat la Tribunalul din Cluj unde a contribuit la condamnarea diferiților cetățeni de naționalitate română, iar după eliberarea țării noastre a avut atitudine dușmănoasă regimului nostru, a fost numit la M.C.E. la cererea lui Luca Vasile, care apoi a cerut să fie trimis la agenția economică a R.P.R. din Budapesta. Când i s'a spus că nu poate fi trimis pentru trecutul său, Luca Vasile a răspuns că "omul e cinstit" dosarul nu e bun" și a continuat să facă presiuni să fie trimis încă 1 an și jumătate. (decl. Iordan Tănase)

Deasemeni a insistat să fie trimis ca reprezentant în Germania sau R.P.Chineză, un anume Kazonir Gaspar din Cluj care după primul război mondial a stat mulți ani în China și Japonia (decl. Iordan Tănase).

- Szabo Bertalom, chiabur, element imoral a fost numit de Luca Vasile la Cooperație.
- Szabo Albert , element dubios, anticomunist, legături cu elementele dușmănoase, fost secretar al P.S.D. la Sf. Gheorghe, a fost ridicat de Luca Vasile în funcția de consilier la cooperativa unde a introdus în unitățile cooperatiste elemente chiaburești. A fost ales deputat tot susținut de Luca Vasile.
- Szabo Anton, funcționar, element carierist, prieten cu frații lui Luca Vasile a fost numit în Ministerul Afacerilor Externe.
- Nagy Victor, element dușmănos, fost în conducerea N.M.K, apoi P.S.D. Exclus la verificare și reîncadrat de Comisia Controlului de Partid. Este deputat al Marei Adunări Naționale. Protejat de Luca - mergeau împreună la vânătoare - a fost numit director adjunct la Institutul Geologic, iar în prezent este consilier organizatoric la Centrocop.
- Petőrfi Zoltan, fabricant de textile din Covasna, cu care Luca Vasile mergea la vânătoare, după naționalizarea întreprinderilor a fost numit într-o funcție la Ministerul Industriei Ușoare.
- Dr.Wainberger Vasile - element imoral, dubios și necinstit cu care Luca Vasile mergea la vânătoare și făcea chefuri împreună cu femei imorale. Deși îi cunoștea antecedentele de reacționar corupt și imoral, l-a adus la București unde i-a dat o funcție de răspundere. Si-a schimbat numele în Vianu Vasile

.....

Luca Vasile nu avea aceeași atitudine față de conducerea tuturor ministerelor care intrau în sarcina lui de a le îndruma și controla. În timp ce unii miniștri cu greu puteau pătrunde la el, pe Bărlădeanu, Gogu Rădulescu și Malinski era criticând gata să-i primească și împreună cu Iakob Alexandru să se consfătuască îndelung (ref. Bidlitz Zoltan).

Diferite aspecte ale acțiunii dușmănoase dusă de Luca Vasile și complicității săi din Ministerul de Finanțe împotriva economiei socialiste de stat, precum și diferite manifestări dușmănoase personale ale lui Luca Vasile, redată de tovarăși care în munca lor au fost legați de Ministerul de Finanțe sau de Luca personal.

Intreprinderile din cadrul Ministerului Industriei Alimentare: panificație, zahăr, spirt, conserve și altele, au fost dotate cu fonduri de rulment necorespunzătoare în raport cu nevoile reale ale planului de producție din care cauză, întreprinderile respective, au fost nevoite să recurgă la credite. Aceasta a făcut ca numai în 1951 să se plătească dobânzi de 388 milioane lei ceea ce a dus la mărirea prețului de cost al produselor necesare aprovizionării oamenilor muncii. Deasemeni nu s'au putut realiza sarcinile de beneficii fapt care a avut ca urmare și imposibilitatea creării fondului directorial în cele mai multe întreprinderi, ceea ce a făcut să nu se poată contribui la salariul social al muncitorilor (decl. Aura Mesaros).

- Sabotarea întreprinderilor s'a făcut și prin sistemul defectuos al planificării beneficiilor, întreprinderile fiind forțate să verse beneficiile înainte de a fi realizate, ceea ce îngreuiă realizarea planului de producție (decl. Aura Mesaros).

- Atrăgându-i-se atenția lui Luca Vasile - în legătură cu problema fondului de rulment - că se periclitează bunul mers al ministerelor și întreprinderilor de Stat, Luca a răspuns că "trebuie să constrânsi să muncească economic" (decl. Bidlitz Zoltan).

- Înainte de reforma bănească din 1952, din dispoziția dată de tov. Gheorghiu Dej s'a dat o hotărâre a Consiliului de Miniștri, ca în baza contractului să se ia măsurile necesare ca cultivatorii de bumbac să predea imediat cantitățile restante. Hotărârea prevedea ca organele fiscale și celelalte să dea ajutorul necesar colecto- rilor pentru ducerea la îndeplinire a hotărârei.

Prezentându-i-se hotărârea lui Luca Vasile, acesta a întrebat cine va executa hotărârea, cine va aplica amendarea cultivatorilor. Răspunzându-i-se că organele Ministerului de Finanțe și ale Industriei Ușoare, Luca a răspuns: "Aplicați!" Pe teren colectorii n'au putut realiza nimic pentru că între timp Iakob Alexandru dădu-se instrucțiuni aparatului fiscal să nu execute hotărârea Consiliului de Miniștri ca fiind "neconstituțională". Prin aceasta s'a căutat să se saboteze succesul reformei bănești, deoarece colectarea trebuia făcută înaintea reformei (decl. Sencovici Alex.).

- Cu știrea lui Luca Vasile s'a încheiat o tranzacție între Ministerul Comerțului și Ministerul Agriculturii, în sensul ca fructele Costat-urilor să nu se mai valorifice direct ci numai prin Aprozar. Aceasta a dus la situații că chiar când fabrica de conserve a fost alături de fermă n'a putut achiziționa fructele fără intermediul Aprozar-ului, sau cum a fost cazul la Zăbeni - Arad, unde fabrica a cumpărat fructele fermei "Descătușarea", însă a fost obligată să mai plătească 6 lei la kgr. Aprozar-ului pentru "facturare" deși Aprozar-ul nici nu văzuse fructele (decl. Aura Mesaros).

- În toamna anului 1951 într'o ședință a Consiliului de Miniștri prezidată de Luca Vasile s'a hotărât ca întreprinderile Ministerului Industriei Alimentare să achiziționeze cartofi cu 3 lei kg. și în acelaș timp cooperația cu 5 lei kg. Formându-se piața la 5 lei kgr. M.I.A. n'a mai putut achiziționa la 3 lei kgr. și aceasta a dus la neîndeplinirea planului de producție la întreprinderile care foloseau cartoful ca materie primă: fabrici de amidon, etc.

Neindeplinirea planului de producție la aceste întreprinderi a dus la strangularea producției la alte întreprinderi cum ar fi de exemplu industria textilă care folosește amidonul, etc. (decl. Aura Mesaroș).

- Până la 10 Iunie 1951, întreprinderile de conserve au fost aprovizionate cu mazăre și au lucrat din plin prețul mazărei fiind 10-11 lei kg. In Iunie, comitetul de prețuri, la sugestia Cooperatiei și Ministerului Comerțului a fixat la 6 lei kg. pentru contractele cu fabricile M.I.A., în timp ce la liber se vindea cu 50-60 lei kg. In urma acestei măsuri contractanții n'au mai vrut să livreze magăre întreprinderilor de conserve ceea ce a dus la neindeplinirea planului. In acest timp însă, Cooperatia și Ministerul Comerțului plătiind mai mult au putut achiziționa orice cantități (decl. Aura Mesaroș).

- Vasile Luca a subordonat întreprinderile alimentare de stat, Cooperatiei și Comerțului, care din această cauză n'au putut lucra cu maximum de randament din lipsa de materie primă și deci n'au putut realiza sarcinile de reduceri de prețuri și de realizare de beneficii (decl. Aura Mesaroș).

- In Ianuarie 1951 a trecut achizițiile de animale dela Ministerul Industriei Alimentare la Cooperatie. Deasemeni a trecut la cooperatie 8 întreprinderi de produse lactate mergându-se astfel spre lichidarea unui sector de stat în favoarea cooperatiei. Deși mai târziu în parte s'a revenit, aceste schimbări au produs desorganizarea producției în sectoarele respective, a dat posibilitatea elementelor necinstite să se sustragă dela răspundere, iar planul de producție n'a mai putut fi realizat decât cu 69% la lapte și 41% la carne (decl. Aura Mesaros).

- Din inițiativa lui Luca Vasile s'a dat o hotărîre a Consiliului de Miniștri prin care se ridica prețul la piei. Când tov. Sencovici Alexandru a protestat, explicând că în scurt timp vor intra în buzunarele chiaburilor peste 300 de milioane de lei, Luca Vasile a început să țipe : "Ce, vrei chilipir ? Să trăiești cu industria "ta" pe spinarea țărănimii? Nu merge, trebuie să plătești. Nu întreprinderi rentabile pe baza materiei prime achiziționată la preț de bătaie de joc".

- Luca s'a opus categoric ca o serie de așazise cooperative de producție să fie trecute la M.I.U, - declarând că acesta este un act dușmănos împotriva mișcării cooperatiste, - deși întreprinderile respective nu aveau nimic comun cu cooperativele de producție, decât firma (decl. Sencovici Alex.)

- După reforma monetară din 1947, normele de lucru extrem de umflate ce se practicau în întreprinderi depe timpul inflației, amenințau succesul reformei, din care cauză tov. Gheorghiu-Dej hotărîse să se recalculeze normele iar până la terminarea lucrărilor normele să fie plafonate. In toamna anului 1947, după numirea sa ca ministru al Finanțelor, Luca Vasile a chemat la el pe tov. Gheorghe Apostol și pe Angheliiu Emilian și i-a întrebat dacă Comisia de redresare economică a hotărît ridicarea plafonării. Când i s'a răspuns că lucrările nu s'au terminat, a isbucnit : "Asta este o linie de trădare a clasei muncitoare și proști sunt muncitorii că nu fac grevă". (decl. Angheliiu Emilian).

- In 1950 după ce organizațiile de Partid din Județul Trei Scaune au dus muncă de lămurire printre țărani privitor la hotărîrea Partidului și Guvernului ca treeratul să se facă la arii, a venit Luca Vasile în comuna Lemnia (comuna natală a familiei sale) și a dat dispoziție ca fiecare să treiere unde îi convine. Vestea acestei

dispoziții s'a răspândit ca fulgerul și dela acea dată țărani n'au mai vrut să treere la arii, mai mult chiar și unii din cei care își transportaseră recolta la arii și-au luat-o acasă. (declarația Ciricaș Gheorghe).

- Intr'o sesiunea parlamentară din 1946 sau 1947 se discuta în Comisia pentru agricultură un proiect de lege privitor la dreptul de achiziționare al pământurilor. Proiectul propus de P.C.R. prevedea un plafon de 10 ha., iar Luca trebuia să susțină proiectul față de țărărescieni care încercau să spargă acest plafon. Deși până la urmă țărărescienii păreau că vor ceda, mai ales în urma argumentărilor lui Luca, deodată acesta, la sfârșitul cuvântării sale, a cedat fără niciun rost și a încheiat zicând : "Bine, să nu spunem 10 ha., să stabilim plafonul la 15 ha." (declarația lui Lespezeanu ?)

- Intr'un rând, tov. Sencovici spunându-i că ar vrea să aibe și el în minister un tovarăș consilier sovietic, Luca Vasile nu l-a contrazis dar i-a răspuns că "el a reușit să-și organizeze munca lui în așa fel că nu mai are nevoie de consilier sovietic".

- Vizitând șantierul hidrocentralei "V.I.Lenin" la 2 August 1951, s'a pregătit la terminarea lucrului un meeting. Luca Vasile, care se grăbea să meargă la pescuit, a cerut ca meetingul să se țină la orele 14 astfel ca 6.000 de muncitori n'au mai lucrat o jumătate de zi. Tot cu această ocazie, în vizita făcută pe șantier a început să facă critici dușmănoase : "Lucrăm ca pe vremea faracnilor cu mistria și canciocul. Ar trebui oprite construcțiile vreo 3-4 ani ca mai întâi să avem mijloace tehnice mecanizate". Arătând spre niște tineri constructori, a spus : "La anul nu veți mai putea lucra cu acești robi". Au mai fost de față Gaston, Dragomir, etc. (decl. Kaner Ilie)

- Arătându-i-se că au pătruns chiaburi în diferite funcții în județul Trei Scaune, Luca Vasile a susținut că în regiunea secuilor nu există chiaburi, pentru că acolo oamenii au fost asupriți și sub habsburgi, și sub români și sub hortiști. Cei care au o stare materială bună se datorește faptului că sunt harnici, pricepuți și buni gospodari, deci au realizat averea prin muncă și nu pot fi calificați chiaburi. Această linie a urmat-o și Toth Geza care a șters pe chiaburi depe listele de chiaburi și i-a introdus în C.A.C. (declarația Kisgyorgy Toma).

- În 1951 cu ocazia inaugurării unei statui, din inițiativa Sovrom-Construcție, au fost aduși muncitori depe diferite șantiere ca să participe la solemnități. Luca Vasile care trebuia să desvelească statuta a fost așteptat două ore zadarnic. După terminarea solemnității Luca Vasile a fost văzut la pârșu unde pescuia împreună cu gașca lui de elemente dușmănoase fapt comentat mult de muncitori (decl. Iacob Emeric).

- Cu puțin timp înaintea reformei bănești, Luca Vasile a dat lui Eidlitz Zoltan 400.000 lei să cumpere mobilă pentru o nepoată care se căsătorise.

- În 1945 Luca Vasile a dat dispoziție lui N. Gioroiu care era secretarul Comitetului Regional de Partid Constanța să organizeze suprimarea unor șefi ai partidelor reacționare din regiune: Radu Rosculeț și Vasile Lepădatu, dispoziție care nu a fost îndeplinită (decl. Iordan Tănase).

- Tov. Cziko Laurențiu arată că în 1948 - în cadrul acordului cultural între R.P.R. și R.P.U. s'au trimis la noi cărți școlare tipărite în 1947-1948 de către Ministerul Cultelor și Invățământului din Ungaria. Manualele conțineau o serie de aprecieri tendențioase și o dibace propagandă șovină-revizionistă (Date geografice, poezii, cântece). Cziko Laurențiu a sesizat aceste lucruri Partidului și Guvernului și acordul cu R.P.U. nu s'a încheiat. La începutul anului 1949 Cziko Laurențiu a fost chemat de Luca Vasile să vină la el cu manualele respective și cu observațiile ce are de făcut. Când a explicat lui Luca Vasile conținutul manualelor acesta a început să țipe : "Ce nu vrei să le dai voie să cânte?" Apoi i-a spus : "pleacă și lasă-le aici". La sfârșitul anului 1950 Partidul celor ce Muncesc din R.P.U. a destituit întreaga conducere a Ministerului Invățământului tocmai pentru acțiunile lor dușmănoase de acest gen. (decl. Cziko Laurențiu).

- După prelucrarea "Scrisorii închise" a C.C. P.M.R., la o ședință cu miniștrii coordonați de el, Luca Vasile a spus : "Arătați tot ce aveți de spus voi singuri, pentru că altfel rămân eu singur care ridică problema că există greutăți și reiese că numai eu văd așa. Realitatea este însă alta". (decl. Mencovici Alexandru).

101/16/VII. 952

368

Tovarășe Părvulescu !

In legătura cu lupta contra devierii de dreaptă din P.M.R. tin să Vă aduc la cunoștință următoarele:

Dela Ministerul de Finanțe începând din Sept. 1948 Voitinovici (Procurorul General) Diaconescu Gheorghe, Adrian Dimitriu și alți câțva procurori au primit periodic sub titlu de premii o salarizare specială. -Cauza pentru care acești beneficiari au fost răsfățați de conducerea Ministerului de Finanțe este, că procurorii de mai sus au mușamalizat o serie de abuzuri grave săvârșită de cei din jurul lui Vasile Luca cu știrea și aprobarea lui.-

Abuzurile constau in jefuirea fără forme ale unor bunuri, cari in mod legal trebuia să intre in patrimoniul Statului prin efectul naționalizării, dar, cari au fost acaparate administrate separat fără forme de către banda din jurul lui Vasile Luca.-Au beneficiat de aceste fonduri in prim rând Vasile Luca, apoi, Dumitru Cernicica, Eidlitz Zoltan, (secretarul lui Luca) Weisz Ioan (fostul director dela B.C.I) Iacob Alexandru, Vijoli și alții.-

Cazul urma să fie cercetat de către Procuratura Generală de atunci de sub conducerea tov. Stere și Alexandru Roman, însă orice acțiune a fost oprită prin intervenția lui Vasile Luca.-Tot prin grija lui Roan Alexandru a fost zvârlit din poștar Stere pus pe linia moartă la Curtea Supremă.-Voitinovici & Comp., cari au jucat rolul băieților buni au predat dosaru cercetărilor direct lui Vasile Luca, care l'a nimicuit.-

Plățile erau efectuate de către Eidlitz fără forme legale din fonduri jefuite, iar câteodată de către Weisz Ioan.-Intre aceștia și Voitinovici, Diaconescu, Adrian Dimitriu s'a format o prietenie strânsă.-Eidlitz a intervenit in numeroase rânduri cu succes la Voitinovici, care nu l'a putu refuza, la fel și Diaconescu și Adrian Dimitriu.-Soția lui Dimitriu a fost plasat și a lucrat impreuna cu Weisz Ioan.-Cercetările in această direcție vor aduce la suprafața multe amănunte pe care nici eu nu le cunosc.-

Banda lui Luca fiind sub cercetare, Voitinovici & comp, caută să le vină in ajutor.-Voitinovici in special are această posibilitate fiind in legături intime cu Generalul Nicolschi dela Securitate și cu tov. Alexandru Drăghici.-Este cu totul de neexplicat, cum Voitinovici, care este pătat cu abătea murdării este imbrățișat de acești tovarăș. Nu semnez, pentucă, m'am convins, că deocamdată, aliații lui Vasile Luca sunt atât de puternici, că ar putea să zădărnicescă demascarea.-

Unu sau
Comitetul cu
nu sunt
Comitetul
pe unu

cu dregile
cu impozite
cu cele
ceutati, nu abia
no meile
inferior ca
nu au
Lascăr

Important
369

6. Informare asupra cercetărilor crimelor de război.

Tov. Teohari: In cercetarea crimelor de război s'a ajuns la o serie de descoperiri, în fruntea cărora se află Generalul Lascăr și o serie de alți ofițeri, el era șeful, comandantul. E implicat și Atanasiu.

Tov. Moghioroș: Eu am o propunere, în chestiunea aceasta să vă sfătuiți cu toții noștri, problema trebuie luată în ansamblu. Să-i tragem la răspundere, să nu scape nici unul, însă sub ce formă?

Tov. Luca: Situația este că nu găsești aproape nici unul nevinovat, de aceea avem o situație foarte grea, ofițerii superiori sunt toți vechi. Ei totuși au luptat în apus cu noi și aceste elemente vin după elementul dușmănos care trebuie judecat.

Tov. Gheorghiu: Ce atitudine a luat în timpul nemților, acesta este un criteriu.

Tov. Moghioroș: Numai la membrii de partid se scormonește viața, trecutul, la ceilalți nu. Nevinovați sunt foarte puțini. Cu verificarea scoatem cu duiumul.

Tov. Gheorghiu: N'au ce căuta în partid. Trebuie văzut și cum au procedat cu prizonierii și nu numai ofițerii, ci și din rândul soldaților. Ca un criteriu se poate lua atitudinea în timpul războiului împotriva nemților. Să cerem un sfat și dela tovi.

Această situație arată și necesitatea de a merge tare de tot, de a presa pentru a ridica noi cadre de ofițeri, nu te poți baza pe cei vechi.

Cred că ar fi bine ca tov. Chișinevschi și tov. Teohari să facă un material scurt, îl discutăm și cerem sfatul tovarășilor.

Impunctia

370

cu o mare
de 17000000
conturi de...

9. Informare în legătură cu cercetările ref. la petrol.

Tov. Luca: Alexandrini este foarte rău amestecat în afacerea cu petrolul, chiar oamenii care sunt arestați în legătură cu aceasta cer ca șeful lor să fie arestat și am găsit și alți vinovați, care au păgubit Statul cu 116 mii tone benzină. Noi după război n'am avut situația să avem inflație, dar ea a fost creată prin sabotajul burgheziei, prin menajarea burgheziei și aruncarea Leului pe piață. Malaxa a cumpărat 1,5 milioane dollari pe piața neagră, care a fost o lovitură de moarte Leului și cred că Alexandrini ar trebui să fie arestat pentru a fi tras la răspundere. El a vândut petrolul de două ori, odată pentru livrări și odată comercial și a încasat de două ori paralele pe care le-a împărțit între societățile anglo-americane și în al doilea rând Alexandrini dela sine putere, împotriva hotărârii Cons. de Miniștri a dat un preț în speranța că acest preț ridicat va fi aprobat, a dat banii, dar guvernul nu l'a aprobat, el l'a pus retroactiv. A păgubit statul cu miliarde

Tov. Chișinevschi: Numai pentru asta? Fără chestiuni politice?

Tov. Gheorghiu: De fapt aceștia sunt foștii și actualii conducători ai partidelor burgheze, reacționari, din neamul brătienilor, Râmniceanu, Hudică și alții, nu știu de ce îi mai ținem așa. Eu cred că ar trebui să ne gândim la toate jigoțiile acestea, ele fac cuib prin însăși prezența lor, însăși prezența lor prezintă pericol. Cercurile burgheze știu că sunt liberi și probabil interpretează că îi lăsăm liberi pentru că ne temem de ei. În America nu e atât liberalism. Cred să-i punem capăt acestei situații, să ne gândim, să ne sfătuim. Este timpul să-i arestăm pe toți conducătorii ai partidelor burgheze, liberalii, trebuie ridicat și Bejan, care nu se astâmpără, are și un grup de prieteni. Nu facem gălăgie.

Tov. Ana: Au reprezentanți în parlament, partidul nu e disolvat.

Tov. Luca: Vin și iau și parale.

Tov. Chișinevschi: Trebuie să-i scoatem din parlament.

Tov. Gheorghiu: La scrisoarea lui Bejan trebuie dat un răspuns prin scoaterea lor din parlament. Este incompatibil însăși cu conținutul regimului. Să arestăm căpeteniile, Alexandrini, Tătărescu. Alexandrini n'a făcut numai un furt de drept comun, el a furat pe baza unei politici duse de ei, de a prăbuși moneda, ei sunt vinovați de inflație și prin tot ce au făcut au căutat să ne prăbușească și să ne compromită politicește. Si aici vin la rând și alții, Tudor Ionescu, etc.

Să ne mai sfătuim în chestiunea aceasta.

L. V. important

Nota informativa.
2 Iulie 1952

371 350/5 Iulie 1952

~~27~~

In legatura cu documentele Partidului privind cazul Luca,-
Dr. Kaim M. Nicolae, avocat, str. Dózsa 22 povesteste ca. Gross Avram,
din Bistrița, fost activist la CDE, mai tarziu functionar la Uniunea
Cooperativelor din Cluj, fiind membru in comitetul judetean de Partid
din Bistrita, l-a demascat odata pe un anumit Tóth, frate al lui Luca,
pe care l-a recunoscut ca fost paznic al unui ghetto si impotriva ad-
miterii in Partid a caruia el a protestat. Gross a trebuit sa plece
pentru aceasta din Bistrita si Toth a fost pana la urma, cooptat in
Comitetul Judetean de Partid, iar Luca niciodata nu l-a iertat pe
Gross.

Kaim mai spune ca este interesant ca in legatura cu lâchidarea elemen-
telor care s'au postat in jurul lui Luca prin Jakob, inca nu s'a ajuns
la - ceea ce el numeste "linia Léb Albert" (Luncan). La intrebarea
ce intelege, Kaim spune ca el se gandeste la cazul Solvan Vitianu, un-
de martori au fost Herman Ludovic si Demeter Hános.-

Sursa: Homo

Valoarea : sigura

N.B. propunem a se raporta DGS-ului-

372 7.

NOTA

despre firma "IMPEXROM" fost cu sediul la Cluj.

Directia operativa a avut-o la Bucuresti. Conducatorii au fost numiti GOLDSTEIN, Ehrlich Dudi si unu anume Berkovits.

Aceasta firma a avut monopolul pe tara la furnizarea vitelor, carnilor si a produselor acestora. Firma a lucrat cu miliarde.

Se stiut ca aceasta firma a avut legaturi directe cu V. Luca.

In anul 1948, Goldstein fuge din tara cu un avion si dupa cum se spus ar fi dus cu dansul si banii lui V. Luca, dar din informatii neverificate cand sa dat jos din avion la Milano a r fi fost impuscat.

Acesti comerciant au achizitionat vite din toata tara, la Deva au avut legaturi cu comerciantul de vite Seiger.

Pe la sfassitul anului 1948, comerciantul Seiger se pomeneste in Deva cu Ehrlich si Berkovits, care au vrut sa determine pe Seiger sa parareseasca cu ei clandestin tara. Acest Seiger a refuzat categoric, la care cei doi comercianti au afirmat ca va fi bagat la puscarie.

Peste catva timp dupa cum sa svonit acesti doi comercianti ar fi parasit tara in mod clandestin fugind cu banii Impexromului.

Dupa acea lui Seiger sa intentat un proces de bijuterii bagand la puscarie toti membrii familiei, aceasta probabil a fost o machinatie din partea cuiva care nu a vrut ca fraudele dela Impexrom sa iasa la suprafata.

Importanță Copie.

373

Marti 18 Martie 1952 am participat din partea Secției Industrie Ușoară a CC PMR la o ședință la Consiliul de Miniștri, convocată de tov.Luca, cu conducerea Departamentului Cărnii, pentru a analiza activitatea acestui sector.

La ședință au participat tovii: Pascu Ștefănescu, Zaharia Nistor director, Tamara Simonovna, consilieră sovietică cu traducerea ei și tov.Hulduban și un director dela Cooperație.

La greutățile acestui sector, tov.Pascu Ștefănescu a ridicat printre altele, problema cadrelor corespunzătoare atât în conducerea Departamentului, cât și la oficiile regionale și centrele de colectare, cerând conducerii Partidului ajutor în acest sens.

Tovarășul Luca a răspuns:

Cadrelle trebuiesc crescute, uite - eu am venit la Ministerul de Finanțe în fruntea a 40.000 de bandiți, am schimbat numai conducerea și în fiecare lună am băgat pe câțiva în pușcărie, și treaba a mers.

De acest lucru am sesizat imediat după ședință pe tov. Tudorache, considerând că exemplul dat după cele întâmplate recent la Finanțe, nu era just.

O.Podoleanu

20.III.1952.

E.M. 2 ex.

374

Marti 18 III 1952 - am participat din partea
Secției Industrie Ușoară a C.C. P.R., la o sesiune la
Consiliul de Miniștri, convocată de Tov. Luca, cu con-
ducerea Departamentului Cămin, pentru a analiza
activitatea acestui sector.

La sesiune au participat: Tov. Pascu Ștefănescu,
Taharia Nistor direct, Tamară Linuonova emi-
sionară sovietică cu traducătoarea ei și Tov. Hieldu-
tan și un director de la cooperatie.

La problemele acestui sector, Tov. Pascu Ștefă-
nescu a ridicat printre altele, problema cadrelor
corespunătoare atât în conducerea Departamentu-
lui, cât și la oficiile regionale și centrele de
colectare, cerând conducerii Partidului ajutor
în acest sens.

Tovarășul Luca a răspuns:

Cadrelor vechi crescute, uite - eu am venit
la Ministerul de Finanțe în fruntea a 40.000 de
auditi - am schimbat numai conducerea și
în fiecare lună am băgat pe câțiva în pus-
cările - și trebuia a merge.

De acest lucru am sesizat imediat după se-
siune pe Tov. Tudorache, considerând pe exemplul
dat după cele întâmplate recent la Finanțe, nu
era just.

G. Podoleanu -

20 III 1952.

375

DECLARAȚIE

a/. A doua zi după ce s'a ținut ședința Biroului Politic, la Cabinetul Tovarășului Gheorghiu, dela Consiliul de Miniștrii, Tovarășul Luca m'a chemat împreună cu tov.Iacob și tov.Modoran și mi-a arătat că am o atmosferă proastă la membrii Biroului Politic.

b/. Cu alt prilej tot Tov.Luca a spus că mi se aduce și invinuirea că aș fi fost împotriva reformei și că aș fi susținut că situația poate fi rezolvată prin măsuri economice.

M'am indignat și am spus să fiu confruntat cu acel față de care m'aș fi exprimat astfel.

Am arătat că poate se face o confuzie cu afirmațiunea făcută de tov.Lupu Marin, care a fost întrebat de mine după reformă dacă bănuia ceva despre această reformă și mi-a răspuns că n'a bănuț nimic, deoarece credea că situația se poate rezolva numai prin măsuri economice.-

A.Vijoli

10.III.1952.-

4 ex.

376

DECLARAȚIE

a/. A doua zi după ce s'a ținut ședința Biroului Politic, la Cabinetul Tovarășului Gheorghiu, dela Consiliul de Miniștrii, Tovarășul Luca m'a chemat împreună cu tov.Iacob și tov.Modoran și mi-a arătat că am o atmosferă proastă la membrii Biroului Politic.

b/. Cu alt prilej tot Tov.Luca a spus că mi se aduce și invinuirea că aș fi fost împotriva reformei și că aș fi susținut că situația poate fi rezolvată prin măsuri economice.

M'am indignat și am spus să fiu confruntat cu acel față de care m'aș fi exprimat astfel.

Am arătat că poate se face o confuzie cu afirmațiunea făcută de tov.Lupu Marin, care a fost întrebat de mine după reformă dacă bănuia ceva despre această reformă și mi-a răspuns că n'a bănuit nimic, deoarece credea că situația se poate rezolva numai prin măsuri economice.-

A.Vijoli

10.III.1952.-

4 ex.

377

DECLARAȚIE

a/. A doua zi după ce s'a ținut ședința Biroului Politic, la Cabinetul Tovarășului Gheorghiu, dela Consiliul de Miniștrii, Tovarășul Luca m'a chemat împreună cu tov.Iacob și tov.Modoran și mi-a arătat că am o atmosferă proastă la membrii Biroului Politic.

b/. Cu alt prilej tot Tov.Luca a spus că mi se aduce și invinuirea că aș fi fost împotriva reformei și că aș fi susținut că situația poate fi rezolvată prin măsuri economice. M'am indignat și am spus să fiu confruntat cu acel față de care m'aș fi exprimat astfel.

Am arătat că poate se face o confuzie cu afirmațiunea făcută de tov.Lupu Marin, care a fost întrebat de mine după reformă dacă bănuia ceva despre această reformă și mi-a răspuns că n'a bănuț nimic, deoarece credea că situația se poate rezolva numai prin măsuri economice.-

A.Vijoli

10.III.1952.-

4 ex.

Declarație

378

a) Adunați după ce s'a ținut
ședința Biroului Politic, la Cabinetul
tov. Georgeșcu, de la Cons. de Miniștri,
tov. Luca m'a chemat împreună
cu tov. Jacob și tov. Modoran și
m'a arătat că am o atmosferă
proastă la membrii Biroului Politic.
b) Cu alt prilej tot tov. Luca a
spus că mi se aduce și învinuirea
că aș fi fost împotriva reformei
și că aș fi susținut că situația
poate fi rezolvată prin măsuri
economice.

M'am indignat și am spus
să fiu confruntat cu acele fapte
de care n'aș fi exprimat astfel.
Am arătat că poate se face o
confuzie cu afirmațiunea făcută
de tov. Lupe Marin, care a fost
întrebat de mine după reformă
dacă ^{banișia} ceva despre această reformă
mi a răspuns că n'a bănuț
nimic, deoarece crede că situația
se poate rezolva numai prin măsuri
economice.

10/III 1952

Avijol.

544/1952

Copie

Important

Declarație

379

Ziua de 6 Martie într'o discuție cu tov. Weiss Iban, dir. general al B.C.I.-ului a povestit următoarele:

A fost chemat la tov. Luca cine a comunicat schimbările hotărâte la Ministerul de Finanțe spunând că: dumneata rămâi la Bancă mai departe. În cadrul discuției a mai afirmat că "a vrut să ia și capul tău".

Tov. Weiss era distrus, complet demoralizat cerând să-l ajut să primească altă muncă, nu mai vrea să lucreze în cadrul Ministerului de Finanțe, cauza că nu va fi ajutat și va fi distrus.

În timpul discuției a mai povestit când lucra la Canal, într'o discuție tov. Posteucă a afirmat: "Dacă ar fi o înțelegere între tov. Gheorghiu și Luca cât ar câștiga Partidul".

Weiss a afirmat parcă tov. Luca are o atitudine contrară părerii tov. Gheorghiu, povestind următorul caz.

La discutarea unei legi la Consiliul de Miniștri, unde participa și el, tov. Luca era împotriva legii pe care tov. Gheorghiu o susținea. Pentru susținerea părerii tov. Luca a citit și din lucrarea lui Weiss, dar numai obiecțiunile care arătau părțile negative ale legii fără să arate și părțile pozitive care erau mai numeroase.

În ziua de 8 Martie am căutat să continui discuția cu tov. Weiss. Cu ocazia aceasta am aflat că în ziua de 7, Vineri, a fost chemat din nou la tov. Luca. A folosit ocazia aceasta cerând altă muncă arătând că nu vrea să mai rămână în sectorul finanțe. Tov. Luca a combătut arătând că nu este justă încercarea de fugă a lui, adevărat că a fost o încercare să submineze pe el (Weiss) de unii dar n'a mers. Conducerea Partidului a apreciat munca lui și a hotărât rămânerea la conducerea Băncii. Datoria lui este să muncească mai mult și mai bine cum a muncit până acum.

Părerea mea despre tov. Weiss: este un elemente cinstit, devotat și sincer în fața Partidului. Este un foarte bun tehnician, are putere de muncă, sesizează just problemele. Dar are o educație mic burgheză care se manifestă în munca lui, cade repede în panică, comod, nu-i place să fie criticat, mai ales nu-i place să facă autocritică.

V. Mureșanu

10 Martie 1952.

E.M. 2 ex.

Declarație

Zina de 6 Martie într-o discuție cu tor.
Weiss Ioan Dir. General al B.C.I. ului a pomenit următoarele:

A fost chemat la tor. Luca cine a comunicat schimbările hotărâte la Ministerul Finante spunând că demnește româii la Banca moidesparta, în cadrul discuției a mai afirmat că "a vrut să ia și sepeul tău".

Tor. Weiss era distrus, complet demoralizat cerând să eșut să primească alte muncă, nu mai vrea să lucreze în cadrul Ministerului de Finante, seara să nu fi eșutat și va fi distrus.

În timpul discuției a mai pomenit cănd lucre la Canal într-o discuție cu tor. Postelco a afirmat "dacă ar fi o înțelegere între tor. Gheorghiu și Luca cât ar câștiga Partidul".

Weiss a afirmat, pare că tor. Luca are o atitudine contrară părerii tor. Gheorghiu pomenind următorul caz.

La discutarea unei legi la Consiliul Ministrilor
unde participa și el, tor Luca era împotriva
legii pe care tor Ghorghiu susținea, ³⁸ și
susținerea părerea tor Luca a citit și din
lucrarea lui Wein, dar numai obiectele cari
erau părțile negative al legii fără să arate
pe părțile pozitive cari erau mai numeroase.

În ziua de 8 Martie am scutit să continui
discuția cu tor Wein, cu ocazia asta am eflat
și în ziua de 7 Vinerea a fost chemat din nou
la tor Luca, și a folosit ocazia asta revând
alte muncă arătând că nu vrea să mai
rămână la sectorul Finante. Tor Luca a
combătut arătând că nu este just înverșarea
de fugă al lui, adevărat să a fost o încercare
să submineze pe el ^(Wein) dar n'a mers. Conducerea
Partidului a precizat muncă lui și a hotărât
că rămânerea lui la conducerea Partidului, datorită
lui este să muncească ^{cu} mai mult și mai
bine să a muncească până acuma.

Parerea mea despre tor Wein: este un element
cristal, devotat și sincer în fața Partidului. Este un
foarte bun tehnician are putere de muncă, și
se arată în fața problemelor. Dar are o educație mi-
nisterială care se manifestă în ^{neglijența} ^{și} ^{lipsa} ^{de} ^{interes}
să se vede în față, comod, nu place să fie criticat
mai ales în fața sa sau auto-critică.

10 Martie 1952

V. Muresanu

2 Aprilie 1932

382

CONGRESUL PARTIDULUI COMUNIST ROMAN LA MOSCOVA
SI DIRECTIVELE DATE DE INTERNATIONALA III-a

*Prin urmare copie
pentru H.S.M.
G. Comitet
6.11.1932*

In Decembrie și Ianuarie, la Moscova a avut loc al V-lea congres al Partidului Comunist Român, la care au participat, din București, Lucrețiu Pătrășcanu, David Avramescu, Dumitru Grofu, Iliescu de la C.F.R., Encel, Pomârleanu, Natansohn, Manole Manole, Iacobovici și Elena Filipovici zisă Lenuța. In total au fost invitate 40 persoane din România, reprezentând toate regiunile, însă nu au răspuns decât 24. Acești delegați au avut pașapoarte românești în regulă, plecând prin Berlin, unde li s'au reținut documentele și li s'au dat alte acte de la N.E.B., pentru a pătrunde în Rusia.-

Din partea Federației Balcanice, ca delegat al Komintern-ului, a participat Bella Kuhn, actual secretar al secției balcanice, care a avut conducerea efectivă a congresului, Manoilschy, delegatul Partidului Comunist rus și Piatnitzky, conducătorul suprem al organizațiilor comuniste mondiale. Asemenea, s'a îngăduit să participe la congres Dori Goldstein și Lichtblau, condamnat pe viață în atentatul de la Senat, Leonin și alții.-

./.

Nu s'a îngăduit participarea lui Solomon Schein, Koblos și Timiotei Marin.-

Din primul moment Internaționala III-a, prin delegații săi sus arătați, au căutat să demonstreze delegaților români că actuala situație din România, în mod obiectiv, este revoluționară, însă Partidul, din punct de vedere organizatoric, nu corespunde acestei situațiuni, nici cel puțin prin contactul cu masa poporului.-

Li s'a făcut imputarea că față de mizeria generală, lipsa de lucru, scăderea salariilor la funcționari și muncitori, lipsa de afaceri comerciale la mica burghezie, scăderea prețurilor la produse și nemulțumirile minorităților, secretariatul Partidului Comunist Român, nu a știut să profite de această situație extrem de favorabilă acțiunii revoluționare.-

Noaptea întregi, după ședințele congresului, Manóischy și Bella Kuhn, au căutat să-i determine pe delegați a porni în România o acțiune viguroasă de propagandă și agitație împotriva războiului cu Rusia, căutând să le demonstreze amănunțit că, timp de doi ani, Rusia nu va fi în stare să reziste vreunui atac războinic. Li s'a vorbit că industria armamentului este înapoiată din lipsa specialiștilor, frontierele Rusiei sunt prea întinse și se tem foarte mult de un atac simultan

pe întreaga frontieră de la marea Neagră până sus la Baltică, precum și în Extremul Orient.-

Au insistat în repetate rânduri ca de astăzi înainte, timp de doi ani să se lupte pentru apărarea Rusiei contra războiului, fiindcă numai după acest termen, va fi în stare să facă față oricărui atac.-

Li s'a pretins să facă a pătrunde propaganda în armata română, să se formeze celule în fiecare unitate și în deosebi la căile ferate și toate stabilimentele Statului, privind industria; să se alcătuiască neapărat nuclee la sate, să se câștige cât mai multe elemente din rândurile armatei și să se ducă lupta împotriva fricțiunilor existente în sânul partidului comunist român.-

Secretariatul Partidului Comunist Român a fost schimbat, înlocuindu-se printr'un "Comitet Central", din care fac parte Iacobovici, Lenuța Filipovici, Iliescu de la C.F.R., David Avramescu, Pătrășcanu și încă patru persoane, ca reprezentanți din Ardeal și Basarabia, în total nouă membri.-

După adoptarea rezoluțiilor acestui congres, delegații români au fost conduși să viziteze - timp de o lună - toate centrele importante din Rusia.-

Afară de Dumitru Grofu, care prin vârsta sa înaintată a impresionat pe Bella Kuhn și l-a determinat să

stăruiască a i se acorda o pensie viajeră, rămânând la Moscova, toți ceilalți delegați s'au înapoiat pe teritoriul român, unde se găsesse în prezent și lucrează la organizarea necesară, pentru executarea directive-
lor primite de la Moscova.-

Actualmente se găsesse în Rusia, următorii fruntași comuniști:

- 1) Dumitru Grofu, pensionar al statului sovietic;
- 2) Solomon Schein, angajat la Profintern;
- 3) David Finchelstein zis Fabian;
- 4) Dik Canton - Dicescu, ambii angajați la Piati-
letka, birourile secțiunii planului de 5 ani;
- 5) Julieta Habif, soția decedatului spion Gurov,
a fost angajată într'o secțiune la Ministerul de Ex-
terne. Aceasta a cerut un concediu spre a veni să-și
vadă rudele din România, însă i s'a respins cererea,
spre a nu comite indiscrețiuni.-
- 6) Timotei Marin, este angajat la institutul agrar;
- 7) Leonin, profesor la una din facultăți;
- 8) Lichblau, profesor la politehnică;
- 9) Dori Goldstein, angajat la Profintern.-
Toți aceștia se găsesse în administrațiile centrale
de la Moscova.-
- 10) Pauker Marcel, inginer, este angajat la Harcov.-

8 Iulie 1953

*Tas Mr. Banculescu
cu Elena B.
Trăiește stat de noapte
pe baza marelui fapt -
Lumea vine în audiență să fie
prezintă de St. R. T.
09 07 1953*

N O T A

de cercetările efectuate asupra numitului GRIGORE MARIN, referitor la discuțiile avute cu ELENA BANCIULESCU.-

GRIGORE MARIN luând parte la înmormântarea lui BANCIULESCU TEODOR, a avut o discuție cu ELENA BANCIULESCU, referitor la TEODOR GEORGESCU, ANA PAUKER și VASILE LUCA.-

Discuția a avut loc în ziua înmormântării, după ce s'au întors de la cimitir, în str. Kovaci, fosta casă a lui GRIGORE ALEXANDRESCU.-

Aceasta se petrecea pe sala din fața camerelor locuinței lui ELENA BANCIULESCU.-

La începutul discuției mai era de față un nepot al lui TEODOR BANCIULESCU, însă acesta s'a retras imediat, neluând parte la cele ce s'au discutat.-

Crede că i-a făcut semn ELENA BANCIULESCU să se retragă.-

Motivul deschiderii discuției a fost faptul că ELENA BANCIULESCU a întrebat pe GRIGORE MARIN, în ce fel și-a aranjat situația, adică cum de n'a fost arestat, la care a răspuns că "până în prezent nu mi-a zis nimeni nimic".-

Atunci GRIGORE MARIN a întrebat "dar dvs. n'ați avut nimic, nu v'a călcat nimeni", la care BANCIULESCU ELENA i-a răspuns că ea a fost chemată la Securitate de vre-o două ori și apoi i-a dat drumul.-

Apoi a început discuția referitoare la TEODOR BANCIULESCU prin întrebarea pusă de GRIGORE MARIN "cum se face că dl. BANCIULESCU n'a fost ridicat cu toate că a avut o funcție așa de mare, iar alții care au avut funcții mai mici și erau și

mai bătrâni, au fost arestați" (și a dat ca exemplu pe STRATILESCU), la care BANCIULESCU ELENA a răspuns: "Eu îți spun ce a fost, însă să nu vorbești nimic.- BANCIULESCU a avut legături cu oameni mari din guvern și partid".-

Atunci GRIGORE MARIN a întrebat mirat: "Din care guvern și partid? de acum?" la care BANCIULESCU ELENA a răspuns: "da, de acum, aceștia sunt TEODOR GEORGESCU, ANA PAUKER și încă o persoană importantă" (cărui nu i-a spus numele).-

Atunci GRIGORE MARIN a întrebat-o "ce legături a putut să aibă aceștia cu BANCIULESCU TEODOR, că doar ei sunt comuniști veritabili", la care ELENA BANCIULESCU a răspuns: "O fi ei acum, însă au avut nevoie de TEODOR ca specialist cu chestiunile lui de socialist vechi, el (BANCIULESCU) le dădea instrucțiuni și îndrumări".-

După aceasta GRIGORE MARIN i-a mai pus și alte întrebări, la care BANCIULESCU ELENA i-a răspuns:

Astfel i-a spus că TEODOR GEORGESCU trimitea la BANCIULESCU pe un colonel înalt și bătrân, ANA PAUKER trimitea o femeie, iar de câteva ori a venit chiar ea personal, lăsând mașina pe fosta stradă Carol.-

I-a mai spus că în timp ce veneau aceste persoane la TEODOR BANCIULESCU, ea pleca din casă, însă după aceea soțul ei îi spunea cine a fost și ce au discutat.- Astfel, BANCIULESCU TEODOR i-a spus că aceștia i-au propus să-i dea serviciu, însă el n'a acceptat, spunând că nu vrea să primească nimic de la oameni care sunt compromiși și că vrea să fie liber.-

GRIGORE MARIN întrebând-o pe BANCIULESCU ELENA "dece BANCIULESCU TEODOR n'a primit pensie dacă a avut de a face cu oameni așa mari", ea i-a răspuns că cei cu care a avut legătură BANCIULESCU TEODOR i-au explicat că nu se poate deoarece este o lege generală pentru toți și nu se poate face excepție, însă că urma să-l recompenseze cu o sumă mai mare de bani, adăugând "însă n'a avut noroc s'o primească deoarece a murit chiar acum".-

In continuare GRIGORE MARIN
a mai discutat cu ELENA BANCIULESCU
despre cauzele morții lui TEODOR BAN-
CIULESCU.-

BANCIULESCU ELENA înainte de
a-i povesti toate acestea lui GRIGORE
MARIN, i-a atras atenția să nu spună
nimănui nimic, deoarece oricare ar fi
situația ea nu va vorbi absolut nimic
nevrând să păteze memoria soțului ei
TEODOR.-

Astfel, ELENA BANCIULESCU l-a
pus pe GRIGORE MARIN să jure pe copii,
acesta asigurând-o să aibă toată în-
crederea că nu va spune la nimeni.-

După această discuție, GRIGORE
MARIN a mai fost odată la BANCIULESCU
ELENA acasă, pentru a-i ajuta să așeze
lemnele în pivniță însă pretinde că
n'au mai discutat nimic referitor la
TEODOR BANCIULESCU și legăturile sale.-

I.

ACTIVITATEA PARTIDULUI COMUNIST ROMAN

Examinarea situației.

Sedința secțiunii KOMINTERNULUI

Evenimentele din Europa Centrală, anexarea Cehoslovaciei de Germania și a Ucrainei de Ungaria, au avut imediat repercursiuni asupra activității KOMINTERNULUI și a secțiunilor sale.

Pentru studierea noii situații și pentru a se lua măsurile potrivite, secțiunea română a KOMINTERNULUI a ținut o ședință specială.

Această ședință a avut loc la Moscova, la 24 Martie a.c. într'un local personal al d-ului MANOUILSKY, făcut șef al KOMINTERNULUI, de când DIMITROV a început să fie rău văzut de STALIN.

Peste MANOUILSCHI care este mare conducător al chestiunilor ce interesează România și a activității PARTIDULUI COMUNIST ROMAN (a fost unul din conducătorii faimosului Rumcherod la Odessa în 1918, un comitet revoluționar ruso-român și al flotei din Marea Neagră) La această ședință au luat parte următoarele persoane din direcția KOMINTERNULUI și PROFINTERNULUI:

Lozevschy
Chkiriatoff
Wolff
Edelbaum
Popescu
Markoff
Malenkoff
Ilarian
Malamed

Principala chestiune care s'a discutat la această ședință a fost să se știe ce măsuri și ce instrucțiuni trebuiesc trimise PARTIDULUI COMUNIST ROMAN pentru a le utiliza în noua conjură.

Au fost exprimate două puncte de vedere:

1/. S'a stărut asupra necesității de a se întări imediat activitatea PARTIDULUI COMUNIST ROMAN, dându-i-se cuvânt de ordine pentru o acțiune revoluționară directă.

2/. Al doilea punct de vedere, mai moderat, care a turburat

./.

ședința, a fost întărirea imediată a PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, fără a pune chestiunea, pentru moment, al unei acțiuni revoluționare directe, spre a nu crea dificultăți de ordin diplomatic.

Această soluție moderată, a fost susținută de MANOUILSCHI dar a fost combătută de CHKIRIATOFF, care a înlocuit pe vechiul comisar dela interne IESOFF, ca șef al comisiunii internaționale de control.

=====

391

II.

Se va infiinta, la Paris, un birou special, care va dirija PARTIDUL COMUNIST ROMAN. Acest birou se va substitui directiunii CENTRALEI BALCANICE IN STRAINATATE, care deasemenea se gaseste la Paris. S'a apreciat ca cerintele unei actiuni mai energice, pretind creierea unui centru mai mobil, ocupandu-se numai cu chestiunile cari privesc PARTIDUL COMUNIST ROMAN.

O echipa de comunisti romani care pana acum lucra la Moscova si la Odesa, va fi trimisa la Paris, pentru a participa la activitatea noului birou, care probabil va avea sediul in 44 rue Le Pelletier (9-me Arr) in casa partidului comunist francez.

=====

III.

INTARIREA SECTIUNEI ROMANO-BASARABENE DEPE LANGA KOMINTERN
LA ODESSA-

Transformarea acestei secțiuni, într'un adevărat organism de operație, spre a trimite în România literatură comunistă, manifeste și instructori.

Inițierea unui grup de "emisari mobili" pe lângă această secțiune.

Acești emisari, vor fi totdeauna în număr suficient la dispoziția KOMINTERNULUI, spre a putea fi trimiși de urgență în România, în cazul când evenimentele ar pretinde necesară o acțiune revoluționară imediată în țară.

Numărul total al emisarilor mobili, trebuie să atingă cifra de 30 persoane.

=====

AMANUNTE DESPRE EMISARII IN ROMANIA

Pentru a înlocui dela conducerea pe comuniștii considerați incapabili de a dirija o acțiune cu adevărat revoluționară, precum și acelor suspecti prin relațiunile politice sau personale ce au cu troțkiștii sau socialiștii, au fost trimiși în țară 15 emisari.

Printre aceștia sunt:

POPOVICI TEREZA - a activat în aparatul central al KOMINTERNULUI timp de 10 ani.

OPRESCU CONSTANTIN - a lucrat mult timp la secțiune româno-basara-beană din Odessa, dar certându-se cu alți conducători, a fost îndepărtat din Odessa și trimis în Caucaz, unde a rămas trei ani.

OSTFEID IULIAN - doctor în filosofie, amic personal al lui RACOVSKI, a știut totuși să nu cadă în disgratie și să nu fie închis, ca amicul său.

N'a jucat niciodată un rol prea important în activitatea PARTIDULUI COMUNIST ROMAN sau în organizațiile KOMINTERNULUI, dar, acest teoretician marxist, va fi cu certitudine însărcinat cu editurile PARTIDULUI COMUNIST ROMAN în străinătate.

DOCUZIAN AUGUST - militant foarte cunoscut la Moscova, este unul din acei cari susținea pe STALIN, în timpul primelor discuțiuni la Komintern în 1923-1925.

A fost numit șef al editurii de Stat din guvernământul Leningrad, unde la un moment dat a condus agenția Kominternului.

Această agenție, fiind destinată să dirijeze mișcare comunistă în Estonia, DOCUZIAN, părăsi acțiunea comunistă română și trece la cea estoniană.

În această calitate este printre acei cari au atârșat și inspirat faimosul "putch" dela 1 Decembrie 1924, când comuniștii voiau să răstoarnă guvernul estonian și să creeze soviete.

Dela Leningrad, DOCUZIAN, a fost trimis în China, unde rămăsese mulți ani comisar politic pe lângă Divizia 18-a a armatei 8-a (armată comunistă, care a cum luptă contra japonezilor, în contact cu Tchang-Kai-Chek).

Faptul că la echipa de 15 emisari, a fost atașat un militant de talia lui DOCUZIAN, evidențiază că Moscova, care cu adevărat intenționa ca la momentul oportun, să declanșeze în România, o revoluție de mari proporții.

VOINESCU CRISTEA - șeful secțiunii de curieri ai KOMINTERNULUI în 1927.

ACTIVITATEA PARTIDULUI COMUNIST ROMAN IN TARA

PRINTRE noii agenți însărcinați cu editarea și răspândirea manifestelor comuniste și a literaturii subversive, sunt:

- HAFNER IOSEF- militant notoriu, a activat la Iași, de unde a fost transferat la Cernăuți.

La București, se găsește dela 1938 și locuște la unul din părinții săi, în str. Stirbey Vodă 76.

Este mare specialist în edituri clandestine și mai ales în manifeste populare.

- CALMANOVICI MOISE - vechi student în drept la Universitatea din Iași, unde a intrat în rândurile Partidului Comunist.

A stat mai mulți ani la Moscova, unde plecă în 1931 și unde a secundat direcțiunea imprimeriei LUCRATORILOR STRAINI.

Dela Moscova a plecat la Paris și de aici în România.

Acum locuște în București B-dul Dacia Nr.27.

- BUTCULESCU ION- a stat mulți ani la Paris, unde a lucrat pe lângă centrul Balcanic al Kominternului 33 rue de Grange aux Belles.

Dela Paris a fost trimis la Praga și de aici a venit la București.

Are relațiuni pe lângă două imprimerii din București și anume:

a) La tipografia TIPARUL din str. Popa Savu Nr.9 unde are amic pe GHEORGHE PETROVICI.

b) La tipografia Tăranu & Comp. unde adeseori se execută comenzi provenite dela reprezentanța Comercială Sovietică din București și grație lui BUTCULESCU se pot face relațiuni în apropierea acestei tipografii.

BUTCULESCU locuște în str. Palade Nr.70

- Reichter CAROL, locuște pe str. Stupinai .

395

PRINTRE AGENTII ISNARCINATI CU FINANTARIA SI TRANSFERUL
SUMELOR SUNT SEMNALATI:

REINCHARU ADOLF, domiciliat în București str. Dionisie Nr. 82, vechi contabil la o bancă din București.

Câștigat pentru cauza PARTIDULUI COMUNIST a devenit repede un militant de vază, deoarece a depus energie și stăruință în misiunile ce i s'a încredințat.

Trimis la Viena în 1924, a lucrat pe lângă reprezentanța comunală sovietică și în același timp executa misiunile ce-i erau încredințate de KOMINTERN.

Are relațiuni la următoarele bănci din București:

Maier & Aftalion	- Str. Mauriciu Blank Nr. 4
Stoica	. - Str. Blenduziei Nr. 6
Tarii	- Călărași Nr. 14
Zanea	- Bursei Nr. 3

Amicii săi dela aceste bănci, grație cărora poate face operațiunile necesare, sunt:

MARGULIUS MARCEL

DONENFELD LEON

COLLER IOSEF

MOKRAUER ALEX.

== ==

396

PRINTRE AGENTII DE LEGATURA CU COMITETELE PARTIDULUI COMUNIST

DIN PROVINCIE SUNT:

Moghilner Adolf

-Buc.str.GenCristescu Nr.8

KRAUER OSCAR

-Buc.Str.Olteni Nr.26

KOHN DAVID

-Buc.Str.Teodor Aman Nr.42

EINHORN SAMUEL

-Buc. str.Istate Nr.4

EDELSTEIN MAX

-Buc.Str.Leonida Nr.8

SMILOVICI LEONARD

-Buc.Atr.Regala Nr.8

- - - -

DIRECTIUNEA GENERALA A POLITIEI
INSPECTORATUL REGIONAL DE POLITIE
"DUNAREA DE JOS"

Galati
Nr.4981
1939 August 15

397

DOMNULE S E F ,

Avem onoare a vă înainta, alăturat, copii depe șapte note informative, cu privire la activitatea Partidului Comunist din România, rugându-vă să luați măsuri în legătură cu cele arătate, procedând după cum urmează:

a. Cu privire la cele cuprinse în notele I și II se va lua cunoștință și măsuri de urmărire a mișcării comuniste.

b. În ce privește cele cuprinse în nota III se vor lua măsuri pentru arestarea emisarilor, în eventualitatea intrării lor în țară.

Desigur însă, că, arestările nu se vor face decât după ce prin supraveghere discretă li se va stabili activitatea și legăturile, arestând și pe cei ce au fost în legătură cu ei.

c. Se vor lua măsuri pentru identificarea tuturor comuniștilor, trimiși în țară să înlocuiască pe conducătorii comuniști găsiți incapabili sau suspectați, despre care se vorbește în nota IV. După identificarea, vor fi ținuți în strictă supraveghere, pentru a li se stabili activitatea și legăturile, procedându-se apoi, la momentul oportun, la arestări.

d. Pentru tipografiile și agenții însărcinați cu editarea manifestelor comuniste despre care se vorbește în notă V, se vor lua măsurile prevăzute la punctul precedent și alte măsuri ce veți crede de cuviință, obișnuite în asemenea cazuri.

e. Cu privire la agenții însărcinați cu finanțarea și transferul sumelor, arătați în nota VI, se vor lua măsuri pentru identificarea, aflarea adreselor și legăturile ce au, ținându-i în supraveghere pentru a li se stabili activitatea, adunându-se dovezi de vinovăție, în contra lor.

Se va verifica corespondența ce primesc și li se vor intercepta convorbirile telefonice.

./.

In cazuri când măsurile de mai sus, vor da rezultate bune, la momentul oportun, se va proceda la arestarea, atât a autorilor principali cât și a complicilor.

f. Se vor lua aceleași măsuri, prevăzute la punctele precedente, pentru cazuri identice, cu privire la agenții de legătură cu comitetele partidului comunist din provincie, arătați în nota VII.

Asupra constatărilor ce veți face în legătură cu cele prevăzute în notele informative alăturate, vă rugăm să ne înconștiințați la timp, pentru fiecare caz în parte.

DIRECTOR REGIONAL DE POLITIE,

SEFUL SERV. POL. DE SIGURANTA

CHESTURILE SI POLITIILE DIN TINUT

SEDINTA BIROULUI PARIZIAN AL KOMINTERNULUI

DECIZIUNILE LUATE:

399

Biroul parizian al KOMINTERN-ului, a avut la 22 Februarie c. o reuniune extraordinară în rue Lafayette 120 care a fost consacrată partidelor comuniste balcanice și în special activității PARTIDULUI COMUNIST ROMAN.

La această reuniune, a asistat o delegație a Prezidiului Kominternului, numită la 15 Februarie, cu puteri depline de a discuta mijloacele pentru îmbunătățirea muncii partidelor comuniste, schimbarea directivelor, precum și luarea de măsuri extraordinare pentru epurarea partidelor de trădători trotskiști și de dușmanii clasei muncitoare.

În fruntea acestei delegațiuni se găsea un membru al Prezidiului, finlandezul KUUSSINEN, devenit de curând unul din șefii acestei instituțiuni, în urma călătoriei făcute în Statele Unite, unde a contribuit la întărirea activității Partidului comunist.

Membrii acestei delegațiuni sunt:

Maurice Thorez
André Marty
Rudolph Slansky
Karl Neugebauer
Ivan Bokitch
Vassili Detechev
Nicolae Popescu

Cu privire la activitatea PARTIDULUI COMUNIST ROMAN, biroul parizian al KOMINTERNULUI, de acord cu delegațiunea, a luat următoarele deciziuni:

1/. Se vor trimite agenți noi, pentru întărirea activității centrelor comuniste române din Belgia și Olanda.-

2/. Se va continua transferarea în Belgia și Olanda a activității birourilor și agenților cari se găsesc acum în Franța, lăsând aici sediul central al partidului comunist român în străinătate.

3/. Se fixează exclusiv în Belgia munca publicațiilor și literaturii comuniste, broșuri, manifeste clandestine, destinate să fie trimise de asemenea clandestine în România.

4/. Plasarea unei filiale în Olanda, pentru transferarea sumelor necesare activității PARTIDULUI COMUNIST ROMAN.

II.

SEMNALAREA COMUNISTILOR ROMANI CARE ACTIVEAZA IN BELGIA

Pentru a edita literatură comunistă în Belgia, folosind tipografiile cumpărate prin Komintern, au fost destinate următoarele persoane:

1/. BOTEZ DIMITRIE - venit de la Moscova la Bruxelles la 10 Februarie 1939. Lucra înainte în tipografie centrală a Kominternului la Moscova și făcea parte din EDITURA LUCRATORILOR STRAD LA MOSCOVA organizație camuflată a Kominternului, pentru editarea și răspândirea literaturii comuniste.

Pleacă pentru prima oară la București în 1926 și la Iași, unde a stat două luni, apoi se reîntoarce la Viena și Moscova.

Pleacă pentru a doua oară la București în Aprilie 1938 și a făcut mai multe călătorii, pentru inspectarea organizațiilor comuniste din Dobrogea, Transilvania și Bucovina. S'a reîntors la Moscova în Februarie 1934.

2/. MELAMED MOISE - venit din Praga unde lucra în biroul Balcanic. Originar din Basarbia, este vechi student în drept la București. În anul 1925 a participat la acțiunea comunistă din România, a fost arestat, apoi eliberat, a fugit în Rusia, unde a lucrat în apropiere de Harcov într'un birou de editură a partidului comunist. A fost transferat apoi la Moscova, pentru a lucra la editurile Kominternului.

3/. CRISTESCU MARIA - o vară germană a lui RADU CORNEANU, fiul lui RACOVSKI din prima căsătorie.

MARIA CRISTESCU era cât pe aci să fie arestată la Moscova în timpul persecuției trozkiștilor, dar se disculpă complet, arătând în comisiunea internațională de control, amănunte despre activitatea trozkiștilor în secțiunea română a Kominternului.

A fost trimisă în misiune specială pe lângă biroul Kominternului la Viena în 1934, ultimele zile de existență a acestui birou. Aici, numita se arată ca o propagandistă de primul ordin. Lucra deasemenea la secțiunea română a Kominternului din Odessa.

În afară de aceștia, sunt semnalati că lucrează la BRUXELLE următorii agenți:

401

1/. KRAMKIMEL - locuiește la Bruxelles 105 Avenue du Midi. Este rudă cu KRAMKIMEL, proprietarul unui atelier și a unei fabrici de cravate, care servește mai ales pentru camuflarea trimiterii în România a edițiilor comuniste.

KRAMKIMEL face călătorii în Wuropa și se duce adeseori la Budapesta, unde 1936 a rămas o săptămână. Călătorește cu pașaport ceh.

2/. DICKMAN MARTIN, locuiește la Bruxelles 9 rue Egmont, încă în Februarie 1939.

A venit la Praga unde a lucrat 4 ani în biroul balcanic al Kominternului. În 1935 a fost trimis în România cu misiunea secretă și a locuit la București, la o rudă, care de asemenea se numește DICKMANN, avocat, care locuiește pe Aleia Vânătorilor 13. A stat în România 3 luni în care timp a participat la ședințele comitetului ilegal comunist la București.

În București a locuit pe Bd. Elisabeta 24, la un amic al vărului său, de asemenea avocat.

3/. COLFESCU EMIL - locuiește la Bruxelles 11 Avenue de Colonel Picqard. Este transferat de la Paris, unde lucra pe lângă secțiunea de propagandă și presă, în biroul parizian al Kominternului.

Este unul din cei mai importanți funcționari ai biroului parizian, lucrând pentru editarea și transportul clandestin al literaturii comuniste.

A mers în repetate rânduri în Cehoslovacia, mai ales la Bratislava și Uzhorod, unde organiza transportul clandestin de literatură comunistă.

Este cunoscut ca unul din cei mai buni tehnicieni și se crede că odată cu plecarea sa la Bruxelles, toate transporturile clandestine de literatură comunistă, vor fi trimise din acest oraș.

COLFESCU are la dispoziție sa doi agenți subalterni, cari a cum locuiesc la Bruxelles:

1/. KOSCA ALEX. 2 rue Filature

2/. SZIFERT LEONID 7 rue Marichere.

Acești doi agenți subalterni, sunt de asemenea cunoscuți

technicienii la Komintern.

KOSCA a lucrat doi ani la Praga in biroul balcanic, unde conducea sectiunea curierilor. El procura pasapoarte curierilor cari plecau clandestin in Europa Centrala si in tarile balcanice.

Avea colaboratori si agenti de legatura in toate tarile balcanice si in Ungaria.

III.

AGENTII FINANCIARI AL KOMINTERNULUI CARE LOCUESC LA
BRUXELLES

1/. ARONSTEIN - 22 rue Moerkerke. Declară că este negustor de diamante. A fost recrutat încă în 1923 pentru serviciile financiare, ale Kominternului. A lucrat mai ales pentru Polonia și Letonia, făcând numeroase călătorii la Varșovia și Riga. În 1928 era să fie arestat la Varșovia, dar a fugit la Berlin, unde a lucrat tot timpul pentru biroul Kominternului, pe atunci la Berlin.

ARONSTEIN, este foarte abil, are relațiuni numeroase peste tot, deasemenea în România, și pentru acest sezon a fost găsit bun de a se ocupa cu transferul fondurilor pentru România, având ca ajutor pe HARRY MEERSOHN, locuiește la Boulogne/Seine, 5 Avenue des Peupliers, dar are și la Anvers un apartament, 22 Watteaustraat.

====

IV.

AGENTII KOMINTERNULUI LA AMSTERDAM, CARE LUCREAZA
PENTRU PARTIDUL COMUNIST ROMAN, SUNT:

- HERSCOVICI SOLOMON -- domiciliat 12 Bethovenstraat. Este întrebuințat pentru transferarea de fonduri, Partidului Comunist din România. De origine română, acum naturalizat olandez. Această îi ușurează mult călătoriile. Va pleca în România în Mai 1939.
- =====

405

V.

- LANGER IACOB - al doilea agent al Kominternului la Amsterdam, este originar din România. Locuște aici de trei ani. A domiciliat mai înainte la Berlin, unde a lucrat tot timpul pentru Komintern, apoi la Londra, de unde a trecut la Amsterdam.

De profesiune bursier, are multe relațiuni în lumea financiară, care-i dă posibilitatea și ușurează munca de agent financiar al Kominternului.

Proces-Verbal
despre interogatoriul bănuțitului

Budapesta 28.XI. 1949.

Numele: Mod
Pronumele: Peter
Numele și pronumele tatălui: Mod Gyorgy
" " mamei: Mendel Viktoria

născut la 21.V. 1911 la Nagyalasony, jud. Veszprem.

starea civilă: căsătorit

numele soției: Stettinger Iren

Cetățenia: maghiară

Apartenența: Budapesta

Adresa: Budapesta, V. Szent Istvan, park 10.

Etatea: 38 ani.

Funcția: fost consilier ministerial.

Starea materială: fără avere

Situația militară: soldat în armata franceză.

Scoli: Universitate (filozofie)

Limba maternă: maghiară.

La întrebarea dacă pentru apărarea sa dorește să mai declare ceva, învinuitul declară următoarele:

În primăvara anului 1943 am făcut cunoștință la Paris cu Olivier (nu-mi amintesc numele său adevărat) ca emigrant român, care a fost comandantul militar al partizanilor M.O.I. din zona de nord.

Eu atunci am devenit resp. de cadre al M.O.I., am ținut legătură regulată cu resp. de cadre al partizanilor, dar și cu Olivier, m'am întâlnit de 2-3 ori în timpul ilegalității.

Când am preluat munca de cadre de mai sus, Bruno, responsabilul M.O.I.-ului, l-a caracterizat pe Olivier, că în cursul anului 1942, cu ocazia arestării mai multor partizani, singur Olivier a rămas. În această chestiune s'a făcut și o cercetare minuțioasă, dar nu s'au găsit dovezi asupra activității trădătoare a lui Olivier.

Am cunoștință de faptul că Olivier a fost în legătură cu mareșalul jugoslav troțchist, Ilici, cu care a avut convorbiri de multe ori, în chestiuni necunoscute mie.

A mai avut legături cu Hervé (polonez) care deasemenea a fost în legătură cu mareșalul troțchist Ilici precum și cu Gaby (bulgar), Albert (polonez), Manonchian (armean), Argot (polonez), emigranți, șefii circumscripțiilor parisiene și din provincie, pe cari eu nu-i cunosc.

*Tot
Bunica
17.09.95*

*Proces-Verbal
Tomaș, nr. 406
Opinia
18.09.95
Bunica*

După eliberare, Olivier a fost comandantul regimentului F.F.I. recrutat din străini. Sunt informat că după eliberare, Olivier a luat contact cu diferiți conducători de emigranți în legătură cu înființarea regimentului M.O.I., dar nu știu date și nume concrete.

Soția lui Olivier, Cristina Luca, a lucrat la Paris pe lângă el ca legătură, după câte îmi amintesc că mai târziu a fost în grupa de observație a partizanilor M.O.I., iar la începutul lui 1944 a preluat grupul de siguranță a partizanilor, care a făcut și munca de cadre. Până la eliberare am fost legătura ei superioară, atunci munca de partizanat s'a transpus în provincie și ea a fost de cele mai multe ori în provincie. Odată pe lună m'am întâlnit cu ea, mai de aproape n'o cunosc.

După eliberare a lucrat la org. de masă a M.O.I., la C.A.D.I. unde a fost în bune relații cu Szekeres Gyorgy precum și cu polohezii Koralsky și Dluski. A mai avut legătură cu Mura Peter și cu șefii și membrii grupului din provincie.

Din grupul român de partid din Paris l'am cunoscut pe Gh. Vasilichi, (sub numele conspirativ de Victor) care a fost membru al comandamentului de trei politic al M.O.I. În Aprilie 1943 Vasilichi a căzut și o bună parte a acelor care au fost în legătură cu el.

Bruno, responsabilul M.O.I. mi-a spus mai târziu că Vasilichi nu s'a conformat prescripțiilor conspirative, a fost superficial, în mod suspect s'a supraîncărcat cu întâlniri ilegale și n'a schimbat locurile de întâlnire. A trăit cu femeia de legătură a lui Bruno și n'a anunțat acest lucru conducerii.

Vasilichi s'a întors în 1945 la Paris dela locul(casa) de odihnă a deportaților.

Atunci, după câte-mi amintesc, Herné, membru al conducerii M.O.I., care a fost în strânse legături cu mareșalul jugoslav troțchist Ilici, l-a trimis pe Vasilichi acasă în România, cu ajutorul jugoslavilor.

Vasilichi a ajuns acasă prin grupul troțchist jugoslav, cari au activat strâns cu serviciul secret american, ai căror agenți au transportat acasă, în țările din Europa Centrală.

Pe Vasilichi l-au dus cu avionul până la Belgrad, de acolo nu știu pe ce cale s'a întors în România.

Dintre emigranții români l'am mai cunoscut pe Petru Suchiu (numele conspirativ Pierre), care a concentrat munca resp. cadre din provincie.

Știu despre el că în timpul războiului civil din Spania,

a fost în contradicere cu conducerea grupului român, dar nu cunosc cauza.

Altceva nu știu. Am dat această declarație fără vreo constrângere, conform adevărului.

Procesul-verbal e just făcut, aceasta o atest cu iscălitura mea

(ss) Mod Peter
bănuț

19-30, a.o.

Luni la 11 și Marți la 11. ¹⁰⁹
Demonstrații la Primăria
Centrală, conduse de
Comisia locală a femeilor
a P. C. R. și acțiunea
ajutor de somaj și
ajutor pentru familiile
în concentratelor.

anunța pentru ercizare
a celule.

410

Paris pleacă și
Stănilă Leilomici, la Moscova
va pleca
și

Luca —

în legătură cu împrumutul
de înfrățire, a dat elzuitate
peste în prețuri, continut
și la Arsenal Paratichnic.

La Regt din Capitală ~~—~~

P. C. Ronceanensi de încredere

21 Inf. 2 Artilerie Spitalul
Militar, Regt Pioneri.

Care dau informații
multumitoare, ducând și

fragos
Sandule

Doar nu ne
întâlnim ~~vin~~
eu aici disera

Eu am treaba și nu am putut
să te oștept pe tine tocmai la
ora potu am treaba undeva
și în momentul acelu nu am
avut nici un bou dar te
oștept la vovumeu la
Jonel la ora $4\frac{1}{2}$ jumate
dacă nu sunt acolo oștept
la ora 7 tot acolo ~~oștept~~
mergem la Potârcu
mai vechi

Micu

mană întolcit ori cu ¹¹¹²
o grămadă de Tovorjii

Eu mai ne sunt hoste
aupa totă ziua ozo

livă în orzi și perov

vin la tine so

vorhim omorjoda și

tu ocațele le guri e

bine Cu Drey

Mirlea

Sandule Viv maiine
seuă nă vorbim

si nă vorbim eu

Lucrea cum facem

Eu man întăluit cu
miele si eu spus de
plou si corti cō-ti teluie

si vine maiine la ora

7 veyi u vorbesti cu

El eu vine pe la
sewa. să fi ovră

19-20 a.c.

413

av. m. Paulen
Trăbucura Comunistă
este problema, cu
L.V. Turcu și omu
pedea sus prin aiul ?

09.07.93.
Bulyha

Luni la 11 și Marți la 11 demonstrație la Primăria Centrală, condusă de Comisia locală a femeilor a P.C.R. și ocrotirea ajutor de șomaj și ajutor pentru familiile înconcentraților.

FORIS plecat și STRUL LEIBOVICI, la Moscova v'a pleca și LUCA,

în legătură cu împrumutul de inzenstrare, a dat rezultate până în prezent, continuă și la Arsenalul Pirotichnic.

La Regt din Capitală P.C.R. are oameni de încredere 21 inf. 2 Artilerie Spitatul Militar, regt Fioneri, care dau informații mulțumitoare, ducând și munca pentru creierea de celule.

*av. Mr. Bonnicu
Trabus sacrificat
och. mi este scrisul - proba
hic scrie ceva
09.07.43
Bonnicu*

414

SANDULE vin mâine seară să vorbim și să aranjem cu lucrarea cum facem.

Eu m'am întâlnit cu MILEA și am spus de plan și cărți că-ți trebuie și vine mâine la ora 7 vezi vorbești cu el ea vin pela 8 seara, să fi acasă. M'am întâlnit azi cu o grămadă de tovarăși.

Eu mâine sunt foarte ocupat toată ziua așa vin în oraș și seara vin la tine să vorbim, aranjează și tu socotelele cum e bine

Cu drag

MIRCEA ?

SANDULE dacă nu ne întâlnim vin eu aici diseară

Eu am treabă și nu am putut să te aștept pe tine tocmai la ora patru am treabă undeva și în momentul acela nu am avut nici un ban dar te aștept la vărumeu la IONEL la ora 4 1/2 jumătate dacă nu sunt acolo așteaptă la ora 7 tot acolo să mergem la PATRSCANU, restul mai vorbim noi.

MISU

NEW WORK LISTS 40,000 BIOGRAPHIES

2 Year Task Said to Have Cost
\$250,000—Leaders of Many
Nations Included

A two-year task of compiling 40,000 biographies of artists, educators, scientists, jurists, and military, business and political leaders in sixty-five countries ends today with the publication of "World Biography," a two-volume book of 5,100 pages, by the Institute for Research in Biography.

The book, which weighs twenty pounds, was compiled at the cost of \$250,000, it was said, and with the aid of scientific and cultural groups, Government authorities, and United States embassies and legations throughout the world. The first printing of 6,000 has been sold almost entirely to libraries, colleges and universities, newspapers, magazines and radio stations.

The United States has 16,000 men and women listed; Great Britain, 4,000; the Scandinavian countries, 2,500; Canada, 1,400; France, 1,300, and the Soviet Union, 1,200.

"The Russian Embassy in Washington cooperated to the fullest ex-

tent," the institute said. "But, the listing of 1,200 Russians represents real digging, real getting behind the 'Iron Curtain.' It's as much as we could obtain. And we got those persons important in the Soviet satellite states as well."

Questionnaires, which were filled out by most of those listed, asked "full name, occupation, education, marital status, children, resumé of character, memberships in organizations, awards and honors, books published and office and home addresses."

George Bernard Shaw described himself as "Irish author and playwright, Nobel prize winner." Mr. Shaw said that he was a "descendant of Shaigh, third son of Macduff, Thane of Fife, Scotland, slayer of Macbeth."

U Tin Tut, the first Burmese Foreign Minister, submitted his biography shortly before he was assassinated in September. Dr. Chaim Weizmann, president of Israel, and Shigeru Yoshida, the new Japanese Premier, also are included.

4/5

GOING TO PRESS —

PLEASE RETURN THIS FORM AS EARLY AS POSSIBLE.
[No charge of any kind is made for inclusion in this work.]

416

WORLD BIOGRAPHY

"The Biographical Encyclopedia of the World"

compiled and published by
INSTITUTE FOR RESEARCH IN BIOGRAPHY
(Incorporated 1934)

HICKSVILLE, N. Y.

[THERE IS NO OBLIGATION WHATEVER INVOLVED IN THE
SUBMISSION OF MATERIAL IN THIS QUESTIONNAIRE.]

Name (in full) (Last Name) (First Name)

Present position, Title or Profession.....

Address (business or professional)..... Street

City State.....

Residence Street City State

Nationality.....

Date of Birth..... Place..... City State

Name of Parents..... Father's Mother's Maiden Name

Education (Please list Colleges or Universities attended and degrees received. Give dates.)

.....

Married Wife's Maiden name Date of marriage

Children (Please give names)

Began career as..... Date.....
(List chronologically all important business or professional positions held from beginning of career to present. Please mention dates.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

OVER

AN AUTHENTIC RECORD OF NOTABLE LIVING MEN AND WOMEN IN EVERY COUNTRY THROUGHOUT THE WORLD

WORLD BIOGRAPHY

COMPILED AND PUBLISHED BY
INSTITUTE for RESEARCH in BIOGRAPHY
INCORPORATED 1934

BETHPAGE New York

417

Office of the Editor

October 27, 1952

HON. VASILE LUCA

I have the honor to inform you that your name has been suggested for inclusion in the Fifth (1953) Edition of WORLD BIOGRAPHY, which publicizes the careers of notable leaders in every field in all countries.

Please fill out and return the enclosed brief questionnaire. If time permits, I shall be pleased to mail a proof to you before going to press.

There is, of course, no obligation of any kind.

Sincerely yours,

S. A. Kaye
S. A. Kaye, Editor.

Institute for Research in Biography, Inc.
Hicksville, New York

418

418

HON. VASILE LUCA
VICE-PREMIER OF ROMANIA
BUCHAREST, ROMANIA

INSTITUTE FOR RESEARCH IN BIOGRAPHY, Inc.
HICKSVILLE, NEW YORK
U. S. A.

412 h3

*Tas. Ibr. Doulina
Se referă la plî-
sul cu ovi sovietice de
Lumba angleză -
29.07.93.
Doulina*

419

FORMULARUL.

Numele
Poziția (situația) prezentă, titlu sau profesia
Adresa (de la serviciu sau profesională)
Orașul strada statul
reședința " "
data nașterii
naționalitatea
numele părinților
educația (școala
căsătorit - numele soției data căsătoriei
copii
Am început cariera ce.....
(Lista cronologică a etapelor importante menționându-se date
.....
director de trusturi (a se indica care) activitatea civică
membru al următoarelor asociații, sindicate, uniuni, etc.
Am primit următoarele decorații, medalii.
cluburi:
Am interese speciale pentru sau următoarele pasiuni;
sunt autorul următoarelor cărți, broșuri, etc.
Date din activitatea militară
Recomandări de 2 alte nume (persoane) care să fie incluse
în "biografiile Lumii"
-Numele
-Profesia de bază
-Adresa.

27 Oct. 1952

O N O R ,

h20

VASILE LUCA,

Am onoarea a vă informa că numele dvs. a fost indicat pentru a fi inclus în ediția 5-a (1953) a "Biografiilor Lumii" care publică cariera (date biografice din cariera) personalităților de frunte din orice domeniu din toate țările.

Vă rog complectați și înapoițați chestionarul scurt care este anexat. Dacă timpul îmi va permite, vă voi trimite prin poștă o copie a textului înaintat de a fi tipărit.

Nu aveți desigur niciun fel de obligații

Al dvs. sincer

S.A.Kaye, editor.

Formularul

421

Numele

Pozitie (situație) prezente, titlu sau profesie

Adresa (de la serviciu sau profesional)

orasul

strada

statul

cesedinte

"

"

date nastere

nationalitatea

numele parintilor

educatie (scole)

casă tot

- numele sotiei

date cetățenie

copii

Am început cariera ce

(liste cronologică a etapelor importante
cu menționându-se date)

Director de trusturi (a se indica care)

activitate curentă

membru al unișoarelor asociate
sindicate, unișuri, etc.

Am primit unișoarele decorate,
medalii,

Cluburi:

Am interese speciale pentru sau unișoarele
pasivni:

Sunt autoturismele unișoarelor cărți, ~~pa~~
broșuri, etc.

Date din activitatea militară

Recomandări de 2 alte nume (persoane)
care să fie incluse în "Biografiile
Luminii":

- Numele
- Profesia de bază
- Adrese

422

27 Oct. 1952

Onor. Vasile Luca

Am onoarea a vă informa
că numele Dvs. a fost indicat pentru
a fi inclus în ediție 5^e (1953)
a „Biografiilor Lumii”, care publică
cariere (date biografice din cariera)
conduc personalităților de frunte
din orice domeniu, din toate
țările.

Vă rog completați și însoțiți
chestionarul scut care este anexat.
Dacă timpul ții vă permite, vă voi
trimite prin poștă o copie a textului
maritate de a fi tipărit.
Nu aveți desigur niciun fel de
obligații.

AP Dvs. Miller
S. A. Kaye, Editor.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL CENTRAL

423

SECȚIA ORGANELOR CONDUCĂTOARE
DE PARTID, SINDICALE ȘI DE U. T. M.

BUCUREȘTI, 7 August 1952

Tar. Valer
Către

COMISIA CONTROLULUI DE PARTID

Vă trimitem alăturat, o notă informativă dată de Blănaru
Vasile din regiunea Buzău., și 3 note informative despre Vasile
Luca.

Secția Organelor Conducătoare de Partid
Sindicale și de U. T. M. a C. C. al P. M. R.
REGISTRATURA
Nr 18898 Luca Vin Zica 9 1952

C. C. al P. M. R.
Secția de Partid
INTRARE 6433
Data 11-VIII-1952

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIA GENERALĂ POLITICĂ
Direcția Organizare și Instrucțaj

424

Nr. 09.142. din 30 Iulie 1952

18530
R. 7/52
vin

Comitet Central
de Partid

C ă t r e

COMITETUL CENTRAL AL P.M.R.
Secția Organelor Conducătoare de Partid,
Sindicale și U.T.M.

vă înaintăm alăturat o notă infor-
mativă cu privire la Vasile Luca.

În notă arată că acesta a avut
o convorbire în care a dovedit sentimente
antisemite.

/SEFUL DIR. ORG. SI INSTRUCȚAJ
Locot. T. Manole
Iudorache Manole

/Seful Sect. Informare Partid
Locot.,

Păscu Dumitru
P. O. Păscu

St. Maj. A.L.A. Bradice

SECRET 425

INFORMARE DE PARTID

C.C. P.M.R.
Sec. Org.

In anul 1945 la data de 12 Octombrie Partidul Comunist Roman a facut un meeting la arena sportiva I.C.O. din Oradea, unde s,a prezentat Vasile Luca si a tinut o cuvantare dela orele 10 a.m. pana la orele 15 d.m.

Fiind o zi foarte frumoasa s,au adunat muncitori cam cca 5000 la numar, venind cu lozinci si portrete, insa din cauza ca cuvantarea a tinut 5 ore incetul cu incetul muncitorii au parasit arena sportiva, fiind obositi, lasand acolo portretele si lozincile. La orele 14 abia erau vreo 5-600 muncitori.
Aceasta zi s,a numit Ziua Partidului.

.....

In luna Martie a anului 1950 am fost la Cluj si m,am intalnit cu o tovarasa medic, care a lucrat la fabrica de bujir "Recas". Tovarasa susnumita mi-a povestit, ca odata s,a intalnit la Salva-Viscu cu Vasile Luca, care a facut cateva obiectiuni ce lasau a deduce ca nutreste sentimente antisemite. Tovarasa fiind membra de partid am combatut aceasta parere a dansei, dar acuma cred, ca totusi cele povestite de ea au avut o baza.

.....

Oradea, la 23 Iunie 1952

LOCUTITOR POLITIC:
lt.maj.Cornel Matei
lt. maj. Cornel Matei

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIA GENERALĂ POLITICĂ
Direcția Organizare și Instrucțaj

426

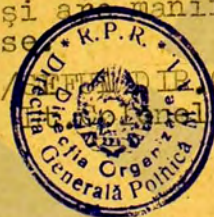
Nr. 09039 din 28 Iulie 1952

REGISTRATURA
Nr. 18248

Către

COMITETUL CENTRAL AL P.M.R.
Secția Organelor Conducătoare de Partid
Sindicale și U.T.M.

Vă trimitem alăturat o notă informa-
tivă dată de tov. Blănaru Vasile, în
care arată că numitul Banca Mihai de-
la atelierele C.F.R. Cluj este un ele-
ment care face greutatea muncitorilor
și are manifestări șovine și dușmănoa-

ORG. SI INSTRUCȚAJ
Tudorache Manole

/seful Sect. Informare Partid
Lt.,

Pasău Dumitru
L. S. Pasău

28. Iunie 1952.
Este dat în fața noastră această
declarație și tot odată se certifica de noi
cui este iure in origi, volul acestor doc.
Comite SLB. de Securitate
D. W. Nicolae

Bugiu
20.270.

28 Iunie 1952.

DECLARAȚIE. 427

Subsemnatul BLANARU VASILE, normator tehnic din depoul
Buza u, prin prezenta tin sa fac cunoscut urmatoarele:
In anul 1948, am fost mutat la depoul Cluj, unde in afa-
ra sarcinilor administrative, am avut si sarcini politice, in cad-
rul organizatiei de partid din depou.

In situatia in care ma aflam, am cautat sa duc lupta
in spiritul sarcinilor trasate de P.M.R., repartizand resoartele
componente, organizatiei de partid, muncile care trebuia ca sa le
duca fiecare resort in parte, asa dupa cum era cerute de par-
tid.

In sanul organizatiei, am avut coptat, fara a fii ales un
receptionar din atelierele Cluj, anume: BANGA MIHAI, care era mutat
din depou la ateliere, cu un an mai inainte, pentru manifestati:
soviniste si dusmanoase fata de bunul mers al muncii constru-
tive.

Deci cu ocazia reorganizarii partidului, cat si a unor sc-
himbarii administrative, el sa angajat sa vina din nou in depou
iar sectorul de partid, depe atunci, adica prin anul 1949, prin
responsabilul dela cadre Kis Ioan, a facut tot posibilul, ca sa
l readuca in depou, pe acest BANGA MIHAI, prin coptarea lui, ca
membru in organizatia de partid si ca membru in Comitetul de
partid, cu resortul cadre, insa fara a fii cunoscuta de cei ce
erau in organizatie, aceasta coptare.

Substructul a fost urmatorul, el fiind coptat in comite-
tul organizatiei, sa putut impune, sectorului de partid, in fata
administratiei ca sa-l mute din nou in depou, pentru ca are
ne voie de el, in munca politica, netinand cont ca fusese mu-
tat tocmai pentru devizionism din aceea unitate.

In fine dupa venirea lui in depou, iam dat sarcini si
iam cerut rapoarte de activitate, asa cum se cerea, iar pe al-
te cai, sa creeze, o stare de spirit nesamatoasa in randul munci-
toril or, care au inceput a face cunoscut, anumite lucruri ne-
satoase despre el, din timpul ocupatiei, Hortiste, cat si dupa 23
August 1944, cand era in unitate.

In afara de acest lucru, mutarea lui din ateliere la de-
p ou, se datora si faptului, ca a facut si acolo o serie intre-
aga de greutati muncitorilor, care eau cerut scoaterea lui din
functia de receptionar, la care sectorul de partid, prin cel vi-
zat mai sus, in loc sa sprijine cererea, la mutat in depou ca-
receptionar in cadrul biroului de norme, deci dela un post la
altul, care li da posibilitatea ca sa faca greutati.

Chestionand mai departe personalul, am mai aflat, ca el a
co ntribuit din plin, la minarea depoului Cluj, cu ocazia retra-
ge rilo r trupelor, care fugea alungate de armata rosie.

Mai mult el pe timpul ocupatiei maghiare Hortiste, a fost
decorat, cu medalia barbatiei si credinta, fata de fascismul ma-
ghiar.

Copilul sau BANGA EUGEN, a fost inrolat ca voluntar, in ar-
ma ta hortista, luptand pana la Berlin, contra armatei rosii, iar
mai pe urma, la recutat prin anumite sprijine, de ordin politic
in Militie, in gradul de plutonier Major, unde dupa circa 6 lu-
ni de activitate, a fost avansat sublocotenent.

Vazand insa ca sunt pe urmele trecutului sau si ca il urmaresc, zi cu zi in cativitatea sa, care era foarte slaba si mai mult il si criticam, pentru ca ocupa munca de raspundere si nu da nici un aport, a cautat ca sa nu intarzie, pentru a si arata coltii urei si a dusmaniei fata de mine, manifestandu-se ca lui nu-i este frica si ca va pune la punct totul, prin oamenii lui mari care se afla in miezul partidului.

Mergand mai departe am aflat, ca avea legaturii cu Vasile Luca, care in anul 1949-1950, a facut anul nou la el in Cluj, fiind oarecum neam sau ruda mai indepartata cu el.

De sigur ca sprijinit de Vasile Luca, a cautat ca sa faca legatura cu tovarasul DOBOS NICOLAE, care pe linie administrativa in urma unei stranse legaturi de prietenie cu el, ajunsese seful serviciului T., apoi Director Regional.

Tot in aceasta ordine familiarista, mai sta in legatura cu tova rasul: POP IASCA, azi Ministru, care fiind sprijinit de Kis Ioana, dela sectorul politic CFR. Cat si de tovarasul ALEXA AUGUSTIN Ministrul, au cree at un tot nedespartit, ducand munca de destramare, acolo unde vedeau ca treburile, nu pot fii canalizate, pe fagasul, dorit de acest BANGA MIHAI, care nu urmarea decat interese personale si camuflarea actiunilor lui din trecut.

Sprijiniti de cei aratati mai sus si ajutati tot timpul de tov. DOBOS NICO LAE, Directorul Regional, Cluj, cat si de POP IASCA, a cautat sa ia pozitie fata de mine.

Astfel sa ajuns ca sa-mi faca un dosar fara motive serioase/Justificate/, dupa ce fusesem verificat si para verificat, pus si in situatia de a fii numit in alta munca, dupa cele spuse de Reionala P.M.R. Cluj, mam pomenit intruna din zile, chemat intru camera, prin luna Martie, ziua 10-12, la regionala P.M.R. unde nu era decat el, adica BANGA MIHAI, si cu alti doi tovarasii, care ma pus in situatia sa le predau carnetul de partid, sub pretetul, ca au de facut ceva cercetari si ca trebuie sa fie dosarul insotit de carnet.

Am ramas surprins de cele petrecute, mai cu seama ca ne in-telegerea no astra era cunoscuta, de Regionala P.M.R. Cluj, cat si de sectorul CFR, care facuse inca multe cercetari, si gasise ca cel e spuse de subsemnatul, erau juste, cautand sa ma inpace in unele cazuri, eu DOBOS NICOLAE.

Aceasta atitudine inapacuitoare a avuto tov. Fratiei, fost secretar al sectorului, azi colonel la Militie sau Securitate in Bucuresti, cauza cel determina ca sa acopere greselile lor si in special a lui DOBOS NICOLAE, era ca cu el, fusese coleg la institutul de Transporturi, timp de 2 anii de zile, iar acum in calitatea lui de secretar politic, desigur ca il ajuta, atunci cand lu-a atitudinii stangiste, cum a fost cazul cu fortarea facuta de DOBOS NICOLAE, asupra mecanicului Cosma, din depoul Cluj, ca sa spuna in scris, ca eu a si fi indemnat pe muncitorii, ca sa-l love asca cand va venii prin depou. Desigur ca acest mecanic ia facut o critica, lui in cabinetul lui de sef. de serviciu, apoi a venit la depou si mia spus ca sa iau masuri de aparare ca DOBOS NICOLAE, vrea sa ma inmormanteze.

Sigur eu am facut act catre secretar, iar sectorul cercetand prin tov. FRATIEI, a cautat ca sa inchida procesul, prin inpacarea mea in fata lui, cu DOBOS NICOLAE, care si a facut in mod superficial autocritica si sia cerut scuze, insa a ramas pe mai departe asociatul lui BANGA MIHAI, si a celorlanti care nu primiau si cred ca nu primesc nici astazi critica.

In fine cunoscand manevra, cat si sedintele ce le tinea la

429

DOBOS NICO LAE,acasa acest BANGA MIHAI,si tov.POP IASCA, pentru dizolvarea organizatiei de partid depou, respectiv excluderea mea si mutarea tot odata din Cluj,am cautat ca inca in 1950,sa fac cuno cunosc C.C. al P.M.R.o serie intreaga de amanunte,in legatura cu acest trio.

Cu aceasta ocazie,am facut cunoscut ca BANGA MIHAI,a petrecut cu VASILE LUCA,la el acasa,si ca este sprijinit sa faca ceva,vrea,numai ca sa distruga o munca constructiva.

Toate cele aratate de subsemnatul in scris C.C.a avut drept rezultat,ridicarea lui DOBOS NICOLAE,ca director Regional al lui tov.POP IASCA,ca Ministr u,iar pe BANGA MIHAI,la facut secretar politic,in locul meu,iar eu am fost exclus din partid,asa cum a vrut ei si mutat la Canalul Dunarea Marea Neagra.

Va zanduma in aceasta situatie,am revenit din nou asupra celor aratate mai Inainte P.M.R.ului, cu alta nota informativa,cat si cu contestatia mea, pentru reverificarea dosarului, dupa care sa deslantuit o ancheta la Cluj.

Fiind lipsa dela ancheta, sigur ca cel ce a fost delegat a cautat ca sa judece lucrurile, cu mai putin interes probabil.

Aceasta am deduso din cele spuse de fostul secretar de partid, al organizatiei de partid: DORIAN VASILE, care mia facut cunoscut, ca delegatul ce a venit pentru urmarirea celor vizate de mine, ca cele aratate sunt documentate, insa nu se pot lua in considerare suta la suta, pentru faptul ca eu eram exclus din partid deci toate dovezile nu mai valorau, numai pentru motivul aratat mai sus.

To tusa a avut un rasunet, intru cat lui BANGA MIHAI, i sa luat dreptul de mai avea munci de raspunderii, in partid timp de un an de zile, iar cu aceasta a auto linistit, spiritele in depoul Cluj.

Cei ce au colaborat cu el, si poate ca colaboreaza si astazi, cu el, au ramas pe pozitia lor, in afara de V.Luca, care recent a fost demascat ca dusman al clasei muncitoare.

In concluzie sunt ferm convins, din toate cele cunoscute de subsemnatul, ca asociatia de ordin familiar al lui V.Luca, cu BANGA MIHAI, DOBOS NICOLAE, POP IASCA si ALEXA AUGUSTIN, au creat o serie intreaga de greutati, pe atunci in munca de partid in Cluj, iar pe pozitie, asupra lor nu se poate lua, intru cat erau si sunt inca varfuri, care indata ce, simnteau ca sunt secundati, luau masuri de excludere din partid, urmate de mutari si asa mai departe.

Daca eu am reusit pe atunci adica la 17.4.1950, sa fac cunoscut P.M.R.ului, in scris, ca atunci V.Luca, sta la masa, petrece si strange legaturile cu banditii, ca BANGA MIHAI, aratand date concrete cu indicarii de persoane, care pot da relatii despre el, rezultatul a fost ca in 30.4.1950, am fost pus in fata unui proces verbal, de excludere pentru al semna, tot in fata lui BANGA MIHAI, intruna din camerele sectorului CFR, depe str.HORII Cluj, deci fara a fii supus in fata adunarei, asa cum spune statutul, mai cu seama ca eram conducator de partid, iar pe data de 10.5.1950, am fost detasat In vederea mutarei la Canal/D.G.C./.

Reusind prin aceasta ca sa mi rupa toata legaturile mele de unde ma alimentam, cu date cu care in baza curajului, cat si a luptei cinstite, le puneam in fata partidului, netinand cont, ca V.Luca, este secretarul C.C. Stiiam calupta sa duce pana la capat, pentru descoperirea raului si indepartarea lui.

Cred ca o parte din acte sau Immormantat, sau daca nu, sigur ca nu li sa dat importanta, crezanduma poate si nebun, Insa iata ca nu a durat prea mult, si o licarire de adevar, a inceput sa se intrevada prin descoperirea lui V.Luca, care sigur la Cluj, avea o priza, serioasa si care o consider ca traeste si ca mai lucreaza si astazi, cu toate ca ./.

430

eu nu mai sunt de 2 ani acolo, adica decand a reusit, tov. POP IASCA, si DOBOS NICOLAE, ca sa ma alunge delanga ei la sute de Km, pentru a nu le mai zadarnicii scopurile lor, de a se marii si a ajunge oamenii de importanta, mai cu seama ca eu nui iertam, atunci cand atitudinea lor era gresita, facndule critica la timp, fara a tine cont de gradul lor, cel detineau, atat pe linie administrativa cat si politica.

Dar in urma criticii facute tov. POP IASCA, in una din sedinte, pentru o pozitie necorespunzatoare a lui, la determinat ca dup a ce ajunsese director politic in departamentul CFR, cu ocazia unei calatorii la Cluj, sa intrebe in tren pe tov. BULEA SIVIU, tot din Cluj, daca eu mai sunt sau nu la Cluj, ramanad foarte suprins, cand a auzit ca eu/ sunt /eram inca acolo spunand:

"Ma mira faptul acesta, pentru ca eu am dispus demult mutarea lui din Cluj".

Iata ce-l preocupa pe tov. POP IASCA, pe atunci in calitatea lui de director politic in departamentul CFR. Mutarea mea ca si cum eu prezentam un mare pericol pentru Cluj.

Realitatea insa era, ca Trio din care facea parte si dumnealui, era adesea ori criticat de subsemnatul si cum critica pe multi ~~colaboratori~~ supara, desigur pentru a o nabusii, trebuia sa sa ia o masura de constrangere cei ce puteau, iar eu am gasito la mine prin asocierea de idei de a ma exclude din partid si apoi de a ma muta din localitate, pentru a nu mai putea afla ce au facut eri si ce fac azi, cand sub masca prefacatoriei, duc sigur o campanie de dizolvarea a muncii cinstite si constructive.

Relatii de spre BANGA MIHAI, cat si despre DOBOS NICOLAE, se pot lua dela multi muncitorii din depoul Cluj, eu remarc pe Andrei Ivan, Mutu Ioan, Utu Cornel, Breharu Ghe, Faragau Ioan, Malita Florian, Crisan Nicolae, si alti caror nume Imi scapa, insa majoritatea te vedeau pe atunci, foarte multe de acesti asi, sunt chiar si tov. maghiari, ca Gheorghe Ivan, si alti care pot da relatii cinstite, pentru a convinge de ei.

A ceasta Imi este declaratia pe care o dau pentru a ajuta organele in drept a descoperii antenele lui V. Luca, care in virtutea pozitiei lor au cautat sa Inabuse tot ce putea fii bun si de folo s, pentru oamenii muncii constientii.

28 Iunie 1952. Buzau.
ss. Blanaru Vasile.

REPUBLICA POPULARA ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIA GENERALĂ POLITICĂ

Direcția Organizare și Instrucțaj

Nr. 09.304 d n. 4 August 1952

REGISTRU
No. 18898
RA
Vin
1952

Către

COMITETUL CENTRAL AL P.M.R.
Secția Organelor Conducătoare de partid
Sindicale și U.T.M.

Vă înaintăm 2 note informative
din care reese atitudinea lui V.Luca
față de chiaburii din Regiunea Rodna..

Din notă reese că acesta a refuzat
categoric să stea de vorbă cu muncitorii
unei fabrici de cherestea, mai mult dând
ordin unei gărzi să împiedice ieșirea
muncitorilor până după plecarea lui.

/SEFUL D. ORGANIZARE SI INSTRUCȚAJ

Lt. ~~Manole~~

/Seful Secț. Informare Partid
Locot.,

Păscu Dumitru

Păscu Dumitru

432

ASPECTELE DEVIERII DE DREAPTA DIN REGIUNEA RODNA.-

C.C.P.M.R.

Devierea de dreapta a lui Vasile Luca sau manifestat puternic si in regiunea noastra.-

Astfel:

1. Vasile Luca in perioada dintre 1946 pana in anul 1952 a vizitat regiunea Rodna de circa 30 de ori. Nici o singura data a fost la Regiunea P.M.R., unde a stat circa 10 minute. De obicei mergea la vanatoare in comuna Iad si locuia la chiaburul Sima Teodor cu care vana impreuna. Vana impreuna cu elementele dusmanoase clasei muncitoare ca Cosmuta Octavian care indeplinea in acelasi timp si rolul de tovaras de vanatoare si lautar. Cosmuta Octavian a fost element de siguranta in timpul regimurilor burghezo-mosheresti, iar Sima Teodor a fost legionar.-

2. Intreg teritoriul comunelor din jurul muntilor Bargaului au fost considerate drept rezervatiuni ministeriale utilizate doar de Vasile Luca si elementele dubioase din jurul lui.-

3.- In anul 1947 cu ocazia unei vanatori muncitorii dela fabrica de cherestea din Bistrita Bargaului si-au exprimat dorinta de a sta de vorba cu el ceea-ce a refuzat oin mod categoric asezand si o garda in fata uzinei, care a impiedecat iesirea muncitorilor pana dupa plecarea lui.-

4.- Vanatul impuscat de el trebuia sa fie transportat cu masina Comitetului Provizoriu al Judetului pana la Bucuresti,

5. Oamenii lui de incredere ca Sima si altii branconau pe terenul de vanatoare ucigand fara mila mistretii si cerbii si ursii a caror carne era fie data cainilor de vanatoare a lui Luca, pe care ii intretinea la Iad, fie ca era conservata si trimise lui Vasile Luca la Bucuresti.-

6.- In aparatul financiar al Regiunii erau incadrat si protehatai elemente necinsiite si dusmanoase numai pentruca erau prieteni de vanatoare cu Luca.-

7. Devierea de dreapta in regiunea noastra sa manifestat si subt aspectul stingerii la teade clasa si a "deschiaburirii" Astfel in anu 1950 si 1951 au fost trecuti un numar de 138 chiaburi in randurile mijlocasilor. In anul 1952 pe langa acestia au mai fost deschiaburiti descoperiti inca un numar de 70 de chaiburi care figurau in randurile mijlocasilor.- care au inselat statul si sau sustras in acest fel politiciii de ingradire a chiaburimii.-

Ex. Teodorescu Romulus seful garii din comuna Sieu Magherus care avea un numar de 25 Ha. pamant arabil a fost trecut in randurile mijlocasilor

Bistrita, 25.06.52.

E. A. Aluetez

Notă informativă.

433

Ca supliment dela nota dată din Regiunea Podua în legătură cu Rezervațiile limitatiale de vânzare a lui H. Luca.

Pe lângă vânzatul pe care îl avea cele Rezervații mai avea a frate mare bogăție în mure și smeură din care s-ar fi putut face produse întregi de produse alimentare însă din cauză că H. Luca a introdus o restricție de-a se intra în acele Rezervații aceste bogății nu au putut fi întrebuințate în scopul îmbunătățirii nivelului de trai a oamenilor muncii ei au fost lăsate pradă peștii în pădure.

În acest scop U.R.C.C. Bistrita nu oputut să-și îndeplinească planul de achiziții la aceste orticale rămânând în urmă cu 10 vagon smeură pentru datorită faptului că nu va vrie ca aceasta să fie adunată din orașele Rezervațiilor limitatiale a lui H. Luca.

Cpt. Olley

Cabinetul tov. Moghioroș

No.

Tov. Pârvulescu Constantin,

434

Din însărcinarea tov. Moghioroș, vă trimitem alăturat următoarele materiale cu privire la V. Luca :

1. Observații asupra problemei Nr. 3
semnată V. Luca în orig. 1 filă
2. Notă informativă Iordan Tănase în orig. 1 filă(2 file
 în copie 1 filă(
3. Declarație Ivanici Toma în orig. 1 filă(2 file
 în copie 1 filă(
4. Declarația Dobrescu Traian în orig. 4 file(6 file
 în copie 2 file(

23 Iunie 1952

Cu salutări tovarășești

Moya

Unuș Copie Tor Marin Bela
Cu NO 923/852.

~~Tor~~
Marin Bela

435

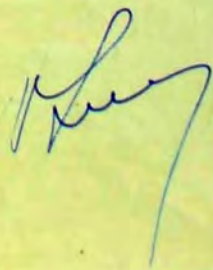
OBSERVAȚII
asupra problemei Nr. 3.

Subcomisiunea a cercetat problema achizițiilor și colectărilor numai in legătură cu Planul de Cassă. Sarcinile de Plan de colectare și achiziții a diferitelor produse erau mult mai mari decât suma prevăzută in Planul de Cassă pe trim. IV.1951.

Deci, nerealizarea colectărilor și achizițiilor reprezintă o sumă mult mai mare decât suma care a fost arătată in Referatul asupra Problemei Nr.3, unde se vorbește numai in sensul neindeplinirii sarcinilor Planului de Cassă.

E necesar a se vedea cât reprezintă suma totală a neindeplinirii planului colectărilor și achizițiilor, in trim. IV.1951, pentru că, deși n'a fost prevăzută in Planul de Cassă intreaga sumă necesară pentru acoperirea intregului plan de achiziții și colectări, finanțarea achizițiilor și colectărilor ar fi fost posibil de asigurat, indiferent de Planul de Cassă, și ar fi admis o circulație mult mai mare decât cea existentă la incheierea Planului de Cassă la 31 Decembrie 1951.

Deasemeni, delă 1 Ian. lă - 28 Ianuarie 1951 trebuie cercetat la ce sumă s'ar fi ridicat cheltuielile de achiziții și colectări până la această dată, dacă planul ar fi fost indeplinit.

 (V. Luca)

Pentru Lădăni 436

Tov. Ministru Pintilie,

Ajăturat vă înaintăm rapoartele tov. Sublocot.
Coranda Marin, privitor la întâlnirea cu Vasile Luca și
raportul tov. Loc. Major Sișman Afanase, în legătură cu
cele cerute.

Loc. Col. Bucicov

24 Iunie 1952

437

R A P O R T

Nu se ducea niciodată la Ambasadă în afară de recepții și nu primes pe nimeni dela Ambasadă acasă.

În schimb știu că Ambasadorul cel dinainte care a fost la noi în țară, a vizitat de câteva ori la M.F. și parcă îmi amintesc că a adus un pachet de cărți, a mai primit dela Ministrul Agriculturii un pachet unde era și un termus.

Înainte de Plenara C.C. mi-aduc aminte că a fost cineva la Aidlitz Zoltan, nu știu dacă a intrat în Cabinet sau nu, știu că a vorbit cu Zoltan.

După prelucrarea scrisorii închise, am văzut că la Consiliul de Miniștri au fost invitați doi cetățeni, nu erau români, dar nu pot să spun cine erau, fiindcă nu eram la Cabinet, am fost trimis să aduc ochelarii de acasă, ei au rămas peste o jumătate de oră în birou.

La fiecare drum pe care îl făceam în afară de București, îmi spuneam să-l caut pe Aidlitz să vină și el. Eu spuneam că nu l-am găsit.

ss. A. Sîșman.

24 Iulie 1952.

Raport.

438
Nu se ducea nici odată la Ambasada
în afara de recepții și mi primea pe mine
de la Ambasada acasă.

În schimb știu că Ambasadorul e
dinaintea care a fost la noi în țară, a vizitat
de câteva ori la M. F. și pare să mi amu-
tase că a adus un pachet cu cărți, a
mai primit de la Ministerul Agriculturii
un pachet unde era și un termen.

Înainte de Plenară C. C. mia a dus ami-
te că a fost cineva la Eichelrod Zoltan, un
știu de că a intrat în Ca Ciuet sau nu, știu
că a vorbit cu Zoltan.

După prelucrare scrisorii închise, am
văzut că la Consiliu de Miniștri au fost in-
vitați doi cetățeni, un erau românii, dar
nu pot să spun cine erau fiind mi erau
la Ca Ciuet, am fost trimis să aduc achitan-
de acasă, ei au rămas peste o jumătate de
ora în birou.

La fiecare om pe care îl făceam în afară
de Buc., mi spunea să-l caut pe Eichelrod și
și el. Eu spuneam că nu l-am găsit. Aș putea

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
Direcțiunea Securității
Nr. 6314
19. 2 Iana Aug., Zina 19

Catre

Tov. Gh. Gheorghiu - Dej

Partidul Muncitoresc Roman

Bucuresti

In urma eliminarii din Partid si din Guvern a clicei lui Vasile Luká, vreau ca sa va fac cunoscuta o alta lature a acestei afaceri, pe care dvs. de sigur ca nu o cunoasteti.

Luati dvs. in studiu, dosarul personal al Maiorului de Militie "TOGYER FRANCISC" actualul comandant al Militiei Regionale Cluj si mai ales examinati cu atentie, dosarele de anchete, efectuate atata de Aparatul Politic a Comandamentului Reg. de Militie Oradea in anul 1949, cat si dosarele anchetelor efectuate de Directiunea Gen. a Militiei Dir. Politica tot in anul 1949 si care se refera la actele sovine safarsite de maiorul Togyer in Oradea, ca si dosarul anchetei efectuate in acelasi an de catre Tov. Cpt. Radu Negru din Directiunea Gen. a Militiei.

Dupa ce veti citi amanuntit aceste dosare de ancheta, va rog ca sa va puneti intrebarea, ca cine a avut interesul ca sa-l acopere pe Maiorul Togyer Francisc si sa-l sustina?

Luati legatura cu oraganale Securitatii de Stat si cautati ca sa aflati ceva despre comportarea Maiorului Togyer in momentul descoperirii organizatiei subversive maghiare "Comandamentul Crisului" in anul 1949 la Oradea, ca si comportarea prietenului sau fostul Lt. Col. de Securitate Czeller Ludovic, care s-a grabit ca sa aresteze pe informatorul roman care a denuntat organizatia Maiorului Togyer si a dat tip sa fuga fostului Cpt. de Securitate Dr. Ellekes in Jugoslavia si altora ca sa dispara.

Cetiti dvs. cu atentie dosarele despre care v-am vorbit mai sus luati relatii si atunci veti sti pe cine aveti comandant al Militiei Regionale Cluj si cine l-a sustinut pana acum.

Traiasca Republica Populara Romana

Cancelaria Secretariatului

in răspunsul Dvs.
referiți-vă la:
11.339/28.VII.1952 Se/S

INTRARE	5998
Data	1-VIII-52.

440

To Ruc
Mr. Valcea
S.I.

Către

Important

Comisia Controlului de Partid

Vă trimitem scrisoarea adresată tovarășului
Gheorghe Gheorghiu-Dej, de Finkelstein Horia din Bucu-
rești, prin care aa unele date referitor la Vasile Luca.

Cu salutări tovarășești
Cancelaria Secretariatului

Touly

441

Subite forarise Theorghue - Dej.

În sedința de producere a importanței document prioritar la luptă „Pentru Continuitate și învingere a Partidului”, am semnalat un caz al lui Vasile Luca pe care găsim în acea clipă nu-l văzusem în această lumină.

În 1944, prin luna Mai (mai sau Iunie) (orașul în care locuiau - Botșani - fusese eliberat la 7 Aprilie), am participat la o sedință cu cadrele de conducere din Operatul de Stat nr. 1 de Partid din regiunea eliberată în care s'a pus problema Sabotorilor rublei. Impugnarea vesnicilor reprezentanților partidului (organizației proletare) și a unora din participanți, Vasile Luca a cerut ca în fiecare localitate să fie spănzurați câțiva ca exemplu. În țară încercaseră mulți și arăta că autoritățile fiind ale noastre (creditează că elemente pe atunci relativ destul de îndrăznețe și controlate), ar veni destule posibilități de luptă împotriva speculanților și Sabotorilor. El o tinea mortis. Astăzi, în lumina documentului, mi-am dat seama că atitudinea lui ar fi dus la provocarea desmăniei față de Uniunea Sovietică și armata eliberatoare, la neîncredere față de Continutul declarației lui Vasile Luca și deșănșându-l că prin această ar fi eu în deșănșarea desmăniei vădită a lui Vasile Luca față de Partid și clasă muncitoare, față de Patria Socialismului. Am încercat să mă contactez cu judecătorul cu care Vasile Luca

a avut ambocesi în acea sediuta care a avut loc
la Prefectura Botosani. Am obtinut în acest mod
o copie dupa partea respectiva din procesul verbal
înscrisa de o scrisoare a judecatorului către mine.
Ambele aceste piese le ducetiz la aceasta scrisoare.

Incredinta de tara Partidului nostru din
care, fie în ceagra ilegalitate, fie în conditiunile de
azi ale constructiei vietii noi libere, ne-a condus
si ne conduce pe linia învârtiturilor marxist-le-
ninstotaliste, imi iau totodata angajamen-
tul de a gâzi cu lumina ochilor purtata în
ochilor sale, de a-mi asati si mai mult vigileta
impotriva oricar uneltiri sau influente ale dusma-
nului de clasa.

Trăiască Partidul nostru din în frunte cu
Comitetul Central. - învârtitor al omneita
Trăiască iubitor învârtitor al omneita
muncii din lumea întreaga, învârtitor învârtitor

Finkelstein Floria
organizatia de baza
Agerepres

Nr.

Data studie